

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS, TARDARVM

PASSIONVM, LIBRI V.

D. ORIBASII SAR-

DI, IVLIANI CAESARIS

ARCHIATRI,

Id est paratu faciliu.

Euporiston	lib: III.
Medicinae compen:	lib: I.
Curationum	lib: I.
Trochiscorū confect:	lib: I.

EXCVDEBAT HENRICVS PETRVS
BASILEAE MENSE AVGV

STO, ANNO

M. D. XXIX.

Cum gratia & priuilegio Cesarco.

LIB

Constabat hoc Celij & Oribasij volumē / mihi Ioānū Cincinō Lippiano / in crudo, alb. 12. Anno. 1538.

CLARISSIMO EI-

DEMQUE DOCTISSIMO VIRO

PHILIPPO BVCHAMERO, REVEREN-

dissimi domini D. Alberti Cardinalis & Archiepi
scopi Moguntini Medico, Ioannes
Sichardus.

PRÆTER multas, easque nec obscuras quidem, nec ita
paruas summæ cum benevolentia, tum uoluntatis erga me
tuæ significationes, ornatissime uir, cum nō desinas me apud
ALBERTVM Reuerendissimū Cardinalem, eundemque
clementissimū principem patronum meum & uerbis quàm
potest fieri honorificentissimis cohonestare, & tuis subinde
muneribus ornare, efficis planè ut quo me uertam nesciam:
dum identidem dispicio, qua in re si non beneficiorū in me tuorum cumulum,
hoc saltem assequar, quod bona interdum nomina solent: ut scilicet dum soluendo
non sum, uel ingenua debiti professione non feram tacitum, quantū tibi uiro
inter eruditissimos optimo, inter optimos uero etiam eruditissimo debeam. Cui
rei documēto uelim sit hæc qualiscunque inscriptio: Neque enim memoria excidit,
quàm tu grauiter uereque, si quis nos casus in eum sermonem adduxisset, queri
soleres, nullam studiorum partem æque nostra tempestate iacere, ac eam ipsam
quā olim cum maximis præsidij, tum summis ingenij excultam, nisi deus ali-
quis rebus humanis iniquior inuidisset, non esset cur tanto negotio disceremus,
& experimēta per mortes, ut ille dicit, caperemus, impudentissimorū interim cir-
culatorū personas induentes, qui cū diu nihil scire didicerimus, tandem audacia
pro sapientia usi, carnificinā quandam uerius, quàm medicinam in uita cōmuni
exerceamus. Nam sic ferè comparatum est, ut quo quidque ad uitam mortalium
plus adferat adiumentum, hoc capitalius obsit, si aut parum rite tractetur, aut alio
quàm institutum est modo. Nunc quis ulla religione ad hoc opus accedit? aut
quotus demum quisque ex ipsis fontibus haurit? Imò, ut apertius dicam, quid
huius rei omnino reliquum est dignum lectu, quod non palam ausis cum negli-
gentia, tum & inscitia damnare? Nisi unum dicas Hippocratem, aut Galenum
ex Græcis, Latinis uero Cor: Celsum & Plinium. Quos tamen sic legunt ple-
rique, tanquam plus allaturos momenti eloquentiæ studioso, quàm ei qui sit rei
medicæ destinatus. In Plinio uero audent etiā nihil dissimulantes in ore habere
tragicum illud: ô cœlum, ô terra. Cum quibus non admodum contenderim,
qui repertis frugibus malint tamen cum Gryllo in glandium usu consenescere.
Hoc uero subit mirari, quā fiat ut tam grauate in medicorū album recipiant, ut
quosque uiderint terribilissime locutos, eamque ob causam numero eximant, qua uel
imprimis digni fuerant, mea sententia, ut locū acciperent. Quod si aliquo pacto
possent ab interitu reuocari Diocles, Asclepiades, Euryphon, Demetrii Appa-
meus & Artaleus, Democritus, Erasistratus, Chrysiippus, Empedocles, Ze-
non, Erophilus, Asclepius, Antipater, Heraclides Tarentinus, Menecrates,
Praxagoras, Mnaseas, Herodicus, Milesius, Parmenides, Niceratus, Themis-
son, Proculus, Soranus, Serapion, Apollonij Memphites Citiensis & Glau-
cus, Philistion, Theffalus, Tryphon, Socrates, Nicander, Philotimus, Lusius,
Euenor, Cassius, Clodius, Bachius, Silimachus, quos ferè autores habet Cælius
Aurelianus,

AD PHILIPPVM BVCHAMERVM PRAEFATIO.

Aurelianus, quid putamus nonnullos habituros quod dicerent? Te uero dignum planè qui tanti Principis sis curam sortitus, amare nã uehementer debeo, qui ex commentarijs nostratiũ, uelut ille aurum ex stercore cum selegeris, tantã omnium literarum cognitionem huic studio intulisti, quanta potest in huius ordinis homine uideri maxima, & ob hoc planè idoneus qui Caelij nostri patrocinium suscipias, siquidem recte dictum sit antiquitus, patronum causis plerumque esse argumento. Quis enim aut rectius contra uiriligatorum defendet, quàm is in cuius iam manu uelut mancipio esse Caelius incipit: aut libentius, cum iusto sacramento confirmare tibi ausim, huius generis nihil omnino apud Latinos extare, studio, diligentia, fide pari tractatum. De cuius tamen uita non satis quod in presentia dicam occurrit, nisi quod cognomento satis diuinare licet Afrum fuisse,

Caelius Aurelii Siccensis. quod ipsum per se, uel tacente me, ipsa satis dictio clamat. Ut autem Galeno maiorem credam, facit diligens illa seu in refellendo, seu in astruendo ueterum autorum commemoratio, haudquaquam praeuertitur eos, si per ætatem meminisse potuisset. Hoc uero peculiariter sibi sumpsisse uidetur, ut græcæ literaturæ suis cognitionem cõmendaret, dum sic Græcis omnia acceptum refert. Quæ res sanè nobis summã attulit difficultatem, ut facile nos ab editio- nis consilio depelleret, dum antiquissima quæque huius professionis, uel honorum librorum inopia, uel temporum inscitia obsoleuerunt, nisi operam nobis suam strenue Ioannes Cornarius nauisset, uir non modo medicæ rei, uerum omnium literarum, quæ quidem sint libero homine dignæ, doctissimo. Edidit autem, ut ipse testatur Responsionũ, quibus chirurgiam tractat, Muliebrium passionum, Græcarum epistolarũ ad Prætextatum, Adiutoriorum, Medicaminũ, Celerum passionum libros, qui tamen temporum iniuria interciderunt, qui nobis casus propemodum & hos ipsos libros eripuisse etiam ad interitum spectantes, nisi in lucem nobis afferuisset uir cum splendore uitæ, tum literarum studio præditus

Oribasius. incredibili, Philippus Furstenbergius Consul Francofurdensis. In Oribasio autem cum multa deprehendissemus deprauata, usu tamen ac ueluti præscripti- one quadam longi temporis usurpata, non libuit immutare, ne pandectarum dignitatẽ eleuaremus, quarum cum bona pars ex Oribasio sit conflata, tum eius loci apud nostræ tempestatis medicos, ut non secus atque oraculum, sicubi scrupulus inciderit, ad eas confugiant. De quo ne plura dicam Suidas facit, cuius hæc sunt de Oribasio uerba:

Oribasiosος σακεδωνιος γυναικωνιστης ιουλιανου του παραβατου, και ηπειρωτης ασκουτου ιατροου πολιωτης. Γραφει προς τους απορουντας των ιατρων βιβλια θ. προς ιουλιανου βασιλια βιβλια οβ. επιτεμνω αυτων εν βιβλιοις θ προς κισαβιου τον ηθου, και προς βασιλιας, και προς παρθενου.

Habes igitur, clarissime uir, fœturam hanc apud nos proxime renatam animi erga te mei testimonium, qua si tibi emunctissima naris uiro satifacio, uici: hoc enim uel maxime studui: tum si qua ad medicinæ Candidatos utilitas perueniet, in lucro ponam.

Vale & Principi me nostro diligenter etiam atque etiam cõmenda. Basileæ XXI Augusti, Anno

M. D. XXIX.

INDEX
QV
OPUS PARISI
1517.

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

INDEX

E O R V M Q V A E

OP E R I S P A R S I M

I N S V N T.

A

Brothanum tertio gradu calefacit 254. C

Abſinthium primo gradu calefacit 254. C

Abſinthium urinam cit

247. B

Acetum ſcillinum 4. C

Acacia 261. B

Acetum naribus moleſtum eſt 22. C

Aceti natura 61. A

Acopa 18. C

Acopa ungenta quomodo faciendā 264. D

Acora 306. C

Adaxiſmus 293. A

Adeps pullinus & anferinus malaxat 257. B

Adiantus mediæ eſt qualitatis inter calidum & frigidum 253. B

Adiutoria recuperatiua 299. A

Adurentia 260. C

Aegrotantes ex inſueto labore 246. C

Aegrotantes præaſtu 246. C

αιμαλωσα ſputa 67. A

Aëris qualitates 252. C, & 296. C

Aeſtatis diæta 249. A

Aetas quæ phlebotomō conueniat 287. B

Agaricus quis optimus 261. B

Agarici natura 291. A

Agnus herba quæ optima 263. B

Agni folia exiccant 255. B

Agni folia calefaciunt 253. B

Agreſtia uocamus omnia immitia 126. C

Agroſtica 129. B

Aliptarum officiū 1.

Ala ſi cui male oluerint 316. D

Alba thermæ in Italia 73. A, & 78. D

Albugines oculorum ut tollantur 309. A

Albulæ balneæ 41. B

Alexandria à podagra immunis 126. D

Allium inflat 70. C

Aloë quæ optima 261. B

Aloë primo gradu calefacit 254. C

Aloës natura 290. D

Allium tertio gradu calefacit 254. D

Alopetiarum remediū 303. B

Alphitæ natura 256. C

Althea 4. B

Alther 40. D

Alumen ſchiſton 51. A

Amaraci natura 254. C

Ambulacium uocatur caducum mali punici 129. A

Amoniæcus 261. B

Amoniæ bonus quis 261. B

Amolenta emplaſtra 266. C

Amphora Italica quantum teneat 264. D

Amor autor eſt furoris nonnunquā 25. B

Amorem quidam furorem putauerunt 31. A

Amorem quidam prodeſſe putant furentibus 31. A

Amyctica medicamina 49. B

Amygdalæ ebrietatem prohibent 250. D

Amygdalæ dulces calefaciunt 253. B

Amygdalæ purgant uiſcera 275. B

Anacoeliſmi 69. B

αναφώνησις uocis exercitium eſt 49. A

αναφώνησις id eſt, uocis exercitatio quādo, & quibus adhibenda 7. B

Anaphoretica paſſio 67. B

αναγωγί 53. B

Anaſtomatica 83. B

Anaſtomatica medicamina 54. D

Anatroſis teſtæ 43. A

Anchriſta 125. A

Ancones 41. A

Anethinum oleum 246. D

Ani pruritus ſi ſit, aut inflammatio, aut rhagadæ, aut hæmorrhoidæ, 327. B

a 3 Anifus

EORVM QVAE OPERI SPARSIM INSUNT

- Anisus urinam cit 247. B
 Anodyna malagmata 9. B
 Anodyna medicamina quæ, & cur dicantur 81. A
 Anodyna medicamina quæ indoloria uocare possumus 47. A
 Anserina caro indigestibilis 273. A
 Antilius medicus 265. A
 Antipatri libri epistolarum ad Galium 60. C. & 65. A
 Anthereon 50. D
 Aperientia corpus & os 259. B
 Aphronitrum quale optimum 264. C
ἀφρόνιτρον 66. D
 Apollo inspirator furoris diuini 25. B
 Apollonius Citienis medicus 25. A. & 80. D
 Apollonius Pergamenus 248. C
 Apollonius Memphites 88. D
 Apollonij liber de herbis 243. A
 Apolopharos 39. A
 Apopheresis 287. A
 Apophlegmatismus 47. B
 Apotelesma 56. D
 Appetitum cibi prouocantia 76. D
 Apprehensionis morbus 48. C
 Aqua *συνήρηλα* quæ aluminis habet naturam 94. C
 Aqua *συνήρηλα* 94. C
 Aqua optima quæ sit, & pessima quæ 251. B
 Aqua nitrosa 298. C
 Aqua pluuiialis alia leuior est 252. C
 Aquarum electio qualis 282. C
 Aquarum naturaliter calidarum uaria natura ex metallis 298. C
 Aquarum qualitates & naturæ 251. B
 Aquiduca medicamina quæ Græci *ἀσπυρά* uocant 91. B
 Aquilonius aër capiti prodest 9. A
 Arcigenes medicus 295. B
 Arcionides purgant pingues humores, & mordicationem faciunt stomacho 274. C. & 275. A
 Argagation medicamen 95. B
 Arietum carnes quales 272. C
 Aristolochiæ radices calefaciunt 254. C
 Aristotelis sententia de furiosis 30. D
 Aron 68. C
 Aromatici calami natura 254. C
 Arsenicon quomodo coquatur 265. B
 Arsenicum quod optimum 263. B
 Artemidorus grammaticus territus à Crocodilo omnium literarum est oblitus 26. D
 Artemisia calefacit secundo gradu 254. C
 Arteria pulmonis canna est 59. A
 Arteria est ueluti fumarium corporis humani 7. A
 Arteriæ quando incidendæ 288. D
 Arteriaca medicamina 49. B
 Arteriotomia 21. A
 Arteticorum curatio 332. D
 Arthritis morbus 126. C
 Articulorum dolor 126. C
 Ascites unde nomen habeat 89. A
 Asclepius unde nomen inuenerit 1.
 Asclepiadis liber de clysteribus 64. D
 Asclepiadis liber de hydropis 123. A
 Asclepiadis libri paraſceuaſtici 65. A
 Asclepiades libros celerum passionum conſcripſit 24. C. & 52. C
 Afelli auiculæ teneriores putantur 5. A
ἀφελίς species hydropis 88. C
 Aſmaticorum curatio 325. A
 Asparagus temperatæ naturæ est 253. B
 Asparagi ictericis dantur salubriter 275. A
 Aspastum 261. B
 Aspergines quæ sympasmata dicuntur 87. A
 Asphodeli ictericis profunt 275. A
 Asphodeli radix calefacit 254. C
 Asplenos herba 81. A

κτλ

I N D E X.

Ατροία 54. C
Atrā bilis quid sit in Tullio 31. B
Atriplex 50. D
Atriplex in frigidat primo gradu 255. A
Atrophia 34. C 67. B & 86. D
Attalus medicus 285. B
Aues quæ sint bene digestibiles 273. A
Auena digestibilior inter omnia legu-
 minum genera 280. D
Augurix thermæ aluminis qualitatem
 habent 134. D
Aurigo morbus siue arquatus 82. D
Aures si fuerint humidæ 313. A
Aures si aliquid irrepserit 312. D
Aurium dolor ex frigore, aut si aqua
 intrauerit, aut si inflammata fue-
 rint, aut si ex pingui humore sit
 dolor, aut ulcerationes, percussu-
 rx, fracturæ, inclinationes 311. B
 & 312. C
Aurium purgatiua 258. C
Aurium passiones 310. D
Aurium dolor 44. C
Antispasms quando fieri debeat 288. C
Autumni diæta 249. A
Autumnitempus quale 90. C

B

Bacchius medicus 54. C
Balani 40. C
Balanis quando utamur, & quo-
 modo conficiantur 294. D
Balanon collyrium 24. C
Balnea quid prosint 252. D
Balnea diaphoretica 297. B
Balnea excogitata 297. B
Balnea calida sine periculo sunt 297. B
Balnea frigida profunt 297. A
Balsami natura 254. C
Beta stomacho obest 274. C. & 275. A
Bdellium quod optimum 261. B
Βορβοριμὸς 74. C
Bouillacaro 273. A
Bradipora quæ sint 276. C
Brassica ebrietatem prohibet 250. D

Bronchos 34. D
Bronchos uocatur fluxus faucium 49. B
Bregma medium testæ 25. B
Brionia radices calefaciunt 254. C
Buccellati catartici 338. C
Bucini pisces 77. A
Bulbibis cocti fiunt bene digesti-
 biles 273. A
Butyro quando utamur in clystere 293. B

C

CAchexia quæ sit 15. A. & 84. D
Cachecticum color 85. A
Cachochyma 248. C
Cachochyma in cibis quæ sint 272. C
Cachochymum quid dixerint ue-
 teres 272. D
Cælij libri chirurgumeni 38. C
Cælij libri responsum 8. D
Cælij libri celerum passionum 48. C
Cælij libri adiutoriorum 16. D
Cælij liber muliebrium passionum 38. C
Cælij græcus liber epistolarū ad Præ-
 textatum scriptus 43. B
Cælij libri *γυναικίων* 15. A
Cælij libri adiutoriorum specialium 25. A. & 40. C
Cadinia herba optima quæ 263. B
Λανία quid sit 84. D
Calamus aromaticus cuiusmodi esse
 debeat optimus 262. C
Calchantū quomodo mittatur in co-
 ctione emplastri 265. B
Calchantodes aquæ 298. C
Calcucicaumenos 264. D
Calculatorum ludus furentibus prodest 29. A
Calctheus quomodo coquatur 265. A
Calefacientia quæ sint 253. B
Calefacientia primo gradu 254. C
Calefacientia secundo gradu 254. C

a 4 Calefacientia

EORVM QVAE OPERI SPARSIM INSUNT

- Calefacientia tertio gradu 254. C
 Calefacientia quarto gradu 254. D
 Calefactiua in cibis 278. D
 Caligo passionis etiam imaginem praese fert 17. A
 Caligo oculorum quomodo tollatur 309. A
 Caliginis oculorum quid medeatur 307. B
 Calx colata 124. D
 Cancri si in ore fuerint 319. B & 321. A
 Canis rabidi morsus curatio 335. B. & 337. A
 Cani ne nascantur alicui 305. B
 Caninus raptus 44. C
 Cantilenam Aesclepiades mederi furori credidit 31. B
 Cantilena ridentur in curationibus 125. B
 Caprarum caro cachochyma 272. C
 Caput carnibus carens neruosum est 7. A
 Caput laxdentia quae sint 274. D
 Caput sacrum est, & templum animae 11. B
 Capitis diuersi morbi quomodo curantur 300. C
 Capitis dolor ex frigore quomodo curatur 300. C
 Capitis purgationes 294. D
 Caphisophontes 39. A
 Capilli si defluant 304. D
 Capillos quae corrumpant 305. A
 Capparis uim subtiliandi habet 275. A
 Carabus piscis 77. A
 Caraxatio tiliarum 289. A
 Cardamomum quod optimum 262. C
 Cardiacorum remedia 335. A
 Caricæ malum sanguinem generant 272. D
 Caria immunis est a podagra 126. D
 Caricæ renes purgant 275. A
 Caricæ epati & spleni phlegmonem faciunt 275. B
 Caritanae balneae 41. B
 Caro quae optima 271. B
 Carpus 14. A
 Caseus uetus obest sanitati 272. C
 Casei natura 273. B
 Cassia quae optima 262. C
 Castaneae natura 253. B
 Cataclysmo quando utendum s. D
 Catalepsis 48. C
 Cataplasmata uaria 297. A
ικτασμοδος 29. A
 Catarrhus unde fiat 49. B
 Catarrhus ex uinolentia uenit s. D
 Catarrhi remedia 315. A
 Catarticum remedium sanis obest 289. B
 Catartica medicamina stomachum euerunt 21. A & 22. D
 Catartica medicamina quae purgatiua 9. A
 Catafarcia hydropis species 88. C
 Catetherismus 37. A
 Catether 35. B
 Cedrus lac in mammillis auget 244. D
 Celadua uolutatio in palaestra 141. A
 Celeres passionis etiam sine ope medicis nonnunquam soluantur 1.
λευκοις 123. A
 Cepe proiectorium est 275. A
 Cephalæa quomodo curetur, & quomodo deprehendatur 301. B
 Cephalæa passio, & unde nomen accepit 2. C. & D
 Cephalæa laborantium dieta 5. A & B
 Cephalæa maxime sunt mulieres obnoxiae 2. C
 Cera quae optima 262. C
 Cerebrum porcinum inter teneriores cibos habetur 5. A
 Cerebri inflammati morbus 302. C
 Cerebrum omne stomacho obest 274. C
 Ceruini renes cochochymi sunt 272. C
 Chalmos 44. C
 Chalinos 40. D
χαλινος quid sit Graecis 14. C
 Chelidones quae & lichenae 24. D
 Chemæ 264. D
 Chiasmus 21. A
 Chirapsia quam manutigium dicere possumus

- possimus 21. B
 Chirurgiæ studium difficile 253. A
 Cholera uomentibus quid conducat 281. B
 Cholericum humorem generantia 269. B
 fel est 31. B
 Choricomachia 141. B
 Chrysippus medicus 25. A & 48. C
 Cibus euchymus 253. A
 Cibi qui utilissimi 252. D
 Cibi singulis temporibus conuenientes 249. A
 Ciborum confectio 280. D
 Cicatricantia quæ sint 259. B
 Ciceris nigri natura 275. A
 Clyster oticus 37. A
 Clyster imagogofus 293. B
 Clyster ad fungos mortales 294. C
 Clyster ad paralyfin longaonis, lumbricos, ascaridas, tenisum, ulcera intestinorum in dysenteria 294. C. & D
 Clysteris mensura 293. B
 Clysteres acres qui & quando utemur 293. B
 Clysteris multæ formæ 292. D
 Cnici natura 291. A
 Coclacon 278. C
 Cochlea indigestibiles sunt 273. B
 Cochlearum succus diductorius est uentri 277. A
 Cochlear mensura 264. D
 Coelica diathesis 87. B
 Coeliotica medicamina 30. D & 41. B
 Coenotis 73. A
 Coenum 35. A
 Colon 35. A
 Color ut bonus sit in facie 316. D
 Colum patientibus remedia 296. D
 Coli curatio 326. C
 Colymbades oliuæ quæ 5. B
 Conceptio quibus prohibeatur 332. C
 Conceptionis remedia 331. B
 Condensantia cutem corporis 259. B
 Conditum mulsam appellamus 125. B
 Confricamenta dentium 45. D
 Constrictiua uentris in cibis 277. B
 Congius 264. D
 Conia 45. A
 Constipatio si fuerit in poris 30. A
 Constipantia in cibis 275. B
 Coptarion catarticum 337. B
 Coptaria platismara 565. A
 Corruptuntur quædam facillime in stomacho 276. C
 Corrupti cibi in uentre remedium 245. B
 Coryza fluxus narium appellatur 49. B
 Coryza ex uinolentia nonnunquam uenit 8. D
 Coryzæ remedia 315. A
 Costus arabicus optimus est 262. C
 Costi natura 254. D
 Coxarum si fuerit inflammatio 332. C
 Craton medicus 295. B
 Crocus quis optimus 262. C
 Crotophos morbus temporum est capitis 2. C
 Cucumeris semen est pro oleo nonnunquam 280. D
 Cucurbitæ quales sint 272. D
 Cucurbitæ leues quæ sint 14. D
 Cucurbita cupha 134. C
 Cucurbitarum usus 7. B
 Cucurbitarum usus quando probandus 280. A
 Cucurbitarum cibus utilis 280. C
 Cyathus 264. D
 Cyathus ægyptius & alexandrinus 264. D
 Cyclamini succus ictericis prodest 295. B
 Cyclus metafyncriticus quis sit 5. B
 Cynicus spasmus 44. C
 Cyprum quale optimum sit 262. D
 Cyprinum oleum laudatum in epilepsia 16. D
 Cyriasis 306. C

Cystophilos

Cytophilos 57. A

D

- D** Actyli constipant 275. B
 Dactyli diuretici sunt 244. C
 Defrigis herba 263. B
 Demarchus medicus 25. A
 Demetrius Attaleus 44. C
 Demetrius Erophili sectator 54. C
 Demetrius Apameus 88. D
 Demetrii sententia de furore 26. D
 Democriti liber incertus de elephantia 94. D
 Dentes si laxi fuerint, nigri, uel reumatismo laborantes, comesti uel forati, commisti 317. B & 318. C & D
 Dentes ne à lacte laedantur 334. D
 Dentes ut albi fiant 319. B
 Dentes molares si doluerint 318. D
 Dentes si fuerint imbecilli 319. A
 Dentium dolor 45. B
 Dentium uariarum passiones 317. A
 Dentium detractio improbat 47. B
 Dentium detractio quidam moriuntur 47. B
 Dentiducum plumbeum in templo Apollinis 47. B
 Dentifricium ne dentes doleant 319. A
 Diartymaton reflantis naturae est 91. A
Διαρτύματος 88. D
 Diacalamentis antidotum 249. B
 Diacardamum 80. D
 Diacapegias 90. D
 Diacentaureum 90. D
 Diachylon malagma 4. C
Διαχύλων animi laxatio est 27. A & 91. A
Διαχύλων quae, & quibus adhibenda sit 5. A
 Diadaphnion medicamen 78. D
 Diadaphnidon 39. A
 Diadion inter anodyna medicamentum 81. A
 Diadictamnus 90. D
 Diatemon emplastrum 62. C

- Diaglaucium collyrium 45. A
 Dialalos 80. D
 Diamelilotum reflantis naturae est 91. A
 Diamori confectio 323. A
 Diamyreplici balani 80. D
 Dianitrum 90. D
 Diaoriganum 80. D
 Diapeganum 123. A
 Diaporon medicamen 62. C
 Diapipereon 69. B
 Diaphoristica quae sint 260. D
 Diaphragma discretorium appellatur Calius 57. B
 Diaphragma quid dicatur 14. C & 35. B
 Diaretismus 80. D
Διαρητισμός 85. B
 Diarros 60. C & 76. C
 Diarbestum 80. D
 Diaspermaton reflantis naturae est 91. A
 Diaspoleti electarium 337. A
 Diastaton medicamen 127. B
 Diasycaminon medicamen 62. C
 Diatapsias 80. D
 Diatriton 36. D
 Diacheon medicamen 3. A
 Diechidnon medicamen 78. D
 Dielectrum 61. B
 Dieteticus liber Theffali 58. C
 Digestibilia facile in cibis & contra 273. A
 Digestiua mitigando quae sint 257. A
 Diocles librum de passionibus scripsit 23. B
 Diomoron 76. C
 Dionysius medicus 65. A
 Diptamnus calefacit 254. C
 Distortae si fuerint palpebrae 310. C
 Diuretica medicamina obsunt capitis membranis 21. A, & 22. D
 Dorion ad furorem accendit 31. A
 Drachma 264. D
 Drimiphagia quid sit Graecis 6. C
 Dropax 7. B & 298. D

Dulcia

I N D E X

Dulcia obsuntepati & spleni 275. B
 Dysuria 132. C

δυσουρία 68. C

δυσπνοια difficultus spiritus 49. B
 & 71. B

E

E Brietatem prohibentia 260. D
 Educentia & euocantia quæ
 260. C

Egylopas quomodo curemus 310. D

Elephantialis 94. C

Elimicus mensura quid contineat

264. D

ἐλιμικὸν quid sit 3. D

ἐλιμικὸν 123. A

Emathites lapis 264. C

ἐμαθίτης 28. D

Empedoclis sententia de furore 25. B

Emplastra enema 38. C

ἐμπλάστρα 91. A

Empiricorum ratio curandi 10. C

Empyica passio similis phthisi 67. A

Encathismata 37. A

Entera 71. B

Epatis 89. A

Epatica passio siue iecorosa 79. A B

Epidosis 141. B

Epiglottis 34. D

Epilepsia unde dicitur, & **quomodo** lo-
 retur 11. B

Epilepsia à scotomatica passione quo
 discernatur 13. B

Epilepsia in mulieribus plerunq;
 tur noua purgatione, aut primo par-
 tu 13. B

Epilepsix dua sunt species 11. B

Epithymus uentrem comodissime sol-
 uit 247. B

Epithymi natura 290. D

Erasistrati liber de paralyxi 42. C

Erasistrati libri salutarium præceptorū
 52.

Erysipilæ si fuerint in cerebro factæ
 303. A

Escharæ 124. D

Euchymum quid dixerint ueteres
 272. D

Euchyma quæ sint 271. A

Euexia 141. A

Euenoris libri curationum 92. C

Euphorbium quale eligendum
 261. B

Euphorbium quarto gradu calefacit
 254. D

Euphorbij natura 291. A

Eunuchismus 21. A

Emplastrorum decoctio 265. A

Euriphon medicus 54. C

Eustathius filius Oribasij 283. A

Exanthemata 248. C

Exercitatio fortis, citata, & composita
 quæ 284. D

Exercitationis modus quis sit 285. A

Exercitationes corpori quare adhibean-
 tur 284. D

Exhalationum receptaculum est caput
 7. A

ἔξῃ habitudo est 84. D

Extenuantia in cibis 267. A

Extenuantia in cibis & constipata aperi-
 entia 275. A

F

F Abæ farina testiculis medetur
 325. B

Fabæ farina maxime inflat 274. D

Faciei claritas quibus remedijs procure-
 tur 316. D

Frictiones excitant naturalem calorem
 249. B

Fella *γλήκη* quare dicta 71. B

Felliduca medicamina 82. C

Fermentum tritici exsiccat 255. A

Ferreici altheres 47. A

Fex olei calefacit secundo gradu
 254. C

Ficedula inter teneriores auiculas nu-
 merantur 5. A

Ficus sicca primo gradu calefaciunt
 254. C

Fluor capitis facillimus curatione
 57. B

Fluor de pulmone aliquando curabilis
 est 57. B

Fluxus sanguinis muliebris sicui acci-
 dat 330. D

Fluxus uentris infantum 245. A

Foenigræci seminis natura 68. C

Foenogracum in clystere quando adhi-
 bendum

EORVM QVAE OPERI SPARSIM INSUNT

bendum sit 293. A
 Fomentationes 296. C
 Fricationes quales sint 284. C
 Fricationum diuersa genera 285. A
 Fungos quidam non edunt 272. C
 Fungis suffocati quid agere debeant 336. D
 Furor protrepticus 25. B
 Furor quidam est cum uaticinatione 26. D
 Furor eroticus 25. B
 Furoris curatio 27. B
 Furoris siue insanix curatio 25. B
 Furorem duplicem Plato dixit 25. B
 Furiosos quæ indicia præcedant 26. C
 Furfuriculæ unde in capite oriantur, & quomodo tollantur 305. B

G

G Abatis lapis 264. C
 Galbanus optima 263. B
 Gargara quæ dicitur aspera arteria 323. B
 Gargarismus dolentibus caput 7. B
 Garum quid sit 40. C
 Gingiuarum si reumate laborauerint, aut si inflammata fuerint 319. B, & 320. C
 Glumen quale legi debeat optimum 226. D
 Gluten quod optimum sit 262. C
 Glutinosum humorem generantia 269. A
 Glycyrrhizæ succus mediæ temperaturæ 253. B
 Glycyrrhizæ radix calefacit 253. B
 Gnidij cocci natura 290. C
 Gonagra 126. D
 Gymnasia & exercitationes quales esse debeant 284. C
 Gysara quæ melior 263. B

H

Hæmorrhagia 132. D
 Haptæ si fuerint generatæ 321. A
 Hæterocopia 141. B
 Heliosis cum sole corpus torretur 20. C & 64. C
 Helleborus quis melior 261. B
 Hellebori sumendi ratio 18. C

Hellebori albi uis 42. C
 Hellebori utriusque natura calida tertio gradu 254. D
 Helxine 51. A
 Hemicranium quomodo curetur & unde dicatur 303. B
 Hemicrania dolor est dimidij capitis 2. C
 Hemina 264. D
 Heraclides Tarentinus medicus 47. B
 Heraclides Tarentinus libros interiorum passionum conscripsit 24. D
 Herbarum quæ sint temperatæ ex calido & frigido 253. B
 Herbum 70. C
 Heres medicamen 45. A
 Herodicus medicus 121. B
 Hiera 71. A
 Hionti curatio 315. B
 Hircorum carnes cacochymæ 272. C & 273. A
 Hominis morsus curatio 337. A
 Hoplomachia 141. B
 Humectantia & simul desiccantia 256. D
 Humectantia primo, secundo, & tertio gradu 256. D
 Humectantia in cibis 279. B
 Humorum abundantiam quæ faciunt 260. B
 Humoris fluxus per aures 44. D
 Humores frigidos generantia 269. A
 Humores crudos generantia 269. A
 Humores acres si dolorem fecerint capitis 300. C
 Humores extrahentia per os & nares 257. B
 Humorum eductio per diuersas corporis humani partes 258. D. & 259. A
 Hydroleum quando in clysterem recipiatur 293. B
 Hydroleo qui debeant lauare 299. A
 Hydrops 87. B
 Hydropis duæ species 88. C
 Hyemis tempore dieta 249. A
 Hyenes belua in Africa 257. A
 Hypopia oculorum 315. B
 Hypofarcia una species hydropis 88. C
 Hypozygos 35. B
 Hyssopi natura 254. D

Icesion

I

I Cesion emplastrum 90. D
 Icore quæ curanda 264. D
 Icrocolla quæ optima 262. C
 Iecorosi qui dicantur 79. B
καρπος 82. D
 Impetigines equorū quæ sint 24. D
 Incubus est epilepsia tentatio 10. D
 Incubi morbum Silimachus contagio-
 sam asserit, multosq; Romæ ueluti
 lue peremit 11. A
 Incubonis uaria nomina apud ueteres à
 uarijs effectibus fuerunt 10. D
 Incubonem unde dicamus, & cuiusmo-
 di morbus sit 10. D
 Indigestio in uenis unde deprehenden-
 da 245. B
 Indurantia quæ sint 257. B
 Infantū qualia sint nutrimenta 244. C
 Infantibus si doleant dentes 319. A
 Infantia in cibis 274. D
 Inflationi quæ resistent 274. D
 Infrigidantia in cibis 278. D
 Infrigidantia mediocriter 254. D
 Infrigidantia primo gradu 255. A
 Infrigidantia secundo gradu, tertio &
 quarto 255. A
 Impinguantia humectando 257. A
 Impinguantia & repletia quæ sint 268. C
 Inter scapula quæ 14. C
 Irinon ad caput purgandum 295. B
 Isatidis natura exiccantia 255. B
 Ischiadicorū curatio 332. D. & 333. B
ισχιορ quid Græcis sonet 126. C
 Italica thermæ 41. A
 Iudilus piscis aspratilis 267. B
 Iuliani Cæsaris consiliū in LXXII me-
 dicis, quos iussit comparari ex uniuers-
 so orbe 283.
 Iulidæ inter teneriores auiculas nume-
 randæ 5. A
 Iusquiamus quo utilis, & quis optimus
 Ixus calefacit 254. C (263. B)

L

L Abia à uento si scissa sint 317. A
 Labia scissa aut fissa si cui fuerint
 Lac generantia quæ sint 261. A (317. A)
 Lac dentibus obest 282. C
 Lac caseatum si fuerit in uentre 336. D
 Lac coagulatum si fuerit in uentre 336. D

Lac potaturus quid cauere debeat 281. B
 Lac quale sine periculo accipiatur 275. B
 Lac frigidis natura obest 274. C
 Lac ne coaguletur in mammillis 326. C
 Lac muliebri quid augeat 244. D
 Lac asininum 96. C
 Lac amylatum 63. B
 Lactis boni & mali discrimen 244. D
 Lactis pinguedo subtiles reddit humo-
 res 275. A
 Lacte parce utantur senes 250. C
 Lactuca mediocriter est frigida 279. A
 Lactucæ nutricibus solæ ex olcribus
 dandæ 244. C
 Lachrymas eduentia ex oculis 258. C
 Ladanus primo gradu calefacit 254. C
 Ladanus ubi optimus 262. C
 Lana succida 43. A
 Lapis acius 264. C
 Læmanchian, id est, immodicam absti-
 nentia quidam furiosis adhibendam
 probant 30. C
 Lateris dolores 325. A
 Lauri folia & bacca calefaciunt 253. B
 Laureolum quid sit 127. A
 Laxatiua constipatorū quæ sint 258. C
 Lectio nonnunquam prodest dolentibus
 caput 4. D
 Lecti pensiles 69. A
 Lentigines in facie si fuerint 316. C
 Lenticula pingues humores nutrit 253. A
 Lenticulæ confectio 280. C
 Leporis carnes quales 272. C
 Leptomeris quæ sint herba 82. C. &
 256. D
 Lexypyreton inter anodyna medicami-
 na 81. A
λευκον quid sonet 89. A
 Leucophlegmantia & unde dicta 88. C
 89. A
 Libanus quis melior 262. D
 Libanotis 81. B
 Liber pater autor furoris cuiusdam 25. B
 Libidinem reprimentia, & confumentia
 semen 261. A
 Libisticus calefacit 254. C
 Lichenæ dicuntur, quas nos impetigi-
 nes 24. D
 Lienosi qui sint 79. B
αίχουρ digitus 125. A
 b Ligationes

- Ligatones quare uulneribus adhibean-
tur 65. B
- Linei costi natura 290. C
- Lini semen primo gradu calefacit 254. C
- Lipothymia defectio animi 74.
- Lipothymia cauenda in phlebotoma-
tione 16. C
- Lichargyrus quis optimus 264. C
- Lithialis uesciæ 131. B
- Liuores si fuerint in oculis 315. B
- Lixiuum 45. A
- Localia adiutoria quæ 7. A
- Longaon 35. B
- Lumbricorum curatio 326. D
- Lupinum sterces 326. D
- Lufius de tardis passionibus scripsit 43.
λυφίσις quid sit 26. B (A)
- L
- M**acerinos emplastrum 124. C
- Magnes lapis 264. C
- Malaxantia quæ sint 257. B
- Malogranatorum natura 278. D
- Malua aquosissima est inter olera 279. B
- Mammillæ si lacte turgescant 325. B
- Mammillarum dolentium remedia 325. B
- Mania quæ & furor siue infania 25. B
μάνια græce quid sonet 26. C
- Mantice dicta quæ olim mania 25. B
- Marinus uitulus calceamenta podagri-
cis præbet 129. B
- Maritima nauigatio capiti prodest 9. A
- Marrubium stomachum affligit, purga-
tiuæ tamen uirtutis 68. C
- Masculi plus melancholiæ obnoxij
quàm foeminae 31. B
- Mastichis natura calida secundo gradu
254. C
- Matricis si fuerit suffocatio 329. B
- Matricis si fuerit inflamatio, ulceratio,
mordicatio 331. A. & B
- Matricis si sint ulcera 328. C
- Maurosis 309. A
- Medicæ materix cibus quis, & quando
adhibendus 5. A
- Medicaminum frequentia quid generet
morborum 128. D
- Medulla quæ optima est 262. D
- Melana medicamina 38. C
- Melana quæ optima 262. D
- Melancholia unde dicta sit 31. B. 32. C
- Melancholiam quidam furoris speciem
dicunt 27. A
- Melancholicum humorem generantia
269. B
- Melanteria 264. C
- Melilotus optimus quis 262. D
- Melones choleram gignunt 274. C
- Melota 14. D
- Menstrua constricta educantia 261. A
- Mentæ natura 254. D
- μετάσπον* interscapulum 28. D
- Metasyncritica curatio 44. D
- Medici officium 333. B. & C
- Mediana uena 288. D
- Mel extenuandi uirtutem habet 275. B
- μέλας* Græci nigrum dicunt 31. B
- Melancholia unde deprehendat 287. A
- Melotis 45. C
- Menecrates Zeophletensis medicus
25. A
- Meninga quæ dicatur 302. D
- Menstrua ut educantur 296. C. &
330. C
- Menfurarum nomina 264. D
- Menta obest nutricibus 244. C
- Mentis intentio caput debilitat 9. A
- Mercurialis herba uentri soluit 247. B
- μετάσπον* quid sit 32. C
- Methodicorum erratis aliquid indulgen-
dum 10. C
- Milium infrigidat primo gradu 255. A
- Mimicæ lectiones adhibendæ furiosis
29. A
- Mynitica malagmata quæ 8. C
- Mithridatium, quæ theriacam uocamus
96. C
- Modulatio agonistica 141. A
- Mnafeæ secta 27. A
- Molipdina quæ eligenda 264. C
- μοβία* quid sit 26. C
- μοβός* quid sit 26. C
- Mordicationes facientia 260. C
- Mulsa cholericis inutilis est 281. A
- Mulsa febricitibus utilis est 281. A
- Mulsæ confectio 281. A
- Mulsam quando iniiciamus per clyste-
rem 293. B
- Mustelarum morsus curatio 337. A
- Mustum primo gradu calefacit 254. C
- Mydrasis 34. D

Myrthi

Myrthi natura 279. A
 Myfi herba 264. C
 Myfiis lacera fricatio 51. B

N

N Arcotica medicamina fugienda
 in dolore coli 326. C
 Nardus celtica primo gradu calefacit
 Nardus quæ optima 263. A (254. C)
 Narium uariarum passiones 313. B
 Necrosis 22. D
 Nepesinæ thermæ in Italia 73. A. 78. D
 Nervos maiores uocamus Tenontas

14. D
 Nephritis renalis passio est 130. C
 Nestis 35. A
 Nicander medicus 25. A
 Nicerati liber de catalepsi 48. C
 Nileos 39. A
 Nitrum quod legendum optimū 264. C
 Nomina quadam à contraria significa-
 tione sunt indita 71. B
 Nutrix qualis legi optima debeat 244.
 Nutricum labores 244. C (C)
 Nutricum cessatio, morbus 86. D
 Nutricum plurimum dantia uel mini-
 mum 270. C
 Nux mensuræ nomen 264. D
 Nuces recentes faciunt ut les secessus
 277. A
 Nyctiloparum remedium 308. C

O

O Bolus 264. D
 Oculi ut pulchri fiant 309. B
 Oculorum uarij dolores ex percussu, ex
 niue 308. C. & D
 Oculos si quid læserit incidendo 310. C
 Ocymus obest nutricibus 244. C
 Oelypos lana succida est 43. A
 Olca 264. D
 Olei uicem quid gerere possit in confe-
 ctionibus medicamentorū 280. D
 Olera syluatica mala sunt 272. D
 Olera qualia sint in uniuersum 272. D
 Olerum radices quales 272. D
 Ouzanōmali 74. D
 Omphacium quod optimū sit 263. A
 Oenomeli 125. B
 Onitrogonos seminis lapsus semel con-
 tingens, non habet morbi loco 10. D
 Onisci 21. B

Onyx bona quæ 263. A
 Ophiasis 303. B
 Ophis lapis 121. B
 Opium thebaicum infrigidat quarto
 gradu 255. A
 Opopanax optimus 263. A
 Opos cyrenaicus lasar est 39. B
 Ordei natura siccatiua 256. C
 Ordeoli in oculis si nascantur 308. C
 Orexis 76. D
 Oribasij LXXII libri medicinalium re-
 rum 283. A
 Oris diuersi morbi 320. C
 Oris ut fiat bonus odor 317. A
 Orthopnoea 71. B
 Oryza uentrem constringit 278. D
 Os si in gutture cohaerit 323. A
 Ostracoderma quæ 276. C
 Oua hapala 51. B
 Oua frixa obsunt sanitati 272. C
 Ouilla caro malos humores generat
 Oxibaphus 264. D (272. C)
 Oxyalmon 81. A
 Oxymel inflationibus resistit 274. D.
 & 275. B. & 277. B
 Oxylappacij radices pediculos arcent
 Ozana 34. D (306. C)
 Ozina curatio 313. B

P

P Alpebræ pingues cui aut subsan-
 guinea fuerint 310. C
 Alpebræ dura si cui fuerint 310. C
 Palpebras qui sine pilis habeant 308. D
 Panacis radices quæ optimæ 263. A
 Panis quis optimus 271. B
 Panis catarticus 338. C
 Panis actopyrus 141. B
 Pantherinæ balneæ in Italia 41. B
 Papauer quale legi debeat optimum
 262. D
 Papaueris semen retentoriū est 275. B
 Papaueris semen cataphoriticum est
 279. A
 παραρητις & eius natura 30. C. & 91.
 B. & 92. C. & D. & 123. A
 Paralyplis 34. C
 Paralysis cordis 36. C
 Paralysis uesicæ 134. D
 Paralysis duplex, motus & sensus 33. B
 Paralysis linguæ 34. D

b 2 Paralysis

EORVM QVAE OPERI SPARSIM INSVNT

- Paralyſis hyemis tempore frequentior eſt 33. B
 Parotidis quid medeatur 313. A
 Parechyiſis uocatur etiã hydrops 87. B
 Paropteliſis 7. B
 Partus quibus iuuetur 332. C
 Paſtellus catarticus 338. C
 Percuſſura ſi dolorem capitiſ fecerit 301. B
 Pediculi ſi fuerint in palpebris 310. D
 Pediculi ferales in phthiriſi 96. D
 Pediculos quid prohibeat 306. C
 Pellis caprina noxia ægrotantibus 21. A. & 22. D
 Peucedanum optimum 263. A
 Pepones cuius naturæ ſint 274. C
 Pericharacter 45. C
 Periodici morbi 3. A
 Peripleumonia 49. B. & 72. C
 Peritoneum 35. B
 Perolus 35. A
 Perſica præcocia facile corrumpuntur 276. C
 Petroſelinum urinam prouocat 247. B
 Phagedæna ſtomachi paſſio 78. D
 Pharmacodes 38. D
 Philoſtionis frater medicus 123. A
 Philoſophorum diſputationes quando ægrotiſ audiendæ ſint 29. B
 Philotimus medicus 25. A
 φιλτροπότης medicamina 26. C
 Phlebotomia qui opus habeant 286. D
 Phlebotomantibus quæ ſint conſideranda 286. D
 φλίμη crallus humor eſt 89. A
 Phlegma generantiã 269. B
 Phlegmon oculorũ ſi fuerit 307. B
 Phœnicobolani 81. B
 Phœnigmos 39. A. & 45. A. & 64. C
 Phreneliſis quo diſcernatur à furore 26. C
 Phrygion quidam probant in furioſiſ 31. A
 Phthoë morbus quam & phthiſin uocant 66. D
 Phthiriſiſ paſſio & unde dicta 96. D
 Phthiriſiſ morbus 131. B
 Phthiſiſ morbus & unde dicatur 34. D. & 66. D
 Pigritia obeſt plurimũ ſanitati 253. A
 Pilorum adulterorũ in palpebris remediũ 308. D
 Piper optimus quis 263. A
 Pira duracina 76. D
 Pirorum natura 278. D
 Piſces aſpratiles extenuant in cibis 267. A
 Piſcium delectus cuiuſmodi habendus 271. B
 Piſtacia utilia ſunt epati 275. B
 Pitya 23. A
 πίτυς 72. D
 Plumbo quomodo in emplaſtris utamur
 Plethura exitialis eſt infantibus, & quomodo ſoluenda 244. D. & 248. D
 Plethuræ ſigna 248. D
 Pleuretitorum curatio 325. A
 Pnigaliona appellat Themilon incubum eò quod præfocet 10. D
 Podagræ morbus hæreditarius eſt 126. D
 Podagra & eiſ curatio 126. C
 Podagricorum curatio 332. D
 Polium quod optimum 263. A
 Polyarchion medicamen 78. D
 Polypodij natura 290. C
 Polypodij natura exiccatiua 255. B
 Polypus narium ſi fuerit 313. B
 Polysarcia 141. A
 Pompholix quæ ſit optima 264. C
 Porci ueteres cacochymi ſunt 271. B
 Porcorum quæ ſint optima 271. B
 Poros grauantiã in cibis 276. C
 Pori 79. A
 Pori ſpermatici 35. B
 Pori uretici 130. D
 Porphyræ cochlex 276. D
 Potiones quæ in firmiſ dandæ ſint 281. A
 Praxagoras libros curationum ſcripſit 23. B
 Praxagoræ libri 41. B
 Praxagoræ famulus ternos bilibres panes ſinguliſ diebus comedit 74. D
 Priapiſmus 35. B
 Priapiſmi remedia 32. A
 Proculus Themiloniſ ſectator 88. C
 Prognostiũ ad ægrotos 335. A
 Proſchema 89. A
 Pſilothrum 38. D. & 59. A
 Pſoriaſiſ 131. B

Psychrolusia

Psychrolusia ne uos indurat 9. B
 Parmicū quod sternutamentum dicitur
 mus 8. C & 39. B
 Pctifanæ confectio 227. B
 Ptolemæus Erasistrati feciator 92. D
 Ptygmata quæ sint 4. A
 Pyngia 309. B
 Pylis uocatur fluxus thoracis 49. B
 Puerilis passio uocatur epilepsia 11. B
 Pueri non sunt phlebotomandi 287. B
 Puerorum quales sint euacuationes
 244. D

Pulegium calefacit 253. B
 Pulmo uulneratus nō semper causa est
 mortis 57. B
 Pulsus formicalis quis sit 67. A
 Pumex quis optimus 264. C
 Purgantia uentrem in usu 290. C
 Purgatiua mediocriter 277. B
 Pus facientia 257. B
 Putrefacientia carnes & adurentia
 259. B
 Putrefcētia facile non sunt ideo deterio
 ra 282. D
 Pythagoras 125. B

R

Anula sub lingua quomodo cure
 tur 334. D
 Rapæ crudæ malum sanguinem gene
 rant 272. D
 Raphani natura 254. D
 Rarefacientia corpus humanum & cu
 rem 259. B
 Regius morbus 82. D
 Renum purgatiua 259. B
 Renalis passio quæ nephritis uocatur
 150. C
 Reprimētia quæ sint 260. D
 Resina quæ maxime cōducibilis 263. A
 Reuma 34. D
 Reumatismus aurium 44. D
 Reumatismus uesicæ 132. D
 Rhinenchyton ferramentum 467. B
 Rotulæ confectio, qua ægrotātes in pa
 ralyfi utantur 40. D
 Rubeum uinum senibus conducit
 249. B
 Rubus *Barb.* dicitur à Græcis 3. A
 Ruborem inducentia in corpore 299. B

Rufus medicus 281. B
 Rugæ uentris & mammillarum quibus
 remedijs explicentur 332. C
 Rumam uocamus latine partē gutturis
 quæ Græcis *ἀρτεμίσιον* dicitur 11. B
 Raphanus leptomeris est 275. B
 Rupturis oculorum quomodo succur
 rendum 309. B
 Ruta ueneri obest 285. C
 Ruta opposita ori matricis menstrua
 prouocat 296. C

S

Acer morbus dicitur Epilepsia 11. B
 Sacra uocamus magna 11. B
 Salis confectio aduersus choleram
 338. D
 Salis usus contra putredinem 141. B
 Samia terra 62. D
 Sandaraca quæ quærenda 264. C
 Sanguis qua mensura tollendus 287. B
 Sanguinis fluoris differentia 54. C
 Sanguinis fluoris differēcias quomodo
 cognoscamus 54. D
 Sanguinis plurima missio inutilis & no
 xia 289. A
 Sanguinis missio qualis & quando
 248. C
 Sanguinis fluor, & remedia eius 53. A
 Sanguinis fluxus si nimius ex naribus
 fiat 314. C
 Sanguinis fluxus si de curibus fiat,
 312. D
 Sanguinem reiicientes 324. D
 Sanguisugæ quādo apponēdæ 289. A
 Sanguisugæ si fuerint plateæ 336. D
 Sanitati subitæ nō est fidendum 20. D
 Scabies capitis quibus tollatur 307. A
 Scabies si fuerit in oculis 310. C
 Scamma 43. A
 Scammonia 65. B
 Scammonia natura 291. B
 Scarosis 21. A
 Scarotica medicamina 80. D
 Scarotica quæ sint 10. C
 Scarus inter tenerrimos pisces nume
 ratur 5. A
 Scirrhis 132. D
 Scolopendræ morsus 337. A
 Scorpina piscis aspratilis 267. B

b 3 Scotomatica

EORVM QVAE OPERI SPARSIM INSUNT
Scotomatica passio sine periculo est
10. D
Scotomatica passio quæ, & unde dicta
10. C
Scotomia denunciatur plerumque epilepsiam
ob id dicta est parua epilepsia 10. C
Scroton si fuerit 328. D
Scrupulus 264. D
Scyllæ acrimonia 45. C
Seminales viæ 35. B
Seminis spontanei lapsus remedium
251. B
Seminis spontaneum fluxum qui patitur
antur 329. B
Semperuiua herba 59. B
Semperuiua infrigidat tertio gradu
255. A
Senes caligine oculorum præcipue laborant
307. B
Senum natura & diæta 249. A
Senibus phlegma in stomacho congregatur
250. C
Senæ balneæ 41. B
Serapion libros curationum conscripsit
24. D
Serpentum morsus 336. C
Serum primo gradu calefacit 254. C
Sextarius quantum contineat 264. D
Sextarius mellis 264. D
Siagon, buccarum musculus dicitur 2. D
& 7. B
Siccatiua primo gradu 256. C
Siccatiua secundo, tertio & quarto gradu
256. C
Siccatiua simpliciter 255. B
Siccatiua absque mordicatione 255. A
Siccatiua in cibis 279. A
Sicofes sicut sunt in barba 316. C
Siderizontæ aquæ, id est ferreæ 298. C
Silimachus Hippocratis sectator 11. A
Simiæ morsus curatio 335. B. & 337. A
Simplicium electio 261. B
Sinapismus 7. B
Sinapitis 264. C
Sinapismus dropacibus fortior est, &
quando eo sit utendum, quomodoque
conficiatur 298. D
in icterosis 79. B
lac asininum accuratum 96. C
Smegmata 51. B
Smyrna quæ optima 263. A
Socrates chirurgus 123. B
Solum factum ex oleo 299. A
Solutio adelos 74. C
Somnus 135. A
Soranus ceteros medicos diligentia superavit
1.
Sorani libri ætiologumeni 11. A
Sorani libri *κοινῶν* 95. A
Soranum præfert Cælius ceteris medicis
50. C
Sorbitionum coquendarum exactissima
ratio 279. B
σπασμῶν quid sit 20. C
Spasmus qui latine raptus 123. B
Sphæraïalica 86. C
Sphærae ludus epilepticis prodest 14. D
Spicæ nardi folium primo gradu calefacit
254. C
Spina ægyptia 61. B
Spina si in gutture cohaerit 323. A
Splenites 89. A
Splenetici uel splenici qui sint 79. B
Spyncter 35. B
Squilla piscis 77. A
Stactys optima 263. B
Stagni nauigationes caput infrigidant
9. A
Sternutamenti frequentis remedia
315. A
Sternutamenta sensus implent 24. C
Sthimeus 264. C
Stoici duplicem furorem dicunt 25. B
Stomachus inficitur purgatiuis medicamentis
9. A
Stomachus fumarium est corporis 7. A
Stomachi & uentris dolores 74. C
Stomacho quæ sint apta 273. B
Stomachici 73. B
Stomatice synanche 74. C
Storax 263. B
Strabi sæpe fiunt ex epilepsia 12. D
Stranguria 132. C
Strictura quæ 36. C
Strobilus 68. D
Stipteria quæ optima 59. B. & 264. D
Stiptica & confortatiua quæ 257. A
Stiptiriodes aquæ 298. C
στυπῶν quid sit 59. A
Sudoris prouocatiua 296. C

Sudore

I N D E X.

Sudore fatigatos quō reficiamus 334. D
 Sulphur calefacit 254. C
 Sulphur optimum 263. B
 Sulphuræ aquæ natura 298. C
 Surdus si quis fuerit 310. D.
 Suspirium 71. A
 Sycæ ulcus capitis 307. A
 Sycionix, idest colocynthidæ natura
 290. D
 Sycodes capitis 307. A
 Symila qua ratione coquatur 280. D
 Sympasmata 18. C
 Συμφορη 127. B
 Symptomata 50. C
 Synanches curatio 322. D
 Syntexis uicina est phthificæ passioni
 67. A

T

Tαχίπνοια 48. D
 Taraxi oculorum quibus succur-
 ratur 307. A
 Tardæ passionēs medicis æternam glo-
 riam conciliant 1.
 Tempus quale sit eligendum phleboto-
 mo 288. D
 Tenaria insula aquas habet nitrosas
 134. D
 Tenontes nerui 7. B
 Testiculorum si fuerit inflammatio
 328. D
 Testiculorum passiones 328. C
 Tetracharmacum 311. B
 Themison primus tardarum passio-
 nū curas ordinauit 1.
 Themison successor Thessali 50. C
 Themisonis libri epistolarū ad Diman-
 tem 94. D & 10. D
 Themisonis libri Salutarium 52. C
 Themisonis tres libri Tardarum passio-
 num 1.
 Themistocles sanguine tauri potō inte-
 rijt 23. A
 Tenontagra 126. D
 Therma cotylis in Italia 73. A. & 78. D
 Thessalus libros Regulariū scripsit 1.
 Thoracis dolores si fuerint 325. B
 Thymi natura calida tertio gradu 254. D
 Tincturæ albuginum remedia 309. B
 Tinnitus aurium si fuerit 312. D
 Titus medicus 84. D

Titus medicus flagellat furiosos 31. B
 Tonsillarum si fuerit inflāmatio 322. C
 Trigonon medicamen 51. A
 Tracacantus 263. B
 Trachea arteria 324. C
 Trachelismus 141. B
 Treclæ pisces aspratiles 267. B
 Trigonustrochiscus 69. A
 τροχίλιος 40. D
 Trombus 35. B
 Trochiscus diaelectro 343.
 Trochiscus diaachacia 343. A
 Trochiscus hemicranicus 343. B
 Trochiscus diaalicaeus 343. B
 Trochiscus diarnaglossus 343. B
 Trochiscus ad scabiem 343. B
 Trochiscus diacastoreus 343. B
 Trochiscus ad capitis dolorem 343. B
 Trochiscus licinicus ad impetigines 344. C
 Trochiscus ischiadicorum 344. C
 Trochiscus hydropicorum 344. C
 Trochiscus Galeni 344. D
 Trochiscus laxatiuus 344. D
 Trochiscus diamuseos 344. D
 Trochiscus nimfon 344. D
 Trochiscus ad tussim 344. D
 Trochiscus ad uomitum restringendū
 345. A
 Trochiscus dysentericorum 345. A
 Trochiscus hæmoptoicorum 345. A
 Trochiscus coeliacorum 345. A
 Trochiscus ad pleureticos 345. A
 Trochiscus diapeganum 345. B
 Trochiscus asmaticorum 345. B
 Trochiscus suspiriosorum 345. B
 Tryphon medicus 25. A
 Tubera infrigidant in cibis 278. D
 Turdi inter teneriores auiculas nume-
 rantur 5. A
 Tussicularia medicamenta 63. B
 Tussiculæ origo, & remedia 53. A
 Tussis remedia 324. C
 Tympanites species hydropis 88. C
 Tymi si nascantur in ueretro 328. D
 Typhloteros 35. A
 typici morbi 3. A

V

Varietas temporum inopinata in-
 sidiosa est salutē 57. A
 Vber euchimum est 271. B

Vectatio

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS IN V LI

BROS CHRONION PRAE-

FATIO.

PRAE SCRIPTIS celerum passionū libris, tardarum placet curationes ordinare, quæ solo suprapositionis tempore superioribus similes, in lenimento uero uaria recombinatione formantur, & peritis medicinæ claræ æternâq; gloriam quarunt. Celeres enim, uel acutæ passionis etiâ sponte soluantur, & nunc fortuna, nunc natura fauente. Quo fit ut ignari homines elati sæpe medicos fugiant, cum hos

prouetus incantationibus nouis ac ligamētis adscribant, aut fortunæ, cum quoties repentino nuntio læti aut territi ægrotantes, mutatione quadã corporis morbos excludunt, uel ea per intemperantiã gerunt, quæ ratione occulta sibi profutura nescientes, duce desperatione committunt: In utrunq; enim faciles celeres passionis accipimus: Pelluntur enim aut fluore sudoris, aut sanguinis per nares, aut uentris. Chroniæ autẽ uel tardæ passionis morbi, qui iam præiudicio quodam corpora possederint, solius medici peritiã poscunt, cum neq; natura, neq; fortuna soluantur. Podagrã deniq; uel phthisin, aut elephantiasin, uel similes tarditate passionis resolui nulli sectarū principes meminerunt, sicut sæpe febres acutæ soluantur. Hinc deniq; Græci **A S C L E P I V M** nomen sumpsisse dixerūt, quod dura curando primus superauerit uitia. Scribentium igitur medicinam nullus ante Themisonem tardarum passionū curationes principaliter ordinauit. Alij uero has omnino tacuerunt, tanquam impossibiles iudicantes, uel incurabilium passionum: Alij Alyptarum officio transmittendas crediderūt: Alij disperse atque de alijs passionibus scribentes, ut podagra, sanguinis fluore, hydropismo, paralyti, alopecia, uel quartanis typis, ut Erasistratus & Asclepiades. Themison autem tardarum passionum III libros scripsit.

*Aselepius un-
de nomen in-
uenit.
Themison.
Alyptæ.
Erasistratus.
Asclepiades.
Thesalus.
Soranus.*

Item Thesalus secundo libro Regulari earū curationem ordinauit. Dehinc Soranus plenissime cunctarum diligentiam tradidit, atq; speciale corpus scripturæ formauit, de passione capitis initia sumēs, quod nos quoque faciendum assumimus.

A

C A E L I I

CAELII AVRELI- ANI SICCENSIS CHRONION LIBER PRIMVS.

CVI HAEC INSUNT.

- I De capitis passione, quam Graeci cephalæan uocant.
- II De scotomaticis.
- III De incubone.
- IIII De epilepsia.
- V De furore siue insanía, quam Graeci manían uocant.
- VI De melancholia.

DE CAPITIS PASSIONE, QVAM GRAE- CI CEPHALÆAN NOMINANT.

CAPVT I.

κεφαλή.

Fœmine obno-
xia cephalææ.

ἡμιεράνια.

κρόταφος.

D

κεφαλαία.

σιγούρ.

PARTE CORPORIS QVAE PA-
titur passio nomen accepit: Nam cephalen Græ-
ci caput uocauerunt. Generatur autē sæpius per-
frictione aut frigiditate, aut è contrario solis exu-
stione, aut continuatione uigiliarum: sed uehe-
mentius fœminas tenet ob diligentiam capillorū.
Sequitur in passione constitutos dolor uehemēs
capitis totius, aut dimidij, quem consueto nomi-
ne hemicraniam uocant, uel certe temporū, quē
dolorē crotaphon appellant. Occupat etiam oca-

lorum radices, & occipitium atq; colla, tendens usq; ad spinæ partes, ut cum se-
dere ægrotantes uoluerint uertigine adficiantur, atq; oculorū caligine cum nau-
sea & fellis uomitu. Ac si passio uehemēter cœperit, rubri atq; prominentes oca-
li fiunt, deiectis & conclusis palpebris euitantes lumen, cum lacrimarum flu-
ore, cibi etiam iugi fastidio, & obtusione uisus, aurium tinnitu, & difficili au-
ditu. Sequentur etiam uigiliæ iuges, aut frequentes, dentium dolor, & accessio-
nis initio sanguinis è naribus paruissimus guttarum fluor, nihil releuans. Erit
igitur locandus ægrotans, si totum caput doluerit, supinus: Si autem ex parte,
ea parte quæ patitur: mitigatur enim quodam blandimento straminum pars in
dolore constituta. Peiorante passione sequitur uultus deprauatio, pulsus obscu-
ritas, & omnes sensus obtusione afficiuntur. Hac passione alij celeriter atq; cum
febris: quem dolorem proprio nomine sectarū principes capitis uocauerunt.
Alij tarde atq; sine febris per interualla temporum admoniti solo dolore ca-
pitis oppressi, quam passionem ueteres cephalæan uocauerunt. Pati autem ali-
qui membranam cerebri dixerunt, alij eam quæ testam circumtegit, alij omnem
cutem capitis, alij temporū atq; buccarum musculos, quos siagonas appellant.
Nos uero aliquando istorū aliqua, secundum quod se sensus doloris extendit:
aliquādo omnia, secundum quod fomenta uel accessiones passionū ordinate se-
rgerunt: similiter etiam sicut dimissiones atque delinimenta conuariant, &

nunc

A nunc longioras & puras, nunc angustas & sordidas accidentium malorum reli-
 quias in accessionem reliquerint. Item secundum superpositionē tempore acces-
 sionis. Item secundum quod nunc diurnas, nunc intercapedinas, interpositis
 diebus uno uel duobus, sicut quos typicos, aut periodicos appellamus, aut he-
 mitriticos, pro responsione temporum habuerint uariantes. Igitur de dolore ca-
 pitis in acutis febribus accidenti prius de febribus memorauimus; De illo ue-
 ro qui sine febribus, atq; tardus, & suæ passionis est, nunc dicemus. Cum itaq;
 adhuc paruus fuerit sensus, oportet ægrotantē iacere loco mediocriter frigido,
 atq; obscuro, paulo leuatius capite collocato, adhibito silentio, atq; corporis &
 animi requie, cum abstinentia cibi usq; ad primam diatrium. Adhibenda etiam
 articulorū leuis fricatio, cum capitis fomento ex oleo frigido atq; uiridi, uel suc-
 co quolibet admixto, qui sine percussu ualeat astringere, ut polygoni, arno-
 glossæ herbarum, aut intybi, aut portulacæ, aut rubi, quem Græci batum appel-
 lant, aut anulorum uitis, quos helicas uocant, uel uux lupinæ, aut anagallidis,
 uel sideritis herbæ, aut multæ. Hinc etiā cataplasmata adhibenda ex horum sin-
 gulis, aut admixta pulenta, uel compositum ex multis eius uirtutis medicamen-
 fronti apponendum, ut est diatheon: Si uero uehementior fuerit dolor, erit lo-
 candus ægrotans loco amplo, atq; calido mediocriter, & neq; plurimum lucido,
 ne nimius splendor officiat: Apponendæ etiam lanæ lenes, ac tenues, & limpidx
 ijdem partibus, cum iugi fomēto ex oleo dulci atq; calido. Ac si coegerit dolor
 prygmata erunt uicissim lanæ æque mollia apponēda, ex oleo calido expressa tē-
 poribus sub buccarū musculis immota. Tunc etiā uesticæ semiplenæ ex oleo ca-
 lido, uel facelli ex pollinibus calidis cōfecti, manu etiam calida, atq; digitis mol-
 li tactu loca dolentia contingenda, cum omni silentio ac requie ægrotantis. Si
 autem dolor ad dentes tetenderit, mulsū calidum uel oleum damus, quod in
 ore sine ullo motu contineat: nisi quis hoc horrescens in nauseam fuerit prouo-
 catus. At si uehementius dolor conualuerit, & maiora exegerit, diu etiam per-
 mittentibus uiribus in ipsa diatriu, uel ante ipsam sanguis erit detrahendus,
 phlebotomia scilicet: sed totum caput dolentibus, ex eo brachio quod facilius
 fuerit detractio faciēda. Ac si altera pars capitis doluerit, ex eius contraria de-
 tractionem faciemus, quo longius adiutorij commotio à parte patienti remota
 uideatur. Tunc os colluere permittimus, & aquæ calidæ potum damus. In ipsa
 uero diatriu unctionem adhibemus ex oleo dulci atq; calido. Tunc faciemus
 foueri faciem ex aqua scilicet calida. Dehinc potum atq; cibum damus, ut est pa-
 nis aquæ calidæ elutione purgatus, quo difficultate deposita politus fiat. Vel cer-
 te aliqua similiter fiant, aut cum mulsâ mediocriter cocta, aut ex panis pulcicula
 confecta, quam torineton Græci uocant, cum paruissimo anetho, aqua, sale, &
 melle; item oua sorbilia: Quæ quidem cibatō erit alternis diebus adhibenda do-
 nec dolores declinent. At si passio durauerit, erit tendendus æger usq; ad cutem.
 Hinc etiam patientes partes leuantur, cum ex alto reflatō quædam uiarum nu-
 ditate permittitur, & localibus interea adiutorijs præparantur. Tunc nouacula
 radendum caput, atq; cataplasmatibus, & leui cucurbita in accessione, sine sca-
 rificatione autem & dimissione releuandum, ex illis scilicet partibus quæ plus
 patiuntur, uel fortiore dolore uexantur. Atq; ita sanguisugæ apponendæ, quas
 hirudines appellamus, & magis si locorum inæqualitas cucurbitæ non fuerit ca-
 pax, quo inharere minime possit. Tunc uaporationes spongiarum ex aqua ca-
 lida expressarum adhibendæ, uel calida aut oleo, aut decoctione hybici, quam
 altean uocant. Ac si uenter non fecerit officium plurimis diebus, tunc calidæ &

Diurnas dixit
 pro cōtinuas.

Τυπικοί.
 Περιοδικοί.
 Ημιτρίτικοι.

Διάρτιος.

Πολύγονοι.

Βάτος.

Ελίξ.

Diatheon.

Πτύματα.

*

C oleo rutæ admixto melle erit iniiciendus ægrotans: sic enim & intestinorū fortis fiet, & stercoreum detractio caput releuatur: quorum motu, ac expirationis ascensu amplius grauabatur. Quapropter etiam pridem, si officium uenter non agnouerat, oportuit adhibere clysterem, priusquam cucurbitæ usus accesserit: dehinc cataplasmatum genus nunc laxatiuū conuenit, ut est ex lini & fœnigræci seminibus, atq; polline ex aqua & oleo admixto melle concocto, uel ex panico diligenter emollito. Declinatē passione, cerotarijs atq; malagmatis simplicibus utendum, ut est diachylon. Tunc cibus uariis dandus, prædictæ simplicitati uicinus, ut est cerebrum porcinum, uel hœdinum, piscis teneri, turdi, columbarum pulli, uel domesticarum gallinarum; olera quoq; cucurbitæ, malux, betæ, nunc ex aqua cum oleo atq; garo curata, nunc concisa atque trita, & interius condita: magis enim ex hijs facilis uenter efficitur. Quod sæpe etiam sanitatis tempore omnibus profuit, quibus unius diei uentris dilatio caput impleuit. Ante cibum præterea erit adhibenda gestatio, portatoria scilicet sella, sine uehementi motu, quo partes uehementer patientes releuētur. Tunc etiam deambulatione utendum, & post perunctionem capitū adhibendus fots, cum toto corpore supradictō motu laxatū spiramentis facilibus agitātū sit: Etenim densa laxantur, & retenta tenuantur. Dehinc cum declinatio firmior esse cœperit lauacrū adhibendum. Tunc in alia diatrīto quiddam uini aquati offerendū. Ita cum capitū pauauerit dolor, longo tempore horæ solitarum accessionum erunt euitanda, atque è memoria eijciendæ: quibusdam etiam temporibus in requie seruemus ægrotos. Declinandum etiam omne quod potest accessionē in commemorationem reducere, ut est adustio, indigestio, uenus, meratus potus, uel plurima masticatio durioris cibi, aut curiose conditi, necnon etiam uapores uehementes atque ignea lauacra, exclamatio uehemens, iracundia, uel † uenter nimis adstrictus, & magis post cibum, aut spiritus retētio, & eius ad ilia descensus: sic enim oppressio quædam omne caput extendit, dein tardante passione, & nunc superpositionibus exasperata, nunc lenimentis leuigata. Oportet igitur superpositione temporis animaduersionem habere, hijs deniq; quæ supra scripsimus uti: Etenim quæ mitigant celeres uel acutas passiones, ea tardarum superpositioni non conueniunt. In lenimento uero paulo audacius resumendi sunt ægrotantes, & non, ut nuper, timoris adiuncta cautione tempore quo superpositionis asperitas declinabat. Adhibenda igitur uectatio pro uiribus ægrotatis, fertorio uel sella procurata: ac si purius occurrerit lenimētum, & neq; æger fuerit uiribus præuexatus, tunc hominum manibus, aut animalium actu uehiculum adhibemus, æquali uidelicet motu, sed perfecto atque æquabili, lucido & mediocriter calido loco: Ac si tēperata, & sine flatu aëris fuerit qualitas, tunc etiā sub cœlo erit adhibenda gestatio. Sed necessariō longitudo loci curanda, ne frequenti reuersione uehiculari circuitus gressus uertiginem ingerat ægrotanti. Tunc etiam deambulatio adhibenda, sed primo tarda, dehinc medio tempore fortior, atq; paulo erectior extentis cruribus. Hijs uero quibus caput fuerit plurimum releuatum, *lectio quando adhibenda.* lectio ante deambulationem erit adhibēda, si studiosi fuerint ægrotantes, sed leui exercenda uoce, tunc exercitium atq; unctio, quæ æqualiter corpus moueant atq; curent, ut uestitos faciamus currere: nudos uero cum defricatione perungi. Tunc manus suo motu exerere, uel certe luctationem iugem facere, adhibito doctore, cuius præceptis pareat: Adhibitis sanè hijs rebus quæ implere atque commouere caput ualent, ut sunt ea quæ cum obiectione plurima corporis fieri iubentur: necnon etiam circuitos ductus, atq; retrogressus cum sal-

tibus.

μαλακτα
χολορ.

† uenter ob
eas abstractus

lectio quando
adhibenda.

A tibus. Tunc oralauanda, atque articuli fouendi, uel lauacrum per interualla dierum adhibendum. Deposita autem corporis turbatione erit aqua præpotandus ægrotus. Tunc cibum sumere succi facilioris, id est, mediæ materiæ, quam mesen hylen uocant Græci. Dandum etiam uinum tenue paruum. Sed eo tempore quo cibamus adhibenda quoque animi laxatio, quam diachysin uocant: Quæ fiet aut ludicris rebus, aut ioculari facetiâ, quæ singula artis moderatione adhibita, cyclorum ductu augeri atque minui debent: prædatio initio, cui perfectio consummata respondeat. Est autem resumptiuu cycli ordinatio formanda hoc modo: Prima die paruo cibo atque aqua nutritus ægrotans, uel si ferre ualuerit, ab omni nutrimento abstentus, alia die leui motu erit exercendus, atque oleo perungendus; tunc & cibo nutriendus, id est, totam accipiat partem solitæ quantitatis, quam facile percipere atque digerere solebat. Sed panem dabimus limpidum, fermentatum: pulmentum autem oua, uel holerum betas, aut cucurbitas, uel maluas aut lapathos, aut bulbos, uel pisces teneros, ut sunt scari: & auículas, ut sunt turdi, aselli, iulidæ, ficedulæ; uel cerebrum porcinum aut hœdinum. In hac perseverantes qualitate atque quantitate duobus uel tribus diebus, iuxta uirium possibilitatem, quo neque parua dando debilitentur, neque adiectionibus perturbati opprimantur. Tunc detractæ partis partem tertiam adijcientes, pulmentum damus turdorum, ficedularum, aut expullis columbarum uel gallinarum. Tunc rursus post tres uel quatuor dies aliam tertiam partem panis adijciemus, & agrestia dabimus pulmenta, ut leporis, aut capræ: Atque ita æquali numero dierum peracto, ultimam partem panis addemus: pulmentum dabimus porcinum tenerum ex aqua, uel non curiose conditum ex anetho & sale. Præterea simili modo erit etiam uini faciendâ partitio, atque per singulas pulmentorum mutationes adiectio: ac si plus ægrotans bibere quam damus uoluerit, aquamumat. Simili modo etiam gestatio, atque exercitium, siue motus erit augendus aut minuendus, ad comparationem quantitatis ciborum. Perfecto resumptiuo cyclo erit metafyncriticus adhibendus, primo ex parte, dehinc perfectus. Est enim passio facilis in motu, & natura caput iniurijs aptissimum: siquidem non facile rerum repentinas perferat mutationes. Prima igitur die erit cibo abstinentus ægrotans, tunc alia die parua adhibita gestatione, atque unctiōe corporis, uel si passio permiserit, lauacro. Rursus panis dabimus partem solitæ quantitatis, quam ante initium curæ facile accipere atque perferre solebat. Pulmentum dabimus salsum, assum, uel coctum, dabimus etiam cappares sinapi madidatas, atque oliuas ex uiridi nouitate messas, quas colimbadas uocant, præcauentes ea quæ facile caput implent atque grauant, ut est porrum, allium, cepe. Potum dabimus uinum, & si perferre uoluerit æger, in iisdem duobus uel tribus perseverabimus diebus: sin minus, secunda die balsamentis admiscemus cerebrum uel piscem. Tunc sequenti die panis detracti partem tertiam addemus, pulmentum damus, holus, cerebrum, piscem tenerum, hoc tribus uel quatuor seruantes diebus. Tunc rursus aliam tertiam partem panis addentes, transimus ex mediæ qualitatis materia ad uolantum qualitatem, atque in eadem simili dierum numero perseverantes, ultimam partem panis addemus: pulmentum dabimus porcinæ carnis. Sed si multas mutationes facere uoluerimus, in quatuor partes medietatem panis diuidimus, ut singulas singulis mutationum pulmentis adijciamus; hoc est, unâ mediæ qualitatis materiæ applicantes, aliam uolantum, aliam agrestium, aliam

Μίση θάλη-
 θυμόν διάχυ-
 σις.
 Prædationem
 cibi abstracti-
 onem uocat.

λάμβανει.

ἰσχυροὶ μετακρί-
 νητικόν.

Colimbades.

A gentes densitatem corporis iunxerunt. Est igitur, ut dicimus, cibo abstinendus, ne sumpta corrumpat ex corporis remanente torpore post agitationem uomitus atque feruorem: quippe cum sæpe manentibus in stomacho squamulis uel folliculis radicum, requie superaddita, atque cibo nouo commixto, eius necessario faciant corruptionem: ex qua consequenter caput impletum, etiam si sua passione præuexatum non fuerit, necessario constrictum grauescit, cum ex illa putredine corruptionis exhalationes ascensu quodam caput obsidunt. Sicut enim Themison ait, est natura caput carnis pauperum & neruofum, & duris cutibus & capillis obiectum, & spiramentis difficilibus natura: tum sensibus quoque uniuersis formatum, insidens corporibus, atque accipiens eorum cunctas exhalationes, cum spiritus naturaliter superna petens ex inferioribus trahit corpora caper arteriam atque stomachum, quæ sunt corporis ueluti maiora fumaría. De hinc alia die lauacro utemur, atque pulmento mediæ qualitatis: Tunc post duos uel tres dies cæteras cycli partes adhibemus. Ac si radices loci aut temporis causa defuerint, adfectandus ordine supradicto uomitus ex granis sinapis madidati, uel ex liquido sinapi potio, aut mulso ex aceto & pipere confecto, uel cardamomo, aut eruce semine, aut decoctione thymi, uel origani, aut hyssopi, aut falfamenti, & multis ossibus, cum aceto, uel mulso ex aceto. Tunc profectu cedente, atque limpido lenimento perspecto, præsumpto etiam ægrotanti in grauescentem perferre nunc uomitum, nunc drimyphagian, audemus integrum atque perfectum cyclum metasyncriticum adhibere, ut initium à uomitu sumentes, drimyphagian iungamus, ac deinde per cæteras cycli materias decurramus. Ordinantes præterea etiam localia adiutoria, quorum prima sunt adhibenda leuiora, & quæ longe remotis partibus admota transmissa patientibus ingerant curationem, tunc etiam uehementiora. Erit igitur radendum caput, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam, donec cutis rubore adficiatur: Ac deinde in balneo nitri puluere aspergi, & confricari paulo antequam in solium descendat ægrotans. Tunc etiam paroptesis adhibenda erit ex carbonibus æquali uapore medentibus, Alia etiam die cucurbitæ infingendæ plurimæ cum flâma, & primo dorso atque ceruici, uel cæteris neruis, quos tenontas appellant: tunc capiti. Quæ quidem capiti erunt magno raptu detrahendæ: Dehinc dropax adhibendus, primo cruribus, tunc thoraci, & dorso, ex primo ceruicis sphondylo usque ad clunes, uel earum ultimum sphondylum: Plurimi etenim nerui inferiora quæque communi natura complexi iisdem paria faciunt superiora. Tunc partium propungentibus pilis capitis, atque buccarum, uel temporum musculis, quos siagonas appellant, collo uel mento cum subiectis gutturis, quæ ante rumam uocant, dropacem apponemus. Sed ne cæteri corporis partes nudæ interea perfrigescant, erunt à duobus ministris mediocriter unctione fricandæ, atque ita cum dropacem detraxerimus, totum perungi corpus oportebit. Ipso quoque capite manu leuiter pertractato, & lauacro dabimus ægrotantem. Hijs itaque adiutorijs relaxatis, atque lentescentibus capitis partibus, uocis quoque exercitium adhibemus, quod Græci anaphonesin uocant. Tunc frequentius sinapismum, ac deinde ptarmicum utile est. Plurimum denique prodest post deambulationem sinapi adhibitum in gargarismum, madidatum prius quàm lauacro ager utatur, uel aridum, ac masticatum, ac deinde aqua calida sumpta, & in ore paulisper retenta, uel piper cum melle. Non quidem hæc humoris, siue phlegmatis detrahendi

Pauperum di
au pro carens

παρίησις.

τίοντες.

δρώαξ.

σφόνδυλοι.

αναφώνησις.

σιναπισμός.

πταρμικόν.

γάργαρας.

A + trahendi

C trahendi causa methodus ordinavit, sed ut etiam oris interiora adiutoriorum agitatione capiti beneficium tradant: quippe cum dolor saepe ipsas quoque partes afficit. Ista igitur regula consequenter etiam in betæ nigræ, uel cyclaminis herbæ succo in cochlearis quantitate reclinato capite ægrotantis pollicis sinistra manus impressione inflatis narium cauernis infuso uti possumus: Etenim fit mucilenta humoris excussio, qua ægrotans releuetur, non ob detractionem, ut supra diximus, materiæ, sed quod adiuncta agitationis utilitas capiti beneficium tradat. Est etiam ex localibus adiutorijs uisura corporum, ut sunt ea quæ conficiuntur ex euphorbio, uel adarce, opobalsamo, aphronitro, murra, uel alijs similibus uirtute rebus. Utendum etiam malagmatibus, quæ ualeant ex alto causas inductione propria detergere, quæ Græci Minythica uocauerunt. Meminerimus tamen non prius esse ab adiutorio locali ad aliud transeundum, prius quàm turbatio corporis fuerit delinita, atque patientes partes aliam recte poscere cōmotionem adiutoriorū fuerint uisæ. Quapropter si plurimum uexata corpora uiderimus, sufficere intelligimus uno in cyclo unum locale adiutorium. In hijs uero quæ minus uexata noscuntur, uel uiribus depurgata etiam secundo uti licet. Singula igitur adiutoria adhibēda esse meminerimus sequenti die, quàm mutatio facta fuerit materiarum, hoc est, qualitatis pulmentorum in aliam transitus qualitatem, ut ex antecedenti abstinentia ductile atq; aptum corpus adiutorijs fiat. Specialiter autem erit dropax adhibendus tempore quo mediæ qualitatis utimur materia. Paroptesis uero & sinapismus, & pramicum, quod sternutamentum dicere poterimus, tempore quo uolantum utimur pulmentis: Etenim neque adhuc corpus post usum balsamenti debile, neque uir sum plurimum nutribili qualitate uidetur esse confertum. Cauenda etenim uehementer est capitis commotio, quæ saepe corporis plenitudine fit. Quippe cum sanos homines plerumque uinolentia, uel indigestione confusos, capitis motu uexatos in catarrum, atque coryzam uenire uideamus. Solo igitur tempore, quo drimyphagia utemur, omne erit locale adiutorium prohibendum. Vel si quisquam omni ex parte fuerit uiribus plenus leue quiddam addiderit: Sufficiens quippe cum drimyphagiæ uehementia atque re corporatio altiorum eo tempore totum penè habitum mutare uideatur, & sit timoris ita corpus adiutorijs exercere, ut eodem tempore superficies cum altioribus agitur. Utendum etiam fomentis siue uehementioribus illisionibus aquarum, quas Græci cataclysmos appellant: Et primo calidarum, deinde frigidarum. Ordinandæ etiam mutationes earum ad usus naturalium aquarum, scilicet earum quæ non odore percitant. Natationes uero sub diuo fieri reprobamus: Cæteris enim corporis partibus aqua complexis solum supernatās remanet caput, quod necessariō perfrigescens inæqualitatem corporis facit. Ac si minus cedere passionem uiderimus, post frequentiam eiusdem, iterataq; curatione & fortificato corpore ægrotantis querimonia permanerit, hellebori usus adhibendus: sed primo ex eius infertatione radicibus penetratis, uel mulso ex aceto confecto infusis. Dehinc etiam coquis utendum est, atque diuersis ciborum pulmentis, quod quidem latius tertio Responsum libro iam dudum docuimus: Vehementi enim motu corpus apertum despuat, ut ita dixerim, passionis carnem, qua depulsa naturalis atq; noua succedit. Dehinc si etiam hijs gestis passio permanens erit, secundo uel tertio utendū helleboro, sed præsumptis uiribus ex corporis refectione. Tunc etiā naturalibus aquis utendū, uel siccis uaporatio-

Φακλάριματι μιν-
ωτικα.

Κατά τὸν
κόρυζα.

κατακλύσματι.

Libri respon-
sionum Cælij.

CRONON 1121

A nibus, & longa per maria nauigatione: Etenim fluminales uel portuosæ, atque stagni nauigationes incongruæ iudicantur, humectantes caput in frigidant ex halatione terrena: maritimæ uero latenter atque sensim corpus aperiunt, & salta proprietatis causa corpus adurunt, atque eius habitum quadam mutatione re-
 ficiunt: Affectandus etiam in aëres teneros atque aquilonios transitus, uel con-
 trarios hijs qui passionem asperare ualent. Adhibenda præterea animi laxatio, &
 magis post cibum: Omnis enim mentis intentio caput implet. Hæc est secun-
 dum Methodicos ordinata curatio. Plurimi autem diuersarum sectarum princi-
 pes fomenta probauerunt ex oleo rosaceo, atque aceto, & ruta, & herpyllo, pe-
 cedano, castoreo, sylphio, atq; semine herbæ quam agnon appellant, samfoco,
 hederarum coma: ex quibus in accessione caput impletū augmentis asperrimis
 agitatum atq; grauatiū totius passionis duplicat modum: Est enim supradictarū
 materiariū repercutibilis usus, & eo adhibitus tempore, quo mitigatio conueni-
 re perspicitur. Utuntur etiam purgatiuis medicaminibus, quæ catartica uocau-
 runt, hoc est, uentrem deducuntibus, ex quibus stomachus inficitur, & omnis
 neruofitas uitiat. Item arteriotomiam probant, & usturam ex cauterijs † ferra-
 tis, duorum digitorum spatio super ipsas uenulas effectam. Tunc longo tempo-
 re uulnerationis seruata ferri materia purulenta, ex alto atque superficie passio-
 nem releuare promittunt: quod nos in accessione noxiū atque exitiale iudi-
 camus ob uehementiam motus. In lenimento uero inutile atq; adiutoriorū me-
 delæ contrarium, siquidem prohibeat eorum beneficia penetrare: Non enim fri-
 cationes uel cucurbitæ, uel dropaces, aut sinapismi, aut ptarmica, aut cataclysmi,
 quos nos aquarum illisiones appellamus, uulneratis locis adhiberi aut perferri
 apertissime possunt. Utuntur etiam frigido lauacro, quod Græci psychrolusian
 appellant, quod necessariō neruos indurat, ac congelare consueuit ob densatio-
 ne cutis ac totius corporis. Utuntur etiam locali uenarū diuisura, ex qua patien-
 tes partes implentur. Dant quoque mastichen mastilandam, ex quo in passio-
 ne cōstituta densatus cōstrictiua uirtutis cassatur *. Itē Themison primo libro
 tardarum passionum, quas chronias uocant, phlebotomat atque cōstrictiuis
 fomentis utitur ad laxamentum phlebotomiæ, frustratus errore sequenti ex fo-
 mentis incongruis. Item imminente augmento duas præcauens horas unctio-
 nes adhibet acerrimas, & durissimam fricationem atque cōstrictionem articu-
 lorum, tunc sinapismum adhibet ultimis membrorum partibus, siue summita-
 tibus articularum, ob auertendam materiam. Plurimas etiam fronti sangui-
 fugas apponit, atque humeris & temporibus capitis, quod est contra sectæ ri-
 gorem. Affectandam igitur corporis laxationem, non auersionem materiæ eius
 dicimus: quippe cum non concurrat, neque conueniat quod faciendum pu-
 tat, ut eodem tempore articularum cōstrictione, & sanguisugarum appositio-
 ne utamur præseruatis horis duabus, antequam passionis implicent augmen-
 ta, cum illo tempore sit requies adhibenda, & saepe contingat, ut præueniens
 corpori occupato queiela accessione denuntians, ipsum quoq; tempus quod
 elegisse uideretur, turbare noscatur: sitq; nocens appositio sanguisugarum, ex
 quibus perfricatio atque commotio, uel ex earum morsibus amentia, aut si ali-
 quò sanguinem detrahunt grauis ægros uexatio consequitur. Probat etiam
 apponēda malagmata dolori contraria quæ anodyna uocantur, uel castoreum,
 aut rutam, aut sphondylion herbā, cum cerotario ex oleo rosaceo atq; pice liqui-
 da cōfecto. Ex iisdem iugiter iubet odorem capere ægrotantem omnifariam ca-
 pui implens: atque ita si dolores, inquit, mitigati non fuerint, ex calidis rebus
 frigidæ

Maritima nau-
 uigatio.

Α γνος.

καταρτικα.

† Ferratis

Ασθηροτομία
 Καυτηρια.

ψυχρολουσία.

Themison.

Μαλαγματα ανό-
 ρηκα.

εμπειρικοί. frigida spongiæ apponendæ, ad empiriicorū consilia deuolutus, qui ex contrarijs
 C ad contraria transeundum causis resistentibus probauerunt. Vtitur etiam scaro-
 ticis, hoc est, quæ cutem extendere uel corrumpere ualeant, & cessante accessi-
 one imperat fricationē adhiberi atq; fomenta, quorū item usus non declinantis
 est accessionis, sed in toto recedentis. Deniq; peccatis indulgendū methodicorū
 princeps Soranus dignissime iudicauit: Adhuc enim, inquit Themison, Ascle-
 piadis erroribus & rudimento temporis methodici fallabantur.

DE SCOTOMATICIS. CAP: II.

Σκωτική, κροσθη-
 τωμία, σκωτική
 μαλικόρ παθος.

Cotomatica passio ab accidenti nomen sumpsit, quod repenti-
 nas oculis ingerat tenebras. Afficit frequēter uacuos homines,
 hoc est, sine aliquo exercitio uitæ ducētes, & uinolentos, uel cō-
 suetos uentrem purgare medicaminibus potis, & ab eorū usu
 repente desistentes. Itē hæmorrhoidis longo tempore affectos,
 & post earum amputationē nulla recorporatione curatos. Ve-

επιληψία.

hementescit autem hæc passio hyeme, uel uerni temporis initio; præterea saepe su-
 turam denuntiat epilepsiam. Veteres deniq; paruā epilepsiam uocauerūt: Nam
 in passione constitutos repentina uisus tenebratio atq; nebula cum capitis uerti-
 gine consequitur, ut omnia secum moueri existiment. Item ante oculos quos-
 dam sentiunt marmorum maculis similes tractus, quos marmarigas Graeci uo-
 cauerunt, cum tamen conuersis oculis omni ex parte non deserant uisum. Item
 capitis atq; oculorū grauatio, & sedere uolentibus timor: siquidem secū omnia
 putent impelli, uel cadere: aurium tinnitus, superiorum corporis sudor, aut re-
 pentinus casus cum celerima surrectione. Asperatur præterea passio si ex alto
 aspexerint ægrotantes uel meatum fluminis, aut rotæ uertiginē, siue ignis. Item
 si proni quicquam gesserint, uel maiorem uocem auribus acceperint. Discerni-
 tur ab epilepsia hæc passio, siquidem neq; sensibus priuat ægrotantes, neq; spas-
 mo, id est diuerso raptu adficit. Item à capitis passione, quam cephalæan uo-
 cant discernitur, quod dolorem non faciat. Separare autem ab ista passione uer-
 tiginem, siue obscuritatem necessarium non est: Si quidem ex hijs ueluti parti-
 bus scotomatica passio cōfecta esse uideatur. Est deniq; istius passionis affectio
 saluti innoxia, hoc est, sine ullo periculo, nisi quis mare tenus, aut ex alto cadēs,
 ratione casus potius quàm passionis uolentia perire uideatur. Curationem ue-
 ro eandem adhiberi cōuenit, quæ nuper passioni capitis est ordinata, non solum
 generali, sed etiam speciali ratione.

μαρμαρυγας, ή
 αμαρυγας, ή μαρ-
 μαρινος legen-
 dum.

D

σκωμής.

DE INCUBONE. CAP: III.

Incubus.

Incubonem aliqui ab hominis forma uel similitudine nomen
 ducere dixerunt, aliqui à phantasia qua patientes afficiūtur: si-
 quidem ueluti ascendere atq; insidere suo pectori sentiant quic-
 quā. Themison uero II epistolarū libro pignalicona uocauit,
 siquidem præfocet ægrotantes. Item quidam ueteres ephialten
 uocauerunt, alij epibolen, quod utilis patientibus perhibeatur:
 afficit crapula uel indigestione iugū uexatos. Accidēs igitur semel ita ut nullam
 uigilantibus querelam aut displicentē sanitatem faciat, sed solius somni turba-
 tio noscatur, minime passio dici potest, sicut neq; semel effectus per somnū semi-
 nis lapsus, quē Graeci onirogonon appellāt, passio nuncupat, nisi iugiter, atq; cū
 corporis incōmoditate fuerit effectus. Est autem supradicta passio epilepsia ten-
 tauo: Nam quod neq; deus, neq; semideus, neq; Cupido sit, libris causarū quos
 ætiologu

επιγαλιόρ.
 εφιάλτης.
 επιβολή.

Ονιρογονον.

DE EPILEPSIA
 Phlegma uacuum semper
 apprehendat. Appellatur enim
 epilepsia a phlegmate, quia
 sunt quædam epilepsia
 quod maior phlegma
 quod anima in corpore
 a causa uocatur: sed uel
 a causa diuina: Phlegma
 uel a causa diuina: Phlegma
 uel a causa diuina: Phlegma

A etiologumenos Soranus appellauit, plenissime explicauit. Ista igitur passione ^{ΑΙΤΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΙ} possessos sequitur corporis tardissimus motus atq; torpor, & magis per somniū ^{libri Sorani.} grauedo atque pressura, & ueluti praefocatio qua sibi quenquam irruisse repente existiment, qui sensibus oppressis corpus exanimet, neq; clamare permittat. Quo fit ut saepe erumpentes non articulata, sed confusa uoce exclament. Quidam deniq; ita inanibus adficiuntur uisus, ut & se uidere credant irruentem sibi, & usum turpissimae libidinis persuadentem: cuius si digitos apprehendere nixi fuerint fugatum existiment. Tunc cum somno surrexerint, faciem atq; transformationis partes uidas & humectas sentiunt, attestante grauedine ceruicis, cum tussicula leui molli stimulatione commota. Plurimū autem possessis accidit pallor, & corporis tenuitas, quippe cum somnum timendo non capiant. Apparet igitur stricturae passio ex [†] grauedine, tarda autē ex temporis tractu, & non semper sine periculo salutis: Cum enim uehemēter impresserit praefocatio quosdam ^{† aliās: ex grauedine} interficit. Memorat deniq; Silimachus Hippocratis sectator, contagione qua ^{tarda, aut} plurimos ex ista passione ueluti lue apud urbem Romam cōfectos. Quae propter curandos oportet in cere loco lucido atq; mediocriter calido, adhibita re-
 quie animi, & corporis abstinentia, usq; ad tertium diem, quem Graeci diatriton uocauerunt. Tunc colla tegēda atq; caput, & stomacho lanis limpidis ex oleo calido praecincto, adhibenda etiā oris collutio ex potu aquae calidae. Ac si pluri-
 ma stomachi, uel capitis, uel colli fuerit querela, adhibenda phlebotomia, & post detractiōnem perunctio ex oleo calido. Tunc ora fouenda, cibus dandus simplex, succi facilioris, paruus, forbilis: & si passio perseuerauerit cataplasmata adhibēda: cucurbita quoq; nunc simplex, nunc adiūcta scarificatione ex utraq; ^{Ανθερωρ. Ruma.} parte gutturis, quam Graeci anthereona uocant, nos rumam. Tunc uaporatio ^{Diurnis dixit pro continuis ut supra capite primo.} ne utendum, & alternis diebus cibus dandus. Illa uero adiutoria quae adhibenda diurnis erunt diebus, adhibēda, sed longe remotius à nocturno tēpore. Tunc etiā gestatio atq; uariis cibus, & lauacrum, & aquatum uinum. Illis uero partibus quas curamus erunt primo cerotaria apponenda, tunc malagmata, ut diachilon, aut diamelilotum, aut diafamfucum. Fricatio etiā capitis, & densi perctinis capillorum decursio, suspiciones etiā siue metus imminentium somniorum auertendi procul fabularum lenitate robore adiecto. Pleriq; enim sibi fingentes uel formantes futura, uoluntarios penē causarum motus efficiunt: ac si passio tardauerit leuioribus admonita monitis, conuenit etiā radicum uomitus atq; drimyphagia: capitis quoq; detonsio, ac corporū usus acriorum. Item dropax, sic enim aut ex supradictis adiutorijs aegritudo soluetur, aut si peiorauerit epilepsia necessariō sequetur.

DE EPILEPSIA. CAP: IIII.

Pilepsia uocabulum sumpsit, quod sensum atq; mentē pariter ^{επιληψία.} apprehendat. Appellatur etiā puerilis passio, siquidem in ipsis abūdet aetatibus: & sacra, siue quod diuinitus putetur immissa, ^{Morbus sacer} siue quod sacram contāmet animam, siue quod in capite fiat, quod multorum philosophorū iudicio sacrum atq; templū est partis animae in corpore nata: siue ob magnitudinē passionis; maior enim uulgus sacra uocauit: sacrum dictū mare, sacra domus, uelut tragicus poeta sacra noctē, hoc est magnā: Fit plerūq; uel nascitur ex uinolentia, aut indigestione, aut cōtusione: uel ut Aesclepiades, percussu atq; diuisura membrorū quae cerebrū tegūt, aut nimio timore. Sed eius passionis species duae esse probant: una ^{Sacra magna dicta sunt.} quae

- C** quæ somno similis altissimo uideatur; alia diuerso raptu corpus afficiat. Quartum prima grauior iudicatur, siquidem sit similis apoplexiæ: quarum quidem compositio tertiam facere speciem potest. Plerique enim raptu atque contractu corporis adfecti uel adprehensi secundo in altissimum soporem deueniunt. Sed horum differentia generaliter inutilis curationi inuenitur. Pronos autem seu decliues, aut uenturos in ipsam passionem sequuntur communia accidentia etiam cæterarum passionum quæ ex membrana cerebri oriuntur, ut grauedo atque uertigo capitis, & interior sonitus, consensus etiam occipitij, oculorum intentio, aurium tinnitus, aut difficilis auditus, & cum uertigine uisus obtusio, uel quædam præ oculis quasi propendentia, macularum marmoris similia, quæ Græci amarygmata, siue marmarygas uocant, uel araneorum cassibus, aut nubibus tenuissimis similia, aut paruulis uolantum animalibus, ut sunt culices. Item uelut scintillarum micæ, aut circulos igneos circumferri præ oculis sentiunt ægrotantes: Linguam quoque inflexibilem cum saltu musculorum, & dolorem à tergo inter scapulas. Sequitur etiam gutturis durities, atque præcordiorum iugis inflatio cum oscitatione, sternutamento, & saliuarum fluore, & cibi fastidio, aut immodico appetitu, uigilia iuges, aut plurimus & inanis somnus, insomnia turbata, & ciborum difficilis ingestio, uel nulla, & manifesta causa ueretri tentigo, & frequens Venereis delectatio. Aliquando etiam per somnum seminis lapsus, quem Græci onirogonon uocauerunt; mens suspensa cum anxietate, & nullis ex maioribus causis facilis iracundia, atque paulo ante gestorum obliuio, & eorum quæ caliginem facere ualent facilis sensus, obtinere passione occupato corpore, sensuum priuatio accessione attestante pallore cum aspiratione tarda & pulsus magno, atque alti soporis simili oppressione. Alios uero raptos diuersa diductio, atque saltus, & uultus contortio, uel oculorum sequetur: quæ sæpe perseverans etiam post accessionem strabos fingit ægrotantes, atque contrariò quibus tarda fuerit correctio naturalis uisus simulant æquitatem. Sequitur etiam gutturis stridor, & singultus cum rubore uultus, & uenarum inflatione, & aliquando pulsus atque spirationis cessatio, tunc per interualla resumptio, palpebrarum quoque suspensa positio, & illisio dentium atque stridor, & linguæ prolapsio, quæ sæpe quassatione, sæpe incisura uexatur. Sequitur etiam præcordiorum ad superiora raptus, uel stercorum & urinae in uoluntaria emissio, sudor roscidus rigenti corpore. Aliquibus etiam confusa uocis emissio, & ante dimissionem per os atque nares spumarum fluore, accessione cessante omnium gestorum ignorantia, atque corporis dimissa uolutatio, cum moestitia uultus ægrotantis. Sequitur tunc oscitatio & distentio corporis ueluti uoluntaria, & intolerabilis uisus. Piger motus & totius corporis marcor: oculorum etiam permanens turbatio, atque uenarum frontis extantia. Aliquibus etiam mentis alienatio, & nulla notorum agnitio. Alio autem tempore plurima ex antecedentibus consequuntur quæ supra memorauimus: hoc est, tenebratio uel caligo, cum proni quicquam gesserint ægrotantes, aut nauem, aut rotam figuli celeri motu ferri conspexerint; aut aquam fluentem, uel altitudinem, aut rupem uiderint, aut strepitum uel clamorem audierint, aut uehementer refrixerint, uel igneis lauacris usi fuerint, aut odoribus nimium bonis uel malis adfecti, ut storacis incensi, aut thuris, aut bdellij, aut gagaris lapidis, uel bituminis, aut ceruini cornu. Præterea accessionum motus nunc ordinatos, nunc inordinatos ægrotantes accipiunt: & nunc interuallis longioribus, ut mensium duodecim, nunc angustioribus plurimum uel parum, ut eodem mense uel die frequenter agitentur. Noctibus quidem inquietati

Αμαρυγμάτα
Μαρμαρυγάι

Ονιρογόνοσ

D

CAELII AVRELIANI

... quæ somno similis altissimo uideatur; alia diuerso raptu corpus afficiat. Quartum prima grauior iudicatur, siquidem sit similis apoplexiæ: quarum quidem compositio tertiam facere speciem potest. Plerique enim raptu atque contractu corporis adfecti uel adprehensi secundo in altissimum soporem deueniunt. Sed horum differentia generaliter inutilis curationi inuenitur. Pronos autem seu decliues, aut uenturos in ipsam passionem sequuntur communia accidentia etiam cæterarum passionum quæ ex membrana cerebri oriuntur, ut grauedo atque uertigo capitis, & interior sonitus, consensus etiam occipitij, oculorum intentio, aurium tinnitus, aut difficilis auditus, & cum uertigine uisus obtusio, uel quædam præ oculis quasi propendentia, macularum marmoris similia, quæ Græci amarygmata, siue marmarygas uocant, uel araneorum cassibus, aut nubibus tenuissimis similia, aut paruulis uolantum animalibus, ut sunt culices. Item uelut scintillarum micæ, aut circulos igneos circumferri præ oculis sentiunt ægrotantes: Linguam quoque inflexibilem cum saltu musculorum, & dolorem à tergo inter scapulas. Sequitur etiam gutturis durities, atque præcordiorum iugis inflatio cum oscitatione, sternutamento, & saliuarum fluore, & cibi fastidio, aut immodico appetitu, uigilia iuges, aut plurimus & inanis somnus, insomnia turbata, & ciborum difficilis ingestio, uel nulla, & manifesta causa ueretri tentigo, & frequens Venereis delectatio. Aliquando etiam per somnum seminis lapsus, quem Græci onirogonon uocauerunt; mens suspensa cum anxietate, & nullis ex maioribus causis facilis iracundia, atque paulo ante gestorum obliuio, & eorum quæ caliginem facere ualent facilis sensus, obtinere passione occupato corpore, sensuum priuatio accessione attestante pallore cum aspiratione tarda & pulsus magno, atque alti soporis simili oppressione. Alios uero raptos diuersa diductio, atque saltus, & uultus contortio, uel oculorum sequetur: quæ sæpe perseverans etiam post accessionem strabos fingit ægrotantes, atque contrariò quibus tarda fuerit correctio naturalis uisus simulant æquitatem. Sequitur etiam gutturis stridor, & singultus cum rubore uultus, & uenarum inflatione, & aliquando pulsus atque spirationis cessatio, tunc per interualla resumptio, palpebrarum quoque suspensa positio, & illisio dentium atque stridor, & linguæ prolapsio, quæ sæpe quassatione, sæpe incisura uexatur. Sequitur etiam præcordiorum ad superiora raptus, uel stercorum & urinae in uoluntaria emissio, sudor roscidus rigenti corpore. Aliquibus etiam confusa uocis emissio, & ante dimissionem per os atque nares spumarum fluore, accessione cessante omnium gestorum ignorantia, atque corporis dimissa uolutatio, cum moestitia uultus ægrotantis. Sequitur tunc oscitatio & distentio corporis ueluti uoluntaria, & intolerabilis uisus. Piger motus & totius corporis marcor: oculorum etiam permanens turbatio, atque uenarum frontis extantia. Aliquibus etiam mentis alienatio, & nulla notorum agnitio. Alio autem tempore plurima ex antecedentibus consequuntur quæ supra memorauimus: hoc est, tenebratio uel caligo, cum proni quicquam gesserint ægrotantes, aut nauem, aut rotam figuli celeri motu ferri conspexerint; aut aquam fluentem, uel altitudinem, aut rupem uiderint, aut strepitum uel clamorem audierint, aut uehementer refrixerint, uel igneis lauacris usi fuerint, aut odoribus nimium bonis uel malis adfecti, ut storacis incensi, aut thuris, aut bdellij, aut gagaris lapidis, uel bituminis, aut ceruini cornu. Præterea accessionum motus nunc ordinatos, nunc inordinatos ægrotantes accipiunt: & nunc interuallis longioribus, ut mensium duodecim, nunc angustioribus plurimum uel parum, ut eodem mense uel die frequenter agitentur. Noctibus quidem inquietati

A inquietati, & quidam antecedentibus signis accessionem fore denuntiant: quidam sine ullo denuntiatio uo motu, quo fiet ut magis periclitentur: Alij enim prænoscens futura, motibus solitis admoniti, in domibus se continendo tutantur, accessionē præuenientes: quam cum sentiunt propinquare, eligunt locos quibus tutò, ac sine ulla turpitudine iactentur. Alij uero istorum ignari publicis in locis cadendo foedantur. Adiunctis etiam externis periculis, quæ passionis non esse uideantur, loci causa præcipites dati aut in flumina uel mare, cadentes aut in balneis uentris solutione coacti. Signa autem sunt post lenimentum futuræ rursus accessionis, ex quibus affici in passione uenturos memorauimus, somnus turbatus, uel cibi corruptio sine ulla manifesta causa. Item ueretri sine ratione tentigo, & Veneris appetentia, uel seminis per somnum iactus, quæ onirogonon Græci uocant: iracundia, mœstitudo, & cætera quæ nuper posuimus. Item segnities cum pigro motu in officia solita, & grauatio cum quodam somnifico mœrore uultus, decolor atq; † maior inflatio, oculorum quoq; ueluti † *manuum* deprauatio, cum deiecto quodam uisu: Nam suspicere difficile est ægrotati, hoc est aërem supernum attendere. Quod si tentauerint, facile rursus abducti uicinas quoque oculorum partes ad inferiora conuertunt. Vel si repentino motu caput in alteram conuerterint partem, uertiginem sentient cum tremore atq; torpore, cum digitorum contractu uel dolore, aut crurum grauedine, & summitate manuum uel pedum. Ex quibus multis uel cunctis interrogatione acceptis passionē dicere poterimus, nisi præsentibus in accessione facilius nobis cognitio fuerit declarata, uel ætatis, aut aliquolibet causa æger sua narrare non potuerit accidentia, quæ supradicta ratione apprehendere poterimus, & accessionem futuram prænosceri: conijcens etiam temporum responsionē, quanquam summam accessionum ordo sæpe seruetur. Communiter autem hæc passio frequēs est in pueris, & magis tempore quo dentium natiuitates habentur. Accidit etiã primæ uis, atq; medijs ætatibus: senibus uero difficile: nam uehementius afficit proximos natiuitati infantes, quàm pueros, aut uergenti ætate atque seniores: siquidem uiribus inualidi passionū impetum tolerare non possint. Solet deniq; hæc passio pubertatis tempore, siue nouæ purgationis in fœminis, aut primæ partus quadã naturali nouitate facile detergeri corporis mutatione suffecta. Quod *Epilepsia quo discernatur à scotomatica passione.* si minime uenerit, plerunque patienti consenescit, nisi aut longo tempore natura pugnante, aut medicinæ diligentia fuerit superata. Irruit autem omnitempore corporibus, sed magis uerno. Frequenter simile pati epilepticis, & à matrice præfocata mulieri inueniuntur: siquidem non aliter sensibus priuantur, sed discernuntur quod in ultima accessionis parte per os atque nares spumarum fluore afficiantur. Hæc est passionis cuncta specialis significatio. Curationis autem adhibendæ causa erit necessariò adhibendum genus, quod sit passio stricturæ, atque uehemens, & difficulter frequentans, tarda, superpositionibus atque lenimentis uariata. Cuius quidem superpositiones nunc plurimis tempora temporibus accessionis generalia superpositionis occurrerunt. Sed quæ forte superpositiones plurimis ex accessionibus fuerint confecta, nunc quotidianos, nunc tertianos, nunc hemitriticos faciunt typos. Difficile est enim hanc passionem in continuationem uenire: siquidem præuentu mortis interueniente minime continuatio intelligi possit, & sit impossibile, iugibus diebus aut sensibus priuatū, aut motu carentē, aut diuerso raptu affectum in uita manere. Item lenimentorum aliqua pura ac limpida, aliqua turbata concurrunt: & aliqua latiora, aliqua angusta, aliqua horum mediocria. Patitur enim cõmuniter omnis

B neruositus

C neruofitas, sed principaliter caput, sicut ex antecedentibus conijcere poterimus, & ex hijs quæ post accessionem remanere uidentur. Curandum autem oportet primo cum tenebricositate uel uertigine uexatur, iacere loco lucido atq; mediocriter calido, altioribus stramentis capite subleuato: Et si raptus fuerit consecutus, digitis erunt palpebræ differendæ, atque iugiter ab omni motu seruandus ob spasmi passionem: Iubendum etiam ministris manibus calidis nunc caput atq; frontem cum blanda fricatione, nunc collum atq; gutturis partem, quam anthereona uocant, contingere. Alijs etiam manuum summitatem atq; pedum tenere iubemus. Præterea frigescentia corporis uaporari, corrigi etiã ea quæ forti raptu torquentur. Ac si minime consenserint, erunt in eodem schemate seruanda, ne ulterius torqueantur. Tunc quodam laxamento captato corrigenda, ne nimio occurrentia certamine superare cupientes, neruorum quassationes faciamus. Linguam quoq; relocare curabimus, atq; mentum corrigere, uel coequare. Tunc calidis pannis thoracem uaporare, atq; inter scapulas, quod Græci metaphrenon uocant: Laxatis enim diaphragmatis partibus, quod nos thoracis atq; uentris discrimen dixerimus: laxato etiã hypodymate, siue membrana quæ latera ex interioribus contegit, sine ullo periculo poterit collectus spiritus exhalari. Apponenda etiã uesica oleo calido semiplena pubetenus, atq; uesicæ partibus, ut ipsæ quoq; mitigatæ cõquiescant: Ac si dentes conciderint, ut præfocationis excitent meatum, immisione digitorum sinistram compaginem, quam Græci chalinon uocant, hiscentes dimittemus, ne spumarum emissio tardetur. Tunc per interualla ægrotantem in clamantes excitamus, & eius ora spongia ex aqua calida expressa detergemus, dehinc caput fouemus iugiter. Cum statim sumperit accessio, plurimo atq; dulci oleo calido, & lanis mollioribus infuso omnia cõtëgimus: magis autem occipitiũ, & maiores neruos, quos tenontas appellant. Tunc gutturis atq; rumæ partes, quas anthereonas appellant, cum temporibus & buccarum musculis, quos siagonas appellant. Sudores etiã si fuerint ingruentes raptim detergemus, ne corpora perfrigescant. Tunc collectum humorem detrahimus appositione digiti, aut lanæ, aut spongiæ melotæ inuolutæ: perseverans enim longioris temporis facit accessionem. Ac si minime resumentem uiderimus, erunt cucurbitæ leues apponendæ, quas Græci sicyas appellant, stomacho atq; thoraci, & interscapulis atq; præcordijs. Sed si infans ætas fuerit patientis, erunt maiora prohibenda ob debilitatem uirium. Sed eum nutrix amictu contegens, oleo fouens, conclusu corporis corrigere medietur. Aut si spumarum quicquã comparuerit, quod in ore teneatur, mulsum tenue destillet paulatim, & neq; iugiter, quo commorationem faciat spirandi. Tunc lac offerat dimissione perfecta, siquidẽ sit crassius, atq; maioris nutrimenti. Dehinc cum forte potuerit post accessione mammam sumere, erit melle papilla linienda, quo facilius sumptio fiat, atq; neruorum laxatio celebretur. Corpus quoq; necessariò nutriatur: tenuatur præterea etiam liquidorum crassitudo, & uenter mollitur: conijcientes etiã singula passioni accidentia, quæ ita corrigere debemus, ut à generali regula nihil dissentire uideamur. Tunc etiam curationis diligentiam per nutricem ægrotanti præstare tentabimus, iubentes & à lauacro abstinendũ, atq; sine uino atq; esu perseverare: Tunc deambulationibus atq; exercitio leui gestari, quo humeros magis exercent, ut est sphaeræ ludus, uel exultationis cuiuspiã. Item iubendum cibum sumere succi facilioris, uel interea mulsum. Ac si forte ipsam quoq; hac passione uexari uiderimus, erit ab officio remouenda. Non aliter etiã si quilibet passione affecta malo succo atq; corpore habituari uideatur: nam hoc Græci cachexiã

ἄσθονος.

ἡντιφρονον.
ἀκροφρονον.
ἡντιφρονον.

ἡκλιονος.

D
ἡντιφρονον.
Rumæ.
ἡκλιονος.

Melotæ.

ἡκλιονος.

sphaeræ ludus

- A **ci cachexian** uocauerunt. Erunt igitur hijs perfectis alix nutrices exhibendæ, ^{καταξία} ex quorum sano lacte infans nutriatur. Quomodo autem sanum lac, uel com- ^{Τυοκινωρ} muniter nutrices bonæ probentur, muliebribus libris, quos Græci ^{Calij libri.} gynecion uocant, docebimus. Interea ipse quoq; infans erit à lauacro seruandus. Tunc post tertium diem in domo locandus, & primo oleo calido, tunc oleo & aqua calida fouendus. Vitanda præterea quorum timore infantes afficiuntur, ut sæpe fictæ formidines. In ætatibus uero quæ ferre maiora adiutoria possint, accessione trās- acta erit phlebotomia adhibenda. Aliqui enim medici statim phlebotomandos probant, sicut etiā Theſſalus se uelle demonstrat. Aliqui prima diatriron seruan- ^{Theſſalus.} dum existimant, quo speculentur utrum post unam accessionem passio soluta recessisse uideatur. Sit præterea non solum inane, uerumetiā noxium phlebo- tomiam adhibere: Quippe cum prædicendum probent ex accessione secunda, utrum passio augeatur, & hoc phlebotomix exigat adiutoriū, & phlebotoma- tus cibi refectione toleretur. Alij uero discernēter aiunt hoc adiutoriij genus ad- hibendum, ut qui forte iam consueti passione afficiuntur, reseruato ordine leni- mentorum, statim accessione facta phlebotomentur. Hij autem qui in prima in- cursione passionem accipiūt, in tertium diem, siue ut Græci uocant, diatriron differantur, siquidem sit incerta accessionis recursio. Nos uero, ut Soranus ^{Soranus.} docuit, neq; omnes intra diatriron phlebotomamus, & magis eos qui primo incur- su passionis afficiuntur. Plurimi enim ægrotantes corrupto cibo admonentur, & est præcauendū indigestione fauciatos phlebotomare. Neq; rursus omnes in tertium diem probamus reseruandos: Cogente enim passione, nullo subiecto indigestionis obstaculo, erit arripienda phlebotomix commoditas, non solum
- B hijs qui iam sæpe admoniti passione uideantur, sed etiā in illis qui primo inuasu affi- ciuntur. Cessante etenim accessione inesse passionē conijcimus: siquidem gene- raliter sit maligna, & frequētius tarda quàm celer, nisi adiutorijs medicinalibus destructa à corpore depellatur, aut ullo naturæ, aut fortunæ beneficio: nisi tardā- do corpus tenuerit, ut solius medicinæ diligentia possit: iudicare enim est incer- tum, utrū passio post accessionē primā inesse corpori, an soluta uideatur: siqui- dem ex occulta ueniat apprehensione caufarum, & oportet methodicū sine ulla falsitate regulas intendere curationū. Videmus deniq; phlebotomix cōuenire: Nam passionales cœnotetes argui uidebuntur, si utrum passioni conueniat fue- ^{κοινοτήτες} rit dubitatum, Sed quia sola temporū quaestio flagitari præspicitur, erit conijcien- ^{morborū.} dum ante secundam passionem adhiberi posse phlebotomiam: siquidem inītiū uehementix atq; magnitudinis causa passio transcendat, ut sæpe contusio corporis, aut fractura, uel ignis uisura: stare autem nec declinare poterit passio: horū enim difficilium morborum propriū est sine ullo destructiuo adiutorio non ce- leriter temporum nequitia transire, hoc est accessionis augmentum. Sed neque propter abstinentiam cibi, quam necesse est post phlebotomiam adhibere, erit hoc adiutorium declinandum, quando corporis uires ferre ualuerint, hoc est, ut & sanguinis detractionē, & abstinentiæ tolerant. Deniq; etiā alijs passionibus affectos, ut exempli causa, synanchicos sine ulla ratione phlebotomamus. Quare sicut superius diximus, post casum rectos epilepticos cessante accessione par- uo tempore differimus, quo turbore spiritus, atq; liquidarum materiārum deposi- to tranquillentur. Erit enim speculandum, ne qua indigestio siue corruptio ci- bi subesse uideatur. Quod ita intelligere poterimus, si nauseantem uel ructan- tem fumosas exhalationes ægrum uiderimus, attestante moridicatione atq; tor- mentis, intestinoꝝq; inflatione: quæ si non fuerint, perfecte digestum iudicabi-

Cmus: Quippe cum forsitan praecipuo corpore iam dudum futuræ accessionis causa aut paruum sumpserit cibum, aut in totum abstinerit. Sed si, ut supra dictum est, corruptus extiterit cibum, erit phlebotomia in tertium diem differenda, fouendū caput cum cæteris partibus, hijs adhibita collutione cum uini abstinentia. Tunc erunt somno dimittendi, atq; à cibo seruandi usq; ad primum diem. Sed si quicquam corruptionis ex indigestione superare uiderimus, erit per uomitum depurgandum: ac si nulla fuerit corruptionis uel indigestionis suspicio, erit statim adhibenda phlebotomia moderata detractio, ex brachio scilicet, *Asitro quæ* sed cum præcautione defectus, quem Græci lipothymian uocant: siquidem facile passionis accessionem imitetur. Tunc post phlebotomiam erit adhibendus *† cibo* potus, atq; oris collutio cum paruissimo potu, &† somno abstinedus: Ac si accessio in secundum diem durauerit, prædicto periculo eius propinquus uel ministris, atq; adiutoriorum ex ratione uenientium exitum incertū, ne nobis quicquam male gestum imputetur, si forsitan uel passionis superatus ægrotans uitam finierit, & intemporaliter nos quisquam adiutorium adhibuisse arguat, phlebotomiam adhibemus, tanquam in continuationibus paruam indulgentiam pro dimissione accipientes: Vt si exempli causa parum requieuisse agitatione seposita ægrū uiderimus, ut nullo raptu tentetur: Vel contrariò, si forte oppressis sensibus motu caruerit, aliquas partes corporis mouere uideatur, ut palpebras, quæ iam dudum motu similitudine possessæ fuerant. Dehinc post detractioem sanguinis procurata facie, ex spongia calida erit mulsum in os ægrotantis distillandum: tunc secunda die dandi mulsi cyathi duo, uel tres: Tertia uero die ante horam solitam erit perungendus oleo calido atq; dulci, toto corpore sub stramentis. Tunc detectus aqua calida ora foueat, & post æquatū corpus accipiat succum paruam, luculentū, mollem, lenem, calidum, digestibilem, ut est panis, uel alica ex aqua confecta, aut pulticula ex pane, quam torsinton uocant, ex oleo, aqua, sale, uel melle condita, ex prima diatrigo usq; ad declinationis tēpus: quod probare poterimus ex minutione accessionū siue accidentium. Alternis diebus cibum sumat, ne passione affecta neruositatis etiam illatione cibi grauata digestionis officium sustineat, sed magis laxamentū ex abstinentia consequatur. Tunc si uenter non fecerit, uel si suum officium non impleuerit, ob detractioem grauatam quo corpus releuetur, erit iniiciendus calidæ & oleo per clysterē. Tunc præsentato uentris officio erit tondendus, atq; nouacula omnis capillatura radenda. Ita in alia diatrigo cucurbita occipitio apponenda collo, uertici & temporibus capitis, cum scarificatione, & cōmunibus cataplasmatibus utendum, quibus omne caput cum neruis maioribus, quos tenontas appellant, contegamus. Tunc buccarum musculos, quos siagonas appellant, atq; omnes inter scapulas partes cum stomacho, usq; ad locū quo discernitur uenter, quem diaphragma uocant, ac deinde præcordia, atq; uelicā simili curatione laxamus: Singula etenim passione raptus uexata accessionis tempore accipimus: ac si aliqua in parte corporis querela extiterit, cucurbita imponenda. Sed neq; coadceruatim, neq; uno tempore omnes erunt partes curandæ, sed partiliter, atq; diuerso, ut nunc stomachus, nunc uelica, nunc inter scapulam releuetur, quo necessariò caput relaxatum adquiescat. Tunc spongiæ euaporationibus, qui curationē labori sustinuerunt recuramus, atq; ungentes oleo cōmuni, siue quia iam licitū est cyprino uel irino. Tunc cerotarijs mollibus, ac deinde scarificatis locis inducta apponimus cerotaria. Conuenit etiam enuasin adhibere, de qua Adiutoriorum libris *† vola oris* docuimus. Dabimus cibū plurimū atq; panosum. Si aliqua in parte capitis grauedo

A uedo, uel dolor, aut punctio, aut torpor occurrerit, erunt sar guisugæ circulatim apponendæ: quæ si sufficienter fecerint detractioem, adiutoriorum modum dabunt: sin minus, hijs detractis cucurbitas infigemus, ut per earum uulnera detractio procuretur. Tunc rursus cataplasmatibus utemur, atq; uaporationibus spongiarum, dehinc cerotario partes contegimus. Profectu accedente dabimus olera non acriora, atq; ita gestationem adhibemus sellarem: etenim uehiculi motus rotarum uertiginem caliginemq; facit ægrotanti, quæ passionis imaginem fert. Tunc deambulatione mouendus pro temporis aere, atque loco lucido, & longo ductu, ne iugi conuersione uertiginem sentiat: Dehinc si ferre ualuerit, etiam uocis atq; corporis exercitio utemur, monentes ut neq; spiritum retineat, neq; pronus uel circumflexus, aut saepe conuersus aliquid gerat, sed pingui unctioe defricatus stanti exercitio moueatur. Tunc cum facilitas corporis fuerit accepta lauacrum adhibemus, caput fouentes sine ullo percussu manibus subterpositis: implet enim sensum eius demersio. Tunc etiam in aqua calida, quam † pygolithon uocant, deponendi sunt ægrotantes, ne percussu frigoris neruositas afficiatur. Post lauacrum uero † parum differentes, quo feruor ex capite releuetur, dabimus aquam præbibendam. Tunc cibum uarium, simplicem, media qualitate confectum. Et post primam uel secundam diatrion dabimus quædam in cibo quæ uinosæ sint qualitatis, ut sunt poma, quo corpus uinum daturi prætentemus, ut tutò dare possimus: Atq; ita seruandū, ne hijs gestis somnus suspensus, uel concisus, aut adiuncta phantasia sequatur, & insomnia faciat turbulenta, quod ex relatione patientis discere poterimus. Item si grauedo uel torpor in aliqua parte corporis fuerit, ut dolor, aut punctio, uel saltus, erit in aqua calida perseverandum, atq; illa prohibenda, quæ uinosæ qualitatis danda præcipimus. Sin uero ex hijs nulla fuerint profecuta, dabimus lauacro remoto medicriter uinum lene, parum, ut exempli causa, semunciã uel unciã, medio scilicet cibo, aquatissime temperatum. Tunc in alia diatrio lauacro uinum iungemus: Sed præ cæteris erit animi laxatio procuranda, quo corpus consentiens nullis obstantibus curis facile sanitatis repetat qualitatem. Ac si resumptio recurrēs nihil uirium perficere permiserit, quo etiam carnatū corpus ostendat bono attestante colore, erit consuetudini dimittendus ægrotans. Eadem sanè curatione utendū etiam in hijs qui cum nondum sunt epileptici, eo tamen ferri uideantur. Hoc enim solum seruabimus, quum signis ad passionem minantibus fuerint absoluti, eos consuetudini reuocemus: Facilius est enim imminentiū auersionē, quam præsentium depulsionem † facere. Sin uero passio tardauerit, & propterea pluri-
† *Caligo passionis imaginem fert.*
† *† raturum*
† *† raturum*
† *† credere*

B mis fuerit accessionibus uariata, erit partienda curatio secundum superpositionem & lenimentū: ita ut superpositionis tempore iisdem utamur adiutorijs, quibus acutas passiones curari prescripsimus: Neq; enim phlebotomum reprobamus, permittentibus uiribus: siquidem longo interstitio superpositiones occurrere uideantur. In lenimento uero resumendos dicimus ægrotantes, cum recorporatiua curatione dirigēdos iusta cyclorum regula, sicut latius cum de capitis passione diceremus scripsimus. Quapropter ob resumendum corpus adhibenda gestatio, sella uel cathedra, aut deambulatio, aut uocis exercitatio. Itē lectio- nem, perunctionē aliptarum præceptis ordinatā, sine ulla capitis inflatione geramus, ne immodico labore affectū corpus uexare potius, quam reficere uideamus. Tunc lauacrū languorum interuallis adhibendū, uariis dandus cibus, panis limpidus, atq; studiose elaboratus. Pulmentum uero ex mediæ qualitatis materia, ut oua, pultes, olera, quæ non sunt acerrimæ uirtutis. Item uolantū leuiora,
B 3 & piscium

C & pisciū teneriora: dehinc post resumptiuū cyclum adhibendū recorporatiui, & primo ex parte, tunc perfecti, in quibus esse uomitus ex radicibus debet, uel similibus materiārum rebus, ut nuper docuimus: atq; ita drimyphagian, exinde contiguas sibi pulmentorum materiās ordinamus. Item adiutoria localia, ut exempli causa, primo capillos decurramus ex pectione, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam: tunc tonsuram adhibentes, dehinc nouacula caput radentes, & cucurbitas alijs atque alijs partibus recorporatiuas imponamus. Tunc tropacis raptum adhibemus, sed longe primo remotis partibus, tunc uicinis, dehinc patientibus: dantes etiam masticandum sinapi, uel piper, aut staphyragriam. Item sternutamentum ex helleboro uel asfrutio, & pipere, & castoreo, uel hijs similibus adhibemus. Nariū quoq; apophlegmatismū adijcientes, atq; frictione balnearum nitri pulueris, & cæteris sympasmatibus, quæ ruborem facere ualeant, ut sunt ex pyretro, staphysagria, adarce, euphorbio, pipere, calcis gleba, & pumice. Tunc cataplasma ex sinapi, atq; malagmata, quæ detergere & pabulis afficere corpus ualeant. Item acopa acriora, sed quæ tetri odoris non sint, toto corpore illinienda: magis tamen capiti atq; ori, conclusis palpebris: quæ immittenda sunt etiam aurium cauernis. Gargarizandum sinapi, adhibenda etiam aquarum illisio, qua patientes partes percussæ mutari cogantur, quod Græci cataclysmū appellant. Hijs deinde perfectis cyclis resumpto corpore helleborū adhibemus, sed longe superpositionis seruantes occursum. In omnibus quidē adiutorijs exercitioribus adhibendis, tunc magis in helleboro monemus præcauendū. Deniq; si nullam accessionē denuntiauerint signa, hijs qui ordine seruato admonentur, ante decem uel duodecim dies, uel generaliter pro longitudine lenimenti porrectius erit adiutoriorū regula dirigenda. In hijs uero qui ordinate admonentur, eo tempore adhibenda curatio, quo conijcere possumus medium præteritæ atq; futuræ accessionis. Sic igitur hoc genus diligentia intueudum, ut cum æger somnum decusserit, primo requiescat paululum iacens, non solum suspicans indigestionē cibi, uerum etiā donec persecutione quadam propria corporis fuerit facta digestio, ne ex uigilatione sequenti, atque laxamento membrorū, & tenuitate, uel purgatione spiritus iam dudum somno turbati atq; crassi fiant, quo etiam sæpe officia impediri noscuntur, cum nondum totum recurrens occupauerit corpus. Vnde sæpe factum est, ut experrectis hijs quæ illico intueatur fallantur, nisi perfricatis oculis intederint. Neq; clamare uel currere facile possint: si quidem uis quadam somni nunc arteria, hoc est gutturis uia, asperetur, & raucos faciat: nunc fatigata corpora densitate neruorū, irruente spiritu crassiore, afficiat percussione uel quassatione similes plagas ingerendo. Has igitur ob causas æger plurimo tempore somno deposito tardare debet, præcauens lucis autoritatem, quam mox discusso somno intueri minime potest, ne repenti nō percutiatur uisus. Item disputationibus uehementibus animū exercere declinet. Tunc resumptus atq; releuatus somni plenitudine, sub stramētis leni unctiōne tangatur semel, uel secundū corporis singulas partes laxamenti mediocri causa, atq; frigoris cautione leuem & delectabilem gestationē, ut fertoria sella, uel cathedra. Sed prohibenda erit exclamatio, si quidem uehementer moueat partes patientes. Tunc deposito turbore motus, unctiōne olei fricetur, cōductis & extentis brachijs, flexo atq; extento motu releuans singula crura commoueat, quo fortioribus motibus faciat aptiora. Fouēda etiā ora aqua calida: nunc enim erit lauacrū prohibendum, atq; ita post perunctionē cibum accipiat paruum, succulentum & leuem, ut oua, pultes piscis teneri, quæq; ex uolantibus paruæ ætatis

atq;

A atq; formæ, ut ficedulæ, turdi: declinans omne quod fuerit acrioris uirtutis, siue inflare ualentis, aut carnosæ, uel grauis. Quapropter etiã a uino erit abstinentus, uel per interualla ab omni cibo seruandus; Releuatur enim hoc genere corpus se iunitate reflatũ. Sin uero aliqua signa accessionis futuræ apparuerint, ut somnus turbatus, uel cibi corruptio, uel iracundia inanis, ac sineratione, item mœstitudo uel sternutamentũ, aut aurũ tinnitus, uel præ oculis scintillarũ fingibilis uisus, aut inflatio præcordiorũ, & per somnum seminis inuoluntarius iactus, quẽ onirogonon uocant, & horũ similia, non solum ad uitæ regulam transeundũ est, uerum etiã initiũ ex abstinentia sumendũ. Tunc leuis adhibendus motus, atq; perunctio, & cibus, quo corpus salutaribus officijs non deseratur. Vt enim iisdẽ ciborum regulis perseuerare tutũ non est, sic è contrario iugis immobilitas, atq; cibi abstinentia uacuato corpore solitis nutrimentis, uires extinguit futuris temporibus necessarias. Quæsitum etiam utrũ contradicentibus signis accessionẽ fore, an præsentẽ siue factam iudicemus. Sed tunc erit accessio iudicanda, quoties ceciderint in ea ægrotantes: quo discere poterimus, quo tempore diatriiti tempus sit numerandũ, ut recte possint curationes suis reddi temporibus: Nam denuntiata signa iam præsentia accessionis esse contendit. Nos uero præ tangi neruositatẽ, atq; in accessionẽ urgeri recte probamus, ut augmenti indicia tanquã præ ludere uideantur, ut sunt in hemitritaicis febribus frequẽter accessione imminente corpora præoccupata, cum noctis anxietate pulsata diei fore asperitatem significant. Ita igitur uel simili ratione præmonitus epilepticus, tanq; si accessione uexaretur, erit usq; ad primã diem abstinentus, & neq; similiter agendus, ut pridie cum fuisset in lenimento purissimo. Quapropter abstentus una die, sequẽtib; leui motu, antecedente unctio, atq; paruo cibo nutriatur, aquã bibat. Tunc si rectius habuerit, ut laudabilior sanitas appareat, augẽda oblatio cibi, alternis scilicet diebus, nunc qualitate, nunc quantitate. Tunc nisi ex omni parte signa supradicta erit rursus abstinentus una die. Sin uero fuerint expulsa uel depugnata, non erit illico reddenda ægrotanti consuetudo, tanquã nihil sit quod sollicitudini remansisse uideatur. Neq; rursus inani suspitione, tanquã iam imminētis superpositionis metuentes aduentũ, in tenui uitæ regula retinere debemus patientẽ: Vt enim oportunitas adhibita abstinentiæ futuras amputat superpositiones, atq; earũ occasiones detrahit, sic importune adhibita corpus uexat, atq; fatigatione affectũ tarde surgere facit in solitas uires. Quapropter cum summa cautione, & sine ulla nimietate seruati, blanda regula resumendi sunt ægrotantes, quo asperatas accessiones fore metuamus. Tutius autẽ esse probamus, ut supradictum est, longe ante futurã accessionẽ ad hellebori usum accedere: quo accepto si irruerit accessio, erunt omnia mitigatiua adhibenda, quæ accessionem ualent temperare: In strictura enim constitutis altioribus, hoc est stomacho & uentre, mitigatiua laxatione adhibita, etiam medicamini excludendo præparatiua, & præfocationis amputat metũ. Sin uero post purgationẽ nullum periculum subierit præfocationis, causa refectionis adhibenda resumptio est, cum hijs quæ ualeant accessionem temperare, ut odoramenta sine ullo percussu medentia, atq; nutritiua, ut est panis calidus, melo, cucumis, & hijs similia. Destillandus etiã helleborifimus, sed ex melle decocto. Ac si in initio uomitus ex accessione emerferit, cucurbita multa cũ supposita ori uentri infigẽda, tunc sequẽti parti, secundũ quod medicamen ad inferiora teneatur, donec accessio leuigetur temperamẽtis supradictæ rationis, ne cõkursus passionis & adiutorij præfocet ægrotantẽ. Erig igitur sustollẽdus ægrotas subiectione manuũ ex utraq; alarũ parte cũ capitis

B 4 susten

- C** sustentatione, atq; leuiter inclinandus. Tunc si medicamen ad superiora cucurrit, & transuorationis ceperit partes, quo spiramenta obstruere uideatur, illis dentibus, atq; ore clauso, uel erumpens per naturales uias, quæ ad fauces de capite feruntur, in nares defluerit, ac rursus decurrens gutturis meatum clauderit, præsens præfocatio metuenda. Quapropter immixtis digitis, ex utraq; parte buccarum circa maiores dentes oris facienda distantia. Tum imponenda pygmata multiplicia, quæ si forte defuerint, cuneos ex ferulis scissis mittere poterimus, quod scientes ægrotantem seruemus, atq; medicamen ad faucium partes ueniens spatio quodam exceptum facilius excludatur. Seruanda etiam tempora, quibus medicamen faucibus occurrit, adiuuantes eius exclusionem, in faciem inclinantes ægrotantem, atq; eius ora calida spongia detergentes: distillantes etiam in os nullum: sic enim ueluti despumans resumit, aut deponit accessionis pressuram releuatus ægrotans. Ac si non sufficiens hellebori fuerit agitatio, quam Græci sparagmon uocant, & paruo euentu successerit perseverante passione, erit etiam secundo, uel tertio hellebori usus adhibendus, sed præsumpto uiribus ægro: quippe cum non iisdem uti omnibus necesse sit, & destruendæ passionis causa una sola sufficiens & perfectioris exhibitio approbetur. Utendum etiam aquis naturalibus, hoc est, naturali uirtute medentibus, sed quæ nulla odoris uexatione adficiant ægrotantem. Adhibenda igitur natatio, & sole corpus torrendum, quod Græci heliasin uocant, sed præfecto capite. Utendum etiam potabilibus medicaminibus, uel electarijs ex hyssopo, & origano, & thymo confectis: Principa liter enim corpus mutant recorporationem faciendo ob acrimoniam, dehinc etiam corpus succorum naturalium tenuant qualitate: Emolliendus namq; uenter, & peregrinatio imperanda terrena atq; maritima, si ferre nauigationem potuerint patientes. Tunc etiam exercitia uehementiora, quæ labore corpus afficiant asfectanda, quo magis fortitudo quam corporis robur augeatur: Est enim semper grauabilis carnatio, & magis si tenuibus fuerit imposita uiribus, & in hijs passionibus, quæ in neruis esse noscuntur. Vnde neq; facile curationis est credendus effectus, quo depulsam passionem iudicemus, nisi legitima accessionum tempora soliti concursus sine ulla inquietudine, atq; plurima transierint ægrotantes: Somnos quoq; sine ullo impedimento duxerint, & uigilias placidas, ac liquida sanitate moderatas, nulla etiam difficultate officiorum animæ uel corporis impeditas, attestante cibi sufficienti appetitu, cum digestionem congrua, & corporis nutrimento mediocri, uel egestionum naturalium moderato exitu, bono attestante uel immutato colore. Seruanda præterea multo tempore omnis nimietas, ut frigus, uisio, indigestio, uinolentia, libido, lauatio, & magis ea quæ specialiter passionem in commemorationem ducunt, ut odores percussibiles, aut splendor nimie lucis, aut resultantium materialium. Item strepitus, clamatio, circulatorius cursus, extentio, aut ex alto despectio, siue fluminum celerrimus fluor. Ut enim uiscerum recentes cicatrices facili occasione soluuntur, non aliter hæc passio, uel alia quæq; similis nequitia paruo impulsu repetit corpus: quippe quod proxime dimissile uidebatur. Ac si forte neq; ita fuerit æger ab epilepsia liberatus, nihil minus adhibendum, sed magis perseverandum curatione probamus: Dabit enim hæc diligentia uel ex parte beneficium, quo neq; frequenter admoneatur ægrotans, neq; longioribus accessionibus opprimatur, neq; turpiter in furore, uel publicis in locis apprehensus etiam post passionis impetum animi luctatione uexetur: Quibus enim prima uel optata non proueniunt, erit secunda mitigationis causa capienda. Hæc est secundum ordinem methodica epilepticorum curatio. A liam uero sectarum

Non fidendum
subita sanitati.

Non fidendum
subita sanitati.

Non fidendum
subita sanitati.

A sectarū principes uaria rerum temperatione, siue experimento curationis adiu-
 toria cumularunt, caput fouentes aceto atq; oleo rosaceo puro, uel immixto ca-
 storeo, in accessione frigidis utentes: Articulos quoq; omnes ligatione constrin-
 gentes, sternutamento commoto ex aceto, naribus interius flato cum sinapi
 uel castoreo oleo irino infuso cum calchanto, uel sulphure uiuo, aut astrutio in-
 censo, uel hijs quæ ad matricis præfociones incendenda posuerunt. Item hys-
 fopum & origanum, & thymum, uel ignis flammam oculis offerentes, cum titil-
 latu quodam & oppressione præcordiorum ad inferiores partes. Iubent præte-
 rea motum corporis adhibere, gestationem uel deambulationē, aut supra sindo-
 nem uolitari, sinapifandas etiā manus ægrotantium atque pedes, & ante ac-
 cessionem perungi tapsia caput, & spiritū continere. Alio uero tempore, hoc est
 dimissionis, uini atq; carnis imperant abstinentiam, & magis porcinae uel bubu-
 læ, & caprinae. Prohibent præterea supra pellem caprinam dormire siue iacere
 ægrotantem; siquidem passionis faciat motum, Adhibent etiā clysterem iugē
 atque acerrimæ uirtutis, & medicamina diurnalīa, quæ diuretica uocant, atque
 purgatiua per uentrem, quæ catartica uocant, & horū magis cui nomen est hie-
 ra, quæ non erunt, inquit, tertio minus singulis mensibus offerenda. Tunc
 capitis diuisuram accuratā, quam chiasmum, dehinc scarosin uel medicamine,
 siue ignis ustura. Item terebrationē testæ, uel arteriotomiam, uel usum uenerēū,
 aut è contrario eunuchismum faciendum probantes. Dant etiā bibendum lac-
 asininum, cum sale uel sanguine testudinis marinae uel humano, aut uituli ma-
 rini; & non solum sanguinem, uerum etiam coagula quæ lacti miscentur. Item
 mandendam mustelam, sed longo desiccata tempore: & tunc corda homi-
 num atque equorum, quorum crura quasi impetigines habent, siue asinorum,
 uel mulorum. Item testes uel uertrum marini siue fluminalis cancri, & porcel-
 lionis, hoc est, animalia quæ humectis & aquosis locis sæpe nascuntur, à Græ-
 cis appellata onisci: dehinc squamulas ferri, cum aqua in qua fuerit candens fer-
 rum præinctum. Dant etiā cameli cerebrum fumo siccatum atq; concisum,
 sed infantibus uel pueris odorandum: perfectis autē ætatibus bibendum ad mo-
 dum cyathi cum mulso & aceto tribus cyathis. Similiter etiā leporis cor, & ce-
 rebrum gauia. Alij uero etiā ligamenta probauerunt, & magos adhibendos,
 atque eorum incantationes, quæ quantis sint uexationibus confertæ, etiā per
 se probantur, sicut latius Adiuutoriorum libris docuimus, nunc tamen paucis
 memorauimus. Constringens igitur fomentū, atq; terræ odoris, uel aceto & oleo
 rosaceo, & castoreo percutit & grauatur, & tumores constringit: & si, ut putant,
 materiam redarguit, abactum tamen cutibus ad cerebrum, & eius membranas
 reuocat: Et sunt hæc exteriorum comparatione magis salutaria. Præterea est ue-
 hementer noxium, frigidat caput accessionis tempore fouere: quæ enim dimissi-
 one releuata mitescunt, eadem frigida densatione magis grauantur. Item liga-
 tiones neruos densant, atq; corporis oppressio, quam fieri iubent: Defricatio in-
 temporalis, hoc est accessionis tempore geminat passiones: Accidentia enim
 si temporaliter quidem uidentur lacessitis sensibus in resumptionem uenire, to-
 tam tamen passionem peiorant, non aliter quàm si quisquam turbatos oculos
 manutigio, quod Græci chirapsiam uocant, temporaliter fricando releuare ui-
 deatur. Item non aliter sternutamenta medicaminibus commota accessioni nõ
 conuenire probamus: Quippe cum neq; in linimento passionis constitutos hoc
 adiutorio facile inquietare liceat: nisi certo regulæ ductu præparatos, quo ca-
 put releuetur gestatione tenui, ac deambulatione: siquidē hoc adiutorij genus
 initio

Διουρητικά
 Καταρτικά
 Ήρα

Χιασμόν
 Σκαρωσιν
 Αρτηριότομια
 Ευνουχισμός

Ονίσκιοι

Μανutigium
 Χιραψία

manut

Alorum conuersione cum rubore uultus, ac deinde post effectum displicere faciat sibimet corpus cum pallore, & quadam debilitate uel mœstitudine, adeo neruos afficere male uideatur, ut sæpe imminente accessione per somnum iactu seminis ægri præpurgentur, quod Græci onirogonon uocauerunt. Item eunuchismus uires amputat, non epilepsiam soluit: Lac quoq; sumptū facile acescit, & propterea grauens epilepticos male probatum uidetur. Non aliter etiam potus sanguis testudinis, siue hominis, atq; uituli marini, & sumptio coaguli, quod Græci pityan uocant. Mustelæ quoq; siue hominum caro siccata, & equorū impetigines, uel ueretrum, atq; testes canis aquarij, uel porcellionis supra memorati, quos oniscos appellant, & aqua de squamulis siue tinctionibus ferri, & corleporis & cameli, siue gauix cerebrum male probatur: Etenim neq; ex occultis causis, quas Græci ἀδύκτους αἰτίαις uocant, rationes ducunt: Neq; ex aliqua contagione siue tentatione, ut empirici uolunt, approbata in usum uenerunt medicinx. Quippe cum intelligi, uel apprehēdi naturali aut fortuita rerum dominatione minime possit, uti hijs maxime ita insuetis atq; nouis, & odiosis generibus materiarum, quarum nihil usu grauius esse uideatur, ipsius quoq; comparatione passionis, sitq; admirandum quod de aëre atq; uigilijs, uel somno & potu, & cibo, uel hijs quæ necessariò sumuntur, nihil experimenti utile collegerint, de hijs uero ita execrandis, & crudelibus, atq; inhumanis, plerunq; etiam periculosis curationes ordinare uoluerint: Non enim sanguinē tauri potum interficere, ut Themistoclem: lac coagulātū, uel caseum coctum, aut oratorem, & imaginē

Btis summatim ueterū curationibus, non est absurdum etiam cum nominibus errores arguere singulorum. Hippocrates de epilepsia scribens communiter ait: Quisquis in humano corpore agnouerit siccandi uel humectandi, aut frigidandi, uel calefaciendi causas, idem etiam istius passionis poterit uidere rationē, & neq; quomodo, neq; ex quibus, neq; quando uel quousq; hæc fieri debeant tradere curabit. Item Diocles libro quo de passionibus scripsit, in hijs qui ex uino, lentia, uel carnali cibo istam passionem conceperint, phlebotomiā probat, antecedentes potius quàm præsentēs intuens causas. In hijs uero qui ex corporis habitudine in istam uenerint passionē, humoris crassi detractionē probat adhibendam, quem appellauit phlegma. Utitur etiam urinalibus medicamentis, quæ diuretica uocant: item deambulatione ac gestatione. Quæ si etiā uera essent adiutoria, ob paruitatem tamen numeri & magnitudinis suæ, magnæ passioni difficile possent paria pronuntiarī, aut eius destructioni sufficere. Item libro Curationum phlebotomans utitur medicamine catapotio, quod stomachū euertit, atq; post cœnā uomitū facit, exhalationibus implens caput. Potat etiam aceto, sternutamentū commouens prius quàm in somnū ueniant ægrotantes, profecto intemporaliter cōmouet sensuales uias. Dat etiā absinthium, centaurion, & lac asininum, & equorū impetigines, uel mulorū: neq; tempus adiiciens factis, & odiosis ægrotantes afficiens rebus. Praxagoras uero secundo libro Curationū caput imperat radendū, adhibens fricationes & cataplasma ex aceto sine Venere, dolentibus speciebus etiam sternutamentum commouens, & ieiunū uomitū per singulos dies, utens etiā potu lacte cum mulso atq; sale. Item deambulationibus plurimis atq; uehemētī motu, celebratis & potionibus urinalibus, & cibis uarijs, & agninx carnis, siue hædinæ, atq; porcinx & catulorū, dans acetū bibendū atq; uinum, & post uomitū sternutamenta & odoramenta probans, & spiritus retentionem.

π. 74.
C. viciai.
A. δ.λοι αἰτίαι.
Εμπειρικοί.
Themistocles
poto sanguine
taurino mor-
tuus est.
Hippocrates.
Diocles
Vrinalia me-
dicamina
καταπίπτει.
Praxagoras.

AVRELIANI
Quædam enim
deinde uultus
pallorē
debilitate
mœstitudine
neruos afficere
male uideatur
ut sæpe imminente
accessione per
somnia iactu
seminis ægri
præpurgentur
quod Græci
onirogonon
uocauerunt
Item eunuchismus
uires amputat
non epilepsiam
soluit
Lac quoq;
sumptū facile
acescit
& propterea
grauens epilepticos
male probatum
uidetur
Non aliter etiam
potus sanguis
testudinis
siue hominis
atq; uituli
marini
& sumptio
coaguli
quod Græci
pityan uocant
Mustelæ quoq;
siue hominum
caro siccata
& equorū
impetigines
uel ueretrum
atq; testes
canis aquarij
uel porcellionis
supra memorati
quos oniscos
appellant
& aqua de
squamulis
siue tinctionibus
ferri
& corleporis
& cameli
siue gauix
cerebrum male
probat
Etenim neq;
ex occultis
causis
quas Græci
ἀδύκτους αἰτίαις
uocant
rationes ducunt
Neq;
ex aliqua
contagione
siue tentatione
ut empirici
uolunt
approbata
in usum
uenerunt
medicinx
Quippe cum
intelligi
uel apprehēdi
naturali
aut fortuita
rerum
dominatione
minime
possit
uti hijs
maxime
ita insuetis
atq;
nouis
& odiosis
generibus
materiarum
quarum
nihil
usu
grauius
esse
uideatur
ipsius
quoq;
comparatio-
ne
passionis
sitq;
admirandum
quod de aëre
atq;
uigilijs
uel somno
& potu
& cibo
uel hijs
quæ
necessariò
sumuntur
nihil
experimenti
utile
collegerint
de hijs
uero
ita
execrandis
& crudelibus
atq;
inhumanis
plerunq;
etiam
periculo-
sis
curationes
ordinare
uoluerint
Non enim
sanguinē
tauri
potum
interficere
ut Themistoclem
lac coagulātū
uel caseum
coctum
aut oratorem
& imaginē
Btis
summatim
ueterū
curationibus
non est
absurdum
etiam
cum
nominibus
errores
arguere
singulorum
Hippocrates
de epilepsia
scribens
communiter
ait
Quisquis
in humano
corpore
agnouerit
siccandi
uel humectandi
aut frigidandi
uel calefaciendi
causas
idem etiam
istius
passionis
poterit
uidere
rationē
& neq;
quomodo
neq;
ex quibus
neq;
quando
uel quousq;
hæc
fieri
debeant
tradere
curabit
Item Diocles
libro
quo de
passionibus
scripsit
in hijs
qui ex uino
lentia
uel carnali
cibo
istam
passionem
conceperint
phlebotomiā
probat
antedentes
potius
quàm
præsentēs
intuens
causas
In hijs
uero
qui ex
corporis
habitudine
in istam
uenerint
passionē
humoris
crassi
detractionē
probat
adhibendam
quem
appellauit
phlegma
Utitur
etiam
urinalibus
medicamentis
quæ
diuretica
uocant
item de
ambulatione
ac gestatione
Quæ
si etiā
uera
essent
adiutoria
ob paruitatem
tamen
numeri
& magnitudinis
suæ
magnæ
passioni
difficile
possent
paria
pronuntiarī
aut eius
destructioni
sufficere
Item libro
Curationum
phlebotomans
utitur
medicamine
catapotio
quod
stomachū
euertit
atq;
post cœnā
uomitū
facit
exhalationibus
implens
caput
Potat
etiam
aceto
sternutamentū
commouens
prius
quàm
in somnū
ueniant
ægrotantes
profecto
intemporaliter
cōmouet
sensuales
uias
Dat
etiā
absinthium
centaurion
& lac
asininum
& equorū
impetigines
uel mulorū
neq;
tempus
adiiciens
factis
& odiosis
ægrotantes
afficiens
rebus
Praxagoras
uero
secundo
libro
Curationū
caput
imperat
radendū
adhibens
fricationes
& cataplasma
ex aceto
sine Venere
dolentibus
speciebus
etiam
sternutamentum
commouens
& ieiunū
uomitū
per singulos
dies
utens
etiā
potu
lacte
cum mulso
atq;
sale
Item de
ambulationibus
plurimis
atq;
uehemētī
motu
celebratis
& potionibus
urinalibus
& cibis
uarijs
& agninx
carnis
siue hædinæ
atq;
porcinx
& catulorū
dans acetū
bibendū
atq;
uinum
& post uomitū
sternutamenta
& odoramenta
probans
& spiritus
retentionem

Retentionem. Item uisuram atq; incisuram partibus, adhibens etiam uentriflura medicamina: & cum accessionem uiderit commoueri, deprimat partes quæ fuerint in querela, atq; defricat castoreo, & uituli marini ueretro, siue uirilibus hipopotami, aut testudinis sanguine, uel rhombi marini, omnia cõfundens; Non enim in initio rasio capitis est adhibenda, nec aceto densandum corpus, neque diurno uomitu uexandum, siquidem fortitudinẽ tollant: neq; plurimo sterno-

Sternuta- tamento, implet enim sensus: neq; uirinalibus medicaminibus, siquidẽ corpus **mentã.** nimiũ laxent: neq; purgatiuis, siquidem non aliter uexent; neq; catulorũ carnibus, propter suæ qualitatis horrorem: neq; detentione spiritus accessione imminente, tunc enim tẽpus est requiescendi; neq; cõpressionibus, asperant enim tumores: neq; curiosis odoramentis, siquidem caput impleant: neq; incisura, ob inutilem dolorem: neq; uisionibus, superpositionis enim tempore asperant ob tumorem passionem. In lenimento uero resumendos uexatione doloris fatigat, & usui recorporatiuorũ adiutoriorum obsistunt: neq; coagulo uituli marini, uel ueretro, aut testibus hipopotami, uel testudinis sanguine, aut rhombi marini.

Asclepiades. Hæc omnia experta neq; ratione, neq; regula, sed tentatione probantur. Itẽ Asclepiades primo libro Celerum uel acutarum passionũ, eos qui corporis raptu afficiuntur solos imperat phlebotomari, non aduertens, quia ex eadem adstrictione generales quæq; species epilepsie formantur, sed accessione grauior altera cõparabitur. Quapropter magis exigit phlebotomix beneficium. Item phlebotomatos iniici iubet clysteri, uel collyrio, quod balanon appellant, odoribus tetricis adhibitis, & fumationibus, & naribus acetii insufflati in sufflatione, atq; uoluntatione in syndone præstita. Prohibet sanè carnales cibos & uinũ, sed imperat Ve-

D nerem, quorum accusationem atq; improbationem ex ante scriptis accipere poterimus. At Serapion primo libro Curationum multis ex rebus diligentiam curandi confundit. Vngit enim residuum corpus oleo, colla uero aceto cum oleo rosaceo, constringens ea quæ laxatione indigeant. Tunc exercitio adhibito dat mulsum bibendum, ex aceto confectum, ac deinde nihil accipere iubet agrotantes, sed quiescere. Tunc deambulare circa uesperam, ac rursum conuiescere, & deambulationem repetere. Tunc lauari, & adhibita requie bibere hyssopi decoctionem cum aceto, atq; mel in trium heminarum quantitate, tunc cibum sumere, erroribus mille stomachum uexans, ut semel cibo reficiat. Utitur etiam ante unum uel duos dies, si ordine certo accessiones occurrerint, nunc sanguinis detractio, nunc purgatiuis medicaminibus: sed nunc per superiora, aut albo helleboro, nunc per inferiora, aut scamonia, uel nigro helleboro, & hijs similibus perniciosis turbationibus corpus adficiens eo tẽpore quo requies adhibenda est, ne ulla occasione accepta accessio generetur. Ordinatur præterea quæ specialiter passioni congrua medicamina nuncupauit, ex castoreo & equorum

Impetigines impetiginibus. Sunt autem squamulæ anteriorum crurum sub armorum partibus in ipsiis animalibus natæ, has Græci lichenas uocant, siue chelidonas, nos **equorum.** uero, ut supradictum est, impetigines uel hirundines. Dat etiam cameli cerebrũ atq; fella, & coagulum uituli marini. Itẽ dat medicamen quod ex crocodili terreni stercore confectum probat, & leporis corde, & lumbis, & testudinis marinx sanguine, uel testibus apri, uel arietis, aut galli gallinacei. Adhibet etiã odoramenta, & iniectioes clysteris, nō minus ab epilepticis in curationibus cadẽs.

Heraclides Item Heraclides Tarentinus secundo libro Interiorum curationum eadem **Tarentinus.** medicamina conscripsit. Multi quoq; uetustiores istam curationem ordinantes uarijs erroribus conciderunt, quos memorare superfluum est: Quippe cum eorũ **uires**

Κλυση·
Ανιχυση·
Βαλαρος·

Ανιχυση·
Χηλιδονες·

CHRONIC LIB...
epilepticos...
Lato in Phario...
DE FRATRE UIE IMB...
CI MANIA VOCANT.

A vires prodicione temporis expirasse uideantur, ex quibus est Menecrates Zeo-
 phletensis. Item Tryphon, Philotimus, Chrysippus, Demarchus, & horū plu-
 rimi: Quod est nudum atq; probabile ex conscriptione curationū Apollonij Ci-
 tiensis secundo libro de epilepticis; Item Nicandri tertio libro. Themison uero
 libro primo tardarum passionum Asclepiadis erroribus: Nondum purgatur
 ante accessionem phlebotomandus, inquit, si ordo fuerit augmentorum præser-
 uatus: Sin uero errans fuerit perspectus, post accessionem imperat phlebotomiā
 adhibendam. Modum autem detrahendi sanguinis eius approbat mutationem.
 Quæ sunt uanissimæ inuentiones: sicut libris Specialium adiutoriorū docuimus.
 Tunc si in brachijs, uel in cruribus, inquit, aliqua querela extiterit, earundē par-
 tium uenas diuidendas: Sin minus, interiorē uenā distringendā lino, conijciēs
 melius esse ex partibus non patientibus sanguinis coadceruatā facere detractio-
 nē: siquidē patientes magis grauentur ob irruentē materiæ lapsum, qui detractæ
 superer modum. Tunc post phlebotomiā deambulatione utitur, & defricatio-
 ne alienis manibus adhibita, quo corporis motus conquiescat. Dat etiam cibū
 ex mediæ qualitatis materia, & nulla cogente ratione rursus sanguinem detra-
 hit. Sed si ordinem seruauerint accessiones, intra quinq; dies secundo uel tertio
 detractio-
 nē facit. De alijs quoq; multis atq; omnibus corporis partibus, & talis
 & brachijs, nil metuens defectio-
 nem, sanguinem detrahit. In lenimento uero,
 ut exempli causa xxx dierum, post accessionem helleboro utitur, post qua-
 tuor uel quinq; dies. Tunc sequenti inicit, atq; alia die adhibet lauacrum, & tri-
 bus uel quatuor diebus cæteris cursibus cyclum complet, ac deinde rursus ad-
 hibet helleborum post accessionem transactam, uel certe radicium adhibet phle-
 botomiā disseccans corpus: quod erat melius ordinare ante usum hellebori, quo
 leuora maioribus præponerentur: quippe in recorporatiuis curationibus. Ad-
 hibet præterea clysterem, qui uires detrahat agrotantis, & propterea sequi non
 debuerit. Supra dicta utitur etiā localibus adiutorijs, & quidem multis, pro dif-
 ferentia, & quibusdam falsissimis, ut est sub occipitio accurata diuisura, quam
 chiasmum uocari diximus: & ferro circumscrip-
 ta in capite cutis ustura, qua testa
 squamulis despumatur. Item mediū testæ, quod Græci bregma appellant, tere-
 bri perforatione, & in accessione constrictione articulorum, & odoribus tetrīs
 atq; male olentibus, ex pice, atq; ex spondylīo castoreo, galbano, sinapi cum
 aceto, quæ ex ante dictis erunt protinus refellenda.

Menecrates
 Zeophle-
 tensis.
 Tryphon.
 Philotimus.
 Chrysippus.
 Demarchus.
 Apollonius Ci-
 tiensis.
 Nicander.
 Themison.

DE FVRORE SIVE INSANIA, QVAM GRAE-
 CI MANIAN VOCANT. CAP: V.

μαίη.

Plato in Phædro duplicem furorē dixit: Vnum fieri mentis in-
 tentione, ex corporis causa uel origine: Alterum diuinū siue im-
 missum, eiusq; Apollinem inspiratorē esse, atq; nunc uocari di-
 uinationem; ab antiquis uero appellatum furorē. Magna Græ-
 corū uetustas manian appellabat, quæ nunc mantice dicta est.
 Item alium inquit ex Libero fieri patre, alium ex amore, & ap-
 pellauit eroticon: Alium ex Musis, quem appellauit protrepticum, quod carmē
 instruere uideatur. Item Stoici duplicem furorem dixerunt, sed alium insipien-
 tiæ genus, quo omnem imprudentem insanire probant: Alium ex alienatione
 mentis, & corporis compassione. Item Empedoclem sequentes alium dicūt ex
 animi purgamentō fieri, alium alienatione mentis, ex corporis causa, siue iniqui-
 tate, de quo nunc scripturi sumus: Quem Græci, siquidem magnā faciat anxie-
 tatem,

Plato.

μαίη.

Ερωτικός.
 Προτρεπτικός.
 Stoici.

Empedocles.

C

Cratē, quā appellant manīan. Vel quod animū siue mentem ultra modum laxet
μανία
Αυμίνια
Μανία
μανία
Ψωμιατικοί
Phrenetici. manon enim dimissum siue mollē appellant. Vel certe quod polluat **ægotates**:
 nam pollui Græci lymenīn uocant. Vel certe quod desertam, siue solitudinē cu-
 pientes faciat **ægotos**: nam Græci destitui, atq; solitudinē petere monusthæ di-
 cunt. Vel quod perseuerantius corpus teneat, & difficile pellatur, & ob id Græ-
 ci ueluti moniam dixerunt. Vel certe quod duros atq; perferētes faciat **ægotan**
 tes, quod Græci hypometicos uocant. Est autem alienatio tardans in febris,
 quo à phreneticis discernitur. Siquidem neq; celer, neque cum febricula esse ui-
 deatur. Vel si quisquam furiosus febricitauerit, discernatur à phrenetico tempo-
 ris consideratione: Nam præcedit in furiosis furor sequenti febricula, & non ita
 paruo pulsu afficiuntur, quæ utraq; necessariò phreneticos sequentur. Genera-
 tur autem frequentius in iuuenibus, ac medijs ætatibus, difficile in senibus, atq;
 difficilius in pueris, uel mulieribus: & nunc repente inuadēs, nunc paulatim in-
 crescens: & nunc ex occultis, nunc ex manifestis causis, ut est uisio, perfrictio,
Ψωμιατικοί
Phrenetici. indigestio, uinolentia frequens atq; immodica, quam Græci cræpalen uocant.
 Item uigiliæ iuges, & amor, uel iracundia, aut mœstitudo, uel timor, uel super-
 stitio nimia. Item concussio, siue percussio, & intentio nimia sensuum & intelle-
 ctus ob cupiditatē disciplinarum, uel quæstum pecuniam, aut gloriā. Item po-
 ta medicamina, uel magis ea quæ amorem facere uideantur, à Græcis philtropo-
φιλτροποτα
Philtropo ta appellata. Item detractio hæmorrhoidarū ueterum, siue uaricum, aut abstinē-
 tia in fœminis solitæ purgationis. Sequentur autem eos qui non repente hac pas-
 sione afficiuntur, priusquam morbus enitescat, ea quæ etiā epilepticos futuros
 afficiunt, & apoplectos. Signa deniq; ex ante dictis sumenda memorauimus,
 Sed hæc quidam discernunt, ut communibus propria iungentes: graues etenim
D inquit, somni magis epilepsiam fore significant, atq; è contrario leues atque
 parui, furorem. Sic etiā in iracundia constitutos capitis implemento affici atq;
 æstimare se in furorē deuenisse, & rursum silentio opprimi ex inani timore. Item
 mœstitudo, uel animi anxietas, & iactatio, uel plurima ciborum appetentia, &
 oculorum frequens palpebratio, cordis saltus, & somni cum timore terribili uel
 turbato effecti. Item uentris extantia, & frequens descensus uenti per podicem,
 pulsus paruus atq; creber, & uehemens: Etenim in epilepsiam decliues ac pro-
 nos maior atq; rarus pulsus sequetur & imbecillus. Intuēdam etiā, inquit,
 qualitatem aduenientium morborum: Sape enim quadam contagione ingerun-
 tur, quæ uniuersa secundum nos non tutissima atq; certam faciunt discretionem
 supradictarum passionū: Etenim futuris epilepticis, uel in passionem pronis ui-
 giliæ irruunt, & anxietates, & cætera. Item in aduentitijs morbis aliqua ex hijs
 eueniunt, necessariò omnia, uel certe aliqua quæ non enumerauerint signa.
 Emergente enim siue prodita passione alienatio mētis fiet sine febris, & qui-
 busdam uehemens, quibusdam leuis, & alijs alia specie atq; uisu differens, uirtu-
 te tamen atq; genere uno confecta: Nam furor nunc iracundia, nunc hilaritate,
 nunc mœstitudine, siue uanitate occupat mentem: nunc timore cōminante ina-
 nium rerum, sicut quidam memorauerunt, ut nunc speluncas timeant, nunc la-
 cunas, ne in easdem concidant, uel alia quæ terrori esse possunt. Item esse furo-
 rem cum quadam uaticinatione ueteres posuerūt. Demetrius etiā parui tem-
 poris mentis textensionem furorē appellat. Item turbine repentino expauescen-
 tes atq; percussos quosdam, ut etiā obliuione prægestorum afficiantur. Sic de-
 niq; Artemidorū grammaticū Apollonius memorat nitente gressu crocodilum
Demetrius
† exceptionem
Artemidorus
grammaticus
 in arena iacentem expauisse, atq; eius motu percussa mente, credidisse sibi fini-
 strum

strum crus atq; manum à serpente comestam, & literarū memoria caruisse ob-
 litione possessum. Item melancholiam inquit speciem furoris esse nuncupan-
 dam: Nos uero ipsam quoq; discernimus à furore. Est autem insanīa siue furor
 nunc iugis, nunc temporis interiecti requisē leuigatus, efficiens ut ægri nunc non
 meminerint sui laboris, nunc oblitionē nesciant suam, & nunc omnium sensuū
 alienatione uexentur falsitate possessi, nec aliarum specierum errore fallantur.
 Sic deniq; furens alius se passērem existimauit, alius gallum gallinaceum, alius
 fictilem, alius laterem, alius deum, alius oratorem, alius tragœdum uel comœ-
 dum, alius stipulam ferens mundi se censum tenere, alius se sustentandum ma-
 na poscebat, uagiens ut infans. Horum plurimis accessionis tempore oculi
 sanguinolenti fiunt atq; attentī. Accidunt etiam uigiliæ iuges, uenarum exten-
 sio, genarum rubor, corporis durties, atq; aliena fortitudo. Patitur autem omnis
 neruositas, ut ex hijs quæ sequuntur uel accidunt conijcere poterimus, magis ta-
 men caput: Etenim antecedentes plurimæ querelæ eius partis existunt, cum gra-
 uedine atq; dolore afficiuntur, singulis quoq; sensibus patientibus, quos in ca-
 pite nouimus constitutos: & præterea passio magna atq; tardissima superpositi-
 onibus ac lenimentis uariata, ex constrictione confecta: Etenim hijs qui Mnā-
 seam sectantes alium putant, ad quiescendum non est, suspicantibus eum furo-
 rem, qui hilaritate affecerit ægrotantes, solutionis appellandum. Falluntur ete-
 nim nominis uoce: siquidem Græci diachisin animi laxationem dixerunt, siue
 diffusionem, cum hoc animi, non corporis ostendat qualitatem: Nam quod o-
 mois furens strictura afficiatur manifestum atq; probabile est ex oculis sangui-
 nolentis, qui in lato constitutā stricturam denuntiant, Item quod ipsos oculos
 atq; uenas in uultu extatiōres habeat, totius corporis attestante durtiā, cum for-
 titudine præter naturam adueniente ob stricturæ consensum: deniq; lenimenti
 tempore fatigatos se sentiunt ægrotantes. Est item coniectura facienda ex hijs
 quæ mentis alienationē præcedunt, ut capitis grauedo uel dolor, & tardus mem-
 brorum motus, spinæ uel scapularum, uentris inflatio. Peccant deniq; etiam hij
 qui animæ passionem principaliter, dehinc corporis esse concipiunt, cum neque
 quisquam philosophorum eius tradiderit curationem, & antequam mente fal-
 luntur accidentia substantia corporis habere uideatur. Hæc sunt quæ ad appre-
 hendendum uel discernendum morbum methodus ordinauit. Curationē uero
 similem epilepticis accipimus adhibendam. Etenim principio conuenit iacere
 loco mediocriter lucido atq; calido, & nullo turbore pulsato: nulla quoq; pictu-
 ræ distinctione, neq; fenestris humilibus luminato, neq; in superioribus potius
 quam in solo: pleriq; enim furore correpti sese præcipites dederunt. Est etiam
 lectus firmissime, atq; auersus ingressum cubiculi locandus, quo ingredienti-
 bus minime uideant ægrotantes, ne uultus uarietate laceffiti furoris augeant uanita-
 tem. Stramina præterea mollia sunt approbanda cum defricatione ac retentione
 articulorum, blando scilicet tactu: Et si qua pars corporis saltu fuerit agitata te-
 pidis uaporationibus erit mitiganda, appositis lanis mollibus ac limpidis, atque
 capiti, collo, & thoraci circulatim: Fodus quoq; adhibendus olei calidi, admixto
 aliquando mitigatiuæ uirtutis causa scenigræci liquore, & eius decoctione con-
 fecto, sed minime pingui, uel certe hibisci infusione aut lini seminis: Tunc oris
 collutio, atq; potus ex aqua calida. Erunt præterea multorū ingressus prohiben-
 di, & maxime ignotorū. Mandandum quoq; ministris, ut eorum errores quodā
 consensu accipientes corrigant, ne aut omnibus cōsentiendo augeant furorem,
 eorum uisa confirmantes, aut rursum repugnando asperent passionis augmen-
 tum,

Μελανχολία.

Μνάσεα.

Διάχυσις.

Cum: sed inductiue nunc indulgeant consentientes, nunc insinuanda corrigant uana, recta demonstrantes. Ac si exilire cœperint, ut difficile teneantur, uel solitudine potius exasperantur, oportebit plurimis uti ministris, & præcipere ægros latenter retineri, ad articulorum fricationem, quo minime prouocentur: si etiam uisu hominū fuerint cōmoti, erit adhibenda ligatio sine ulla quassatione, præcētis articulis ex lana. Tunc fasciola ligatur, ac si quicquā timere uel reuereri cōsueuerint, non erit itidem frequenter inducendū: continuatio enim contemptibilitatem parit: uel cum causæ coëgerint, uel adiutorio adhibēdo non succubuerint ægrotantes, tunc erit necessariō inducendum, quo ægri terrore uel reuerentia opprimantur. Ac si etiam lucem animo contraria commouētem uiderimus, erunt eorum oculi adumbrandi, quo cæterum corpus luce tangatur. Adhibenda cibi abstinentia usq; ad primam diatriam, ac permittentibus uiribus phlebotomia, si passio coëgerit intra diatriam, & si ulla obstiterit causa detractionis cōgruæ faciendæ aliquoties adhibita detractione modus implendus. Si horum nihil obstiterit, in ipsa diatriam erit phlebotomia adhibenda, tunc perunctio: ora fouenda, dandus cibus leuis, paruus, digestibilis, ut panis ex aqua calida, uel alica ex melle leuiter decocto confecta, uel sorbibile quicquam, aut tenerum. Exinde usq; ad passionis declinationē alternis diebus æger nutriendus, si uires eius permiserint. Prouendus deniq; etiam clystere simplici, si passio poposcerit. Tunc etiam præcordia cataplasmatibus relaxanda, ob digestionis qualitatem, quo nulla constrictio spiritum abstentum capiti transmittat. Attendendæ etiam species alienationis, cuius accidentia contrariorum coniectura erunt mitiganda, ut eum hilaritate relaxent, nuntiantes quicquam quod animum resoluat. Dehinc cum status passionis apparuerit, deinsono capite atq; raso cucurbitam infigimus, adiuncta scarificatione, & primo ex præcordijs, tunc inter scapulas, quas Græci metaphrenum uocant: consentiunt enim facilius istis superiora. Dehinc etiam occipitio ac uertici, & temporibus capitis, ac si uultus uel ora fuerint affecta plurimū, totum corpus erit sanguisugis releuandum, quas hirudines appellamus.

D Tunc cataplasmandum ex pani cæteri laxatiuæ uirtutis: dehinc spongijs uaporandū, & si passio iisdem permanserit, secundo uel tertio iisdem perseuerabimus adiutorijs: Si uigilia fuerint cōsecutæ adhibenda gestatio primo ex lectulo pendenti, tunc etiam fertoria sella. Adhibenda etiam aquæ destillatio crebra, cuius sonitu sæpe ægrotantes inducti somnos capiunt. Tunc etiā spongijs calidis oculi uaporandi, atq; palpebrarum duritia relaxanda, quo etiam per oculos usq; ad cerebri membranas beneficiū perueniat curationis: ac si passio declinauerit, & propterea minime uigilare, atq; alienari cœperint ægrotantes, dabimus uariū cibum ex mediæ materiæ qualitate. Tunc si doloris sensum ægrotantes acceperint, adhibenda embasis ex oleo, uel admixto aliquanto liquore, quo fuerit hibiscus præcocta. Tunc capiti atq; scarificatis locis cerotaria apponēda, & ex eis liquefactū corpus omne perungendū miti defricatione. Tunc acopis atq; malagmatibus ueterū, quæ nulla nimietate percutiant, motū quoq; gestationis adhibētes: & primo gestatoria sella, tunc uehiculo manibus actio, atq; toto fortificato corpore erunt in deambulationē cogendi: & uocis exercitiū quod cuiq; conuenit: Nam literalis etiam lectio adhibenda est, & quæ sit aliqua falsitate culpa, quo interius mentem exercent ægrotantes. Quapropter interrogationibus quoq; erunt fatigandi, ut nunc mendacij causa, nunc promēdi quod querimus exerceri uideantur. Tunc sibi dimittendi, data lectione quæ nō sit intellectu difficilis, ne plurimo labore uexentur: Hæc enim si supra uires fuerint non minus afficiunt

¶ 1049

¶ 1050

A afflicunt quàm corporis immodicæ gestationes. Item post lectionem aliqua cõposita uel mimica sunt offerenda, si mœstitudine furentes laborent, aut rursum tristitiam uel tragicum timorẽ habentia, si puerili luxu furentes afficiantur. Oportet enim contrarietate quadam alienationis corrigere qualitatem, quo animi quoq; habitus sanitatis mediocritatem agnoscat. Tunc proficiente curatione erunt pro possibilitate meditationes adhibendæ, uel disputationes: sed nunc quoq; similiter ordinatæ, ut principia leui uoce promantur: narratio uero & demonstrationes extenta atq; maiore; tunc epilogus dimissa & indulgenti, sicut hij qui de exercenda uoce, quam Græci anaphonesin uocant, tradiderunt. Adhibendi deniq; auditores sunt ægrotanti consueti, qui fauore quodam atq; laude dicta prosequentes dicentis animum laxent: Etenim iucunda exercitamenta corporis adiuuant sanitatem. Tunc post meditationẽ uel disputationẽ † deducendus mox est, atque perungendus leuiter ægrotans, & deambulatione leui mouendus: Et autem qui literas nesciat immitẽdæ quæstiones erunt, quæ sint eius artis propriæ, ut rustico rusticationis, gubernatori nauigationis: ac si ex omni parte iners fuerit curandus, erunt uulgaria quædam quæstionibus tradenda, uel calculatorum ludus: Habet enim quiddam quod animum exerceat, & magis si peritior ægrotanti colludat. Tunc post requiem adhibita deambulatione erunt diligentius perungendi: & primo parua atq; simplici defricatione mulcendi, dehinc profectu apparẽte etiã de uexo ductu post humeros atq; colla defricatione potiore, & leui deductione, quam Græci catapasmon uocant: ultimo fricandũ etiam caput, quod fuerit releuatum, lauacrum erit adhibendum: & sicut de epilepticis dictum est, uarius dandus cibus in hibito uino. Tunc addendum quicquid pomorum, quo corpus prætentemus: Dehinc uinum dandum tenue, leue atq; paruum medio cibi tempore: & primo inter quinque dies, tunc inter quatuor, dehinc inter tres atq; duos: item alternis diebus: Ita quotidie interiecta uel uariata aquæ potatione eodem contrario ductu quo uinũ uariabamus. Tunc cum nulla coeperit æger nouitate seruari, & perferre singula didicerit, erunt addendæ æris mutationes. Et si quidem philosophorũ disputationes audire uoluerint, erunt adhibendæ: Etenim timorem, uel mœstitudinẽ, aut iracundiam suis amputant dictis, ex quibus non paruus profectus corpori cõmodatur: ac si passio permanferit, & corpus tarditate possederit, su perpositionibus ac lenimentis uarianda erunt, & superpositiones mitigandæ eisdem adiutorijs, quæ initio furentibus sunt ordinata. In lenimento uero prius adhibendus resumptiuus cyclus per uariam gestationem, atq; uocis exercitiũ musico monitore compositum. Tunc deambulatio atq; gestatio, & cibus uarius, & hijs similia: secundo recorporatiuus, sicut superius docuimus. Utendum etiam localibus adiutorijs, hoc est, cucurbitis recorporatiuis, & rafone capillorum: item sternutamento, & dropace communi, atq; † composito ex nitro, galbano, manna, piretro, euphorbio & pipere: tunc paroptesi atq; cataclysmo, & aspergine pulueris nitrei. Torrendum etiam corpus feruore solis, præfecto capite: dehinc sinapismo & exercitio uario ac uehementi. Sed hæc omnia cum adhibentur etiam localibus adiutorijs prius erunt prætangendæ ac renouandæ, longe remouendæ à patiẽtibus partibus. Tunc secundæ ac uicinæ, dehinc ipsæ: etenim quoties longe remota præmouentur transmissa commoditas sine partium curandarum commotione latenter aduenit, & nullam facit capitis inflationem. Dehinc adhibendus uomitus ex albo helleboro radicibus inserto: Et magis si quisquam ex radice pura noluerit digitis uomitum prouocare: Fit enim ut inserto helleboro sponte uomitus nascatur, Tunc

Lectiones
μικραι.

Αναφώνησις.

† deducenda
uox est,

Ludus calculi
lorum.

Καταπάσμονες.

† compositio
παράφρησις.
Κατακλύσμος.

Aiunt coërcendos, ut quasi iudicio mentis pulso resipiant, cum magis tumentia exde lacessendo faciant asperiora, & adueniente lenimento passionis cum sensum recipiunt plagarum dolore uexentur. Vel certe sic ut ratio poscit uicinis magis ac patientibus locis adiutoria sunt adhibenda: coguntur ergo ut ori uel capiti plagas imponant. Utuntur etiam decantationibus tibiarum uaria modulatione: quarum alteram phrygiam uocant, quæ sit iucunda atq; excitabilis eorum qui ex moestitudine in furore noscuntur: Aliam diram, uel quæ occupata mente pudorem suadeat, iniecto rigore, ut in bello, quam dorion appellant: in hijs qui risu, uel puerilibus cachinnis afficiuntur, cum cantilenæ sonus caput impleat, ut etiam recte ualentibus apertissime uideatur: uel certe, ut pleriq; memorent, accendat aliquos in furore, quo sæpe uaticinantes deum accepisse uideantur. Alij uero amorem furentibus aiunt procurandum, quo mentis iniecio conuersa furoris asperitate purgetur, non intuentes nudissimam ueritatem, quod pleriq; furoris maior fuerit causa. Sic deniq; alius amore Proserpinæ petit inferna, & sibi licitas alienæ ac diuæ coniugis credidit nuptias: Alius nymphæ ob desiderium Amphitritis sese deditum mari proiecit. Ferunt Græcorum cõmentis loquacia & hiereprolis foemina humanis exercitatâ fatis, & sæuo pœnitudinis dolore commotâ sua manu suos extinxisse successus. Neq; aspernandos ceteros accipiamus, qui ipsum quoq; amorẽ generaliter furorẽ uocauerunt, ob similitudinem accidentiũ, quibus ægrotantes afficiuntur: Et est impiũ atq; absurdum passioni adiutoriorum in idipsum probare quod curas: omitto quod sit impossibile, amorem furentibus persuadere: siquidem iudicio carentes pulchritudinẽ probare non possint: Nam sæpe homines feras existimant, uel ea quæ uiderint fingendo præsentia putant. Dehinc etiam si amor fuerit acquisitus quid magis probemus erit incertum, utrum ne prohibendus sit usus ueneris, an admittendus. Sed prohibitus indignari magis cogit ægrotantes, cum desiderata producuntur. Itẽ permissus uexat, cũ corpore euirato animæ quoq; substantia turbatur. Itẽ alij arteriotomiam probauerũt, in utriusq; uexatione caput afficientes. Hijs igitur omnibus experimẽtis inanibus conferta est furiosorũ curatio: Quæ ne fallax putentur erũt denuntiandæ personæ, atq; librorũ nomina designanda. Asclepiades autẽ secundo libro adhibendam præcepit cantilenã. Quo etiã eius discipulus Titus adductus secundo libro de anima memorat flagellandos. Sed idẽ etiã officijs solitis amoueri iubet ægrotantes, & uinculis constringi, & abstinentia ciborũ nimia coëcere, & siti affici, tunc uino corrũpi, uel in amorẽ induci, cætera primo libro tardarũ passionũ supradicta compleuit. Itẽ Themison phlebotomatos constrictius curat fomentis, qui se sua lege tenere non potuit: Adhibẽs etiã lauacrũ, atq; uinũ plurimũ, & amorẽ suadens adiuncta ciborũ copia: Alijs quoq; incongruis utens rebus, quæ magis Asclepiadi, quàm Themisoni sunt adscribenda: nondum enim sese eius liberauerat secta, sic hæc ordinasse perspicitur.

φρύγιον.
Δόριον.

Asclepiades.
Titus.

Themison.

DE MELANCHOLIA. CAP: VI.

Melancholia dicta, quæ nigra fella ægrotantibus sæpe per uomitũ ueniat: Græci enim nigrũ melan uocauerũt, fel autẽ cholen appellant: & nõ ut pleriq; existimant, quæ passionis causa uel generatio nigra sit fella: hoc enim est æstimantiũ magis quàm uidentiũ ueritatẽ, uel potius falsum, sicut in alijs ostẽdimus: Nam Tullius atrã bilẽ dixit, ueluti altã iracundiã. Itẽ Vergilius: Hercule alta iracũdia moto, Hic uero, inquit, Alcida funijs exarserat atro Felledolor. Sigdẽ melancholici semper tristes, ac nullã penẽ hilaritate laxati esse uideantur. Frequentat autẽ in masculis magis, & medijs ætatibus:

Μελαγχολία
Μίλαρον
Χολή.

VIII Aenci:

C 4

ætatibus:

- C** atatibus: difficile uero in sceminis, uel alijs atatibus: sed eius antecedentes causae sunt hae, indigestio, iugis uomitus, post cibum medicamina pota, acres cibi, moestitudo, timor, & caetera quae etiam ualent sufficere. Sequuntur autem in ipsam pronos uel uenturos ea quae etiam insanos fore denuntiant. Eos uero qui iam passione possessi sunt, animi anxietas atque difficultas tenet, attestante moestitudine cum silentio & odio conuiuentium. Sequitur etiam nunc uiuendi, nunc moriendi cupido, cum suspicionibus uelut insidiarum sibi paratarum. Item inanes fletus, atque murmura uacua, & rursum hilaritas, magis post cibum cum inflatione praecordiorum, & articulorum frigore, & leui sudore, atque stomachi mordicatione, uel oris uentris usque ad interscapulas, quas Graeci metaphrenum uocauerunt. Item capitis grauedo, color uiridis cum nigrore, aut subliuidus, corporis tenuitas, uirium debilitas, & accepti cibi corruptio cum ructationibus odoris tetri, hoc est fumosi, uel bromosi, uel pisciosi. Item intestinorum tormenta, uomitus, tunc inanis, nunc fellosus, uel ferrugineus, aut niger, & eiusdem qualitatis per podicem egestio. In lenimento uero eorum mitigatio, uel multorum depurgatio. Sed hanc passionem furoris speciem alij plurimi, atque Themisonis sectatores uocauerunt. Differt autem, siquidem ista principaliter stomachus patiatur, in furiosis uero caput. Et est communiter stricturae passio magna; aliquando etiam complexa ob plurimas egestiones. Praeterea est ex numero tardarum passionum, quas Graeci chronias appellant. Curatio autem adhibenda est, quam furiosis ordinauimus: Non enim phlebotomiam reprobendam attestante dolore, aut hellebori purgationem attestante passione approbamus, sed exterius localia adiutoria, atque mitigatiua, siue corporatiua magis ori uentris, atque inter scapulas sunt adhibenda. Ac si forte aut uomitus immodicus, aut egestio uentris coegerit, constrictiua sunt cataplasmata apponenda uentri atque stomacho, ut ex palmulis thebaicis infusus uino uel pusca, admixtis etiam malis punicis, uel cydonijs, & aenanthe, & alumine scisso, aut hypocystide, uel acacia, siue galla, & hijs similibus. Dandi etiam cibi constrictiui, atque apponendae eius uirtutis cucurbitae. Alia uero medicarum sectarum praefectis relinquamus, & hijs qui de furiosis scripserunt. Adhibent etiam bibenda medicamina, hoc est, aloen & absinthium iugiter, quae propter uim suam, quam habent plurimam, excludenda probamus: quippe cum sit possibile ex consuetis perficere sanitatem.

CAELII AVRELIANI SICCENSIS
CHRONION LIBRI PRIMI
FINIS.

CAELII

CAELII A
AVRELIANI SICCENSIS

LIBER I

CVI BAC I

De paraly.

De carbo caput quem Graeci

De carbo dicitur apud Graecos

De dolore dicitur

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

De approposione. Luc. appropos

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION

LIBER SECVNDVS.

CVI HAEC INSUNT:

- I De paralyfi.
- II De canino raptu, quem Graeci cynicum spasmus uocant.
- III De auriculae dolore atq; humoris fluore per auditoriam cauernam.
- IIII De dolore dentium.
- V De apprehensione, siue oppressione, quam Graeci catalepsin ap-
pellant.
- VI De uocis amputatione, quam Graeci phones acopen uocant.
- VII De influxione, quam Graeci catarrhum uocant.
- VIII De tussicula.
- IX De sanguinis fluore, quot, uel quae sint differentiae sanguinis floris.
- X Quomodo intelligamus differentias floris sanguinis.
- XI Quomodo intelligamus ex quibus locis sanguis feratur.
- XII De effectu siue exitu supradictarum passionum, quae Graeci apote-
lesmaton appellant.
- XIII Decuratione.
- XIIII De ptifica passione.

Καταληψις

Κατάληψις
φωνής απροσποση
Καταρροια

Primo libro Tardarum passionum de capitis diximus curatione, & de scoto maticis, & de incubone: sed & de epilepsia, & de furore, siue insania, & de melancholia; nunc caeterarum actiones ordinemus.

DE PARALYSI. CAP: I.

In senibus atq; hyemis tempore frequentat haec passio: dis-
ficile autem in calidis aetatibus: Sed generatur nunc ex oc-
cultis, nunc ex manifestis antecedentibus causis, ut quassa-
tione, uulneratione, uel alia qualibet passione: Item frigo-
re profundo, uinolentia, indigestione, luxuria, atque libi-
dine frequenti extenta: item medicaminibus potis. Sed est
uel fiet paralyfis nunc sensus, nunc motus, nunc utriusq;

Et intelligitur sensus paralyfis, quoties feruens atque frigidum non sentiunt
agrotantes manifeste partium naturalium motu: motus autem, quoties fer-
uens atque frigidum sentiunt motu partium carentes: utriusque uero paraly-
sin factam accipimus, quoties motu atque sensu caruerint. Item hac passio
nunc partis est, nunc partium, nunc totius corporis cum apprehensione men-
tis, quam apoplexiam uocantes, Acutarum passionum libris tradidimus.
Sed plurimis species duae paralyseos uisae sunt: Alia conductione effecta: alia
extensione. Sequuntur autem pronos & decliues in passionem, hoc est, qui
non repente fuerint percussi, si totum corpus passurum denuntietur, ea quae
epilepsiam uel furorem denuntiant. Si uero ex parte, grauedo partis passurae
sequetur, ut tardus motus cum stupore & pallore, & torpedo cum sensuum debi-
litate

παράλυσις

αποπληξια

A perfecto accepta conuuantur. Videbitur denique eius extantia plurimum relaxata. Item stomachum paralyti uitiatum difficultas transuorandi sequetur, uel omnino impossibilitas, unde etiam praesens periculum. Videbuntur etiam difficilia transuorantibus accepta, ueluti acriora, aut immaturo tempore comesta. Item sequitur praefocationis sensus cum frigore, in quacunque eius parte fuerit paralytis: illic namque etiam transuorata sistuntur. Sed discernuntur ab hijs qui facilem paralytin ex difficultate transuorandi patiuntur: Siquidem etiam decolorationes nutrimento cessante, ac frigus, etiam immobilitas faucium necessario concurrat. Item hijs qui ex stomacho sunt humores supradictis querulis si fuerint adfecti discernuntur, quod etiam dolore atque feruore partium uexantur. Si caecum uel eius summitas paralyti uitiatum, quod nos commune dicere poterimus, quod arteria atque stomacho interpositum uideatur, locorum grauedinem faciet, atque sumpto cibo uel potu in praecordijs permanebunt, cum torpore sensuum ac tumore manuum, aliquando & crurum attestante singultu & inanimi timore: Aliqui etiam reuomunt accepta nulla corruptione mutata. Perulo paralyti uitiato cibus nulla digestionem mutatur, sed tanquam per infundibulum ad inferiora descendit, & circum uentrem laxior locus efficitur inferius inflatiorque: quae per uentrem egeruntur, aspera atque plurima erunt, & neque fluida: Nestide paralyti uitiato & typhlotero, quod nos caecum intestinum dicere poterimus, erunt ea quae per uentrem excluduntur plurima, & minus fluida: Videntur enim nestiui cum naturam serauerint, uel nullo fuerint morbo tentata, tunc plurimum excrementorum acceptorum facere. Colo paralyti uitiato inordinato motu atque inuoluntario stercorea descendunt, sine ulla humectatione, uel cum foetore maximo eorum fiet egestio sine ullo dolore, Longanone cum sphinctere atque podice paralyti uitiato, erit inuoluntaria egestio stercorum, nisi ex aliqua hoc fuerit circumcissione confectum. Aliquando etiam praecedit, uel certe egestionem stercorum non sine tumore, uel aliqua simili causa fieri permittit. Vesica paralyti uitiata inuoluntarius urinae exitus fiet sine ullo dolore, neque incisura, neque circumcissione antecedente. Aliquando etiam per interualla prohibitus, uel paulatim retardatus, aut omnino negatus, & saepe etiam pubetenus extantia partium fiet, extenta uesica, sed ex tumore, uel sanguinis gelati corpusculis, quae Graeci trombos appellant: aut lapide, uel uulnere difficultas fuerit mictus, aut in toto negotio discernitur, quod sine dolore atque partium liuore, atque sanguinis mictu, apposita manu oppressa peccine urina in paralyti excludatur. Praeterea etiam peritoneo paralyti uitiato, ut Erasistratus ait, urina abstinetur, & neque excluditur nisi adhibito catheteri: Non enim uesicae ambitus naturali consuetudine peritoneo imbuente opprimitur, neque concluditur ad exprimendum liquorem radix uirilis paralyti uitiatus, sed multo maior aut minor efficitur, & nulla tentigine prouocatur. Seminales uix, quas Graeci spermaticos poros uocant, paralyti uitiatae, si laxatione fuerit paralytis effecta sine ulla tentigine inuoluntarius fiet seminis lapsus, & uocatur haec passio gonorrhoea, quam nos seminis lapsum dicimus. Ac si conclusio fuerit paralytis effecta, iugis tentigo aegrotantis sequetur, sine ullo dolore atque seminis lapsu, & uocatur haec passio priapismus. Crus paralyti uitiatum aut conclusionem breuius fiet, aut extensionem longius, ut plerique putent articulorum delocationem hic factam. Sed discernitur hoc: siquidem concavitatis atque distantiae a loco motos aut electos articulos sequatur. Est autem ratione credibile, exterorum quoque interiorum singula paralyti uitiari, ut pulmonem, cor, uel discrimen thoracis atque uentris, quod Graeci diaphragma uocant, aut hypozygon, uel splenem, aut iecur praenitenti adprehensum.

Καὶνὸν.

Πύλοιο.

Νῆσις.
Τυφλώτερον.

Κακόνειρον.

Κώλον.

Longanō.

Τρομβός.

Περίτονον.

Ερασιβράτιος.

Κακὸν κήρ.

Πόροι σπερμακ-
τινοί.

Γονόρροια.

Πριπαϊσμός.

Διάφραγμα.

adprehensum

C adprehensione mortem patientis, quæ sæpe latent facta; cum nō propria possint
Herophilus. apprehensione signari. Herophilus deniq; repentinam mortem nulla ex mani-
Erasistratus. festa causa uenientē, fieri inquit paralyfi cordis. Item Erasistratus memorat pa-
 ralyseos genus, & paradoxon appellauit, quo ambulantes repente sistuntur, ut
 ambulare nō possint, tunc rursus ambulare sinūtur. Est autē passio generaliter
 grauis atq; difficilis, sed grauior curatione fiet, quoties toto sensu caruerint par-
 tes atq; motu, & in corporibus iam dudū debilibus, uel senibus, aut ex alio mor-
 bo præuitiatis, ut epilepsia, febre: Item si plurimas tenuerit corporis partes, uel
 uitiatæ necessarias. De nominibus autem specialiter elogiatis paralyticæ passio-
 nis, ut mydriasi, phthisi, priapismo, gonorrhœa, & hijs similibus singula præ-
 scribemus. De cæteris nunc dicemus. Hanc ergo passionem multi sectæ no-
 stræ principes stricturem dixerunt, ob duritiam uitiatarū partium, atq; siccitatē,
Mnaseas. & grauedinem, & torporē: Mnaseas uero conductione factam paralipsin uocat,
Soranus. fieri q; etiā aliquando extētionē, aliquādo solutionē. Nos uero iuxta Sorani sen-
 tentiā illam uocamus solutionē, cum plurimæ egestionēs corporis fuerint uisæ:
 Etenim manū, uel pedum, & horum similibus extentione facta, nulla egestio-
 ne attestante, & in ligni similitudinē duratis partibus, stricturem dicimus esse pas-
 sionem: Quippe cum frigescere, uel quadam rugatione crispari corpora cōmu-
Stricturem. ne cōtrarijs passionibus esse uideatur. Est autem passio generaliter tarda, & ac-
 cessionibus atq; dimissionibus uariata, & superpositionibus ac lenimentis, cuius
 prædata atq; demonstrata significatione necessariō curationē ordinamus. Mox
 igitur effecta paralyfi, lucido loco atq; mediocriter calido locandi sunt ægrofan-
 tes, & usq; ad tertiam diem permittentibus uiribus abstinenti. Tunc nisi uino
 fuerint pleni uel cibo, mox phlebotomandi, si copia fuerit, ex brachio: sin mi-
 nus, ex qualibet patienti parte contraria, quo laquei constrictione, & phleboto-
 mi diuisura in passione constituti non afficiantur. Si autem pleni fuerint cibo,
 alia die erunt phlebotomandi. Sed partes paralyfi uitiatæ fricatione atq; calefa-
 ctionibus recurandæ, & lanæ limpida ex oleo dulci atq; calido expressæ, & cir-
 cuntegendæ, & fomento relaxandæ. Tunc oris collutio permittenda, atq; potu
 aquæ calidæ erunt prouidendi. Præterea accessionū ac dimissionum diligentius
 tempora obseruanda, quæ adprehenduntur ex ægrofantū pallore nunc aucto,
 nunc minuto: uel sensu earundem partium, quibus plus aut minus inesse ui-
 deatur. Item ex motu uel immobilitate, aut grauedine & leuitate, aut frigore &
 feruore. Tunc diatriū tempore adhibenda perunctio ex oleo calido. Ora quoq;
 fouenda ex aqua mediocriter calida, & dandus cibus paruus sordibilis, ut alica lo-
 ta ex aqua calida infusa, aut oua. Ac si transuorationis faucium partes paralyfi
 fuerint uitiatæ, erunt cucurbitæ obliquis partibus gutturis atq; ceruicis appo-
 nendæ. Tunc cibus offerendus: etenim extentæ transuorationis officio facile ser-
 uire coguntur: exinde donec passio declinet alternis diebus dabimus cibum. Se-
 quenti deniq; die post diatriū abstento ægro cataplasmatibus utemur ex polli-
 ne lini feminis & fœnigræci. Tunc alia die, nisi passio creuerit, patientibus locis
 cucurbitas infigentes scarificabimus: ac si plurimæ fuerint partes passione uitia-
 tæ, cogentibus magis atq; urgentibus ordine præponimus curationē, uel hijs lo-
 cis, quæ facile poterunt ægros in periculū deuocare, aut ex quibus cæteris par-
 tibus facile possit curationis beneficiū dari. Sic deniq; stomacho laxato plurima
 certe conlaxātur, utpote è contrario oppressis principalibus partibus cætera ne-
 cessariō cōprimuntur. Tunc cæteris trinis diebus, quas diatriū Græci uocau-
Σικυρα. runt, alias quoq; partes cucurbita releuamus. Si siagon, uel mentum paralyfi
 fuerit

A fuerit uitiatum, erunt cucurbitæ temporibus infigendæ, atque musculis buccarum, uel sub aurium lamnis. Ac si fauces fuerint uitiatæ, uel transuorationis partes prædictis utemur adiutorijs. Itē manibus paralyti uitiatis, erunt humeris uel eorum summitatibus atq; palis, & brachiorum musculis, aut cubitorum nodis hæc adhibenda. Item cruribus paralyti uitiatis, uertebis atq; genibus cucurbitæ infigendæ, quarū quæ partes non accipiunt usum, ut supercilia, labia, digiti, sanguifugis erunt releuandæ. Item si nimia tenuitatis causa, aut usus difficultate, neq; sanguifugarū morsum tolerare potuerint, ut in palpebris, uel lingua, præfecta uaporatione scarificamus, & generaliter cataplasmatibus utimur. Tunc si exegerit passio secundo scarificamus, & spongiarum uaporatione utemur, ex aqua & oleo solo expressis, uel ex oleo aut decoctione lini seminis atq; foenigræci, uel hibisci, aut maluæ communis uel agrestis. Hijs uero qui secundum linguam, uel transuorationis partes paralyti fuerint uitiati, tempore cataplasmatū atq; uaporationum iubemus in os dari oleum calidum, uel aquam calidam, & oleum continendū, aut mulsū: Simul enim atq; eodem tempore ex utraq; parte uaporata uehementius relaxantur. Si uenter fuerit retentus, clystere utemur prius quàm partes cucurbita releuamus, ut primo ex aqua mulsā. Tunc si oportuerit, etiam diurnis diebus ex oleo calido iniectiones adhibemus. Si intestina, uel eorum uicinitas paralyti fuerint uitiata, ac si etiam urina fuerit retenta, adhibitis ceteris adiutorijs atq; perfectis, encathismata sunt adhibenda. Tunc catheterismus faciendus, quo urina detrahatur, ac post detractionem oleum calidum iniiciendum, atq; adnexo folliculo catheter ex ea parte quæ cystophilos

B à Græcis est appellata, uel otico clystere, quem nos auricularem dicere poterimus, tenui exabilisco formatum, quo possit cauernam inuadere directum catheter. Tunc cucurbitas prædictis adhibemus locis, atq; uaporationibus & cataplasmatibus eas partes cum podice & ueretrīs uicinis releuamus. Si stomachus fuerit paralyti uitiatus omnia sorbilia dabimus, quo facilius transuorētur: Ac si ea quæ sumuntur aliqua ex parte substiterint impedito meatu, ægrotantiū manus in aquam calidam mittemus, uel parua uascula aqua calida plena tenenda offeremus. Tunc stomacho leuem cucurbitam infigemus sub ea parte quæ premi uel impediri uidetur: Atq; ita sensim, uel paulatim eam detrahimus, quo stomachi partes deferendo accipere, uel transire faciamus illata, uel uacui officium in memoriam reducamus: ac si uomitus irruerit paralyti facta nihil dentibus interponamus. Si uero † conductio immittimus ceram, uel tabellam alearem, aut feruleam, & ductu contrario fasciola corrigere tentabimus deprauata declinante passione: Etenim ante id tempus difficiles in cōsensu partes esse perspiciuntur: & propterea quassatio potius quàm effectus sequitur. Vtemur præterea eodem tempore etiam cerotarijs qualibet paralyti uitiata: & primo simplicibus, ut excera & oleo pingui, uel sabina, & squinanto, admixta hibisci decoctione, uel foenigræci semine contuso, atq; trito. Tunc ex oleo ueteri & resinate

rebithina adhibemus etiam embasin ex oleo calido. Tunc calidam & oleum, cibum dantes diurnis diebus ex oleribus non acrioribus, atque piscibus petrensis, & uolantum paruioribus. Vtemur etiam acopis, ut est diasamucū & diamelilotū, uel omnibus quæ ex adipibus conficiuntur, & medullis, et irino oleo, uel malabatrino, et quirino, et hijs similibus, et malagmatibus talibus, ex quibus est diachilon, atq; mnaseum, et diamelilotū, et meline simplex. Tunc gestatione corpus mouebimus pro uiriū modo, fertoria sella, siue cathedra, longiore tunc uehiculo manibus acto, dehinc animalibus: Sic enim cōsensu persuasæ

D altiores

Ενιαδίωματα.

Καταθερισμός.

Κυσόφιλος.

Ωτικός κλύστηρ.

† conclusio

μικροί.

μικροί.

C altiores in corpore materiæ ad exteriora concurrunt, cum in embasi ex oleo fuerint constitutæ, motus beneficio prælatato ægrotante. Dehinc lauacrum adhibemus atq; uinum paruum, & consequenter singula, quæ passione fuerint uitiata, suo officio exercemus: explorantes etiam, uel intuentes si quid aliud in corpore passionis occurrerit, ex quo paralytis uideatur effecta, ut hoc quoq; destruiamus: non hac quidem quod antecedens causa esse uideatur, sed quo etiam eam ipsam passionem necessariò intelligamus. Quapropter si uulneratio ei fuerit

*Libri Cælij
ἀγρογρομωσι.*

*Libri Cælij de
muliebribus
passionibus.*

Emplastrum

Medicamina

D

*ἰσώπαις
ψαλλομέναις
ἐλλωγοίς.*

cõgrua, gerere debemus sicut in Chirurgumenis, uel Responsonum libris demonstrauimus: Reminiscentes, siquidẽ ex uulneribus facta paralytis fit, diuisura partium necdum proprio nomine uocabulum teneat, sed appellari claudicationes uel tardationes possunt, siue alienationes. Sin uero cicatrix fuerit clausa, hanc mollire tentabimus. Item si spinæ contortio uel conuersio ex causa effecta, hanc corrigemus. Item si febricula, aut nimia capitis passio, quam cephalæan uocant, aut epilepsian, ex ipsidem eas quoque destruiemus. Item si uersio, uel inclinatio fuerit matricis, eidem consequenter ordinata adhibebimus, sicut Muliebrium passionum libris docuimus. Sin uero articuli fuerit eiection, quanquã longi temporis eum recolamus. Item si quis humoris fluor per quodlibet officium naturale ultra modũ fuerit dimissus, cataplasmata constrictiua probamus, ut ex palmulis thebaicis, malis citonijs, acacia, hypocistide, alumine, & hijs similibus, apponentes etiam emplastrorum ea quæ constrictiua uirtutis à Græcis enæma appellata, uel si qua ualent concludere atque siccare fluentia, ut sunt uulnerum medicamina quæ appellantur melana. Nunc similiter ægros resumemus, ac si passio permanserit, cyclo ductu resumptionis regula dirigemus per uariam gestationem, deambulationem, uocis exercitium, sectionem, unctionem, lauacra. Tunc post hæc omnia partium adhibemus fricationem, dantes uarium cibum atq; uinũ, iuxta præscriptã disciplinam omnia augentes atq; minuents: & nunc usque ad piscium qualitatem ordinamus cyclum, nunc usque ad uolantum, tunc etiam agrestium, ultimo porcine carnis, sicut superius De capitis curatione scribentes docuimus. Dehinc adhibemus etiam metasyncríticos cyclos, & primo partiles, tunc perfectos, nisi ex initio uires ægrotantis eos perferre non ualuerint. Deniq; nunc drimiphagia utemur antecedente cibi paruitate, nunc uomitum prouocamus drimiphagian linquentes, & cæteras quoque cycli regulas complemus, & nunc uomitus adiungentes drimiphagian. Ipsum quoque uomitum primo ieiunium probamus, nunc ex radicibus, uel hijs similibus qualitate materijs. Atque ita post frequentem radicum uomitũ helleboro utemur, primo radicibus inserto, uel aceto infuso: Quo detracto radices immixtae concisæ ipso cum liquore sorbeantur. Utemur etiam localibus adiutorijs in hijs partibus quæ sunt paralyti uitiata, ut dropaci primo, tunc composito, quem Græci pharmacoden uocauerunt. Psylotro quoq; & cucurbitis recorporatiuis multum cum flamma admotis, atq; uiolenter remotis, aut circumtractis nunc ex superioribus ad inferiora: Etenim spiritus iam dudũ motu uacuatus ex alto adducetur, & quadam prouocatione excitus uel accurrens sua cubilia cognoscit, singularũ uiarum motus inuadens, passionis deturbato languore. Hoc igitur facere tentabimus ex multis cucurbitis per spinam, recto scilicet ordine post inuicem adfigentes, atq; sufficiens tempus adductioni largientes, primo primarũ faciemus detractionem, tunc sequentium, quo sibi adductum spiritum tradunt, atq; in solitos prouocent motus, atq; uerso ordine inferiores primo affigentes easdem detrahemus primo. Post cucurbitationem atq; dropacis usum, puluere nitri partes aspergi

aspergi

A aspergi facimus, & fricari uel sinapi, uel ex utroq;. Tunc etiam hijs pulueribus quæ sunt ex calce uiua, fecla, pumice, pipere, piretro, & hijs similibus uirtute rebus. Ordinamus etiam unctiões, gestationes uarias, acopa quæ mordicatione quadam corpus afficiant, uel accendant, & emolliant: ut sunt ea quæ conficiuntur ex oleo sicyonico, syriaco, castoreo, aphronitro, sulphure uiuo, agresti cucumere, ammoniaci gutta, squilla, quam uulgo uulum pluriosum uocant, urtica semine, piretro, pipere, helleboro † albo, nigella, galbano, iri illyrica, lemnida carie, & hijs similibus. Non aliter etiam malagmata sunt adhibenda, quæ corpus ualeant papulare laceffendo, ut sunt ex flore salis, uel ex nitro, & illud quod nileos appellatur, uel diadaphnidon, uel apollophanos, & caphysophonos: quorum compositionum Responsionum tradidimus libris, pro modo magnitudinis passionum adhibendas, atque lenimentorum alias augentes, alias indulgentes. Ordinamus etiam sole corpus torrendum, uel paroptesin ex carbonibus, aut parietibus calefactis, uel pauimeto, item lapidibus ac testis, hoc faciunt. Etiam ceromata sub sole ignita, uel terga præuncta, simili modo calefacta, quæ substrata accipiunt ægrotantes uoluatione quadam conuertendi, ac defricandi, & mutandi: etiam loca quæ deseruerint repetenda, ut ueniant feruentiora: quippe cum naturaliter tergora oleo ac sole facile feruescant. Utemur etiam ob similem corporis curationem, quam Græci phœnigmon uocant, † alcionio harena littori uicina, quæ sit sole ignita, ut circūtectā gremio foueat ægrotantē. φαινιγμός Tunc etiam fomentationibus ex aqua salsa, uel marina, aut decoctione baccarum lauri, uel omnium quæ ita corpus afficiunt: manente passione etiam cataplasma ex sinapi adhibemus, uel contusam atque liquatam ferulaginem, quæ Græci taphia uocant, corpus ungemus usque ad cutis ruborem, atque medicocrem partium inflationem: Etenim uulnerari, siue uexari quosdam ex istius herbe usu immoderationis est uitium, tanquam sinapisimi usus immodicus. Generaliter autem similiter medentur etiam uaporatiões ex facellis sale torrido repletis, atque in lauacro igneo usus flaborum. Ordinamus etiam si quid partialiter loco patienti poterit adhiberi, ut capiti passione uexato rasionem capillorum, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam. In mulieribus uero, quæ id fieri non facile permittunt, denso pectine exerceri capillos imperamus, supradicta scilicet diuersitate, & cum uehementi conatu, atque primo aliorum manu, & raro pectine: tunc magis denso, & ægrotantis manu. Ac si odorandi officium fuerit paralyti uitiatum, erunt adhibenda acriora odoramenta, ut ex aceto & sale, aut adiuncto origono in aceto extincto, quo ex eo acriorem profecto exhalationem naribus sapiant ægrotantes. Nunc etiam sinapi, uel castoreo ex aceto soluto per interualla, uel lasare, quod Græci opon cyrenaicum uocant. ὀπὸς κυρηναικῆς Sed hæc erunt naribus quoque immittenda, uel sinapi cum aceto, donec prouocentur iubemus eos uolenter emungere. Probamus denique betæ nigre, uel cyclaminis herbe succum cochleare plenum naribus infundendum, utentes ptarmicis uehementioribus, quæ nos sternutamenta uocamus, πταρμικῆς ex pipere, helleboro, castoreo, astrutio, & horum similibus. Post sternutationem uero magis odoramenta utenda probamus: Hæc enim uehementius odoratiões mouent officium, & solas capitis partes in passione constitutas quadam mutatione reformant. Ac si lingua fuerit paralyti uitiatata, uel tranuoratiões partes, aridum sinapi dabimus mastigandum ante lauacrum. Tunc aqua calida os colluere præcipimus. Aliquando etiã liquefactum ex aceto forbere ægrotantem imperauimus, & gargarizare. Hoc quidem etiã de similibus

C liquoribus faciemus, ut ex fico, hyssopo, draganto, origono, thymo, pipere, p̄ retro, staphisagria: hæc etiã mastica dabimus. Ipsam quoq; linguam lasare fricantes ex aqua soluto. Tunc etiã cornu cucurbitæ in modum adhibemus: adducit enim non aliter quã hęc spiritum, & insolitas prouocat uias, quæ sunt ex antecedentibus medicaminibus præpurgatæ. Item stomacho patiente atque uentre, magis frequentabimus drimiphagian: dantes etiã lasar cum aceto, ex quibus panis erit madidandus, adiuncto quolibet pulmento. Ac si p̄ dex fuerit paralyti uitiatus, aut eius uicina, aciora facimus uel mordicantia iniici collyria, quæ Græci balanos uocant, uel sinapi plurimũ fico admixto, atq; in collyrium collectum longitudine aptum partibus iniicimus, ut ea quæ in alijs ordinauimus fomenta, nunc pro encathisimatibus adhibemus, uel per clysterem iniicimus aliqua ex acrioribus, ut aquam balsamam, uel marinam, uel garum, quod appellamus liquamen ex pisce siluro confectum, & si qua fuerint similis uirtutis: Quorum omnium dexterus usus, atque confectiois genus, & adhibendi rationem libro Adiutoriorũ specialium docuimus. Oportet præterea singulas partes in passione constitutas, suis ac naturalibus motibus admonere, ut supercilium leuando ac deponendo, palpebram concludendo ac distinguendo, linguã producendo atque conducendo. Hęc sunt ægrotantibus imperanda. Hortandi etiã locutionem tentare: Quod si minime facere potuerint, ex omni parte officio linguæ cessante, erunt suadendi, ut animo concepta uoluant quæ proferre nõ possunt: Sæpe enim quæ loqui uolentes mente perceperint, in alto formans spiritus accepto motu rumpit in uocem. Vel certe docendi sunt unius exprimendæ literæ curam suscipere, ut intra se exercendo manifestius probent, & magis ex uocalibus, ne difficultate sonitus multarum literarum uocis organa concludantur potius quã referentur. Tunc cum implere ualuerint dabimus lexes, atq; nomina, quæ sint ex multis uocalibus conscripta, ut est Pæan, & hijs similia: Sic etiã numeros dabimus, & ex hijs exclamare prouocabimus ægrotantes, ac deinde lectionem offeramus, uel disputationem. Hęc adhibenda sunt etiã si buccarum partes circa labiorum confinia, quem Græci chalinon uocant, fuerint in passione constitutæ. Dandum etiã mastiche mastica, uel cera indulgentior mordenda, tunc ferulæ particula, uel per profectum tiliæ tabella: Plus enim illorũ singula quodam cum certamine partes faciunt exerceri. Tunc danda etiã frangenda arida fabarum grana, uel amygdala molliora, ac nuces auellanæ primo, tunc etiã glandes paulatim aucto numero quantitatis. Ac si digiti fuerint in passione constituti, erunt commouendi oblatione ceræ emollientis, & malagmatum superscriptorum: Quo non solum motu, sed etiã tactu medicamina propria uirtute medentur. Præterea eodem exercitij tempore, & in illis quibus totæ manus paralyti fuerint uitiatæ, uel earum quælibet partes, altheres erunt offerendi: At enim pondere pro modo uiriũ ægrotantes, quodam labore mortes exercent. Sed erunt prædictis malagmatibus commouendi, ut primo teneant uel baiulent ægrotantes, tum demum ex ipsis simili ratione ferendi manus exerceant. Ac si crura fuerint paralyti uitiata, si fieri potuerit per seipos, sin minus, aliorum impulsu extensione atque conclusionem exerceant eas partes, non tamen sine suasionem, qua non solum motibus exerceantur, uerum etiã ipsi connitantur. Erunt deniq; ob uarietatem motus artis industria partes commouendæ hoc modo: Iacete ægrotato, cruribus imposita fasciola superpendenti rotula, quam Græci trochilion appellant, alterum ex finibus fasciolæ inserendum, hinc tenendum dare; nunc ministro, nunc ægrotati demonstrato motu, ac paratili,

A illi, qui nunc adducta fasciola subleuet crura, nunc indulta deponat. Sed cum non solum leuare ac deponere uoluerimus, sed etiam extendere, aut inflectere partes paralyti uiciatas, duæ erunt fasciolæ imponendæ: altera genibus, altera talis: tunc per supradictam rotulam traiciendæ, & apprehensis initijs similiter offerendæ patientibus uel ministris, ut uicissim adducant, quo ea quæ genu continet adducta, & ea quæ talum continet indulgente, hoc motu crura flectantur: Rursum talarum adducta, & indulta ea quæ genu continet cruris fiat, extendit. Ac si sedere potuerint ægrotantes, erit fasciolæ medietas pedibus submitenda, cuius initia eidem tradita, cogatur labore proprio per seipsum adducendo atque indulgendo suis cruribus motum præstare. Simili etiam modo manus in passione constitutæ moueri posse noscuntur, ut ex altera fasciola iubeat quæ oportet arteriam articulis digitorum uicinam, quam Græci carpon uocant, aliter cubitum circumdari. Præmotis igitur, uel exercitis, ut supra dictum est, dabimus ut sella tonsoria sedeant ægrotantes, quæ sit obliquis anconibus fabricata, quibus incumbentes sese leuare nitantur: & nunc fulciti ex utroque alarum latere ministrorum officio deambulationem tentent, uel incumbentes baculo, aut uehiculo manibus acto, quod infantibus sæpe motum discuntibus fabricatur, sed magnitudine tamen ægrotantibus coæquandum. Dehinc cum gestationis augmenta sufficimus, conficienda sunt ligna, quæ transgredi pedibus nitantur ægrotantes: Tunc etiam perfectis in terra lacunis deambulationem imperabimus, ac deinde calceamentis adiuncto plumbo prius paruo, ut exempli causa uncia, tunc plurimo, atque pro augmentorum gradu usque ad librâ deducto, tum etiam itineris celeritas erit augenda: habet enim maioris laboris officium. Varianda etiam omnis regula, ut nunc resumptiuos cyclos in metasyncriticis deducamus, nunc è contrario uersa uice gradum reuocemus. Præterea perseverante passione ad hellebori usum probamus accedendum: non solum semel, sed & cogentibus rebus secundouel tertio: tunc resumendos, atque naturalibus aquis dandos, & magis calidioribus, ut sunt in Italia Pantherinæ, Vesuntinæ, & Senanæ, & Caritanæ appellatæ: Etenim Albæ, siue Albulæ quæ sunt apud officiorum naturalium à ueteribus sunt approbatæ. Utendum etiam natationibus marinis, uel supradictarum aquarum, & primo partibus passione uiciatis inflatæ uesicæ sunt adiungendæ, quo natandi laborem minuant. Item aquarum ruinis partes in passione constitutæ sunt subiiciendæ, quas Græci cataclysmos appellant: plurimum etenim earum percussiones corporum faciunt mutationem. Peregrinatio quoque adhibenda, atque maritima, necnon castoreum potodamus, si quisquam eius odoris difficultatem perferre ualuerit: Recorporationem, quam Græci metasyncriticam uocant, utilem approbamus, partibus in passione constitutis. Hæc est secundum methodon paralyticorum curatio. Veterum autem medicorum Hippocratis atque Erophili sectatores, memorant ea quæ in passione constitutos sequuntur, curationem uero nullam tradiderunt. Item Diocles libro quo de passionibus atque causis, & curationibus scripsit, eandem dixit conducere curationem, quæ epilepticis est ordinata. Dehinc Praxagoras secundo libro Curationum primo uomitum probat, & hijs præsertim qui caput fuerint paralyti uiciati, nunc ante cibum, nunc post cibum. Tunc reuocationes atque uentri flua, & urinalia medicamina, quæ coeliotica atque diuretica appellauit. Adhibet etiam clysterem iugem & acriorem: bibendum etiam cum aceto asininum atque bubulinum lac probat. Tunc

καρπίς

κρῆνη

Cycli resue

mptiui

μετασυνκρητινοί

Albulæ.

κατακλυσμοί

Hippocrates.

Erophilus.

Diocles.

Praxagoras.

κοιλιοτικά

διουρητικά

- C** cataplasmata, & malagmata, & sudoris pouocationes: & si quis uomere facile potuerit, parum hellebori pulmentis interiectis diebus admiscet. Neque mox factam paralyfin curans, neque recta à uomitu incipiens, & in hijs magis qui caput paralyfi uitiati uidentur, priusquam ex alijs adiutorijs partes fuerint releuatae. Dehinc sensibilis post cibum omnis est uomitus, & multo grauius iugis. At Praxagoras iubet, quotidianis aut alternis diebus adhibitos suis dogmatibus sublatis erroribus, quanquam uentrisflua atque diuretica, & clysteres iuges approbauerit: Non enim quod mutationem corporis hanc facere ualeant existimauit, sed quod materiarum facere detractionem, atque corpus liquidis uacuare. Item aceto potu dato lac repugnat, cuius magis grauis, dehinc qualibus cataplasmatibus, uel malagmatibus sit utendum, dicere negligit. Sed neque tempus adhibendi discreuit: Non enim quando mitigatiuis utimur cataplasmatibus, tunc erit malagmatibus utendum. At iste pariter utraque composit. Item sudores laxatis corporibus fiunt, non ipsi laxamentum faciunt: Sed neque quemadmodum sint prouocandi docuit, aut memorauit: Item album helleborum paruum datum prouocationis ingerit periculum, & multo potius quoties sunt in uomitum difficiles aegrotantes: Mitto, communiter cum dixisse interpositis diebus offerendum, & tempus non memorasse, cum passionem necesse sit superpositionibus, ac lenimentis uariare. Item Erasistratus de paralyfi scribens, differenter curandos ait eos qui conclusionem sunt paralyfi uitiati, ab hijs qui extensione uidentur affecti: Etenim neque cataplasmata, neque malagmata secundis inquit conuenire: non aduertens, quoniam etiam strictura densata quaedam corpora uel maiore, non aliter quam chorda tenduntur: Laxata denique medicinalium uirtute saepe retenduntur. Item initio curationis clysterem probat, phlebotomia negligens potentiam: quo adiutorio maius nihil maioribus approbatur. Tunc, inquit, effecta febricula detrahendum cibum, & dandum mulsum ex aceto confectum: Profecto densata constringent. Tunc obseruatis temporibus accessionum uel dimissionum, dandam pti sanam probat aut olus: quorum alterum inflat, alterum facile corrumpitur. Dehinc aromatics approbat potiones, & alias mites, alias uehementes. Ventrem quoque facilem cupit, ex quo stomachus necessariò uitiatur, & neque quanta, neque quando, neque quae danda sint memorauit. Prohibet etiam unius anni spacio, uana intentione tempus definiens. Dat etiam lac cum melle, atque sale, quod est contrarium supradicto mulso ex aceto confecto. Vitur praeterea uomitu post cibos, quod iam superius fieri damnauimus. Vitiat etiam deambulationibus harenosis in locis, ex sola intentione sui dogmatis:
- Praxagoras.** Etiam uentrem facilem cupit, caduca suspitione deceptus. Asclepiades uero principaliter de paralyfi nihil scripsit, sed Erasistrato respondit, eos inquit, qui non graui dolore in ista passione afficiuntur, phlebotomari non oportere: Eos uero qui priuatis sensibus peiore strictura uexantur, abstinendos primo, tum initiandos probat: Adhibet etiam purgatiua medicamina, quae Graeci catartica uocauerunt, cum sint hanc corruptiua uirtutis, & propterea corpus eliminando consumant potius quam relaxent. Sed specialiter à laxatione paralyfi uitiatis aduentia inquit medicamina conuenire, & fomentationem parua paulo feruentius temperatam: non aduertens quia plurima extenta conclusis similem exigunt laxationem, atque indulgentiam tensionis, & non ut existimant, conscriptionem: Utraque etenim hanc passioni subiecta sunt, ut etiam stupor corporis, uel frigidus torpor, quem non semper necessariò uaporationibus,

potationibus, uerumetiam frigore adhibito releuamus: Siquidem contrarijs
 inter se passionibus hæc subiecta monstrantur. Ordinatur præterea idem in ha-
 renæ spacio deambulationem, quod appellant scamma, atque transcensum
 lignorum, & inter plurimum tempus bibendum uinum. Item Themison ^{ἐν ἀμύρῃ}
 primo libro Tardarum passionum in quibusdam peccare cognoscitur, nondum ^{Themison.}
 rectam methodon respiciens: etenim phlebotomat ex ea parte quæ passione ui-
 tiata est, si, inquit, sensu non caruerit: non curans, ut supra demonstraui-
 mus euitanda omnia, quæ adiutorio quadam necessitate ueluti uexabilia ui-
 deantur esse coniuncta. Dehinc lanam succidam, quam æsypon appellant, ca- ^{Lana}
 piti iubet imponi, aceto atque oleo rosaceo infusam. Neruis autem ceruicis ^{οἰσυνός.}
 atque spinæ, & cruribus, & brachijs, uinū atque oleum cum sale imponendum
 iubet, constringens atque lacescens incongrue ea, quæ phlebotomia miti re-
 leuatione laxauerat. Tunc tertia die cibum probat, atque quarta die cucurbi-
 tam imponi adiuncta scarificatione, non interrogans passionis tempus, solum
 numerum dierum imprudenter attendens: Dehinc sequentibus gestationem
 probat, & neque in eo definiens tempus, atque audaciter secundæ diatri-
 tæ expectationem spernens. Dat etiam aloë in potu, & ex aqua calida, & oleo
 intestinis dare laxamentum ordinat. Præterea anatresin testæ faciendam, quam ^{ἀνάστυσις}
 nos perforationem uocamus, iam dudum quidem & in alijs methodicis explo- ^{testæ.}
 sam: & harenæ deambulationem conuenire existimat, atque plagis ferulæ
 excendendas partes in passione constitutas, profecto quæ salis aquæ mitigatione
 atque recorporatione uidentur esse curandæ. Item Lusius primo libro Tarda- ^{Lusius.}
 rum passionum cum hijs omnibus, tum medicosis quoque fomentationibus
 utendum probat. Plurimi etiam alij aceto, atque oleo roseo fouentes cum herpil-
 lo, & ruta, & hederæ, & castoreo. Probant præterea iuges clysteres, atque
 purgatiua medicamina, quæ catartica uocauerunt, & magis hieram, cuius u- ^{ἱερῆ.}
 sum græco libro Epistolarum ad Prætextatum damnauimus scribentes: Sunt ^{Calij liber}
 enim ea quæ stomachum uitiant fugienda, ut sunt corpus infumentia, & quæ ^{græcarū epi}
 moderationis nostræ careant potestate. Item Thessalus secundo libro de Regu- ^{stolarum.}
 lis scribens, plurima recte dixisse probatur: quædam uero proterua festinatione ^{Thessalus.}
 caduca: Etenim post phlebotomiam usque ad tertium imperat abstineri, so-
 lum potum diurna cum luce offerendum. Tunc transacta tertia die atque ho-
 ra qua sunt ægrotantes paralyti uitiatum cibum portat. Quibus respondere fa-
 cile quisquam poterit, si quærat, qua intentione Thessalus oriente luce po-
 tum iubeat dari: Etenim si continuationis causa id fieri responderit, oportet
 etiam cibum eodem tempore approbare: Sin uero accessionum frequen-
 tia id existimat declinandum, uel suspitione futurarum, & propterea post ter-
 tium diem cibum transferendum, quo transacta hora passionis illatæ tertia
 die recte ægros nutrire uideamur, oportebat etiam potum non communi-
 ter, sed generaliter diurnis diebus, uel initio lucis offerre, sed horarum dimis-
 sione captata. Dehinc non semper, ac necessariò tertio die cibum oportet da-
 ri, sed etiam quarta continuationis, quæ initium ex die sumpsisse uisa, uel
 ob typum eadem ratione currentem. Idem post hæc similiter ut Themison,
 quarta inquit die cucurbitas infigendas, non interrogans utrum passio sumpse-
 rit statum, quod est maxime seruandum. Ait præterea alternis diebus cibandos
 usque ad centum numerum dierum, quod infinitum reliquisse perspici-
 tur. Audaciter etiam, atque inuidiose acopa quædam, uel malagmata probat
 D 4 ^{excludenda.}

C excludenda, solius moderationis neglecta arguens uitia. Hæc sunt quæ etiam Soranus. Thessalo Sorani diligentia uidentur esse responsa.

Λωινός σπασμός

DE CANINO RAPTU, QVEM GRAECI CYNICON SPASMON VOCANT. CAP: II.

χαλινός

In ista passione constitutos sequitur conclusio, siue contractio repentino motu ueniens, ac recedens sine ulla corporis turbatione, & nunc utriusque labij in ultimo fine, siue oris angulo, quem Græci chalinon uocant, ut etiam buccas adducat in posteriorem creberrime, tanquam ridensibus, nunc palpebras, uel supercilia ac nares, ut etiam colla atque humeros rapiat, & ita patientes faciat commoueri, tanquam onus humeris baiulantes transferendi ponderis causa. Differt autem à spasmus, & paralyfi musculorum qui buccas conligant: Siquidem spasmus acuta atque celer passio perspicitur, caninus uero raptus etiam tarda. Item paralyfis supradictorum musculorum, non

ut Demetrius ait Attaleus, eo differt, quod non sit in canino raptu partium conuersio: hoc enim contra manifestam rationem intelligitur dictum, sed quod ipsa conuersio coacta celeritate prius facta, quam fieri sentiat. Curationem uero ex ante scriptis accipiendam ducimus, & magis quam de paralyfi monuimus, oris partibus.

DE AVRICULAE DOLORE, ATQVE HUMORIS FLVORE PER AVDITORIAS CAVERNAS. CAP: III.

Δόροι ακουσικοί

Ensuales aurium uia, siue auditoria caeuerna, quos Græci acusticos poros appellant, difficilimis sæpe doloribus uexantur, ut etiam occipitium teneant, & oculos atque buccarum musculos, & perseveratione quadam tardissima, tempora teneant & caput. Aliquando etiam humoris fluor per easdem caeuernas fiat, quem Græci reumatifmon uocant, & ita iugis, ut sæpe uulneret altiora, atque corruptat, & ossa conterebret, & propterea copiam fluentis humoris efficiat. Oportet igitur actionis tempore discernere curationem in lenimento communem magis, hoc est re corporatiuam, quam Græci metasyntericam uocant, adprobare, ut cum dolor fuerit in initio, adhuc nouam passionem iudicantes, quicquam destillari faciamus in has caeuernas, constrictiuum medicamentum, uel ex lana limpida fumentes auriculae immittamus, ut est amygdalinum, uel roseum oleum, uel acetum, & hijs similia. Utendum etiam requie corporis atque abstinentia, & silentio suo: Etenim officio accepta uoce aures necessariorum commouentur, & propterea maiores dolores efficiuntur. Ac si passio fuerit augmentis asperata, erit immittendum oleum calidum ac dulce, ac mollibus lanis prætegenda exteriora, atque uicina. Locandi præterea ægotantes calido in loco, & si dolor coegerit, phlebotomandi, atque tertia die leui atque sobili cibo reficiendi, & ob mitigationem doloris exterius admouenda uaporatio tepidi uaporis, uel facelli ex polline tenero confecti. Tunc cataplasmata laxatiua, & cum dolor sumperit statim erunt admouenda sanguisugæ, quas hirudines appellant, circa fines auriculae, hoc est, circulatim auditoriam caeuernam, habentes cartilaginem prætermiffam, uel certe eius posteriora cucurbita admota scarificanda,

Curatio μετασυνηρτικη

CHEVICOS

...habitu uaporis spongiæ...
...dehinc in uiculis...
...dehinc in uiculis...
...dehinc in uiculis...

DE DOLORE DENTIVM

...in dolore dentium...
...in dolore dentium...
...in dolore dentium...

Banda adhibita uaporatione spongiarum calidarum. Ipsam quoque cauernam inuoluta lana per melotida oleo calido tincta paulatim penetramus, atq; illic lana derelicta ferramentū detrahimus. Tunc declinate passione cerotaria apponemus, dantes uariū cibum & uinum: ac si humoris fuerit fluor, quē reumatismū uocant, eadem adhibemus quæ initio doloris adhibenda probauimus. Dehinc eorum augemus potentiam, ut cauernæ ipsi faciamus infundi collyrium, quod appellamus diaglaucium ex uino solutum, uel aceto, uel illud medicamen quod *Diaglaucium, Heres medicina camen.* appellat heren, uel mulsū ex uino factum: Quod sit præcoctum in mali punic cortice, cum nardo, uel amygdalis amaris, & aceto, croco, & myrrha, & alumine, uel ex herbarum succis constrictiue uirtutis, tum auriculæ uicinantia circulatim cataplasmata, ex cydonio malo, ac simili medentiū uirtute contagemus, uel medicamen quod appellatur diaiteo, quod est siccatiue uirtutis, uel icefio, aut diadictamno, & hijs similibus. Dehinc si passio coegerit, radendum est caput, & constrictiuis cataplasmatibus contegendum. Dandi etiam cibi constrictiui, & lenimenti temporibus, siue dolorum tardantium, siue humorū fluentium resumptiuus adhibendus cyclus, tunc re corporatiuus. Et localiter ipsis cauernis per clysterem modicum iniicienda, nunc destillatio aquæ cineribus liquata, quam uulgo lixiuum uocant, Græci coniam, nunc sinapi liquido, atque *Lixiuum. uonia. φειγμός.* etiam admixto fico erunt exteriora cataplasmanda, donec rubor maximus fiat, quem Græci phœnigmon appellant. Item eundem immisione medicaminum ex garo confectorum, quod uulgo liquamen appellant, uel hijs uirtute similiū materiarum. Tunc etiam totius capitis curationem ex illusione aquarum supercadentium, quam Græci cataclysmum appellant. Quibus etiam aurium uicina sunt maxime concuranda. Dehinc acopibus & dropacis, & malagmatibus acrioribus, & aquis naturalibus utendum: Sic enim intardata corporibus emoueri, atque excludi mutatione poterunt curationis.

DE DOLORE DENTIVM. CAP: IIII.

Hunt dolores dentium nunc omnium, nunc aliquorum, nunc unius, cum sibi uicinantibus gingiuis, ut etiam contumescant, ac sæpe ora faciant subinflari, uel eorum aliquas partes crescente passione terebrari: Nam sæpe dentes & gingiue computrescunt, corruptis ossibus quibus natura inserti sunt, recedentibus tumore cogente gingiuis. Sed etiam nunc erit curationis diligentia partienda, ut initio doloris, uel certe si ita passio recurrendo tardauerit, superpositionis alia adhibeatur curatio, alia lenimenti. Quapropter adhuc recedentibus passionis motibus, uel in asperitate superpositionis doloris constitutis, conuenit abstinentia cibi, atq; requies corporis, ut in initiorū causæ aqua quæ uirtute constringat collutioni oris adhibenda sit, ut est à plerisque conscripta decoctio in aqua & uino herbæ syderitis, uel acaciæ, uel leuces, quam etiam polium uocant, aut mandragoræ, sed non sine cautione, ne quid ex ipso liquore transuorent agrotantes. Item pentaphylli herbæ, aut papaueris, necnon personatix, aut herba phlomon in pusca decocta, uel ex cornu ceruini drachmis quinque, & aceti hemina usque ad sui medietatem decocta, uel de pinguis cum aceto decocta, aut alterci radices cum uua lupinæ succo, & uino sufficienti simul cocta. Erunt præterea ex hijs, aliqua parte in doloribus constituta, apponenda uel lenientia, uel simili uirtute medentium materiarum. Tunc cum dolor uehementescere cœperit, lecto tradendus est xger, atque blando tempore calefacien-

calescien-

A lencia. Multi autem veterum medicorum accessionis tempore ea medicamina adhibenda iusserunt, quæ anodyna Græci uocauerunt, nos indoloria dicere poterimus, quæ aiunt nocturno tempore adhibenda, profecto sensum non dolorem auferentia. Adhibent etiam fumigationem dentibus, ut bitumen cum simili pondere myrrhæ uino conspersæ, mollibus prunis impositæ. Tunc iubentes ore aperto ægrotantem fumum accipere, cum fuerit melius hæc propter inflationem capitis prohibere, & offerre mullum calidum, uel quenquam mitigatiuum liquorem continendum, uel, ut aiunt, carbonibus infundendum, ut exinde exhalatione facta solatium capiant ægrotantes. Item iubent circundandos atq; inuoluendos dentes ex opio, galbano, pipere, uel lasere, & peucedano, & herba quam tithymalon uocant. Hæc quidem etiam corruptis dentibus adhibenda probauerunt. Necnon tenue linteolum apponendum, prælinitum oleo cocto, uel sale, & cedria, uel ex croco atq; pipere longo, & rosa recenti, & illyrica, galbano, cocco cnidio, styrace, nitro, cū melle medicamine confecto: quæ omnia ob acrimoniam lenimenti tempore locum potuerint inuenire: Quamquam sit etiam fugienda fatieras medicaminū plurima. Omitto quod tithymali succus appositus dentes infringat. Non aliter etiam ferreici altheres exhibiti, qui dentium dolores mitigent locorum mortē faciunt, & ipsorum dentium laxitatē, qui aiunt ungendas gingiuas accessionis tempore amurca, cum simili modo infecta lana ex oleo ueteri & myrrha, cum uino & oleo resoluta, atq; crassitudine mellis deducta, cum secundum methodon aliud sit tempus medicaminū lacessentium. Item alij præsentē dolore in contraria partis auricula aiunt balsami succū mittendum, cum succis supradiētis simili modo uel folio. Hijs omnibus resolutis, uel oleo decoctis, aut in quo decocta sint ederæ nigræ folia decem, & squillæ medium in oliuæ magnitudine spe auocandæ materiæ, deprauati, uel maioris doloris illati causam anteriorem auocētes, obscurantes auocatis sensibus ægrotantes. Item alij eius partis, quæ dentis dolorem sustinet, nari ederæ succum infundentes, cum olei parte dimidia, ex ferramento quod rinenchyton uocant. Adhibentes etiam sternutamēta & apophlegmatismos, & odoris medicamina, quæ iugiter aiunt apponenda, & sint uirtutis lacessentis, quæ stomatica uocāt: quorum singula tanquam recorporatiua non mitigatiua in lenimēto adhibere probamus. Item alij statim ad auferendos dentes dolore pulsatos accurrunt, nescij quoniam detractio amissio partis est, non sanatio. Quapropter sicut alias quoq; partes in tumore constitutas non detractio, sed mitigatione curamus, sic etiam dentes concurandos accipimus: Etenim si quisquam dentium fuerit exesus, exigit primo mitigationem, tunc sui detractioem faciendam. Quippe cum non sit a periculo remotū doloris tempore dentes auferre, & maxime integros, hoc est, qui non fuerint exesi, uel corrupti, aut mobiles: Consensus etenim superiorum partium necessariō sequetur & musculorum, & oculorum. Erophilus deniq; & Heraclides Tarentinus mori quosdā detractioem dentis memorauerūt: Nam Erasistratus plumbeum inquit odontagogum, quod nos dentiducum dicere poterimus, apud Delphum in Apollinis templo ostentationis causa propositum: Quo demonstratur, oportere eos dentes auferri, qui sint faciles, uel mobilitate laxati, uel quibus sufficiat plumbei ferramenti conamen ad summū. Sic autem putant, quod omnis dens dolore uexatus, & qui necet sanos, est detrahendus, oportet etiam omnes auferri, si omnes fuerint dolore possessi. Quo modo autem sint auferendi dentes exesi uel moti, nisi seruari potuerint, libris medicinalium Responsonum docuimus. Ac si aliquando ex humore gingiuarum

Medicamina
indoloria
ἀνιδύματα

ἀλλοίως
ferreici.

Instrumentū
στίνχυτον
ἀποφλεγματισ-
μός

Erophilus.
Heraclides
Tarentinus.
Erasistratus.
ὀδονταγωγόν.
Dentiducum
plumbeum.

Cum uisi fuerint commoueri, oportet constrictiuis uti collutionibus, quarum materiae ex parte superius diximus adhibendum oleum lentiscinum, & aquas coelestes, & lac asininum: est enim densabile: Item decoctio mali punici, uel gallae, aut acatiae, aut rosae, aut murtae nigrae, aut mali cydonij, uel platani baccae. Vngendae praeterea gingiuae medicamine, quod appellamus diamaron. Item diaporos & diaroos, & diomphacion, & cenanthio. Item si quaedam emerferit gingiuarum sanguinatio, corallij tusi puluis cretus, atque intus ponendus & alumen cum melle. Item eruca cum aceto apponenda. Sed haec sunt primo concoquenda iugimotu uersata.

DE APPREHENSIONE, SIVE OPPRESSIONE,
 NE, QVAM GRAECI CATALEPSIN APPELLANT. CAP: V.

Χρυσίππυς.
 Νικεράτῳ.

Celii libri cele-
 rum passionū

Hanc passionem ueteres tanquam specialem, uel propriam tradiderunt, quasi nullo ex genere uenientē, ut Chrysippus memorat, quod de ipsa Niceratus conscripsit librum, probans scilicet etiam ueteribus medicis cognitam, quod nos confirmamus. Sed quia nunc tarda, nunc celerà methodicis adprobatur, quanquam sit à nobis celerum passionum libris plenissimè tradita, etiam nunc erit ordinanda: Quippe saepe in tardum ueniens motum, & propterea chronia nuncupanda. Sequitur autem patientes febricula, et uocis amputatio cum oculis patientibus, atque inpalpebratione: difficilior eo tempore quo statum sumpserit accessio, & omnis immobilitas, cum palpebrarum impossibili atque horrenti positione, quae declinatione facta aliqua ex parte accipiat motum: Etenim ad mota manu ac digitis, contractis oculis tenus palpebra recognoscitur aegrotantis, atque obtutu inter nota translatione manus in qualibet parte declinata sequetur conuerso scilicet uultu. * Dehinc in clamati intendunt, lachrimantes sine ulla responsione: Et si odora-menta iucunda fuerint admota, declinatione quadam moueri intelliguntur, frequenter adducentes spiritum hauriendae exhalationis causa. Ac si tetra odora-menta fuerint admota, recusare uidentur ac fugere. Item dulcia atque amara ori admota labijs uel linguae illita sentiunt: non aliter si ulla fuerint punctio-
 ne pulsati, ex nostro officio tentam manu suo replicant uel colligunt. Item lacessiti collugent, ingemunt, attestante uultus rubore cum pulsu magno ex uehementibus atque fortioribus saltibus confecto. In declinatione uero plurimus saepe sudor sequetur, ac feruens, & in dimissione limpidae synceritati proximi efficiuntur. Ac rursus in accessionem si redeunt aegrotantes, peiorante passione plurimus feruor accedit cutis, & spiratio celerrima, quam Graeci tachypnoean uocant, oculorum conuersio, manuum contractio, sudoris ignei defluxio, maculis emergentibus in thoracem atque uultum, & primo rotundus in similitudine ulcerum, quae iontus appellant. Item ab apoplecticis haec discernitur passio, quod in ipsis paruus atque creber pulsus inueniatur, & non ut in catalepti-
 cis maior atque percussibilis, & neque iucundum, siue tetrum odorem accipiant, neque dulcia & amara consapiant. Item ab hijs qui ex stomachi passione obmutescunt. Siquidem in hijs rursus paruus atque imbecillis pulsus inueniatur, attestante singultu cum manifesto tumore in stomacho apparente. Haec est discretio similium passionum, sed ei curatio adhibenda est, quae epilepticis dicta est.

ταχύνω.

DE VOCIS

A DE VOCIS AMPUTATIONE, QVAM GRAECI PHONES APOCOPEN VOCANT. CAP: VI.

φωνος αποκοπή.

Vocis amputatio fiet ex clamore nimio, aut frigore, aut ardore, siue ustura faucibus asperatis, uel etiam tumore nimio. Fit autem obtusio sonitus emissa per spiritum uocis, atque hirta, uel aspirationis tractu grauata locutio. Recenti denique passioni, atque eius initio conuenit adhibita requies cum abstinentia cibi, & spongiarum cum aqua frigida expressarum admotio gutturis per ambitum faucium, quem antherona uocant. Ac si passio uehementescere coeperit, ut maiora deponat adiutoria, adhibenda phlebotomia. Tunc forbilibus cibis nutriendi, adhibitis etiam gargarismis ex oleo dulci atque calido, siue calida ex oleo uel aqua mulsa, aut decoctione uuarum, cantabri, ficuum pinguium, palmularum, glycyrrhizae, necnon etiam succo alicae, uel ptisanae, ut ex eorum uaporatione, siue exhalatione accensum spiritum rapiant aegrotantes. Tunc etiam spongiarum adhibenda uaporatio, atque usus electariorum ex melle decocto, & nucleis, & lini semine, & ouorum uitellis, & draganto ex mulso & uino praemollito. Dehinc forbili ex amygdalis medicamine utendum. In declinatione uero lauacro atque uario cibo, & uino, deambulatione, uel gestatione. Ac si querela tardauerit aegrotantium, erit in lenimento adhibenda drimyphagia, dropacismus, defricatio. Tunc etiam uomitus ex radicibus, atque uaria gestatione, & uocis exercitatione, quod Graeci anaphonesin uocant, adhibito praepatore, sicuti iam dudum docuimus, temporum ordine seruato. Adhibenda etiam & arteriaca medicamina, quae partes in passione constitutas exercent, a Graecis amyctica appellata. Quorum compositionem libris Medicaminum conscriptam dedimus.

ἀναφώνησις.
Medicamina
ἀρτηριακά.
ἀμυκτικά.
Libri medicaminum Celij.
κατάφρονες.

DE INFLUXIONE, QVAM GRAECI CATARRHON VOCANT. CAP: VII.

Ilet influxio nunc ad nares, quae appellatur coryza; nunc ad fauces, quae appellatur branchos: nunc ad thoracem uel pulmonem, quae appellatur ptysis. Sequitur autem eos qui coryza uexantur, grauedo narium & frontis, constrictio fluorum oris tenuissimi primo, tunc crassi atque uiridis, sternutatio iugis, cum lachrymatione oculorum, acrioris qualitatis uel mordentis. Aliquando etiam tussicula impar atque obtusa apprehensio. Item consensus sessio oculorum, cum capitis atque uultus inflatione. Eos autem qui faucium inflatione uexantur, siue quod Graeci branchos, quam nos rauicitatem uocamus, sequitur pruritus quidam secundum fauces, atque titillatus, uox obtusa & grauis, & impedita locutio, ut se praefocari sentiant aegrotantes. Aliquando etiam tussicula, & transuoratio difficilis, ac si ad pulmones fuerit facta defluxio, thoracis grauedo sequetur, & tussicula uehementis, cum sputis spumosis atque crassioribus, tum saniosis, attestante difficultate spiritus, quam Graeci dyspnoean uocant. Aliquando etiam febricula, quae noctis initio sumat exordium, cum uocis obtusione, & uomitu cibi. Sed haec passio a peripleumonia discernitur. Siquidem sit una ex tardis passionibus, & neque celeri atque acuta febricula corpus afficiat. Item discernitur a reumatismo thoracis, siue influxione, quod caeteris communibus signis sequentibus dolor etiam inesse uideatur in ea parte thoracis quae pati perspicitur.

κορύζα.
βράγχος.
πύσις.

δυσπνοία.
περιπλευμονία.
ρευματισμός.

E citur.

Marginal notes in a smaller script, likely from an adjacent page or a commentary, partially visible on the left edge of the page.

Citur. Sunt autem antecedentes, ex quibus influxiones supradictæ nascuntur, ut sæpe probatur perfricatio profunda, uel extensio uomitus. Veterum igitur methodicorū alij stricturam hanc passionem uocauerūt, uelut expressis humoribus atque coactis, in alia uenire loca eam fieri asserentes: Alij solutionem, ut

Theffalus. Theffalus manifestat, atque eius decessores, ut Themison. Mnaseas uero &

Themison. Soranus, cuius etiam nos amamus iudicium, complexam inquit esse passio-

Mnaseas. nem, & nunc strictura superante, nunc solutione: Etenim constrictio atque do-

Soranus. lor accidentia sunt stricturæ, quæ Græci symptomata uocant. Multorum uero

συνήματα. liquidorum egestio solutionis est signum. Quapropter obtinente strictura con-

uenit ægrotos iacere loco lucido mediocriter, atque calido, adhibita abstinentia

usque ad tertium diem, quem Græci diatriton uocant, cum requie corporis atque

animi, appositis lanis limpidis ac mollibus, oleo dulci atque calido præinctis,

colla circumdantes & thoracem. Tunc oris collutio adhibenda, siue fotus ex

aqua calida. In ipsa autem diatrito perungi ægrotantes oleo calido atque dulci,

fouenda facies ex aqua calida. Cibus dandus sorbilis ex alica uel farre, oleo &

anetho, uel paruo sale confecto, uel ex melle, aut alica ex mulso confecta sor-

bilis transuoratio non sine cautione atque coniectura utriusque passionis, ne

alteram faciat superiorem. Ac si passio permanferit, alia die cataplasmata la-

xatiua adhibemus, hijs scilicet partibus quæ fuerint in querela. Tunc cucur-

bitam infigentes scarificabimus, ac deinde spongijs uaporantes loca relaxamus,

aut calidis lanis contegemus narium partes. Tunc gargarismum dabimus cali-

dum mulsum, aut decoctione cantabri, & palmularum pinguium, & noxarum,

Electarium. & glycyrrhizæ, uel eius succo resoluto ex aliquo liquore laxatiuo. Itē electariū

D dabimus ex lini seminibus & sesami frixi acetabulis singulis, & oui elixi uitel-

lo, & nucleis numero uiginti, & amygdalis amaris expolitis decem ampli drach-

ma una, traganti drachma una, passo cretico demollito, & mellis decocti suffi-

cientis: quod medicamen in auellanæ modum sumptū sub lingua teneant ægro-

tantes: Tum defluens ac desiccatum sensim atque paulatim transuoret, uel mel

oleo concoctum. Multi autem sub fabam fractam, quod Græci etnos acton

uocant, idē linguæ suppositū ac defluens transuoretur, quo asperitas arteriæ li-

niatur. Vel ex amilo, & ex menta, & amygdalis amaris confectum medica-

men, quod habeat palmularum dulcium co. tritarum drachmas octo, & nu-

cleorum drachmas quatuor, & amygdalæ purgatæ drachmas duas, glycyrrhizæ

succi obolum unum, hoc est, drachmæ partem sextam, draganti drachmanā

Vinum pro- unam, collectis omnibus atque infusis ex uino proctropo. Ac si uenter officium

tropum. non agnouerit, simplici uentris laxatiuo utendum: Et si fuerit caput grauatum,

adhibenda detonsio, appositis deinde laxatiuis medicaminibus. Tunc cibus

alternis diebus dandus. Cum autem passio mitescere cœperit, danda olera, ut

malua, lapathum, atriplex, quam Græci andraphasin uocant, beta cum pitisa

næ succo, uel alica, aut mullo, & pisces teneri, & uolantiū teneriora. Ipsi etiam

locis apponenda cerotaria ex meliloto cōcocto confecta, uel malagmata simpli-

cia. Tunc lauacrum atque uinum adhibendum. Ac si superans fuerit defluxio,

quæ Græci reumatismū uocant, simili abstinentia utendum est frequenter: Sed

frigido atque obscuro mediocriter loco ægrotantes iacere iubemus, & abstinen-

dos à potu, quo sitiendo siccentur. Cuius usus cum fuerit permissus, uel oris

collutio frigida ex aqua paulatim atque parua probatur. Tunc appositio spon-

giarum ex aqua frigida expressarum, uel pusca iisdem partibus quæ fluore ue-

αθηραι. xantur, hoc est thoraci atque gutturis summitati, quam Græci anthereona uo-

cant.

A cant, nos rumam, aut lanæ limpida infusæ oleo uiridi conueniunt. Dehinc dabimus ore continendā, uel gargarizandā aquam frigidam, uel puscā, aut suc cum herbæ calidarīs, quam Græci helxinen uocant, aut plantaginis, quam ijdem arnoglossam uocant, aut uuam lupinam, quam strychnon nominant, aut intybi, aut endiuix decoctionem, aut buxi, aut rosarum. Item lenticulæ, palmarum thebaicarum, lentisci uirgultis aut rubi, quam bathon appellant, singulis, uel in unum mixtis pro passionis magnitudine. Aliquando etiam diamoron, siue diasycaminon, cuius nota compositio, atque Medicaminū libris tradita comprobatur, ex aliqua supradictorum liquore soluta. Tunc etiam epitemata cōstrictiua adhibemus, ut est mel decoctū cum alumine schisto æquis ponderibus, uel aceto & aloë, aut ex palmulis, & malis cydonijs, & hijs similibus. Item cucurbitam constrictiuam, & electaria, uel catapotia, ut est diacodon simplex, & uinum † sciuelliticum coctum, do nec mellis habeat crassitudinem, solum uel cum melle admixto etiam cumino. Item creticum uinum, uel passum similiter decoctum, aut tyrrhenum, uel protropum, & omne quod adiuncta dulcedine constringit, ut arteriam leniat, atque desiccet humorem. Item mel admixto modico cumino concoctū, uel perlicæ lachrymo, uel plantaginis aridæ contusæ, atque cretæ puluere, uel rosarum aridarum, & aluminis. Item troscisci medicaminis trigoni appellati. Tunc cibi ordinandi supradictis iam dudum temporibus, sed constrictiux qualitatis, ut est oryza, uel alica ex pusca, uel aqua frigida confecta, aut decoctio palmularum thebaicarum. Item oua hapala, uel pultes paruissimo atque uiridi oleo confecta, oryza uel milio, aut pulentofrigo, aut alica, aut farre, aut ex amylo, uel ex ges asteros, & melle decocto admixto quiddam supradictis, quo coagulentur, & uirtutem medendi maiorem sumant. Item thebanarum palmularum decoctarum admixtione in pulmentis uti possumus, uel ex aridis palmulis pane confecto, & oleo uiridi, atque rore syriaco, uel aceto, & galla. Ipsa quoque pulmenta, aut cibos aridos dare debemus. Tunc hapala oua, uel lac, decocta cum amylo ad modum cotylæ, uel duarum, quod est pondus unciarum decem uel uiginti. Dehinc danda olera constringentia, ut intyba, plantago, cauliculi. Sed hæc omnia cocta, atque aceto condita. Tunc pisces durioris corporis, atque uolantia non pinguia, sed magis torrida, uel ex aceto & aqua cocta. Tunc declinante passione uinum dandum est asperioris naturæ. Dehinc adhibenda gestatio præfecto ore, quo spiratio nulla tangatur iniuria, dehinc lauacro utendum. Ac si passio tardauerit, superpositionibus ac lenimentis uariata, erit in lenimento adhibenda deambulatio, & uocis exercitium mite. Tunc leuis unctio ac defricatio, & cibi ex media materia dandi, scilicet pro qualitate passionis solutione aut strictura obtinente, qui erunt quodam profectu augendi aut minuendi per regulam cycli, usque ad uolantum atque agrestium, & porcinx carnis percoctam partem tertiam: Sicq; panem ante pulmenti oblationem, si obtinens fuerit fluor, cum aqua. Dabimus etiam uuarum fabrilium uel pensilium siccatarum acinos, uel intybi thyrsu aceto præinctum, adhibito lauacro longo dierum interuallo, tum drimyphagia. Dandum etiam lasar cum aceto atque liquamine: ac deinde locis patientibus adhibendæ cucurbitæ recorporatiux, quas Græci metasyncriticas uocant, & maxime anthereoni, hoc est thoraci, uel gutturis circulo, quem rumam uocamus. Tunc resinæ cabialis, hoc est dicaminis illinimentum uel dropacis. Dehinc etiā ex puluere nitreo lacera fricatio, quam Græci mixim

Alumen
 αχισόν.
 Alias, αθηά
 loo,
 ardens.
 Forte, squil
 liticum.

Medicamentum
 τριγόνου.

γύρ ἀσής.

Oua ἀπυλκ.
 *

μύστι.
 σμήγματι.

C libris, uel lemnida cum oleo, aut piretro cum pipere. Item unctiones ex syriaco, & opobalsamo, & laurino, atque irino oleo, & butyro, & pice liquida apponenda naribus, atque narium cauernis. Tunc etiam sinapismus, & gargarismata ex sinapi, uel aqua marina, aut decoctione thymi, origani, hyssopi, glaucij, quod nos pulegium uocamus, & horum similibus. Dehinc mutatio locorum appetenda, & magis maritimorum, tum usus aquarum naturalium, ex quibus erit caput fouendum. Decessores uero medici, nondum

Erasistratus. rigore methodico obtinente, in quibus est Erasistratus, secundo libro Salutarium

Asclepiades. rium praeceptorum, & Asclepiades tertio Celerum passionum, item The-

Themison. mison Salutari libro, atque primo Tardarum passionum, quas chronias appellat, meratum potum dari iusserunt. Ait enim Asclepiades duplicandam

uel triplicandam quantitatem uini solitae temperationis, adeo ut uni cyatho

unum admisceri iusserit, quo uini & aquae quantitas coaequetur. Sed hoc facit

Asclepiadis libri salutarium ad Geminium

ad Geminium. titus uero etiam pileum uini calidi infusione inflatum capiti imponendum iubet.

Lateribus uero ac praecordijs lanas apponendas, uino atque oleo calido madefactas: Quorum primo neruorum uitibilis est merata potio, atque capiti faciens

inflationem: Dehinc etiam abstinentis uino, uel solutae consuetudinis grauabilis

atque noxius est usus pilei uino calido praefusi, uel lanae tinctae lateribus ac

Lusius. praecordijs circumpositae ob dolorum uehementiam. Item Lusius secundo libro

Tardarum passionum, cum de hijs quae faucibus accidunt disputaret, hoc est

de supradictis fluoribus, etiam aridam ficum torridam, atque uino infusam ante

D cibum dari iubet: Siquidem rudis atque noua difficilissima sit digestionis. Sed

hinc ait mixtum calidum sorbendum, hoc est, uinum cum aqua supradicta me-

ratum. Idem admixtam sandaracham, quae sit ex oui albore conspersa, in quan-

titate oboli unius igni imponendam iubet, uel radicem herbae tunficularis,

quam uehion appellauit. Tunc per infundibulum ore rapere fumum adducto

uento imperat aegrotantes, cum sit capiti uehementer contraria supradictorum

incensa fumatio. Generaliter autem, atque communi repulsione arguendos

Erasistratum & Asclepiadem arbitramur, primo quod non uiderint pro passio-

nis motu in curationibus urgentiora nimis praeposenda. Themisonem uero

& Thessalum, memorantes constrictiuam curationem libro haec * demetico atque

secundo Regulari, quem dieteticum uocant, culpandos arbitramur, quod non

uiderint aliquando stricturam fieri superiorum. Item plurima sulphureosa ad-

miscenda quod satis sit probauerunt, & lanis quibus thorax circumdatur asper-

genda. Ordinantes etiam odoramenta yris illyricae aridae contusae, atque eius

oleum. Item opobalsamum, & melantium lineolo ligatum naribus aiunt fre-

quenter admouendum, & anisum, & cuminum, & rutam, & antiflorum, uel

distillationem amaracini olei, & samfucum, & styracem, uel ex eo oleum con-

fectum, quod styracinum dicitur. Item hedicroum, uel murrum cum thure &

sulphure, & radicibus sylphij, quae omnia caput implent, & propterea sunt eui-

tanda magis accessionis tempore. In lenimento uero ratione recorporatiuae uir-

tutis, atque interiecto tempore per interualla adhibita poterunt iudicari.

Tussicula nunc arida, nunc humecta corporibus irruit, multos ac pingues humores excludens: & quibusdam sola, quibusdam adiuncta respirationis difficultate, quam Græci dyspnoean uocant: Item cum sanguinis egestione, aut phthistica passione, uel horum similibus affectis corporibus. Sed de hijs tussiculis quæ aliarum fuerint appendices passionum, singulatim scribentes docebimus. De hijs uero quæ suæ sunt, atq; propria uexatione corpus afficiunt, nunc tradimus curationem: quæ ita erit adhibenda, ut de catarrho scribentes docuimus: discreta scilicet specie, quo possint electaria, atq; pota medicamina, uel catapotia, siue alia quæq; sub regula medicinali recte mederi corporibus. Monendi etiam ægrotantes, ne ultra modum competentem retinendo spiritum alterent potius tussiculam quam mitigent. Quod quidem si fuerint moderati eius motu, facilius amputare quantum datum datur spiritum continendo. Tum apponendum per quod æger adducto spiritu accipiat uaporem ex mulso, uel alica, aut succo ptisanæ, uel eorum quiddam sorbeat, aut ex aqua calida uaporem accipiat. Videnda etiam uua, ne ob tumorem sui aut indulta laxitate tussiculam prouocet: Tum gargarismatibus, uel inunctionibus utendum, circa thoracem atq; gutturis summitatem, quam Græci anthereona uocant. Epithemata etiam apponenda, & nunc laxatiua, nunc constrictiua, quorum species ex antedictis erunt accipiendæ, ne sæpius eadem dicere uideamur.

DE SANGVINIS FLVORE. CAP: IX.

Sanguinis fluor occultis ex locis ueniens uelut sæpe salutaris est, ita uehemens ingerit periculum, & quibusdam extemplo ob redundantiam floris celerem mortem corpore dissecto, & quibusdam in postremum effecta phthistica passione, uel uulnere non coeunte: siquidem primo tumeat, dehinc excorietur, atq; fluidum ex uapore fiat. Sunt autem quæ conuentum siue glutinationem uulnerum impediunt plurimæ, uel innumerabiles causæ: Etenim natura altiora plurimum feruere necesse est, atq; fluida qualitate manare, & multo uel assiduo motu pulsari. Obstat etiam, quod occulta atq; alta, atque celata sint uisu, & à uicino medicaminum tactu remota: Frustrantur etenim frequenter eorum illata qualitates, priusquam locis patientibus aduenient itineris derimento, cum non statim, uel extemplo illibata partibus patientibus admouentur. Sunt autem passionis antecedentes causæ, ut sæpe approbatum est, percussio uel casus: item exclamatio, uel ponderis perferendi conatio, uomitus uehemens, aut Venus plurima, & tussicula perseverans: Item abstinentia hæmorrhoidarum ueterum, quæ fuerint inertia amputatæ, nec iuxta methodicam rationem curatæ: item catarrhus. Sed non erit secundum has differentias curationis regula commutanda. Nominatur autem sanguinis fluor duplici significatione, propria, & abusiua: Nam propria est, qua ex supernis partibus labens fluor significatur, ut de capite per sensuales uias: Abusiua est, qua etiã ex inferioribus ascendens fluor significatur, ut expulmone uel stomacho, nausea aut tussicula exclusus: Impropiu est enim fluorem uocare id quod ascensu quodam, non lapsu fertur. Sed hæc Græci uersa uice posuerunt, deriuationem nominis intuentes: Hic enim anagogen uocant, quod magis ex inferioribus ad superiora fluorem significat. Differit præterea fluor sanguinis à sputo, quod neq; fluor sanguinis sputus

Notandum.

Inertia dixit pro citra artem.

ανωγεν.

A uero differentiã dicimus, siue putredinis, uel defricationis, cum adfuncto humore purulento sanguis excluditur, & non repente uel coadceruatim: præterea antecedente longi temporis, uel multorum dierum tussicula uel catarrho. Item sudationis dicimus esse, cum nullus fuerit uulneris sensus, aut acceptorũ cibo uel potu acriorũ materiã mordicationis affectio. Qui sunt loci ex quibus sanguis fluit? Loci sunt plurimi, summitas faucium, arteria asperior, quæ etiã faux nuncupatur, pulmo, thorax, hoc est, membrana quæ interius latera cingit, à Græcis hypozygos appellata. Item membrana quæ thoracẽ à uentre discernit, à Græcis ^{υποζυγος} diaphragma ^{διαφραγμα} appellata, quam nos discrimen ^{Discrimen.} dicere poterimus. Item stomachus, uenter, & secundum aliquos iecur, ac lien, & uena maior, quæ spinæ coniuncta est. Quomodo intelligimus ex quibus locis sanguis feratur? Intelligimus locos ex quibus sanguis, fluor, uel lapsus fertur: quod erit aptissimũ, ob adhibendam curationem iisdem, uel eorum uicinis partibus: & non, ut quidam existimant, commutandæ curationis causa, cum generaliter eadem cunctis adhibenda probamus. De hijs igitur qui ex supernis faucium sanguinẽ fluunt, primo paruus intelligitur ferri, aut si plurimus, non spumofus. Præterea cum quodam excreatu despuatur, ipsæ quoq; partes sumpto cibo uel potu, aut gargaris mate mordicantis materiæ dolore pulsantur, & inspicientibus nobis expressa lingua uisu locorum probatur asperitas. Plerunque etiã, ut Erasistratus ait, tubercula, quæ Græci condylomata uocant, uisibus occurrunt, quæ sint similia ^{υποσουλματα} hæmorrhoidis, ex quibus sanguis fertur. Hijs uero qui ex arteria sanguinem fluunt, paruus atque flauus sanguis ferri perspicitur: & sæpe saliuus uel humoribus complexus in imaginẽ capilli unius aut multorũ. Sequitur etiã pruritus uel mordicatio, & magis circa extantiam gutturis, cum quodam titillatu & tussicula leui. Tum deinde plurimus sanguinis fluor, uox hirta cum dolore, qui nunc tactu moueatur, nunc tussicula uehementi plurimus, tenuis, & spumofus, & plurimum feruens sanguis excluditur, attestante thoracis grauedine, & aliquando dolore cum uoce hirta, & sæpe cibo quodam cum infractio sonitu eo tempore quo sanguis excluditur. Hijs uero qui ex diaphragmate, quod iam dudum discrimen uocauimus, & cetera prædictos sequentur communia. Sed dolor inferius à pectore fiet rotunditate quadam thoracẽ pungẽs. Eos autẽ qui ex hypozygo sanguinem fluunt, multa similia supradictis sequentur, sed dolor secundum latera uel pectus, aliquando etiã inter scapulas fiet: Ipse quoq; sanguis minus flauus minus excluditur. In eos qui ex stomacho sanguinẽ fluunt, sine ulla tussicula uomitus sanguinis sequetur nigri atq; gelati, & nunc solius, nunc cũ admixtione cibi, attestante dolore inter utraq; scapulas ad superiores tendentẽ, & magis eo tẽpore quo quædã remordentia transuorauerint ægrotantes. Accedit etiã animi desponsio cum fastidio cibi, & saliuarũ fluor, & corpore frigidò, & pulsu obscuro uel demerso. Hijs uero qui ex uentre sanguinẽ fluunt, cum supradictis, quæ sunt cunctis cõmunia, sequetur etiã dolor & mordicatio, uel tormentũ inter præcordia, & aliquãdo sanguinis particula per officium uentris excludetur. Item hijs qui ex iecore uel splene sanguinẽ fluunt, uel ex uena magna, quæ spinæ coniuncta est, ut quidam memorant, sensu loca designantur: Nam in dextera parte præcordiorum dolorum dolore aurigineo sequetur eos qui ex iecore fluunt. Item in hijs sinistra parte præcordiorum hæc accidunt, quoties ex liene sanguis ferri perspicitur: uel secundum spinam, quoties ex maiore uena ferri dicitur. Sed hæc Soranus alta consideratione ex hijs locis per uentrem, uel per eius officium ferri sanguinẽ magis quã per os posse credibilis

E 4 approbauit.

A atque inueteratos, & alios solos, alios cum tumore, alios etiam cum febricula
 & cussicula, & alios iuges, alios dimissionibus intercapedinos, ordine serua-
 to, aut inordinatos, & insuper positionibus aut lenimentis magnis, aut paruis,
 & detracta uirium fortitudine, ac seruata. Hæc sunt enim urgentiores differen-
 tia, secundum quas diligentiam uariamus curationis, siue seruata, siue incerto
 motu existente passione. Sed difficile curabiles fluores præ cæteris dicimus tar-
 dos magis recentibus, ob iugem perseverationem. Item cum tumore uel febrili-
 bus, ab hijs qui soli esse perspicuntur: Etenim supradicti spem futuræ conglu-
 tinationis negant: Et ob hoc complexionis cõtraria sæpe adiutoria poscunt, quæ
 sint diuersis aduersa. Item iuges fluores ab hijs qui dimissionibus mitigantur:
 Etenim graue, atque minime tutum omne quod nulla fuerit mitigatione uaria-
 tum. Item inordinati ab hijs qui ordine seruato corpus afficiunt: Est enim in-
 sidiosa curationi temporum inopinata uarietas. Non aliter etiam superpositio-
 ne asperati fluores curatione difficiles ab hijs qui in lenimento constituti sunt
 iudicantur, ob prædictam rationem uulnerum. Item hijs qui plurimum corpus
 affecerint, atque uires ægrotantis insumperint. Dat etiam adiutorijs medici-
 nalibus fortitudo corporis uiam. Hæc denique etiam in uulneribus nudis,
 uenibus, uel ut specialiter dixim, athleticis, & laborantibus hominibus facilia
 uulnera fieri uideamus. Senibus uero, & omnibus imbecillibus difficilia. Quæ
 propter etiam uacuis, uel inexercitatis corporibus Asclepiadis dicta minime
 conueniunt. Item ulceratione facti fluores difficiles curatione ab hijs qui eru-
 ptione fuerint affecti iudicantur. Siquidem transceso, atque prætermisso initio
 nouitatis fructu caruerint, quo facilis glutinatio fieri solet: negat enim tarditas
 facultatem. Item eruptione facti fluores ab hijs qui sine eruptione fuerint diffi-
 ciles sunt curatione: Eius enim factæ glutinationes alterius passionis initium re-
 ferunt. Item ex partibus multis modis factos fluores, ab hijs qui paruo motu
 agitantur difficiles curatione accipimus: Est enim motus coherentium partium
 disiunctio. Item ex occultis partibus uenientes ab hijs qui proprias tenuerint
 partes: Etenim adhibita adiutoria occultis uel celatis partibus uitiata suæ uirtu-
 tis sinceritate perueniunt, sanis primo locis excepta, ac deinde transmissa. Hijs
 uero qui ex primis locis fluores indomita adiutoriorum uirtute curantur, de-
 nique a stomacho, uel uentre, aut faucibus uenientes, facile curabiles approba-
 mus: Etenim pota medicamina patientibus primo locis adueniunt, & non ni-
 mio, aut iugi naturæ motu exercitatis. Hijs uero qui ex hypozygo membrana
 fluores uenerint, difficiles curatione iudicantur: & magis si ex diaphragmate,
 quod nos iam dudum discretorium diximus: Item ex arteria, hoc est pulmonis
 calamo. Omnium præterea difficilis atque grauior curatione ex pulmone fluens
 accipitur, ob iuge spirationis officium: Hijs enim qui omnem fluorem de pul-
 mone uenientem incurabilem dicunt, assentiendum non est: Sed iuxta Sorani sen-
 tentiam difficilis est eorū curatio iudicanda: quippe cum uulnerationibus thoracis
 sæpe pulmo penetratus non intulerit mortem, ut hijs exclusis uel cadentibus, febrili
 adhibita decisio in cicatricem uulnera fecerit conuenire, ut omnes approbent Chirur-
 gi, memorantes in bello quædam sagittatum penetrato pulmone conualuisse, san-
 guinem à sagitta uomuisse, nec tamen mortem fuisse consecutam. Hæc sunt quæ de
 effectu, siue de euentu fluorum credidimus ordinanda: Etenim ex capite uenientis fluor
 generaliter est curatione facillimus: siquidem non multos sustineat motus. Nunc
 nobis necessarium dicendum remanet, ne cui cœnoteteli sanguinis fluor adscribamur.
 Aliqui

διδραγμα
 discretorium.

C Aliqui etiam Thessali sectatores recentis incisuræ, siue uulneris passione subiggi dixerunt: Non enim oportet locorum differentia cœnoteton mutare uirtutem externam. Igitur corporis eruptionem recentem dicimus incisuram, quod erit consequens, ut etiam interiorum eruptio huic cœnoteti subijciatur. Sed hijs respondemus, quoniam passio non chirurgia, sed dieteticarum traditur curatione: Omne etenim adiutoriū, quod adhiberi uidetur supradictis fluoribus est dieteticæ partis, non chirurgiæ. Quapropter dieteticos scriptores libris regularibus, quos dieteticos uocant, de hæmoptycis scripserunt, quos nos sanguinem spuentes nuncupamus. Chirurgi uero in chirurgumenis hoc memorare non ausi sunt. Ipse quoque Thessalus secundo libro Dietetico de fluore sanguinis scribens, nihil in chirurgumenis memorauit, & improprium, quod sola dieta curetur, in adiutorijs adhibendis chirurgiæ cœnoteta scribere. Nos uero iuxta Sorani iudicium, siue in exterioribus, siue interioribus corporis eruptionem factam recentem diuisuram recte dici probamus, atque etiam solutionem cognominamus, sed in exterioribus attentionem recentis uulneris iudicamus: Hæc enim nos necessariò rapit, siquidem solutioni diuisura dominetur, & figmentorum uel fabularum coniunctionem ex initio deposcat, atque hæc diuisura aptissima uideantur, quæ non in omnibus sunt congrua solutioni: Etenim sagittarum diuisuræ laxatiuæ necessariò accipiuntur. Interiorum uero eruptionum diuisura surgente solutionis cœnotetam ipsam magis cogimur iudicare: Si quidem prior oculis occurrat solutio, ac deinde diuisura ratione atque intellectu mentis apprehendi uideatur. Secundo, quod cum sint multæ differentia fluoris sanguinis, omnes uni subijci solutioni, hoc est, eruptionis & ulcerationis, & sudationis, quæ non cogatur. Hæc causa fluoris differentias querere, aut aliam cœnoteti eruptionem adscribere: aliam ulcerationem, & non eidem sine ulcere uel ruptione, uel emissionem emissum fluorem. Tertio, quod nullo adiutorio chirurgiæ uti cogamur, sed omnibus congruis solutioni, qua sæpe consequenter etiam glutinationem partium perfecerunt. Ad summum quidem, est recens incisura siue uulnus cœnotetes, sed ex medicaminum regula, quam Græci pharmachian appellant, dieteticæ parti ingesta apte curatur: Quibus etiam supradicta passio concuratur, obstinente iudicio solutionis. Hæc sunt fluoris sanguinis cœnotetes: Eas enim qui hijs cognominari atque conscribi possunt præscripta lectione tradidimus. Nunc curationem necessariò ordinamus.

DE CURATIONE. CAP: XIII.

Portet igitur ex qualibet parte sanguinem fluentes iacere loco mediocriter frigido atque obscuro, lecto immobili, & schemate declinato, ut paulo promptius caput leuatum habere uideantur, stramentis non nimie cedentibus, neque calidis, & ut potuerint uno atque eodem schemate perseverantes, hoc est, immobiles: præterea animi intentionibus resolutos: uehementer enim motibus corporis animorum curæ sæpius turbationes addiderunt. Erunt etiam solo consternenda folia atque rami lentisci, uitis, mali punici, talliæ, murte, salicis, pinii, & horum similibus, & quibus sine capitis iniuria constrictiuus aer adnatus atque confectus congrue ægrotantibus inspiramentis inferatur: Non enim cibi atque potus ratio ac diligentia curanda est, quæ interuallis distantibus adhibetur, quo constrictio faciant commodum, uel fluentiam retineant, potius quam aer, qui in pausabiliorem inspirationem adductus, omni parti atque particula

A particula corporis ingressu suo fluentia faciat cohiberi, miti densitate persuasa. Conuenit praeterea, aegrotantes de latiore lecti sessione declinari, ut omnifariam in mobiles curandi perseverent. Prohibere etiam occasiones, quae poterint passionem in commemoratione perducere, ut locutionis uel uisus: ne aut eadem plurimis fabulis reuoluendo, aut inspiciendo quae exclusae sunt, uiso aduerti commoueantur. Conuenit denique etiam sanguineos colores parietum, uel straminum, siue operimentorum declinare. Adhibenda praeterea cibi abstinentia, permittentibus uiribus, usque ad tertium diem, non ob relaxanda corpora, sed quo altiora, quorum est officium accepta digerere, immobilia perseverent: Omnis etenim ciborum appropriatio motu quodam necessario perspicitur: Quo fiet, ut ea quae sunt aptissime conglutinanda, motu resoluta differantur. Quapropter ob acceptorum digestionem ciborum sumi prohibemus, & abstinentiam utilissimam iudicamus. Prohibendi denique aegrotantes ab officio locutionis, ut si quid uoluerint, uisibus nutus, uel scriptura dari significent: magis quando ex pulmonis cannula, quam Graeci arteriam uocant, uel ipso pulmone, aut thorace sanguinis nascitur fluor. Conuenit etiam articulo tenacior ligatura, si uehemens fuerit: Densitati etenim articulo patientes consentiunt partes. Item spongiarum mollium ac limpidarum, & leuium, ex aqua frigida, uel aqua & aceto, uel decoctione mali punici, uel rubi, aut lentisci, aut myrrae patientibus partibus appositio, hoc est, ex quibus sanguinem ferri agnouerimus. Et erunt haec iugiter commutanda, ne naturali corporis uapore tepescant. Ac si spongia uisa fuerint aegrotantibus graues, erunt apponenda pygmata ex supradictis liquoribus infusa, aut succo plantaginis, uel intybi, aut herbae calicularis, aut uuae lupinae, quam Graeci strychnon uocant: uel semperuiuae, quam aizoön appellant, aut polygoniae, & acaciae ex aceto solutae. Ac si ex capite fuerit sanguinis fluor, erit psilothro expoliandum. Tunc fomenta adhibenda ex oleo uiridi, aut roseo, aut lentiscino, aut melino, aut murtino. Sin uero plurimus fuerit floris lapsus, radendum caput, atque gypso illiniendum, uel acacia ex aceto, magis frontis atque temporum partes. Perseuerante fluore cucurbita quoque apponenda, subiecta flamma plurima occipitio. Si autem etiam per nares ferri uideatur, erunt stypteria immittenda sicca, uel aceto infusa, uel alia qualibet ex liquoribus supradictis. Ora quoque spongia ex aqua frigida expressa iugi tactu detergenda. Tunc etiam cataplasmatum adhibendus est usus ex rebus constrictiuis atque epithomatibus, quae paulo post cum suis nominibus ordinabimus. Danda etiam aqua frigida, uel pusca frigida, aut garismus sine ullo percussu: quoties ex proximis partibus gutturis sanguinem ferri uiderimus: Ac si per inferiora, uel altiora ferri sanguinem uiderimus, sorbendos dabimus cyathos duos uel tres. Quod si minime mederi ualuerint, etiam succus plantaginis, aut intybi, uel uuae lupinae, aut polypodij, aut herbae calicularis, aut rosae ent offerendus, & neque plurimus iugiter, ne percussu partes noceantur, aut liquidorum influxione, quae quidem sint constrictiuae uirtutis, redundantia tamen laxare uideantur: neque rursus longioribus interuallis: Sic enim frigus a nobis illatum naturali uapore obtusum parui temporis medullam dabitur uatam. Tunc tertia die transacta, hora accessionis solitae articulos leuiter ungemus frigido atque uiridi oleo. Dehinc detergemus faciem quoque spongia aqua frigida expressa retangentes: cibum dabimus paruum constrictiuum, ut panem ex aqua frigida, uel pusca, aut alica similiter, uel oryza, decoctione thebaicarum palmarum confecta, uel eadem ex aqua recenti confectas. Aut si plurimum ualere

Cualere hæc uoluerimus, aqua cœlesti, donec liquor mellis habeat crassitudinem, aut ex malis cydonijs: Tunc etiam danda oua tremula ex pusca, aut rore syriaco aspersa. Dandus etiam panis simplex, aut infusus. Tunc interposito spacio temporis dandus potus aquæ frigidæ paruæ. Dehinc permittentibus uiribus alternis diebus æger nutriendus, etiam si nondum repressus fluor uideatur, usque ad

Themison. id tempus, quo cicatricem firmatam senserimus. Quod quidem Themisonis *Theffalus.* atq; Theffali sectatores usq; ad septimum diem seruari dixerunt, hoc est, trium *Antipater.* diatritorum spacium: Vt enim Antipater ait tertio Epistolarū libro ad Gallum

„ scribens: Naturalis est ratio trini numeri, non solum in diebus, sed etiam in o-

Soranus. mnibus diatritis. Sed est melius, ut Soranus ait, quoniã non æquali tēpore, nec dierum numero cunctis poterit cicatricis firmari soliditas, ob alias causas, & ob fortitudinem corporis, ac debilitatem, pro differentia naturali uariatam: nec nos unum atq; eundem signare poterimus finem. Dehinc sequentibus diebus aliqua erunt emplastrorum apponenda, aut epithematum constringentium atq; frigidantium: Quæ sunt plurima particulariter: Etenim Thebaicæ palmulæ uino acriori infusæ, uel aceto contritæ, admixtis malis cydonijs decoctis, aut mali punici corticibus, aut alumine, uel acacia, aut hypocistide, aut galla, aut cenanthe, aut aloë, aut cerotario ex oleo roseo confecto, uel melino, aut myrtino, aut lentiscino, aut cœnanthino, aut mixto etiam mastiche trito, aut melle decocto, galla contrita, aut aspera, aut puluere mali punici, uel mannae thuris admixto alumine Liparo, quo malagmatis sumant omnia qualitatem, tum linteo, uel panis illinita patientibus partibus apponenda. Vel illud medicamen, quod libris Ce-

Medicamen diarros. lerum passionum memorauimus, de cardiâcis scribentes, & appellauimus diarros, uel ex polento, & uirgultis rubi, uel arnoglossæ, aut herbae sideritis, uel

D uuæ lupinæ, aut caliculariæ, aut anulorum uitis, aut semperuivæ. Item intyba cum pane ex aceto, aut palmulis, aut murtæ mollibus folijs, aut eiusdem semine uiridi ante cibum offerenda, uel ante cibum elixum aut non coctum panem, & plantaginem ex aceto coctam, & uiridi oleo, asperso rore syriaco. Item bulbi ex aqua & aceto, & rore syriaco confecti dari poterint cibo. Non aliter etiam cochleæ erunt offerendæ: habent enim quiddam glutinis naturalis utraque, & compaginandi uirtutem, cum proficiente curatione. Danda etiam pomorū quædam, ut mala cydonia cocta recenti mulso: uel torrida, præsumpto tegmine, farina conspersa, aut forba, aut mali punici grana, aut fabrilium uuarum. Item uolantium non pinguia, ut sunt pectora turdorum, uel pullorum matrem sequentium. Item columbarum, aut phasianorum, aut attagenarum, aut perdicum, quarum erunt murta pectora penetranda. Tunc etiam porcinae carnes, ce rebrum, pedes, auriculæ, ora, uel auricularum summitates, quæq; uel fuerint nutritibilia, nec tamen difficilia digestionem. Dandum etiam catapotium ex melle decoctum, sub lingua detinendum singulare, aut admixto gummi, uel draganto: Etenim sufficienter decoctum mel, sicut in externis corporum glutinat diuisuras, non aliter etiã interioribus mederi necesse est, atque iam glutinata solidare proficiente curatione. Dabimus etiam uinum, & magis illud quod fuerit mordicantis uirtutis, hoc est quoddam sensu linguam remordentis. Tunc ad summam paulatim erunt ægrotantes resumendi, cum præcautione uehementium commotionum: Sunt enim leuiter atque sensim mouendi, portatoria scilicet, uel cathedra longiore, & firmato corpore lauandi: Etenim lauacra feruoris causa atq; motus illati, quod corpora celerato spiritu agitantur recentium glutinationum, atq; mollium uulnerum redulcerantia probantur: Cum enim oporteat

A oporteat coherceri atque densari patientia loca contraria qualitate, necessariò ue-
xantur feruoris illati causa: Inflata etenim parua ex occasione, atque turgentia
redulcerantur. Præcauenda deniq; etiam uehementia exercitia, & magis reten-
to spiritu peracta: Tunc utendum peregrinatione terrena atq; maritima: Et si
corpus uiderimus non a testante fortitudine augmenta carnis accepisse, erit ab-
stinencia cibi imperanda. Tunc sequentibus diebus paruus dandus est cibus ui-
no detracto: Etenim cicatricis nouitas: quippe ex uenarum uasculis confecta
atque nondum fortificata, si carnis pondere fuerit prægrauata necessariò, rum-
petur. Semper autem oportet uentrem mitius emollire: acriores etenim clyste-
res incongruis motibus lacerant cicatrices, atque recursum faciunt passionis: ac
si uehemens atq; plurimus fuerit sanguinis fluor, erunt extendendæ adiutorij
uirtutes. Acetum denique sincere dabimus ore retinendum, uel gargarizandū, *Acetum.*
aut sorbendum, spreto quorundam iudicio, qui asperum, uel tussiculam com-
mouens, atque fluorem prouocans acetum dixerunt: siquidem etiam gelatum
sanguinem soluat: Etenim asperat, uel tussiculam commouet, si iugiter atq; im-
modice fuerit datum. Soluit autem eius percussibilem uirtutem distantia tempo-
rum oblatione uariata, quæ non sensibili tactu, sed remissibili quadam digesti-
one longioribus actibus immoratur. Item quod fluorem non prouocet demon-
strandum non est: siquidem sit manifestum, in externis corporibus uulneribus
constitutis necessariò fecisse densitatē: & propterea conducibilis atq; glutinan-
tis uirtutis fuerit approbatum. Danda etiã acacia aceto soluta, aut pulca, aut ex
supradictis liquoribus: non aliter etiã hypocystis, uel liciū indicū, aut ompha-
cium, uel balauustum, aut œnanthe, aut polios herba, aut gentiana, aut macir,
aut ponticum, uel ægyptia spina, quam acanthan uocant: quarum nunc sunt ra-
dices infundendæ, uel decoquendæ, nunc earum succi uel lachrymæ admiscen-
dæ: siquidem sint frigidæ atque constrictiue uirtutis conuenientia obturamen-
ta. Item corticis uasculi uetustissimi uini exusti triti puluerē asperum tribus cya-
this pulcæ frigidæ, aut decoctionis, de qua supra diximus, bibendum dari, in mo-
dum cochleariorum duorum: Etenim constringit cortex inueteratus, & magis
antiquissimi uini commutatus tarditate temporis aucta uirtute. Utendum etiã
trochiscis confectis ex supradictis speciebus. Item ex rosæ seminibus trochiscos,
quorum compositionem Responsum libris de medicaminibus dicentes tra-
didimus. Item quod appellatur dielectrū: item œnocraton, & alia similia: quo-
rum compositionem, ut supra dictum est, Medicaminum libris tradidimus. Ac
si coadueruatus perseverauerit sanguinis fluor, utendum etiã uehementioribus
quibus obturentur altiora, sua & teneritudinis causæ, tamen erunt ocyus adhi-
benda, ne passionis ipsius impetu in manibus nostris uitam linquere cogantur
ægotantes. Prædicto igitur periculo eorum proximis aut ministris, uel quod
producta uita spem sæpe dederint sanitatis, erunt hæc adhibenda supradicti cor-
ticis cinis exustus cum liquida pice spongiæ impressus, decoctio lentisci, & ro-
ris syriaci, & elygmaticum supradictorum suorum: Nam hæc conficiuntur hoc
modo: Agmine uitis uistis uirgultis, atq; ex eorum cinere confecto liquamine,
scilicet aqua imbrali admixta, quam uulgo cisterninam uocāt, dabimus ex ipsa
bibendos cyathos tres uel quatuor, nullis alijs speciebus admixtis: Nam quidā
in hijs si febris adficiantur etiam uinum immiscuerunt uiuidum, uel spongiæ
ustæ cinerem, qui conficitur hoc modo: Spongia expressa aceto, atque pice li-
quida madefacta uasculo nouo includitur testeo: tunc circumtegitur luto, &
usque eo inuritur, donec carbonescat: Dehinc trita in puluerē, ex quo cochlea-
ris unius

Cris unius quantitas aquæ uel puscæ frigidæ mixta datur bibenda. Vel si uirtutē medicaminis augere uoluerimus, tinctam, ut supra diximus, spongiam liquidæ picis puluere bituminis aspergimus. Decoctio autem lentisci conficitur hoc modo: Eius uirgultorum sumentes sufficientem modum aquæ imbrialis infundimus sextarijs duobus. Tunc decoquimus: & cum semel uel secundo scaterē uiderimus, expressas detrahimus lentisci comas: Tunc liquorem decoquimus, donec ad tertiam partem deducatur, cuius cyathum admixtum duobus cyathis aquæ bibendum propinamus. Non aliter etiam electariorum decoctio conficitur. Ob electarium autem conficiendum erunt sumenda mala punica recentia uel infusa, nisi fuerint mollia: Quibus contusis atq; compressis, aliquantū detrahimus succum atque decoquimus, donec mellis crassitudinem sumat. Et quantum medicaminis uirtutem tendere uoluerimus, tanto ualentius mala exuicamus, quo expressa ultimum atque crassiozem succum dimittant, ut etiam eorū cortex si quid humoris habuerit sudet. Conuenit etiā medicamen, quod

Themison. Themison ordinauit hoc modo: Mali punici partibus duabus aloë admixta paruicohlearis quantitate cum aqua frigida offerendum. Ac si solutio perseverauerit, addenda etiam constrictiua cucurbita patietibus partibus: Tum diateon

emплаstrum. Diateon emplastrum, quod uehementer astringit, superimpositis spongijs aqua pusca infusis, ut supra scriptum, ciborum qualitate permanente. Dandum etiam no-

Medicamen ctis initio medicamen, quod diaporon appellant, uel diasycaminon, siue cata-

diaporon. potia, quæ Medicaminum libris prædiximus. Nunc autem perficienda conscri-

Diasycaminon. psimus hoc modo: Gummi & acacia æquis pōderibus, admixto alumine scisso ad duplex pondus, quæ sunt colligenda decoctione papaueris, & danda quibusdam in duplicem modum. At si quisquam non plurimum sanguinem fluxerit, nec tamen materia ferri cessauerit, conuenit etiam tertia die phlebotomiam ahibere. Etenim ex eo quod sanguis ferri non quieuerit, manifeste cōijcimus glutinationem partiū non fuisse perfectam diuisuræ, siue uulneris: Et propterea in tumorem uenisse perspiciamus: Omne etenim uulnus, quod usque in tertium

Thessalus. diem glutinari non potuerit, necessarid tumescit. Thessalum denique indigna

Soranus. accusatione appetitum Sorani sententia recte purgauit: Tertia etenim die phlebotomandos sanguine fluentes constituit, nutriens constrictiuo cibo, non in-

consequencia ordinans adiutoria, sed tanquam complexis passionibus apta, ut contrarijs contraria obijcere uideantur. Ac si etiā intra diatriu tempus fuerit attestata partium grauedo uel dolor, aut spiratio difficilis, uel tussicula sicca, phlebotomare conuenit, atque aërem loci paruissimi trepidare, & hisdem partibus lanas oleo calido uiridi expressas apponere, uel ob sanguinis fluorem ea ordinare, quæ glutinare ualent, sed uirtutis frigidæ non sint, neque transuorationis asperent loca, nec tumorem commoueant. Plurima dabimus etiam samia ter-

985 4017. ræ, quam ges astra uocant, uncia partem tertiam cum duobus uel tribus cyathis aquæ tepidæ. Non aliter etiam amyllum, uel argallici radicem, atque foliorum eius succum. Conuenit denique sub lingua retenta eius radicis particu-

la, siue amyli, siue terræ supradictæ. Danda etiam ex gummi siue draganto, & thure, & opio, & hijs similibus confecta electaria. Tunc tertia die accepta diatriu temporis obseruatione, non solius fluoris, sed etiam febrium, erunt ægrotautes oleo calido atque plurimo, & uiridi perungendi. Facies quoque aqua tepida fouenda: Cibus dandus complexionis passionis aptus, & pulues ex oryza uel alica frixa, siue simplici, uel milio, & decoctio calidæ, sed non oleosæ, ac potius sicca, uel ex oleo uiridi confectæ, aut cum palmulis, uel amylo, admixto ges

asteros,

A asteros, aut argallici radicem incoctam. Cæteris uero diatritis, hoc est interual-
 lis dierum trino numero seruatis cogentibus doloribus erit utendum fomentis,
 acque cataplasmatibus laxatiuis: nunc etiam cum scarificatione cucurbitis, si-
 ue hirudinū appositione, quas sanguifugas uocant: Tum uaporatio spongia-
 rum apponenda. Si uero etiam fluor periculosus fuerit sanguinis, cum tussicu-
 la uel asperitate gutturis, erit utendum quidem cōstrictiuis epithematibus, sed
 calidis: Dandum etiam sorbendum mullum ex melle decocto, & a uino absti-
 nendum. Danda denique aqua potanda calida, sed paruo modo, tum sorbilis,
 quæ passioni uirtute apta mederi possunt, ut est amygdala † ex pusca in mulso † expolita.
 decocta quæ abijciēda, & admittendū amyli quantū ualeat mullum in quandā
 crassitudinem redigere. Deinde similibus electarijs, atq; sub lingua continen-
 dis medicaminibus utemur tempore amissionis, ut est mel atticū admixto gum-
 mi, uel dracanto decoctum, aut glycyrriza, uel eius succo: nisi quisquam ægro-
 tantium hoc improbauerit nausea commotus, quo eius stomachus facile mo-
 ueatur. Itē ex lini semine trito, & tracanto drachmis duabus, & amygdalis ex-
 poliatis xxv, & strobilorum granis xxx, & ouī unius tostī uitello, &
 amyli drachmis duabus, infuso passo sufficētis quantitatis, quo medicamen ele-
 ctarij crassitudinē sumat. Si uero etiam rauci fuerint ægrotantes, erit mel deco-
 quendum cum cæteris speciebus singulatim, resoluto tracanto, ex infusione pas-
 si confecto: Terminatur etenim asperitas faucium, uel transuorationis partes le-
 niuntur, & tussicula mitigatur, sputa sanguinolenta reprimuntur. Danda etiam
 noctis initio, nisi febrim obstiterit accessio, simplex diacodion. Continū ue-
 ro medicaminum usum, quæ tussicularia sunt appellata, siue eorum immodi-
 cam quantitatem necessariō fugiendam mandamus: Est enim melius simplici-
 bus atque consuetis mederi rebus: Illa enim temporaliter quidem mitigare ui-
 dentur tussientium motum, sed passionem totam faciunt deteriore, Ac si atte-
 stante tumore fluor perseverans produxerit tempus, in iisdem perseverare con-
 uenit, quæ supra memorauimus, admixto etiam lacte. Si minui tumorem uide-
 rimus, dandum quoq; lac amylatum, & panis laganum, pultibus infusum, sed
 ex fermento confectum, quo panis habeat qualitatem, faciat etiam medelam
 meliorem. Strobilus deniq; cum suis fructibus, quod in semet habeat resinale,
 ptisana decoctus. Dehinc profectu cedente erit panis cū malua decoquendus,
 sed non exquisitè conditus. Danda etiam ptisana cum lenticula, quam Græci
 psysanxon uocant, & apponenda extrinsecus cerotaria ex murtino uel lentisci-
 no, aut melino oleo confecta: Tum urgentius augenda resumptio, ut supra de-
 monstrauius: atque ita abstento sanguine, quoad fiet glutinatione perfecta,
 At irruente tumore erit conijciendum, uel aduertendum, utrum glutinatio fe-
 cerit retentionem, cum neq; grauedo, neque dolor, aut punctio, uel pulsatio,
 uel saltus partium, aut extentio, uel febris cum arida tussicula, aut stridor, aut
 singultus, uel quæpiā sanitati impedita saucietas ægrum sequi uidebitur: sed sit
 æqualis atque ordinata spiratio perseverans. Tum si tumoris causa fuerit reten-
 tio sanguinis temporaliter effecta, quæ necessariō sordidum atque humectum
 uulnus efficiat, phthisicorum fluorem pronuntiamus. Tum cum producto tem-
 pore sanguinis fuerit ruptio uariata, erit curatio pro motibus temporum uarian-
 da, ut superpositionem emergentem eadem curatione curemus. In lenimento
 uero leues atque quietos adhibemus motus, sub magisterio aliptæ uel musci,
 quo etiam uocis exercitium artificis præcepta moderetur, cibus dandus ex me-
 dia qualitatis materia, adhibitis resumptiuis cyclis, in quibus non erunt repen-

Tussicularia
 medicamina.

C tinae mutationes faciendae. Sed nunc ex mediae qualitatis materia primus ordinatus est cyclus, dehinc ex uolantum secundus; tunc ex agrestium tertius, atq; ex porcinis carnibus ultimus: Et coniunctis deinde duobus contiguis ordo dirigendus, atq; ita omnibus, sed singulis materiarum speciebus erunt magis constringentia procuranda, ut in oleribus intybum, plantago: in marinis squilla, mulli: in uoluntibus perdices, phasiani, attagenae: in agrestibus, lepores, capreae: Et si celeriter aegros crassificari uiderimus, erit abstinentia intercalanda: Tum uenter emolliendus. Utendum praeterea paruliter nunc aquae potu, nunc uini leuiter remordentis: deinde ueniendum ad recorporatiuae curationis materiam latentis motu adhibita drimiphagia, ex pisce gobione, admixto melle. Dandi etiam pisces & cerebrum una tantummodo die, atq; interuallatis diebus adhibitis localibus adiutorijs recorporatiuis, ut dropace, partibus primo quae fuerint remotae patientibus: Tunc uicinis, ac deinde ipsis addendus etiam ex sinapismo rubor, quem Graeci phoenigmon uocant, atq; sicca fricatio. Tunc torrendum corpus sole, quod Graeci heliosin uocant. Adhibenda quoq; paroptesis, & aliquando sicca cibatio, aliquando cum pane palmulae offerenda, & imitanda consuetudo frigida lauacri, atq; potus paruus scilicet primo, ac deinde auctus suggestione, quo possint etiam hijs aegrotantes uti paruliter: Facit enim duriora corpora, atq; ualentia, acceptorum uel gestorum differentiae contrariorum mutatione uariata: quanquam sint ex eodem genere uenientia. Vtilis praeterea nauigatio approbatur, & peregrinatio comprobatur: inde enim res salutare uenient. Prae caeuenda etiam Venus: facile autem haec passio refricatur. Haec est secundum methodicos ordinata curatio. Apud ueteres uero dissonantia sunt ordinata: Etenim de schemate iacendi, atq; phlebotomia, & ligatione, & constrictiuis, uel frigidis cataplasmatibus, & aceto bibendo uaria disceptatione pugnatum est. De schemate inquam, iacendi: siquidem alij supinos iubeant aegrotantes iacere: uel super eas partes quae non patiuntur. Item Asclepiades consequenter approbat supra partes quae patiuntur esse locandos aegrotantes: siquidem cum scriberet necessarias esse curationes adprehensa causa sic fuerit elocutus, etiam sanguinem inquit fluentes ita esse locandos. Siquidem Erasistratus phlebotomari praeeperit patientes. Alij uero eius sectatores etiam fieri principaliter damnauerunt adiutorij genus tanquam uirium uexabile. Item plurimi nostrorum tanquam laxatiuum, & propterea inconueniens fluori sanguinis ex solutione uenienti, & indignum ad constrictionem. Alij adhibendum probauerunt, ut Hippocrates de morbis scribens, Diocles libro quo de passionibus, causis uel curationibus scripsit, Praxagoras libro tertio de curationibus. Item Asclepiades libro, quo de clysteribus scripsit: Dehinc Themison secundo libro Tardarum passionum: & Thessalus secundo libro regulari: sed adiecta discretionem: Etenim si tertia, inquit, die rursum sanguinem fluxerint aegrotantes atq; plurimum, quod intelligitur tanquam in complexis passionibus, hoc est, strictura obtinente, faciendum approbasse: Alij uero omnes statim, atq; sine ulla dilatione phlebotomandos dixerunt: & magis si ex thorace, uel pulmone sanguis fluxerit, uel plurimus auertenda materiae causa, quo patientibus partibus derelictis, aliorum feratur, hoc est ad eas quae non patiuntur, uel ob educendam materiae multitudinem. Denique saepe inquit faciendam consuetudinem, si oportuerit semel, & secundo, uel tertio, quo recurrens ex brachio post abstinentiam sanguis iterum auocetur, uelut Themison ait, secundum se, & laxamenti esse, & minutionis, ne initium toris efficiat. Item ut alij ob euacuandas uenas, quo exeant late celerius concedant atq; coeant diuisurae,

φαινιγμός.
ἡλίωσις.
πικρῶν τινῶν.

D

Asclepiades. partes quae non patiuntur. Item Asclepiades consequenter approbat supra partes quae patiuntur esse locandos aegrotantes: siquidem cum scriberet necessarias esse curationes adprehensa causa sic fuerit elocutus, etiam sanguinem inquit fluentes ita esse locandos. Siquidem Erasistratus phlebotomari praeeperit patientes. Alij uero eius sectatores etiam fieri principaliter damnauerunt adiutorij genus tanquam uirium uexabile. Item plurimi nostrorum tanquam laxatiuum, & propterea inconueniens fluori sanguinis ex solutione uenienti, & indignum ad constrictionem. Alij adhibendum probauerunt, ut Hippocrates de morbis scribens, Diocles libro quo de passionibus, causis uel curationibus scripsit, Praxagoras libro tertio de curationibus. Item Asclepiades libro, quo de clysteribus scripsit: Dehinc Themison secundo libro Tardarum passionum: & Thessalus secundo libro regulari: sed adiecta discretionem: Etenim si tertia, inquit, die rursum sanguinem fluxerint aegrotantes atq; plurimum, quod intelligitur tanquam in complexis passionibus, hoc est, strictura obtinente, faciendum approbasse: Alij uero omnes statim, atq; sine ulla dilatione phlebotomandos dixerunt: & magis si ex thorace, uel pulmone sanguis fluxerit, uel plurimus auertenda materiae causa, quo patientibus partibus derelictis, aliorum feratur, hoc est ad eas quae non patiuntur, uel ob educendam materiae multitudinem. Denique saepe inquit faciendam consuetudinem, si oportuerit semel, & secundo, uel tertio, quo recurrens ex brachio post abstinentiam sanguis iterum auocetur, uelut Themison ait, secundum se, & laxamenti esse, & minutionis, ne initium toris efficiat. Item ut alij ob euacuandas uenas, quo exeant late celerius concedant atq; coeant diuisurae,

Hippocrates.
Diocles.
Praxagoras.
Asclepiades.
Themison.
Thessalus.

A uisuræ, uelut Asclepiades, ad minuendum cursum siue spirationē, quibus pas-
 sio adiuuatur. Item de ligationibus pugnauerunt: Siquidē Xenophon & Dio *Xenophon.*
 nylius, & Erophilus primo libro Curationum, & Erasistratus probent aricu- *Dionysius.*
 lorum faciendam constrictionē. Erophilus uero capitis, & brachiorum, & foe- *Erasistratus.*
 morum: Erasistratus magis inguinum & alarum: Etenim laxationē sensus san- *Erophilus.*
 guinis approbat fieri retentionem. Asclepiades uero ad ipsū scribens libros *Libri Asclep:*
 Parascuasticos ligationem excludit, eamq; neq; Erasistrato congruam, dicens *παρὰ κενύσει-*
 osculari nō posse sub discrimine uenulas, quod Græci diaphragma uocant, uel *κώμ.*
 misceri eas quæ supra diaphragma esse uidentur. Omnes etiā nostræ secte prin-
 cipes id approbasse uidentur: impressa etenim iniquiunt ligaturæ uexat, non im-
 pressa inutilis esse perspicitur. Item Antipater tertio libro Epistolarum ait tene- *Antipater.*
 ri materiam quidem ligatione, sed cum fuerit indulta uel relaxata, in repentinū
 atq; immodicum fluorem ueniat: siquidem abstinentiæ causa altiora pendendo
 latere potius quā teneri uideantur. Item de constrictis cataplasmatibus pluri-
 mi dissenserunt: Nam si Erasistratus hæc approbavit, Asclepiades excludit, tan-
 quam materiā imprimentiā, uel coercendo in latum reuocantia. Item acetū ali-
 j tanq; tussiculā uel fluorē cōmouens expulerunt, uel quod duras partes densan-
 dos faciat. Themison uero hijs repugnans adhibendū iudicauit, attestante etiam
 Theffalo. Alij aiunt eius acrimoniam uel nimietatem temperandam admixtio-
 ne aquæ. Plurimi uero contrariarum sectarum etiā clysteres, atq; urinales aiūt
 uirtutes adhibendas. Item Diocles taurinū gluten bibendum dicit, farinæ con-
 coctum & rubo, uel cum nepita amyllum uel marrubium, uel rosmarinum in
 aqua pulsa dandum. Motus uero alijs adhibuerunt, non solum fricantes, sed
 etiam deambulationē imperātes post cibum, ut Erasistratus. Asclepiades uero
 de communibus adiutorijs scribēs, gestationem in hæmopticis prohibet. Utun-
 tur quidam præterea etiam purgatiuis medicaminibus ex papauere uel hellebo-
 ro, aut diagridio, quod Græci scammonian uocant, ut Diocles. Item sudorē mo- *σπομμοίκα.*
 uentibus & uomitum, ut Praxagoras, qui etiam plurima urinalia ordinauit.
 Sed hæc facile iudicantur ex hijs quæ secundum methodicos tradidimus. De-
 monstranda tamen eorum contradictio, & breui ratione formanda. Peccauer-
 unt igitur, qui supra patientes partes ægros iacere uoluerunt: Omnis enim im-
 pressio siue affectio incongrua glutinationibus approbatur. Ceciderunt etiam
 falsa intentione decepti, qui non addita discretione phlebotomiæ memorauerūt
 usum: Non enim in omnibus oportuit prohiberi, cum fluorē sæpe fuerit uehe-
 mens strictura complexa: Et si secundum Erasistratum osculatio uenarum ex
 redundantia materiæ ueniens fluorem faciat, conuenit uti detractione: Facile
 enim corrigi uel reparari parua uirium uexatio potest: plurima tamen ex adiu-
 torio patientibus utilitas fuerit: Neq; item in omnibus erit approbanda phlebo-
 tomia: Nam nullo tumore apparente uexabilis iudicatur: Etenim corporis for-
 titudo necessariō depurgatur, & stomachus uitiatur, atq; debilitate irruente dif-
 ficile coeunt diuisuræ, & eadem patienti uidebimur ingerere, quæ prohibenda
 suscepimus: Quippe cum non auersio, sed potius partitio sanguinis fieri intelli-
 gatur, & duplici egestione celerata, nullam mortis habeat dilationem. Dehinc
 erit anceps, utrum irruente rursus tumore phlebotomandi, nec ne sint ægrotan-
 tes: sed phlebotomati apertissime interficiuntur, non phlebotomati magno ad-
 iutorio priuantur. Ligationes uero non tantum ad diuertendam materiam
 adhibendæ sunt, ut supra memorauimus: quantum ad densitatem uero fa-
 ciendam

- C**ciendam adhibendas adprobamus: siquidem imprimendo coërceant: Sed mediocriter adhibere, ne moderatione cessante uexare potius quàm curare uideantur. Peccat etiam Asclepiades, frigida uel constrictiua epithemata recusando. Sunt etiam inconsequentiã Erasistrati placitis, sed officio congruã curationis efficaciam: Nam solutionem constringunt, diuisuras conglutinant: quod ex uulneribus in superficie constitutis, & sub uisum uenientibus usu approbatur: Quibus apposita apertissime profuerunt. Peccant etiam non aliter, qui bibendum acetum negant: Non enim in omnibus fluoribus sanguinis dandum probatur, sed in hijs qui approbato atq; largissimo fluore uexantur: In paruis enim aqua frigida sufficere potest, aut admixto paruissimo aceto. Ac si tumor fuerit attestatus, ut complexam passionem demonstrat, procul dubio constringentiã fugienda, quantum res pati uel admittere possunt. Est igitur improprium, uti ea quæ incongrue adhibita existimentur: Etenim aduersantia solutioni tussiculã ex fluore uenientem mitigant, atq; ipsum fluorem constringunt, & sanguinem retinent cohibendo, & neque inurunt: siquidem sæpe reddita per digestionis uias patientibus partibus adueniant temperata atque admixta, liquidis in alto constitutis: Et propterea obtusa uirtutis uiolentiã perdurant. Sunt etiam clysteres contrarij: siquidem commoueant corpus, eo tempore præterea, quo conglutinationem faciendam nitimur. Hac ratione etiam uiralia medicamina atque uentrisflua magis noxia iudicantur: siquidem turbent atque uexent, & uertant stomachum. Item proteruus omnibus uomitus, & propterea contrarius iudicatur: Rescindit enim uulnera, nisi quis eum iam solidatis cicatricibus ob recorporationem adhibendum probauerit. Est præterea affectatio sudorum, quam Græci aphydrosin uocant, contraria: Cum enim superflua atq; redundantiã tollere uideatur, laxatiuã uirtutis causa coërentia disiungit. Item taurinũ gluten tensionem atq; duritiã facit. Motus uero corporis neq; excludendos generaliter approbamus; neq; approbandos: Siquidem prius quàm passio declinauerit requiescere debeant ægrotantes. In declinatione uero sint mouendi, sed nõ post cibum: Tunc enim ob digestionem celebrandum tempus est quiescendi: quo fiet, ut prius quàm cibum sumpserint ægrotantes gestatione sint mouendi, secunda etiam deambulatione: Etenim parua adiectione neq; ulcerarefricantur, & in resumptione uirtus corporis excitatur.

DE PHTHISICA PASSIONE. CAP: XIII.

φθισις.
φθισις.

Phthisis, siue ut pleriq; appellant phthoë, quod corporis faciat defluxionem, siue corruptionem, fit frequentius antecedente sanguinis fluore: Aliquando etiam longi temporis tussicula, siue catarrho thoracis cum altiora lacerantur, & primo leuius, tunc ulcerata, facientia collectionem intrinsecus: quæ cum siccata non fuerint, citius sumat passionis initium. Sed non secundum has differentias erit efficacia curationis mutanda: Siquidem antecedentes causæ, quanquam diuersæ, unam facere passionem uideantur. Sequitur autem ægrotantes febricula latens, & sæpe quæ initium declinante accipiat die, atque ueniente luce leuigetur, attestante tussicula plurima initio noctis atque sine cum sputis saniosis, ac paruulis, primo in hijs, qui non ante sanguinis fluore uexantur: quæ quidem admixta saliuã latere uideantur, secundo etiam plurima ferri uideantur. Hijs uero qui ex fluore sanguinis in istam ueniunt passionem, primo san-

mo san-

A mo sanguinolenta sputa efficiuntur, hoc est cruenta, quæ Græci hæmalopa uocauerunt: tunc feculenta, dehinc liuida, uel prasina, & in ultimo alba atque purulenta, dulcia uel salsa, cū uoce rauca aut acuta, & difficultate inspirationis, atq; genarum rubore, & cæteri corporis cinereo colore. Item sequitur oculos exoletus aspectus, & corporis tenuitas, quæ nudatis membris proditur magis quàm ex aspectu uultus. Quosdam etiam sibilatio uel stridor thoracis sequitur, crescente passione sudor superiorum partium usque ad pectoris finem, cibi fastidium, & maior appetitus sitis, & quibusdā grauedo uulnerati pulmonis, ut etiā eius expuant fibras. Quibusdam punctio, ulcera thorace, pulsus debilis, densus, ac deinde formicalis, quem Græci myrmexzonta uocant: Digitorū summitates crassescunt, obuncatis unguibus, quod Græci gryposin uocant. Sequitur præterea inflatio pedum, & nunc frigus, nunc feruor articulorum, nasi summitas pallefcit, atque aurium laminæ frigescent. Tunc peiorante passione uentris efficitur fluor albidarum egestionum, & indigestarum, debilitatis, naturalibus digestionis officijs. Discernunt præterea plurimi purulentum liquorem, phlegmata carbonibus imponentes, quo exusta probentur: Nam tetri odoris esse necesse est omne quod natura fuerit mutatum, uelut ex defluxione carnis ueniens. Item in aquam mittunt ægrotantium sputamina: Etenim naturalia facile soluiuntur: Vitiata uero atq; mutata perseuerant, quadam tenuitate coacta, & subsidunt: siquidem sint grauiora, & contra naturam ex defluxione carnis ueniencia. Vicinæ atque similes passiones sunt phthificæ, syntexis, quam nos defluxionem dicere poterimus, atrophian, quam nos nutrimenti cessationem uocamus. Item empyica passio, siue anaphoretica, quam nos purulentam, siue uomifluam dicere poterimus, quod ex uomica interioris collectionis purulenta per tussiculam excludunt sputa. Sed hæc discernuntur: Siquidem ex hijs atrophia longo tempore faciat tenuari, nullis etiam attestantibus sputis: Sæpe etiam sine ulla tussicula: Etenim longo tempore febricitantes, atque tussientes limpidis adhuc sputis affecti, necdum phthifici iudicantur, in phthificam uero passionem proni ac decliues esse noscuntur. Item empyica passio, siue ut supra diximus, anaphoretica discernitur à phthifica, non aliter quàm ulcerum collectione: Quippe cum empyicos sæpe antecedit pleuretis, uel peripleumonia, & tumor immensus, & febres uehementes cum horroribus frigidis, & inordinatis. Dehinc quod sæpe coadceruata puris copiam excludant repente, ac deinde egestionem facta febribus atque horroribus præteritis liberentur, ut aut omnino hijs careant, aut ex parte afficiantur: in phthificis ea quæ supra diximus antecedant, & liquida paulatim non coadceruata excludantur, & pro modo auctæ passionis etiam febres augeantur. Communiter autem hæc passio stricturæ, atque solutioni erit adscribenda, & subiacentibus passioni temporalibus cœnotetis. In quibusdam etiam ulcerum differentias monuimus promouendas: Sunt enim necessariò intuendæ: Siquidem complexa sit regulæ, quam diatan uocant, medicaminum ratio, quam pharmacian appellant. Denique si tumens ulcerum fuerit, quod intelligitur ex dolore consequenti, & cæteris tumoris signis, conuenit ægrotanti calidus locus, & abstinentia unius diei. Tunc fomentatio laxatiua, atque cataplasmata, & cucurbitæ appositio cum scarificatione, & uaporationibus spongiarum, & totius corporis perunctione. Cibus quoque forbilis, calidus, & magis panosus, obseruatis temporibus singulorum adiutoriorum,

Sputa
αιμαλωπα

Pulsus
μυρμηζων
τροπωσις

σύντηξις
ατροφία

Passio
ιμυικα
αναφορητικα

πλευρητις
περιπλευμονια

C ut saepe docuimus, ac si tumens non fuerit ulcus, ob purgationem sordis erunt aquæ mulsæ cyathi duo uel tres offerendi ante cibum, uel scœnigræci saepe torti decoctus succus, sed non ita ut uiscosus fiat, quod seruabitur: Si secundo uel tertio mollius scatere coeperit, deponatur, quod sit colore uinosus, ac deinde uni cyatho liquato admiscemus mellis coc hleare: habet enim uirtutem scœnigræci semen mitissimæ deterisionis. Vel certe mulsam dabimus ex lini semine fricto, atq; trito, admixto puluere, aut liquato linteolo limpido, uel farina meregmi. Si autem maior purgatio fuerit facienda, irin illyricam atq; herbū dandum probamus. Oportet etiam herbū rubrum aquæ infundere donec infletur. Tunc testa calefacta atq; ignita molere, terere, ac deinde tum tenuissimo cribello eius pollinem mulso aspergere in cochlearij quantitatem, uel ex melle decocto electarium facere, admixto scilicet polline supradicto. Sed propter uehementiam herbi erit coniicienda sordis magnitudo, ut si fuerit putruosa, quam Græci *dyfoden* appellant, tunc solo herbi polline utemur. Sin uero non ita fuerit cogens causa, admixto sesamo iri illyricæ æqualis ponderis aut superantis, pro passionis magnitudine: Ac si plurimum putruosum apparuerit ulcus, ex hijs quæ feruntur, non solum per os conuenit herbi pollinem dari, sed ex ipso confectum etiã cataplasma aceto atq; melle extrinsecus apponere. Tunc etiam lenticula simili usu adhibenda probatur: Et præterea purgatiuæ uirtutis aristolochia & draconia herba, siue quæ appellatur aron: Eius generis etiam marrubium approbatur, quanquam sit stomachi uexabile, purgatiuæ tamen uirtutis. Oportet autem eius manipulum tribus aquæ sextarijs decoquere, donec ad partē redeant. Tunc marrubium detractum proijcere, atq; admiscere mellis boni libram, & rursus decoquere, donec ad suam ueniat crassitudinem. Ac si marrubium uiridius fuerit, tundendum atq; exuccandum, & in unum cyathum succi libra mellis miscenda, & ita decoquenda, aut aquæ sextarij tres decoquendi, siue admiscendi, donec crassitudinem sumant. Faciunt etiam ex strobilis & amygdalis, & lini semine, uel supradictis electaria confecta. Item ex amygdalis, & prifana cum melle & lacte sorbile medicamen, & primo cum pane acceptum infuso melle. Tunc etiam singulare sorbendum paruissime, ad modum unius cyathi uel duoru: de hinc plurimum, longe ante tempus alterius cibi: quanquam sit in quibusdam hoc solum cibo sufficiens: Etenim corpus nutriet, & uulnera reterget, & cruentus, uel purulentus: Dehinc cum tenuia sputa ferri uiderimus, facit etiam strobili decoctio, quæ conficitur hoc modo: Viridem strobilum fumentes fructuosum, qui in semet habeat quædam resinalia, quæ tribus sextarijs immixtum decoquimus, donec pars liquoris infumatur. Tunc detracto strobilo erit residuæ parti liquoris miscenda mellis libra, uel glycyrrhiza. Tunc decoquendo donec crassitudinem sumat. Conuenit etiam ex squillitico uino electarium confectum, ex quo erit sextarius unus libræ mellis admiscendus, & gummi uino perfusi sex libra: tunc decoquendum mel donec uinum infumatur. Potest præterea etiam melilotum linteolo ligatum tempore decoctionis immitti. Item succus glycyrrhizæ simili modo, atq; eodem tempore misceri probatur. Conuenit etiam diocodion medicamen cochlearis quantitate sumptum, uel butyrū cum melle electario datum: Et præterea purgatiuæ uirtutis atq; siccatiuæ hoc medicaminis genus marrubij succi uiridis sextarij tres, mellis libra una: Quæ cum fuerint coctione crassificata, iris illyricæ immittendæ sunt drachmæ duæ. Sed oportet neq; semel, atque eodem tempore omnia hæc ægrotantibus dari: Varias etenim materias posuimus: siquidem iugis speciei unius oblatio fatiat ægrotantes, & propterea

A propterea recusetur, neq; accessionis tempore hæc danda mandamus. Quapropter uni etiam cætera in curationibus monemus intuenta, quo purgato ulcere humanioribus cibis utamur, hoc est ex mediæ materiæ qualitate. Conuenit interea motus latens pensili primo lectulo cathedra longiore, atque in uicina porticu. Adhibita etiam perunctione primo sedenti, ac deinde recepta fortitudine stanti, purgato ulcere dabimus uinum album, atque Iene mediocriter remordens. Tum lauacrum adhibendum, quando etiam sicca conueniat cibatio singularis, uel cum palmulis thebaicis, & pulmento in cibum dato, uel arnoglossa herba, & uolantum non pinguis. Item sub lingua amyllum datum, quod retentum in defluxionem ueniens subiectis partibus patientibus irruat, & paulatim adiuuet cicatricem, uel mel decoctum simili modo datum, aut paruo ex amylo admixto: Tum etiam trochiscum, qui appellatur trigonos, uel mel uino remordenti admixtum parti suæ quantitatis & decoctum, donec incoquatur uinum. Tunc etiam antidotum, quod appellatur theriaca mithridatis, quæ in semet habeat siccandi atq; recorporandi uirtutem. Item zopirios, & dierisimus. Apponenda præterea extrinsecus emplastra, quæ in cicatricem ducere ualeant, ut est melinon, ac deinde siccantia magis. Tum cum firmum apparuerit, lenimentum erit amitaonion imponendum, uel polyarcyon malagma, admixto cerotario ex oleo cyprino confecto parte tertia: siquidem hæc singularia primo tempore ægotantes ferre minime possint. Tunc cyclica regula adhibenda, sed quæ non repentinas habeat ordinum mutationes. Deniq; nunc uinum, nunc aquam potare permittimus, iuxta cycli rigorem. Danda etiam drimyphagia, quam despuentibus sanguinem memorauimus. Adhibenda etiam localia adiutoria, similiter cucurbita, dropaces, & sympasmata, & paroptesis, & sinapismus, & bibendum medicamen, quod diapipeon appellatur: Valet enim callositatem ulceris tenuare, atq; siccare. Fugienda præterea bibendi medicaminis satietas, & eligendus consuetorū usus: Magis siquidem infueta materia uexatus stomachus, atque fastidio supinatus prodat ægotantes: Et propterea uehementer utilis naualis gestatio, atque longa nauigatio, lectio, uocis exercitatio, & omne quod dare corpori fortitudinem potest. Veteres autem medici alij nihil de ista passione memorauerunt. Sed Diocles libris, quibus de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, iubet initio cibos detrahi, nihil de fine abstinentiæ significans, quousq; sint ægotantes retinendi: Tunc sudores commouendos, quibus necessariò uires auferantur, & neq; hoc quemadmodum faciendum sit ordinauit. Utitur etiam anacoeliasmis, quorum qualitates non memorauit, adijciens uerendum, siue deducendum à pulmonibus humorem, quando fuerat mitigandum potius ulcus quam depurgandum. Item uomitum ex oxymelle adhibendum, quo corpus disijciendo ulceratas lacerat partes: atque hoc iugiter, & post coenam faciendum probat: dehinc proterua mentis cæcitate deceptus etiam pichrolusian imperat adhibendam, & allium dandum, quod necessariò uexet ægotantes inflando: Tum uino flauo utendum siue nigro, & propterea duro, atq; post prandium deambulatione uexandos imperat ægotantes, & nulli adiutorio sua tempora reddenda perspexit. Item Praxagoras secundo libro curationum, hijs qui pulmonis ulcere afficiuntur initio helleborum probat, atq; sitim faciendam: tum resumendos: non aduertens primo resumptione, tunc helleboro utendum, quo possint eius laborē perferre ægotantes. Ad summam, non resumpto uiribus deficienti helleborum non conuenit. Resumpto autem, uel fortificato exclusa phthifica passione comprobatur, & propterea usus hellebori recte prohibetur.

Lecti pensiles

τροχισκός
τριγώνοςσυμπασμάτιον
καρώπιον

Diocles.

ἀνακοελιασμίς

ὀξύμηλις

πικρολύσιαν

Praxagoras.

Themison. **C**hibetur. At Themison secundo libro Tardarum passionū quædam recte, quædam caduca proteruitate composuit, Ex quibus est etiam pendentis thori gestatio, quo plurima parte diei ac noctis motu exercentur ægrotantes, cum necessario accessio uespertino tempore asperetur, atque luce surgente leuigetur; quo non solum laboriosus, uerum etiam intemporalis, & inordinatus motus ab eodem adhibitus approbatur. Etenim initio lucis, & dimissionis tempore nutrirī cibo conuenit ægrotantes: Est etiam noxiū allium, quod imperat dare: si quidem inflationem maximam faciat. Vnctio item ex feruentibus adhibita uirtutibus, quam circa uesperam probat adhibendam, cruribus atque brachijs contraria iudicatur: tunc enim febres ardescunt. Imperat præterea inter duos uel tres ægros lauandos, cum corpus elimatis uiribus debilitet lauacri frequentia, & sordidet atque humectet ulcera. Præterea herbum, dehinc intybum, & plantaginem, cum sit horum usus differentia temporum separatus: Herbum enim purgationis adhibetur causa: frigerantia uero cicatricis obducendæ. Item imperat ulcera facienda extrinsecus iisdem quibus intus ineffe senserimus, quod est perniciosum: Putat enim auersione humoris facta ad exteriores partes altiora ulcera præficari: & propterea diutissime differendam sanitatem exteriorum ulcerum, donec illa clauduntur. Imponenda nanque ait emplastra, quæ humoris prouocant defluxionem: cum humoris defluxio iuxta sapientia placita nullius commodi teneat fidem: sic etiam plurima localia adiutoria adhibenda conscripsit, quæ tamen multo tempore magnificas ulcerationes, hoc est, quas nos extrinsecus infiximus, in cicatricem uenire cohibeant, impediens plurima quæ congrue adhiberi possunt, ut defri-
μαρμαριουε. cationes, dropaces, cucurbitæ, sinapismi, paroptes, & alia quæ cum uehementissime profint, ulceratione cutis præfecta adhiberi non possint.

CAELII AVRELIANI SICCENSIS
 CHRONION LIBRI SE-
 CUNDI FINIS.

CAELII

CAELII
 ANI SICCENSI
 LIBER

CVI FÆC

De insipio, sive anhelio, que
 De stomachicis.
 De phagedæna.
 De icteris, que Cræti
 De angie, sive anguro
 Latinus in eodem regu
 De leucis, quos plerumq
 De cachexia.
 De uentris dolore, quam
 De hydrop.

in libro Tardarum passionū, quæ
 in cicatricibus, quæ uentris humor
 in cicatricibus, quæ uentris humor
 cana, & uulnere, & sanguinis fluxu
 rationem tunc catarrum pr

DE INSIPPIO, JIV.
 GRÆCI AITHNA T

Medicis, sicut insipio
 cana præterea de uentris
 Cræti in eodem regu
 loca tentant cum uicis
 spirit. hinc, ut dicitur, si
 acceperit. Nam cum uic
 corrigat uentris humor
 uentris humoribus. Multa enim
 propter uicis, que Cræti in eodem
 uicis autem aspectibus uicis magis
 propter, et diuinitas natura corporis
 quædam die uel nitari in quibusdam
 uicis palliditas. Sed magis ex pro
 uicis uicis, et frequenter natura
 uicis uicis in eodem thoracem, atq
 ad superiora conductio, et cum p
 uicis uicis uicis cum uicis debet
 uicis, et uicis uicis uicis
 uicis uicis, uicis uicis, cum uic
 uicis uicis uicis, et uicis uicis
 uicis uicis uicis uicis uicis
 uicis uicis uicis uicis uicis
 uicis uicis uicis uicis uicis

71
CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION

LIBER TERTIVS.

CVI HAEC INSUNT:

De suspirio, siue anhelitu, quem Graeci asthma uocant,

De stomachicis,

De phagedæna.

De icorosis, quos Graeci epaticos uocant.

De aurigine, siue arquato morbo, quem Graeci icteron uocant,
Latini uulgo morbum regium.

De lienicis, quos splenicis appellant.

De cachexia.

De nutrimenti cessatione, quam Graeci atrophian uocant.

De hydrope.

ἄσθμα.

φασγίαινα.

ἡπατικὴ.

ἰκτερόν.

σπληνικὴ, ἢ

σπληνικὴ.

κακχία.

ἀτροφία.

ὕδρωψ.

Secundo libro Tardarum passionū, quo paralytica passionis, & canini raptus, & auriculæ doloris, atq; fluentis humoris, & apprehensionis sensus, quā Graeci catalepsi appellāt, & uocis amputationis, & influxionis, quā catarrhon uocant, & tussiculæ, & sanguinis fluoris, & phthificæ passionis tradidimus curationem: nunc cæterarum prosequimur ex ordine disciplinā.

DE SVSPIRIO, SIVE ANHELITV, QVEM
GRAECI ASTHMA VOCANT. CAP: I.

Bhelatio, siue suspirium ab accidenti nomen sumpsit. Vocatur præterea secundum aliquos spirationis difficultas, quā Graeci dyspnœan uocāt, siue orthopnœan: siquidē sese præfocari sentiant cum iacuerint ægrotantes, atq; erecti facilius spirēt. Itē, ut alij dicūt, cōtrario uocabulo suæ uirtutis nomē accepit: Nam cum sui ratione conuertat ac deprauet tanquā corrigat orthopnœa nuncupatur, quam nos spirandi dicere correctionem poterimus: Multa enim contrariæ interpretationis uocabulū sumpserunt, ut fella, quæ Graeci glycea uocant, uelut dulcia, cum sint amarissima. Grauat autē atq; præmit hæc passio magis mulieribus uiros, & iuuenibus senes, atq; pueros, & durioribus natura corporibus teneriora, hyberno atq; nocte magis, quā die uel æstate: in quibusdam ex initio generatur: in quibusdam perfectis irruit passionibus: Sed magis ex profundo frigore sequitur patiētes spirationis difficultas, & frequenter natura celerior magis quā tarda. Item præfocationis sensus secundum thoracem, atque grauedo, & feruor igneus. Item enteron ad superiora conductio, & cum passio uehementescere cœperit, stridor atque sibilatio pectoris cum uocis debilitate. Tum extensio colli atque uultus cum rubore, & oculorum suspenso attentu, & iacēdi potestas schemate supino, tussicula nunc arida, nunc uuida, cum sputis tenuibus & spumosis, aut crassis & uiscosis, & sudoribus, & colore morbido, atque pulsu humili. At si grauior impetus superpositionis fuerit, ora ægrotantiū liuescunt: & quidē excluso per nares humore mucilento releuantur, atq; præfocationis carent metu: quod non aliter cedit, etiā si super oculos lachrymarum fuerit fluor. Variantur autē tempora passionis superpositionibus & lenimentis, & nunc limpidis atq; synceris, nunc

δυσπνοία.

ὀρθοπνοία.

Fella

γλυκία.

ἔντερον.

Cris, nunc sordidis, & passionis tractibus implicatis, ut etiam tunc leuis difficultas inspirationis inesse uideatur: quæ facile prodetur, si ægrotantes itinere ascensibili gradiantur, atq; ocyus pergant: uel indigestione, aut usu uenereo affecti, uel frigore, atq; puluere, siue fumo grauentur. Differt autem hæc passio à peripleumonia, quod neque cum febribus necessario fiat, & semper tarda esse uideatur. Item secundum aliquos discernitur ab orthopnoea: siquidem hæc cum stridore atq; præfocatione asperetur: Orthopnoea uero cum thoracis euerfione atq; singultu, aliquando etiam cum sanguinis fluore. Item secundum aliquos magnitudine discernitur: Vehementem enim dicunt orthopnoeam supradictis passionibus. Sed est melius, ut uno atq; generali concursu passionum potentiam iudicemus, ut nunc uehementem passionem dicamus, & magis accessionis tempore, nunc leniore & magis dimissionis tempore. Est autem passio strictura, quapropter conuenit, ut mox corpus inuaserit, siue cum repetendo superpositionem asperauerit, iacere ægrotantes altioribus stramentis, thorace atq; capite subleuato, loco lucido atq; calido, mediocriter adhibita requie, & abstinentia cibi usque ad tertium diem. Et si uires permiserint, pectus tegendum lana, atq; fouendum oleo dulci calido: adhibita quoq; articularum blanda calidarum manuum fricatione, ut etiam tenendo medeamur teporibus admotis tempore quo accessio uehementescit, & cucurbitæ lenissimis raptibus detrahenda. At si præfocatio coegerit, & uires permiserint ægrotantis, adhibenda phlebotomia, & diatrixi tempore unctio: antecedente forbilis atq; calidus, & uarius in dimissione offerendus cibus, atq; alternis diebus, donec passio declinet.

D Sin uero imbecilles uiribus fuerint ægrotantes, diurnis diebus dabimus cibum: sed ea die qua abstinere oportuerat, paruum: Ea uero qua dare licebat paulo, plurimum. Sin uero officium non agnouerit, simplex clyster adhibendus, & ante cibum mulsæ ex melle despumato duo uel tres cyathi præbendi. Tunc cataplasma laxatiuum, atq; cucurbita cum scarificatione adhibenda thoraci, & in utraq; scapulas, ac magis paulo inferioribus locis, quo sine ulla quassatione partium eius raptus efficiatur. Tum uaporatio spongiarum, atq; cerotarium, & malagma quod diachylon appellant, uel mnaseum: Atq; ita lauacrum, & uinum, & uarius reddendus cibus. In lenimento uero si corpus passio tardauerit, erit adhibenda resumptio, gestatione, uocis exercitio, deambulatione, unctio, fricatione, corporis retento spiritu: tum lauacrum, atq; cibus ex pulmentis medicæ qualitatis: Dehinc ad recorporatiuam curationem transeundum. Adhibenda drimyphagia, atque cæterarum transitus mutationum, quas sæpe cyclos ordinantes docuimus. Tum etiam ex radicibus uomitus, uel si passio coegerit, etiam helleboro prouocatus. Iubemus præterea acetum scilliticum ægrotantes ante cibum sorbere, uel cum aceto nitrum, siue laser, aut hyssopi decoctionem cum fico contritum, uel nucleo pineo, quem *Græci pityda uocauerunt admixto mulso, Item abrotanum tritum cum sulphure, atq; aceto ex mulso confecto, uel urticæ semine, aut radicem, & horum similibus electariis, ut est melli admixta resina terebinthina, aut cartamum, quod nasturtium uocamus, aut sesamum, cum aloë, & amygdalis amaris. Aliquando etiam pipere, uel oui uitello: Vel illud electarium quod diascyllis appellamus, cuius confectionem de Medicaminibus scribentes tradidimus. Tum etiam cucurbitæ recorporatiuæ adhibendæ thoraci, atq; interscapulo: Dehinc dropax, paroptefis, heliosis, sinapismum, acopa, recorporatiua malagmata, ut est diadaphnidon, uel dialoë, uel diaeuphorbio: Dehinc nauigatio atq; peregrinatio terrena, & potio theriacæ antidoti, & aquarum naturalium usus, quarum præstant in Italia*

περιπλευμονία.

μαλάγμα
διαχύλων
μνάσεον.

πίτυδα.

CEROTIOR

DE STOMACHI

Pare copiosam quæ
non emittit stomachi
in ea multum coarctat
atq; copiosam stomachi
Plurimum in singulis
non. Nam de stomachi de
tationem, si debilitat, si horrore
no libro. Tunc uero passionem uoluntatis
uoluntatis, secundo libro uoluntatis
plurimum uoluntatis, separata uoluntatis
libro uoluntatis, de uoluntatis dicitur
more diuina uoluntatis uoluntatis
horum, si corruptum uoluntatis
Antecedentes causa quæ stomachi
tous generandis communes esse
pari uoluntatis uoluntatis, si pe
dicantur uoluntatis. Sequitur
tempore uoluntatis, uoluntatis
uoluntatis, qui magis medi
uoluntatis, iactans, uoluntatis, siue
uoluntatis, pullus parus esse, im
uoluntatis appetitus: Tum comp
uoluntatis uoluntatis uoluntatis, si
deuoluntatis, siue concubitus, uol
uoluntatis, siue uoluntatis uol
uoluntatis, uoluntatis uoluntatis

A Iia cotylia appellata, siue alba, uel nepesine. Tum etiam cataclysmus, hoc est, aquarum illisio superne, iisdem locis qui patiuntur: Vtilis deniq; maritima, & plurima mare tenus conuersatio, atq; consuetudo frigidi lauacri, quam psichrolufian appellant. Aliqui autem aduersarum sectarū principes etiam dauco cum aceto & melle ægros potauerunt, siue iri cum mulso, & uentrem plurimū dederunt, dando de diagridio, quod scammonian Græci appellant, obolos tres, cum duplici pondere aloës siue hieræ, quam catarticam uocant, uel ammoniaci salis obolum, siue opoponacis simile pondus, uel cneoron, aut polion herbā, uel peplion, aut calchanthū, uel tapsian, aut asininum lac, & castoreum, non solum lenimenti tempore, sed etiam in augmento, siue superpositione passionis. Alij uero etiam urendum thoracem, uel caput crediderunt. Themison quoq; secundo libro Tardarum passionum in quibusdam eisdem compeccasse uideatur, cum plurimū uentrem depurgandum credidit ex diagridio, atq; in ipsa accessione. Utitur præterea constrictiuis, atq; hijs acrioribus, & imperat dari tapsiæ succum cum opoponace, aut sagapeno, ex quibus stomachus necessariò uexatur. Hic deniq; erit memorandum, quia potis medicaminibus non sine cautionibus utendum est, ut neq; eorum plurima satietate uexandi ægrotantes. Itē in impetu uel asperitate passionis recorporatiua adiutoria prohibēda: Erit enim cœnoteta consideranda, qua facile medicamina qualitatis ratione accedente correctius approbamus.

Balneum in Italia.

Λιγόντις.

DE STOMACHICIS.

CAP: II.

στομαχική.

B Parte corporis quæ patitur stomachica passio nomē accepit, sed non omnis stomachi querela illico passio nuncupatur, nisi fuerit ex multorum concursu signorum, & perseverantia confecta, atq; corporibus tardans reperendo superpositionibus lenimenta. Plurimi igitur singulatim speciales curationes eius tradiderunt: Nunc de stomachi duritia dicentes, nunc de uentositate, de reumatismo, & debilitate, & horrore ciborū, & fastidio. Themison quoq; primo libro Tardarum passionum solutionem circa stomachū, quam appellauit reumatismum, secundo libro uentositatē. Item Thessalus secundo libro regulari curationem separauit soluti stomachi atq; inflati. Nos uero communiter sub una propositione de omnibus dicere curabimus, qua uentositatē uel ex tumore duritiam confectam stricturæ iungimus: Fastidium uero, siue horrorem ciborum, & corruptionem ambigūā utriq; principalibus passionibus subiicientes. Antecedentes causæ quæ stomachi passionem faciunt, cæteris quoq; passionibus generandis communes esse probantur, sed magis ista iugis indigestio parit, siue post cibum gemitus, & perfrictio profunda: Item mæstitudo & medicaminis insueti potatio. Sequitur autem in passione constitutos accessionis tempore animi defectio, articulorum frigidus torpor, aut uariatus per membra acrior naturali feruor, qui magis medias teneat manus: tum roscidus sudor, & animi angustia, iactatio, anxietas, siue concatenatio mentis, & desponsio, coloris mutatio, pulsus paruus, celer, imbecillus, corporis tabes, cibi fastidiū, uel maior ciborum appetitus: Tum corruptio acceptorū cum acore in bromosam uel fumosam transeuntū qualitatem. Quibusdam etiam uocis amputatio, & dentium confrictio, siue concubitus, inseparabilis capitis grauedo, aurium tintus, & quibusdam sitis insatiabilis: cum in accessu tumor maior fuerit excitatus, oris siccitas, & saltus sub præcordiorū partibus: Tum dolor in eadem parte, aut

Themison.

ῥευματισμός.

G te, aut

A ue vitrea: Tum fomētatio studiosa ac iugis, ex oleo calido atq; dulci, uel in quo malua agrestis radices decoctæ sunt: si singultus fuerit, sicyonio: si inflatio, ruta uel anetho. Ac si uocis fuerit amputatio, in accessionis affectu decubētibus erūt spongijs aqua calida expressis ora uaporanda, & distinctio dentium facienda digitis immillis, quibus lenius gingiuas deprimamus. Tum capitis fomētatio, & resumptionum moderamenta adhibenda, ut panis calidus, uel cucumis, aut melo, uel terræ gleba aqua calida infusa, & oris collutio ex aqua calida, & accessione uergente parua potatio: ac si in uehementiam passio uenerit, adhibenda phlebotomia: Qua perfecta si tertia fuerit dies, quam Græci diatriton uocant, erit ægrotans unctio: curandus, calido scilicet ac dulci oleo: tunc oris adhibenda collutio: cibus offerendus paruus, leuis, calidus, sumptione facilis, ut sorbibile quidquam ex pane atq; melle, & sale, & anetho confectum, siue pullicula molli, uelut ex pane, aut alica, & oua sorbilia: Tum alternis diebus permittentibus uiribus æger nutriendus, donec passio declinet. Potus præterea dandus est plurimus, sed neq; maioribus haustibus hauriendus, neq; coadceruatim atq; eodem tempore, quo potius ignotos impleri, quàm relaxari faciamus. Hijs autē partibus quæ fuerint in tensione constituta, cataplasmata conueniunt laxatiua, ut est præ cæteris ex fœnigræci pollinibus, & semine malua, ex solo melle, & paruo oleo admixto confectum, quod plurimo tempore corporis possit sine ulla grauatione immorari: Tunc cucurbita adiuncta scarificatione, siue hirudinū appositio, quas uulgo sanguifugas appellant: Deinde cataplasma, & uaporatio spōgiarum expressarum liquoribus sæpe memoratis. Declinante passione si ulla durities fuerit confecta, erunt cataplasmata apponenda, ut nuper docuimus, admixta resina, siue in olei uicem liquida pice, uel ex radice hibisci, & adipe porcino, recentissimo, tum ueterato cōfecta, siue ex hordei pollinibus, aut lolij semine, & arido fico & hibisco: Tum etiam ex oleo calido embasis, siue ex uarietate eiusdem per diuersa uirtutis fœnogræci decoctione, uel radice maluarū, aut lini semine. De hinc cibus uarius dandus, sed qui nullam faciat inflationem, neq; digestionem tardius approbetur, sed omni facilitate conueniens, ut cerebrum porcinum, pisces teneri, atq; olera quæ uentrem mollire ualeant: Tum lauacra cōuenit adhibere, atq; uino ægrotantem resumere leni. Utendum etiam malagmate quod diachylon appellamus, siue mnaseum, uel diamelilotum. Et si uentositate fuerit stomachus affectus, adhibendum diasamucū, siue diaspermaton: quorum compositiones de medicaminibus Respōsionū tradidimus libris. Si reumatismus fuerit, quem nihil aliud quàm solutionem accipimus, conuenit ægrotantē iacere loco mediocriter frigido, supino schemate, attritis ac teneribus stramētis utentē, adhibita reque & abstinentia, sicut superius diximus, permittentibus uiribus, tum tenacior ligatio articularum, uel si causa coegerit, constructio facienda apposita cucurbita stomacho, plurima flamma subiecta: dehinc solutione cogentes spongia frigida: atq; odoramenta quæ percutere minus ualeant caput, ut exhalatione sui frigus ingerant ægrotanti, ut mala cydonia, pira, sorba, mala punica, murta, lentiscum, rosa, uel pulentum infusum, & hijs similia, oris collutio ex aqua frigida siue pusca. Ac si plurimus fuerit saliuarū fluo, expuere iubemus ægrotantem: Siquidem retentus stomachum soluat: trāsuoratus autem humectet atque obducat, & propterea geminet solutionem. Sed hoc conuenit facere urgenti tempore, ne meditatio potius expuendi fiat, atque exinde prouocatio fluoris augeatur. Perseuerante passione gargarismata sunt adhibenda ex supradictis, uel ex aliquo succo ad fluorem sanguinis præscripto, qui ualeat frigore, atq; pro

A grauent, ut passerum pectora, uel perdicum, aut attagenarum: Tunc etiam quadrupedum leuia, deinde porcina crura. Item maritima, quæ non sint contraria solutioni, ut squilla, mulli, carabi, bucini, spondylia, conchylia. Ac si cibus in acorem transierit, iisdem erit perseuerandum, atque eodem potu, cui erunt aspergenda coriandri seminis drachmæ duæ: Tunc etiam asperiori uino utendum, quod Græci hypausteron uocant. Perseuerante fluore, erit etiam trochiscis utendum, quos hæmoptycis, & cœliacis potandos scripsimus. Lauacrū interea tardius ac serius ordinandum, & multo atque longo tempore prohibenda ægrotantes bibere priusquam cibum sumpserint, nisi aliqua forte maior necessitas intolerandæ sitis occurrerit: Erunt nanque dandi cogentibus rebus ex uino asperiore aqua commixti duo uel tres cyathi. Sed si forte complexionis passionum aliqua fuerint signa perspecta, erunt urgentiora conijcienda, quibus ordo magis seruiat curationum. Plurimi uero medici stomachicos putant eos qui duritia laborauerunt, & singultu, castoreum ex aqua mulla solutum quantitate pleni cochlearis tribus cyathis aquæ miscentes. Eos autem qui fluore stomachi, hoc est reumatismo laborauerint, aquam potant, miscentes aloës cochlearis pleni quantitatem, uel infusione, uel decoctione, aut succo. Sed erit præcauenda medicaminum dandorum satietas, ac magis inlocandæ qualitatis, quam non solum ægre perferant ægrotantes, uerum etiam officio appetendi cibi deferantur, & propterea passionis augeatur pernicietas. Hæc etiam de illo potando medicamine, siue antidoto, quod hieran appellant dixerimus. Facienda etiam laboriosa, atque dolore grauissima ignis uisura: Sed in lenimento oportebat ægrotantium fortificare corpora, atque resumere uaria gestatione, & pro modo uirium sub diuo deambulationes adhibere, siue lectionis exercitium, si fuerit literatus ægrotans, uel ut communiter dixerim, uocis: tum unctionem ac defricationem, & eos motus qui magis humeros ualeant exercere retento spiritu, & nunc palæstra corpus agitare, tum lauacro rarissimo, in hijs qui fluore uexantur stomachi: iugi autem ac frequenti in hijs qui strictura laborare uidentur. Vinum uero, atque uarium cibum constrictiuum prioribus, laxatiuum sequentibus ordinamus, ut pisces teneros, echinos, ostrea, & olera mollia, accedente regula methodicæ disciplinæ, minuendæ augendæque quantitatis. Dehinc adhibenda recorporatio, quam Græci metasyncriticam uocant, ex acriori cibo, quem Græci drimyphagian appellant, ex aqua capparum confecto, & aceto, & sale, & cepe: sed ex depositis, quæ temporis requie accepto marcore infabilis uirtutis careant qualitate. Dandæ etiam rapæ sinapi madidatæ, atque salsum ex aceto & oleo conditum: uel aceto, & mulso, & sinapi: aut mulso ex uino confecto: quæ quidem erunt uarianda. Admiscendum etiam piper pro ratione uirium, atque passionis magnitudine, ut nunc uno, nunc duobus, nunc tribus acribus pulmentis utamur. Conuenit etiam sicca fricatio cum aspergine corporea facta. Tunc frigidi consuetudo lauacri, quam psichrolusiam appellant, & cibi sicciiores magis in hijs qui fluore, hoc est reumatismo laborauerunt: Tum rubor cutis faciendus inter scapulas, & in thorace usque ad uentrem, nunc ex feruentis resinæ lenimento, nunc expicis, nunc ex dropacis, primo communis ac lenioris, deinde compositi ac uehementioris: atque ita nitri fricamento utendum, & sole torrendum corpus, quod Græci heliosin appellant: aut paroptesis adhibenda ex carbonibus, uel parietibus ignitis, & ceromate: Aliquando etiam ex fico calefacto: tunc defricatio ex nitro, atque oleo,

Vinum
ἰσχυρὸνAntidotum
ἰσχυρὸν

ψυχρολουσία

C & adarce. Adhibenda quoque acopa ex euphorbio, & diagridio, & piretro, & pipere, & sinapi, uel succo ferulaginis, quem Græci tapsian uocant: ungeri da corpora, uel admixta cera imponenda, donec sufficienter inflari ui medicaminis partes uideantur. Conuenit etiam uomitus arte affectatus, quo corpora difsecentur; & primo ex aqua mulsa, uel ex aceto squillitico melli admixto singulari, uel adiuncto semine erucæ, aut cardami, aut urticæ, aut sinapi, aut falsamenti multi ex aceto & melle: tum etiã ex radicibus: ultimo quoq; helleboro lenticulæ admixto, uel oryzzæ, in hijs qui reumatismo fuerint affecti: cum sorbilibus uero succis qui stricture. Adhibenda etiam ptarmica, quibus stomachus cōmōtione capitis contremiscat. Item sorbendus, aut infundendus rhinenchyto ferramento naribus succus cyclaminis, aut erucæ, aut anagallidis herbæ: gargarizandum sinapi ex aceto & melle decoctio thymi, aut origani, uel pulegij, aut hyssopi, aut squillæ succus cum aqua mulsa, & cætera similia eius generis quæ fuerint, & magis cum iniitia atque summitas stomachi callosa uidebuntur, uehementiore modo curationis indigentia. Tunc etiam adhibemus quædam aciora, uel horum exhalatione ægrotantes haustu suo hortabimur adducto spiritu recipere, quo etiam altiora agitatione medicaminis demutentur. Sumpto igitur fictili uasculo immittimus puscam: tum admixto nitro, origano, cardamomo, mastiche chia, carbonibus subiectis decoquimus. Sed erit primo os uasculi prægypsandum, immisso utraq; ex parte forato, cuius summitatibus oui uacuati imponimus testam, ex utroq; suo uertice perforatã: cuius altera cauerna calamo inferatur, altera uaporem fumet acceptum: Tum ægrotantẽ iubemus ore aperto supradictam cauernam labijs amplecti, siue oui, ut supradiximus, uerticem, atque ita eius exhalationem excipere: cuius quidem feruor erit moderandus, ne nimietate partes exurat. Atq; ita si plurima & perseuerans mordicatio affecerit ægrotantem, erit mitiganda simplicibus gargarismatibus, ut aqua calida, & oleo, siue lacte, aut decoctio re cantabri, aut succo pisanæ, uel noxarum decoctione, aut amyli cum aqua.

Oportet præterea etiam partibus in passione constitutis apponere medicamen, quod polyarchion appellamus, uel diadaphnion, & horum similium, quorum compositionem Medicaminum tradidimus libris. Dandum quoq; medicamen theriacum bibendum, quod diechydon appellamus: cuius quoq; compositionem Responsionum dedimus libris. Tunc ægrotantes maritima natatione exercendi, atque cataclysmo curandi, hoc est aquarum illusione, suppositis partibus patientibus. Animo præterea securo atq; facili esse conuenit curandos, & aquarū naturalium usum adhibere, ut sunt in Italia quæ Cotylæ sunt appellatæ, & Nepelinæ: lauacro atq; potu aptissimo utendum, adhibita aeris mutatione longa, terrena, maritima, exercitationibus uarijs palæstrarū adhibito præceptore utendum, atque ita iisdem resumptionibus corpus conuenit recurrare: Sic enim perseueratione & uentositas excludetur stomachi, & aliarum quoque supradictarum passionum depelluntur.

Medicamen polyarchion.
Diadaphnion.
Diechydon.
Balnea in Italia.
φαρμακον.

D E P H A G E D A E N A . C A P : III.

P St etiam phagedæna ex stomachi passionibus, qua affecto sequetur cibi uehementis appetentia, qua Græci orexin appellant, & coadceruati accipiendi cupiditas, & immasticata transuorsatio: Tunc grauedo atque tensio, & propterea uomitus, quem sibi coacti atque oppressi prouocent ægrotantes, corporis macies, pallor. Aliquando etiam uultus inflatio, oris pedor: quibusdam

φάρμακον.

CHRONIC
...
DE INCOROSIA
...
CAPIT

A busdam etiam gingiuarum putredo, cum scabro dentium detrimento tritus, uisus obtusio, sed passioni genus philonij in problematicis non daturus nos iterum pollicemur: Interposito enim tempore digestionis rapiuntur accepta, atque repletis uisus, quos Græci poros appellant, obtunditur appetitus. Erit præterea curandum, tempore quo cibamus ea ministrare quæ parum nutriant, sed quanta uideant appetentiam obtundant, ut sunt olera quæ non relaxent, ne uomitum moueant, sed constringant potius: Sic enim sui quantitate famem sentiunt, atque uirtutem propria digestionem non grauando perficiunt. Bibere autem non prius quam solidus sumitur cibus, hijs qui fame urgentur utilissimum iudicamus: Siquidem potu impleti minus solidos appetunt cibos: phagedænicis uero hoc conuenire negamus: humectatus etenim stomachus in uomitum facile prouocatur, & liquefactus atque supernatans cibus facilius nau seam prouocat ægrotanti. Erit igitur sensim uomitus differendus, atque eius consuetudo mutanda, ut interpositis diebus parum demus aliquando cibum, & appositione cucurbitarum eius adiuuemus descensum, qui solitis suis insertus teneatur. Alia uero uomitum permittamus, ac deinde paucis interpositis diebus prohibeamus, uel iterum adhibeamus, sed in adiutorij uicem, hoc est ex radicibus: Tum etiam ex helleboro, quo regulæ curationis adiutoria localia concurrant recorporatiua uirtute medentia, & partes ad fortitudinem naturalem ducant: Quorum usu ex supradictis, atque in alijs passionibus ordinatis accipiendum ducimus.

DE IECOROSIS, QUOS GRÆCI EPATICO
cos uocant, & lienosis, quos splenicos dicunt.
CAPVT IIII.

Iecorosi
ἥπατικοί
Lienosi
σπληνικοί, καὶ
σπληντικοί.

Traque passio à locis patientibus nomen accepit: Siquidem sit in iecore, uel in liene constituta, tumore scilicet effecta siue collectione, uel duritia atque saxitate, quam scirrhosin uocant. Sed de tumoribus libris februm docuimus. De collectionibus uero, siue uomicis specialiter docemus. De duritia uero aut saxitate, quæ cedente tumore efficiuntur, nunc prosequemur: Sequentur enim quædam communia iecorosis atque lienosis, quædam specialiter propria, sed communia, grauedo, spirationis difficultas, & magis in itinere ambulationibus cliuosis. Tum piger motus, atque anhælatio, & sitis, & oris siccitas, coloris mutatio, pedum inflatio. Aliquando etiam febricula latens, & hydropisimi suffusio, cum continua cibi corruptione. Propria autem, uel specialia iecorosos hæc sequentur, extans durities, siue scirrhis in dextera parte præcordiorum, schemate rotundo costis ex aliqua parte subiecta, & propterea ueluti decisa. Ex alia uero parte circumscripta atque rotunditate terminata, color sæpissime æruginosus, siue arquati similis, quem Græci icteron appellant, urina turbata, uelut sandarachæ colore. Et accessione tempore dolor tendens usque ad dexterum iugulum, atque palam, & difficilis supra latus sinistrum iacendi copia: Siquidem adducantur dexterae partes suo pondere pendent, & propterea grauedine, atque doloris punctione ægrotantes afficiant. Tum felliosa stercoregestio. Lienosis uero extans duritia, atque saxea sub sinistra parte præcordiorum inuenitur schemate longo porrecta, & ueluti pectus in uadens.

G 4 uadens

σκιρῆσις

ἰκτερός

A xionibus auferendam crediderunt, ex quibus tumores atq; indignationes & cō-
 sensus cum uehementibus febribus necessariō sequentur: si quidem peritoneos
 membrana, quæ est natura neruosa, ignis uisione uexetur. Fiet etiā secundo im-
 possibile plurimis atq; uehementibus adiutorijs uti medicantem, ut sinapismo,
 cucurbitis rapidis, forti raptura motis fricationibus, dropace, & hijs similibus,
 cum cicatrices cæcitate uix, & hebetudine torpentes, tanquā mortuæ uim nullā
 medicaminū accipiunt. Diuiserunt præterea pleriq; etiā curationis officium,
 ut alia iecorosus, alia lienosis conuenire probarunt. Hinc deniq; quasdam lienis-
 cas uocauerunt: Iecori etenim cataplasmata aiunt adhibenda ex abrotano & ses-
 samo. Item bibenda medicamina, ut theriacam, quam dioscoridian uocauerūt,
 diapatorion, uel diapyrion. Itē anodyna, quæ nos indoloria dicere poterimus,
 ut ea quæ scribūt diadion, pipereon, & lexypyreton, & chamæpityn, uel uiridis
 pini decoctionē singulatim, uel cum melle. Item urinalia medicamina quæ diu-
 retica uocant, ut est mulsum cum dauci decoctione, uel fœniculi radices, aut pe-
 troselinī, aut absinthij, aut mali cydonij cum cenanthe. Utuntur etiā oleris-
 bus, ut lactucæ coctæ uel incoctæ, asparago, radicibus olusatrī. Ventrem quo-
 que deducentes antidoto quod hieran uocauerūt. In lienicis uero epithema aiūt
 specialiter conuenire ex cappare & myrobalano & aceto, sale admixto, quod
 oxyalmon uocauerunt, & herba cui nomen asplenos. Dant etiā bibendam a-
 quam. Dicunt specialiter lienem deducere, uel defluxionē purgare, ex quibus
 est ad nutriēdum noxiæ cuticulæ, & aquæ ex lacu, in quo sæpissime candens fer-
 rum fabricatores tingūt: de qua iubent dari cyathos tres, cum aceti cyatho uno.
 B Item polion herbam, aut tormini semen in cotylæ quantitatē, aut capparīs radi-
 cem cum squillæ drachma dimidia, aut chamædryos, uel herpilli acetabulum, ex
 aceto mulso cyathis tribus, uel hippofelini semen cotylas duas, cum uini cyathis
 tribus: aut libanotida herbam, quam nos rosmarinū uocamus, cum fœniculi se-
 minie in cotylæ quantitate ex uino mixto. Item ammoniaci guttæ drachmā unā,
 cum mulso ex aceto confecto cyathis tribus, uel tamarisci ligno. Item cibū uel
 potū sumere iubent ægrotantes in uasculis tamarisci ligno confectis. Quidam
 etiā decidendum, uel auferendum lienem ordinare ausi sunt: quod quidem uo-
 ce dictum, nō officio completum accipimus. Sequentibus autē atq; diuersis sese
 implicantibus potionibus, medicaminū uariorū stomachum uexant, uescicā cō-
 mouent, atq; totū corpus cōmuniter in cachexiam mittunt, nescij quod quædā
 ob acrimoniā propriæ uirtutis, laceratione quadam cōmuni potentia medeātur,
 & rios per quasdam inerrabiles proprietates, & neq; alia iecoris, alia uenis esse
 medicamina, recte senserint: omnia etenim omnīū corporis partium sunt cōmu-
 nia, quando simili fuerint affectæ passione. Regulantur enim siue dirigūtur eo-
 rum uirtutes, non natura patientis loci genere passionis extenta atq; indulta pro-
 modo morborū, hoc est peccantiū iudiciū, sed eorū causa, qui reiū magis histo-
 rias amant. Cætera quoque à quibusdam probata, breui atq; concinna oratione
 subiiciam. Diocles igitur libro quo de passionibus atque causis, & curationi-
 bus scripsit, phlebotomat iecorosos, & dextero brachio: Tunc uentrem resoluit
 helleboro nigro, atq; papaueris succo. Dat etiā cum mulso rosmarinū, quem
 Græci libanotida uocant, & murrā, & pini folia. Adhibenda quoq; cataplasma-
 ta ex phœnicobalanis cum uino atq; lini semine, & sesamo, & pollinibus, quos
 omphacomeli appellant. Dat præterea aquam bibendā, in qua sit cantabrū præ-
 lotum, & pitana ex tritico: Quæ omnia sunt infantia, atq; stomachi uexatiua,
 & digestionē difficilia. Lienios uero, quorū gingiuæ sudauerint sanguinem,
 phlebotomat

ἀνὸδωλι-
indoloria.ἰφέκλιμα.
ἰσπληνισ.

Diocles.

λιβανωτίς.

φοινικοβάλανος.

ὀμφακόμελι.

C phlebotomat; Et similiter uexat medicaminibus felliducis, quæ cholagoga uo-
χολαγωγά·
felliduca.
Praxagoras. cant, atq; urinalibus, quæ diuretica appellant. Item Praxagoras primo libro Cu-
 rationum icerosis adhibet uomitum, & uentri flua medicamina, & sudorem
 mouentia, & urinalia, & phlebotomiam, atq; fricationem. Utitur etiam uino nō
 aquato, & uisione cauteriū, & hijs similibus: Lienicos uero phlebotomat & ca-
 taplasmatis curat, utens digestilibus cibis, & uino potat redolenti, & aceto,
 adhibita fricatione atq; unctiōe, & lauacro. Dat præterea bibendam mulsam
 aceto admixto, daucio, aut hysopo, uel thymo, aut capparidis radice, uel folijs,
 aut semine, aut ætheriæ herbæ semine, quam eryngion appellant, aut chamaelea,
 uel chamæpitys, aut absinthij, aut marrubij: adhibens etiam uomitum. Erasistratus.
Erasistratus. tus autem in icerosis præcidents superpositas iceris cutes atq; membranā, uti-
 tur medicaminibus quæ ipsum icur late amplectantur: Tunc uentrem deducit
 audaciter partem patientē nudans. Item aliqui Asclepiadis sectatores gestatio-
Asclepiades. nes & lauacra, & uaporationes cataplasmatum, atq; malagmatum excluserunt
 in icerosis, suspicantes tenuissimorū corpusculorum fore consensum, hoc est
ασπιεπιδία·
 spiritus, quem leptomeriam eorum Princeps appellauit, atq; in egestorum con-
 frictione falsitate causarum adiutoria magna recusantes. Themison uero secun-
 do libro Tardarum passionum plurima in hijs methodico rigore ordinauit, sed
 proterua atque caduca intentione, etiam ex talo eiusdem partis phlebotoma-
 ri iubet ægrotantes, atq; alternis uel interpositis duobus diebus sanguinis inte-
 rea fieri detractiōem: Vulnerandam quoq; iceris partem ex superficie medi-
 camine uel cauteribus existimat: & concedit esse quædam propria lienis adiu-
 toria, ob eius firmitatem, hoc est, quæ fuerint uehementia, ut cataplasmata, uel uisi-
D ones, eo concedens, ut etiam ipsum quoq; lienem igneo cautere transpungen-
 dum probet tribus uel quatuor locis, non aduertens, quia pro magnitudine pas-
 sionis ac uirium corporis extenduntur, atq; indulgentur adiutoria, & non pro
 specie patientis partis: Siquidem quædam quæ natura difficilem habuerint sen-
 sum, & propterea nō facile tactum accipiant, morbo tentata sensibilia cæteris
 fiant, ut est plantæ cauum, quod tumore dolidum, atq; omnino sensibile & atten-
 tum fiet: Atq; rursum ea quæ natura facile sentiunt, difficilius sensus passionis
ουίνεπιδία·
 efficiuntur causa. Quo fiet ut sit iuxta regulam methodicam explosum, ut qui
 intentione cœnotetarum ducitur, corporis facile ne aut difficile sentiant curent,
 sicut latius de cœnotetis scribentes docebimus. Theffalus uero secundo Regu-
 lari libro omni ex parte immutatam, atq; eandem icerosis & lienosis formā tra-
 didit curationis. Sed quia plurimæ atq; uariæ hijs uisceribus irruūt speciales pas-
 siones, ut arquatus, siue aurigo, quam Græci icteron uocant, & cachexia, uel
 atrophia, atq; hydrops, de hijs nunc ordinare curabimus.

DE AVRIGINE SIVE ARQUATO MORBO,
 quem uulgo morbum regium uocant, Græci icteron
 appellant. CAP: V.

Paffio uocabulum sumpsit secundum Græcos ab animalis no-
 mine, quod sit coloris fellei. Fit autem ex antecedenti iugi in-
 digestionē, uel medicaminibus uentri fluis potu datis, atque
 permanentibus, & minime exclusis. Sequitur in passione con-
 stitutus mutatio coloris in fellis qualitatem, quæ primo appa-
 reat, ac magis uideatur in albidis partibus oculorum, atque
 plantarum talis, uel uenis quæ sub lingua sunt. Ventris quoque abstinentia,
 uel egestio

A uel egestio albida atque argillofa. Vrina etiam crassior & crocea, oris amarior sitis, cibi fastidium, grauedo, & piger atque segnis uisus, insolitus motus, animi difficultas, pruritus & ariditas corporis, & ueluti ex uisione solis aspera cutis superficies. Saepe etiam icoris tumentis inflatio, siue saxea durities. Difficile autem ac rarissime splenis, uel stomachi consensus etiam: Ex hijs enim plerisque uisum & istam fieri passionem, quae sit quidem facile sanabilis, ceterum neque ita felleum faciat corpus. Fit praeterea nunc cum febribus, nunc sine febribus, & nunc ce-
 riter circumscrip-
 ta, nunc corporibus intardans, & propterea chronia appellata. Conuenit igitur cum primum corpus inuaserit siue tardauerit, & in superpositi-
 onem ueniens fuerit apprehensa, eam adhibere curationem, quam de tumoribus in corporibus in torpore constitutis saepe memorauimus. Denique si uehemens fuerit, etiam phlebotomiae usus non reprobatur. In lenimento uero, corporis exer-
 citio, atque cibis digestilibus resumendos ducimus aegrotantes: Tum ad recorpora-
 tium uenimus curationem, prouidentes ut adiutorijs localibus, si qua durities in uisceribus fuerit, hoc est, in iecore, uel stomacho, aut liene, sicut superius do-
 cuimus, destruat: Sic enim cum passionis genus fuerit amputatum, etiam color naturalis corpori reddetur. Coniicienda sunt eius praeterea accidentia, quae Graeci
 symptomata uocant, cum generali congrua curatione, id est, ut fel diffusum re-
 corporacione adhibita detergentes uarie deducamus, nunc clysteribus acerri-
 mis, nunc absinthio potu dato, uel intybi agrestis succo uno uel duobus cy-
 athis singularibus. Ac si declinationis tempus permiserit, etiam cum uino alio-
 quando ipsa quoque intyba comedenda probamus cocta uel incocta. Item aspa-
 ragum uel daucum, aut foeniculum, & ob plurimam oculorum infectionem erit ster-
 nutatio commouenda, medicaminibus scilicet, quae Graeci ptarmica uocauerunt, πταρμικά
 Item naribus infundendum, priusquam in lauacrum ueniant aegrotantes, ut qui-
 dam probant, struthium cum lacte, & ad speciem referentes, asinino uel huma-
 no. Similiter etiam elaterium quod appellant, hoc est cucumeris agrestis succum, ἀποφλεγμα-
τισμοί
 Item cyclamini cum eodem lacte: Fertur enim statim per nares, quae uultu te-
 nuerat fellis infectio, & magis si aeger ingrediens calidas cellas feruens descen-
 derit solium, atque requiescens diurno tempore aqua calida fuerit uaporatus, adhi-
 bitis aliquando etiam apophlegmatismis, quorum materiam saepe memorauimus. ἀνασωματιή
 Item hijs quae superficiem corporis lacessendo iaculare uidentur, quae appellata
 sunt anastomatica, & propterea recorporatiua, in sudore prouocantia fellis in-
 fectionem, hoc est, dropax iugiter adhibitus, uel solis feruor torridus, quem Graeci
 heliosin appellant. Item naturalium aquarum exhalatio, uel medicaminum si-
 dorem mouentium usus. Aspergendum denique corpus struthio, nitro, sulphu-
 re, & hijs asperсионibus quae ob pruritus corporis adinuentae sunt, a Graecis sym-
 palmata appellata, feruentiore aqua fouendi aegrotantes: Sic enim seruata regu-
 la generali etiam accidentia passionis curabuntur: Non enim haec solis in acu-
 tis erunt passionibus obseruanda, uerum etiam in tardis, quas Graeci chronias
 uocant. Utendum etiam aeris mutatione & gestatione uaria, & littoraria mora-
 tione: animi quoque laxamento ac iucunditate, & aquarum naturalium uolu-
 prate, natatione uaria, & assiduo uomitu, simplici, atque radicibus commoto.
 Item drimyphagia, in qua praeter ceteris capparum magis usus approbatur, & ace-
 tum squilliticum, in quo sit infusa anchusa herba, & bulbi, & squilla igne tor-
 rida, id est subassata, cum melle electario data. Vinum praeterea tenue pro-
 bamus, & perseverante passione helleboro decocto corpus agitandum, uel
 si oportuerit, bibendum damus medicamen ex herbo & ceruino cornu, in
 cotylæ

συμπύματαπταρμικάἀποφλεγμα-
τισμοίἀνασωματιήἡλίωσιςσυμπύματα

cotylæ

A cundo libro regulari, Fit autem siue nascitur hæc passio intemperantia ægrotan-
 tis, uel curatione mala medicantis, aut post ægitudine tardæ resumptionis cau-
 sa. Item ex medicaminibus sæpissime potatis, uel ex saxea duritie iecoris aut li-
 enis, hæmorrhoidis longissimi temporis, aut uomitu. Item ex febribus longo
 tempore corpus affectum, aut collectionibus, aut uomitu post uespertinos ci-
 bos, & hijs similibus. Est autem ipsa quoq; passio sæpissime hydropisimi antece-
 dens causa, aut macularum simili in superficie corporis accidentium. Sequitur
 cachecticos pallor subalbidus: aliquando etiam plumbeus color, debilitate tar-
 das ac piger corporis motus, cum inflatione inani. Aliquibus etiã uentris fluor *λαχκτινός*
 cum febricula in plurimis latente, quæ circa uesperam magis augeatur: pulsus
 creber ac densus: Cibi fastidium, & uini magis appetentia, urina fellea, & ex-
 tensio uenarum. Est autem passio sæpius stricturæ, sicut ex supradictis conijci-
 mus. Aliquando etiam complexa solutione ob plurimum uentris fluorem, uel
 simili quolibet fluxu. Quapropter conuenit complexa passione laborantis pri-
 mo abstinere fluentia, & intemperantiã ægrotantis corrigere, uel curationes ma-
 las, aut medicaminũ potationes prohibere. In iecore uero aut liene si qua fue-
 rit durities, siue saxositas, destruere, ut nuper demonstrauius: Aut si fluor san-
 guinis fuerit plurimus, abstinere: hæmorrhoidas uero auferre, febres quoq; sol-
 uere, ut de febribus scribentes docuimus, collectiones congrua curatione, sicut
 de ipsis scribentes monuimus, sanare, & consuetos eis post uespertinũ cibum uo-
 mitus paulatim detrahare. Ac si horum nihil fuerit accidens, & sola in corpore
 uisa fuerit cachexia, erunt eius superpositiones ac lenimenta prouidenda, & ui-
 gilante sine ulla ratione ægroto, aut cibo corrumpente, animi attestante difficul-
 tate, cũ pigro ac segni corporis motu superpositionẽ cognoscere: & propterea
 in requie retinere ægrotum, cum abstinentia cibi, quo turbatio corporis resolu-
 nar. Item ea quæ fuerint extenta lanis contegenda, atq; oleo calido fouenda, ac
 fluenter fuerit fluens abstinendus. Item si plurima fuerit corporis tensio cum
 grauedine erit adhibenda phlebotomia ex brachio mediocriter: sed non neces-
 sand in hijs qui hæmorrhoidarum causa inanes uidentur: Ac deinde retentione
 facta constricti, sed non in omnibus qui communiter tanta, ac tali fuerint stri-
 ctura possessi, tunc perunctos conuenit refici cibo digestibili ac leui, usque ad
 declinationis tempus, seruato genere accidentium, alia cataplasmatibus, alia cu-
 curbitis recurrare: Cum declinatio apparuerit, plurimus ac uarius cibus erit adhi-
 bendus, & similibus superpositionem uergentem adiuuare, atque ita lenimen-
 to ueniẽte quod facile approbamus exercentibus asperitatibus passionis supra-
 dictis, hoc est, hijs quæ superpositionẽ designant, erunt corpora resumenda atq;
 fortificanda: Tum recorporatiuis utendum curationibus, quo reformata corpo-
 ra, uel ut ita dixerim, relectis uitiosis carnibus, ac renascentibus nobis reparata
 ad memoriã redeant sanitatis. Quapropter æger somno discussio semet in lecto
 continere, iubendus etiam iacere paulisper, tum etiam neq; repente consurge-
 re, sed pratentato motu discere, utrum se leuem ac digestum sentiat: Etenim si
 fuerit occurrẽs, indigestio erit requies adhibenda plurimo temporis spatio, do-
 nec grauedo digeratur: dehinc mediocri gestatione, atque paruo cibo utẽdum,
 si non ex accessione, sed ex aliqua causa manifesta temporalis acciderit corporis
 displicentia, quam Græci diarecesin uocant. Ac si nulla fuerit ægrotantis que- *displeuensis*
 rela, erit à lecto leuandus, & ob expugnandam frigoris iniuriã oleo leuiter per-
 ungendus: Tunc gestatio adhibenda, & si uires permiserint, uel aëris tẽperies,
 sub diuo, & magis intra muros motu uehiculi. Si uero aliqua fuerit obstans
 H causa,

mes uariare non repetitis, nec perfectis ilico cyclis, sed unius tantummodo qua-
 litatis, ut de cataleptico scribentes docuimus. Deniq; cū ex uolantibus solis ad-
 hibemus, initium ex paruulis ordinamus: Tum autem ex agrestibus, ex teneri-
 bus, cum porcina ex membrorū summitatibus. Conuenit præterea locorū atq;
 ærum cōmutatio, & aliquando drimiphagia, uel simplex uomitus: tum etiā
 exradicibus confectus, & localia alijs atq; alijs locis adhibēda, & magis media-
 nis partibus: Non enim sine plurima uexatione partiū, quibus digestio celebra-
 tur, inesse corporibus atrophia potest. Iphis igitur, frequētius adhibēdus est dro-
 pax, & cucurbitā, uel paroptefis, aut sinapismus, & sympasmata acriora, quæ à
 nobis aspergines nuncupantur. Itē malagmata eiusdem quantitatis. Vtilis præ-
 terea littoraria nauigatio, atq; natatio maritima, uel naturaliu aquarū: Tū post
 cibum animi laxatio, quam diachysin uocant, & articularum complexio adhi-
 bitis ministris, qui mollibus hoc manibus efficiant. Themison uero secundo li-
 bro Tardarum passionū plurima recte ordinasse probatur. Aliqua uero caduca
 intētionē dixisse intelligitur. Iubet etenim ægros non æqualiter ægrotantes duo-
 decim stadiorum spatium gressu conficere, æqualem modum cunctis definiēs.
 Item igneo in loco uel feruenti fricari iubet præfatigatos sudoribus ægrotante s.
 Item sole torrenti, atq; ita per interualla leuiter defricari, & in calida, atque oleo
 calido eorū manus infundi, ex quibus periculum perfricationis necessariō seque-
 tur. Item post interdianum cibum deambulationē probar adhibendam, atq; fri-
 cationem & lauacrū. Tum post uespertinū cibum iungenda crura, atq; brachia,
 quod est dormituris anxiosum. Præterea post cœnam imperat uomitū prædato
 passo, aut uino dulci, uel succo ptisanæ. Tum frequentato uomitu oua duo dan-
 da sorbilia cum panis uncijis duabus, ex quo incensa altiora, atq; exercitatis uo-
 mitu uisceribus facile corrūpuntur accepta. Hæc igitur recusantes, alia quæ re-
 cte ordinasse perspicitur amplectenda iudicamus.

πρόσθετε.
 συμπασματα
 Aspergines.
 διάχυσις
 Themison.

DE HYDROPE.

CAP: VIII.

Hydr.

Ydrops ab accidenti nomen sumpsit: siquidē aquosus humor
 hanc passionē necessariō comitetur: Nam Græci hydor aquā
 uocauerunt, Generatur autem ex accidentibus plurimis, atq; di-
 uersis causis, ut cachexia, febribus corpora tardantibus. Item
 duritiā, uel faxea densitate iecoris, uel lienis, aut stomachi,
 uel peritonei membranæ aut matricis. Item spirationis diffi-
 cultate, quam Græci dyspnœan uocant, uel uentositate stomachi, aut coli,
 aut uentris passione, quam Græci coeliacen diathesin uocant. Item longitempo-
 ris dysenteria, uel in fœminis menstrualis fluoris retentione. Item hæmorrhoi-
 darum ueterum repentina, atq; incondita curatione, facta abstinentiā, uel coad-
 ceruata bibentiū transuoratione, & magis si salsa fuerit aqua. Item medicaminū
 frequentata potione, & horum similibus. Græci igitur, uel aliarum sectarū prin-
 cipes eius potestatem, uel differentiam nominibus uariandam crediderunt. Vo-
 cāt enim hanc passionē etiam hyderon uel parecchysin, origini locorū specialia
 nomina tribuētes: nam parecchysin appellant sensibilem, & manifestam liquo-
 ris superfusionē, quæ fiet inter peritonei membranā, & intestinā: Hyderon au-
 tem, dispersum siue infusum per uiarū raritatē, atq; carnis spiramenta liquorem.
 Itē dicūt hyderon ex renibus generari: Hydropē uero ex duritate iecoris. Quod
 quidem nos iuxta sectæ regulam reprobamus: Etenim infusio, siue superfusio
 liquoris est passioni cōmunis: & neq; antecedentes causæ passionis facere difere-
 tionem

λαχρία.
 περιτόνιον.
 δύσπνοια.
 κοιλιακή
 διάθεσις.
 δύσεντερία.
 αίμορροΐαι.
 υδρόν.
 parecchυσιν.

C tionem recte creduntur: Siquidem etiam ex plurimis alijs partibus patientibus hydropes generatur. Eius igitur differentiã Hippocrates, & Diocles duplicem dixerunt: Aliam enim hypofarcan uocauerunt, aliam asciten. Item Heraclides Tarentinus secundo libro Internarũ passionũ totius corporis inflationẽ, siue humoris infusi perforationẽ catafarcan uocant. Inter peritoneũ uero & intestina asciten uel tympaniten appellauit. Ite Demetrius Erophili sectator undecimo libro de passionibus scribens, alium dixit hydropẽ constitui sine ulla humoris infusione, sed sola inflatione turgente: alium ex humore diffuso, & eum nunc per totum corpus, nunc inter peritoneũ & intestina, cuius differentiã nunc plurimo uento tradidit: Et est uanũ atq; intellectu carens, sine ullo humore superfluo laborantẽ hydropem uocare. Item plurimi tres differentias tradiderunt: aliã enim catafarcan, aliã asciten, aliã tympaniten uocauerunt. Asclepiades autem alium celerẽ dixit, ut eum qui repente constituitur: aliũ tardum, ut eum qui tarda passione uexer: & alium cum febribus, alium sine febribus. Hoc quidẽ cõmuniter etiam alijs specialibus passionibus adscribẽs, non aduertit quoniã proprio nomine celer dicitur passio, non sola quæ repente conficitur, uerũ etiam ea quæ celeriter solui posse mōstratur. Hydrops autẽ fit quisquam repente ex coadceruata bibẽdi transuoratione, uel falsi liquoris potu. Celerẽ autem passionis solutionẽ nullus ægrotantiũ meruit. Item Proculus Themisonis sectator secundum plurimos inquit hydropis differentias temporibus passionis adscribendas. Initiũ enim atq; augmentũ esse leucophlegmantian, cum adhuc secundũ carnẽ fieri mutationẽ uiderimus: Statum uero tympaniten, cum summa tensio secundum uentrem fuerit facta. Declinationẽ autem asciten, cum quadam indulgentia fuerit inflatio relaxata. Non secutus ueri regulam, neq; aduertẽs quia omnis species passionis sua quæq; tempora percurrit. Deniq; etiam catafarca usq; ad statum, uel declinationem perseuerat. At tympanites, & ascites ex initio facti in augmentũ uenerint, & statu sumpto declinauerint. Item Apollonius Memphites aliũ dixit fieri hydropẽ cum retentione, ut si quid biberit, sine dilatione tanquam per fistulam transiens egeratur: Eius autem quẽ cum retentione fieri dixit, secundũ plurimos tres esse differentias affirmat. Sed melius Demetrius Apameus ab hydropẽ discreuit, eum qui sine dilatioe potum liquorẽ per urinae gerit, diabeten appellans, sicut specialiter de ipso scribentes docuimus. Melius igitur, quantum ad species hydropis, quanquam nõ generaliter, mutemus curationem, alium dicere in toto corpore constitutũ, tanquam in papyro uel spongia inter utarum raritatẽ insertum, à liquore uocari leucophlegmantian, quam Latino nomine etiam intercutem recte dicemus: alium in parte corporis inter peritoneum & intestina, subiecto liquore solo, uel admixto uento plurimo uocari, alterum asciten, alterũ tympaniten: Sequuntur quædam cunctos, præterea communia, quædam singulis propria. Communia autẽ, ut inflatio, uel extantia uentris, & piger aut difficilis corporis motus, spirationis difficultas, quam Græci dyspnoean uocant, somnus difficilis uel anxiosus, & magis post cibum sitis, & urina comparatione sumpti potus paruior, fastidium, & aliquando febricula latens in plurimis: Item quibusdam etiam uesicula, uel fistula, quibus eruptus humor feratur, ac deinde uulnera difficilia sufficiant, uel quæ in cicatricẽ uentire possint. Specialia uero, uel propria singulos sequuntur, ut leucophlegmantian, uel intercutem mollis atq; humida inflatio uentris ac uultus, & crurũ, & folliculi genitalis, uel præputij, relucente liquore per cutẽ albedo colore. Item cum oris uel spiratione, siue anhelitus foetore totius corporis grauedo, & impressioni digitorum cedens

Hippocrates.

Diocles.

Ἰπποκράτης.

Διοκλῆς.

Heraclides Ta

rentinus.

Ἡρακλῆδης Τάραντινος.

Demetrius.

Asclepiades.

Proculus.

Πρόκλος Φλαγματίας.

D

Apollonius Memphites.

Demetrius

Ἀπάμειος.

Δημήτριος.

CERONIC

...tionem recte creduntur: Siquidem etiam ex plurimis alijs partibus patientibus hydropes generatur. Eius igitur differentiã Hippocrates, & Diocles duplicem dixerunt: Aliam enim hypofarcan uocauerunt, aliam asciten. Item Heraclides Tarentinus secundo libro Internarũ passionũ totius corporis inflationẽ, siue humoris infusi perforationẽ catafarcan uocant. Inter peritoneũ uero & intestina asciten uel tympaniten appellauit. Ite Demetrius Erophili sectator undecimo libro de passionibus scribens, alium dixit hydropẽ constitui sine ulla humoris infusione, sed sola inflatione turgente: alium ex humore diffuso, & eum nunc per totum corpus, nunc inter peritoneũ & intestina, cuius differentiã nunc plurimo uento tradidit: Et est uanũ atq; intellectu carens, sine ullo humore superfluo laborantẽ hydropem uocare. Item plurimi tres differentias tradiderunt: aliã enim catafarcan, aliã asciten, aliã tympaniten uocauerunt. Asclepiades autem alium celerẽ dixit, ut eum qui repente constituitur: aliũ tardum, ut eum qui tarda passione uexer: & alium cum febribus, alium sine febribus. Hoc quidẽ cõmuniter etiam alijs specialibus passionibus adscribẽs, non aduertit quoniã proprio nomine celer dicitur passio, non sola quæ repente conficitur, uerũ etiam ea quæ celeriter solui posse mōstratur. Hydrops autẽ fit quisquam repente ex coadceruata bibẽdi transuoratione, uel falsi liquoris potu. Celerẽ autem passionis solutionẽ nullus ægrotantiũ meruit. Item Proculus Themisonis sectator secundum plurimos inquit hydropis differentias temporibus passionis adscribendas. Initiũ enim atq; augmentũ esse leucophlegmantian, cum adhuc secundũ carnẽ fieri mutationẽ uiderimus: Statum uero tympaniten, cum summa tensio secundum uentrem fuerit facta. Declinationẽ autem asciten, cum quadam indulgentia fuerit inflatio relaxata. Non secutus ueri regulam, neq; aduertẽs quia omnis species passionis sua quæq; tempora percurrit. Deniq; etiam catafarca usq; ad statum, uel declinationem perseuerat. At tympanites, & ascites ex initio facti in augmentũ uenerint, & statu sumpto declinauerint. Item Apollonius Memphites aliũ dixit fieri hydropẽ cum retentione, ut si quid biberit, sine dilatione tanquam per fistulam transiens egeratur: Eius autem quẽ cum retentione fieri dixit, secundũ plurimos tres esse differentias affirmat. Sed melius Demetrius Apameus ab hydropẽ discreuit, eum qui sine dilatioe potum liquorẽ per urinae gerit, diabeten appellans, sicut specialiter de ipso scribentes docuimus. Melius igitur, quantum ad species hydropis, quanquam nõ generaliter, mutemus curationem, alium dicere in toto corpore constitutũ, tanquam in papyro uel spongia inter utarum raritatẽ insertum, à liquore uocari leucophlegmantian, quam Latino nomine etiam intercutem recte dicemus: alium in parte corporis inter peritoneum & intestina, subiecto liquore solo, uel admixto uento plurimo uocari, alterum asciten, alterũ tympaniten: Sequuntur quædam cunctos, præterea communia, quædam singulis propria. Communia autẽ, ut inflatio, uel extantia uentris, & piger aut difficilis corporis motus, spirationis difficultas, quam Græci dyspnoean uocant, somnus difficilis uel anxiosus, & magis post cibum sitis, & urina comparatione sumpti potus paruior, fastidium, & aliquando febricula latens in plurimis: Item quibusdam etiam uesicula, uel fistula, quibus eruptus humor feratur, ac deinde uulnera difficilia sufficiant, uel quæ in cicatricẽ uentire possint. Specialia uero, uel propria singulos sequuntur, ut leucophlegmantian, uel intercutem mollis atq; humida inflatio uentris ac uultus, & crurũ, & folliculi genitalis, uel præputij, relucente liquore per cutẽ albedo colore. Item cum oris uel spiratione, siue anhelitus foetore totius corporis grauedo, & impressioni digitorum cedens

Acedens tumor, ita ut paululum caua permaneant loca. Aliquibus etiam alborū
 atq; crassorum humorū uomitus, uel per uentrē egestio; unde etiā nomen passio
 sumpsisse à græca deriuatione uidetur: Leucon enim albidum, phlegma humo- λευκὸν μ
φλέγμα
 rem crassum uocauerunt; uel quod ægrotantis color albidioris imaginem ferat.
 Alij uero tanquam ex superfluo humore generata passione, penetrans humor
 singula quæ spiramenta possederit; nos uero intercutem nominamus. Asciten
 deniq; sequitur uentris inflatio, uel extantia, & pro corporis motu liquoris con- ἀσцитὸς utrem
significat.
πρόσχημα.
 lisi sonitus, uel ad concussum palmæ resonus, tanquā semipleni utris, ex quo no-
 men sumpsit. Item proschematis mutatione, uel digitorum impressione demer-
 sio, uel resurrectio liquoris, & conclusio superiorum partium, atq; tenuitas tan-
 quam extentæ cutis secundum ora uel colla, aut iugula, uel pectora, iacentibus
 præterea ægrotantibus diffusa, atq; elatior tumoris extantia fiet: Surgentiū uero
 uel stantium maior atq; extenta, & crescente passione corporis frigus atq; tor-
 por accedit: Aliquando etiam tussicula, & stercorū uel urinæ abstinentia, & per
 uentrem fluidior exitus, & apprehenso folliculo, atq; uirili ueretro extans infla-
 tio reduplicata, & aliarum partium surgens tensio, sicut in leucophlegmantia.
 Vocatur autē hic hydropismus, ut Diocles, etiam epatias, aut splenites à patien- ἐπατίας.
σπλινίτις.
 tibus partibus nomen ducens, hoc est iecore uel liene. Item tympaniten sequi-
 tur rotunda atq; extans inflatio secundum gastera cum tensione plurima, & ad γαστήρ uenter.
 percussum palmæ resonus, uelut tympani, unde etiam nomen accepit. Item ru-
 ctationes, & aliquando intestinorum tormenta, quæ inclusæ uento per podicē
 digerantur, atq; grauedinis detrahant quicquam. Est autem passio communiter
 stricturæ omnis hydropismus, sed complexa aliquando solutione ex alijs acce-
 dentibus, ut uentris fluore. Præterea est naturaliter tarda passio: siquidem nun-
 quam celeriter soluta uel emota corporibus uideatur. Item generaliter magna;
 siquidem & difficultatem, & indecentiam, & periculum inferat ægrotanti. De-
 niq; semper difficilis curatione, nunc uehementer, nunc minime comproba-
 tur: Etenim magnitudine uehemens, & uarietate accidentium, & corruptione
 uirium magis incurabilis iudicatur. Parua uero magnitudine comprobatione
 supradicta, atq; paucis & simplicibus accidentibus, quæ Græci symptomata ap-
 pellant, & sine nimia uirium læsione minime curatione difficilis approbatur, &
 quæ secundum aliarum sectarū principes de effectis uel exitibus passionum scri-
 pta sunt, ut etiam secundum causas ex quibus efficiuntur, & patientes locos, &
 naturas, & ætates, & annalia tempora, ut hyemis, uel æstatis, & eorū medijs tem-
 poribus generationes passionis; alij difficiles curatione, alij faciles curatione, alij
 faciles hydropes approbantur. Quæ quidem omnia magnitudinī passionis ad-
 scribenda sunt, ne infinitus modus differentiarū uideatur accidentiū numero ua-
 riatas: Etenim secundum causas difficiles aiunt curatione hydropes, qui ex saxi-
 tate magis quàm ex duritiā fuerint facti, Item eos qui ex dynteria, uel colī pas-
 sione, ab hys qui ex coadertuato haustu bibendo uitium conceperunt. Item se-
 cundum locos difficiles inquiunt eos qui ex iecore, faciles uero eos qui ex liene.
 Itē secundum naturam uel sexum difficiliore inquit curatione semper fœmi-
 nas maribus. Itē secundū ætates faciliores inquit curatione pueros, uel puben-
 tes, difficiles uero ætatis mediæ, uel senes: non solū quod natura crescere uel au-
 geri, alit̄ minui uel declinare uideantur, sed etiam quod alij prohibeantur, alij
 cogantur, alij neq; suadere, neq; cogi posse probentur. Item secundum anna- ἡραι-
 lia tempora, quæ Græci horas appellant, difficiles inquit curatione æstatis tem-
 pore laborantes; siquidem multa siti afficiantur; Alij uero è contrario faciles
 H 3 inquit

C inquitur curatio: si quidem exitum liquorum fieri prouocet feruor æstatis, & corporis præterea faciat siccitatē: Difficiles uero hyemis tempore, ob corporū densitatē uel frigus. Item uerno tempore: siquidē humidiora, atq; liquorum redundantiā fiāt corpora. Autumnū uero prima, similia æstati, ultima hyemi dixerunt. Item secundum generationē, siue fabricationē passionis difficilē inquitur curatio leucophlegmantian, facilem uero asciten, & horum medium tympaniten. Dissenserūt præterea etiā de patientibus partibus, quæ principaliter afficiantur.

Erasistratus.

nancq; iecur inquit pati: In apertionibus enim faxeum semper inueniri confirmat: alij uero colum, sed cōsentire iecur: alij splenē, ac iecur, & colum: Alij etiā peritoneum: alij renes quoq; & matricem principaliter pati dixerunt. Et apparet omnia necessariō pratangi: quod quidem etiā si latuerit nullus timor curationis mutandæ medicantibus accedat: neque etiā ob localium adiutoriorum ordinem quicquam obesse monstretur, cum hac eadem

ἰν ῥαμμα.

ἄνοσα.

oporteat ceromate sole feruefacto iactari, uel pellibus sole ignitis inuolui. Adhibenda etiā acopa feruentia, & sudationes ex naturalimateria prouocare: habet enim recorporandi uirtutem ex quacunq; metallorum materia exhalatio naturalis. Item ex harena littoris sole ignita torrenda corpora. Hyemis uero tempore igne prætorrenda, atq; ita corpori admouēda, ut ex ipsa, excepto capite, cætera corporis omnia contegantur. Item sinapismus usq; ad cutis humorem adhibendus, qui maxime uehementem fortitudinem locis humore corruptis, atq; ut ita dixerim, habentibus admouet ac ministrat. Item locorum & aquarum mutatio adhibenda, & peregrinatio magis maritima: Est enim lacerantior, atq; corporis apertionibus efficax ob salinitatē maritimus aër. Conueniunt etiā uaporationes spongiarum ex aqua maritima expressarum, uel aqua salsa decocta. In tympanicis uero specialia, ut pleriq; uolunt, iuxta communē uirtutem recorporatiuæ curationis, etiā decoctio centaureæ herbæ, & absinthij, & origani, & hysopij, & marrubij adhibenda, & similis uirtutis epithema, ut est quod appellatur

D

'Dianitrum.

dianitrum, ex fico atq; nitro, & absinthio confectum. Tundendum igitur aridum ficum, sed quod sit pingue ac succidum. Item singulatim absinthiū & nitrum admiscendū duabus partibus fici, & quarta pars origani. Aliquando etiā ruta admiscenda particula: Facit enim medicamen, quod appellamus diahyssopum. Itē uua passa cum cumino, uel farre, cum adipe ueteri, & uino. Hoc quidem plurimi magis intercutibus conuenire probauerunt. Item bubulo stercore ungentos cum aceto ægotantes dixerunt. Apponenda etiā malagmata, quæ fortificare, ac recorporatiua uirtute mutare ualeant corpora in meliorē habitudinem. Intercutes autem & ascitas hijs curandos probant, quæ siccare atq; exicare ualeant corpus, uel sudorem commouere. Sed erit cauendum, ne immodico usu medicaminum corporis superficies ulceretur. Est autem nostrum medicamen quod ex herba chamaeleonte nigra conficitur. Item ex stercore caprino,

Diacapregias

Diacentauiū

Disoriganū.

Emplastrum

icefion.

quod appellatur diacapregias. Item diacentauream, & diaoriganū, quæ ab herbarum nominibus uocabula sumpsērunt. Item icefion emplastrum, quod magis post humoris detractionem adhibendum probamus, quo partes roborētur. Item diayteon emplastrum, & diadictamnum, & barbara, & diafycaminum. Oportet autem interpositis quinque diebus, uel eo pluribus detracto iam dudumposito medicamine perspicere profectum, ac rursus imponere omnibus locis ex anterioribus ac posterioribus corporis partibus: Singula enim medicamina erunt illinienda pellibus teneris, atque ita corpori addenda, superposita lana molli

A mollicum leuibus fascioli colliganda, & pro uiribus corporis adhibenda gestatio, atq; ungenta congrua, & defricatio. Tympaniten uero recorporatiua curandum probamus curatione, & conijcienda etiam inflationis medela, quam Græci empneumatofin uocant. Adhibenda deniq; reflantia, ut est quod appellamus diaspermaton, uel polyarcion, aut diaartymaton, aut diasamsucum, aut diamelilotum: Hæc enim ualent etiam uentositatem tollere: Adhibenda præterea in hijs ea quæ superius ordinauimus. Tum profectu accedente regula cyclo- rum adhibenda natatio maritima, uel aquarum naturalium. Alij uero nõ absur- de etiam aquæ marinæ uaporationem probant adhibendam, quo sudores pro- uocantur: Inquiunt enim implendum solum aqua marina feruenti: Tunc qua- drangulam compaginem immittendam præligatam loris, in quam erit includen- dus ægrotans: sed præliganda compago pelle, ut aquæ prohibeant ingressum, quo exhalatione uaporis calefactus ægrotans in sudorem uenire cogatur. Sed erit aqua calefacienda in nouatione frequenti ferri candentis immissione massa- rum. Oportet autem semper ægrum adhibito animi laxamento curari, quam Græci diachysin uocant. Quærenda denique animi desideria, quæ sine uexa- tione corporis præueniant uoluntatem, & amicorum conuiuia, quæ ciborum parcitate, animi tamen lasciuitate frequentent. Vtile etiam si longi fuerint dies pariri modum sumendi cibi; facilius enim accepta digeruntur duorum tempo- rum oblatione diuisa. Ac si iuxta ordinem datum leuigati indulgentia passionis rursum fuerint accessionibus typicis ægrotantes affecti, quo iterum impleri ui- deantur erit melius uti prius radicum uomitu: dehinc ante diem radicum usus, album ueratrum immittere, tunc sequenti die hoc detracto radices dare, uel certe hellebori decoctionem. Sed horum usum uel confectionem dexteram, atque adhibendi modum Responsionum libris de adiutorijs scribentes docui- mus; & nunc exinde hæc accipienda monemus. Hæc est mundior, atq; uera hydropum curatio: Etenim potui medicamina danda cauere decet: Alia enim uesciam commouent, alia intestina lacerado ulcerant, uel dysentericam faciunt passionem: Alia stomachum uertunt, & fastidium generant cibi, & sitim ex- tendunt. Quapropter si cogentibus rebus utendum uiderimus quibusdam aquiducis medicaminibus, quæ Græci hydragoga uocauerunt, ea dabimus hijs qui plurimo humore infusi aquoso corpore laborare uidentur. Habere e- tiam conuenit curam, ne rursum corpora repleantur: ex quibus est euphorbiū multo commixtum potu datum, uel ouis sorbilibus aspersum, duorum uel tri- um cochleariorum quantitate, uel decoctio radicum, aut squilli. Oportet autē squillæ libras duas omni purgamento absolutas, quod ad unam libram rediga- tur, concisas in uas fictile nouum prælitum mitti, tam adiectis uini sextarijs tri- bus, quibus ad tertias decoctis, ex ipso liquore erunt ad duo cochlearia ægrotan- ti danda: & proficiente curatione usq; ad uncia unius accedere modum. Sed hoc erit post gestationē adhibendum, uel post perunctionē corporis, & ante sumpti- onem cum plurimo interiecto tempore. Ex decoctione aut radicū duos uel tres cyathos dandos probamus. Sin uero etiam urinā quis uoluerit comouere, erunt omnia aromatica prohibenda, quæ non curiosa, sed magis simplicia esse uidean- tur, ut est decoctio seminis cucumerū, uel fœniculi, aut dauci, aut apij, anesi, pe- troselinij. Itē menta, asari, nardi, squinantij, zinziberis. Hæc singula uel cū uino, uel ex ipsis confecta erunt offerenda. Ac si ex hijs humor detrahi non potuerit, oportebit tanq; alienū paracentesin auferre. Sed nunc decet prius quàm ipsius

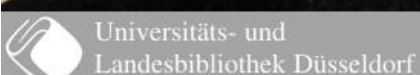
μεσσηματωρις

διὰ χυμους

Libri Respon- sionum, siue Adiutoriorū Cælij.

ὕδρα γαργα- λικα Aquiducamina

παρκεντησις

C officij usum doceamus, hijs respondere qui iustius curationis adhibendæ dissol-
nantia iudicia posuerunt. Antiquorum igitur aliqui congruam paracentesin di-
cunt, ut Euenor libro quinto Curationū, Erasistratus libro quo de hydrope scri-
psit, & eius sectatores, Theffalus secundo libro regulari. Alij uero congruā lau-
dauerunt, ut Asclepiades libro quo de hydrope scripsit, & Themison secundo
libro Tardarum passionū, quibus etiam nos iuxta Sorani sententiam consenti-
mus: Adsertores tamen primæ sententiæ, hoc est, istius reprobandæ curationis
hæc dicunt; peritonei membrana à natura neruosa esse perspicitur, & est omne
quod neruosa fuerit qualitatis punctioibus inimicum, siquidem consensus in-
gerat. Præterea spirationis naturalis causa, qua nos aërem recipere, atq; reddere
hauustu potili necesse est, intestina quoq; commouentur, quibus superficies cor-
poris consequenter tangitur. Et est periculum hanc paracentesin uulnerare lo-
ca: quippe cum non solum corruptus humor detrahi uideatur: uerum etiã natu-
ralis sæpe spiritus excludatur, quod est uehementer corporibus noxiū. Dehinc
etiam post effectū punctiois, aliqui ægris sua uulnera resoluētes uoto prius tor-
poris deponendi uitam quoq; liquerunt. Item neq; tempus sibi conueniēs hoc
genus adiutorij habere uidetur: Etenim passione constituta, uel superpositione,
siue lenimento aliud tempus mitigationē demonstrat, aut aliam resumptionem,
uel recorporationē. Paracentesis uero conturbat atq; uires corporis tollit, & nō
recorporatiua uirtute medetur, sed usum recorporatiuū impedit. Ad summam,
nemo, inquit, saluatus est eorum qui per paracentesin curati sunt: quapropter
adhibenda negatur. Item Erasistratus ait, quod iecore in duritia constituto ob-
esse paracentesis uideatur: siquidem grauatio iecoris tumentis toleretur humo-
ris substantia subleuata, atq; natans in liquidis, quibus effusis omnis grauedo
partium tumentiu, quæ diaphragmati sunt natura cōnexa, atq; uenæ maiori, at-
que contendit, quam Græci quilen appellant, adductione sui tumores ingerant
uicinarum, ac deinde celerem faciant mortem. Item Ptolemæus Erasistrati se-
ctator ait causam passionis esse iecoris duritiam, supercreatam uero humoris in-
fusionē. Paracentesis igitur liquorem detrahens passionem minime detrahere
agnoscitur: Siquidem non auferat causam, ex qua humor creatus esse uideatur.
Sed sunt hæc omnia facile expugnabilia: tunc enim uulnerata neruositas in tu-
morem uenire recte iudicatur, quoties naturali habitu fuerit constituta. Nunc
autem morbo uitiata, peritonei membrana contra naturam habere perspicitur,
& non similia, atq; eadem sequentur naturaliter, uel contra naturam constituta.
Item intestinorum uulnerationē metuere inanis timoris est: Etenim exercitatis
atq; prudentibus hoc genus officij cōmittitur: Dehinc plurimū peritonei mem-
brana distabit interiecta humoris causa submota: spiritus uero etiam phleboto-
matis sanguini iunctus excluditur, nec ilico tamen reprobanda phlebotomia,
cum sit ab omnibus rectissime adiutorium comprobatū. Ferendum est enim le-
ue damnū naturalis officij, quoties maior utilitas excludendæ passionis promit-
titur. Soluere uero ligationē ægrotantes, & immoderato fluore acuto deponen-
dæ passionis in mortem uenire, simile quiddam est tanquā phlebotomatū ligatu-
ram medici soluere, ac deinde plurimo sanguinis fluore uitam finire: Hæc enim
non adiutorij est curatio, sed stultitiæ ægrotantis. Habet præterea paracentesis
etiam aptissimū tempus, quod illi inueniri negant, sicut cucurbita scarificatione
adiuncta, atq; hirudinū appositio, quæ non in accessione aut lenimento, sed in di-
missione suppositionis recte adhibēda probant, sicut in alijs docebimus de adiu-
torijs specialibus scribentes: Omnes enim paracentesi curatos, ut aiunt, mori
apertissime

Euenoris libri

curationum.

Erasistratus.

Theffalus.

Asclepiades:

Soranus.

Ptolemæus

Erasistrati

sectator.

Aperissime mentiuntur; nos enim quosdam uidimus euasisse: plurimi uero moriuntur: siquidem medentium tardantes consilia serius paracentesis adhibeatur, ut quibus alij adhuc tumentes peritonei membrana, & neque usu dextero operantes diuisuram faciendo mortis periculum incurrunt. Ex quibus est etiam Asclepiades, qui diuiso loco fistulam relinquendam putauit. Ex qua stirpis in modum impressa, uel per puncta peritonei membranae graues consensus, atque indignationes adferat: Quippe cum saepe etiam gelati sanguinis corpuscula irruentia uulnerum diuisuris, uel quaeque externa magnos tumores atque indignationes commouerint. Erasistrato uero cauens, quod post detractioem humoris ex iecoris duritia in passione ueaerunt superiores partes, ac magis salutare, adductione quadam ponderis indignentur, erit respondendum, quia plurimi hydropes sine ulla iecoris duritie in passione uenire probantur: Etenim ex alijs causis fieri posse superius demonstrauius. Plerisque etiam quanquam iecur duruerit non necessario in hydropem uenire contingit, ac saepe adductione partium, uel indignatione superiorum uexari perspicimus, quo saepe tumor etiam perdidit agrotantes. Omitto quod iuxta eius sententiam oportebat supinis iacentibus agrotis nullam querelam partium attestari: Siquidem iecur nullo pondere superiora distendat, hoc est discrimen, quod Graeci diaphragma appellant. Asclepiades uero repentinam effusionem atque coadueruatam cum periculo fieri testatur: Siquidem uix, quas Graeci poros appellant, interiecta mora blando se tactu contigant, & propterea illi manent agrotantes. Detractione autem facta liquorum, aspero se tactu contingant, atque cocidentes angustentur: ac simili ratione etiam spiritus uehementer irruens carni dolorem faciat, atque inflationem, & tormenta intestinorum. Est praeterea facile expugnabile Ptolemaei dictum, quod paracentesis humorem detrahens passionem non auferat: Etenim primo, neque ex alio quolibet adiutorio singulari haec passio solui posse perspicitur: quippe cum sit magna atque perseverans, dehinc quaedam adiutoriorum ob releuanda accidentia passionum, quae Graeci symptomata uocant, adhibenda probentur: quanquam non totum soluere morbum uideatur, ut phreneticis luce commotis oculorum praectio. Item alia quaedam, quae quanquam nihil per se medeantur, alijs tamen adiutorijs praeparant corpus, uel patientem locum, quo facile adiutorij beneficium sumat. Ac tonsura uel rasura capitis fluore quolibet adfectis, quo detractis capillis illinenda medicamina constrictiua, uel epithemata, aut cucurbitae appositione nullis obstantibus medeantur: Quanquam sit detractio capillorum laxatiua: at uero paracentesis etiam per se plurimum medetur: Releuat enim detractioem plenitudinis tensionis, atque spirationis difficultatem, quam dyspnoeam uocant, & alijs adhibendis adiutorijs praeparat partes: Non enim potuerunt medicaminum illinimenta, uel appositio sincera uirtute ad uiscera, uel patientes partes peruenire, cum interiecto humore peritonei membrana plurimum a cutibus distet, transeant autem facile ad ea, ad quae destinata erant humoris interiecti ablatione permitta. Quapropter paracentesin adhibendam probamus, sed non hijs qui uiribus fuerint fatigati, aut adhuc in tumore peritonei membranae constituti: addentes etiam, uel praedicentes periculum: Plurimi enim quamquam alterius superesse uitae potuerint, & sine ullo dolore mortem capere, paracentesis cura celerem mortem pertulerunt.

scribens phlebotomari iubet, recte quidem, sed non scripturam considerans potius quam conuulsiuam causam sanguinis detrahendam: quod est æstimabile, atq; ut ita dixerim, dogmaticum, sicut secundo libro de cœnotetis scribens Soranus *Libri Sorani* docuit. Vtitur præterea uomitiuis ieiunus, itemq; radicum eorum confunders *λευκίτων.* tempus; Oportet enim superpositionis tempore adhibere phlebotomiam, in lenimento uero uomitum. Item uentrem inter paucos dies leuiter deducendum iubet, atq; superficiẽ corporis constringendã ungento myrobalani, cum aceto & oleo rosaceo paruo, uel myrtino, & ammoniaci gutta cū alumine. Depone etiam ægrotantes in decoctione frigida ex herba perdicia confecta, uel plantagine, aut murta, aut rubo, bis in die, atq; sufficienti tẽpore quadã tarditate ægrotantes imperat immorari. Dat cibos facile reflabiles, & potu magis aquam: quæ sunt incongrua: Phlebotomia enim similiter laxatiuum genus est, & cibus reflabilis, & singula ungenta quæ imperat adhiberi, constringuat. Item embasis, quã *εμβασις* fieri ex decoctione herbarum iubet supradictarum. Item ungenta condensant corpora. Sed hoc passus est cum nondum limpide methodicam perspiceret disciplinam, & Asclepiadis secta circumseptus, passionis causam in extasin æstimaret, quam præstibat fieri *† intrinsecam* per ensem siue cutem: & ob hoc quærebat materiam *† superficiem* à superficie ad altiora, uelut latius patientia, reuocare. Vtitur denique constrictiuis extrinsecus, & rapit ad interiora ea quæ fuerint appositorum uirtute depulsa. Prouocat etiam uentris fluorem & uomitũ, & utitur hellebori purgatione, adhibito pilothro in tres uel quatuor dies, uel alio quolibet urenti medicamine *† λιθοθρο.* usq; ad cutis ruborem, quo magis perseverantem faciat passionẽ. Adhibet præterea cataplasmata, ex quibus etiam succos adhibuit arnoglossæ, uel perdicij herbar. Item malagmata adhibet constrictiua, ex quibus nunc plurimi laudant argagation appellatum medicamen. Item exercitium probat, & defricans cutem, *Argagatione medicamen.* declinat ungere, sed adhibet græcum, non conijciens hoc quoq; esse laxatiuæ uirtutis. Adhibet etiam ammoniaci guttã cum aceto uel uino, aut quæ sunt intra se contrariæ qualitatibus. Item post exercitium sudationem faciendam igne uicino, sed aqua frigida fouendos imperat ægrotantes, & usum hellebori geminũ probat. Quæ sunt quidem uera adiutoria, si tẽpora quoq; seruentur, ut Responsum docuimus libris. Item quidam Themisonis sectatores inuicia quoq; passionis præuisa, coërcentes pronos ac decliues, uel uenturos in eandem, quos uiderint phlebotomant, & helleboro purgant: Eos autem quos iam possessos ac ceperint, iisdem negat curandos adiutorijs: siquidem corruptione quadam uel laxatione extremæ cutis in corporibus hæc passio generetur, & sit arifica carnis atq; mollifica corporis phlebotomia. Quapropter inquirunt esse frigorandã uel siccandam corporis superficiem, quo possit eius humor ad intestina uel uentrẽ recurrere, ac deinde clysteribus, uel purgatiuis medicaminibus, quæ catartica *αλυσθησιν-καταρτικόν.* uocant, detrahẽdo cibum. Præterea præpotandos probant ægrotãtes succo nepetæ, seruata moderatione quãtitatis, quæ neq; minuenda, neque superanda sit tribus cyathis uisque ad sex. Cibum etiam dandum frigidum, atque constrictiuum & paruum. Potum frigidum, sed meratum, ex uino uehementioris acrimonia, atq; albo, uel ueteri: & iape tenendos ægrotantes, uel siccandos abstinentia bibendi, siccioribus reficiẽdos cibus: Quæ sunt utraq; incongrua ac dissonantia siccandæ cutis, secundum eorum intentionem: Sic enim, ut aiunt, è superficie transmittendus est humor ad altiora, atque eo prouocandus, ut clysteribus ac purgatiuis medicaminibus excludatur per uentrem: erit enim contrariũ, siti atq; siccioribus cibus, & uino supradicto altiora siccare. Item aliqui horum multitudinem

A deribus composita medicamina, staphysagria drachmas duas, sandaracæ drachmas duas, nitri obolos duos, admixto oleo & aceto, donec in mellis crassitudine ueniat. Vel sandaraca cum oleo, & nunc staphysagria, & abrotanum æquis ponderibus admixta calce, quam Græci conin uocant, & hijs similibus. Palpebris autem erunt adhibendi sicci pulueres, atq; collyria, quæ Græci phlepharica uocant, nos palpebraria dicere poterimus, ex are usto, atq; aneso affo: sed & lapide scisso, & pipere, & staphysagria confecta. Hæc etiam in hijs qui præter phthiria sinpruritu uexantur sunt adhibenda, adiectis magis feruentioribus aquis in usu lauacri, & asperginibus pulueris ex thure & nitro, & sulphure confecti. Item solutiones, quas Græci helioses uocant, adhibendæ sunt: Dropaces quoq; & uomitibus radicum, & ea quæ iam sæpe de alijs memorauimus scribentes passionibus, quæ corpus recorporatiua uirtute fortificare, atq; in meliorem habitudine commutare ualeant: Sic enim detracta corporis cachexia, quam nos malam habitudinem dicere poterimus, eius quoq; comitantia depellentur.

DE VENTRICVLOSIS, QVOS GRÆCI
coeliacos uocant, & de cæteris defluxionibus,
CAPVT III.

Ventriculosa passio, quam Græci coeliacen uocant, à parte corporis quæ patitur nomen accepit. Generatur ex antecedenti indigestione continua, uel tumore uehementi, aut dysenteria. Sequitur in hac passione constitutos uaria stercoreum egestio qualitate atque colore, nunc tenuis ac soluta, nunc aspera & inæqualis, uel constricta, & nunc alba, nunc similis urinae camelorum, nunc flaua & spumosa, nunc prasina uel liuida, aut nigra, aut purulenta, aut sanguinea, cum graui foetore & rugitu intestinorum, quem Græci borborismum appellant, atq; in exitu sonitum, & post effusionem factæ uelut scæntis stercoreis uesiculæ: & nunc iugiter nocte atque die, nunc coadceruatim, sed interiecto spatio, ut per diem bis uel semel, aut interpositis uno uel duobus diebus, aut eo amplius: & nunc cum tensione atq; uentositate, & tormento, uel dolore aut singultu confidente, atque conducta cute quæ uentrem circumtegit, attestante siti, & ipsius uentris feruore, & leui in interioribus torpore frigidus: Sequuntur etiam uigilia, fastidium cibi, & aliquibus plurimus torpore frigidus: debilitas, pallor subalbidus, & nunc febres, dehinc corporis odor teter plurimus, ut etiam quæ suis manibus tetigerunt computrescant, & difficile careant odore concepto. Tum uultus inflatio atq; pedum: Quibusdam etiam dysenteria congeneratur, cum facile fuerint intestina ulcerata, ob defluentium acrimoniam. Est autem passio solutionis, & aliquando stricturæ complexa: Siquidem aliqua eius reumatismo uentris: Siquidem plurimæ in ipso fiant egestiones, sed non uariarum supradictis concurribus. Quapropter cum adhuc noua, uel emergens fuerit passio, nec plurimi temporis, sed in superpositione constituta, quam Græci epistasin uocant, erit eo tempore locandus ægrotans constrictiua ratione, ut sæpe docuimus, adhibita requie: & quantum uires permiserint, abstinentia: Etenim ad perferendum atq; corpori adpropriandum cibum sumptum: nunc uenter patiens indignatur, tanquam oculi patientes uisus officio: in qua ætati somnus etiam plurimus curandus, atque sitis, & lanis mollibus uenter contegendus leuiter oleo hispano præactus, uel melino, aut rosaceo, aut murtino, aut lentiscino oleo. Ac si uentositate quoq; uel tormento affecti fuerint ægrotantes, dulci oleo

uons.
uoxiopia bla-
φαινα.

uiliuore.

uolikioti.

uolikioti.

borborismos, u
borborismos.

Reumatismus
uentris.
uaitaxoti.

I ci oleo

Arit, hoc adprehendimus, cum solum præter aliqua purgamenta fuerit exclusum. At si hoc egestio secuta fuerit quædam aliena, minus quidem purgata, tamen accipimus ulcera, & propterea sanitatis spem pollicentia. Item si nihil fuerit exclusum, neque ipsius iniectionis quidquam, erit credendum necessariò medicamen inhæsisse, quantum sua ualuit potentia: & propterea sui operis integrasse uirtutem, quanquã non perfecisse uideatur. Nec recte culpanda uirtus est, quæ una iniectione non dederit sanitatem, cum plenam fecerit futura perfectionis fidem, perseverationem sui persuadens. Vnde si omnino nullum fuerit redditum, medicamen erit impauide accipiendum: atque è contrario si eius nulla particula fuerit retenta, & statim effusum, nullum sui demonstrauerit effectum, omnia desperanda: Est enim plurimæ debilitatis, atque alienatarum, uel mortuarum partium signum. Coniiciendum præterea, ne ut sæpe contigit, uetustate medicaminum effrata uirtute nullus sequatur effectus: & propterea sicut iniecta sunt limpidè reuocentur: Quapropter etiam hoc intuendum esse mandamus. Tum post egestionem factam spongijs erit postea detergendus: Vel si nihil fuerit exclusum, interiecto spatio unius horæ perunctum reficere ægrotantem cibus congruis, atque stomacho aptissimis, ut lactucæ thyrso, uel intybo cum aceto, quod sit ex murta confectum, aut oliuis fractis uel natantibus, quas colymbadas *καλυμμάδες* appellant, & ouis hapalis, & uolantibus nuper memoratis, quæ sint nutrita constrictiuis, ut murta, rosa, lentisco: Etenim eorum pinguedo sic defluxit, atque caro constricta sufficitur: magis in eorum pectoribus quorum plus ossibus uicina aptiora probantur: sunt enim teneriora cæterorum. Danda etiam pomorū quædam constringentia, atque olerum cocta, quorum superius, atque de alijs scribentes passionibus memorauimus, potui dabimus aquam frigidam: Quod si minime tolerauerint ægrotantes, dabimus feruentem plurimum aquam cisterninã: Et si sine febris fuerit ægrotans, dabimus uinum exercitioris paulo uirtutis, ut supra docuimus. Omnino enim inuitantes adpetitum, siue suscitantes, quæ Græci orexin uocant, stomachi robur debemus custodire, nisi cum nausea etiam uenter fuerit resolutus, Oportet etenim curare, ne rursus plurimum cibum demus aut potum: uel priusquam solidum cibum sumpserint ægrotantes bibendum credant: Nam conuenit neque grauata, neque humecta intestina seruari. Si igitur medicaminis iniectio aliquo fuerit peccato uitiata, ut non omnibus adiutorij partibus informata uideatur, mox medicamenti monstrabit errorem: Nam quidam iniectione aliqua ex parte uomuerunt, aliqui stomachi ac uentris dolorem senserunt, singultibus atque nausea affecti, cum anxietate ac siti, & immitigabili ardore, & articulorum frigido torpore, & pulsu maligno, atque sudore uel defectu, aut pressura capitis, siue grauatione, quam carolin uocant: siquidem sit nimia uirtutis medicamen iniectum in febris uel uiribus uitiatis, aut in alto tumoribus constitutis. Vomitus autem medicaminis iniecti si ex tumore uentris fuerit factus, uel teneriorum intestinorum, tanquam in iliaca passione, sæpius ægrotantibus intulit mortem. Si autem nullo tumore subiecto fuerit effectus, ingerit uexationem atque metum: Aut ut sæpe contigit passionis significat depulsionem: Siquidem nulla pars ulcerum in intestinis à medicaminis contactu uideatur immunis. Tardante passione etiam recorporatiuis conuenit uti rebus. Quapropter oportet ea quæ feruntur per uentris officium celeriter auferre, & ora ægrotantium spongijs ex pulsa frigida siccatis reficere, articulos ligare, & stomacho cataplasma constrictiuum imponere, quod diadaphnidon dicunt, uel similis uirtutis. Odoramenta quoque resumptiua adhibere, & frequentius cibo nutrire ex supradicta

A secunda uel tertia die eundem trochiscum iniicere, sed solita, uel certe succum plantaginis, aut acacia cum aqua. Sin uero quibusdam diebus sine officio uentris fuerint agrotantes, ac rursus iniectionibus asperati, conijcimus in hijs non cicatricem ulceris factam, sed medicaminum supraducto cortice fuisse obrufa: & propterea post effectum uentris nuda atque sordidata, rursus humorem fluere ordinabimus. Item tribus diebus lenticulae coctionem crassioris succi iniiciendam: Etenim intestina uel propria medicaminis coercentur, quam Graeci styphsin uocant, & ulcerum mitescit asperitas, & ex anterioribus medicaminibus facta conglobatio, siue cortex in saniem prouocatus cadit, & subiecta ulceram cicatricem uenire coguntur. Ac si plurimo tempore ulceratio perseuerauerit cum corporis debilitate atque fastidio, erit frequentia medicaminum euitanda, siue iniectionum, siue potionum: Maior enim ex ipsis uexatio fiet, cum cibi appetitus extinguitur, & in fastidium ueniunt agrotantes, nisi parua insuetorum multis fuerint consuetis admixta. Decoctionem autem lenticulae secundo uel tertio per singulos iniiciemus dies: Ex ipsa enim sufficienter intestina coercentur, & latenter corpus nutritur, cum quadam particula digestionis usurpata uiribus profecerit agrotantis: Tum cum limpida ulcera senserimus, erunt cohibenda ea quae uehementius conficcare ualeant, quae Graeci styphonta uocant, & iniicienda medioariter constringentia. Ac si quisquam eorum non tulerit uirtutem, erit diachylon medicamen oleo roseo soluendum, ac diligenter liquefactum iniiciendum, uel plumbeo mortario plumbeo pistillo circumducto immisso oleo rosaceo conterendum, donec in succum ueniat, atque crassius fiat. Horum quoque similibus utendum monemus. Tunc uino leni, atque carne uolantum uel marinorum utendum, ut squillae, mulli, carani: & pro modo uirium gestatione resumptionis causa. Dehinc cum omnia tuta uiderimus lauacrum adhibemus: sed non properanter, & magis cum forte iniectione fuerit facta trochisci, nisi primo uentrem egresserint agrotantes. Tardate passione superpositionis tempore iisdem uti conuenit. In lenimento uero erit fortificatio adhibenda corporibus per uariam gestationem, & uocis atque corporis exercitium. Post singulas egestionem adhibenda ex oleo & aqua calida, & decoctione lini seminis, aut foenigraci, aut maluae agrestis, iisdem partibus, hoc est sessioni, quam Graeci hedram uocant, & specialiter adiuuanda uaporatio ex pollinibus cataplasmate calido, uel faccello. Dehinc etiam radix agrestis maluae decocta atque contrita, & calida testa calefacta erit apponenda. Ac si iugis fuerit dolor, immittendus digitus usque ad altiora, praerunctus adipe anserino cum foenigraci semine cocto atque contrito, aut aliquo medicamine ex hijs quae appellamus *lypara medica* para. Ac si haec minime fuerint inuenta, erit hoc cerotario faciendum simpliciter *camina.* atque limpido: Et cum tempus cibi dandi occurrerit, adhibenda perunctio stricture congrua. Tunc nutrimento dandus panis ex aqua calida, aut alica lota, aut pulcra ex melle confecta, aut oua sorbilia cum pane. Potui autem aqua calida offerenda. Perseuerante autem tumore, adhibenda cucurbita adiuncta scarificatione locis tumetibus, & uaporatio spongiarum: Declinatione occurrente adhibenda cerotaria, & resumptio cauta: sic enim sedantur iuges egerendi uentris delectationes, um tumor mitigatione conquiescit: Atque ille qui putatur reumatismus indulgentia tumentium facilius abstinetur. Ac si aequalis tumori fluor occurrerit, utriusque erit conijcienda curatio. Quapropter si fomentum ex oleo hispano, uel melino, aut murtino, aut lentiscino adhibuerimus, & cataplasmata erunt ex aceto atque melle, uel stymmatibus praerinfusis coquenda. Item *Stymmata.*

A agrotantis. Ac si plurimus fuerit in ulceribus sensus, ut medicaminum constrictione lacessita indigentur, erunt iniicienda ea quæ cum dulcedine admota partes ualeant præficcare, quo neque ulcerationem prouocemus, neque fluxum negligamus. Ex quibus est in febricitantibus succus prisanæ cum adipe caprino, contrito atque commixto tracanto, uel gummi, aut argillinci radice. Sed illa duo infusione præmollienda: radix autem coquenda, aut rosaceo oleo ouum commixtum, aut lac coagulatum, uel cum amylo concoctum ad tertiam partem. In hijs uero qui sine febris fuerint, passum conuenit Creticum, & uinum squilliticum supradictis speciebus. Tum refectionis tempore unctio adhibenda ex oleo hispano, ac deinde ora lauanda pusca tepida. Cibus autem specialiter, ut in coeliacis ordinauimus dandus. Similiter etiam potum conuenit dare. Lac quoque bibendum præcoctum, quod appellant diacoleon, siue singulare: Etenim fluores crassificando cohibet, & ulcera deterget, & acrimoniam humorum temperat, & sine ullo labore corpora nutrit. Est autem coctionis hic modus: Lac sumendum ex agresti pastu perfectum: Etenim in ciuitate nutritorum animalium reprobamus: siquidem capræ è falsiore pascua sitientes plurimum atque coadceruatim bibant, & multum lac, sed aquatum faciant, quod est coactioni uentris incongruum. Quapropter magis ex caprea, quæ lentisci pascua, uel muræ, aut rubi, aut uitis folijs, uel quercus, aut salicis, uel hederæ, aut terebinthi, aut herbæ calicaris, uel polygonij, aut plantaginis, & horum similibus fuerit nutrita, erit lac accipiendum: Confluxit enim constrictiua qualitas herbarum in lactis qualitatem: Nam sæpe diagridium, uel helleborum mandentes purgati uirtutis efficiunt lactem, sicut procicolum comedentes lac generant, quod uisum præstet accipientibus abunde. Denique erit primo probandum, atque eligendum quod sit albidius, atque sine ullo odore, & neque globosum, hoc est, frustis coagulatis uariatum, quod Græci thrombodes appellant: neque in urinæ similitudinem mutatum, quod ijdem uroides appellant, sed quod possit unguibus destillatum manere sua tenacitate collectum. Boni igitur, ut diximus, lactis quatuor uel quinque sextarios oportet in uas fictile mittere siue æneum, immittendæ & cochleæ, quas nos lapides marinos, uel fluminales accipimus, non marinæ igitur ob salitatem, sed fluminales inusta: primo quo sint igne pellucidæ, tum auferendæ: & ex sufflatis omnibus, quæ de se forte dimiserint, ac depurgatis supradicto uasculo immittendæ, ac ferulis lac cum iisdem cochleis mouendum, donec ad mediam ueniat partem, siue tertiam: Dehinc refuso lacte proijciendæ priores cochleæ, atque aliæ innouandæ similiter exustæ, sed per profectum numero, atque forma minores longa per interualla. Hæc confectio lactis diacoleon appellatur. Sine hijs uero confectio erit longe simplicior, quæ Græci aperiergon uocant: Vas enim lactis erit imponendum igni molliori, & immissa ferula metienda mensura totius ac dimidiæ, & tertie quantitatis, quo non coniectura, sed uera dimensione coctionis quantitatem sumamus. Tunc ex ipsa ferula circūlato ductu mouebimus coquētes, ne lateribus uel fundo iugi mansione insidant: Dehinc ultimo coctionis tempore plurimus detrahendus est ignis, & cū ad partem dimidiā, uel tertiam uenerit, erit in aliud uas refundendū, exinde agrotandū, non frigidum, sed leuiter gelatum, quod galactodes appellant. Ac si forte stomachi fuerit euersio comotacum accipere agrotantes horrescunt, erit frigidum dandum, præfecto uasculo niuisbus: Ut enim mel decoctum fit constrictiuum,

οἶνον κρηθιτικόν

Lac diacoleon.

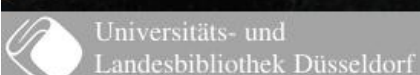
Lac caprinū.

Lac θρομβώδες οὐροειδές.

Cochleæ lapides.

Lac ἀπειργον.

γαλακτώδες.

C sic etiam lac deposito atque excocto tenuissimo liquore, quem Græci orrhon
 4330r appellat, & uapore concepto constrictiuum fieri necesse est. Conuenit deni-
 que etiam supra dictus ex regula motus. Est enim uirtute constrictiua, & sui
 corporis raritate, tenuitatem lactis, uel aquatum à liquore ebibens. Accipe-
 re autem ægrotantes debent pro passionis magnitudine, & sumendi uoluntate,
 quam Græci orexin uocant, quidam plurimum, quidam paruum, & primo ex
 ea decoctione, quæ sit ad dimidiam partem redacta. Tum ex ea quæ ad ter-
 tiam uenerit partem: siquidem sit paulo plus constrictiua uirtutis. Sed erit eius
 usus comparatione prioris minuendus. Tunc post bibitum lac nullum potum
 sumere debent ægrotantes: Est enim ratione carens lac decoctione constrictiuus,
 supermissio liquore in aquam uertere. Præterea in hijs qui sufficienter, uel quan-
 tum uoluerimus sumperint, nihil erit omnino superdandum: Hijs uero qui
 minus accepisse uidebuntur, sicut de coeliacis ordinauimus, erit superdanda pul-
 ticula ex lacte confecta, ut destinatus impleatur modus. Tunc post intermissio-
 nem mediocrem si quisquam nauæauerit, erunt danda mali punici grana, uel
 acinæ uuarum siccarum, quas fabriles appellant, aut mespila, uel sorba. Qui-
 dam igitur primam decoctionem probauerunt secundæ præponendam: Siqui-
 dem lac in semet uelut calcis qualitatem accepisse uideatur, qua possint putre-
 dines ulcerum abstineri. Alij uero secundam magis probauerunt, quibus etiã
 nos consentimus: Non enim admixtæ supradictæ qualitatis causa est abstinendæ
 4331r passionis: Potest enim etiam quiddam calcis uiuæ, quam Græci asbeston
 Calx
 4331r
 appellat, lacti admisceri. Sed est incoctio siue insumptio aquosi liquoris, quo
 amisso syncerior lactis qualitas fiat, quæ neque curiosa confectio, neque nido-
 rosa, uel fumosa sufficitur, si simplici coctione fuerit procurata: Cum enim lac
 se à suo humore separauerit, quam Græci orrhon appellant, crassius effectum ac
 uiscosus insidens uentri, atque intestinis, & multo tempore immoratum liqui-
 da conrassat, & ulcera mitiganter amplectitur. Item alijs tertiam partem aquæ
 lacti miscentes decoquunt, adferentes quod sit decoctio melior, ne ullo nidore
 siue fumo, aut uisione lactis natura uitiatur, ob aquæ admixtionem. Hij autem
 si usque eo coquendum iubent, donec ad modum præmixti redeat lactis, qui fu-
 erat priusquam aqua misceretur, & liquidius conficiunt, & non sine suo natu-
 rali liquore, quem Græci orrhon appellant, ægrotantibus dabunt, prisca lactis
 quantitate seruata. Sin uero ad partem dimidiam uel tertiam decoquent, non
 solum plurimum decoctionis tempus insument, uerum etiam tarditate co-
 quendi diutina fumosum faciunt medicamen. Hæc sunt quæ in ipsorum er-
 roribus respondemus: Eius autem datio erit discernenda: Nam primo gela-
 tum bibi debet siue tepens, quod Græci galactodes appellant: tum feruens.
 Sed cum primo fuerit profectus aliquis ex ante dato: Hinc enim perfecta pas-
 sionis fiet abstentio. Ac si quisquam ægrotantium lac sumere noluerit, aut hor-
 rido uisu, aut stomachi supinatione recusans, erit alijs adiutorijs adiuuan-
 dus. Et si ulcus fuerit in superioribus ac densioribus intestinis, utendum me-
 4332r dicaminibus potis, quæ Græci anoterica uocauerunt: Etenim quæ inferio-
 Medicamina
 4332r
 ribus clystere iniiciuntur hæc magis patientibus aptanda sunt locis. Et cum
 cibi fuerint adperentia seruati, nec ullo fastidio ægri uidebuntur adfecti, e-
 rit medicaminum consueta magis eligenda materia: ac si fastidium fuerit, so-
 la probanda. Sed eorum compositionem atque ordinem ex hijs quæ de coelia-
 cis ordinauimus sumi mandamus. Licet præterea cum hijs etiam acaciæ, uel
 œnanthes ex aqua cisternina contrita, donec collyriorum faciat crassitu-
 dinem,

breuitate fructu debent
 et dicitur coctum ad aqua
 in hijs uero quibus febris
 interueniat quæ sanguis
 succus pinguis, uel um-
 ni. Quædam to cryza em-
 pedericæ atq; subalim-
 ni uel oorum uirtu quæ
 parat agrestis, & in hijs quæ
 quæsi coctione curantur. Nam
 præterea cum alijs uocantur
 condum probatur effectum
 to, & uero si uel quædam
 quædam mali periculis in pro-
 uide mali punici erit, & contra
 uentris. In acinis pin-
 gibus quam ledam uocant, &
 quibusdam. Ac si quilibet
 illa, & quilibet sedio in quæ
 ad uirtutem cingenda, quæ se-
 qui deo quædam uirtutem etiam
 eorum tam uirtu magis uirtu-
 breuit, aqua temperata coque-
 detur. Cuius uirtutem in
 quædam Græci appellant, in hijs quæ
 quædam de uentris. Tunc etiam
 quædam, ut admodum omnia con-
 uentris non plus cyathis duo-
 bus in uno dabit, uel quilibet
 in hijs uero conueniant, quæ
 uirtutem conuenit. Alia quæ
 uocantur, hinc chochanda alia
 rano. Tunc quilibet profectus
 lambam atque uoluntatem
 magis ægrestis. Quæ longiora
 ista, ne lignosa frant, & dige-
 ratur uirtutis pectonibus uirtu-
 Tunc uirtutem coquenda, ac
 lo manantibus. hinc manantibus
 se est, lepore uel capite conuenit
 uirtu constringere uirtu, ut ma-
 rita, quæ nodum fuerit ma-
 rianonibus membran-
 ta, uirtutem appellant. Quæ
 ne cum uero digestibilibus
 nexu uirtutis corpora quæ sunt
 uirtutem, & omne quæ
 uirtu. Tunc uirtutem danda

Adine rotundata frusta dare bibenda, aut resoluta cum uitello ouī affi in quan-
 titate dimidij cochlearij, aut aqua resoluta: in hijs qui febre afficiuntur tribus cya-
 this: in hijs uero qui sine febribus sunt cum uino erit offerendum. Præterea com-
 muniter etiam hæc quæ sanguinem expuentibus dantur probamus: Quorum
 est succus plantaginis, uel una die ac nocte rhus syriaci infusus uino uehemen-
 tiori: Quo detracto oryza immissa uino coquemus: Dehinc lenticulæ pulmen-
 rum decorticatæ atq; subassatæ in puliculæ modum conficere. Item oua aceto
 cocta, uel ouorum uitella, quæ sint carbonibus assata. Item decoctio ex planta-
 gine, aut agresta, & intybo, quod cicorion Græci uocant. Sed hæc singula erunt
 duplici coctione curanda: Nam post primam coctionem erunt in aliam aquam
 transferenda cum alijs nondum coctis: Quorum coctione perfecta priorum se-
 cundum probamus effectum. Erunt præterea hæc condienda oleo uiridi, & ace-
 to, & paruo sale, uel quod est melius, rhus. Et si sordidum tardauerit ulcus, inie-
 ctione mulsi perseverandum probamus, nisi solutio fuerit adiuncta: Vel deco-
 ctione mali punici etiam, si crebræ temporali ter uentris egestiones: quæ quidē
 erunt terenda. Item corticis pini, aut subassatæ interioris tunicæ, siue corticis
 glandis, quam sardianam uocant, aut pulenti, aut cuiuslibet materiæ uehemen-
 tius astringentis. Ac si quisquam harum uirtutum recusauerit usum, horrens *Sardiana*
 oblata, siquidem sensu torqueant acriore, erunt hæc mellis decocti atque du-
 rati latitudine cingenda, quo sub dulcedine lateant acriora, & nihil eorum uir-
 tuti derogetur: siquidem etiam mel coctum constringat. Item malorum puni-
 corum trium mediæ magnitudinis corticem sumētes, admixto uino lymphato,
 hoc est, aqua temperato coquemus, in hijs qui sine febribus afficiuntur, uel
 declinante causa melius habere uidentur: Cū cisternina uero heminas sex, quas
 cotylas Græci appellant, in hijs qui etiam febribus afficiuntur, donec ad tertiam
 partem liquor deueniat. Tum ex ipso duos uel tres cyathos ante cibū dabimus
 erunt offerenda non plus cyathis duobus. Item mala cydonia cum malis puni-
 cis decocta in uino dulci, aut squillitico, tunc fricatione siccata atque crassifica-
 ta cum lacte dato conueniunt, uel aquæ cyathis sex. Item ges aster cum aqua du-
 cta curationi conuenit. Alia quoque plurima simillimæ uirtutis infinita specie
 concurrunt. Item cibo danda alica cum uino melino aut murtino aqua tempe-
 rato. Tunc plurimo profectu accedente dandi turdi, atq; pulli gallinacei, uel co-
 lumbarum atque uolantum quæq; sicciora, ut phasiani pectora, uel perdicis, aut
 attagenæ agrestis: Quæ singula erunt postea apte coquenda, aut mediocriter as-
 sanda, ne lignosa fiant, & digestionī officiant. Aliquando etiam erunt hæc ani-
 malia reclusis pectoribus uirgultis murtæ penetranda, aut eis magis replenda.
 Tunc mediocriter coquenda, ac deinde farina conspersa tegenda, & cinere cali-
 do maturanda. Item maritima quæ sunt densioris carnis. Agrestium quoque,
 hoc est, leporis uel capræ conueniunt pulmenta, uel pomorum, quæq; uiuida
 uirtute constringere ualent, ut mala cydonia cocta uel assata. Item pira, sorba,
 mespyla, quæ nodum fuerint maturitate dulcia, pruna agrestia, mali punici gra-
 na cum exterioribus membranīs exiccata. Itē uua, & magis sumi uapore sicca-
 ta, quam fabrilem appellant. Omnis præterea cibus erit diligenter masticatio *Uua fabrilis*
 ne exercendus, quo digestibilis fiat, ne uenter debilitate segnior plurimo labore
 nixu appropriado corpori quæ sumpserit. Melius autē partibus erit apponendū
 diatheon medicamen, & omne quod fuerit siccatiuum malagma, uel aceto con-
 sectum. Tunc etiam uinum dandum, quod fuerit natura plurimum constringens,
 gens,

A Hippocrates enim libro quem ad sententias Cnidias scripsit, helleborandos principio ægros ordinauit, ultimū adiutorium cæteris antepone[n]s. Dat præterea panem ita curatum, ut neque ab hominibus recte ualentibus posse digeri facile uideatur. Item pulentum, atq; scæni græci semina, cum sint hæc qualitate contra: alia enim astringunt, alia relaxant, & nulli adiutorio tempus adiunxit. Dio- *Hippocrates.*
 des quoq; libro quo de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, prouidens siccandum corpus urinalibus medicaminibus, utendum iubet quibus non solum humor uentris siccarī minime posse perspicitur, uerū etiam uesica in mor- *Diocles.*
 bos cogi inuenitur. Item Erasistratus tertio libro de uentre prohibet cibos dige- *Erasistratus.*
 stibiles ac nutritibiles, æstimans hæc facile posse corrumpi, nō conijciens quoniā omni ægrotanti digestibilium rerum usus conuenire perspicitur: quo minime & in laborē mediæ partes, quibus digestionis celebrantur officia, cogi uideantur officia. Prohibet præterea specialiter lenticulam, atq; mala cydonia, & si quæ si- *Fortasse Lina*
 milis fuerint uirtutis, quo una uoce omnem congruam uideatur recusare cura- *suis legena*
 tionem: Nutribilia etenim, quæ ob resumēdas uires principalē tenuerunt locū, *dum est.*
 superfluū est, ut æstimat, adhibere. Lisius etiā quarto libro Tardarum passionū principio adhibendum uomitū post cibum probat. Sed cum noua ac recens in corpore fuerit passio, sine dubio dupliciter nocens: primo quod intemporaliter, etenim nouellæ passiones suasu quodam, & non agitatione uehementi sunt de- pellendæ: dehinc quod incongruæ, si quidem sit uomitus post cibum grauabilis capiti. Inquit præterea: si humoris perseverauerit fluor, atq; longo tardauerit tē- pore, & typico motu uentrē fecerit humectari, occurribus periodicis tribus uel quatuor interpositis diebus uentrem conuenit prouocare. Vnde plurimi etiam *Lac*
 B lac offerendum probant, quod schiston appellatur, siue catarticum, quo in acu- *σχιστόν.*
 tum potius, ac periculosum ueniant morbum: & exinde possit medicina tan- quam celere[m] facilius curare passionem.

DE VENTRIS DEBILITATE. CAP: IIII.

Iam hoc quidam symptomatis genus, quod nos accidens ap- pellare poterimus, scripserunt: & aiunt debilitate uentris acce- ptum cibum plurimo tempore in eodem permanere: aliquan- do corrumpi; & magis cum intestinum, quod Græci nestin uo- *v̄sira.*
 cant, fuerit quoq; debilitate uitiatum. Fieri etiam inflatione se- *Βορβορισμός.*
 cundum uentrem existente, attestante paruo dolore & rugitu intestinorum, quem borborismon uocant, cum plurimo sputu ac ructatione iu- gi. Sed erit accipienda curatio ex hijs quæ cum dolore, atq; intestinorum tormen- to ægrotantibus adhibenda scripsimus.

DE VENTRIS TVMORE AC DVRTIA & uentositate, inflatione, ac saltu CAP: V.

Vmorem uentris extantia sequetur secundum præcordiorum media, resistens atque dolorosa, attestante feruore & iugi sal- tu, & aliquando febricula, cum fastidio & siti, anxietate, & ia- ctatione. Sequentur etiam uigiliæ, & cibi corruptio. Sed discer- nitur à superiorum tumore, hoc est peritonei, siue cutis super- *αυριόνομα.*
 positæ. Primo quod transuoratus cibus uelut percussum præ- stet circa stomachi finem, uel uentris initium. Secundo quod adducta cutis digi- tis, conduplicata sequatur: Duritiam uero uentris sequetur extantia, plurimum resistens sine ullo feruore atque pulsū, uel dolore, sed sola spiratione difficili, & dige,

C & digestionis impedimento parvissimo. Item uentositatem sequitur tensio cum rugitu intestinorum, quæ facile relaxetur, ac rursus colligatur: Et si palma fuerint partes pulsatae, ut tympani resonum fingant: impressæ uero recessum faciant tardum, & detracta manu facilius surgendo concaua repleant loca. Inflationem uero, quam Græci œdema uocant, sequetur extantia partium. Sed facile atq; plurimum impressioni cedens, & neq; tympani resonum fingens, neque feruoris ingerens sensum. Item saltus commotos iugis sequetur, sicut etiam cor salire perspicimus, cum nimio uel timore, uel gaudio afficimur. Sequitur etiam sensus tanquam uolantis interius ab hijs omnibus, attestante inani tussicula longa per interualla, & thoracis pungente tensione: Sed erit accipienda curatio ex hijs quæ de strictura stomachi conscripsimus.

αἰσθησιμα.

συσπυρρία.

ρευματισμός.

διάρρεια.

DE DYSENTERIA.

C A P: VI.

Difficultate officij passio nomen accepit dysenteria. Est autem intestinorum reumatismus cum ulceratione. Sed fit antecedente fluore, quem Græci diarrhoeam uocant, aut cholera, aut tumore uentris. Et est difficile celer, frequentius tamen tardans passio. Sequitur in passione constitutos muculenta uentris egestio, atque è ramentis innexa, & humore crasso: primo cum naturalis intestinorū defluit corpulenta soliditas: dehinc uaria, atque sanguinolenta, & fellofa, aut saniosa, atq; feculenta, aut cū gelati sanguinis corpusculis, quæ thrombos appellant, & liuida, aut carnosæ, & membranæ plurimæ longitudinis innexa, attestante graui foetore, cum dolore ulcerum, & fastidio, & siti, atq; interiorum ardore. Sequentur etiam uigilia, & aliquando febricula, anxietas, iactatio, hebetudo, & aliquibus intestinorum rugitus, & tensio cum uentositate, & impedimento urinae reddendæ. In quibusdam etiam uomitus, & saltus præcordiorum, aut torpor frigidus, lingua humecta, aut plurimū sicca, aut aspera, colore cinereo, aut liuido. Item corporis defluxio, & accepti corruptio cibi feruens, cum iugis atq; incessabili egerendi uentris desiderio, & in eadem admonitione mordicatio intestinorum omnium, uel podicis, aut uicina rum partium. Fit autem ulceratio aut in tenuissimis intestinis, ut pyloro, nestidi, typhlotero: aut in crassioribus, ut in colo, uel longæone: In omnibus enim eodem tempore fieri, uel esse ulcerationem minime posse accipimus: siquidem mors præueniat ægrotantes. Interioribus igitur intestinis factam ulcerationem adprehendimus ex doloris sensu supra umbilicum constituto, siue ex eodem loco initium sumentem, & egestionibus uentris semper tenuissimis. Ac si in crassioribus intestinis fuerit ulceratio constituta, sensus doloris secundum umbilicum efficitur, & egestiones uentris carnosæ apparebunt, & frequenter coagulata magis atq; coacta stercora egeruntur, cum solus fuerit passione longæone uexatus, & magis eius inferiora: Præuenit enim, atque non sinit cibi digestionem in stercoris uenire qualitatē. Aliquando deniq; ultimo egestionis tempore ulcerū tactu sanguinatio fiet, ut guttarū distillatio appareat, & insignia tenelimi demōstret. Quod iuxta sessionis finem, quæ Græci hedran appellant, longæonis pars ulcerata intelligatur, manifestis atque promptis concurrentibus signis: Nam delectatione frequenti ægrotantes afficiuntur uentris egerendi, atque ipsa egestio cum quadam uoluntate, & labore nimio efficitur tensio clunium, & pectinis pubetenus cum sensu, tanquā quiddam corporis solidioris inesse putetur. Ipsa quoq; stercora, uel eorum egestio parua, atq; leuiter muculenta uideatur, & humore

D

θρόμβος.

πυλωρός.

νεστίς.

τυφλότερος.

λεωγών.

Longæo.

πυτενός.

κλυνός.

CHICIO
 humore crasso cetera. Ex
 clari cum stercore agula
 quodammodo sicut in ulcer
 uocatum uero appellat
 tribentibus, quibus uen
 itate melamina pota dicit
 uolunt. Dioscles hinc quos
 uocant cum melle bibent
 us atq; uino comitant, cū
 uino piliana euaspe fobē
 neq; temporis memoras ubi
 uocent delectationem p
 la. si fieri debet, & oleo cum
 de uentris cum aqua, quibus
 his coctio parat, quibus uentris
 quibus sanantibus, & caribus te
 quibus solutio. Dat aquam bi
 lare perficiant. Offertur etia
 gram resbus piliana cum canth
 nullam adhibere distentionē
 recte componens, solis uicior
 uocant digerens. Nam si in pri
 quibus alba uero comedunt in
 dicitur, & argemolla uero in
 uentris memorat, quod uolunt
 bus atq; uentris. & argemolla uero
 fuit de piliana coctio, quod
 uentris uocant. Dat etiam
 uentris atq; uentris. Ex mæti
 uentris uentris aqua in omni
 uentris uentris, quos Gr
 DE COLICIS PA
 Princip

A & humore crassiore cōfecta: Excluduntur enim primo pinguiā, dehinc sangui nolenta cum stercore coagulato. Nos deniq; tenefmon dysenterix adiungen- *Tenefmos dys*
 dā probamus: siquidē sit ulceratio partis intestini, nisi quis uoluerit ante ulcera- *enterix iun-*
 tionē solum tumorē appellare tenefmon: quod est quidē inconsequens omniū *gitur.*
 scribentium dictis, quibus tenefmon necessariō fuit prouidendus, ut sola proter *Diocles.*
 uitate medicamina pota danda alacri temeritate confingant: sed etiam nobilium *Myrrha.*
 multi, ut Diocles libris quos de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, *Praxagoras.*
 lacordinat cum melle bibendū, uentrem prouocās in fluorē. Item murrhā cum *Erasistratus.*
 ouis atq; uino cōmixtam, cū necessariō stomachū murrha euertere uideatur. Itē *Themison.*
 utitur ptisana cū adipe forbēda: Itē galla cum opio, neq; discretionē qualitātū, *Themison.*
 neq; temporū memorans usum. Praxagoras libro primo Curationum statuit *Themison.*
 uentrem deducendum peplio & lacte plurimo, cum mulso, potans & aqua sal- *Themison.*
 sa, & succo betæ, & oleo cum mulso. Hoc condimento iniiciēs, & oleo, & liqui- *Themison.*
 do cerotario cum aqua, quibus uenter magis in fluorem prouocatur. Itē nutrit *Themison.*
 bis cocto pane, qui sit necessariō digestionē difficilis, cum plurimū torretur. Itē *Themison.*
 piscibus saxatilibus, & carnibus teneris, cū debuerit densioribus magis ob strin- *Themison.*
 gendam solutionē: Dat aquam bibendā, & uinum dulce, quod etiam sanos in- *Themison.*
 flare perspicitur. Offert farinā cum lacte coctā, quæ indigestibilis probatur: Sic *Themison.*
 etiam tritici ptisana cum cantabro. Ordinat etiā secundam & tertiam curationē, *Themison.*
 nullam adijciens discretionē. Item Erasistratus secundo libro de uentre plurima *Themison.*
 recte componens, solis utitur constrictiuis, cum sint plurimi dysenterici laxatio- *Themison.*
 ne indigentes. Themison primo libro Tardarū passionū plurima recte memora *Themison.*
 uit, aliqua uero correctione indigētia: Laxamenti enim causa, atq; lapsus facien- *Themison.*
 diaquæ, & arnoglossæ succo iniectionē faciendam probat, & hoc aptum etiam *Themison.*
 tumoribus memorat, quod ob cōstrictionē siccare perspiciē. Adhihet etiā nari- *Themison.*
 bus atq; auribus, & angulis oculorū sanguinis detractionē, nihil propositis pro- *Themison.*
 futurā, & post cibum unctionē, quo tempore quies est adhibenda, ob digestio- *Themison.*
 nis perficiendæ facilitatē. Dat etiam uinum asperius, cum fluorem uehemente- *Themison.*
 scere uiderit atq; febrem. Et meratū probat offerendum, quo tempore ob aug- *Themison.*
 mentum passionis aqua uino infecta conueniat, maxime cum merata potio ue- *Themison.*
 xare neruos approbetur, quos Græci cremasteras uocauerunt. *Themison.*

DE COLICIS PASSIONIBVS. CAP: VII.

Principium huius capitis deest.

Concurrat præterea grauedo, sitis fastidium, & incessante passione, siue acces- *Themison.*
 sionis tempore articulorum frigidus torpor & liuor, attestante sudore; & men- *Themison.*
 tis hebetudo, cum pulsus paruitate ac densitate. Item sequitur singultus, & uen- *Themison.*
 tris abstinentia, aut cum dolore egestio urinæ reddendæ difficultas, capitis gra- *Themison.*
 uedo, intestinorum rugitus scatens, quem Græci borborigmon uocant, & aug- *Themison.*
 mento passionis uomitus humorum crassorum, quos Græci phlegmata uocāt, *Themison.*
 tum felineorum, cum tensione membranæ quæ uentrem intra cutem circunte *Themison.*
 git, & appellata est peritoneon, quæ perseuerans faciat inflationis causa resonū *Themison.*
 tympani, cum palma fuerint loca pulsata: Tum extantia cum rugitu plurimo, *Themison.*
 & dimissionis tempore uenti per podicem egestio cum magno sonitu. Ac si tu- *Themison.*
 mor fuerit insidens atque roboratus, erit extantia durior, ac puluoso attestante *Themison.*
 feruore, cuius circumspectio simplex, sed inæqualis esse uidebitur: quod discer- *Themison.*
 nitur

K nitur

A Quod Græci anæsthesian appellant, hebetudine partium suffecta. Item simpli-
 cia, ut decoctio apij, uel nardi celtiberici, aut herbæ saluæ, aut polij, aut cymi-
 ni ægyptij, uel rutæ, aut dauci, magis cretici, aut petroselini tribus cyathis a-
 quæ calidæ admixto cochleari, uel asperfo succo polij, aut cymini ægyptij, aut
 petroselini, aut cochleari castorei, itemq; fœniculi. Sed est semper horum datio
 in tumoribus uitanda: siquidem sint acria uel laceffentia uirtute. Conuenit præ-
 terea cum totius passionis fuerit status, solio oleo calido pleno ægros dare, & fir-
 mata declinatione gestationem adhibere, aucta moderatione ciborum. Tum
 uinum, atque communiter resumptionem, & medijs partibus cerotaria ex oleo
 sabino, uel cyprino, aut sicyonio, uel glaucino, aut amaracino, aut laurino, aut
 panacino, aut rutino, aut anethino, samfucino, uel quod diateffaron appella-
 tur, resina terebinthina, cera, iri illyrica, hyssopo, omnibus æqualibus: siue
 quod diapente uocant, pice, nitro, alumine, sulphure, cera. Sumendæ denique
 picis liquidæ heminæ duæ, & ceræ libra: Quibus solutis atque leuiter refrigera-
 tis aspergendum nitrum rubrum tritum, & alumen scissum, & sulphur uiuum
 singulæ selibræ. Cum autem in lenimento tardauerit passio, conueniunt ea quæ
 fortificare ualeant corpus sine recorporatione demutare, ut uaria gestatio, &
 deambulatio, uocis exercitium, atque perunctio, adhibito monitore, siue fri-
 catio cum retentione spiritus, & sphæræ lusus, uel cursus, & humerorum addi-
 tus motus. Item cibus qui inflare minime possit ex mediæ materiæ qualitate, &
 tenue uinum, atque lauacrum longa per interualla: hinc enim facile corpora
 perfrigescunt. Item rubor faciendus uentris in partibus, atque inter scapulas &
 dunes ex dropace, uel sole, & flammæ paroptesi, uel parietibus, uel ceromate,
 aut pellibus, uel arena littoris sole ignita. Item strigilis rasio adhibenda corpo-
 ribus, & sicca defricatio ex asperis pannis, & cucurbita recorporatiua apponen-
 da. Item unctio acoporū feruentium acriorum, ut sunt diaeuphorbium, aut ca-
 ritum, nitri fricatio, & sinapismus, & uaporatio feruens ex aqua marina, uel
 falsa, uel supradictarum acriorum uirtutum decoctionibus, uel facellis salere-
 pletis: quibus præstitis uel corpori admotis erunt aliquando cauteris superpo-
 nendi, & circuminuolendi: Item farina circumclaudendus locus in passione
 constitutus, & implendus item cauliculis, & oleo: tum immittendi cauteris
 igniti sensim, non usq; ad loci scarificationem, siue uersionis effectum, sed usq;
 ad ruborem faciendum. Tum malagma quod appellatur diaspermation, uel
 polyarchion, aut diadaphnidon, diachylon, aut diaeuphorbium. Item aquarū
 illisio patientibus locis, quam cataclysmion Græci uocauerunt, & iniectio cly-
 steris rutacij, aut anethini, aut panacini olei, uel extenta uirtute aquæ falsæ. Et
 eum olim futuram superpositionem uiderimus, uomitus ieiunio adhibendus
 ex radicibus. Tum perseuerante passione etiam ex helleboro radicibus inserto:
 tum infuso, ac deinde conciso iuxta ordinem cycli partium cæterarū. Dandum
 etiam potui medicamen, quod Græci theriacen antidotum uocant, uel diagin-
 gibereos, Peregrinatio quoque adhibenda, & longa nauigatio, & usus aqua-
 rum naturali uirtute medentium, & magis sulphuris ac medicaminis uirtutem
 redolentium. Item maritimarum, & primo feruentium, tum frigidarum. Ac si
 retentio uentris fuerit, ob egestionem faciendam adhibenda iniectio ex melle
 atque sale: Quæ si minime compleuerit effectum, etiam ex aloë admixto succo
 coliculi agrestis uel usualis, uel lapatij: ex quibus erunt catapotia facienda in
 erui magnitudinem, quorum quatuor uel quinque dabimus transbibenda. Itē
 marini coliculi offerendi. Erunt præterea præcauenda magis quæ passionem ua-

ἀνκιθισία.

διατίσσαρον.

διάπεντα.

Lusus spheræ

κατακλυσμός.

θηριακόν.

κατακωτίαι.

K 2 leant

Cleantrefricare, ut frigus, indigestio, libido, uel quæ inflare ualeant cum sumuntur: item frigida plurimo scilicet tempore. Veteres autem, & magis Erasistratus Ventriflua. sectatores uentrem mouere medicaminibus certauerunt uentriflua, quæ catarrhica. uoca uocant, uel pessulis, quos balanifimos dixerunt.

*Βαλανισμοί
pessuli.*

DE LUMBRICIS. CAP: VIII.

Ασπιθουρίκ.

Tem alij ad acriores clysteres confugerunt ex initio adhibendos, uelut Asclepiades: & aliquibus etiam fluor uentris efficitur sine lumbricorum exclusione, aliquando attestante fastidio & debilitate, & pallore cum tenacitate corporis: & nunc tussicula arida leui ex occasione commota: nunc solutione atque defectu corporis & animæ, quem lipothymiam appellant. Pueris uero dormientibus turbatio membrorum efficitur, gemitu attestante cum iactatione, & fridore dentium, & sæpe contra solitum morem prona positio iacendi: Tum clamatio sine manifestatione, exiliente cum uocibus ægrotante. Quibusdam etiam repentinus casus occurrit, ut oppressi obmutescant, nunquam similiter affecti. Item aliquando conductione uel contractu membrorum rapiuntur, & quidam per interualla conticescunt, & in febribus demersione lethargorum simili premuntur. Item totius uultus paulatim nimia insinuatio, nunc detracto rubore mutantur, & aliquando articularum frigore cum difficili responsione, siquidem interrogentur, manibus elatis iactantur, attestante sudore. In pueris uero lumbricorum conuersio, siue connexio sæpe occurrit, ut etiam tactu sentiat durities in ea intestini parte, quæ fuerit magis in ultima tenuitate.

Denique eorum euerfione ægrotantes interficiuntur. Pulsus uero, ut Themison libro nono Epistolarum designat, est inæqualis ac plurimum deficiens. Excluduntur autem nunc per uentrem, nunc per stomachum atque os, uel nares, & aliquando sponte connexi in sphaeræ similitudinem: plurimi amplexu mutuo uinculati, aliquando singulares. Itē sanguinolenti, uel fellofi, aut cū stercore per podicē, uel humore felleo, uiui aut mortui, pleni aut inanes, & omnes, aut ex parte, albi uel fului. Alia denique plurima sequentur ægrotantes, quibus designari supra memorata necesse est: Et nunc parua, nunc plurima pro quantitate animalium ac forma: uel quod nunc plurimum, nunc parum noceant, locorum differentia uariante, cum nunc ad stomachum ascendunt, nunc in intestinis perseverant, & ægrotantium uires nunc debilitate, nunc fortitudine habituantur, & nunc cum febribus, nunc sine febre. Sed quoniam multa ex accidentibus alijs quoque similia passionibus inueniuntur, ut alienatio mentis furori, atque phrenetidi, uocis amputatio, lethargo, & præfocationi matricis, & apoplexiæ, & epilepsiæ, atq; apprehensioni sensuū. Qui autem ex lumbricis patiuntur nunquam spumas excludunt. At uero præfocatio ex matrice cum ascensu matricis efficitur, quem Græci anadromen uocant, & magis in ætatibus perfectis, antecedente matricis ægritudine. Ex lumbricis uero facta uocis oppressio magis ætatibus imperfectis adscribitur, antecedente uentris atque intestinorum querela. Item à catalepticis discernuntur lumbricis laborantes: siquidem illi in febribus obmutescant maiore atque percussibili pulsutestantes. Qui autem à lumbricis id patiuntur, etiam sine febribus uocis amputationem sustinent, cum pulsu paruo atque crebro. Item ab ileicis discernuntur, qui lumbricorum tormento uexantur: siquidem neque uentris officium in hijs abstinatur, uel palior antecedit, aut contra consuetudinem iaceant proni, uel dormiant cum gemitu,

ἀναδρόμη.

mitu,

A mitu, & irrationabili exclamatione. Item à stomachicis discernuntur, cum nullus fuerit humor in stomachi partibus inuentus, & intestinorum tormenta sustineant. A syntecticis uero discernuntur, quod nulla querela tormentorum, uel conuersionis, aut doloris in intestinis, uel uentre afficiatur: quod necessarîo lumbricis laborantes sequetur. Item ab hijs qui naturaliter, uel ex multitudine cibi per somnum labia conducunt in similitudinem sorbentium, uel sine ulla ratione aut exiliunt, quod moderatione accedente, atq; cibi facta deductione releuantur. Hij uero qui lumbricis afficiuntur magis uexentur paritate ciborū. Hac est similitum discretio passionum. De exclusione uero siue egestionem lumbricorum ueteres medici præciam significationem posuerunt, & appellauerunt prognosin: in quo diuersa senserunt: Nam Hippocrates libro Prognostico significare inquit lumbricos interfectionem ægrotantis, quoties mortui fuerint exclusi omnibus in morbis. Item quidam communiter mortuos lumbricos aiunt graua denuntiare: siquidem ostendant inesse corpori ruptionem. Diocles libro Prognostico euomitos inquit lumbricos nihil alienū significare, nec esse absurdum: per inferiora uero excludi quoque lumbricos non admirandum, sed mortuos & inanes esse melius ac salutare: Viuos uero atque plenos & sanguinolentos perniciosum. Item libro de egestionibus scripto, uiuos uel plenos, ac sanguinolentos febribiles dixit. Erophilus uero libro quem ad Hippocratis Prognosticum scripsit, siue uiuos, siue mortuos excludi negat incongruum. Apollonius Glaucus libris quos de Interioribus scripsit, reiectos rotundos lumbricos initio significare indigestionum frequentiam, ultimo uero ægritudinis properare iudicium, quod crisin appellant. Item uiuos ac plenos, & sanguinolentos non recta portendere. Apollonius Memphites percunctatiuo, siue uniuersali modo, quem Græci catholicon uocant, omnia inquit in intestinis animalia nata in morbis graua significare, & magis mortua, quàm si uiua excludantur. Item Antiphanes libro quem Panopten appellauit, melius esse per inferiora, quàm per uomitū lumbricos excludere, & solos magis quàm cum stercoribus. Chrysippus Asclepiadis sectator, libro tertio de lumbricis, solis in celeribus causis, siue periculosis mortuos inquit lumbricos egestos interfectionem ægro portendere: Ostendunt enim mortui aciem uehementem inesse, quando magis ægri periclitantur. Sic inquit denique Hippocratem ferri, dicentem suo libro, eos qui in ægritudinis declinatione cum stercoribus egeruntur, nihil graue significare. Sed neque inquit Dioclem Hippocrati contrariam protulisse sententiam, dicendo mortuos uel inanes esse meliores: siquidem hic in febribus solutionum hoc dixisse uideatur: Hippocrates autem mortem significare, sed in febribus stricturæ. Nos uero communiter significari aliquam ex lumbricis dicimus corruptionem, quam lientericis irruentem bonum quicquam portendere iudicamus, de ipsis scribentes docuimus: in omnibus uero cæteris noxiam. Item sanguinolentorū exclusio etiam debilitatem significat: Alibi etenim, & nondum mutata aut corrupta materia nutriuntur: Sanguinolenti uero uellendo ex ipso sanguine nutriuntur. Item in augmento accessionis febrium exclusi turborem altiorum partium ostendunt, & magis si fuerint sanguinolenti: declinatione uero laxamentum, sicut cætera, hoc est stercorum uel urinæ, uel quorumlibet officiorum egestio: Etenim laxatis corporibus reddi uidentur: quippe cum quorum adiectio grauet, eorum detractio necessarîo releuet. Hæc est lumbricorum significatio, sed ob curationem in hijs quos ascaridas uo-

συντηκτιμαλ.

πρόγνωσις.
Hippocrates.

Diocles.

Erophilus.

Apollonius
Glaucus.
επίοις.

Apollonius
Memphites.
καθολικός
modus.

Antiphanes.
Chrysippus.

ἀσκαρίδας

K 3 cauimus

Cauimus, si tumor in longaone fuerit constitutus, oportet iniectionem olei adhibere: quæ cum fuerit reddita, erit infusio aut decoctio centaureæ, uel absinthij iniicienda: Ac si ramenta fuerint exclusa sanguinolenti coloris, decoctio mali punici corticis, uel gallæ conuenit iniectioni. Aut si perseverauerit, chartæ *Arsenicon.* exustæ, & auri pigmenti, quod Græci arsenicon uocant, æquali pondere, quod sit in quantitate drachmarum sex, cum succo arnoglossæ. Ac si putredo apparuerit, quam Græci menomen appellant, erit aqua ialsa iniicienda, atque congrua medicamina, sicut nuper docuimus: Ex hijs enim & animalia interficiuntur, & alij trochisci prohibentur, & ulcera cicatricantur. Ac si rotundi fuerint lumbrici, qui nunc stricturæ accidunt, nunc solutioni, nunc ulceribus intestinorum: & nunc in celeribus passionibus, nunc in tardis, quas chronias uocant: non ex supradictis, sed sua in corpore alienitate uacantes ex corruptione ciborum effecta, oportebit curationem pro supradicta curari differentia: Et si ipsa animalia corrupenda uiderimus, erunt medicamina adhibenda, aut tanquam aliena, atque indigentia detractione auferantur. Ac si passionibus fuerint appenditia, quæ sæpe generandorum animalium fuerunt causæ, erunt congrua ipsdem passionibus adhibenda: Hijs enim conuictis etiã animalia interficiuntur. Quapropter si strictura fuerit in corpore, fomentatio competens est adhibenda, atq; cataplasma laxatiuum, & si ratio coegerit, phlebotomia: quæ singula suis temporibus aptanda probamus. Tum cucurbita adiuncta scarificatione medianis partibus admouenda: Hijs enim laxatis sine ulla medicaminũ uirtute, † atq; facile animalia decidunt oleo poto, aut aqua calida, & oleo uel decoctione noxarum, aut glycyrrhizæ, cuius libra infusa in aquæ heminas sex, usque ad tertiam partem erit decoquenda: Et hijs præterea cibi tempore dati potest sorbille quicquam, ut illud quod Græci appellant oleoptisanon: Ex hijs enim & tumentia relaxantur, & animalia quæ inesse uidentur, lapsu quodam ac desertione tumentium dimissa fundentur. At si solutio fuerit in corpore, erunt stringentia adhibenda, & exercitatus cataplasma, sed ex lupini pollinibus confectum, & aceto cum melle tribus uel quatuor cyathis aquæ commixtis, cum ceruini cornu ferragine aspersa, quam Græci rhinen uocant, in cochlearis pleni quantitatem, si tarda fuerit passio, quam Græci chronian uocant, quoniam indiget recorporatione, atque lacescentium medicaminum uirtute. Sed in lenimento constituta erit uaria coniectura facienda, quo animalia excludantur. Quapropter adhibenda medicamina, harũ partiũ fomentatio ex oleo ueteri, & apponenda unctio fellis taurini ægrotatis umbilico, uel lanæ ex ipso tinctæ particula: Tum cataplasma ex polline lupini consperso ex decoctione absinthij aut fantonici. Admiscendus denique etiã succus earundem herbarum. Si uero uehementius oportuerit animalia alia sauciare, conuenit etiã tanquam acriores cibos, & propterea aptos, uelut in drimyphagia, dare cepam, allium, quæ nunc incocta, nunc mediocriter cocta, quo minima eorum uirtus erit offerenda: nunc enim urgente lumbricorum exclusione hijs uti cogimur rebus. Facit idem sinapi exuccatum, uel adiuncto pani comestum. Item nasturtium cum aceto contritum, siue ut Græci uocant, cardamum, immisso atque infuso pani. Item laser aceto solutũ, siue sinapi, quo comedenda tinguantur, uel ouo sorbili admixtus iste liquor detur in erui modo: Item absinthium cum uino poto datum. Ac si ulceratio fuerit intestinorũ, congrua probamus adhibenda pro ulcerum differentia. Ac si febres non fuerint, neq; alia quælibet passio lumbricis confuerit, nihil oportet conijcere, sed ex medicaminum uarietate eorum interfectionem atque

detra

A detractiōem efficere: Sunt enim bestiolæ, quæ Græci theridia uocauerunt, sed
 producenda atque extendenda erit magnitudo curationis pro accidentium mo- θηρίδια.
 do: Et quoniam aliquando sunt in uentre constitutæ, quod probatur ex ægro-
 tantium querelis, cum locorum sensus tanguntur: aliquando in intestinis, & ne-
 cessario quæ in uentre sunt celerius afficit medicaminum cibus ac potus. Intesti-
 nis uero quæ per clysterem fuerint iniecta: nam & ex uentre ad intestina hæc sæ-
 pe animalia, & ex intestinis ad uentrem refugiant. Erit sanabilis ergo, ut ubi
 apprehenderimus esse copiam lumbricorum, usum primo adhibeamus cōgrui
 cibij ac potus, similiter epithematū usum seruantes, & cataplasmatū, deinde
 clysterem. Oportet igitur potum dari absinthij pontici decoctionem, siue mari-
 ni, aut fantonici usq; ad modum duūm cyathorum uel trium: & nunc nulla alia
 admixta materia, nunc oleo adiuncto, uel decoctione lupini, aut noxarum cum
 cornu ceruini ferragine, & lafer aqua solutum uel aceto, & admixto sinapi, aut
 ouo sorbili transuoratum. Item alica in qua fuerit infusa aloë, siue ipsa transuo-
 rata: Nec non etiā trochiscus dandus, qui appellatur picros, uel illa hiera quæ τροχισκός πι-
κρός.
 dialoës appellatur: quorum compositiones Responsum libris de medicami-
 ne scribentes tradidimus. Item cardamum quod nasturtium uocamus, torridū ήρα δισκοῦ.
 attritum cum aqua uel mulso, aut cum melle in electario datū. Item lupini sic,
 cidecorticati atq; transuorati cum melle quindecim numero, uel uiginti: quod
 si minime quisquam transuorare ualuerit, eorum polline conspersum atq; tritū,
 quantum tres digiti capere potuerint aquæ bibendum admiscemus, siue mulso
 aut decoct. one noxarum, aut electario admixto melle dabimus. Item gentianæ
 succum in cochlearij modum cum mulso conuenit dare, atque horum similibus
 uti uirtutibus. Item absinthium cum uino, & castoreum cum mulso. In paruis
 uero pueris, quo latere possint, nasturtium frixum siue tritum cum melle atq; la-
 cte dabitur potui, uel commixtum panī. His igitur rebus erunt cibi ponendi:
 pultibus enim atque sorbilibus conuenit absinthium concoquere, uel similes
 herbas. Hoc etiam si sicco sicco atq; pingui, uel palmulis, quas patetos appellat,
 quæ concisæ atq; immisæ, & cibo datæ mederi ualebunt. Faciūt præterea mora Μορά celsa.
 cibo data, quæ uulgo celsa Latini uocauerūt, Græci uero sycamina. Itē ex amig- τροφήματα.
 dalis amaris sorbilia cōfecta, quæ Græci trophemata uocauerunt, & cōmuniter
 cuncta quæ uentrē deducere ualent. Hinc deniq; etiā pinna arida ueluti atq;
 trita potui sufficientem modum miscuerunt. Conuenit etiā urtica, siue sola, si-
 ue cum aliqua decoctione confecta: Nam ob celebrandam curationē uehemen-
 ter utilia probamus catapotia ex squilla atque chamælea cōfecta. Sumpta igitur καταπότια
ex squilla.
 squilla erit acriori aceto concoquenda, ne fluida fiat. Tum terenda diligenter,
 ac deinde chamælea, anchusa atq; creta admiscēda squillæ, quantum res patitur,
 ut ad emplastri ueniat qualitatē. Tum faciēda catapotia in fabæ magnitudinē,
 & pro uiribus ægrotantis dāda, ut fortibus octo uel nouē, imbecillis sex uel septē,
 pueris uero tres uel quatuor ex aqua calida. Potest etiā ipsius chamæleæ cōcisæ
 atq; cōrritæ cū mulso quippiā dari transbibendū, uel cū lēticulæ paruo modo sor-
 bendū: sed pueris obolus unus, maioribus uero oboli duo sunt dandi: Itē forti-
 bus tres. Perfecta tamen potio drachmæ unius continet modū. Utendū præterea
 epithemate circa medias partes ex lupini pollinibus aut melanthio, & decoctiōe
 absinthij, aut fuluo liliorū, aut cerotario cedriæ admixtis lupinis tritis, aut absin-
 thio, aut agrestis peponis interiora, quæ Græci colocyntida uocāt, cū melle atq; καλαμίνδα.
 lupinis, aut centaureæ uel aloës partibus duabus, & diagridij parte una cū melle
 & felle taurino. Erūt præterea oīa quæ potui ordinauimus dāda etiā per clysterē
 K 4 injicienda,

Cianda, & magis adiuncto uel admixto oleo plurimo calido, & succis præseri-
ptis, quo plurima mordicatione intestina afficiantur. Ac si lati fuerint lumbrici,
erit adhibendus uomitus ex oleo, non ex radicibus, & alia die clystere utendū,
admixta nitri parte, uel salis. Danda etiam aqua falsa potui, aut glycyrrhizæ ra-
dicis decoctio, aut similiter incocta glycyrrhiza. Alij uero tres drachmas gly-
cyrrhizæ cum nitro probauerunt. Alij diagridij obolos tres, cum polypodij her-
bæ drachmis duabus. Alij ex pinnis medicamen confectum. Sed erit semper
tentandum, ubi res patiuntur, ut hijs utamur medicaminibus, quæ minime sto-
machum afficiant. Tum cum sensum acceperint ægrotantes animalium caren-
dorum, ut interpellatione uentris admoneantur, subiicienda erit aqua calida,
quo & loca relaxentur, & animalia procedant, ne frigore percussa fugiant. Erat
præterea curandum, ne frequenter hæc animalia renascantur, ut unctione regu-
lari corpora fortificemus, adhibito præceptore, adhibita etiam recorporatione
cyclicæ, quæ fit uomitu radicum, & drimiphagiæ, & dropacæ, & sinapismo,
& paroptesi, & horum similibus uirtute rebus.

παρ' ἄλλοις.

DE MOLLIBVS, SIVE SVBACTIS,
quos Græci malthacos uocant. CAP: IX.

παλαιοί.

D

Olles, siue subactos Græci malthacos uocauerunt, quos qui-
dem esse nullus facile uirorum credit: Non enim hoc huma-
nos ex natura uenit in mores, sed pulso pudore, libido etiam
indebitas partes obscenis usus subiugauit, cum nullus cu-
piditati modus, nulla satietati spes est, singulis spartanum suf-
ficiunt sua: Nam si nostri corporis loca diuina prouidentia cer-
tis destinauit officijs. Tum denique uolentes ueste atque gressu, & alijs foemi-
ninis rebus, quæ sunt à passionibus corporis aliena, sed potius corruptæ mentis
uitia: Nam sæpe tumentes, uel quod est difficile, uerentes quosdam, quibus
forte deferunt, repente mutati paruo tempore uirilitalis quærunt indicia demon-
strare, cuius quia modum nesciunt, rursus nimietate sublatis plus quoque quam
uirtuti conuenit faciunt, & maioribus se peccatis inuoluunt. Constat itaque
etiam hoc nostro iudicio, hos uera sentire: Est enim, ut Soranus ait, mali-
gne ac foedissime mentis passio: Nam sicut foemina Tribades appellata, quod
utranque Venerem exerceant, mulieribus magis quam uiris misceri festinant,
& easdem inuidentiâ penè uirili sectantur: Et cum passione fuerint deserta,
seu temporaliter releuata, ea quærunt alijs obijcere quæ pati noscuntur, iuuu-
mini humilitate duplici sexu confectam, uelut frequenter ebrietate corruptæ
in nouas libidinis formas erumpentes, consuetudine turpi nutritas, sui sexus
iniurijs gaudent: Sic illi comparatione talium animi passione iactari noscun-
tur: Nam neque ulla curatio corporis depellendæ passionis causa recte puta-
tur adhibenda, sed potius animus coercendus, qui tanta peccatorum labe ue-
xatur: Nemo enim pruriens corpus foeminando correxit, uel uirilis ueretri ta-
ctu mitigauit. Sed communiter querelam siue dolorem alia ex materia tolera-
uit. Denique etiam à Clodio historia curationis data ascaridarum esse perspi-
citur, quos de lumbricis scribentes uermiculos esse docuimus longaonis in par-
tibus natos. Parmenides libris quos de natura scripsit, euentu inquit conce-
ptionis molles aliquando, seu subactos homines generari. Cuius quia græ-
cum est

Soranus.

τριβάδες.

Tribades

Clodius.

Parmenides.

estrogama. Sic uerit
abo corpo sui nequarum
Foemina uirum Vena
Veneris uis diuersi
Tempore seruans de
Nani uirtutes permi
Neficiant uitam per
Neficentem gemitu uer
Vale enim feminum præ
uilem corpore faciant
mixto femine corpore uirtutes
ros aduentu sequatur. Mala
esse uolunt, & propterea in p
um criminantes, quæ luxuria
tas specula à sepe uis uirtutes
praeterea uirtute, ut nulla possit
uirtutem, sius grauioribus
irrationales corporis uirtutes
propterea utat ueritate
ta uirtutes efficitur dicitur
am in uirtute deficit passio
dicitur, quæ subactos seu molles
Nefic, & infanda magis libidine
in uirtute ad huc uirtute
natura libido diuersi, aut
libido uero quæ senectute deficit
uirtute in uirtute ducto
uirtute uirtute
uirtute uirtute
uirtute uirtute

A cum est epigramma, & hoc uersibus intimabo: Latinos enim, ut potui, simili modo compo sui, ne linguarum ratio misceretur.

Fœmina, uirq̄ simul Veneris cum germina miscent
 Venis informans diuerso ex sanguine uirtus
 Temperiem seruans bene condita corpora fingit.
 Nam si uirtutes permixto semine pugnent,
 Nec faciant unam permixto in corpore diræ
 Nascentem gemino uexabunt semine sexum.

Vult enim seminum præter materias esse uirtutes, quæ si se ita miscuerint, & eiusdem corporis faciant, unam congruam sexui generent uoluntatē. Si autē permixto semine corporeo uirtutes separatae permanferint, utriusque Veneris natura adpetentia sequatur. Multi præterea sectarum principes, genuinam dicunt esse passionem, & propterea in posteros uenire cum semine, non quidem naturam criminantes, quæ suæ puritatis metas alijs ex animalibus docet: nam sunt eius specula à sapientibus nuncupata, sed humanum genus, quod ita semel recepta tenuerit uitia, ut nulla possit in stauratione purgari, nec ullum nouitati liquerit locum, sitq̄ grauior mentis culpa, ut cum plurimæ genuinæ, seu aduentitiæ passiones corporibus infractæ consenscant, ut podagra, epilepsia, furor: & propterea ætate uergente mitiores procul dubio fiant: Omnia etenim uexantia ualidos effectus dabunt firmitate opposita subiacentium materiarum, quæ cum in senibus deficit, passio quoque minuitur, ut fortitudo: sola tamen supra dicta, quæ subactos seu molles efficit uiros, senescenti corpore grauius inualefcit, & infanda magis libidine mouet, non quidem sine ratione: In alijs enim ætatibus adhuc ualido corpore, & naturalia uentris officia celebrante, gemina luxuriæ libido diuiditur, animorum nunc faciendo, nunc facie iactata.

In hijs uero qui senectute defecti uirili Veneris officio caruerint, omnis animi libido in contrariam ducitur appetentiam: & propterea foemina ualidius Venerem poscit. Hinc denique conijciunt pluri mi etiam pueros hac passione iactari: Similiter enim senibus uirili indigent officio, quod in ipsis nondum & illos deseruit.

CAELII AVRELIANI SICCENSIS
 LIBRI QUARTI
 TITULUS FINIS.

CAELII

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION

LIBER QUINTVS.

CVI HAEC INSUNT.

- De ischiadicis & psoeadicis.
- De articulari passione, quam Græci arthritin uocant.
- De podagra.
- De renali, quam Græci nephritin uocant.
- De tardis uesicæ passionibus.
- De diabete.
- De seminis lapsu, quem Græci gonorrhœan uocant.
- De somno uenereo, quem onirogonon uocant.
- De debilitate seminarium uiarum.
- De uomîcis, siue internis collectiõibus, quas Græci empyemata uocant.
- De polysarcia.

DE ISCHIADICIS ET PSEOADICIS.

CAPVT PRIMVM.

D
ισχία

ψοία

ισχιαδικοί
ισχίαι

αγκάλαι

Partibus quæ dolore uexantur hæc passiones nomina sumpserunt; Nam uerteborum summitas ipsorum initio terminatur, Græci ischiã uocauerunt. Item musculos clunium sub spinæ finem ex interioribus atq; exterioribus adhaerentes psoas uocauerunt. Generantur istæ passiones nunc ex manifestis, nunc ex occultis causis, ut est perfrictio profunda, uel terrena cubatio, aut casus, uel repentinus percussus,

aut iugis atq; immodicus usus uenereus, aut quilibet longissimi temporis morbus. Item uehemens abductio, uel raptus in exercitio factus, aut longissimi temporis hæmorrhoidarũ fluoris tentus, uel insueta humi fossio, aut cuiusdam ponderis leuandi ex interioribus conatio. Fit præterea in omnibus ætatibus, sed frequentius in medijs. Sequitur ischiadicus dolor uerteborum: quam passionem multi duplicẽ ischiada uocauerunt, attestante grauedine & difficili motu, contra solitum morẽ, & quibusdam cum leui torpore ac formicatione; quibusdam cum uehementi atq; pungenti, & feruido dolore, & ad sensum patientis, tanquã serpentis conuolutus motus: Aliquando etiã cum febribus, ut neq; in lecto suã conuentionẽ ferre ualeant ægrotantes, & primo in uertebro, dehinc partis suæ penetrans loca, & usq; ad mediam natẽ, ac superius ad inguen, uel ad ancalen perueniens atq; surã, dehinc etiã talum, & pedis summitatẽ. Tum cum passio tarda uerit, cessante nutrimento cruris totius tenuitas fiet, quam Græci atrophian uocant, incipiens à clunibus, siue ab inferioribus locis, attestante debilitate, & sæpe con ductis partibus breuitate cruris, aut ultra naturã longitudine passionis distẽsione suffecta, ut in paraly sin ueniat, aut ipsius uertebri duratæ partes extãtiores fiant. Constringitur præterea sæpe ac retinetur uentris officium, aut cum plurimo dolore perficitur, ob tensionem atq; spiritus retenti percussum, & in itineris pressu, quibus forte permittitur, ut initia motus impediantur, feruore partiũ attestante:

ac si

CHRONION
 referens iuribus facili
 terieze, panquiterant re
 dolorem femur, & ambu
 exten quon, sed seruatis
 contracti apud ductu, qu
 appetunt etiam spiritum
 uidentur loca. Patitur aut
 in Græci pericliteon uocant
 pagamento passiois uenere
 nem transiens partes aliquas
 adictorum sequitur etiam t
 cum eius funi inclinat facta,
 pssonam; si primo quod ma
 apoziplo in ioum suam. Pler
 uat, ut se reuente dolo nec in
 pat. Plerimi gatur dolor cito co
 uertitur atq; conuertitur. Et
 gressus. Si neq; extenores mus
 mai dolentur, interiores autem
 nequinos uocant. Quos q
 la multa eadem propria conc
 Psoadics autem, atq; ischiadico
 efficitur nunc uis, nunc detentio
 interualles uocant, ac parit
 uocet reliquias ferunt. In
 he cum uentrationis quiddam ma
 a uisione corpus afficit uidentur
 cant. ita nemo casu. Sunt autem
 apoziplo in passione uocant. Si
 la uelone itaq; curatior uocet uer
 uera. Sed in uerperoluoicis tem
 uolucibus firmitatis calido in lo
 primam uocant. Tunc latius melli
 dolentia loca conuergentia. Subter
 b. Item uapora uocant commu
 debetonia tempore conuoluo
 quoniam dolentur comparatione
 uat quon in quo fuerit factus uen
 ne, ex his uis tractio aduocantur a
 in cellaria psete uidentur. In si
 in tertia die adhibenda perunctio
 uis dandus turibilli calidus p
 aquila usq; ad declinationem rem
 uat uelente dolore redump
 etiam adhibenda iniecio ecc
 hypochymici althæan uocant
 leuancum uocant. Ad miferendu
 dicitur uelente uocant. Ad miferendu

A ac si perseverans fuerit motus facilius fiet: Tum rursus subsidunt, uel intenti re-
 sistunt repete, tanquam fuerant necdum gressu tentato. Tunc magis uehemen-
 tem dolorem sentiunt, & ambulant quidam capitibus digitorum gradientes;
 alij extenti quidem, sed sinuatis clunibus, ut neq; se pronos inclinare ualeant:
 alij contracti atq; conducti, qui peius omnibus habere noscuntur: siquidem pas-
 sio apprehenderit etiam spinæ musculos, & propterea duritia quadam hæc inua-
 sisse uideatur loca. Patitur autem principaliter membrana quæ ossa circūregit,
 quam Græci periosteon uocant: Item musculorum capita, uel summitates. De
 niq; augmento passionis intercreatus humor, & frequenti dolore corruptus, in
 saniem transiens partes aliquas collectionibus afficit. Sed quoniam plurima su-
 pradictorum sequentur etiam eas quæ matricis uexatione afficiuntur, & magis
 cum eius fuerit inclinatio facta, quam paracelsin uocant, facienda est discretio
 passionum: & primo quod matrice patiente in eadem potius causa inueniatur,
 atq; ex ipsa initium sumant. Pſœadici uero clunium dolore afficiuntur, & tardo
 motu, ut se renitente dolore nec inclinare ualeant, ac difficilius & dolentius sub-
 rignant. Plurimis igitur dolor cito conquiescit: aliquibus uero perseverat, par-
 tes durefcunt atq; conducuntur. Hijs deniq; usq; ad pene cutem unicus seque-
 tur gressus. Si itaq; exteriores musculi fuerint in passione constituti, etiam tactu
 tentati dolescunt. Interiores autem ex interioribus dolorem accipiunt, tanquã
 in nephriticis contingit: Quos propterea deniq; similes discernimus: siquidem
 alia multa eisdem propria concurrant, quæ de ipsis scribentes memorauimus.
 Pſœadici autem, atq; ischiadici, quorum nunc curationem scribimus, dolor
 efficitur nunc iugis, nunc deficientes, ordinatus aut inordinatus, ac longis uel par-
 uis interuallis recurrens, ac puris, limpidis lenimentorum uariatus spatijs, aut
 mediocres reliquias seruans. Vtilem inquit Hippocrates ischiadicis dysenteriam:
 Habet enim imitationis quiddam recorporationis faciunda: quanquam pluri-
 ma uexatione corpus afficere uideatur. Item hæmorrhoidas, uel uarices, ut alij
 dicunt, laxamenti causa. Sunt autem difficiles curatione magis, qui plurimo
 tempore fuerint passione uexati, & multis atque uarijs accidentibus signis affe-
 cti. In ordine itaq; curationis hæc erunt intuenda, ut cum recens fuerit passio uel
 ueterata, Sed in superpositionis tempore constituta, iacere faciamus ægrotantē
 mollioribus stramentis calido in loco, adhibita abstinentia & requie usque ad
 primam diatrion. Tunc lanis mollibus ac limpidis oleo calido dulci præinctis
 dolentia loca contegenda. Adhibenda etiam fomētatio iugis ex oleo dulci cali-
 do. Item uaporationum commutatio, sicut in multis docuimus scribentes, &
 phlebotomia tempore consueto, atq; ex brachio dolenti parti è contrario, uel
 plurimum dolenti comparatione alterius. Ac si æqualis in utraq; fuerit parte do-
 lor, ex eo in quo fuerit facilius uena erit detractio faciunda. Si neq; hoc occurre-
 rit, ex sinistro brachio adiutorium adhibendum: siquidem minus officijs domi-
 ni necessaria pars esse uideatur: nisi forte sinistri, hoc est scæi fuerint ægrotantes.
 Tum tertia die adhibenda perunctio ex oleo dulci atq; calido. Dehinc ora lauan-
 da, cibus dandus nutritibilis, calidus, tener, tanquã stricturæ conueniens, & potui
 aqua calida usq; ad declinationis tempus. Seruanda etiam cibi alterna dierū ob-
 latio. Tunc cessante dolore resumptio adhibenda. Perseuerante uero alia dia-
 triti tempore, adhibenda iniectio ex decoctione fœnigræci seminis, aut lini, aut
 hybisci, quam Græci althæan uocant: quo pariter fora atque uaporata interiora
 laxamento consentiant. Admiscendum denique oleum calidum. Item succus
 alicæ uel ptisanæ, uel oleum solum, aut admixto adipe anserino, uel gallinaceo
 iniiciendum,

περιστεον

παρὰ κλίμα

νεφριτικῶν

Dysenteria
ischiadicis
utilis.

σκαίον

ELII AVRII

SPOGENSIS

LIBER QUINTUS

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

CAPITULUM

DE

CHRONION

LIBER V.

Ariūm debilitas prohibuerit eodem tempore totum detrahi, tunc interiectis duobus diebus, uel quantum uires permiserint residuum retrahimus, sed alio in loco diuisuram facientes: uel si rursus oportuerit, tertio: Etenim prima diuisura seruata distans aut coherens soluta tumores uel consensus ingerit uehementes. Tum perfecta humoris detractio neque abstinētia utemur, ut Asclepiades, neque plurimū damus cibum, sed pro modo uiriū: etenim abstinētia omni ex parte adhibita uires uexat: quippe post plurimam detractioem. Multi item oblatio cibi grauens opprimit corpus potius quā resumit. Erunt autem ante cibum sensum perungendi atque reficiendi facilibus, & potio sufficienti. Ac si dolores aliqui emerferint, uaporationibus soluendi, atque cataplasmatibus mitigandi. Tunc indulgentia relaxatis, uel forte non emergentibus, adhibemus ea quæ tumorem fieri non sinant, & superimpositis spongijs conligamus. Transacto tumore metu magis uentris folliculum uel cutem intestinis cogimur adserere, atque similiter cætera quæ in tumore fuerāt constituta, ut nuper docuimus. Aegrotantes præterea nauicula exerceri hortamur, & paulatim recorporatiuæ subiicimus curationi. Ac si neque ita fuerint resoluti, utemur helleboro iisdem curationibus insistentes, donec corpus repetat fortitudo, atque densior uel coacta noscatur attestante rubore. Hæc est secundum methodum hydropum curatio. Plurimi autem earum sectarum principes, atque nostræ ueteres, nihil ueri curantes, ac magis contemptu quodam astruções corporū aspernātes, solius detrahendi humoris intentione traducti quoquo modo id perficiendū crediderunt, immensa siti atque fame ægros afficiētes, corpore concauo pectine decurso: & mille præterea urinalibus medicaminum, quæ diuretica uocant, uesicam cōmouendam probāt, & uentrisfluis potionibus, quæ catartica appellant, uentrē prouocandum dicunt cocco Cnidio, atque lepida cyprina, & chamaeleæ & hippophaë herba, & ex crotonibus confecto oleo cicino: item neoro. Ex quibus cunctis stomachus uexatur, atque cibi appetitum amittit, sitis incenditur, corpus defluit, sanguis corrumpitur, atque humor detractus renascitur, uires auferuntur: siquidem neque potestas moderandæ detractioem sit in artificis manu. Item quidam tanquam siccabile humoris ophiten lapidem ligauerunt, expertis ægrorum salutem credentes. Singulatim denique nobilium medicorum historiam ordinamus. Herodicus igitur, ut Asclepiades memorat, uentris adhibet purgationem, atque post cœnam uomitus, qui sint implebiles potius quā siccabiles. Tunc uaporationibus tepidis aceti decocti exhalatione confectis utitur, uel aquæ marinæ, admixta thalitia herba, atque hyssopo, & hijs similibus, uesicis bubulis repletis corpus uaporandum probat, uel alijs quibusque maioribus inflatis tumētia loca pulsari iubet: Sic etiam antiquissimus Euryphon. Hippocrates uero libris, quos ad sentētiās Cnidias scripsit, magis utendum dicit egestate atque uaporatione, & continētia, & danda sicca uel arida quæque & acriora mandenda: Si enim æquibilibis æger fiat, hoc est, urina facilior, ac si spiratio difficilis fuerit, quā dyspnœan uocant, & tempus æstatis, & æstas mediā, dicit ex brachio phlebotomandos, & post detractioem factam dat panem calidum uino infusum atque oleo, & carnē suillam ex aceto decoctam. Dat etiam cantharidas tres detracto capite, & pedibus, & pinnis in tribus cyathis aquæ contritas: sed neque quo tempore exercitio utendum sit manifestans, neque usque quo mandenda sint acriora, uel quando uaporationes adhibendæ. Dehinc si phlebotomare oportuerit, nō solum æstiuo tempore, ac mediā æstate, sed etiam omni tempore atque ætati conuenire probamus. Est præterea importunum uinum, ac repugnans eo tempore commodis phlebotomiæ. Item

Asclepiades.

Asclepiades.
Vrindia.
Cnidia.
Ventrifluis.
Coccy.
Cicino.

Ophis.
Herodicus.

Euryphon.
Hippocrates.

L cantharides

Cantharides humorem comouent; carnis quoque offerenda tempus significare neglexit. Diocles libro quo de passionibus & causis, & curationibus scripsit, siccan-
Diocles. dos inquit, ac mediocriter uaporandos, & deambulationi tradendos aegrotantes, & plurimos sudores comouendos, uel uomitu & urinam prouocandam diagra-
 dio, & apij semine resoluto succo herbae saluiae. Item cardamomu, quantum uen-
 trem ualeat semel deducere, & in aceto panem solutum, & piscem salsum, uel
 pisces elixos & affos, uel silurum piscem, olera, radices, allium, origanu, rutam,
 satireiam, uinum album, & non aquatum, & ferarum carnem; in deambulatio-
 nibus uentrem iubet contineri, ceteras corporis partes defricari, exceptis cruri-
 bus. Sed hic quoque communi ceterorum subiicitur accessioni; solum praedamna-
 mus, quod humorem detrahens purgatiuis atque urinalibus medicamentis, &
 uomitu, & sudoribus prouocatis, quibus ex rebus sudor mouendus sit tacuerit,
 uel uomitus. Item deambulatio saepe laboriosa, & piscis silurus bromosus, & al-
 lium inflabile, & plurima feraru carnium malos habere succos probantur. Inde
 item quae sint olera deligenda memorare neglexit, & neque fortificari uentifica-
 tionem, uel crura aut totum corpus recte potest, cum nullum modum uel tempus me-
 morauit.

Praxagoras. Praxagoras secundo libro Curationum cataplasmatibus utitur, & malag-
 matibus sudorem mouentibus, & urinalibus medicamentis alijs atque alijs, & uen-
 trem deducentibus. Similiter cono, & folijs hederae, & semine coliculi agrestis,
 aut nasturtij, aut centaurea, uel allio, pipere, & pseudodictamno, aut dauco, &
 chamapitys herbae, & petroselini semine, uel graminis, uel quolibet horum simi-
 lium, & sudorum diurna prouocatione corpus deducit. Vtatur uomitu non solum
 ieiuno, uerum etiam post uespertinum cibum, & aegros plurimum potat, ex quibus
 sensuales uix implentur. Vtatur etiam cataplasmatibus aromaticis, quorum species
 non designat, sed solum cum moromeli, uel lini semine adhiberi iubet, uel malis
 cydonijs, aut caricis, uel adipe, & aqua, aut uix lupinae, uel apij succo: equidem
 uirtutis repugnatione omnia confundens: siquidem alia sint constrictiua, ut ma-
 la, alia laxatiua, ut plurima ceteraru specierum. Deinde post oris collutionem sorbi-
 les dat cibos, quibus uentrem facilem se facere pollicetur: Item potum repugnan-
 te mordacituo: dat enim acetum uel piscam, uel hijs rursus contraria, ut mullam,
 quibus confusa regula etiam secundum ipsum approbatur Erasistratus libro quo
 de hydrope scripsit, deambulationem ordinat adhibendam prius quam aeris aestus
 ardeant, tanquam curans. Sed si uentris inquit facilitas non fuerit, prohibenda
 medicamina atque legumina, & olera, cum sint plurima olerum quae molliant uen-
 trem, sine ulla corporis uexatione. Item plurimo cibo aegros nutriendos probat,
 cum sit ex paruo saepe indigestionis metus, si neque, inquit, uenter fuerit motus,
 adhibendum clysterem simplicem, hoc est, qui nulla sit acriori materia confectus: cibum
 partitur cibo uel coena, & ante uesperam aegros deambulatione moueri iubet. Tunc
 initio noctis reficit, quando etiam sanis metus est digerendi. Post cibum praeterea
 perungit in lectulo, & certo numero utitur fricationum: dat catapotia medicamentum
 ante utranque cibi refectionem in faui modo pro uiribus aegrotantis, neque plus decem,
 neque minus quinque numero, & eorum materiam tacet, solum memorat quod ieco-
 rosis haec catapotia congrua uideantur, atque ad urinales partes uenientia plurimum
 faciant mictum: Tum post catapotia dari iubet cibo panem ex farina sesami, & sal-
 sum obdulcatum, ne sitim faciat, non discernens tempus drimyphagia: Tum in-
 quit dandos pisces, atque carnem gallinarum, uel ferarum, & agnorum, & hedorum, &
 forbilia plurima cum melle uel lacte: non aduertens lactis & mellis qualitatem in
 corruptionem facile uenire; nunc dat potum paruum, & non post prandium, sed post
 uespertinum

D non designat, sed solum cum moromeli, uel lini semine adhiberi iubet, uel malis
 cydonijs, aut caricis, uel adipe, & aqua, aut uix lupinae, uel apij succo: equidem
 uirtutis repugnatione omnia confundens: siquidem alia sint constrictiua, ut ma-
 la, alia laxatiua, ut plurima ceteraru specierum. Deinde post oris collutionem sorbi-
 les dat cibos, quibus uentrem facilem se facere pollicetur: Item potum repugnan-
 te mordacituo: dat enim acetum uel piscam, uel hijs rursus contraria, ut mullam,
 quibus confusa regula etiam secundum ipsum approbatur Erasistratus libro quo
 de hydrope scripsit, deambulationem ordinat adhibendam prius quam aeris aestus
 ardeant, tanquam curans. Sed si uentris inquit facilitas non fuerit, prohibenda
 medicamina atque legumina, & olera, cum sint plurima olerum quae molliant uen-
 trem, sine ulla corporis uexatione. Item plurimo cibo aegros nutriendos probat,
 cum sit ex paruo saepe indigestionis metus, si neque, inquit, uenter fuerit motus,
 adhibendum clysterem simplicem, hoc est, qui nulla sit acriori materia confectus: cibum
 partitur cibo uel coena, & ante uesperam aegros deambulatione moueri iubet. Tunc
 initio noctis reficit, quando etiam sanis metus est digerendi. Post cibum praeterea
 perungit in lectulo, & certo numero utitur fricationum: dat catapotia medicamentum
 ante utranque cibi refectionem in faui modo pro uiribus aegrotantis, neque plus decem,
 neque minus quinque numero, & eorum materiam tacet, solum memorat quod ieco-
 rosis haec catapotia congrua uideantur, atque ad urinales partes uenientia plurimum
 faciant mictum: Tum post catapotia dari iubet cibo panem ex farina sesami, & sal-
 sum obdulcatum, ne sitim faciat, non discernens tempus drimyphagia: Tum in-
 quit dandos pisces, atque carnem gallinarum, uel ferarum, & agnorum, & hedorum, &
 forbilia plurima cum melle uel lacte: non aduertens lactis & mellis qualitatem in
 corruptionem facile uenire; nunc dat potum paruum, & non post prandium, sed post
 uespertinum

† fabae

υαρκωτικη
 υριναλια.

faciant mictum: Tum post catapotia dari iubet cibo panem ex farina sesami, & sal-
 sum obdulcatum, ne sitim faciat, non discernens tempus drimyphagia: Tum in-
 quit dandos pisces, atque carnem gallinarum, uel ferarum, & agnorum, & hedorum, &
 forbilia plurima cum melle uel lacte: non aduertens lactis & mellis qualitatem in
 corruptionem facile uenire; nunc dat potum paruum, & non post prandium, sed post
 uespertinum

A uespertinum cibum hoc conuenire dicit, ut etiam similiter memorat Philisti- *Philistionis*
 onis frater: Probat etiam ante alios cibos accipienda aridi fici pinguia duo uel *frater.*
 tria, mox contusa atque oleo tineta. Sed hæc omnino digestionem difficilia iudi-
 cantur. Prohibet præterea lauacrum, uel plurimo temporis interuallo permittit,
 & non designat, quod illud, uel quantum sit tempus. Utitur etiam malagmati-
 bus cataplasmatibus, cum somno cubauerint ægrotantes, non tamen designans
 eos, qui coaceruatam ac uehementem humoris detractionem reprobant, quæ Græ-
 ci cenosin uocant, & propterea etiã paracentesin, quod quidem congrue dictum *λίωσις.*
 superius docuimus. Item tumore in iecore constituto, attestantibus febris ob *παράκεντισις.*
 tumoris medelam cataplasmatibus utitur ex malis cum uino, constringens ea quæ
 laxamentum poscere uidentur, & à digestionem faciendam ex ficu atque chamælea &
 chamapity utitur cataplasmatibus. Item ad eliciendum quicquam in locis con-
 stitutum utitur diapegano, quod ex ruta conficitur, & nihil de temporibus memo- *Diapeganum.*
 rat adiutoriorum. Asclepiades etiam libro quo de hydropse scripsit paruo humore *Asclepiades.*
 collecto, siue plurimo, necdum tamen pedibus aut cruribus infuso, athletarum
 regulam adhibendam probat, ex plurima deambulatione atque cursu, & refricatio-
 ne retento spiritu. Tunc cibo dandum panem diligenter elaboratum atque exercitum
 cum piscibus natura duris. Ac si inferiores humor occupauerit partes, plurimos
 prohibet motus, & medicamina uentrisflua atque urinaria. Utitur autem paracentesi,
 sed omnino ex angusto atque paruo foramine. In leucophlegmantia uero frica- *λευκοφλεγμω*
 tiones & cataplasmata frigerantia ex malo cydonio, & murra, & uitis anulis, quos *τία.*
 helicas uocant, & malo punico, & lenticula, & herbo, atque pulento ueteri, & alu- *λίπης.*
 mine, uel ruta, & bulbo, & melle, & origano, & thymo, & nitro, & caricis, & ex
 ueficis illusionem adhibendam probat. Laudat etiam punctiõem quatuor digitis à ta-
 lo distantem faciendam superius ab interiore parte, sicut in phlebotomia seruatur,
 ut per eandem punctiõem humore effuso corpora releuentur: si minus, scarifica-
 tione altiore utendum referens, scilicet uehementiore atque efficaci adiutorio, & ne-
 que declinans uulnerationes, quæ necessarid in huiusmodi passionibus difficiles
 curatione probantur. Socrates Chirurgus omni ex parte diuisuras faciens easdem *Socrates chi-*
 adussit, ex templo corporis ingerens raptum, quem Græci spasmon appellant. *rurgus.*
 Themison secundo libro Tardarum passionum utitur gestatione & defricatione, *Themison.*
 atque exercitio, uel communiter regula exercibili, salibus ac nitro fricans corpus,
 & frigida perfundens: ex quibus non æqualiter adficit: membra quippe cum
 interpositis tribus uel quatuor diebus aqua marina feruenti perfundat. Item iu-
 bet post gestationem tribus uel quatuor cyathis uino mixto ægrotantes potari. In
 ordine, inquit, medicaminum, non designans quem esse uelit ordinem medicaminum,
 aut nutrimenta digestionem difficilia. In uespertino inquit cibo utendum, medi-
 ocri potu, ut nec sitis ægros afficiat, neque plurima liquoris ingestio, sed uinum eligat
 acrioris uirtutis, & neque confusum: Sed temperandi moderationem tacet, ut medi-
 ocrier quidem dicat quod est improprie dictum: etenim extendit temperandi mo-
 deratio neruos, nocet, & ingerit suum. Prohibet præterea idem uentrisflua medi-
 camina atque urinaria, quæ catartica atque diuretica uocant, & per singulos menses
 ternos radicum ordinat uomitus: Sed erat regulæ medicinali conueniens ad leni-
 mentorum latitudinem, siue spatium uomituum designare quantitatem. Utitur etiam in
 utroque talo scarificatione, ut Asclepiades. In alcite uero initium ex uomitu sumit, *ἀσπίτις*
 quem helleboro faciendum probat: si inquit metuerit quisquam radicum uomitum,
 & est præceps, atque ut ita dixerim, periculosum non medicatum corpus magno ad-
 iutorio discere: Aliam quoque regulam similem dicit ordinandam, sed passionis initio.

A tiora inusta putrescunt, & ut Græci appellant escharam faciunt. Alij denique ex radice herbæ, quam struthium uocant, loca ulcerari præcipiunt: Vt enim radix concepta flamma cuti apposita pustulatione necessario facit. Sed alij hanc uestionem tanquam imbecillum reprobantes cauteribus aiunt faciendam: quos quidem primo tepidos probat apponendos, donec cutis pustuletur, tunc igneos: sed hijs omnibus interiecto spatio trium digitorum loca dicunt inurenda, & esse cauteris semper ad uncos in modum gamma literæ. Sed alij hanc appositionem meruentes anchistris ex utraque parte cutem præterdunt, & inter eos cauteris imponunt, ne ulla uestione nerui tangantur. Alij ligneos fungos interius ac superius angustos formantes patientibus apponunt locis, quos summitate accensos sinunt concremari, donec cinerescant atque sponte decidant: Est enim hæc uestio leni penetratione moderata. Item alij linteolum aqua tingentes partibus simplicatum apponunt. Tunc tabulæ tiliari apponentes struthium herbam concidunt in breues perticulas, ac deinde ferramento igneo singulas partes oleo tingentes accensas imponunt tabulæ scilicet tiliæ, hoc secundo uel tertio facientes per interualla, donec materia carbonescat, atque pustulas cutis efficiat. Item alij, ex quibus sunt Demetrii sectatores, eius partis quæ patitur manum inter pollicem & demonstratiuum digitum, quem Græci lichanon siue dicticon iuxta inferiorem articulum inuolutis inurunt cauteribus: quos quidem nunc nude cuti apponunt, nunc præmissis linteolo oleo tinctos. Modum autem uestionis constituunt, cum in alia manu, hoc est quæ sit contraria parti patienti sudor emergens apparuerit. Tum post supradictas uestiones imperant ulcera reseruata in saniem prouocari. Alij denique statim lana succida eadem contexerunt loca: Alij marrubij coma contrita cum sale uel oliua nigra, aut sesamo infuso, siue nucibus. Tum tertia die lenticula multa, atque mulsio decocta, donec ulceris cadat eschara. Tunc œnomeli aiunt imponendum, uel ea quæ ualeant lacessendo puris exitum prouocare. Item floræ æris cum nigro helleboro apponunt: Et quidem aliqui releuantur interuenientis recorporationis causa. Sed quoniam istiusmodi uestionibus plurima uexatio coniuncta est, erit melius alijs adiutorijs mederi. Ausi sunt præterea quidam etiam Veneræ adhibere, in hijs qui non ex usu uenereo ischjadici facti uidentur, quo magis uexata neruositas geminet causam. Item alij cantilenas adhibendas probauerunt, ut etiam Philistionis frater idem memorat libro Philistionis frater. XXII de adiutorijs, scribens quendam fistulatore loca dolentia decantasse, quæ cum saltum sumerent palpitando discussio dolore mitescerent. Alij denique hoc adiutorij genus Pythagoram inemorant inuenisse: sed Sorani iudicio uidetur huiusmodi uanitate iactari, qui modulis & cantilena passionis robur excludi posse crediderunt. Item plurimi ex talo atque ancala eiusdem partis quæ fuerit passione possessa uenam diuidentes sanguinem detraxerunt: sed magis partes impletæ grauantur, cum repente uacuata loca in semet materię fluxum inuitant. Nobilium uero principum Hippocrates libro quo de locis conscripsit, cucurbitam iubet sine scarificatione apponi. Vtitur etiam feruentibus medicaminibus potis, quæ si essent uere congrua passioni, minime tamen ad excludendam uetustatem ualere crederentur. Diocles libro quo de passionibus atque causis & curationibus conscripsit, item secundo libro de curationibus, regulam dixit siccam & frigidam & nutribilem ægris conuenire, cum humida atque calida prodesse huic passioni demonstrauerimus. Vtitur etiam urinalibus medicamentis, quæ diuretica appellauit, & probat conditum bibendum, quod plerique Latini mulsium uocant. Vtitur etiam mulsium conditum. cibo uisceribus asinorum, & clysteribus sanguinem prouocantibus, & uino nunc

L 3 albo,

Cauteres forma r.

αρχισ.

† mydio

Demetrii sectatores.

Digitus

λιχάνων ἢ δικτικόν.

Index.

οὐρίμυλοι

Philistionis frater.

Pythagoras.

ἀγκάλη.

Hippocrates.

Diocles.

Mulsium conditum.

C albo hunc nigro, neq; ordinis, neq; temporū, neq; congruæ qualitatis memor. **Themison.** Itē Themison secundo libro Tardarū passionū in quibusdē peccare perspicit, phlebotomans talum uel ancalen, atq; lanis succidis cum oleo & aceto, & sale statim patientia cōtegēs loca, articulos astringens, & intestina per clysterē exulcerans, & os ipsum quod ischion Græci uocant. Ante hæc omnia & equitare imperat agrotantes, quo magis ob uehementiā motus partiū faciat uexationē. Itē alternis sinapizat diebus, quod est immoderatū, & in omnibus ulcerationē cutis existimat faciendā, qua plurima cōgrua prohibētur adiutoria adhiberi, cū partes ulceratæ apposita tolerare non possint. **Thessalus.** Thessalus uero uaporationē faciendā improbe recusauit: est enim recorporatiuæ uirtutis, neq; initio recte restrictiua probat adhibenda: Etenim ischiadica passio uehementi atque difficili strictura confecta perspicitur.

DE ARTICVLORVM PASSIONE, QVAM GRAECI arthritin uocāt, & de pedū dolore, quē podagrā appellāt. CAP: II.

V Tracq; passio à parte corporis quæ patitur nomen accepit: altera cōmuniter ab articulis omnibus, altera specialiter à pedibus. Sed podagrā Græci etiā ab impedimento, uel retentione pedū aiūt nominatā, uel à ferali dolore: siquidē omne quod immite fuerit abusiue agreste uocamus. Earum deniq; passionū discretio promptissima

Agrestia que dicamus.

atq; manifesta esse perspicitur: Nam podagra pedum tantūmodo dolor est. Arthritis uero etiā cunctorum articulorū, siue multorū, & aliquando à pedibus sumens dolor exordiū ceteros articulos implicauit: aliquando in alijs incipiēs pedes inuasit: Nam quidā medici arthriticam passionē genus uocant, podagricam uero speciē: Etenim quod Græcis hamarthritis recte nuncupatur: siquidē sit in articulis dolor, quāq; in pedibus cōstitutus: arthritis uero nō ilico podagra dici potest: siquidē genua uel manus tenens gonagra aut chiragra, uel tenontagra dici potest, si maiores tenuerit neruos. Sed de hijs nominibus quæ locorū causa discreta uidētur, unius tamē esse uirtutis intelligant, in curationibus certandū nō est: Sunt enim harū passionū antecedētes causæ uariæ, ut uiolentia, frigus profundū, cruditatio, libido uenerea, labor immodicus, uel repētina desertio solitæ exercitationis in ante actem morē: aut rursus non ex infantia, sed secūda & serata ætate affecta, cum mollibus neruis atq; insuetis fuerit illata quassatio. Itē percussio antecedēs ex palastra forti exercitio: Frequentat autē in uiris magis atq; medijs ætatebus: difficile uero in mulieribus atq; in eunuchis, & pueris, & iuuenibus fieri inuenitur. Videtur præterea plurimis antiquis medicis etiam genuino cursu in posteros migrare cum semine, & propterea succedētes inuadere, de qua re principaliter Responsionū docuimus libris. Itē per aliquas probatur frequentare regiones, ut Cariam, & Alexandriā Aegypti uicinā: nec non temporibus certis nati, itē magis asperari uidetur, ut primo uerno, secundo autumno, tertio hyeme, ætate uero difficile. Sequitur autē passione articulari tentatos, torpor, atq; fornicatio eorū articulorū qui tangūtur, & difficilis flexio, atq; rursus extensio. Itē grauedo & uacandi dulcedo, & ad paruū motū uehēmēs labor, atq; dormiētibus sensus quidā resonantiū articulorū, & cum de somno surrexerint, ueluti saltu earundē partiū afficiūtur. Tum horror uel rigor, atq; tremor sine ulla manifesta ratione partiū sequentur. Dehinc cū passio se extollere cœperit, in uestigio aut plantæ cauitate, uel sæpius à maiore digito, attestante torpore & grauedine, & difficili motu cū horrore rigido, atq; inæquali per mēbra, & aliquādo plurimo feruore, aliquādo frigore: ut alij refrigerantia, alij calida desiderēt agrotantes

Podagra hæreditaria est.

Caria.

Alexandria.

D potest, si maiores tenuerit neruos. Sed de hijs nominibus quæ locorū causa discreta uidētur, unius tamē esse uirtutis intelligant, in curationibus certandū nō est: Sunt enim harū passionū antecedētes causæ uariæ, ut uiolentia, frigus profundū, cruditatio, libido uenerea, labor immodicus, uel repētina desertio solitæ exercitationis in ante actem morē: aut rursus non ex infantia, sed secūda & serata ætate affecta, cum mollibus neruis atq; insuetis fuerit illata quassatio. Itē percussio antecedēs ex palastra forti exercitio: Frequentat autē in uiris magis atq; medijs ætatebus: difficile uero in mulieribus atq; in eunuchis, & pueris, & iuuenibus fieri inuenitur. Videtur præterea plurimis antiquis medicis etiam genuino cursu in posteros migrare cum semine, & propterea succedētes inuadere, de qua re principaliter Responsionū docuimus libris. Itē per aliquas probatur frequentare regiones, ut Cariam, & Alexandriā Aegypti uicinā: nec non temporibus certis nati, itē magis asperari uidetur, ut primo uerno, secundo autumno, tertio hyeme, ætate uero difficile. Sequitur autē passione articulari tentatos, torpor, atq; fornicatio eorū articulorū qui tangūtur, & difficilis flexio, atq; rursus extensio. Itē grauedo & uacandi dulcedo, & ad paruū motū uehēmēs labor, atq; dormiētibus sensus quidā resonantiū articulorū, & cum de somno surrexerint, ueluti saltu earundē partiū afficiūtur. Tum horror uel rigor, atq; tremor sine ulla manifesta ratione partiū sequentur. Dehinc cū passio se extollere cœperit, in uestigio aut plantæ cauitate, uel sæpius à maiore digito, attestante torpore & grauedine, & difficili motu cū horrore rigido, atq; inæquali per mēbra, & aliquādo plurimo feruore, aliquādo frigore: ut alij refrigerantia, alij calida desiderēt agrotantes

CHRONIC
 res. & propter ex glia alter
 nō sit initio, ut in p...
 i. asistente regulare, nullo
 uere. Quamper reliqua
 ritica lumbis passio, com
 ble ex articulo in articulo ue
 des. Super deniq; prius ar
 in l... mtelescente tenuis
 nitus neruis, quos tenora
 ita uero agrotantes. Tunc
 solati laxa t... qualitatē
 obliquas partes qui uertan
 hant. & aliquādo humore p
 ponos, quos nos tractas dice
 dem articulos solam, & curā
 cor ab hanc uel entes, quā
 uere potentes, & curā uenā
 nō tenent longuē, & ai
 curā uenā nobilis, ut p...
 Principatū autē hoc p...
 cetera modo contentat, atq;
 uos pari demōstrant. Ellyper
 uodine infansibis, nō ut p...
 uel ut p... impellit
 lo in neruis cōtra q...
 quā angustia cōp...
 p... uoluntates uocant
 nā hanc hanc p...
 que cōmibus minime cretat, em
 uolens, q... caliditate
 ellyper uocāt, & uocant hanc p...
 p... q... atq; corpora p...
 leuementorū cada q...
 ad uitate etiā m...
 bicat: quod dicit dicitur
 atq; ita ueris passiois hanc
 catio adhibēda: & ubi perm
 uesti. Est autē p...
 diop... que necessario c
 sensus dicitur. Si propterea c
 Adhibēda etiā uocant hanc
 uel decoctionis frangere, aut h
 uocant tam d...
 g...
 g...
 ta adhibēda, atq; ueris cō
 adhibēda uocant hanc ex oleo d...
 q... uocant, sic m

Antes, & propterea qdam alterā calidā, alterā frigidā podagrā putauerunt nūcu
 pandā. Itē initio, ut saepe contigit, similis color patientiū atq; sanarū uidetur par
 tiū, attestante æqualitate, nullo emergente tumore. Dehinc inflatio partiū fiet cū
 rubore. Quapropter releuatio altiorū saepe sequet̄. Tum peiorāte passione ar
 thritica sufficitur passio, cum in unū omniū cogitur articulorū consensus, & fa
 cile ex articulo in articulū uenit dolor, nec desinēs priusquā cūctos inuaserit no
 dos. Sæpe deniq; prioris articuli dolore declinante secundus inuaditur, atq; eodē
 similiter mitescente tertius sumit exordiū, consentiēte etiā uesica atq; spinæ ma
 ioribus neruis, quos tenontas appellant, & in stomacho etiā nausea uel uomitu
 iactantur ægrotantes. Tunc articuli tumētes inflantur, ac deinde durescunt, & so
 lidati faxeā faciunt qualitātē. Tum etiam nigriores efficiūtur, atq; contorti, ut in
 obliquas partes digiti uertantur, aut reflexi supinētur, aut uicinis adfixi incum
 bant, & aliquādo humore purulēto uel mucilento collecto, aut uisoso generēt
 poros, quos nos transitus dicere poterimus, dehinc etiā lapides sufficiant, qui q
 dem articulos soluant, & cutē distēdant, atq; erūpentes promineant, & chirurgia
 detrahantur: aut exilientes cyathis, quo ferramēti tollantur, quod nos laureolū
 dicere poterimus, & rursum renascant̄. Tum crura dolentiū partiū cessante nutri
 mēto tenuata languescunt, & arida efficiunt̄. Erunt præterea ægrotantes paruīs
 ex causis mobiles atq; iracūdi, siquidē motū uel actum nō sine querela accipiāt.
 Principaliter autē hæc passio cōstituitur in neruis, uel eorū colligationibus, tum
 cætera morbo consentiūt, atq; cōtiguos uel superpositos lacertos, & maiores ner
 uos pati demōstrant. Est præterea passio nō facilis curatione, & aliquādo magni
 tudine insanabilis, nō ut pleriq; putāt naturæ: Causæ autē difficillimæ curationis,
 uel ut saepe cōringit impossibilis, manifesta atq; plurimæ reperiunt̄: est enim pas
 sio in neruis cōstituta q̄ sint natura densissimi, & inter articulorū nodos cōstituti,
 quorū angustia cōprimūt, & ad omnē motū asperant̄ magis in pedibus: hij em̄
 plurimas cōligationes nodorū naturaliter habēt, & totū corpus sustinēdo labo
 rat. Præterea hæc passio initio paruitatis causa negligit̄, & cōtempta cōualescit:
 q̄ppe cū à multis minime credat̄ emergere. Alij deniq; digiti luxati, aliqui pedis
 uersionē, aliq̄ cuiusdā rei calcata, uel offensa duritiā aut feruorē querunt̄: tū ne
 cessitate coacti augmenti tēporibus in cōfessionē ueniūt ægrotātes. Ob hoc igit̄
 passio pseuerare, atq; corpora possidere meditat̄. Non autē minus etiā longorū
 lenimentorū causa, q̄bus recessisse putat̄, cū sanos ægrotātes fingendo p̄mittit,
 adiuuāte etiā intēperantia, qua cū saepe cōcipi passio p̄spicit̄, manere posse nō du
 bitat̄: quod dicā diatriō, si ueter̄ officii nō agnouerit clyster adhibēdus simplex
 atq; ita totius passionis statu accepto, ut inflata uel tumētia loca uideant̄, scarifi
 catio adhibēda: & ubi permiserint partes cucurbita figēda, uel hirudines admo
 uendæ. Est autē omniū leuior præter cucurbita scarificatio: siquidē nulla quassa
 tio partiū fiet, quæ necessariō cucurbitæ cōiuncta est. Itē hirudinū moribus con
 sensus adiungit̄, & propterea, ut supra dictū est, simplex cōflatio lenius probat̄.
 Adhibēda etiā uaporatio spongiarū, tū aquæ calidæ fomētatio, uel aqua & oleo,
 aut decoctionis fœnigræci, aut lini seminis, uel hybisci. Itē cataplasma mitigati
 uum, quod iam dudū minime posse adhiberi uidebat̄: siquidem tumētia pondere
 grauari nō debeāt. Sit igit̄ panis diligētius emollitus solus, aut admixta radice ar
 gallici, q̄d Græci symphyton uocāt, uel hybisci decocta, uel cuiuscūq; similis uirtu
 tis, q̄rū pbauimus adhibēdas uaporatiōes. Tū cū firma declinatio fuerit cōstitu
 ta adhibēda lauacra, atq; uariūs cibus, & aqua potu dāda, & p̄pter passiōis neq̄tiā
 adhibēda etiā cerotaria ex oleo dulci uel cyprino, aut ex adipe cōfectū medicamē
 q̄d Græci diasteton uocant, tūc malagma diachylon uel maseū, aut q̄d appel
 lant

Ciant diateleos, uel dioxeleon, uel diathalassum, paulatim fortificandum corpus deambulatione liberis calciamento pedibus, & cum cautione aduersant iū rerum, ut ne quid nimis, maxime uini, aut indigestionis, aut Veneris. Arthriticis uero cōuenit etiā digitis ceram emolliendam dare, uel manipulos tenendos, quos palestritæ alteres appellant: tum mouēdos cereos, uel ligneos primo cum paruo plumbo interfuso: tum pro modo profectus grauiores, & in tardate passione superpositionis tempore supradicta seruanda simplicitas curationis. In nimento uero adhibenda fortificatio, tum recorporatio. Sit igitur primo gestatio pro modo uirium, tum deambulatio molli stramine coæquato solo, adiecto uocis exercitio, cū corporis unctione: Etenim uacatio crassificat corpora, adeo etiā & in hijs qui ex alijs forte plurimo tempore iacuerint causis, hac ratione articuli cōmoueantur, cum nerui non exerciti ualidiores efficiuntur. Adhibenda etiam lauacra per interualla dierum, & uariis cibus ex mediæ materiæ qualitate, uinum paruum, lene, & semper post cibum: Tum dropax simplex atq; cōpositus, paroptesis ex igni uel ex sole, atq; pellibus feruefactis, & ex arena litto-
ωρίωνος
ουρησμάτων
ήρα
φουφίσις
ήρασις
Dum aspergines, quas Græci sympasmata uocant, ex nitro & adarce, & euphorbio, & sæpe memoratis speciebus: Tum ungenta & acopa ex squilla confecta, & agresti cucumere: Itē euphorbio & adarce. Dehinc malagma adhibendum, ut est quod appellant diahalon, aut diadaphnidon, aut diadarces, aut diafactes conias, uel quicquā similitium. Item rubor cutis ex sinapi faciendus, quē Græci phœnigmon appellant. Item drimyphagia, & cyclorum regula, & radicū uomitus, & hellebori, & embasis facienda, sicut de ischiadicis scribentes memorauimus: uel fomentatio ex decoctione artemisiæ herbæ, aut marinæ feruentis aquæ, dehinc natatio feruens uel frigida. Item usus adhibendus aquarū naturalium calidarum: tum frigidarū, ut sunt in Italia quæ appellatæ sunt Albulæ, uel Cotiliæ, & omnium supradictorū affectanda repetitio: dabit enim curatio alijs integram sanitatē, alijs raram doloris admonitionem, ne iugī superpositione uexentur. Veterum quidam annalia medicamina potanda probauerunt, ut est quod appellant diacentaurion. Item diascordeon bibendum anno continuo iudicantes in hijs qui non plurimo tempore fuerint passione uitati, hoc est intra quinquennij temporis constituti, adijcientes quod bibi debeat medicamentum prædigesto corpore, & omnino nullo obstaculo impedito: Sin minus, repræsentandum numerum dierū, quo integer compleatur annus, quanquā longo tempore porrectus. Secundū nos autem iuxta Sorani iudiciū est metuenda diuturna medicaminis sumptio, cum neq; soliti cibi iuges atq; ijdem utiles recte proficiunt. Sic deniq; legimus quosdam ueteres memorasse ex iugī medicamine potu in celeres, uel acutas uenisse passiones, & alios apoplectos, alios pleureticos, alios peripleumonicos interisse. Item quosdam continua difficultate spirationis affectos, quam Græci dyspnœan uocant. Hij uero qui se isto medicamine profecisse testantur, non aduertunt seruata digestionis causa id fuisse permissum: quippe cum caterarum rerum excessus declinando quidam seruauerint sanitatem, cum interrumpere metuerint sumptionem medicaminis sui: & propterea hijs intentionibus occupati alias sibi nesciuerint profuisse rationes. Item alij unctionem nodorū faciendam probant, quam nos reprobamus: siquidem consensus faciat tumorem. Item alij transeundum ex alijs in alia probant ungenta & cataplasmata, nunc specie, nunc genere differentia, donec ægrotantes releuentur: siquidem alia pro alijs corporibus uideantur conuenire, & propterea doloris mitigatio leuetur. Ordinauerūt deniq; etiam contrarias uirtute materias laxati-
*Medicaminū frequētia re-
cusanda.*
ήρασις

B ias simul atq; constrictiuas, & recorporatiuas, ut mnaſeum malagma, uel dia-
 chylon. Item è contrarijs uehementius conſtringentia, ut diayteon, & cyziſe-
 nem, & Eraſiſtrion emplaſtrū. Itē ex panici polline, & lini ſemine cataplaſma,
 & ex coliculo agreſti, uel herba erigeronte, & bramite, & mandragora, & alterco
 & lenticula, & citri medio, uel peponis, & origani, uel thymi, aut uua lupinæ,
 aut portulacæ, aut betæ, aut mali punici folijs uiridibus, uel eius caduco, quod
 Latini ambulacium uocant, decocto cum aceto, aut ruta agreſti cum aceto ſin- *Ambulacium,*
 gulari, uel cum ſimplici alica, aut aceti ſedimine, cum apio: aut uitis folia, cum
 ſimplici pulento, uel ex herbi polline, aut fabæ, uel hordei, aut lolij, aut lupini,
 cum fece uini uel aceti, uel ex fico decocto cū aqua & uino cōtrito, donec mel-
 lis ſumat craſſitudinē: Ex quo detractis durioribus partibus imperant coquēda
 rursus reſidua. Item ex papaueris coliculis, quos Græci cocias uocant, uel eorū *κωκία*
 folijs, & malis cydonijs & punicis in uino decoctis, & bulbis cum melle, uel al-
 terci radicē cum ſtorace, uel iaquintio, & marrubij. Item calce melli concoctū, &
 opioſtoraci, & amygdalis amaris cum cyprino oleo, & aceto iugiter coctis par-
 tes ungendas docent, ex diſſimilibus rebus ſine ullo ordine materias admouen-
 tes, inſanabiliter ſimul atq; indocte deſcenſum ab alijs in alias ſpecies faciēdum
 iubent, donec ut æſtimant iudicia reperiātur: ſiquidem ſit pro corporibus alijs
 ex alia ſpecie liberatus. Et eſt hæc experimenti tentatio, quam Græci ſchediaſti *σχεδιαſτι*
 cen piran uocant, quæ non deſtinata paſſionibus adhibeat adiutoria, ſed pro- *πύρα*
 banda. Fit præterea ut acceſſiones tempora percurrant, & ſua ſponte leuigentur,
 atque ita occurrens declinatio, uel paulo proximius lenimentum euentum cu-
 rationis afferat: Quod ſi forte uere profuiſſe putaretur declinationi adhibitum,
 B rursus initijs noxiū neceſſariò comprobatur: ſiquidem non ſuo tempore ui-
 deatur admotū. Alios igitur ex alijs releuatos rebus exiſtimant. Sed hoc tempo-
 rum fieri cauſa reſpondere debemus, quæ corpora urgentius obtinere neceſſe
 eſt: Conueniūt enim in iſtis mediocriter conſtringentia, Augmentis uero atq;
 ſtatu mitigantiæ uel laxantiæ, declinationibus emollientia, lenimētis fortifican-
 tia, atq; recorporatiua: frigida uero uel coërcentia, quæ agroſtica uocant, etiam *αγροſτικὰ*
 igne ſacro uexatis admixta congrua efficiuntur. Sed aiunt aliqui nunc quoque
 tanquam laxatiua incenſos, nunc frigerantia releuare. Feruori etenim ex tumo-
 re ueniēti admota eius factū tepefaſta conueniunt, & tunc temperata mitigāt,
 tanquam aquæ feruenti admixta frigida. Sed eſt hoc falſa conſuſione collectū:
 quā Græci ſophiſma uocauerunt: Oportebat enim, quantū ad hanc, ut putant, *σόφημα*
 rationē omni tumori frigidas conuenire materias. Igitur ſecundum paſſiones
 ac tempora nos diſcretas aptamus. Alij uero a copum ex rana rubea in podagri-
 cis admirātur, alij marini uituli, alij pedes unxerunt ex eius tergo calciamenta fa-
 cientes, alij uiuentē beluam oleo coxerunt, alij lupum, & ſpecialiter unctio-
 nis genus conuenire probauerūt. Multa enim ficta fide ſine ratione creduntur, cum
 forte paſſio non fuerit inſidioſa, & cum corpus tardauerit, non in uno atq; eodē
 tempore perſeuerans. Item plurimi uomitū poſt cibum laudauerunt, ſecundo
 uel tertio per meſes ſingulos adhibendum: ſiquidem & materiā redarguat, &
 indigeſtos eſſe nō ſinat, non aduertētes quod magis uexabilis approbetur, cum
 hoc adhibito gīngiua putreſcant, dentes moueantur, oculi confundantur, & to-
 tum impleatur caput, ſtomachus quoq; grauiter afficiatur, & propterea omnes
 conſentiant nerui. Eſt igitur conueniens magis parua cibatio, atque initium ex
 abſtinentia ciborum ſumendum curationis. Multi autem medicinæ ſcriptores
 purgatiuis & acrioribus pollent clyſteribus, & urinalibus medicamentis, quæ
 diuretica

G diuēretica uocauerunt. Sed oportet cauere stomachi uexationē, quæ uarietate facile medicaminū fiet. Item uesicam quæ sit neruosa qualitatis prouocare: tradit enim necessariō uniuerso corpori uexationē per sibi cognatā neruorum qualitatem. Specialiter autē ueterū pertransiēdo errores, uanū puto atq; prolixū quod de podagricis scripserūt, & propterea fastidiosum maxime, cū sufficiat cōmunis

- Diocles.* materialium memoratio. suprascripta, tacitis dominis qui nunc dicent: Diocles libris quos de passionibus atq; causis & curationibus scripsit: Praxagoras tertio libro de morbis: Erasistratus libro quo de podagra scripsit, prohibēs tamen purgatiua adhiberi, quæ catartica uocauerūt, malagma uero Ptolemæo regi promittens, cuius scripturam non edidit: quanquā quidam sibi uisum Erasistrati nomen medicamen. Item Erophili sectatores multi, atq; Asclepiades libris ad Erasistratum scriptis, & Heraclides Tarentinus, & Themison secundo libro Tarentinus. darū passionū aliqua ut methodicus, aliqua ut nō methodicus decurrerit: phlebotomat enim ex pedibus, & nihil approbat, & cataplasmatū qualitates confundit, non discernens cōstrictiuis laxatiua. Quibus respondere quid oportet: cum uinolentia neruos amputet, phlebotomia patientes impleat partes. Theffalus autē secundo libro Regulari, imperfecte quidem, sed consequēter methodicis intentionibus curationem ordinauit.

DE RENALI PASSIONE, QVEM GRAECI NEPHRITIN APPELLANT. CAP: III.

Renaliss passio à patientibus partibus nomen accepit. Est autē intellecta passio tarda renis aut renum: passio, in quā, tarda: siquidem cum insidendi atq; perseveranti querela renalem intelligamus passionē, & non ex nouello atq; recenti tumore, sicuti necq; cuiusquā ossium coxæ, ni fuerit perseverans, ischiada intelligere poterimus.

Item adieci mus renis aut renum, siquidē nunc alterū, nunc utroq; teneat renes tumentes ac duratos, & in saniem sæpe uenientes, & ulceratos, & humore fluentes. Igitur de cunctis purulentationibus uel uomicis communiter secundo dicemus: nunc de exteris supra memoratis scribemus, & primo de tumore. Antecedentes itaq; causæ, quæ renalem faciunt passionē, aliæ manifestæ, ut perfrictio, indigestio, percussus, casus uehemens super clunes, acres cibi plurimi contra consuetudinē, libido ueneræ uehemens, uel urinalia frequentata medicamina, aut uenena, quæ specialiter ipsas afficiāt partes, ut sunt ex catharidis cōfecta. Afficiuntur autē hac passione, iuuenibus magis grauiore atq; senes, & uiris mulieres, & habitudine plenis tensiores: siquidem sit in hijs grauior, & generaliter curatio difficilis, ob angustiam locorū, quæ passione uexantur, & ob acrimoniam urinae, quæ insuete aliquando renibus immorata in uesicam transit. Sequitur autē patientes, cum adhuc leuis fuerit tumor, dolor leuis, & magis cum prouisi fuerint inclinati secundū clunes circa ilia, alterius aut utriusq; partes, & priorum in clunibus nodorū. Cum autē tumor uehemētescere cōperit, dolor etiā plurimus fiet cū grauedine & feruore clunium omnium, atq; iliorū, & pubetenus, uel umbilico cū consensu usq; ad uesicā tendentē, ob tumore urinalium uiarū, quas Graeci ureticos poros appellāt: Quæ quidē à renibus usq; ad uesicā sunt porrectæ, attestante urina tenui & aquata, & ita subalbida, ut colaturæ liquidæ colorem fingat, quam Graeci charopon uocāt, & primo parua, dehinc plurima, aut coaceruatim effusa, quæ nullam faciat releuationem, peiorante tumore in feculentum colorem ueniens, cum iam nimia tensione tenuissimæ uenulae fuerint ruptæ. Item in uini transiens qualitatem uiscosæ crassificationis causa: tum oleosum ueluti adipis qualitatem

πάρος νεφρική

χρόνιος

CHRON
 statim simulans cum
 nim breues accidunt, cum
 mar. atre ficuti uentris abf
 ne. Tum bebudo fequet
 fione corpus tenui: as tu
 ori ambire cogantur, no
 chonios supradictorum
 in uentris: crassior uero
 in morbicatione fenti libe
 tica, & ad summi omnia
 in eos qui ex caliditate
 ue uidentur, colicos uero
 sequuntur: atq; probe domi ex
 bus. Item renali uino extemp
 uentem atq; secundo uen
 dunt hanc rem similitudinem
 que ad uesicam ductor, quibus
 il dolor ubi eius lentos eni u
 more uel exortia in reuēnis
 pedēta uogubatio. Sed ope
 quam sanguinem uentis,
 licet de uicia tendentes dem
 bus, quæ Graeci symptoma
 reals, sed etiam localis uen
 itas, quod ea quæ localia sunt
 agi clunibus adhibentur. Illi
 uapentione uocant.

DE TARDIO V
 BTL
 N uel ita uocede
 cito, uel ita uocede
 uel scabrum ap
 uis, quam lib
 tumen uen
 toto gutta atq;
 rugitudine fastidiosa curatio
 maadū. De paralyti igitur su
 Decolletionibus uero & uile
 rariūbus cōmunitate demus cu
 rando pectus atq; uentri radie
 tendēt: tum tenor mendicū
 uia, cū uigi ac frequenti urina
 hanc hiet cū dolore uolens
 etiam per podicē rediant a
 agnūtipitus exiis urina
 xio cōmunitas pedibus sele
 uel ita uocentur mictus tribu
 nulli in mictu sumi sibi nec

A qualitatem simulans cum renum fluor pinguis acceperit. Dehinc per incrementa etiam febres accedunt, cum consensu iecoris, ut quidam etiam fellis colorem sumant, attestante ventris abstinentia cum tormēto & ructatione inflatione cogente. Tum hebetudo sequetur, & articularum frigus & uomitus: & tardante passione corporis tenuitas nimia, adeo ut quidam uncati permaneant, & semper prona ambulare cogantur, nec unquam se erigere possint. Est præterea signum declinationis supradictorum in contraria mutatio, ut urina aquata in crassitudinem ueniens: crassior uero uel uiscosa in tenuitatem. Item quæ paulatim atque cum mordicatione ferri solebat, sine labore adueniens, & si plurima, mediocris effecta, & ad summū omnia cum naturæ solita uel similia fuerint uisa, aiunt alii qui eos qui ex casu uel percussu, aut uehementi libidine fuerint tormenta, irruisse uideantur, colicos uero maior interior, uel uentri uicinarum partium dolor sequatur, atq; inde sumat exordium, consentientibus uel compatientibus clunibus. Item renali uitio extemplo difficultas urinae coniuncta sit: Colicis uero per consensum atq; secundo concurrat. Hæc est similitum passionum discretio. Accidunt hæc item similia etiam in urinalibus uis uisio constituto ex renibus, quæ usque ad uesicam ducunt, quibus eadem quæ supra diximus recte concurrunt, sed dolor uel eius sensus erit inter renes & intestina, & uesicæ fundum, nulla inflatione uel extantia in externis renum partibus prominente. Hæc est omnis atq; perfecta significatio. Sed oportet sanguinis mictu adfectos similiter curari tanquam sanguinem spuētes. Alios uero qui cæteris fuerint passionibus adfecti, sicut de uesica scribentes demonstrabimus, pro suis concursibus uel accidentibus, quæ Græci symptomata uocant, partita curari ratione: Non enim sola generalis, sed etiam specialis eorundem conuenit adiutoriorum curatio, solum differens, quod ea quæ localia sunt adiutoria in hijs qui renalibus laborant uitijs magis clunibus adhibeantur. Illis uero qui uesicæ, pectini, uel pubetenus, quod Græci peritoneon uocant.

DE TARDIS VESICAE PASSIONI
B V S. CAP: IIII.

N uesica speciales plurimæ passionēs eueniunt, tumor, collectio, ulcus, durities, phthiriasis, item psoriasis, quam scabiem, uel scabrum appellamus, capillatio, debilitas, paralytis, calculatio, quam lithiasin uocant, sanguinis fluor, siue effusio, quæ hæmorrhagiam appellant, mictus tarditas aut difficultas, aut intoto gutta aquatiles, quas hydatidas uocant. Sed ne porrecta longitudine fastidiosa curatio uideatur, una præceptione omnia apprehendere festinandū. De paralyti igitur superius docuimus, cū de ea specialiter diceremus. De collectionibus uero & ulceribus secūdo dicemus, cum de singulis corporis partibus cōmunem trademus curationē. Tumēte igitur uesica, sequitur dolor secundū pectinē atq; ueretri radicē, & ilia, & clunes, & magis initio ac sine urinae reddendæ: tum feruor incendiosus: item pulsus & extantia partis in passione cōstituta, cū iugī ac frequenti urinae reddendæ desiderio, & repētina cessatio, ac rursum egestio fiet cū dolore intolerabili per singulos mictus, ut extentiæ grotantes etiam uentū per podicē reddant, aut ipse podex præcadens excludat: & præterea grotantibus supinus exitus urinae facilior. Quidā deniq; necessitate coacti defixio capite super latus pedibus sese locauerunt, ut lapis angusta deferēs loca, atq; uesicæ aditū reperens mictus tribuat facultatē. Mulieres deniq; etiam digitis immisiss in muliebrem sinum sibimet ipsæ hortatione quadā lapidem prouocādo dimiserunt.

A articuloꝝ tenaci ligatione: Et si sanguinis fuerit fluor, clunibus prominētius subleuatis, & officio mictus admonente, quantum datur imperandum ægro, ut neq; id retento faciat spiritum, neq; ut quadam uel conatu excludi cogat aliena: Apponenda etiam spongia noua aceto tincta secundum clunes uel umbilicum, ac pubetenus, quod Græci etron appellant, usq; ad ueretri initium, quod iisdem ^{ἕτρον} peritoneon uocant, addita tenaci cum amplexu ligatione: Tum epithemata iisdem locis, atque cucurbita constrictiua: Potus dandus frigidus, paruus cibus: Species de sanguinis fluore & sputo scribentes docuimus. Similiter etiam quæ præbibenda conscripsimus, eiusdem scilicet qualitatis, & sessionem ex uino uehementiori confectam, quam encathisma uocant, in qua sint præcoctæ murtæ baculæ cum rosis, uel in pusca, aut aceto facta decoctio herbæ talliæ, uel rubi, aut mali punici corticis, & horum similium, uel per ferramentum quod Græci cathetera uocant, iniectio secunda, quæ similiter medendo constringant, acaciæ, ^{ἑκκασίμου} hypocythidis, aut plantaginis succo, uel polygonij herbæ, aut intybi, uel puscæ frigidæ singularis, aut adiuncta thuris drachma una cū æquali pondere hypocythidis, uel gallæ, cū nigro uino, uel talliæ herbæ aqua cœlesti concoctæ: quæ cum fuerit expressa & abiecta, erit aqua coquenda, donec ad mellis ueniat crassitudinem. Mulieribus uero etiam pessaria adhibenda, quæ ad fluorem matricis Responsorum conscripsimus libris, muliebria uitia curantes. Est autem curatione correctior, ac facilis eruptione factus, uel oscitatione sanguinis fluor, uel percussu, aut saltu confectus: Etenim influxio abstinetur, & rupta conglutinantur: difficilis uero correctione ex putredine effectus fluor: Retento enim sanguine, uel abstento ulcus permanebit. Est præterea ex putredine sanguis ater, & male redolens, atque purulentus ex ulcere præfecto, & dolore antecedente, qui putredinis causa aduenisse uideatur. In eruptione autem flauus, & non antecedentibus supradictis, sed excussu uel saltu, aut percussu effectus. Solent præterea sicut in podice uel fœminarum sinu, aut matricis collo etiam in uesica hæmorrhoides generari, quæ fluorem sanguinis præstent, quibusdam interuallis uariatum, quod oportet apprehendere prudentem, cum non coadceruata primo fuerit effusio, sed augmentis quibusdam promotæ, interiectis defectionibus, ac sæpe retento sanguine doloris pubetenus admonitione cessante cum tensione inguinum, & grauedine clunium, uel renum consensu: & cum sanguis eruperit, supradictorum relatione sequente: siquidem aliquando inflatæ ac tumentes hæmorrhoides difficultatem, uel abstinentiam faciant mictus, quam Græci dysuriam uocant, uel uriam. Hæc sunt quæ de hijs necessariò dicenda credidimus. Declinante autem passione conuenit adhibere cerotaria, ex murtino, uel uiridi oleo, & alumine, cibum uarium dare atq; uinum, ac deinde lauacrum adhibere. Ac si structura fuerit uentris uel uesicæ, conuenit iacere ægrotantē loco medioeriter calido atq; lucido, adhibita abstinentia usq; ad tertium diem cum requie. Item locis in dolore constitutis manuum calidarum cum blando amplexu uaporatio adhibenda, uel pubetenus, ac ueretri initio & clunibus calida linteamina, aut uascula ex aqua calida, uel facelli ex pollinibus calidis, aut uesicæ oleo calido plenæ admouendæ. Ac si uehemens fuerit dolor phlebotomia adhibenda: & partes in passione constitutæ lanis limpidis oleo calido ac dulci infusis contegendæ, ex eo etiam totum corpus ungendum; tum ora fouenda. Adhibenda etiam encathismata ex aqua calida, uel aqua & oleo, aut decoctione laxatiua ex hijs quæ sæpe memorauimus. Tūc cibus dandus sorbilis, & potui aqua calida moderatiōne domināte, & usq; ad declinationē passionis interuallis dierū nutrimenta offerenda,

M

Crenda. Ac si dolor minime cessauerit, conuenit usus cataplasmatum laxatiui, & cucurbitae appositio leuis, qua Graeci cuphen appellant, cum adiecta scarificatione, & uaporatione spongiarum aqua calida expressarum. Ac si uenter retentus fuerit, clyster conuenit simplex: & secundo cucurbita clunibus adhibenda, ac pubetenus praeraris capillis. Tunc hirudinum appositio, quas sanguifugas uocant, atque embasis adhibenda ex calida & oleo: sic enim laxatis tensionibus non solum dolores soluentur uesicae, sed etiam consequens urinae difficultas, uel abstinentia. Cauendus praeterea usus urinalium medicaminum, quae diuretica Graeci uocant: Sunt enim quae uesicam prouocant, & propterea tumores faciant commoueri. Ac si minutis doloribus urinae fuerit retentio, uel in toto conquieuerit dolor, tanquam factis superpositionibus repetant lenimenta, adhibenda fortificatio per uariam gestationem, & uocis exercitium. Vnctionibus quoque ac defricationibus admotis quae superiora corporis magis exerceant, interiecto lauacro, & uario cibo ac uino, & iuxta methodicum modum adiectiones cyclicae ac detractiones faciendae: Tum ad recorporatiua atque uehementia redeundum adiutoria, ut ex resina uel dropace, ac paroptesi, & solis torrore, uel arena ignita, & appositione cucurbitae, forti raptu atque tractu quodam circumducto remota corpora roboremus morborum pulsa segnitie, adhibito usu asperginum, quae sympalmata Graeci uocauerunt. Tunc malagmatum atque acoporum lacescentium usus adhibendus, adiecto etiam sinapismo, & fricatione partium quae passione afficiuntur. Tum encathismatibus utendum ex aqua marina, uel salsa calida, & magis hijs qui mordicatione quadam locorum in iisdem passionibus tanguntur: tum cataclysmo utendum, cuius nominis uim praescriptis libris sapius latina uimus: ita narratio adhibenda aquarum sua uirtute medentium, quibus magis erit in solutionibus utendum; Eligendae sunt namque specialiter quae aluminis habeant qualitatem, ut sunt in Italia Albulae appellatae, & Nepesinae, & Cotiliae, & Augustinae: Hijs uero qui lapidibus, uel scabro uesicae afficiuntur erunt eligendae aquae salsae, uel quae nitri habeant qualitatem, ut apud Tenariam insulam, quae potandae, atque lauacro adhibendae sunt. Tum residuus adhibendus est cyclus, & acriora medicamina potanda, ut ex radice lapathi, & capparidis, & struthij, uel polij herbae. Item panacis, & horum similium, & lithotomia in hijs qui maiorem generauerint lapidem. Item in omnibus hellebori adhibendus est usus, si passiones supradictae permanferint. Tum nauigatio atque peregrinatio, & earum uarietas appetenda. Erit praeterea longo tempore, ut caetera quaeque nimia, Venus praecauenda: hijs enim qui ob uesicae paralyin propter officium sciscitandum usum uenerem probauerunt, consentiendum non est: trahit enim secum totius corporis uexationem: Ob quam causam erit probanda etiam ferularum tenerarum, uel tabellarum, usque ad ruborem cutis ab hijs probata percussio. Itemque ustio, & scarificatio faciendae pubetenus atque clunibus, & circa initium ueretri circulatim, quod Graeci peritoeon uocant, debilitate afficiens. Sunt praeterea aquosa semina quae excluduntur, & magis cum se pronos fecerint aegrotantes, uel celeri ambulauerint gressu. Irruit autem corporibus, cum longa fuerint debilitate uexata, aut immodico usu uenero affecta. Sed est accipienda curatio ex hijs quae uesica sanguinem fluente memorauimus. Item ex hijs quae in lenimentis passionum fortificandi corporis causa, ac demutandis sapissime probauimus: Est enim haec passio seminalium uisum paralyis.

Cucurbita
cuphen
embasis
diuretica
resina
dropace
paroptesi
asperginum
malagmatum
acoporum
sinapismo
encathismatibus
Albulae
Nepesinae
Cotiliae
Augustinae
panacis
lithotomia
hellebori
peritoeon

CHRIS
DE SOMNO
omnino ap
dionnos
tantur. No
uenerem
sio esse neq
sed effici
per somn
tio, uel iugem ap
et continen
deteris passio
rian uocant. ac
a quoz uocari
datis causa
aqua discen
dicit dicitur
etiam in
et. Aliqui etiam
tis illa ut qui
feminae uic
Milesius nihil
dicit esse femi
nate impede
maiores hie
com nec neces
efficit. uel
sui passio
fuerit, tanq
gentium in
nem, uel sp
notione uer
atque discim
dignitates
propterea
udiora ac p
somnia ded
bedibus, uel
re uel sing
uel physio
uoluntatis
imus. Poto
uoluntatis
faciendae
emissione
ta uisum
dionnos
notione
sequatur

A DE SOMNO VENEREO QVEM GRAECI
onirogonon appellant. CAP: VII.

Er somnos inanibus uisis affecti ægrotantes seminis lapsu ue-
xantur. Nomen autem sumpsit ab accidenti: siquidem effectū
uenericum prouocando perficiat. Sed generaliter neq; illico pas-
sio est, neq; accidens passionis, quod Græci symptoma uocant,
sed est consequens uisis, quam Græci phantasia uocauerunt,
per somnum ægrotantes afficiens, ob desiderium uenericæ uolu-
ptatis, uel iugem atq; continuā libidinē, siue è contrario longam usum dilationē
uel continentia. Sed hoc frequentius accidens in passionē sæpe deueniet. Itemq;
alterius passionis aliquando antecedens fiet, ut epilepsia, furoris, quā Græci ma-
niam uocant, aut cuiusquā similis morbi; quoniā uexationē ostendere probatur,
atq; præmoueri corpus, siue prætangī accessione uentura. Itē aliquando antece-
dens causa supradictæ passionis, quā seminis appellamus lapsum, fuisse probat,
a qua discernitur: siquidem illa passio etiam per diem uigilantibus ægris fluere
faciat semen, nulla phantasia in usum uenericum prouocante. Somnus autē ue-
nereus eo solo tempore quo dormiunt ægrotantes inanibus uisis concubitū fin-
gat. Aliqui etiam aiunt oniroposin ab onirogono discerni: siquidem oniropo-
sis illa sit quæ per somnum cōcubitum fingat, cum operantium sensu, sed sine
seminis iactu. Onirogonos uero usq; ad defectum deducit seminis lapsum. Sed
Milesius nihil inquit supradicta differre: unum est enim, atq; eundem fluorem
dicit esse seminalium uisarum. Sed quod inquit nunc exclusio perficitur seminis,
nunc impeditur, quanquam uisa per somnum eadem fingantur, ob alias inquit
irruētes fieri causas, sed non est plurima discretio, nisi intentio adhibenda: quip-
pe cum neq; necessaria comprobetur. Eos igitur qui ratione futuræ accessionis
epilepsia, uel furoris, aut cuiusquam alterius morbi commouētur, ex hijs quæ
suis sunt passionibus tribuenda mitiga mus: Eos uero qui specialiter hoc uitio
afficiuntur, tanquam parua gonorrhœa affectos curamus: Supradictorum enim
augmentum in istam cadere passionem facit ægrotantes fluentium seminalium
uiarum, uel paralyti uitiatarum causa. Quapropter conuenit primo ægrotati ab
intentione uenerica uisa mentis auertere, quæ Græci phantasmata uocauerunt,
atq; aliorum applicare intentionibus externis admotis: siquidem facile quæ
uigilantes accipiunt somniorum uisa ad actiua cum hijs motibus exercent æ-
grotantes, & propterea corpus seminis discussione uexetur. Rum stramen-
ta duriora atq; frigerantia procuranda. Iubendi etiam supra latus iacere, cum
se somno dederint, & ante se uel supponenda tenuis ac producta lamina plum-
bea clunibus, uel spongiæ circumdandæ pusca frigida infusa, uel iniijciendo loca
rebus frigida uirtutis ex anterioribus, ut balauftio uel acacia, aut hypocystide,
uel psyllio herba, quæ sunt singularia, uel cum palmulis adhibenda. Cibus etiam
constrictiuus dandus, uel densabilis & frigidus, ut de sanguinis fluore conscri-
psimus. Poto quoq; frigido nutriendi, uel constrictiuis, non quidem curiose cō-
fectis constringendi. Tum adhibenda fortificatio ex communi resumptione, &
facienda consuetudo frigidi lauacri, quod Græci psichrolusian appellant. Loca
etiam in passione constituta forti impressione fricanda: Sunt enim hæc sufficien-
tia constrictionis faciendæ. Aliqui uero conuenire dixerunt etiam micus dila-
tionem tendere, ne frequenti officio causa refricetur. Sed completa uesica se so-
mno ægrotantes dare, quo neq; in altum somnum uenire sinantur, & intercessu
frequenti excitentur, quo uisa uenericæ uoluptatis, quæ somno finguntur, amit-

ὄνιρογόνοσ

φαντασία

ὄνιροπόσισ

Milesius.

τοῖσ ἄλλοισ

φαντασματά

ψυχρολουσία

Cant, & extenti vesica seminales vias sibi vicinas comprimendo semen retineat. Alij maiorem digitum ligandum atq; constringendum forti filo uel lino iusserunt, quo dolore interueniente altior arceatur somnus: & neq; animorum uisa in ueneream uoluptatem soluantur. Sed erunt haec utraq; a nobis excludenda: Vexant enim uigiliae aegrotantem, & ultra modum urinae retentio difficultatem mictus saepe refecit, ut alterius passionis illatae causa uideat, ut supra docuimus.

DE DEBILITATE SEMINALIUM VIARUM. CAP: VIII.

Milesius.

ούράτι.

Milesius debilitatem fieri dixit seminalium uiarum, uel sequi in usu uenero pro semine sanguinis emissionē. Sed hoc commune est etiam hijs qui in osculo uesicae, quam uretan uocant, ulcus habuerint: Et est harū manifesta discretio: In hijs enim qui ulcus habuerint cum mictum fecerint sanguis fluet, attestante mordicatione & dolore, & aliquando egestione corpusculorū

ἰφελκύδας.

quae ephelcydas Graeci uocauerunt. In hijs autem qui debilitate seminalium uiarum afficiuntur, solo tempore Veneris exercendae sanguis excluditur, attestante iucunditate, nullis corpusculis, & cum mictum faciunt nulla mordicatione uexantur, sed etiam nunc curatio ex supradictis accipienda, ubi uesicam fluentem sanguine curari conscripsimus: Constrictione enim atque densitate fluenta retinentur. Tunc resumptio adhibenda, ac deinde recorporatio, ut saepe memorauimus.

πριπίσμος.

DE PRIAPISMO. CAP: IX.

D

Demetrius Apameus.

Ine ullo dolore uel consensu uertigo ueretri fiet, & appellatur priapismos, sed uocabulum sumpsit a similitudine priaporum, quod ita formentur, ut recto ueretro fingantur. Huius autem passionis meminit Demetrius Apameus libro Signorum: Ait enim semen in semet manu operantem nec quicquam potuisse peragere: tensionem autem fuisse ueretri nimiam cum paruo dolore, ut cornu putaretur, & ita perseuassse multis mensibus. Nullo quoq; adiuutorio medicinali cessasse, ac tarde atq; longo tempore quieuisse: Quo fiet ut a satyriasi discernatur priapismus: siquidem illa celer fit, & non tardet in corpore, fiet sanē cum contractu neruorū, & stimuloso desiderio uenerae uoluptatis: nam intelligitur priapismus paralysis esse seminalium uiarum, atq; aliorum neruorū ad ueretri partes ducentium: quorum contractu aegrotantes afficiuntur. Sed etiam nunc curatio sumenda est ex hijs quae de uesicae strictura longo tempore tardante conscripsimus.

πριπίσμος.

DE VOMICIS SIVE INTERNIS COLLECTIONIBUS, quas Graeci empyemata uocāt. CAP: X

ἐμπύματα.

σπλάγχνα.

διάφραγμα.

περίτονον.

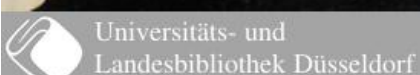
Lena igitur de hijs tradenda est ratio: Haec enim sunt quae in occultis nata collectiones nuncupantur, ut in splanchnis, ac membrana, quae latera cingit, uel in pulmone, aut discrimine thoracis ac uentris, quod Graeci diaphragma uocant. Item stomacho uel uentre, iecore, liene, intestinis, renibus, uesica, aut mictuali uia, uel matrice, aut peritoneo. Sed de hijs quae in matrice generantur libris quos de muliebribus uitijs conscripsimus Responsionum docuimus, de ceteris uero nunc dicemus. Harum igitur aliae solo medicamine curantur, atq;

Marginal notes in a smaller script on the right edge of the page, partially cut off.

A tū, atq; medicinali delectu gubernante usum chirurgiæ non exigunt: si quidem
 sint occultis in locis, & plurimis superpositis mēbris, & sit impossibile atq; illi-
 citū plurimas incidere partes, ne sanguinis pōposus fluor periculum faciat ægro-
 tanti: ut sunt quæ in pulmone generantur, uel diaphragmate intrinsecus, uel in
 ipsa alteriore altitudine, aut in stomacho superius scilicet à diaphragmate, uel in
 uentris fessione, aut intestinis, excepto sine longaonis. Itē in posterioribus uesi-
 cæ, uel in renibus: alia uero accedente chirurgiæ curantur, quoties ad exteriora
 corporis collectionū liquorē erumpendo feruntur, uel magis ab altioribus rece-
 dunt, ut in hypozygo mēbrana, uel diaphragmate forinsecus, atq; stomachi fun- ^{ὀπισθόφυτος.}
 do, & uentris circa eius superiorē altitudinē. Item iecore & liene, & longaone ad
 eius exteriora, atq; sphinteri uicina, & uesicæ in anterioribus, uel sub umbilico
 pubetenus, quod Græci etron appellant. Item in uesicæ collo, uel in prima eius ^{ἡ ἴσχυρ.}
 parte, quā Græci uretan uocant, & in peritoneo: Cōmuniter autē omnis uom- ^{ὀνίτη.}
 ca uel collectio, antecedente tumore nimio, generatur deniq; empyicis, quos ^{ἐμπυκίαι.}
 nos uomicosos appellamus, alij ex pleuretico morbo, alij ex pleumonico in su-
 pradictam passionē deueniunt, sequentibus signis, nunc cōmunibus cuiusdā
 partis in uomicā uenientis, nunc specialibus pro singulis corporis locis. Sed ne
 longa hac oratione extimemus omniū communia simul ordinanda probamus:
 tum singulatim specialia designātes etiā munia adiungemus. Omnibus igitur
 collectionibus generatis, uel cum tumor in liquore uertitur, sequitur febricula
 uehemens, inordinata, & sæpe cū rigore & torpore frigido, uel iniquitate corpo-
 ris. Tunc loci feruor incendiosus, grauedo, tensio: & exceptis quæ in pulmone
 sunt sæpe stimulant dolor, & pultuosus. Tum celer pulsus, atq; humilis, & sæ-
 pe sudor magis capitis, atq; collarū. Dehinc perfecta purulentatione rigor cor-
 poris, atq; tremor circumscribetur, & febriū recedit inquietudo ac dolorū, sed spe- ^{ἰσχυρ.}
 cialiter ac proprie in cōmunibus, si in membrana quæ latera circūtegit, hypozy- ^{ὀνίτη.}
 gos appellata fuerit generata collectio, difficultas spirationis sequetur, quā dyl-
 pnoean uocauerunt, sed difficilis iacendi potestas supra contrariū patientiatus, ^{ὀνίτη.}
 hoc est, quod causa nō tangitur, cū sensu quodā interno ueluti pendentū mem-
 brorū, & sæpe cōmotus corporis quasi sonus audit, uelut inclusi atq; collisi hu- ^{ὀνίτη.}
 moris: nam Græci hydatismos appellāt. Sequitur etiā displicentia post acceptū ^{ὀνίτη.}
 cibū, quā Græci dysarescesin uocant, & plurima tensio mediū lateris, aut uertico ^{ὀνίτη.}
 sa inflatio impressioni digitorū cedens ac resurgens. In pulmone uero emergen- ^{ὀνίτη.}
 te uomica, spirādī plurima difficultas sequetur ægrotantes, tussis uehēmēs, uox
 obtusa uel rauca, & odoris tetri spiratio, thoracis grauedo, & adductio superio-
 rū ad inferiora. Itē grauatō atq; tensio supinatis ægrotantibus, & reuatio seden-
 tibus: deniq; se ipsi sustollunt ad partes lecti superiores, quo leuatiū habeāt ca-
 put. Sequitur etiā cavitās oculorū, genarū rubor, & albedo sub lingua uenarū:
 Et si eruptio tardauerit, inflatio quoq; articularū sequetur, uultus pallor, & ma-
 cies ora deformans. Itē in diaphragmate emergente uomica dolor supra pæcor-
 dia sequitur, penetrans per latera utraq; usq; ad posteriora, & aliquādo inflatio
 uel tensio iuxta finē pectoris, uel sub extremis costis, atq; ossibus ultimis perse-
 uerās usq; ad alia: Et si collectio forinsecus fuerit, sonitus aliquādo humoris in-
 clusi sequetur. Tunc tussicula, & in spirationibus difficultas plurima, ac respira-
 tio longa, & forinsecus spiritu attracto dolor, quod nunq; sequetur eos qui pul-
 monis uomica uexantur: Etenim pleumonici hauriendo magis spiritū releuan- ^{ὀνίτη.}
 tur. In stomacho autē emergente uomica ructationes tetra, atq; difficultas spira-
 tionis, sed minor ægrotantes sequetur, & aliquando tussicula paruo sine ullo tu-

A tione affectu sunt naturales uix ad supradicta loca ducētes. Alij uero etiā in hijs
 se reptos quz dā uascula demonstrant, anatomica ratione adprehensa, quæ ad
 hæc penetrāt loca. Alij autē uias esse latentes, quas logothooretas appellant, per
 quas limpida, uel purulēta quadam exudatione ferantur. Sed nō oportet de hijs
 plurimū disputare: Sufficit enim ad disciplinā significationis faciendæ manife-
 sta cōprobare. Itē aliqui etiā in singula loca ex alijs factā susceptionē puris, quā
 metalepsin uocauerūt, signis explicare conati sunt: quæ quidē nō necessaria, sed
 frequētia probauerūt. Etenim ad arteriā maiorē, siue gutturis cannā, quā Græci
 bronchon appellant, facta eruptio spirationis ingerit difficultatē, & tussiculam:
 ad stomachū uero nauisā atq; fastidiū, & eersionē, uel uomitū ingerit ægrotan-
 ti. Itē ad intestina, uel uentrē tormentū facit partiū cū inflatione ac uentositate.
 Ad uesicā uero delectationē facit frequēter urinæ reddendæ: Ad inania autē tho-
 racis, atq; inter peritoneon membranā, & uitalia interna nulla sunt antecētia
 eruptionis signa, sed utranq; factā intelligimus, sed pro ægrotantiū motu, uel cō-
 uersione iacendi sonus quidā efficiū uelut inclusi humoris, quē Græci hydatis-
 mon uocauerūt. Præstātius autē, si inter peritoneon atq; intestina id euenerit,
 sequetur etiā prominētia partiū hydropē fingens, cū mordicationibus ac dolo-
 ribus repentinis. Sed si inanis fuerit ruptio thoracis facta superiorū partiū à disci-
 mine, quod Græci diaphragma uocāt, cū difficultate spiratiōis, ac tussicula quere-
 la sequetur. Sin uero in regione, quæ intestinis atq; peritoneo interiacet, fuerit fa-
 cta, inferiorū partiū querela sequetur cum intestinorū tormento: nouitate enim
 repentinæ effusionis acriorū humorū, atq; corrupti puris edacitate ea quæ natu-
 rali habitu custodia manebunt, uitalia uehementissime uexabānt. Præterea re-
 pentina, atq; coadceruata ruptio fit, aliquādo paulatim, tenuatis primo uomicæ
 tegminibus, ut præliquatum, atq; paruum liquorem mittant, quod apprehēdi-
 mus, quum tussicula desuerit esse sicca, atq; sputa pollui admixtione puris uide-
 rimus: uel in egestionibus uentris quicquā saniosi liquoris fuerit repertum, uel
 in egestionibus urinæ sedimina purulenta fuerint inuenta. Sed post supradictas
 eruptiones, si omnis fuerit facta liquoris effusio, febres illico soluantur, atq; loci
 prominentia reflatur, & grauedo circumscribitur. Sin uero ex parte fuerit effusa
 collectio, quod fiet debilitate ægrotantis, aut crassitudine liquidorū, aut non in
 fundo uomica osculatione suffecta, sed è lateribus, aut supernis partibus paula-
 tim liquidam inuenturū: Sed erit approbanda significatio non in fundo factæ ru-
 ptionis, cum inter aliquos dies repleta uomica siue eruptio tensionē rursum atq;
 grauedinem cum febre mouerit ægrotanti. Tunc post effusionē supe-
 flui liquoris omnia leuigantur, ac similiter per interualla dierum easdem difficultates re-
 præsentet. Communiter autem omnium eruptionū tutior est comparatione ca-
 terarum illa quæ in uesicam uenerit, atq; mictuales uias: Etenim naturaliter cre-
 duntur hæc partes in gem acrimoniā liquidorum excipere ac reddere. Quapro-
 pter neq; nunc ulla nouitate facile uexari posse uidentur, cum in se aliena atque
 acriora susceperint, quæ eruptione uomicæ descendunt. Dehinc quod naturali
 urinæ commixta purulenta, quæ collatione corrupta uidentur obtusa mite-
 scunt: ultimo quod neque coadceruatam, sed paulatim redditam ac requiescen-
 tem sumant egestionem urinæ per exitum tractum. Item facilitate secunda est
 quæ ad intestina ruperit: hæc enim quoque creduntur transitum stercorum su-
 stinere, sed ad primā minus tuta iudicatur: siquidē possit coadceruatæ effusionis
 causa per podicem ægrotanti defectionem facere, & propterea mortem. Tertia
 est, quæ ad matricem ruperit, & magis in hijs quæ iam naturali lege purgantur:

ἀκτομικῶν
 Vix
 λογοθεορητικῶν
 μυστήριον
 ὑδατισμόν
 ὄσφρητον

C Didicerunt enim loca materię & transitu sustinere, minus quidem a prioribus
 tuta est: siquidem neq; ex initio natiuitatis, neq; per dies singulos naturalē mea/
 tum ipsa sustineant partes, neq; ita acria ferre consueuerint liquorum: siquidē
 nihil in se sanguis habeat mordacissimę qualitatis, omnium tamen periculosior
 iudicatur, ut Erasistratus ait, quę ad cor fuerit facta, eius secunda quę ad arteriā
 gutturis, quam Gręci bronchum appellant, & eius repentina magis atq; coad/
 ceruata ab ea quę paulatim fuerit effusa: Siquidem defectioes ingerat ægrotan/
 ti, atq; difficultatem spirationis, & tussiculam & pręfocationē, cum neq; natura/
 libus liquidis ulla consuetudo per ipsam partem transeundi uideatur: tertia quę
 ad stomachum fuerit facta: siquidem pręfocationē minus ingerat, minus qui/
 dem a supradicta appetitū quoq; cibi extinguat: & propterea fame ægrotantes
 afficiendo debilitet. Item post hanc secunda est, quę ad inanitatē thoracis fuerit
 facta: siquidē circumfundatur pulmoni humor corruptus: atq; cordi ultima est,
 quę inter regionē peritonei & intestinorū uenerit: siquidē circumfundatur hu/
 mor iecori & lienī, & uentri atq; intestinis, quę cum fuerint uexata ingerant pe/
 riculum. Communiter autē, siue uniuersim dicēdo, quod Gręci catholicon uo/
 cant, omniū uomicarū, uel eorū qui hijs afficiuntur salutarē intelligimus du ctū
 fore, si post eruptionē factā febres cessauerint, & magis extemplo, uel eadē die
 siti, quoq; recedente, atq; perfecto appetitu cibi: uentris quoq; officio parua atq;
 congesta reddente, ipsius etiā puris albedo, atq; eodē colore apparente: & cum
 lenitate, ac sine dolore suarū egestionū: & si per superna egeritur sine uehemen/
 ti tussicula, neq; coadceruatim, sed per partes excluduntur liquida: pessima autē

Erasistratus.

D aut difficilius, aut ut sæpe contingit interfectiua ferri iudicamus eis quibus post
 eruptionē febres annexę perseuerauerint, attestante siti cum fastidio cibi, & uētris
 fluore, uel ipsius puris felloso, uel liuido colore, coadceruatim egestionibus, cum
 uehementi tussicula uiribus depurgatis. Hęc est uomicarū significatio. Sed opor/
 tet ob earū generationē fugiendā congruam tumoribus adhibere curationē: Ho/
 rū enim augmenta collectiones faciunt generari, ut sæpe in pleureticis uel peri/
 pleumoniacis, uel similibus morbis, quibus ita formauimus curationes, ut mini/
 me sinantur initia fieri uomicarū. At uero si iam perfectā uomicā uiderimus, &
 humore corrupto in toto aut ex parte tumoris caruerit nomine, oportebit simi/
 libus adhuc perseuerare adiutorijs, ut cataplasmatibus ex polline tritici, uel semi/
 nis lini, aut scenigręci, uel hordeacij confectis, uel ex aqua mulsa, aut hybisci de/
 coctione, cuius etiā radix erit conterenda, addita uaporatione spongiarū. Vel si in
 inferioribus corporis partibus fuerit collectio, encathisatibus quoq; iugibus
 erit utendū ex aqua & oleo calido, ac decoctione cuiusquā ex hijs cataplasmati/
 bus cōgrua quę supra diximus. Ante cibū præterea olei calidi quicq; potodan/
 dū: dehinc etiā nulli mediocriter cocti: tūc sorbilis offerendus est cibus, atq; cali/
 dus: est enim impropriū ex parte adhuc manēte tumore quicq; acrius adhibere,
 quo magis labor ægrotantibus geminet, scilicet tumore asperato, unde maiores
 collectiones efficiuntur. Pausante igit̃ tumore omni ex parte, & nondū erupta col/
 lectione oportet eius adiuuari celeritatē, ut primū p̃scriptis cataplasmatibus sicū
 faciamus admisceri cū hybisco: tū resina terebinthina, adiucto usu malagmati,
 quę cōgrua Respōtionū docuimus libris, ut est mnaseū: itē extribus resinis, qđ
 Gręci diatrion retinō uocāt; tū etiā diagalbanes, uel melinen, uel quā appellāt se/
 raptionos, aut dictamnū, uel quę similibus p̃missione cōscriptū: Cibo autē dādus suc/
 cus ptisanę cū melle. Itē porri capitati, uel atriplex, quā Gręci andraphasin uo/
 cāt: itemq; urticā. Iubēdi præterea ægrotantes magis supra latus, iacere, si in supe/
 rioribus

ὄγκασματα
καταλέσματα

φίλιππος
τινός
ἀνδράφασιν

...phragmatibus
 ...tota polium: siquidem
 ...spirationis. & mini
 ...collectionis, pro neq;
 ...care: tunc in casu p
 ...repatum: egri deced
 ...pulsatim, uel laurea
 ...niam aut linapi, aut mē
 ...menda. Item mēlan
 ...diacodeon: aut cupi
 ...mā, & magis illic quę æ
 ...nis selectam interueno ad
 ...hils iugiter affectus. Et in
 ...ipso aut radice conuēni
 ...mensibus a diaphragmāta
 ...noprope, si ipsam a diaph
 ...nera, aut abo: uel hęc
 ...ndiam possidibon tenen
 ...demus uel te: similia e
 ...com: ites capoguatim p
 ...hysicem in p̃mo dā ea quę
 ...sāta speculandū, utrum
 ...ægrotant, aut omnino
 ...uancos excludi uiderimus, es
 ...tus. Tū etiam die adhibito corp
 ...coram, dicit quo p̃ aduare
 ...uo: malo, uel solo melle mē
 ...eri: Tū si hōiē dātūm hātē
 ...mā: dicit cum dicit quo p̃
 ...m, uel com p̃scro po amō
 ...liquorem ad mēdualis uis;
 ...mēdualis medicamina quę
 ...dispari, dicit amō hōiē
 ...hātē quoq; confecta. Sin utro
 ...uam h. abeat, cum supradic
 ...m non dicitur, neq; plim
 ...uorū nūmīs m allam dātē
 ...mam: tamē liquida ferri ui
 ...im potō fusitate decoctum
 ...præterea: dicit ipsa uentris te
 ...la. Item pilles domo corporis
 ...dūmā, & potō aquam bre
 ...cām medicaminā quę ad
 ...rū uincat a p̃erū. Sin uero c
 ...ent uisitatā, utrum ne c
 ...me uisitatā: a hēna: an uer
 ...non mēdualis uel in fundo
 ...i si aduare uici, erunt sub

Arioribus à diaphragmate partibus collectio fuerit generata: Cauenda etenim supina iacendi positio: siquidem extensa arteria angustetur, quo & magna difficultas spirationis fiat, & minima liquidorū exclusio perficiatur. Sed si hijs adhibitis collectionis non prouenerit eruptio, oportebit uehementioribus eam prouocare, ne humor inclusus plurima tardando membra corrumpat. Quapropter præpotandi sunt ægri decoctione fici, uel hyssopi, ac rutæ, & origani, & tragorigani, & thymi, uel satyreæ, aut absinthij, uel centaureæ, aut marrubij, aut semine radicum, aut sinapi, aut nasturtij cum melle, quorum aliqua etiã uiridia erunt mandenda. Item medicamen quod appellatur dia trion pipereon potu dandū, uel dia scordeon, aut zopirium: Multi tamen etiã hieram dandam probauerunt, & magis illam quæ appellatur diacolocynthidos. Adiuuat quoq; eruptionis celeritatem sternutatio adhibita, & aliquibus etiã excreatus quidam hinnitus iugiter affectatus. Ac si neq; ita eruptio fuerit cōsecuta, erit ieiunus, uel dato potu, aut radicibus comestis uomitus adhibendus. Aliqui uero in hijs quæ superioribus à diaphragmate partibus uexantur fumationes adhibuerunt: tardante eruptione, hyssopum uel thymum, aut origanū incendentes, uel sulphur, & sandaraca, aut aloë, uel storace impositis igni ægros hiscere iusserunt, & raptu quodam potili nidorem transuorare. Tunc dandum uel tymminum probant per diem bis uel ter: simile enim inquitur curationis genus chirurgiæ: Sed uehementer caput grauat implendo. Ac si in intestinis fuerit collectio, erunt per dysterem injicienda ea quæ præbibenda nuper ordinauimus. Tum eruptione facta speculandum, utrum per partes, atq; deposito liquida excludantur: an uero coaceruata, aut omnino difficulter & paulatim. Sed si partim, & nullis obstantibus excludi uiderimus, erit à cibo abstinendus ægrotus, uiribus permittentibus. Tum alia die adhibita corporis unctione præpotandus hijs quæ supra memorauimus, cibus quoq; adiuuare collectionem, quo omnia liquida detrahantur, dato mulso, uel solo melle bibendo, cum resina terebinthina, aut butyro non ueteri. Tum sorbilem dabimus succum ex alica uel pitana melle admixto. Item porros coctos cum oleo atq; garo & pitana. Tum etiã ex tritico pitana confecta, aut cum protropo uino, aut squillitico: item lac cum mulso. Et si eruptio liquidorum ad mictuales uias peruenerit, erunt adiungenda supradictis etiã mictualia medicamina quæ urinã prouocent, à Græcis diuretica appellata, ut asparagi, olus atrium, lactuæ nunc coctæ, nunc incoctæ. Item radices & sorbilia, lacte quoq; confecta. Sin uero ad intestina eruptio peruenerit, quo per podicem exitum habeat, cum supradictis communiter erunt adhibenda quæ uentris officium non dentent, neq; plurimum laxent: Quapropter mictualibus prohibiti cibo ordinauimus maluam dandam, betas, cauliculos, cucurbitas. Sed si coaceruatim, ac nimis liquida ferri uiderimus, erit abstinentia recusanda: Dandū mulsum potu sufficienter decoctum, & plurima sitis ægrotantibus indigenda. Dandus præterea cibus qui uentris teneat officium, ut oryzae succus sorbilis, aut lenticulæ. Item pisces duri corporis, quos sclerosarcos Græci uocauerunt, & uolantum sicciora, & potu aqua imbrialis offerenda, quam uulgo cisterninã uocant, calida. Item medicamina quæ ad humectam tussiculam conscripta sunt. Tum uinum mediocriter asperum. Sin uero difficulter atq; paulatim liquida fuerint exclusa, erit inquirenda causa, utrum ne ob debilitatē ægrotantis id euenerit, quo minime ualeat excludere aliena: an uero ob crassitiem liquidorum, uel ob eruptionē non in febris factā, uel in fundo collectionis: Etenim si ob debilitatē ægrotantis id aduerterimus fieri, erunt subleuandæ uires per resumptionem. Si autem ob crassi-

δια τριών πικ-
ραίων.
ήρα διακολο-
κύντιδος.

Mictualia
διουρητικά.

Pisces
σκληροσάρκοι.

C ob crassitudinē liquidorum, tenuantia adhibenda, atq̃ præpotanda quæ supra memorauimus, adiectis quoq̃ similibus electarijs, ut sunt ex melle, resina, uel lini semine cum melle confecta, ac nucleo pineo, uel strobylis, & urticæ semine, præbibendum sinapi cum paruo pipere longo. Runc helleb ori adhibemus purgationem. Ac si ex uomicis ulcera tardantia perseuerauerint, ea quæ supra diaphragma fuerunt, quod discrimen appellauimus, ita curabimus, ut est de phthisicis scriptum: in stomacho uero uel uentre, ut de cœliacis: item in intestinis, ut de dysentericis: in renibus uero ac uesica, uel mictualibus uijs potis medicaminibus atq̃ clystere iniectis, uel per catethera immissa utemur: etenim si sordida apparuerint ulcera, lacte atq̃ melle potamus, semine cucumeris præfuso, aut mulso, aut pinguibus palmulis cum passo, aut nucleis cum amygdalis & amylo. Similia etiam per catethera immittenda, aut tetrapharmacū medicamen

*φθισικῶν
λωλιακῶν
δυσεντηρικῶν
κατησφ.*

*Medicamen
τετραφαρμακον.*

*Emplastra
ἰσουλοτικῶν
φθισικῶν βαλάνοι.*

Diligenter solutum. Sin uero limpida fuerint ulcera, erunt encathismata adhibenda, quibus præcocta fuerint aliqua constringentia, atq̃ extrinsecus apponenda emplastra, quæ cicatricem facere ualeant, à Græcis epulotica appellata, potui dandum lac cum amylo, & cucumeris semine, cum decoctione phœnicobalani, aut papaueris fixi, atq̃ constricti cum uino protropo, & amygdali decoctione, uel mali cydonij, sorbarum, & palmularum thebaicarum, uel succo mali punici, uel hijs quæ in pharmaceutico Responsionum tradidimus libris, ex quibus est quod appellatur carui, & œnocraton, & ex trachanto atq̃ amylo, & glycyrrhiza. Utēdum etiā aquis sua uirtute medentibus, quas supra memorauimus: Itemq̃ hijs quæ in Aria insula, & Theanitorum prouincia esse perhibētur, cæterarum quoq̃ resumptiuarum materiarum usum adhibentes, ut nutribiliorum succos. Vbi uero inter intestina & peritoneum eruptio fuerit facta, siue ex iccore, siue ex aliqua ueniens collectionis parte, quaesitum est quomodo puris detractio fieri possit: utrum ne per tenues uias uesicæ ueniens, atq̃ in intestina acceptum uideat̃, & propterea per urinā, uel per uentris officiu excludi possit: an uero factis inguinū locis detrahi facilius uideatur, quod quidē Erasistratus demonstrauit: Sed apparet nunc chirurgia exitum puris faciendū, incisa secundum inguen peritonci mēbrana, quo corruptis liquoribus prolapsio inferioribus aperte præbeatur. Tunc congrua adhibenda curatio: Etenim incisa peritonci membrana, in cicatricē facile conducit, & sine ullo periculo ægotantis sanitas dat̃, ut est conijciendū ex hydropū paracentesi, atq̃ chirurgia ramicis, quā Græci enterocelen uocant. Neq̃ impossibile putandū, etiā si quid remanserit, facta detractioe chirurgiæ per superficiē cutis, ac tenues uias, & per intestinorū cavitatē sudari: quippe cum etiā in hydropibus circumfusus humor intestinis saepe fuerit exiccatus, quibusdam per uesicam, foeminis per matricem, sed omnibus communiter fortitudinem cōuenit per nutrimenta præstare: facile enim corruptio partium depulsa passione fiet, cum corpus fuerit naturali fortitudine possessum.

Erasistratus.

*ἡδρόπυμον παρακέντησις
ἑντέρονικῶν.*

DE SUPERFLVA CARNE, QVAM GRAECI POLYSARCIAN VOCANT. CAP: XII.

πολυσαρξία.

καχεξία.

Accidunt corporibus superflua carnis incrementa, quæ Græci ob nimietatem polysarcian uocauerunt. Sed est hoc passionis genus contrarium nutrimento cessante: si quidem cessans nutrimentum tabida faciat corpora. Idem ultra naturæ modum uehementius elatū plurimā faciat carnē generari, ex qua corpora grauata premant. Præterea hoc quoq̃ specie accipimus cachexiā: si quidē indecēs difficultas patietes afficiat: nam sequitur nimia ac superflua multitudo

CHROSIO
 thodernis, quin pagu
 aroca, & deliciae, & est
 epistocati sententiæ
 pur medicorum atq̃ ali
 n detrahentis carnis portat
 n uentis hoc est, habita
 rarū m bibentia n mē
 itanda magis quam op
 us, recte caducitas nunt
 tem: Etenim quæ sequen
 qua sicut atq̃ entem dē pro
 tientes sequunt̃: hinc acc
 cedit uel eorum labiū quā
 id duplex radium differētia
 nis nutrimentū quæ quālibet
 alibus, ac moderatis ne plures
 que apoplysiæ incorporation
 alis temo, ac mētē detrahāt
 uentem uigilans corpus uentis
 ago uel cunctis moris, si ce
 eccō uel emētū, uel uolunt
 magis labor sustinuit. In
 aliq̃ro lineamine, si autē af
 uentis cellulas atq̃ chonocōm
 uentem quæ uentis imperandi
 uo. Item alius laboribus uent
 uentis hinc cepian uel trach
 uentem, quod maxime p̃sentis
 uentem, si dicit atq̃ mala uel
 uentis hinc laboribus uentem
 uentis hinc uentem, uentem
 uentis hinc uentem, uentem
 uentis hinc uentem, uentem
 uentis hinc uentem, uentem
 uentis hinc uentem, uentem
 uentis hinc uentem, uentem

A multitudo carnis, quæ in pinguem prominentiã erigatur cum tardo motu, atq; grauatione, & debilitate, & ex paruo gressu anhelatione ac sudore, ut suo se corpore præfocari sentiat ægrotantes, quo neq; leuia ferre ualeant uestimenta. Multigitur medicorum atq; aliptarum salutaribus præceptis adiungendam diligentiam detrahendæ carnis putauerunt, intuentes cœnoteta, quam epidofin uel euexian uocant, hoc est, habitudinis augmentũ: sed hoc à Sorano repulsum. Nos igitur solam habitudinẽ intelligimus, quæ fuerit cum modica carne fortitudo, & seruanda magis quàm repellenda. Polyfarcia uero, quam nunc passionẽ dicimus, recte cachexian nuncupamus, quæ multis accidentibus denuntiet periculum: Etenim quæ sequetur animalia nutrimento dedita, uel custodia reseruat, ut flato atq; extento & prominenti corpore uideantur: hæc eadem cuncta patientes sequetur; Similiter accidentia corporibus ulceratis, quibus uana caro cõ crescit, uel eorum labijs quæ fuerit acie circuncisa renascantur. Sed istius passionis duplex traditur differentia curationis; Alia quæ cohibeat fieri plurimum corporis nutrimentũ; quæ quidẽ ponitur in gestatione celeri, & cibis non multũ nutritilibus, ac moderatis, ne plura corpus quàm infumit accipiat: alia quæ cyclica regula atq; operosa recorporatione formetur demutandi corporis causa. Sed ut docilis sermo, ac manifesta tradatur præceptio, partium erit memoranda curatio. Conuenit igitur corpus exercere gestatione plurima ac perseveranti, animalium iugo, uel curriculi motu, & equitatione ac nauicula. Item lectione & uocis exercitio uehementi, uel meditatione modulationis agonistica, & celeri gressu, quo magis labor furarum fiat. Item cursu, atq; sicca fricatione manibus puris, uel aspero lintheamine, & arenæ aspergine. Tum uolutatio in palastra uaria, quam Græci celadian, atq; choricomachian uocauerunt, quæ sunt specialiter ab ipsius artis præceptoribus imperanda. Tum hoplomachia, hoc est armorum ficta confrixio. Item alienis laboribus exerciti, hoc est colluctantium, uel coexercitium, quam Græci haterocopian uel trachelismon uocant, atq; longo uel raptorio machinamento, quod macron sparton uocauerunt. Item Italica sphaera, & luctatione celeri, & dura atq; multa uel sicca fricatione: Etenim oleo labentibus manibus fortitudo soluetur exercitij. Conuenit etiam sole corpora torrere, quod Græci heliosin uocant: tum paroptesi ex flamma, uel carbonibus, & siccis uaporationibus prouocatur sudor: & nunc feruentia lauacra, quæ plurimum detrahant, nunc frigida, quæ corpus in densitatem cogant: deniq; psychrolutarũ corpora densa, ac ueluti testea sentiuntur. Conuenit etiam arenæ littorariæ adhibendas feruor: Tum natatione maritima, uel aquarum naturali uirtute medentiũ, & in lauacris sudore perfecto asperginem salis adhibere: qua sæpe condita caro animalium ciborũ uoluntati sicca seruatur, atq; densior, nec collecta marcescit. Tum fricamentũ adhibendum, quod Græci zegma uocant, ex nitro tuso, atque in puluerẽ redacto, & post lauacrum longa cibi dilatio, uel potus: Tunc enim appetitio minima marcescit, & eius acies temporis obtunditur dilatione, cum etiam digestionis parata proteruitas detracto fomite languescit. Erit præterea potus semper ante cibum prohibendus, uel in toto paruus dandus, & magis cum cibi sumuntur: Etenim immisso liquore plurimo fluidantur accepta, atq; caro mollitur, & digestionem facile solidiora propriantur. Sed si plurimũ quisquã sitierit, paruũ dabimus mediocriter asperum. Pulmentũ uero alicam, amyllum, lac, nucleos, cerebrum, oua: pisces autem teneros, uel pinguia quæq; reprobamus: Panem dabimus frigidum, fermentatum, autopyrum: est enim minus nutriens: & magis, si fuerit ueteratus. Specialiter autem siccus probandus est cibus.

ἀλιπταί.
εὐεξίαν.
ἐπιδοσίαν.
εὐεξίαν.
ΣΟΡΑΝΟΥ.

Modulatio
ἀγωνιστικῆ.

εὐκαταία.
χορικομαχία.
ὀπλομαχία.

ἀντιροπασία.
τραχηλισμός.
μακροὶ ἀσκήσεις.

Italica
σφαίρα.
ἡλίωσις.
ψυχρότησις.

ζέγμα.

Pants
κίτωναρες.

Item

C Item pulmento danda sunt olera & pisces durioris naturæ, uel autem sicciora, uel agrestium, ut leporis, capræ, porcina ex deposito, hoc est, longo tempore sale siccata. Conuenit præterea unum cibum sumere, & post sumptionem plurimum uigilare: In requie quidem, quo multa corpus exhalatione insumatur uigilando: additur enim plurimum somno: denique dormientium corpus ualidius fiet: *Somnus sagi-*
nat. Potus dandus frigidus: & perseverante carnis multitudine erunt initia cycli adsumenda, nunc ab omni abstinentia, nunc à paruo cibo & aqua, nunc augmenta ordine regulari. Item à ieiuno uomitu sumendum est initium, uel ex radicibus: Tunc ad drimyphagian ueniendum, ac mediæ qualitatis materiam. Tunc uolantum atque agrestium: quæ quidem erunt celeranda per dies minoris breuitatis, quo urgentius initia repetantur: & in oleribus erunt urinalia prouidenda, ut asparagus, pastinaca, apium, feniculus, daucus, porri capitati, & horum similia: sic enim communia seruantes corpus ualebimus demutare. Accidentium quoque coniecturam facientes, quo eliminatio carnis atque diductio procedat. Aliqui medici phlebotomiam probant, atque purgatiua medicamina, quæ catartica appellant, & clysterem, & post lauacrum illico Venerem adhibendam ante cibum, atque ipsa die paruam nutrimentum, potu aquam dandam. Item uomitum post uespertinum uinum. Alij quoque ueluti passioni contrariam corporis expansionem ex thalamo fieri probauerunt, & appellant antipalon. Itemque nocturni oris auram ante solis ortum bibendam. Sed horum deliratio manifestis proditur rebus: Nam phlebotomia uires depurgatæ uexantur, & corpora pallefcunt: nam Græci racosin uocant. Item purgatiuis medicaminibus ex clysteribus, cum supra dictis etiam liquida corrumpantur, cum alius habitus corporis fiat: nam Græci cachexian uocant. Veneris uero usus effæminat membra, atque fortitudinem tollit. Item aliquibus bis in die ordinatum lauacrum, & somnum prius quam cibum sumatur: quod quidam uoluerunt: crassificat enim somnus, non tenuat corpora. Item uomitus post cibum: uires enim tollunt: & quanquam corpori detrahant carnem, implent tamen necessariò caput, atque sensuales uias uexant, & gingiuas in putredinem mittunt, atque os odore foetant, retro stomachum limant, & ipsum hominem sibi met faciunt displicere: nam Græci dysarescesin uocant, cum inæqualitate febribus uicina. Est & improprium, atque praua ratione æstimatum, ob corruptionem paruorum maiores corporis uexationes inferre. Sed si forte uinorum fuerit excessa moderatio, tunc erit uomitus adhibendus: eius enim uexatione maior est immodicæ sumptionis grauatio. Item præ cæteris uehemens, & maior quam ut oportet animi officijs siue curis applicatio: Videmus ob has causas etiam studium corpora fieri tenuiora, limatione quadam animi iugium cogitationum atque disputationum. Eorum uero qui segni ac pigro ductu uitam trahunt, solidiora atque pleniora fieri corpora, ob contrariam rationem. Hijs de superflua carne conscriptis, omnium tardarum passionum curationes explicauimus, intentione neglecta.

CAELII AVRELIANI SICCENSIS CHRONION LIBRI QUINTI ET VLTIMI FINIS.

D. ORIBASII

D. ORIBASII SAR-
DIANI, IN TRES EUPORISTON
LIBROS, AD EVNAPIVM,
PRAEFATIO.

PETIS à me, Eunapi charissime, ut manifestas sanitatum cu-
ras faciam tibi ad singulas passiones, & diuersarum generum
adiutoria, ad discendum simplicium uirtutes medicaminum,
peregre proficiscenti, quæ facile inueniuntur in agris per uaria
loca, ubi docti minime inueniuntur medici, qui curam impen-
dere possint. De qua re mihi uidetur, ut nomen tantum medi-
ci, & non artis requiras industriam, in qua ocio fauente ad discendum minime
sis imbutus. Vnde petitioni tuæ præbendo consensum, hexapla Galeni, quæ à
† Dioscoro & Apollonio, uel ab alijs, qui de uirtutibus herbarum scripserunt,
quæ per agros inueniri possunt, quæ ab ipso scimus esse probata, reuelantes per
nos tradimus, & in hoc euporisto scripta dirigimus, quæ tibi uel alijs in lon-
gam ingredientibus peregrinationem prodesse poterunt. Experimentata igitur
à nobis uel antiquis tentamus dicere de simplicibus medicamentis, quæ
Græci hapla uocant, & ea in tres diuidunt partes. Vna quidem est, quæ unicui-
que infirmitati adhiberi possunt ex simplicibus medicamentis, & singulæ di-
uerfas habent uirtutes, & particulares usus. Secunda uero pars est ad sa-
nitatem ex electis singulis materijs adhibita. Tertia uero pars est,
quando singulæ cum singulis uel alijs admiscentur, conside-
rata passione. Transactis ergo hijs tribus tropis, quæ
facilius inueniri possunt, addis etiam à me tibi
quæ ad incolumitatem humanæ naturæ
expediunt conseruandam, scribi
debere. Incipiam ergo ex
ordium à cunabulis
infantum.

† Dioscoride
legendum
fortassis.

N

D. ORIBASII

D. ORIBASII, AR-

CHIATRI IULIANI CAESARIS,
EVPORISTON ADEVNARIVM
LIBER PRIMVS.

DE INFANTVM NVTRIMENTIS.

CATO igitur infante, mox ab initio est nutrix eligenda, quæ lauacris & cibis competentibus ministra sit. Disponenda est, ut lac bonum abundantius ministrare possit. Labor enim sit ascensio collis, ut deambulando exerceat laborem, & lanificium faciendo telas texat, & maxime susales, & ad pilas pistet, & situlas de puteo aqua plenas leuet. Cibis autem utatur ptisanæ succis, & de tritico farina, & mellis succos accipiat. Pistum manducet, & pisces qui non sunt de pelago: Sed neq; eos qui duras carnes habent. Vinū uero dulce bibat, & quod boni sit odoris. Caseo autē & tragematibus, hoc est, pomis, uel ab oleribus omnibus absteineat, præter solas lactucas edat. Optimæ enim ad hæc sunt, & bonos in corpore succos faciunt, & somnū infantibus præstant. Accipiant etiam & dactylos, diuretici enim sunt, & purgant sanguinem, & utile præparant lac, & bene ministrant. Pessimæ autem ad hæc sunt menta & ocimus: Corruptunt enim fortiter lac. Similiter enim & cōmixtio uiri omnino prohibenda est, quia & hoc corruptibile generat lac, & omnibus rebus plus hoc nocet infanti, & amplius omnibus lædit.

Lactuce.

Menta.

Ocimum.

DE LACTE IN MAMILLIS
augumentando.

DMULTUM facit lac, cedrus cruda aut cocta assumpta cum ptisanæ succo, faciunt enim suaue lac & sufficiens, anethi coma uiridis, & radix foeniculi: Similiter & eruca, & apium, & smirnon & cicer, & animonis herba extrahunt lac, & apposita abundantius faciunt.

DE DISCRETIONE BONI
lactis & mali.

Lac muliebre. OPTIMUM lac à pessimo hoc modo discernitur. Bonum lac & in odore, & in sapore discernitur, & in albedine, & in constitutione. In constitutione autem, cum medium inter pinguedinem & tenuitatem uel humectationem consistit, Pessimum uero est è contrario, si spissum est & insuaue in odore, in sapore, & in albedine.

DE INFANTE NVTRIENDO.

APARVO usque ad mediā ætatem crescente uelocius infante in membris, ita ut nutritus in corpore multum esse uideatur, timere oportet ne aliqua accedat plethura, & si in aliquā plenitudinem incidisse cognoscitur, tunc oportet ut diminutio fiat nutrimenti, & secundum ætatem omnimodo adinueniendæ sunt euacuationes, modo per exercitia, ut huc atq; illuc per se se iuni eant, & puerorum antequā cibentur exerceantur proprijs laboribus ante cibos quibus nutriuntur, & proprias actiones consuetudinarias agant, & proprijs uel consuetis cibis nutriantur, ut hij qui lædere possunt prohibeantur. Et hæc non opus habent à medicis discere, sed per experimenta infantium sollicite, siue bene digesti sint infantes, siue non sint digesti, & hoc per obsequia uentris possunt cognoscere.

DE INFAN-

A DE INFANTIBVS, SI PLENITUDO SIT CIBORUM.

Quod si infanti ciborum accesserit plenitudo, & ex nimia acceptione uenter plenior & maior extiterit contra consuetudinem, & ea quæ per uentrem excernunt corrupta sunt, & quæ per sudorẽ manant non bono sunt odore, hijs agnitis oportet eis, si iam cibos fortiores accipiunt, non unum cibum, sed diuersos dare cibos, ut ipsa nouitas ciborum possit iuuare quo facilius fiat uentris [†] dispositio: Nam si aliquis appetat absq; ratione cibos, facilius liberatur, si citius uomica generata euacuetur, antequam cibi corrumpantur, & post hæc accipiat tenues, & sic paulatim reuertatur ad pristinã consuetudinem sanus effectus. Quod si iam corruptis cibis permanentibus, multæ utique proueniunt ex hijs læsiones, & diuersis succumbentes ægritudinibus fatigantur, si uomica nõ subuenierit in pectore, aut ceruicibus, uel circa faucium loca, & capiti stabiato proueniunt uulnera & glandulæ, & maxime ciradæ, fiunt difficiles ad sanandum.

DE FLUXU VENTRIS INFANTIS.

Quod si ex hoc etiam nec dormiant, conuenit eis potũ dare calidam aquã frequenter. Hæc enim & mordicationes tollit, & lauando intestina digestionem procurat ciborũ, & uentris egestionem: nam balneo uti necesse est, cibos uero mediocriter accipiant, & potione utantur aquosa.

SI VENTER INDURVERIT.

Quod si cibi digerantur bene, & uentris constrictio sit cum grauedine corporis, & tardo membrorum motu pigrior sit, & mens ipsius obruta sit à ^B pristina actione, & somno sit oppressus, scire oportet plenitudinem esse in uenis *Indigestio in uenis.* indigestam: in uentre uero digestio facta est: nam indigestio in uenis est, & cum uentositate repletæ tenduntur, & constipatæ aliquoties tensæ rumpuntur. Sed & alia quamplurima mala ex hac efficiuntur plenitudine. Propterea quando hæc plenitudo accedit, quam Græci *κίσησις* uocant, donec digestio in uentre ciborum fiat, quiescere debet homo. Post hæc autem exerceri, & post exercitationem resoluitur plenitudo. Hoc enim est apud antiquos propositum, dicentes, *είπωσ κόπον ἄγει*, id est, labor iste uentris soluit laborem, quia si indigestus sit uenter, multum laborat.

DE HIS QUIBVS CIBVS IN UENTRE CORRUMPITUR.

Quando autẽ in uentre corrumpitur cibus, confestim si corrupti sint cibi, & per uentrem effundantur quæ corrupta sunt, nihil mali subsequitur. Non autem soluto uentre, irritari oportet ex hijs quæ melius soluant uentrem, qualis est diaspolites, nitrum æqualiter cum alijs speciebus habẽs, aut de caricis, & cinico pastellis confectis hoc modo: Caricas xxx nitro candido 2 iiii. Cinico 2 ii cum uino & melle cocto cõmiscet omnia, & utraque macerabis, ut exinde pastillos facias xxx, & dabis. Mouet enim uentrem, & omnem cibum corruptum projicit.

DE HIS QUIBVS IN UENTRE FREQUENTER CORRUMPITUR CIBUS.

Quibus uero frequenter in uentre corrumpitur cibus, oportet eos antequã cibos accipiant uomere uino dulci potatos. Fugere autem oportet cibos, qui carbunculos, aut uisturas, & fumosos generant ructus, & eos omnes qui nõ facile corrumpunt. Assumere autẽ eos qui bonos nutriant succos, et eos eligere qui uentrẽ molliat, ut ex interuallo accipiant. Expedi enim et mediocriter data

N 2 quæ

C Quæ soluât uentrē, quale est pigra medicamē, ut hijs abstinere, quibus cocochymia congregatur, & faciunt ægritudines difficile sanabiles, aut insanabiles generant, quales sunt podagrica, & artetica uel nefretica. Sæpius autē & in acutas incidūt.

DE HIS QUI EX LABORE IN SVETO AEGROTANT.

SI autem ex aliquo labore nimio, qui absq; mensura est, & absq; naturæ consuetudine, corporis accesserit passio, quiescere eum oportet, & abundantius uti frictione cum dulci oleo malaxatur: lauet enim in initio quidem mox post laborē calidissimo lauacro, & accipiat tenues cibos. Soluit enim copodin passionē penuria cibi, sic ut nihil hoc aliud melius possit. Et ne periodicæ aliquæ cōmotiōnes fiant, conuenit eis qui copodin incurrunt passionē, ut febres accedant, & hijs quibus hoc cōtingit, si negligātur pereunt. Soluere ergo oportet hanc passionē tenui cibo, & qui bene digerat, euchymo utat̄ cibo cū suauitate paulatim accepto.

DE HIS QUI IN NIMIO AESTU LABORANT.

IN ætatis tempore, si qui nimio labore exardescunt, & plus quàm uirtus permittit exagitantur, & natura ipsorū sit calida & sicca qui patiuntur, utantur hijs in cibo mala cerasia, & coccimelia, & persica, & cucumeres, & melones, & cucurbitas, & ficus, & mel edant. Hæc omnia quidē cacochyma sunt, sed ea quæ desiccata sunt, possunt infrigidare & humectare. Et post balneum aquā bibant in primis, & sic uinum mediocriter aquosum, & post hæc uomant quod acceperant. Assumant igitur in primis lactucas, & sic cum aceto & garo pedes porcinos accipiant bene discoctos, & gallorū & anserum uentres & alas, aut aliquid de piscibus aspratilibus molles carnes habentibus frixis. Gustent autem & si uoluerint olera, quæ nō possunt cacochymia generare, id est, cucurbitas, & post hæc bibant uinum frigidum, temperatū, & accipiant cum uino & melle alicam, aut cum uino frigido in æstu nimio siue cacochymia existentes sanantur. Aliquā autem prohibent pitfanæ succos nimios frigidos potui dari. Quod in hijs qui non laborant uerum est. Qui enim in occupationibus sunt obligati, hæc adhibentur. Nam qui uoluntariam degunt uitam, & exercitantur, infrigidari rarius habent opus. Non exercitantibus autem in mediæ ætate caumantibus, aqua de fonte frigida aut niuata non nocet laborantes, aut si iuuenes sint, si non sunt consueti, paulatim augmentando eis danda est; nam si insuetis iuuenibus militia procedente, & tēpore & ætate iam declinante, difficiles ad sanandum, & insanabiles consurgunt passionēs in articulis, & in neruis, & in uisceribus.

DE AEGROTANTIBVS, QUI
bus cutis condensatur.

Condensatur corpus per frigus, aut si stiptico utatur balneo. Cognoscitur autem hæc passio ex pallido colore & durtia cutis, & quod nō facile concalescit, neq; consuetos emittit sudores. Curabis igitur eum calefaciendo per exercitationem & balneum, ita ut eum uoluere facias in astrago balnei. Oleo uero calastico eum perungēdo infundes, & neq; frigida aqua sit nimis in piscina, neq; multū ibidem remoretur, sed exinde cum exierit, antequā uestiatur dulci & subtili oleo ueteri perungatur. Optimū autem & anethinum est oleū, & maxime de uiridi anetho confectum. Vtilissimū etiam est quibus condensatur cutis, sed & hijs qui copode, ut supra dictum est, laborant, si de diagiro acopo perungantur.

DE HIS QUI ACCEPTO
cibo exercitati ægrotant.

Qui post cibum repleti exercitantur, aut balneo utuntur, multæ læsiones & non paruæ subsequuntur, & capitis repletio, & epatis ex hoc constipationes accedunt. Mox ergo de præsentī ita curabis caput cum deambulationibus,

Abus, post cibos quidem mitius, ante cibos uero lenius quidem, sed uelociores & acutiores faciat. Epati uero infraxifaculo, id est, constipato optimū medicamen est oximellis datus, & simplex diatriton pipereon datus. Dabis etiā in potione & absinthij comas infusas, & anisum, & amygdalas amaras cum oximelle ante balneū. Ventris uero facta digestionē, & diacalamētis dandus est cū oximelle. Caue igitur eius frequēter usum in hijs qui sunt cholericī, & omnino eis omnibus prohibendī sunt pingues & spissi uel glutinosi cibi, donec passio quæ accessit fuerit amputata. Sed ea quæ extenuant ministranda sunt.

DE HIS QUI NON EXERCITANTUR, & sani sunt.

Plurimi igitur sunt qui nō exercitantur, & aptis nutriuntur humoribus, & non cito aliquas passiones incurrūt, quia sunt natura raro corpore, uel euentato & digesto spiritu. Oportet ergo eos ad alias quasdam promouere consuetudines in actionibus. Hijs uero qui frequenter ægrotare consueuerunt, ne fiant sunt prohibendæ ægritudines hæc quæ ex corporali accedunt plenitudine, & ex malis congregantur humoribus. Quæ enim plenitudines uelociter congregantur, auferri conuenit ciborū qualitate: & hijs qui multum præsumunt, modicus ministrandus est cibus, & qui creuisse cognoscitur humor, seu cholericus, seu phlegmaticus, aut melancholicus augmentatus est, prohibendī sunt cibi, qui tales humores generant. In hijs autem omnibus uenter facilior est reddendus.

QUOD OMNIBVS EXPEDIT ut uenter secundus sit.

AB initio igitur antiquorū semper uisum est pro sanitate, ut uenter secundus procuraretur diebus quotidianis, & inculpabilis urinarū emissio secundum ciborū aut potionū ministratiōem reddatur. Quod si hæc minime prosequantur, tunc uti est necessariū eis quæ hæc expellant, & procurent uentris & urinx obsequia. Quod si urina minus fuerit ministrata, utantur apozima, ubi scandex, & apium, & fœniculus, & asparagus coquitur. Venter autem si constrictus fuerit, terebinthina danda est ad oliuæ magnitudinē glutienda dormitū euntibus. Magis autē educere uolentibus, nitrum modice est admiscendū. Vtilissima autē sunt olera ad deducendū uentrē, qualia sunt betæ, & maluæ, & brassicæ, semel cocta. Porcinæ uero carnis recentis iusculū, quod si hæc leuia uisa fuerint, & fortiora causæ desiderant. Ad urinā igitur prouocandam addendum est petroselinū, daucus, anisus, absinthiū, & gramen, & polytricum, & scolymbi radices, & cytisus, & calamētis, & origanū. De unaquaq; earū, aut omnes simul admixtas in aqua discoctas dabis cum uino bibere. Purgant enim hæc omnia per urinas sanguinē, & fit corpori non parū adiumentū. Ventrem autē sicut scripta sunt lenius mouent, & si amplius habere desiderat solutū, dabis ad uentrem herbā mercurialem in aqua cum sale coctam, & cum comederit, ipsam aquā bibat. Sed & sambuci folia similiter facta & accepta hoc modo operantur: nam & polypodij radices & II puluere minutatim facta super sardinas, aut in aqua discoctas dabis cum uino bibere, & si in ptisanæ succo coctæ sorbeantur, uentrē soluent. Aliqui autē & aloë dormitū euntibus dant, quantū ciceris tria sunt grana ad glutendum per singulos dies, & abundanter redditur eis uenter secundus. Alij autē cnicum mittunt in uiscellum, ut simul tritus coquatur. Omnium igitur prædictorū melior & utilior est epithymus in uino potatus: Oportet autē eum bibere. Habet cœnare quidē, sed minus quàm consuetus est, & sic pausare. Mouet enim leniter uentrē. Quod si mouere amplius uentrē uult, ieiunus epithymi bibat & III in oxymelle: ---

N 3 hoc autē

C hoc autē faciat in primo uere, anteq̄ ebulliscat & effundat collectus ex hyeme humor superabundans, & currat per aliqua membrorū loca, & periculosas generet passiones. Multi enim negligentes, aut paralytin, aut apoplexiam de subito inciderunt, & in ipsa fracti defecerūt, & alij pati uidentur exanthematis similia, aut aspera, qualia sunt lepra, aut impetigines, alij acoras in capite, alij erisipilas & erpitas. Vt ergo hæc prædicta aliqua, neq̄ aliud quicq̄ mali fiat, purgari oportet antequā ebulliscant collecti humores, & resoluantur, & currant per membra.

DE SANGVINE AVFERENDO.

Apollonius
Pergamenus.

Expedit etiam in primo uere sanguinem detrahere, in quibus sanguinis abundat plenitudo: nam opus est qui exercitatur uenam ipsius incidere, multi enim sunt tales ubique qui sanguinem tollant, quod si non inueniantur, tibias scalpellari iube, sicut Pergamenus Apollonius fieri suadet hijs qui iopus habent sanguinem detrahere. Hæc enim totum releuat corpus: nam & caput iuuat, & mulieribus non habentibus menstrua mouet.

DE EXANTHEMATIBVS, DE CACOCHYMIA.

Igitur ex acredine humorum exanthemata in cute corporis generantur, & mordicationem in uentre aut in uetro, quando secessus faciunt uentris aut urinā, patiuntur. Hijs lac expedit ut bibant cum melle: nam & serus de lacte separatus coquitur, & cum bullierit, superasparges uinū aut mulsam, & colabis. Sic enim caseo separato prius sale admixto potum dabis, ut plus purget aut larget uentrem salutus. Qui autem eum bibere uult sine sale, minus soluit. Sint autē de fero hemina quinque. Expedit igitur eis & hoc modo datus catarticus, ut ex uusto gallo facta zema detur in potione. Multū enim iuuat, & uomitus euacuat phlegma multū. Sed nō oportet hæc inordinate fieri, neq̄ omnino eas euacuari, nec utiq̄ præter necessitatem admittenda est fortis euacuatio, ut læsionem adferre possit.

DE PLETHURA.

Plethura igitur si est, oportet plus quàm competit uomere, si à cibo & uino repleti sunt nimio, quia ex eo patiuntur plenitudinem, quam Græci plethuram uocant. Signa autem plethuræ hæc sunt: nihil delectantur, pigri etiam sunt, & sensus & ipsa mens ægrotant, & somnus plus est à consuetudine. Spasmi sunt in corpore, id est, subsiliunt membra, uenæ plenæ & densæ sunt, & inordinati horrores, & permixtos habent calores. Hæc etenim maxime per totū corpus esse inflammationē significant. Hij ergo si uolunt uomere, subtilius & largius phlegma est præparandum. Raphanos ergo manducet in cœna, & porros, & cepas, & sardenas, & origanū modicum, & aliquid de thymo & sinapi conditum. Sorbeant autem pistanz farinas. Carnes uero accipiant hoedinas, aut agninas, aut porcinas, manducant etenim omnia elixa. Post hæc uero edant pistacias & amygdalas integras in melle intinctas, & ipsum mel manducant. Bibant etiā uinum dulce nō parum nec frigidum, & post cœnam tantū expectent, ut se cibus componat, & ante aquā tepidam de subito bibant, donec repleantur aqua, & sic euomant, & post uomitū de pusca faciē lauent, & os, & oculos, & dentes: hoc enim eis post uomitū de pusca utilissimū est: nam putrescent dentes eis qui uomunt, si non hoc post uomitum fecerint. Bibant autē post hæc calidam aquam, & pauferent. Pedes uero eis fricentur leniter. Si quis autē non facile, sed cū multa difficultate uomat, recusare melius est. Vrgente tamen necessitate uomica est prouocanda cita, ut supra prædictos cibos comedant melones, & cucumeris semētes cum melle, aut radicē siccā, aut melones tundis cum melle. Hæc enim facile faciunt uomitū. Hæc nos de euacuationibus, ubi medicus nō inuenitur, dixisse sufficiat.

DE CIBIS

A DE CIBIS QVALES SINGVLIS temporibus conueniant.

BOnum est etiā & per singula tempora obseruare cibos in toto anno completo. Hyemis igitur tempore laborare oportet, edere multum, & maxime quādo aërum qualitas sub Boreæ dominatione consistit. Noto autē flante labor similis sit, sed minor cibus & potus, & totū corpus in humido tempore siccum reddere debet. Similiter quemadmodū & in frigido aëre calidius reddere per laborem. Abundāter autē edant carnes, & olera quæ sunt acriora, & uino amplius utantur. Intrante uero primo Vere, aut per uomitum, aut per uentrem euacuentur. Sed & alij phlebotomentur secundū consuetudinē uel animi uoluntatem: etenim perscrutāda sunt multorū sapientū dicta medicorū de phlebotomiatione, ut quod unicuique secundū naturā expedit, rationabiliter fiat. Dieta autē in primo Vere & labor & cibus subducendus est, potiones autē sunt addēda, propter quod calidius sit tēpus ab hyemis tēpore. In æstate autē requiescere à laboribus expedit, & cibos minuere, & maxime frigidis uti cibus, & potiones abundantius assumere, & omnia adhibere quæ infrigidare & humectare possunt. In autumno autē, quia omnino est inæqualis & inordinatus, & quia diuersas infert passiones, multa in eo debet esse obseruātia, ne aliqua indigestio fiat in corpore, ne qui in matutinis horis frigidus est, & in meridie ignitus, lædatur. Pomma uero nō ad saturitatē edantur, quia cacochymia & uentositatē generāt, si nō ea antea accipiāt quā alios cibos, & corrūpūt cibos: frigidiore autē factō aëre cū ratioe calefaciēdū est corpus. Adpropinquāte autē hyeme bene utique se habet, & post æquinoctiū uomere oportet aut euacuari, ne aliqd ex prædictis superfluum sit cōprehensum, quod in hyeme fieri possit nociuum. Sic enim & per hanc sanus poterit transigere annos.

*Ver.
Æstas.*

Autumnus.

Hyems.

DE DIETA SENVM.

Senes igitur quia natura sunt sicca & frigida, calefieri & humectari opus habent per balneas aquā habētes dulcē, & uinum rubeū bibant: purgat enim tale uinum senibus per urinas ea quæ sunt superflua, & calefacit corpus, & maxime si eos cibos qui humectare & calefacere possunt, accipiant. Frictionibus uero utantur senes post somnum cum oleo. Hæc enim eis excitant innatum & spiritalem uitæ calorē. Post hæc autē deambulent, aut quoquo modogestentur à copis uncti, & exercitentur secundū eandē uirtutē quam habēt. Si autē imbecilliores sunt, unctationibus utique ut possunt utantur. Cito autē senes imbecilliores fiunt, & ideo melius est tales tertia die cibari paulatim. Tertia autē hora panem cū optimo melle, aut alicā in aqua coctā, aut mixtū mel dare. In septima autē hora lauare, & sic prædere. In primis quidē ea quæ secundū faciant uentrē accipiāt, & post hæc ea que euchyma sunt, & tertio loco panē in uino infusum māducēt, uel ea quæ stomacho sunt apta, & nō facile corrūpunt. Neque enim uinū pachychymon bibere oportet senē, neque cibos tales accipe, quæ aut nephreticā aut hydroperem inferāt passionē. Si enim hijs senes multū utantur, constipant epar, aut splen, aut renes. Pomis autē si uolūt uti, de melle cōfectis utantur, & maxime si petras in renibus habent, aut podagrā, aut arteticam passionem. Admiscendū est autē arteticis in uino mulso petroselinū solū. Hijs uero qui lapides in renibus habent quos digerant admiscenda sunt, qualia sunt saxifraga. Utilis autem est & hæc simplex confecta potio, quæ fit cum uino & cum melle, si ei addatur modicum piperis & rutæ. Semper igitur, ut dictum est, oportet fugere senem cibos infraxim generātes. Quod si aliqua necessitas facit, ut quæ infraxim generāt edant, mox diacalamentis antidotū accipiant: sin minus, diatrion pipereon. Quod si nec hoc, nec illud inueniēt, de pipere albo factō tenui puluere intinges in obso-

*Senum natura
& dicta.*

C nium & manducabis, & in potione supersparges. Expedi autē in tēpore ipso & cepas, & allia manducare, & uentrem subducere, interdū & theriacam bibendam dare. Interdum enim senes & frequenter congregāt phlegmaticas in stomacho superfluitates, propter naturalē senectutis imbecillitatē. Ideoq; eis danda sunt quæ cibos extenuare possint, ut nulla in eis fiat tarditas digerendi, sed eis quæ humectare ualeāt senectutis siccitatem utantur. De pomis enim omnino sunt prohibendi, & ficis acerbis. Quæ autē maturæ sunt edant. Caricas uero in hyeme manducant. La cte uero quod eas digerat, bene uti debent. Suspecti sint tamen, ne epati inferat passiones, propter serum & phlegmaticam superfluitatē.

† aptum. † Apium & mel, & uinum tenue accipiāt, ut urinam per singulos dies deducere possint. Venter uero hijs si fuerit constrictus, ut secūsus reddatur oleum bibant anteq; cibū accipiāt, aut certe per interualla subducatur & mollis reddatur. Fugere autē oportet senes acres clysteres, ne intestina deficcēt. Mollīāt autē uentrem oleribus, aut alijs assumptis cibis. Similiter & oleo ficis ante sumptis, & oxymellis, & hijs similibus ante acceptis. Hyeme autem caricis & oliuis † sale conditis & coctis, aut damascenis infusis siccis in mulsam bonū habēt mel & abundantius. Non autem sicut solent dari, aloē detur aut pigra, sine aliqua magna necessitate. Vtiq; enim si per singulos dies, aut alio die uētris nō subsequantur officia, nullū medicamen aliud adhibeatur, nisi si nimia fuerit uentris cōstrictio, sufficit dari herbā mercurialem & cinocum in prisana coctas, & terebinthinam ad auellanæ magnitudinē. Sæpius autē & duo aut tria ad auellanæ magnitudinem sunt danda. Cum autem deposuerint uentrem bene, tunc pulmones, & renes, & uiscera omnia purgātur. Optime autē faciunt de caricis pinguibus & cinoco, si auferas ambobus extrinsecus quæ sunt circūposita, & simul tundas multū. Plus autem erunt caricæ, quàm cinocus, & dabis ex eis duos aut tres ad caricarum magnitudinē. Mutare autē oportet hunc usum. Vna enim natura in consuetudine facta contemneret. Tempore autē multo in iuuenibus permanet, in senibus autem negligit. Vt autem degeneratur, bene sub calore quæ superflua sunt in eis obseruantur.

DE VIRTUTE VINI.

Vinum. **O** portet autē cognoscere curiosius de sanitate humana & de uini uirtute, & uenerijs actibus, similiter & qualiter expediāt docere. Vinū igitur recalcere facit qui in nobis est calorem naturalem, per quem digestiones in nobis fiunt, & sanguis bonus quo nutrimur ministratur ubiq; utiliter. Propter quod per ægri tudines extenuatos pinguiore reddidit, facit enim & apertionē acceptorum ciborū, & phlegma extenuat. Cholera autē per urinas expurgat, & animā suauem reddit, mentē & sensum alacriores facit, & uirtutē præstat si mensuratū bibatur. Quod si absq; mensura præsumatur uinū ut inebrientur, ita ut alienent & stomacho grauentur, læduntur mox. Fugere ergo oportet plus à mensura uini potationē, quia nimis ministratū non iam resuscitat calorem, sed extinguit ipsum calorem. Vinum etiā animi uigorem subducit. Per tempora enim multa leuiter oportet bibere propter urinarū curatiōis abundantia, & ut sudoris motionē faciat. Vtilissimū autē est eis uomere mulsā accepta, ut neq; modica ab eo læsio fiat in cōiuiuibentibus, & nō cibo fatientur. Bibens autē intermixtam brassicam coctam māduca & amygdalas. Per hæc enim ebrietas releuatur. Sed & uomentibus nullo modo est nociuū. Optimū autē est absinthiū acceptū ante uini potationem. Vtilissimū enim est quod digerit crapulam. Si autem mordicationē patiuntur de uino, aquam frigidam sorbeant, & postera die absinthium bibāt, & deambulent

Ebrietatē quæ prohibeant.

& deambulent, & fricentur, & balneo utantur, & minus cibo utantur, & inin-
ci recuperabuntur.

D E V E N E R E I S A C T I B V S.

Venus nociua est pectori, & pulmonibus, & capiti, & neruis. Mutat autē
cognitio ad mansuetudinē, ut etiam melancholiam amātis & manīā com-
ponat, & eroton: animositatē minuūt utiq; meretrices. Qui autē utūtur Venere,
cauere oportet nimiam repletionē cibi, & magis uini, & inanitytē post uomitū
factam, & post uentris purgationē factam, & quibus uolūtariē solutus est uen-
ter. Caueant autē & indigestionē post laborem factam, & si cui aliqua accedit
zgritudo, aut certe suspecta est ut accedat. Nam & in autumno Venere commi-
sceri oportet, & nō in alijs temporibus in quibus pestilentia dominatur. Tem-
pus autem utilissimū commixtionē est post cibum, ante somnum: post somnū
enim mox componitur corpus, id est ciborum operatio in sanguinē. Hoc etiā
tempus & ad generandū est utile, propter quod mulier mox addormiscens con-
tinet semen. Ex uenereo igitur actu rarius, & frigidius, & siccus, & imbecillius
fit corpus. Quæ cōspissant scilicet, & calefaciunt, & humectāt, & corroborant,
oportet hijs operibus sociari. Aliqui autē semen multum calidū congregantes
sic urgentur ad uenereos actus, & emanantes nimitū, ipsum corpus imbecille ha-
bent, & stomachum resolutum, & extenuantur, & deficcātur, & cauos faciunt
oculos. Abstinentes igitur à Venere capite grauantur, & indelectabiles fiunt.
Post hæc iterum per somnum semen proiciūt. Oportet igitur quibus nimum
semē abūdat, nihil aliud adhibere, quā ea quæ corrūpunt, hoc est cibos & me-
dicamēta. Hij & post balneū unguantur oleo roseo, & miluio, & omphacino. Me-
lius autē est si impinguetur de cera oleum ut nō decurrat. Addere etiam & suc-
cum aliquē frigidum. Fit autem celerius, si in mortario refundatur, & sic adda-
tur succus, & cum manu misceātur diutissime. Est autē frigidus succus de her-
ba semperuiua factus, aut de uua canina, aut cotilidonibus & psyllio. In æstate
uero aut lactucæ succus, aut lini semen, & in alijs temporibus alia ex alijs. Nam
hæc cocta in aqua & frigida faciūt succū. Lamina autē plumbi lumbis super-
posita, prohibet somniantibus semen, & herbæ subtus strata quæ frigida sunt,
sicut ruta, & summitates teneræ frondiū agni arboris, & mollia folia eius strata:
sed & sementis agni & rutæ comesta. Custodire autē oportet ne nimis fortiter
lumbos infrigidet, ne nimis infrigidatis lædantur renes.

Ne semē pro-
fluat inuitis.

D E A Q V A R V M Q V A L I T A T I B V S.

Oportet autē & aquarū qualitates quæ sunt utiles aut malitiosæ sciri à me-
dicis. Multū autē utiles aquæ sunt in usum nostrū omnes, & magis sunt
in omnibus dietis necessariæ. Scire autē oportet optimā & bonam esse aquam
quæ sine qualitate aliqua est, & in gustu, & in odore, & in potu suauis est, & in
uisu munda & pellucida. Quādo autē bibitur, cito hypocondita transitur deor-
sum quæ talis est, alia melior nō est requirēda. Quæ autē in præcordijs diu resi-
det, & inflat, & grauat præcordia, neq; cito calefit, neq; cito infrigidatur, pessi-
ma est. Sed & ea quæ in ea coquunt grauiā sunt, & malitiosa quæ cocta sunt.
Melius igitur est per experimentū tales iudi care aquas. Qui autē uult per cog-
nitōē agnoscere quæ dicta sunt, hoc modo dijudicet. Quæ enim ad septētrionē
positæ sunt, & à sole auersæ, hæc & graues sunt & malæ, & nō cito feruescūt, aut
infrigidant cito. Quæ autē ad solē surgentē sunt per uenas ministratæ, cito cale-
fiūt, & iterū celerius infrigidant. Hæc autē sperāda est bona esse & optima, quæ
æstate frigida, hyeme autē calida est. Aliqui autē & p. pensa approbauerūt, ut quæ
leuior

Optima aqua
quæ.

C leuior est melior sit. Hoc autem ad hæc pertinet quæ dicta sunt, & laudantur. Solum autem hoc non ab initio cōtemplatum est, ut bona leuior sit. Leuiorem igitur Hippocrates pluuialem dixit esse aquam, & dulciorem, & lucidiorē, & propter quod soli uicinior fuit, leuior & tenuior effecta est, propter quod & imputribilis est, pro quare ab eo omnibus aquis leuior est iudicata. Vnde ab aliis quibus reprehenditur, quare irritent tusses, graues faciant uoces. Pro hoc autē pluuialis aqua æstiuā leuior est iudicata, quia æstum non facit. Nam in hyeme ubi crySTALLUS & niues abundant, grauātes sunt. Ex congelatione enim aquarum illud in hijs quod subtile est conspissatur. Bene utiq; . Quæ autem palustres sunt, & malum habēt odorem, quæ si coquantur, in melius mutantur, & sic eas bibant, & cū uino mixtas. Quæ stipticæ sunt cum dulci uino, alias autem cum stiptico uino. Nam & colari expedit eas ex paludibus quæ sunt aquæ, cū alica autem uel alphita dari. Colatam autē salis frigidam pustam bibant, & non impetu multo trahant. Quidam autem adinuenerunt, comestis aut potatis malis aquis, ciceris decoctione apozimam ante ut bene bibant, & ipsum cicer comedant. Aliqui autē & caucalidas, ouaq; ipsarum cum aliquo pisce cocta & fœniculo. Aliqui autem & betas & cucurbitas ante manducant, cum sale & uino temperatas.

DE AERIS QUALITATIBVS.

Aër autē sanitosus est & optimus, qui est mundissimus. Morbosus autē est & pessimus nebulosus & turbulentus, de paludibus aut stagnis ascendens, aut si ex alijs aliquibus concauis locis uenenosus surgat. Pessimus est & de quibusdam cloacis purgantibus ciuitates, & ex oleribus aliquibus, & de stercorebus animalium accedunt foetores seu hominum. Similiter autem de fluminibus, aut paludibus, uel stagnis proximis nebulosis existentibus & non resistentibus, & in cauis locis undiq; à montibus circumdatis, & habētibus respiramentis pessimis sint, & omnes lædunt ætates similiter. Iuuant autē secundū qualitatem caloris aut frigoris, aut siccitatis, aut humectationis, diuersitatē aërum nō similes habentes in omnibus. Temperata igitur corpora temperatus aër iuuat. Distemperatus uero lædit, quia contrariam habent à se inuicem naturam.

DE BALNEIS.

Balnea. **L**audo quidem in aqua frigida lauantes. Non existimo autem expedire eis qui cibo repleti sunt, sed eis solū qui sunt acrophagia cibātes, qui uiuūt in labore, & eis quæ expediūt utunt. Sufficiat autē multis opus habētibus ut in frigidentur, amplius in piscinā ingrediantur æstatis tempore iuuenes existētes, & carne repleti, ante calefacti frictione. Sint autē alieni à cōmixtionemulierū, neq; indigesti, neq; cibo sint repleti, neq; post uomitū, aut post uentris euacuationem uel fusionem sint, neq; uigilijs fatigati lauent. Omnibus autē utilissimū est calidum balneum. Calefacti enim mitigantur, & corpus soluit ciborum, & plethrones malaxat, & pneumata diffundit, & somnum facit, & bene nutrit carnes. Est autem aptissimum omnibus & uiris, & mulieribus, & pueris, & senibus, & idiotis.

DE CIBORVM VIRTUTE.

Oportet autem super hæc & ciborum uirtutes scire, qui sanitatis suæ studet esse sollicitus. Qui enim extenuādi habet uirtutē, & aperit angustas pori transitus, & proijcit quæ infixæ sunt, & glutinosa subtiliat & extenuat pinguiā. Educit autem quæ diu tardantia sunt in uentre, quæ manducantur aut aquosa uel cholericæ superfluitas est, utiq; & magis augmentatum melancholicum sanguinem

Aqua pluuialis.

DE VIRTUTE
 quæ cholericæ sunt
 & glutinosa, & pinguiā
 in dicta nutrimā acui
 dens sit. dicitur euchy
 onthipæ. Hæc autē faci
 ut mucus, ut est len
 & quibus autem utiq;
 uentes. Cautior ergo
 pinguiā magis. Quæ
 uirtutem in corpore
 adhibere, sed maiori
 utiq; ab ipso periculo allum
 e quo uolunt tempore. De
 uirtute, hæc autē pascunt
 munt enim mētem in lara
 uia magis motu bonam
 dicit medicis, qui egre
 rem. Ergo talis cibus corp
 nichymus cibus, quem se
 aborum, optimū dicit ma
 gestiois moderatur, quæ
 ut lædunt.

D. ORI
 DIANI DE
 PLICIVM
 AD

NEDE

DIANT
 quæritur licet
 manducatur,
 quibus, extra
 leniticia, per

A
 quæritur licet
 manducatur,
 quibus, extra
 leniticia, per

A sanguinem componit. Sed oportet prohibere frequenter eius usum, & maxime qui cholericæ sint temperatæ: Nisi forte ad eos solum, qui phlegmate, & crudis, & glutinosus, & pinguis humoribus collectis repleti sunt. Pinguior quidem dieta nutrit etiam abundanter, attamen uentri & epati digestionem si competens sit: & cibus euchymus bonum sanguinem generat, splen autem & epas constipat. Hoc autem faciunt quæ sunt pachychyma, id est quæ pingues nutriunt humores solos, ut est lenticula. Quæ autem glutinosa, quæ admodum malua. Aliquibus autem utraq; contingit pacimas esse, & glutinosas, sicut sunt ostracotermes. Cautior ergo est quæ extenuat dieta ad custodiam sanitatis eis quæ impinguat magis. Quæ autem non satis nutriunt, uirtutem non imponunt, neque fortitudinem in corpore. Vnde oportet ea quæ multum nutrimentum præstant adhibere, sed mediocriter quando causam indigentiam aliquis sentit. Maxime utique absque periculo assumitur illis, qui exercitantur competenter, & dormiunt in quo uolunt tempore. Omnes autem qui non possunt propter exercitationem dormire, fugiant pachychymos cibos, pigri autem neque ad istos cibos accedant. Maximum enim malum in sanitatis custodia omnino pigritia. Quemadmodum mediocris magis motio bonum est, ita inter spissos & tenues cibos, optimus hominibus mediocris, qui generat sanguinem secundum constitutionem competentem. Ergo talis cibus corporibus nostris ministrandus est, laxabilis enim est cacochymus cibus, quem semper oportet fugere. Custodienda est autem uarietas ciborum, optimum & magnum est ut de contrariis uirtutibus copulentur, & digestionem moderentur, quia & ea si non digeruntur, quæ assumuntur, competenter lædunt.

Pigritia.

D. ORIBASII SARDI

DIANI DE VIRTUTE SIMPLICIUM
MEDICAMENTORUM
AD EVNAPIUM LIBER II.

MEDIA INTER CALIDA
& frigida.

DIANTVS, asparagus, miachantinus, brion, & splenion, glicirizæ succus, oleum dulce, cera, faba, castanæ nucleus qui manducatur, licius, lotus, uel ros quo caligarij utuntur, aut triphilus, citriæ cortex, ptereus, id est, filicis radices, lentiscus, lenticula, terra cymolia, & terra samia, catinia & litargirus.

QVAE SINT QVAE
calefaciant.

AGNI folia & semē mediocriter, agalaphis semē & folia, amigdala dulcis, anagallides utriusque, andragnis, tiles aut cincus agrestis, uua matura semen, lenticula, liquiriciæ radix, oliuæ fructus maturus, fermētum, oringium, resinæ omnis succus siccus, squinoantus, cochleæ uisæ, aut cineres earum; caulis id est brassica, dactylorum fructus, ripus, coclim, calcucracamenon aut cnicus, cyrocrambi, butrachij radix, & tota herba, pulegium, lauri folia, magis baccæ minus

C minus autē cortex eius radices, diptamnus, pseudodiptamnus, elelis fagus, erisimus, lana usta, zinziber, tapfia, cardamomus, capilli usti, brionia radices, aristolochia radices, asphodeli radices, daucus, catmedaphnis, dragon tea radices, oleum raphaninū, cicer, ixus, id est uiscus, caucalidis, libisticus, ferula semen, sagapinus, satyrion, sion, sinon, storax, piper, lysinon, ypiricon, alis, sulphur, sanguis, cholera, urina, sputum, carnes serpentium, adipēs, salmoriades de falsis piscibus.

QVAE SINT QVAE PRIMO
gradu calefaciant.

A Loēs, antimifaron, absinthium, ladanum, lini semen, folium spicae nardi, nardus celtica, uinum dulce, id est mustum, serum, triticum, ficus sicca.

QVAE SINT QVAE SECUNDO
gradu calefaciant.

O lei feces, anethum uiride aut minus, artemisia, balsamū, elaphobus, calamus aromaticus, crocus libanotus, mastiche, mel, uinum, picula, melisphilon, prassium, propoleus, cucumeris agrestis succus, scandix, squilla, scolimbis, pastinaca syluatica radix, smyrnis, terebinthi cortex & folia & fructus, foenogracum, cameleontis utriusque radices, camipiteas, ocimus.

QVAE SINT QVAE TERTIO
gradu calefaciant.

A Brotanum & magis ustum, egyri flores, id est populi & resina, acorus, amomum, amaracus, ameus ustus, annifus, arciothidus, asari radices, herba sabina, ellebori utriusque, epithymus, menta, calamentis, thymus, calamus, fraxini cortex usta, caceus, cassia, citria utraque, cimici semen, conisia, cuminum, libanotum, allium, foeniculum, gitter, men, radix ruta syluestris, rododaphnis, uinum uetus, origani omnes, opopanax, petroselinum, ruta, raphanus, samfucus, smyrnion, hyssopus, galbanum, camitria.

QVAE SINT QVAE QVARTO
gradu calefaciant.

A Darcis, ampilon, prasson, id est porrum syluaticum, euphorbiū, citria, oleum, costum, cepulla, lipidion, sinapis, allium, struthij radix, tithymali succus, caustica sunt omnia haec.

QVAE SINT QVAE INFRIGI
dent mediocriter.

G Ramen mediocriter, elxine, id est, uitrigo, mediocriter atque stipseus, gapij mitreus, cataplasma omne, balauktion, rubi folia & comæ, & immaturus fructus ipsius, & flores, bromus mitreus, brion maritimus, glaucion mediocriter, dorignion nimis, calami fraginati folia mediocriter, conion nimis, licinus quæ in petris est, papaueres omnes, moleas fructus & folia, oliuarum comæ & immaturus fructus, oleum myrtite, sisaminum oleum, balaninū oleum, elxine quæ & perdition, uel uitrigo dicitur, mediocriter, elimofiu folia, id est uiolæ & cortices eius propter dulcedinem, persicus fructus, citri carnes, amantite sufficienter, omphacij succus sufficienter, amilustriceus mediocriter, oleum roseū mediocriter, pathus de palestra, succus crudus siccus, tribuli utriusque, dactylorū comæ succus, gessamia terra mediocriter, cimolia terra, cotis acutatio, mollidina mediocriter, plumbum, psimithiū, scandix mediocriter, caseus mollis & recens.

QVAE

A QVAE INFRIGIDENT PRIMO GRADV.

A Catia non lota, atriplex absq; stipseus, sigarta, milium, hordeum, platanus, ramnus, intuba.

INFRIGIDANTIA SECVNDO gradu.

A Catia lota, plantago, bletum, galla asiana, cucurbita, melones, malum peponis, uua canina de hortis, lenticula de super aqua, ficus uirides, adueri maritimus, psylli semen.

INFRIGIDANTIA TERTIO GRADV.

S Emperuius uterq; portulata, mandragora, cidria cidonica, polygonium, flos uua, cimæ, iusquiami & flores, & semen album habens.

INFRIGIDANTIA QVARTO GRADV.

Opium thebaicum.

DESICCANTIA ABSQVE mordicatione.

A Caliphis semen & folia, fex olei, anagallides, utraq; plantago, bromus olei dulcis cum ratione lauatus, omnibus magis tritici fermētum, extrahit de profundo & digerit, lupinus in poris fortiter, salicis folia, & plus cum aliquo stiptico, Alij autē & succos ex eis faciunt, & sine mordicatione desiccantium habēt medicamen in plurima utile. Nihil enim plus utilissimum est, & sine mordicatione desiccās, & stipticum modice medicamē. Nuces, lepus ustus leptomeris est, melius est centaurea tenuis modice fortis, cerasia gummi, liliū, fabæ cortex, id est babulia superposita, cupressi omnia, ciperi radice nodus in aqua infusus, nymphæ radices, ireus satis, pēraphili radices, polypodiū, myrina, sarcocula, stybis, tracacanti terra omnis, cathmia, asia petra & flos ipsius infusus carnes remittit, pompholix frequenter lotus, calx uiua extincta & lauata fortiter, ouorum albumen tenue. Similis autem naturæ est & uitellus eorum.

SIMPLICITER DESICCANTIA.

A Gni folia & semen, graminis radices mediocriter, adiantus, id est herba capillaris, semperuiua utraq; populi flores & resina ipsius, sambucus, ebulus, amarantus, reuma desiccant potata. Brionia radices, egyros sicca folia, de pyris cataplasma impositum mediocriter, aristolochia, asparagus achantinus, aspastū, asphodeli radices, & magis usta, aut cinis ipsarum, balauftion, sinapis, rubi non maturus fructus, bulbus cataplasmatum, pionia radices, lauri folia uehementer, & magis baccæ, roboris omnia loca, & ficus, oleum cyprinū, laurinum, dadinum, elimus cataplasmatum, eringion, ifatis quam Gothi uisdi lem uocant, tinctores herbam uitrum, salicis cortex aut cinis fortiter, canopi semen, cardamomum, caucolis, daucus, cinis conia & magis de ficu, cinis de brassica usta; hæc enim fortius faciunt, desiccant enim cineres. Crinon, id est lilij folia & radix linina de sup petra, lucerna omnis, lotus, nymphæ radix, omphacium, platani cortex & pilæ mediocriter, polypodiū, amilū, sal, nitrum, gypsus ustus, magis cathmia oēs, & omnia metallica & lapidosa, & terrestria uel usta de furno, testæ ostrearum, cribami, id est leporis coagulū & stercus omne. De anseribus uero inutilis est ex nimia acredine, Ripus, carnes serpentium, capita fardinarum ustarum, cornu ceruinū & caprinum ustum, castorei ossa cōbusta nimis, capilli usti, ossa sippia, lana usta, gambari usti cinis, garum sufficienter, salmoria.

O DESICCANTIA

Gothi.

C

DESICCANTIA PRIMO GRADU.

DEsiccatus anthemis, arcotidus fructus, careus, ordeum, alphita, crocus, libanotus, fœniculum, rododaphnis, uinum album, cucumeris, melonis semen & radix sicca, fœnogræcum.

SECUNDO GRADU DE
siccatiua.

LAna, amaracus, aspastum, anethum, balsamum, gigaſta, gingidion, elaphob, cion, calamus aromaticus, libanotus, cortex & folia arboris ipsius & fructus, mastice & amel, cedri cortex, & semen, & arboris ipsius folia, misi radix, spica nardi, celtica, uinum orobum, opopanax, pix, ramnus, raphanus, scandex, fabæ radix, scolymbo radix, smyrna, lentiscus, terebinthi semen & folia, lenticula, ficus uirides adhuc & humida folia, galbanum.

DESICCANTIA TERTIO
gradu.

ABrotanum & magis uſtum, acatia, acorus, aloë, anethum uſtum, anisi semen, arciothidus, asarus, absinthium, herba fabina, helleborus albus, epithymus, calamentis calami, eragmitis cortex uſta, caibo, cassia, cedrus, coniza, libanotus & thalus, gitter, citrium, quod sub semine est, uinum quanto plus uetustissimum est, acetum, origanum, pentaphili radix, petroselinum, smyrnion, ruta de horto, prassiu, ros, samfucus, eringion, hyssopus, camitrius, camaleontis utriusq; radix.

D

DESICCANTIA QUARTO GRADU.

CAmipites, ampilon, prasson, citrinum oleum, sinapis, ruta agreſtis, callium.

MEDIÆ DESICCATIVA ET
humectantia.

Graminis radix supersarsa oleo dulcissimo.

HYMECTANTIA PRIMO GRADU.

ELxine, buglossa, liquirizæ succus, lactuca mediocriter, oliuarum folia, acetum mediocriter, meleas, persicus fructus, ammanitas, oleum roseum, satyriion, stractiotis quæ in fluminibus & stagnis nascitur.

HYMECTANTIA SECUNDO GRADU.

Porcacra, atriplex, bletus, coloquintida, meleas, amoniacus, fructus cucumeris, melones, lenticula quæ super aquarum fit stagna.

QVAE AQVOSA INFRIGIDENT
tertio gradu.

ACacia, elxine, idest uitrigo, porcacra, plantago, atriplex, rubi folia, bletus, brionia maritima, glaucion, dorignion, lactuca, uiolæ folia, cucurbita, cotydon, conion, piccius arbor, malua domestica, papauer, men, mala præcocia, amanithas, platanus, policonon secus fluuium proxime nata, sideritis, cucumeres qui comeduntur, succus elxicinus, tribulus, lenticula super aquas nata, psylli semen, plumbum.

QVAE SINT LEPTOMERES,
id est, extenuandi habentes uirtutem.

ABrotanum uſtum, agnus, scandex, populi folia uel flores, agaliphis fructus & folia, acorus, amomum, balcielæ radix, brionia, artemisia, palin, aristolochia

A aristolochia, plantago sicca, asphodeli radix, & magis usta cinis, balsamus, rubi radix, herba fabina satis, liquirizæ radix, diptamnus, dragōtex radix, oleū uetus, oleū cicinū, elapholus, euphorbiū, fermētū, salicis opes, calamētis, calamus, aromaticus, calami fragmitis cortex usta, cassia, cappasion, costus, citrix oleū, cocimeleas, gumen, mastice, gitter, opium cyrenaicū, opobalsamū, ruta passa, pistienæ fructus, propuleus, terebinthina, oleū roseum, sagapinū, samfucus, sylois, calx uiua, hyssopus, salis flos, nitrum alcioniū, arsenicon ustum, gypsus ustus, sulphur, cathmia, pumex affios, asæ petræ flores, melanetria, mifeus, calcanū, chryfocolla, scandex, ficus, adeps leonis, & pardī, & irenis multum extenuat, castoreū, ossa sippiæ & lana usta. Hycinan Afri uocāt beluā similās leonē. Hoc *Hycinan* animal timet canis, ita ut si eum inuenerit ut ouem sic comedat. Vnde fugiunt cum canes, & in domibus se abscondunt. Quod si dentem eius habeat homo secum, non eum canes latrant.

IMPINGVANTIA HVMECTANDO.

Plantaginis radices, balauftion, zigasta, zinziber, cepe, cucumeres, lipidus, omnes rores, stiperia.

STIPTICA ET CONFORTATIVA.

Cassia, galla asiana, omphacium, tigadus, dactyla, absinthium.

QVAE DIGERANT MITIGANDO.

A Momus, uua domestica, cera, ladanus, glutites, crocus, libanotus, spica ægyptia, mastice, oleum roseum, myrrha, storax, galbanum aut alica, butyrum, hyssopus, adeps porcīnus.

QVAE PVS FACIANT.

B Quæ calidæ fomentum adhibitum, hydroleum tepidum, oleum calidū, farina triticea, panis triticeus, alica, adeps porcīnus & uitulīnus, butyrū, libanotus, pices, resina.

QVAE MALAXENT.

MAlaxat caprinus scus & adeps pullinus, & anserinus, & hircīnus, & taurinus, medulla ceruina & uitulina, amoniacus, storax, galbanum, bdellium, oleum sicyonium, & liliacium, & oleum dulce, anthemis, euiscī radices, cucumeris agrestis radix, & malux agrestis folia, & de arbore malux, mastice, cera, terebinthina, colophonā, opopanax, ripēs de statuis, stercus humanum, butyrum.

INDVRANTIA.

Semperuiua, porcacla, psyllion, lenticula, & desuper aqua quæ in stagnis generatur, uua canina. Indurat autem quæ sicca fuerit herba, & humectat ea ipsa si abundanter in usu sit, & euacuat ea aut coagulat. Ea quæ calefiūt, me diocriter resoluere oportet, & malaxare de supradictis.

QVAE HVMORES EXTRAHANT PER OS.

Peretrum, lappacium, capparīs, ficus maturæ, dadinus, mel, papauer, absinthium, origanum, raphanus, uua sine semine & caciūs, sinapis, helleborus albus, elaterius, thymus, sal, omphacium, anisus, piper, coconidius, daphnidis, balsamus, animonis, amoniacus, storax, fex sicca usta.

QVAE SINT QVAE PER NARES educant.

Elaterius, betæ succus, cyclamini cortex de radicibus, mel, thilaspheus, conidius, anagallis, animonis, helleborus albus, omphacium, prassij, ederæ folia mollia.

O 2 QVAE

C QVAE DE OCVLIS EDVCANT LA-
chrymas uel humores.

MEl, hyssopus, oleum uetus, anagallis, oleum laurinum, oleum nardinū, cassia, costum, opium, sagapinum, daucus, apium, malogranata, amygdala, prassiu, helleborus albus, animonis, ruta, castoreum, litus emathitis, anserinus adeps, fel, smyrna, calcitheus, sulphur, stipteria, sciftis, ossa sippiæ, & cortex libanotus, squilla, amoniacus, & sine omnibus alijs omphacion.

QVAE PER AVRES EDVCANT.

MEl, piper, bouis fel aut tauri, mercurialis, linogustis herbæ succus, caparis radices, cocconidiū, bdellium, cassia, galbanus, helleborus albus, omphaciū. QVAE CONSTIPATA RELAXENT

& purgent.

ANagyrops, folia sicca & radicis ipsius cortex, agaricus, agaliphis semē, amygdala amara & arbor ipsa, adiantus, asari radices, pulegium, dragontea, daucus, gentianæ radix, sinapis, cicer nasutus, eupatorium sine calefactione, thymus, caricæ pingues, calamentis, cassia, coccimeleas, gummi, gitter, ruta, cucumeris, melones, spondilion semē & radix, stycas, camitrius, & quæcunq; alia in se continent amaritudinem qualitatis.

QVAE EXTRAHANT.

CApræ stercus ustum & nō ustū, & ostracodernion, & omnia de ostreis & de sippijs ossa, ecinonī utriq; usti, aut cinis eorum, serum de lacte, mel, brionia radix, amygdala dulcis, & ipsa arbor, anagallidis, amniones omnes, aristolochia longa, plantaginis folia & magis succus, ireus, asparagus, miacanthinus, staphisagria, asphodeli radices, atraphis semen, absinthij succus, bulb superpositus, hellebori utriq; elxine quæ & perdicion, salicis opes, calamifragmiti radix cum folijs sufficienter sine acredine, centaurea minor, & succus eius, brassicæ, critmon, ordeum mediocriter, lilij folia & radix trita mediocriter, fabæ caro, lapsami cataplasmati, licinon de petris, uiola alba, omniamion, platani cortex, de radicibus mediocriter, porrum cataplasmatum, propuleus mediocriter, ptoleæ & folia, & cortex, & radix, ptisanæ, terebinthinæ plus a mastice, sagapinus mediocriter, cucumeris, melones omnes, cucumeris agrestis radix, smyrna, beta, titimali cortex, camipiteus, alcionia, omnis terracia & samia mediocriter & cretica, cathmia, pumex ustus & non ustus, lithargyrus mediocriter, ismeris terra de furno, cornu ceruinum & caprinum ustum.

VRINAS MOVENTIA.

APium, petroselinum, fœniculum, daucus, smyrnion, anisi semen, asarus, acoron, asparagus, basilicon, & oximyrsinon, bdellium, brionia, terebinthina, calamus aromaticus, careus, carpesia, caucalis, costum, cyminū, cyperi radices, liuisticū, mion, spica nardi, celtica, ruta, polion, silis, cucumeris, melo, pones, scandix, alliū, pastinaca, squinoantū, thermentū, carpus, absinthiū, herba sabina, sanguinē per urinas deducit, eritrodani radix, id est rubea, urinam pingue & multam & utiq; sanguineā educit, capinus cholera per urinam educit multā, orobus, amplius assumptus sanguinē per urinam educit male olentem. Si quis eum in uino coctum bibat, male olentes sanat urinas, & mulsa, & oximel, & uinum tenue, & aquosum.

QVAE PER VRINAS DE SPLENE EDVCANT.

Titimali semen, caragium, gitter, cyminum, thymus, ampilon, acriæ radix, capparis radices, scolopendriion, cithisus, dragontea, aristolochia radix, origanum.

A origanum, polion, colochintida agrestis, brionia, ciclaminus, porcacla, scorpi-
on maritimus extensus suffocatus in uino, ipsa infusione uini potata.

QVAE PER VRINAS DR EPA
te educant.

A Gni sperma, dauci folia, foeniculum, balsamum, capnion, anisus, dacty-
lorum ossa, lauri folia, absinthium, smyrnion, anagallis, menta, enancij
opes, sylphiū, eringion, trithion, decoctio, asarus.

QVAE PER VRINAS DE RENIBVS
educant humores.

A Pij semen, piper, pastinaca, porrus, cnicus, brionia radice cortex, gra-
men, ossa sippia, sulphur & cicer albus.

QVAE PER VRINAM DEDVCANT
de thorace humores, quæ adaperiunt omnia.

Nucleus pineus totus uiridis, pituinis, butyrum, castoreum super carbo-
nes suffumigatum, & in os tractum intrinsecus cum spiritu. Iuuat autē
maxime & pulmones & cerebrū humida & frigida existēte distemperātia: Spi-
ca nardi capitis & thoracis reuma desiccatur: educit autē ex pulmonibus in electua-
rio data & in catapotijs cnicī semen, daucus, papauer niger, thymus, raphani
succus, sinapis, anisus, sisanus, erisimus, squilla, orobus, cucumeris semen, pi-
per, ruta, nardus, sulphur, polion, aron, dragontea, costum, sulphur, smyrnis,
lauri baccæ, interiora capparidis radice, cortex, amygdala amara, pionia, castore-
um, abrotanū, sthorax, bdellion, sylphiū, uua passa sine semine, nucleus pineus,
omphacion, aristolochia, galbanū, prassion, eringij radices.

RENES PURGANTIA QVAE
abscindunt omnia.

Plantaginis sicca radice & folia & semen eius, asparagus, miacantinus,
licides, id est pionia radice, cicer, amygdala plus.

QVAE RAREFACIANT CORPUS,
uel cutem.

Camimola, euistus, cucumeris agrestis radice, oleū uetus, abrotanū ustum.

QVAE ADAPERIANT ET ORA FACIANT.

Omnia quæ sunt acra, animonis herba omnis, fel taurinum, allium, cepe,
irini & amaracini olei feces.

CONDENSANTIA CVTEM CORPORIS.

Aqua frigida, semperuiua, porcacla, tribulus uiridis, psyllion, lenticula
quæ super stagnantes nascitur aquas, & ut simpliciter dicam, quæcunq;
infrigidare possunt, & non desiccare.

PVTREFACIENTIA CARNES, ET ADVRENTIA.

Avrpigmentū, sandaraca, chryfocolla, pitis campi, cidria, gitter, hellebo-
rus niger.

QVAE PURGENT VVLNERA.

Elaterius, cucumeris agrestis radice, oca, mandragora, siue petrae asiae flos,
& de ostreis omnia usta purgant quæ carnis supercrescunt ulceri medio-
criter, aut similiter utraq; usta cū toto corpore: sed & ematitidis lapidis puluis tri-
tus tenuissime, & uiolæ folia, & faba, & lipidis calcus, & chryfocolla.

QVAE CICATRICENT.

Stipteria, galla asiana, omphacius, calcuci caumenon, & maxime lotus, ma-
logranati cortices sicca, scoria plumbi, lithargyrus, molipdinis, id est plum-
bum

C bum uustum, cochlearū testa omnia, purphira, uistrum, pumices, specularē ustrū, psimithium, pompolix, spondilion, chryfocola, stimeus ustrus, defrigis, sarcocula. Hæc omnia prædicta utiq; si aspergantur uulneribus cicatricant.

MORDICATIONES FACIENTIA.

C Alcantum ustrum, cathmia, lapidis calcus & ferri aciarij ferrugo. Sed & cius, & calx uiua si urantur & assentur, sine mordicatione inducunt cicatricem.

QVAE VL CERENT.

R Vbi canini folia, beta, allium, pulegium, hyssopus, origanum, sippia, asphodeli radix, appij semen, & quæcunq; sunt falsa & acra & amara.

QVAE ADVRENT.

C Antaridæ, defrigis, fex ustra, aceti, animonis, dactyli flores, allium, cinis ficis, nitrum assum, calcucicaumenum, stipteria, cyricus, testa ustra, capita sardinarum ustrarum, auripigmentum, caciurus, staphisagria, cocconidium, porretri radix, sinapis, calx si quidem asbistus, id est calx uiua non extincta. Nam si extincta est, scaras facit, diuturna autem minus calefaciunt: calefaciunt enim & consumunt carnes.

QVAE EVOCENT ET EDVCANT.

A Nimonis omnes, anagallides utriq; diptamnus, cicer, tapsia, terræ malum, narcissi radix, propuleus fortiter, fermentum, stercora omnia, saganinum, opium quirinaicum, opium miconum, psilphiū, radix eius, asparagi semen & uirgultorū ipsius succus fortiter, resina, terebinthina magis de alijs resinis, sulphur, stercus boum, & magis quādo herbas comedunt, calamentis cataplasmata, costum, lolium, herbum, euiscus fortiter extrahit.

QVAE SINT DIAPHORITICA.

A Brotanum ustrum, agaricus, adiantus, ægilops, acalifis semen & folia nimis, sambucus, ebulus, antimis, anisi semen, aristolochiæ radix, asphodeli radix & magis ustra, aut cinis eius, atrifex, bulbus, herba sabina, brionia, & splagnon, daucus herba, euiscus, oleum dulce uetus, oleum raphaninum, tapsia, calamus fragmiti cortex ustra nimis, brassica, lilij folia & radix, cithisii folia, ladanus, linogustis, malua agrestis, mastice, cia, mel persici, cimæ & folia, rosa, laurus, caprofici, opobalsamū, opium quirinaicū nimium, paliuri folia & radix, ruta, picula, prassion, thermentis, roseum oleum, sordes de statuis, patus, samfucus, cucumeris agrestis radix, smyrna, ficus ea quæ acriora sunt, erimion, magis beta quæ sine calore est, & fortior est alba beta, galbanus, sal ustrus, & magis salis flos aut nitrum, alcionia omnis, gessamia, iusquiamus, careus mollis, acidum lac mediocriter, nitrum, butyrum, coaguli omnes, stercus omne, hyssopus mediocriter, carnes serpentium fortiter, adeps leoninus omnibus plus & magis ossa eius ustra, lana ustra de utrisq; illis aut cinis eius.

REPRIMENTIA.

O Liua agrestis, rosa, lentiscus, apium, semperuiua, papauer, cithisus, aloes, acaliphes, gigarta, id est uux semen, pira, crocus, euiscus, thermentum, balanum, iusquiamus, cissus, id est edera, nymphæa, dactyli, uitella ouorum assa, paliurus, hiporis, id est cauda caballina, radix cyperi, euantis, brassica discocta, coagulū leporis, spongia ustra, ramnus. Multa quidem sunt & alia stiptica, quæ omnibus sunt cognita.

QVAE

A QVAE LAC GENERENT.

ERuca, fœniculum, anetum. Dico autem herbam uiridem adhuc & humidam. Smyrnion similiter & apium, sifanus, cucumeris semen, cacterius, smyrna, polypodium, cerebrũ, succus fœniculi, brionix radix, critmon, cyminum.

QVAE CONSTRICTA EDVCANT MENSTRVA.

POtata igitur herba sabina, menireus, ruta, calamentis, pulegiũ, dipramnus, asarus, id est, bacida, costum, cassia, aristolochia. Dabis unamquancq; herbam cum tritici decoctione, aut fœniculi cocti cum aqua, aut ptisanix succis. Caplasma uero impones de pulegio, gitter, smyrna hordei infusi succo expresso, foricis fimo, pocacla, adipe anserino, ptelox arboris folijs, cera, sulphure, taurocolla. Iterũ apponuntur in pissaria seuum ceruinum recens, simul & adeps anserinus, fex sicca usta, fel taurinum, sal, oleum, cyperum, aphronitrum, sthorax, absinthium, artemisia, samfucus, helleborus niger, coccomidium, herba mercurialis, cyminum, fœnograecum, uua passa, exollata citria.

GENERANTIA SEMEN ET MOVENTIA LIBIDINEM.

DE cibis quæ nutriunt & inflant. De medicamentis autem ea quæ spumam mouent & calefaciunt. Bulbi igitur, cicer, & faba, & ficus comesti multum semen faciunt, cynicus & satyrion, medicamenta. Cibi autem simul & medicamenta sunt, lini semen, & eruca, & hijs similia.

CONSVMENTIA ET REPRIMENTIA SEMEN.

Qvicunq; infrigidare possunt cibi, uel medicamenta impinguantia & desiccantia & condensantia, hæc reprimunt semen, qualia sunt lactuca & bleti, atriplex, cucurbita, mora, melo, pepones, cucumeris. Quæ autem desiccant principalem uirtutẽ, & non permittunt generari semen: utiq; quæ calida natura sunt, quemadmodum est ruta. Si autem non sint calida multũ magis nymphaea.

AD ELECTIONEM SIMPLICIUM MEDICAMENTORVM.

AGaricus melior est, membrana neruosa habens recta. Acaciam existima esse modico rubeam boni odoris.

Aloẽs eligenda est pinguis, & non lapidea, sed lucida, subrubea, facilis ad resoluendum, epati similis, cito humectans, abundantem habens amaritudinem. Nigra autem & quæ uix ducitur, bona non est.

Amoniãcus autem thimiamatus, qui sine lignis est & libanotizat in glebis mundus, densus, nullum habens odorem, & suauis odore est, & gustu amaro.

Amonius autem eligendus est recens & albus & subrubeus existens, non maturus, aut spissus. Resolutus autem & diffusus, semiplenus, similis botro, grauis nimis & boni odoris, absque apertione & acer in gustu, simplex in colore & non uarius. Adulterant autem eum aliqui amonio admixto.

Aspastum autem bonum est quod graue est, & cum flammeo colore, subrubeum, spissum, boni odoris, subamaricans in gustu. Aspastum autem bonũ est purpuræ simile, flagrans luore, citatũ in odore graui. Nigrũ autẽ malũ est, adulteratur enim pice mixta absinthio. Melius enim est in Ponto & in Cappadocia natum. Adulteratur autẽ succus eius fecibus olei, id est, amurca cocta cõmixta.

Bdellion optimũ est, qd̄ gustu amaro est, tauri collo simile, & pingue in pfundo, & bene molle, absq; ligni mixtura & sordibus odoratum simile thimiamatis unice. Helleborus niger eligendus est boni nutrimenti, non satis interioris habens, acer in gustu & sordidus: Talis autem est, qui in Helicone, Parnasso & Italia nascitur. Euphorbium eligendum est, quod perlucidum est, & acre.

Erisicus bonus est prasino colore intrinsecus, extrinsecus autem subrubeus, nihil in se habens asperum, aut fursureum: Colligitur autem de quercu arbore,

O 4 quæ

C quæ folia habet similia melario, & pyro, & ex alijs arboribus.

Icrocolla bona est alba, & subpinguis, & non scabiosa, & cito se resoluens.

Calamus aromaticus optimus est rubeus, spissus, geniculas habens, & in multas scissuras uadit cum frangitur, repleti araneis, fistula subalba: In masticatione uero glutinosus & stipticus est, & subamarus.

Cardamomum optimum est de Armenia comizonon: Eligitur autem quod non facile frangitur.

Cassia eligenda est quæ rubea est, boni coloris, corallio similis, tenuis, nitida, ualde longa & pinguis in fistulis, & in gustu dipticis & stiptica cum igne multo, uelut aromatum similis odore. Cera optima est pontica.

Ladanus utilis est qui bene olet, subuiridis, bene mollis, pinguis, absque participatione sablonis arenosus: Talis autem est in Cypro factus.

Gluten, quam aluxirocollam uocant, optima est rodiasis: Est autem alba perlucida. Nigra autem quæ est nitro similis, perlucida sine lignis: Ita & alba resinosa & pinguis inutilis est.

Costum optimum est arabicum, album & leue, & habens proprietatem odoris. Secundum autem est indicum, quod & leue est sicut ferula. Tertium est siriacum colore pixode, repercuiens in odore: Optimum est quod recens est & album, & plenum est omnino, spissum, siccum, gustu sine mordicatione, ignitum. Adulteratur autem radicibus enulæ mixtis: Certa autem cognitio eius est, quia neque ignita in gustu est enula, neque bonum costi odorem, neque uirtutem & repercussionem costi repræsentat.

Crocus optimus est coricius regionalis, recens & bono colore, modicam subalbedinem habens, ætate in longitudine non se frangens.

D Crocomagma autem fit ex crocino mero, aromaton expressum & fictum. Est autem hoc bonum quod bene olet. Catafmyrnon, graue, nigrum, sine lignis.

Cyperum optimum est quod graue est & spissum nimis, & difficile frangitur, asperum, longum, bene olens, cum quadam acredine. Iumelinum optimum est.

Libanus præcedit masculus: Rotundus autem albus intus, pinguis. Adulteratur autem ex pituina resina.

Glumen facile cognoscitur, quod gummi non exardescit: Suffumigatum enim resinam in fumo spargit.

Libani cortex differt, quod plenus est & pinguis, odoratus, recens, leuis, nitidus, & licet leprodis aut membrana habens: Adulteratur autem mixta cortice pini, aut piceæ. Probat autem ignis: suffumigantes non accenduntur. Libanotus autem accenditur cum odore suaui.

Malana trifolia bona sunt, quod dicitur folium, si sit recens & subalbidum in ipsa nigredine, & non facile se frangit, sed integer est, repercuiens odorem, & permanet odor nardi similis & in gustu neque falsedine.

Mellilotus optimus est atticus, & qui in cigico nascitur coricizon, & boni odoris est. Papaueris succus, id est, opium, optimus est spissus, & grauis in odore, somnum faciens, amarus in gustu. Facile soluitur in aqua, nitidus, albus, non asper, neque thromboidis, id est, neque conglomeratus in resolutione, neque indurefcit in sole positus, incensus, & ad lucernam accensus terrestris flammam mittit. Adulterant autem eum glaucium miscentes, aut gummi, aut lactucæ agrestis succos. Si glaucium admixtum habet, crocizat in resolutione. Si autem lactucæ agrestis succus miscetur, odorem non habet similem, & asper est. Quod si gummi mixtum est sine uirtute imbecillus est & perlucidus.

Medulla optima est ceruina, post uitulina, deinde taurina, & post has caprina &

DI VIAT
 el uicina. Bona
 obus cum sanguinem
 fusa aqua, & cum
 olea in duplo se re
 negatam in mor
 illigunt. Saurem re
 pulli, ac asferis adipe
 Nolis taciis bona
 uia nimis, & cyperu
 gsta, & linguam diti
 negolitur ex abum
 Omphacii eligunt
 Ouz bona est de cre
 Panacis radices meli
 pira in gustu, & oron
 Quopam dicitur am
 nis, & cito se frange
 Piper longum eligunt
 fraxea, & grano mai
 Peucedanum optima
 Polio quod rectum
 Resina recitatur
 Smyrna prima est
 res uero que uocatur di
 nitica, habens colorem
 lous uam, & colorem pi
 dicitur in myrto bon
 maia, & ex dicitur, que
 in libanos, & manar
 nio, ex se humorem mi
 Terebinthina autem re
 Tracacatum lactu
 cida & leuis, & tenuis
 Iniquam autem uide
 uitem non inuenitur
 Galbanus optima est
 dicitur de lamia & ferula
 Agnus eligenda est leni
 Arleucon optimi est pi
 alara pilotidus nigra po
 Peucedanis longa uita
 uis eligendus est
 uitem in lingua
 Galbanum est thi
 meum dicitur, & pelluc
 de. Inicum optimum
 Galbanum est bo
 uicodi coloris, & rupta
 uicodis coloris, & rupta

Ana & ueruecina. Bona autem est aestate collecta, aut autumnus: Alijs enim temporibus cum sanguine mixta est. Curatur autem medulla recens malaxata superfusa aqua, & sic cum linteo colas similiter & lauas, donec aqua munda fiat: Postea in duplici uase remittes & leuabis cum penna supernatantes sordes, & purgatam mittes in mortario, & cum se gelauerit repones in testeo uase subrafo diligenter. Si autem non curatam reponere uolueris, sic facies omnia, sicut de pulli, aut anferis adipibus fit.

Nardus tacijs bona est, leuis, recens. Policonus rubeus colore cum odore suauis nimis, & cyperum similat in odore, modicam habens spicam, amarus in gustu, & linguam desiccatur permanente odore. Venditur autem infusus, quod cognoscitur ex albumine, & spica.

Omphaciū eligas rubeū & bene tritum, stipticū ualde, & mordicans linguā.

Onix bona est de eretra gummi similis, subalba, rubra, pinguis.

Panacis radices meliores sunt, sicca, & alba, & recta, & non comesta, & ignita in gustu, & aromaticant.

Opopanax differt, amarior est in gustu, interior alba, exterior crocizans, pinguis, lenis, & cito se frangens, & cito se soluens, & graui odore est.

Piper longus eligitur, qui grauis est & plenior, & niger, recens & non furaceus, & grano maiori.

Peucedanum optimum est quod fuerit grauiori odore, calefaciens gustu.

Polio quod rectum fuerit utilissimum est.

Resina terebinthina utilis est quae lucet, uitro similis colore, & bono odore.

B Smyrna prima est troclites, minea, subuiridis, & perlucida existens. Amas meas uero quae uocatur eligitur recens, leuis, uno colore omnino, & rupta intrinsecus, habens colorem unicum. Item & amara est, & bene olet subacrum. Grauis autem & colorem picis habens, inutilis est.

Stactys autem smyrna bona est, quae boni odoris est, & nitida, & non est mixta oleo. Stirax differt, quae est rubea, & pinguior, & resinosa, thrombos habens subalbos, permanens in bono odore quamplurimo, & cum eam malaxas, emittit ex se humorem mellis similem.

Terebinthina autem resina bona est, quae perlucida est colore, & odorata est.

Tracacantum lachryma radice excisa existens: Differt enim quae est perlucida & leuis, & tenuis, & munda, & subalbida.

Insciamus autem utilis est in usu, qui album habet florem, & semen album. Si autem non inuenitur talis, uteris flauo: Nigrum uero reprobare oportet.

Galbanus optima est libano similis, condrodīs, & munda, sine lignis, habet aliquid de semine & ferulā mixtā, non grauis, quae neque nimis sit humida, neque sicca.

Agnus eligenda est lenis, & colore non aequali, & sine lapide, & odore bono.

Arsenicon optimum est placidum, auro simile, picis squamas similes habens. Gifara pilotidis nigra prouidenda est.

Peucedanis longa inferenda est pellucida.

Defrigis eligendus est qui est in gustu aramenti, Stipticus & desiccatus est multum in lingua.

Sulphur optimum est thinapiron, id est, quod ignem non est expertum. Flammeum est colore, & pellucidum, & non est lapidosum: Accensum autem uiride. Indicum uero optimum est cianoide.

Cadinia optima est botriodīs, quae uocatur grauis: Media habet epiphona botriodi colore cinereo rupta deintus, inter fros & lotus. Secunda autem est extrinsecus cinizosa: Intrinsecus autem diarefes similans onycem lapidem.

Pumex

C Pumex perquirenda est leuis, & non multum uacua, scissa, & non lapide mixta, adhuc magis & alba.

Lithargyrus optimus est chrysites qui uocatur, & qui pellucet.

Lapis acius eligendus est pumicis similem colorem habens, inflatus & leuis.

Lapis emathites optimus est, qui bene teritur. Durus autem, solidus, inutilis.

Lapis Gabatis perquirendus est qui cito apprehendit, & in odore aspaltizat.

Magnes autē lapis optimus est, qui ferrū trahit, & colore est cianeus, spissus.

Melanteria differt, thiciocus, ualde æqualis, munda, & in tinctura nigra, cito uirtutem habet causticam, similem ireus multum.

Sinopitis optimus est grauis & spissus, epatizofus, similans lapidē suo colore.

Misi assumendus est cyprinus, chrysophanes, durus, & in tritura chylizon.

Sic est causticus, aut calcitheus siue prorica confectione.

Molipidina bona est, quæ est lithargyroidis, flaua, sublucida, & rubea cum teritur. Lauata uero & uista habet simile lithargyro.

Nitrum eligendum est leue, & roseo colore, aut album colore in tritura.

Aphronitrum optimum est, quod uidetur leuissimum & placidum, facile teritur, & in porphyrum est spumosum.

Pompholix optima est Cypria: In aceto autem infusa, decurrit.

Sandaraca prouidenda est prouincialis, & rubea, bene florens, munda, & cinnaborifans colore. Adhuc autem sulphurea, & opophoran habens.

Schimeus optimus est lucidus & relucens, in fractura terrestris, aut pinguis, facile se frangens.

D Stipteria optima est sciftis, recens & alba nimis, & sine lapide.

Icore prouidenda est Aegyptia, & cum frangitur nigrior uidetur, fenestras multas habens, & subpinguis est, & substiptica: fex adhibenda est maxime de uino Italico ueteri, aut simili huius.

Calcucicaumenus uetus bonus est, rubeus, & in tritura cinnabari similis, lauatur sicut cathimia, quarta uice in die mutata aqua.

DE MENSURA CERÆ ET OLEI.

E A uero quæ dicuntur acopa unguenta si uolueris facere, quartam partem mittes ceræ in oleum. Si autem uolueris in fracturis humidum cerotum facere, duplum mittes ceræ. Si autem medicamen emplastri uolueris facere, æquali penso ceram & oleum mittes.

DE MENSURIS ET PENSIS.

Amphora. Talica amphora habet sextarios XLVIII. Sextarius habet libram I & Sertarius. VIII. Sextarius mellis pensat libras II & 2 XI IIII. Congius habet 55 Congius. VI. Sextarius habet heminas duas, cyathos duodecim: Olei pensat librā I & Hemina. 5. Hemina habet cyathos VI. Vncia habet 2 VIII. Olca habet 2 III. Vncia. Drachma habet siliquas XVIII. Obolus pensat siliquas III. Oxibaphum Olca. in mensura est hemina quarta pars. In pensa habet 2 XII, quod est uncia una. Drachma. Cyathus pensat I & 5. Cheme maius habet Cyathos quatuor. Cheme Obolus. minus habet cyathos duos. Mystron maius, cyathos habet tres. Digiti pleni leuant 2 II. Cyathus Aegyptius, id est, faba Aegyptia, pensat obolos 4, quod est solidus medius. Alexandrinus autem obolos III, id est, siliquas IX. Elimicus obolos duos, id est, siliquas 6. Nux auellanæ magnitudinis pensat obolos 6. Nucis autem maioris magnitudo pensat drachmas VI. Cochlear uero pensat drachmas 4. Drachma habet obolos 6. Obolus habet siliquas 3. Scrupulus. Vncia habet obolos 48. Scrupulus habet obolos 2. Ilarium est drachma dimidia, id est, scrupulus & semis.

AD COPTA

AD COPTARIA PLATISMATA.

A
conficienda.

Quæ coptaria uocantur platismata, si mediocriter uolueris facere medicamentum poloticon, id est, quod cicatricem ulceribus insanabilibus possit inducere, quartam partem mites ceræ cum metallicis speciebus. Si autem fortius medicamentum facere uolueris, tertiam scilicet partem de cera malaxata in sole, aut ad ignem, aut in aqua calida commiscebis cum metallicis speciebus.

DE COCTIONIBVS EMPLASTRORUM
ex Antilio autore.

Mittenda sunt sic medicamenta in coctionibus medicamentorum: Lithargyrum cum oleo coquitur. Oportet autem tritum & cretum lithargyrum iterum cum oleo in mortario teri, ut molle fiat & lene, postea sic coquatur ad ignem lenem. Sine intermissione autem agitabis ab initio, ut non se inflet ebulliens ne foras exeat, & cum proximū fit coctioni, ut non solum amolentum sit, ut iam non coinquinet digitos, sed etiam mutetur ex fordibus ad colorem rubeum nimium bene florens, lipidus. Calcum autem coques non ab initio missum, sed medio iam cocto emplastro: Mensura autem coctionis, si satis modice mittitur, tenet colorem, & rubeum fit emplastrum. Sori autem & defrigis, mittuntur uero & hæc mediæ decoctionis mensuræ: Mensura autem defrigis quemadmodum & limpium continet colorem. Sori uero nullam habet mensuram. Hæc omnia amolentum præbent emplastrum.

B Calcitheus autem coquitur simpliciter, & mensuratim coquitur rubicundus, ut dactylis simile fiat emplastrum, calcanti flos similiter calcij. Mensura autem eorum communis est in coctione. Calcantum ergo mittitur in mediâ coctione. Cocta uero frigida terantur, & faciet colorem emplastrum. Miseum autem quando uis mites. Propriam autem mensuram nullam habet.

Arsenicus autem & sandaracis mittuntur effecta coctione. Plumbum uero combustum in mediâ coctione mittitur. Psimithiū mittitur in albis emplastris & magis albescunt. In nigro autem ab initio, quia diu coctum amplius nigrum efficitur. Iu uero in uiridibus emplastris mittitur post coctionem. In quibus autem non in initio mittitur in olla, sed cum aceto tritum & manente in mortario, supermittuntur alia quæ cocta sunt. In nigris autem emplastris, mediâ cocta coctione Iu mittitur. In profopo autem emplastro ab initio mox coquitur Iu. Superpensum igitur in coctione, primo quidem nigrum superadducere oportet. Profopum rubeum fit colore. Stipteria mittitur quamplurime post coctionem. Propriæ uero coctionis nullam habet mensuram. Sinopidis uero transacta coctione mittitur. Cathmia & pompholix mittuntur in initio. Sal & nitrum mittuntur circa mediâ coctionem. Sulphur peracta coctione mittitur. Coctio autem eius nigrescere facit emplastrum. Terra omnis uel lapides mitti conuenit perfecta coctione quamplurime. Pumicem quoque & conchylia usta conuenit imperfecta coctione mittere: Oleum siquidem in initio non mittitur. Resina & pix liquida absque constitutione facit esse emplastrum. Oportet ergo post constitutionem in olla coctum sic mittere oleum. Cætera autem alia in mediâ mittenda sunt coctione. Oleum autem irinum coctionem portat. Cyprinū autem & roseum minus. Alia autem ex toto olea omnino non suffe runt coctionem, propter quod perfecta coctione mittuntur. Cera non est coquenda; Proprietas eius sola incenditur, neque cum resina liquida, aut pice liquida sine constitutione

C constitutione manet. Sed mittitur cum oleo mundo, aut cum aliquibus metallicis coquitur, aut cum resina aut pice ante cocta, & prima coctione aliorum quae immittenda sunt, primo ceram mittes, & postea resina frixa mittitur post ceram: Nam liquidam ante omnes alias species eam solam coques, sed non nimis, & sic mittes alias omnes species. Piculam mittes ante omnes mensuras, liquida quidem coquenda est, ut consistat, sicca autem maxime cum aceto coquitur, ut nullo modo bulliscat, leuet, aut infletur. Aspaltum coquitur missum ab initio. Non oportet autem teri id, asperitatem habens in colore. Similiter autem si teratur fortiter, & coquatur in aceto, non agitabis, ut nullo modo bulliscat aut leuet. Propuleum malaxari oportet & coqui. Sub coctione autem nullo modo ardeat. Amoniacum in media coctione mittendum est. Oportet autem si possibile est ut subtiliter teratur, & sic superaspargatur. Si uero non potest, cum humore aliquo terendum est. Si autem ad sanguinolenta uulnera fiat emplastrum, cum aceto aut cum uino teratur. Si autem mollia loca sunt, qualis est anus, cum aqua. Sic mollientes eum habeant infrigidatum, ut non ebulliscat.

Opoponax mittitur multum postea post amoniacum. Omnino autem modicum bulliat. Oportet autem & hoc ante teri cum uino aut cum aceto. Galbanum bullire nullo modo fert. Sed quando amolentum fit emplastrum, id est, quando iam non coinquinat digitos, leuas ab igne, & malaxatum eum mittes.

Amolenta
emplastra.

D Sagapinum uero contundis in pila, & molle factum commalaxa cum emplastro adproximatum igni. Aloë superasparges post decoctionem, & sic commisces. Opium myconum infundes ante unam diem in aqua modica, & ita teres in mortario, & sic postea id super emplastrum mittes. Tapsum superasparges nouissime. Bdellium tritum superasparge post cum ab igne tuleris emplastrum. Quod si pingue esse uideatur, & non potest teri, similiter quo modo sagapinum tundes in pila, & facies emplastro simile, & sic commalaxabis cum emplastro post coctionem. Libanotum & mannis tritos post coctionem superasparges. Smyrna trita cum modico mellis, aut cum aceto, aut cum aqua, si humidum fuerit emplastrum, sic liquida emplastro liquido supermittes perfecta iam coctione, mittes conuenienter coctum. Semen autem, & radices, & herbae, nihil bullitioni conueniunt. Tritas ergo in mortario superfundes, quae soluta, aut liquida sunt.

D. ORIBASII

D. ORIBASII SAR-

DIANI ARCHIATRI IULIANI

CAESARIS, DE CONFECTIONE

CIBORVM AD EVNAPI-

VM LIBER III.

QVAE SINT QVAE EXTENVENT IN CIBIS.

LLIVM, cepe, cardamomus, porrū, sinapis, piper, smyr-
nion, peretrum, origanū, calamentis, hyssopus, sisimbrium,
pulegiū, thymus, satiregia uiridis ministrata: sicca enim iam
ut medicamen danda est, & non est ut cibus. Vniuersaliter au-
tem omnes siccores fortiores sunt uiridibus, & ea quæ in col-
lium locis, & nō in aquosis, sed in siccis nascuntur & in cam-
pis, quàm quæ in hortis nascunt, aut paludibus, fortiora sunt.

Hæc igitur omnimodo oportet medicū scire quæ prædicta sunt. Deinde autē
sunt quæ sequentur, eruca, apium, petroselinū, ocimus, raphanus, brassica, beta,
colimbus, eringius, acaliphis semen, foeniculū, coriandrū, ruta, anethum, libisti-
cum, cyminum, cappar, & thermentū, & carpus, carei semen, anifus, sinonus,
ameus, daucus, silis, tardillus, & omnes quæ sunt boni odoris & acres, & calidæ
sunt apertissime. Fortiter autem desiccantes sunt & extenuantes, rutæ semen, &
canabis, & tus in farma codis. Ceteræ enim sementes mediocriter extenuant in
cibis sumptæ. Leuiore ergo sunt de hordeo. Secundi sunt de tritico panes in fur-
no cocti. Alia uero abstinerentenda sunt, præterquam post longum tempus:
Pisum aut lenticula gustanda est non ad saturitatem, qui per rationem uult exte-
nuari per dietam. Similiter & pisces aspratiles, & ex montibus aues minutas, &
B quæ in montibus nutriuntur, animalia siccores & calidiora sunt quæ sunt tem-
perantia, & carnes eorum minus phlegmaticæ sunt uel glutinosæ, qualia sunt
stutis, merulus, turdus: perdices sunt comedendæ, & quæ in turribus nutriuntur
& uiuunt aues, & hæc quæ in uuis per uites degunt, & palumbes per turres com-
morantes meliores sunt domesticis. Et uniuersa quæ exercitantur, hijs quæ mi-
nus exercitantur, & ea quæ sicca esca utuntur hijs quæ humida, & ea quæ mun-
dum aërem possident, hijs quæ in nebuloso & humido degunt, melius extenu-
ant. Piscibus autem aspratilibus utantur, quales sunt iudilus & ficitus coctiuus,
merolus, scarus: & ut simpliciter dicam, omnia quæcunq; macerata & molles
sunt carnes: Quæ autē duras & glutinosas habēt carnes, prohibenda sunt omni-
no. Molles enim unisci carnes, sed macerata. Aspratiles sunt treclæ maceratae,
non autem molles. Hæc ergo habent utriq; cognitionis de omnium animan-
tium carnibus, de mollibus & pratyris, id est, duris, hoc attendes intellectu, quod
uteris quæ sint ad saturitatem si comedantur. Aliorum autem nihil aliud est ab-
stinendum omnimodis: nihil aliud nisi hoc solum comedatur aliquando ad ho-
rum amissionē, cum obseruatione nimietatis ciborū saturitate, qualia sunt oni-
sci & stredas pelagarum piscium. Licet ad præsens non sint aspratiles pisces, &
maxime hij qui cum sinape comedunt, quemadmodum scorpina est. Sunt au-
tem quædam genera animantium, quibus sunt quidem alia genera, quorū dictæ
sunt cognitiones. Sed de hijs absq; mensura utriq; custodiri oportet. Ex quibus
est anguilla & alia plurima, quæ sunt molles carnes habētes, qualis est cumbrus
molles carnes habens, propter quod glutinosa est & phlegmatica nimis, & no-
P cūa

Ciuia, qui extenuandi dieta uti opus habent. Vtilis autem ad hæc est turpidon, aut secalidon, aut strada sola utere aliquando, & hæc expediunt. Non autem piscibus aspratilibus inuentis ipsa uirtute sunt buglossa & siptace: gallinas quæ exercentur non prohibeo manducare, & columbas, & turtures, & maxime quæ in montanis degunt locis. Oportet autem non recentia, sed macerata uno die uel biduo, aut amplius, offerantur omnia quæ duras habent carnes. Insalati uero pisces multum extenuant uel subtiliant. Eligere igitur & hoc conuenit, & ea quæ sunt molles habentes carnes. Pelagicus autem insalatus uetandus est. Adhuc etiam & porcinæ similiter carnes sunt gustandæ omnibus cautius. Pomorum autem minus lædunt, quæ uentrem molliunt: Molliora autem magis comedenda sunt quam sicca, quia tardius digeruntur. Ex quibus nihil ad satietatem est edendum: & quæ cunctæ sunt austera & stiptica, pessima sunt talia accepta in cibis: Proprie autem in omnibus sunt ficus, & nucis pistacia, & amygdalæ subamaræ. Oliuas autem nec laudo, nec uitupero: Dulces uero non solum cibi, sed & potiones, præter mel solum, multum tenuem consistentem generant humorem. Vinum autem sit album & subtile, quo extenuari possint pingues humores, & purgari corpus. Sed & lactis serum ad subtiliandum est utilissimum, & maxime ad hæc utilissimum est oxymelle.

Q V A E S I N T Q V A E I M P I N

guant & replent.

PAnis non leuatus, id est, azymus, aut non bene confectus, pachychymus est: sed & qui uocatur tragus, id est, farris grossa, & de sapa, & similia pemmata, & lagana, & hydria, & omne azymum de tritico pemma, & quæ ex hoc ipso sunt, scilicet conficiuntur dulcia. Est autem & similia scilicet & alica, multum pachychyma. Amulus uero mediocriter & bulbi sunt pachychyma, & calidi, & lentiuscula, & faba fresca, sisami semen, & resimi semen, & quæ uocatur melochia, theurilis, sipia, & polypi, qui pelagici sunt pisces, nimis sunt pachychymæ ostrea & cyricis, & porphyra, oxymelopedes, pectines, pennæ, & omnia ut simpliciter dicam, quæ sunt ostrea, coderina, anguilla, cochlea, ceruina raro, caprina, aprina, bouina, leporina, epar, renes, testiculi, cerebrum, medulla spinalis, ubera hœdina, lingua mediocriter, lac quo coctum plus fuerit à caseo omne recens & lac acidum: Minus uero acidum lac, quod ad ignem coquitur, & oua quæ ad perfectam coquuntur duritiam. Plus tamen assa adhuc: magis uero frixa sunt pachychyma, dactyli, castanæ, albi, rapæ, amanitæ, fungorum radix, terræ tuffora, nuclei pini, ficus non matura, citri caro, melones qui plus comederit, uinum dulce, sanguis pinguis ex hoc generatur, & magis adhuc quod uocatur gyrium & defretum: Similiter & quod pingue & nigrum est uinum.

Q V A E S I N T M E D I A M A T E R I A I N T E R

ea quæ extenuant & impinguant.

Media sunt materia, gallorum pullorum, gallinarum, phasianorum carnes, & perdidicum, & columbarum, actagenum, & turturum, merula, turdus, & minorum auium carnes omnium. Adhuc etiam aspratiles pisces circa littus & in pelago consistentes, gouus, murena, & boglassa, & omnes, ut simpliciter dicam, qui non glutinant aliqua, aut male olent, uel bromosi sunt dum eduntur, olera syluestria, aut intiba. Hoc enim commune genus est quamplurime. Quæ autem secundum species uniuscuiusque eorum proprium possident nomen apud Athenienses, qualia sunt lactuca, codrilles, & gingidria, & alia permulta huius generis sunt, qualis est asparagus, macantinus, & gamedapnis, asparagus, & de brionia. Vinum uero rubeum & dulce & placidum, qualia sunt ariusium, & lesbium, & falerite, & admolite.

A admolite. Vtilem enim talia uina sanguinem faciunt, & mediocriter pinguem.

QVAE SINT QVAE GLVTINOSVM

humorem generant.

Triticum quod grauius est & spissum, & in profundo rubeum est, glutinosos humores generat. Quod autem leuius est & rarum & albu intrinsecus, istud tale minus glutinosos humores generat. Simila autē & alica multū glutinosos generant humores in neruis & cauis locis membrorū, & callus porcinus, & tota caro, & agnina caro, & sesami semen, & bulbi, & dactyli pingues.

QVAE SINT QVAE CRVDOS HV

mores generant.

Dactyli uirides crudi crudos generant humores residentes, ut calefaciant comprehensos à rigore, & rapa, quando amplius repletus fuerit cibo uenter, & ostragodermon, quæ duras habent carnes amittentes carnis humores, sal sedineta multa coctione & quæ malitia uocantur, pollipodes, sipix, & quæ hijs similia sunt omnia, qualia sunt in mari cete, animalium uenter, intestina, uulua quadrupedum, & duriores adenæ indigestæ, lac acidum, panis calidus, uua quæ intus tenetur & tarde in secessu deponitur.

QVAE FRIGIDOS HVMORES GENERENT.

Qui satis succo cucumeris replentur, frigidum congregare humorem contingit, & non facile ostendi potest in sanguinem utilem transmutari. Venter enim & intestina, & uulua quadrupedum animalium, lac acidum, boleti, melatum, quod nondum ex maturis malis factum est, bulbi.

QVAE GENERENT PHLEGMA.

B Phlegmaticū generant humorem ex animalibus quæ neruosa sunt, cerebrū, pulmo, medulla spinalis, adenæ, indigestio, & agnorū caro, boleti, amanita, & carnis ostragodarmon, & melatum non ex maturis malis factum.

QVAE CHOLERICVM HVMOREM GENERENT.

Cerratatis, cennaræ succus tenuis, pirroculum, id est, amara generat cholera. Vtilius enim est qui eum coquunt & sic edunt, & mel facile echolotæ, id est, in cholericum uertitur humorē, quibus corpus & natura est calida. Omnes enim dulcis succi materix in rubea mutantur cholera, similiter & uinum dulce.

QVAE MELANCHOLICVM HV

morem generent.

Caro bouina, caprina, & magis hircina, & taurina. Adhuc autem magis asinina, & camelina, & uulpina, & canina, & leporina, & porcina insalata caro, uel ex alijs animalibus uiscera: Splenem autem dico. Ex maritimis uero, tinnis & balenis, coccicas, iulios, & ex pelagicis ceti. Omnes cochleæ, brassicæ, cimæ, arborū cimæ, de salicibus, & aut aceto, & sale conditæ, & lentisco, & thermentino, & rubo, & canino rubo, & cardus, & lenticula, melanchoratonem cibum, & cum hoc furfuraceus panis, & de spelra, & ex aliorū pessimorum seminum, seu molles casei & uetusti, uinum pingue, & nigrum.

QVAE SINT PERITHOMATICA,

quæ abundantiam humorum faciunt.

Abundantiam humorum facit anser, præter ascellas, uiscera, medulla spinalis, cerebrum, & quæ in paludibus & stagnis degunt, cicer, faba uiridis, faba Aegyptia, porcelli, ouium caro, & omni genere animalium pigre uiuentium, & ex piscibus qui sunt fluuiales & in limo nutriti, & omnia quæ pelagica sunt in mari animalia uiuentia.

P 2 QVAE

C QVAE SINT APERICTA, QVAE
absq; humorum abundantia nutriunt.

Ceruicales animalium caudæ, alæ, & agrestium animalium caro, & qui in
siccis locis nutriuntur uel degunt.

QVAE MULTVM NUTRIMENTVM
dent in corpore.

Politron, erasson, porcorum domesticorum carnes, omnium curuorum animan-
tium cerebrum, testiculi, cor, medullæ spinales, & omnes medullæ, & alæ
anserum, & magis gallorum, & omnium gallinarum, uel omnium auium, uentres
& cochlea, magisq; ostragoderma, qualia sunt duras habentes carnes, quæ di-
cuntur quimia, porphyra, cirices, & pacori carnes, & hijs similia, multum præ-
stant nutrimentum. Astracipagori carnes, & hijs similia, quæ malacia Græci uo-
cant, polypodis, sapia, & eutedis, & hijs similia: scumbrus, narcis, turpido, pasti-
naca mediocriter, Bati autem, & renis, & liolimati magis, streclæ & gobij minus
nutriunt. Lac uero pinguius magis, humidius minus nutrit. Panis autem minus
nutrit siligineus; Deinde qui de simila fit. Tertio loco sincomedes cocti & triti-
cum simulari alica, faba, carni imponit habitudinem, non constrictam & spissam
carnem relaxat, & humidam facit; Magis cicer, quam faba nutrit; Magis phasio-
lus, & pisum, & scenogracus, plus dolici, quos Bolustri phasiolos uirides uocant,
nutriunt, Apiso, non minus lupini nutritiles sunt. Castanea, lenticula, dulces da-
ctyli, & uua dulcis & pinguis, balani, rapæ, quas honidas Græci dicunt. Bulbi
multum nutritiles, & magis discocti, mel dispumatum utilius facit anatosin, &
nutrimentum præstat, & mulsæ bene cocta, & omne uinum secundum rationem
nutriunt pinguiora. Quæ enim rubra & pingua sunt, hæc sanguinem multum
generant, & ad hæc utilia sunt. Post hæc nigra & pingua, & striptica supra me-
moratis minus nutriunt. Album autem uinum, & spissum, aut pingue, & austerum,
omnibus minus nutriunt. Alba uero & tenuia, omnia autem quæ sunt pingua
si bene digerantur, & sanguinem faciunt, & pollytropa sunt.

QVAE MINVS NUTRIMENTVM
præstant.

Minus nutrimentum præstant in corpore quæ sunt in animalibus, id est, ex-
trema membrorum, uulua, uenter, intestina, cauda, aures, pinguedo, se-
uum: omne genus pullorum minus nutrit, & paruum nutrimentum præstat, ad com-
parationem generis animalium terrestrium, Senum animalium carnes minus nu-
trimenta præstant hijs quæ iuuenia sunt. Piscium autem ad sanguinem nutrimen-
ta minora sunt, ut neq; nutriant abundanter, & citius digerantur. De ostragoder-
mis uero quæ mollibus sunt carnibus, qualia sunt ostrea, olygotropa sunt. Pa-
nes uero minus nutriunt de hordeo qui conficiuntur. Ex hoc olygotrophis sunt
omnes qui de hordeo fiunt. De alphita hijs similis panis, & furfuribus, cibarij
omnes, & lota amila, & miga de alphita hordei, auenæ, milij, & magis panicij o-
rizæ uiridis, papaueris semine, ormena, siccamina, canini rubi fructus, arcuitidus,
myrta, amygdala, pistatia mala, persica armenica, oliuæ, & maxime acerbæ, auel-
lanæ & magis nuces syriacæ, corna, pruna, mora, rubi, præcocia, capparidis, & ma-
xime insalata thermento omnia, brassica, beta, lappacium, porcacla, uua canina,
raphanus, sinapis, cardamonus, peretrum, asparagi omnes, staphilinus, daucus,
cepe, allium, porrum, ampelon, prafon. Cruda quidem nullo modo nutrimen-
tum præstant: cocta autem bis aut ter, modicum nutriunt: malogranata olygo-
tropa sunt. Pyra autem & maxime maiora, habent aliquod nutrimentum. Cu-
curbitæ

DI CONREC
l'ubir minus nutrim
odica sunt olygotropha
ila poma, olygotropha
dunt. Minus autem hijs
Omnia hanc cibo uten
quandis ponit coctio
præstat uero Prusa
QVAE

Elychymatosu
per omnia alio
animalibus mor ut mul
lenia, phasana, & de ge
mores exhi mltum, per
gunt limos, & maxime q
hercor, & de coquis huc
decumant. Cautus ergo es
ex mani in humilibus, quæ
succis in uuantate multa
gunt, quemadmodum o
gulle, considerate de in
hæc autem de odore, & g
finau, & humore lapore
Et quidem pingues sunt in
lois & aliquibus qualis est
gouitæ autem facilius er
omne aut qui in eia can
resist. Carochymus autem
pina, & uarus, & idio credu
tem ex eis optum sunt ex
de conualidum. Hac ma
per quod de euchymos
digeruntur, quæ languini
motatos, id est, bonos huc
na recens caro, non insula
nem data, & maxime qui
uulua porcus, & post pe
mentum, & parcellus te
guitem pluri. Vber eue
ueros extrema partes, & o
ndant simile nutrimentu
uolunt pedes porci, g
maxime ciborum & di
tam uuluaq; membri
Dicitur autem mu
cans mendant quam de
hæc uulua, uel hinc est
carochymus, hinc uua

A turbita minus nutriunt, & olygotrophæ sunt. Vux austeræ, & non pingues, medicæ sunt olygotrophæ, phalioli, pisum, lateriarchi, & ficus non similiter, ut alia poma, olygotropha sunt. Fungidas igitur carnes faciunt. Similiter uux faciunt. Minus autem hijs ficus nutriunt, & fluxam & infusam carnem faciunt. Omnia hæc in cibo utentibus pharmacodis alicuius habet qualitatem nimiam, quando deponit coctionem, quæ siue cocta siue assa, modicum nutrimentum præstat corpori. Prius autem nullum præstat nutrimentum.

QVÆ SINT EYCHYMA, ID EST,
quæ sint boni succi.

Eychyma bonos succos Græci appellat: Boni succi sunt lactis, ex omnibus penè omnium aliorum ciborum. Utilissimū enim est de bene nutrientibus animalibus mox ut mulgatur potatum, & oua abala & sorbilia optima sunt anserina, phasiana, & de gallinis, & struthionina, & auium. Pisces autem propè omnes eychymi sunt, præter eos qui in paludibus & stagnis & in fluminibus degunt limosi, & maxime quæ de ciuitate in fluminibus aquæ fluunt, quæ purgât stercora, & de coquinis sordidis per cloacas in balneis uel fullonibus lauantibus decurrunt. Cautius ergo ex hijs semper adhibendi sunt pisces, qui admiscetur ex mari in fluminibus, quales sunt cephalus, pelagici, & saxatiles: etenim in bonis succis in suauitate multa præcedunt aliorum. Si autem aliqui in utraq; aqua degunt, quemadmodum cephalus, laprax, id est, lupus, murena, & carcyn, & anguilla, considerare & interrogare quidem oportet prius unde sint capti: Post hæc autem & odore, & gustu cognitionem eorū facere: etenim mali sapore insuaui, & lutulento sapore sunt, quia tali cibo utuntur in aqua putrida & mala.

B Et quidem pingues sunt multo plus alijs & cito putrescunt, & de quibus sunt locis, & aliquibus qualis est cibus, & ubi nutriuntur, oportet cognoscere. Cognoscuntur autem facilius ex odore & gustu, quemadmodum sireclæ. Pessimiores sunt enim qui in esca caneros comedunt, & aliorū uero carnes quæ duriores sunt. Cacochymus autem & tharsus, & scrumbus, & epatus, & boglossa, & psitta, & saurus. Mediocres sunt apolo, farcon, & duras carnes habentes: Cibi autem ex eis optimi sunt exercitantibus, & imbecilibus, & qui ex ægritudine tarde conualescunt. Hæc macerata, & molles cibi ad sanitatem sunt utilissimi, propter quod & eychymotati omnibus sunt carnes eorum piscium, quando bene digeruntur, quia sanguinē utilem & expedientem generant, & maxime eychymotatos, id est, bonos succos ad replendum in membris sanguinem facit porcina recens caro, non insalata. Optima est hæc caro ad suauitatem, & ad digestionem data, & maxime qui media sunt ætate, hoc est, porcastrina. Peior enim est uetustus porcus, & post partum scropha mox cōmixta. Humectant enim supra mensuram, & porcellus tener similiter phlegmaticū & humidum generat sanguinem plurimū. Vber eychymum est. Epar, & uenter, & intestina, & uulua, & omnes extremæ partes, & cutis carnes, minus eychyma sunt. Adenæ digestæ bene dant simile nutrimentū. Proximum in carne cor non est cacochymum. Meliores sunt pedes porcini, gruma, & tota auris. Secundum quod possibile est carnes in uirtute ciborum desunt porcorum, in quantum extremæ sunt partes porcinæ uniuscuiusq; membri. Peius autē est secundum ipsum animal cerebrum.

De uolatilibus autem multo meliores sunt in campis, syluestris auis nutritæ *Volatilia.* carnes meliores sunt quàm domesticæ eychymo terræ. Panis uero mundus & bene confectus, eychymus est, alica, ptisanæ bene coctæ, faba, castanæ nō sunt cacochyma, ficus matura, uua matura appensa sine querela est, carica amatos

C quidem citata facta euchyma est: Residens autē in uentre diu cacochyma fit, & pediculos generat. Cum cibus autem non cōmixta, optimus fit cibus. Quicumque autem cum aliquibus alijs cibus manducant ficus aut caricas, non paruo læduntur. Intuba trita xesin sanguinem generant, & post hæc intuba & uinum odoratum euchymum est. Euchymotaton autem est falernum, & magis quod plus dulcius est, quale est ar uisum, & rubeum cymolita.

Q V A E S I N T C A C O C H Y M A
in cibus.

Non una species est cacochymia: Alia enim sunt frigidiora, alia cholericā, alia melancholica. Omnia hæc sunt quæ sunt in cibus cacochyma. Suadeo quoque ut bene digestus aliquis accipiat in cibus. Latet enim in multo tempore pessimus in uenis humor collectus ex cacochymis cibus. Ex ipsa igitur occasione modica in putredinem totum conuertit sanguinem, & febres malitiosas operatur uel excitat. Est autem cacochyma ouium caro, & caprarum similiter, & cum acedine. Hircorū autem peiores carnes sunt, deinde autem ueruecum aut arietum, ita & taurorum. In omnibus autem hijs castratorū meliores sunt. Senum uero carnes pessimæ sunt. Leporis uero carnes sanguinem quidem generant: Meliores sunt autem ad bonos succos faciendos à bouinis carnibus & ouinis.

Lepores.

Cacochyma autem nihil minus eorū est, quàm ceruini renes: amplius enim cacochymi sunt de saginatis animalibus testiculi, præter gallorum, cerebrum, medulla spinalis, callus, splen. Minus autem sunt porcina uiscera omnibus aliorū animalium. Oua frixa, caseum uetustum, boletos & alios fungos, qui cautiore sunt non comedunt ex hijs aliquod. Lenticula, spelta, auena, & panis ex ipsis factus, non est euchymus: Cicer & far, quemadmodum & auena, & spelta. Melius est enim milium nigrū, & hijs similia. Non sunt euchyma, aranea, piscis, mustela, scorpio, & dracotrecla, acermia, clauci, & quæcunq; alia in mari animalia grandia. Omnia cacochyma sunt quæ non sanguinem nutriunt, sed cholera, aut phlegma. Et de montibus frumenta quæ sunt, omnia cacochyma sunt: Ficus autem minus illorum de montibus pomis. Caricæ autem si multum comedantur, non satis utilem sanguinem generant, unde eis pediculi multum nascuntur. Malata non de maturis malis facta, & pira antequam maturescant, & terebinthi fructus cacochymus est, cinirada, id est, cardum, & magis quando duriores sint cucumeres: melones uero minus. Cucurbitæ hijs meliores sunt, si non in uentre corrumpantur, nam multū cacochymæ. Ex oleribus autem nihil fit euchymon, sed media sunt inter cacochymon & euchymon, lactuca, & intuba, & post hæc malua, & sic atriplex, & porcacla, & bletus, & lappaciū. Radices autē olerum, quæ sunt acria, cacochyma sunt, qualia sunt cepe, porrum, allium, raphanus, & daucus. Media uero sunt inter euchyma & cacochyma aaron & rapæ, quas nappos appellant, cariota, ocymus. Cacochymotaton autē est rapa cruda, brassica, bulbi non bene cocti. Cepe, allium, & porrū, ampiloprassa cocta facta, cacochymiam deponunt. Nouissime autem pessima et cacochyma sunt omnia, quæ syluatica sunt olera, qualia sunt lactuca, condrilis, scandix, gingida, intuba, cycomon. Vinum autem spissum & pingue, & non bene olens, sed insuaue & austerrum, cacochymon & peruersum est, quale est quod in maioribus lagenis reponitur. Quod autem in paruis, neq; euchymum est, neq; cacochymum, sed medium est. Cacochymos autem uocant, qui non bonos succos, qui sanguinem nutriant, faciunt, sed humores. Euchymos dicunt, qui bonos succos, unde sanguis fit, generant.

Fungi.

D

Quod autem in paruis, neq; euchymum est, neq; cacochymum, sed medium est. Cacochymos autem uocant, qui non bonos succos, qui sanguinem nutriant, faciunt, sed humores. Euchymos dicunt, qui bonos succos, unde sanguis fit, generant.

Cacochyma.

Euchyma.

Q V A E

DI CONPECT
Q V A E

Enne digerunt pane
Dnari, palinaca, & o
geni quodpedi. Meli
nis, & columbari pulli, &
gallina, & secundum
Pellina aut. Quæ macer
imiliter nutrit, & galli
gerendi uillimilina, c
Hædori carnes quon ca
pori, & ea animalia dige
humidis. De pomis autē
facile bis cocti. Quæ pal
quando nō corrumpuntur
igestione esse idonei est, q

Q V A E T A R D E

Uigilata uero sunt cap
ad digestionē idonea
hæc arietū, deinde taurin
& porci cōsumuntur. Indi
res, cauda, renes, & omnia
de maioribus animalibus
uero, strabus, & parua
nis. Amplius aut paruo di
Filiis enim in strabone di
ipso digerunt facile, neq; alio
igestione sunt. Loc uolū in
renis. Cæcus uero uisus, & ues
ex coctibus uero meliores si
qs habet carnes indigesta
hijs similia, polipi, sepia, th
est molles habentes carnes, q
omnes scorpj, ragonia, d
q; similes aquila. Oua di
na, uel si ex eis panis fiat, fa
Lenticula bis cocta, solum
tate, uero uisus, & uisiter
dicinale est, si qui uisus
druodū & alia multa de acti
uolūliberud, palinaca, ta
ræpæ lactucas & intubas
aucti, & omnes aque.

Q V A E

D
cum amiponantur,
uillanz neq; multo plus si

A QVAE SINT QVAE BENE
digerantur in cibus.

Bene digeruntur panes bene confecti, & pisces aspratiles omnes, guphur
narci, pastinaca, & omne genus auium, gallinarū carnes cōparandæ sunt *Gallina.*
generi quadrupedū. Melius & bene digestibiles sunt maxime pdicis, & attage-
nis, & columbarū pulli, & phasianorū. Alæ anserū bene digeruntur, & maxime
gallinarū, & secundū totū. Optima autē sunt quæ pinguia sunt, & recētia dabis:
Pessima autē quæ macra sunt & seniora. Saginata uero de sero lactis, anseris epar
similiter nutrit, & gallorū testes bene digerūtur. Extremæ porcorū partes ad di-
gerendū utilissimæ sunt, de bubus, iuenci & uituli meliores sunt ad digerendū. *Bovina caro.*
Hædorū carnes quàm caprarū bimarū, & hæ digestibiliores sunt maioribus ca-
pris, & ea animalia digestibilia sunt quæ in siccis locis nutrita sunt, q̄ quæ in
humidis. De pomis autē digestibiliores sunt nuces auellanis. Bulbi digeruntur
facile bis cocti. Oua apala & forbilia, lactucæ, intubæ, maluæ, cucurbitæ elixæ,
quando nō corrumpuntur: digestibilius est dulce uinū austero: optimū autē ad
digestionē esse sciendū est, quod ad bibendum fuerit suaue.

QVAE TARDE DIGERANTVR IN CIBIS.

Indigesta uero sunt caprina, bubula, ceruina: pessima autē est hircorū caro
ad digestionē: deinde autē arietū, pessima autē & indigesta hircorū caro, post *Hirci.*
hæc arietū, deinde taurina, & de senioribus animalibus omnia indigesta sunt,
& porci cū senuerint. Indigesti sunt uentres eorū, intestina, uulua, cor, epar, au-
res, cauda, renes, & omnia uiscera indigesta sunt, cerebrū, medulla spinalis, &
de maioribus animalibus testiculi omnes, sanguis. Anser præter alas, merulus,
B turdus, sturnus, & paruularū auium dura est caro, & magis adhuc turdorum &
anatis. Amplius autē pauo & cygnus, & uētres ex omnibus auibus digesti sunt:
Fallunt enim in struthione & mergo, quasi digestibili medicamine: Neq̄ enim
ipsa digerunt tā facile, neq̄ aliorū ciborū est medicinalis digestio. Cochlex in-
digestibiles sunt. Lac acidū indigestibile est, & maxime hijs qui frigidū habent
uentrē. Caseus uetustus & recēs, maxime uero ille qui de lacte acido factus est. *Casfi.*
Ex cochleis uero meliores sunt porphyra, & cirices. Ostrearū pelles, & quæ du-
ras habēt carnes indigestæ sunt. Astacus, paburus, carcini, carabi, scylla, & alia
hijs similia, polypi, sepiæ, thetides, uel quæ à Græcis uocantur malacofernia, id
est molles habētes carnes, qualia sunt butilio, bater, medracōtes, cocci, gargalæ,
omnes scorpij, tragorita, cleorphi, id est acernia, glauci, gengines, congrī, fra-
gri similes aquilæ. Oua elixa, assa, frixa, triticū elixum, oriza, alphita, far, aue-
na, uel si ex eis panis fiat, faba uiridis, cicer, phasoli, miliū nigrū, & hijs similia.
Lenticula bis cocta, sisamus, erisimus, castanea, glādes, mala, pyra, ficus nō ma-
tura, uua acidonica, & austera, dactyli omnes, corna, citriū quidē specialiter me-
dicinale est, si quis utatur hoc q̄ de foris est, propter digestionē faciendā, quē
admodū & alia multa de acribus, qualia sunt ocymus, rapa cruda & subcruda,
bulbi subcrudi, pastinaca, daucus, cariota, & omnes radices olerū, & omnia ole-
ra præter lactucas & intubas. Vinū pingue & nouellū indigestū est. Indigestæ
autem sunt & omnes aquæ.

QVAE SINT IN CIBIS APTA
stomacho.

Dactyli austeri, mala cidonia, oliuæ cum sale conditæ, utiliores sunt si
cum aceto cōponantur, uux austeræ si cū ipsis folijs appendantur, nuces
auellanæ magis, & multo plus si cum ficis comedantur: De spinis omnia quæ
P 4 nascuntur,

C nascuntur, mediocriter sunt cacoſto macha, id est apta stomacho: quod est ſco-
libis, id est paſtinaca agreſtis, adraſtilis, leuca, dipſacis, tragaganta, cnicus, adra-
ſtis quā alij cumaras, alij cardas uocāt: arij radix cocta, gingidio ſimilis eſt ſcan-
dici: nimis eſt enim aptus ſtomacho coctus ſi edatur, diutius autem coctum nō
ſuſtinet ſtomachus, napi, raphanus, rapa, cardamum, peretrum, aſparagus, baſi-
liſcus, & eleus, & oximerſinus, & camædaphni, oxus, achātis, & brionia & bul-
bi, ad apertionē uentris faciunt, id eſt faſtidium tollunt, caparis inſalata, & citri
quod extrinſecus eſt, id eſt cortex eius cōfortat inter medicaminis partes aſſum-
ptus. Vinum auſterum confortat ſtomachum & uentrem, & maxime diſtempe-
rantiam calidam paſſum, & in medicamentis, abſinthium & aloë ponimus.

QVAE SINT QVAE NON SVNT
apta ſtomacho.

Arcioides mordicationem faciūt ſtomacho, & magis cetrides & ſuceus
amarāthi, agni ſemen, & beta cacoſtomacha eſt, ita ut & mordicationē
faciat quando amplius comēſta fuerit, lappacium ſimiliter euchymum eſt, rapa
subcruda, bletus, atriplex cum aceto, & liquamine, & oleo accepta, ſcœnogra-
cum euerit ſtomachum, & ſiſamus ſimiliter: lac uero qui frigidā habēt uentris
temperantiā aceſcit ſi manducauerint. Qui autē calidam habēt uentris diſtem-
perantiā aceſcit, id eſt carbunculū patiunt: Propter hoc ergo merito & eis nocet
qui februnt: amplius autē ſi lac cū melle mixtum accipiāt. Melones nō bene di-
geſti cholericā paſſionē faciunt. Solent enim ſi anteq̄ corrūpantur & uomitū
excitēt uſiſus multū manducari, & nō euchyma ſuper māducent, & ſic mouet
omnino uomitū. Sed & melo & pepones ſimiliter faciūt. Cerebrū uero omne
cacoſtomachū eſt, quemadmodū & oſſorum medulla. Vinum nigrum & au-
ſterum facile in ſtomacho aceſcit, & uomicā excitat: pingue uero & nouellū,
quemadmodū & in medicaminibus abrotanum eriſon, & aſphronitrum.

QVAE CAPVT LAEDANT.

Sicamina, id eſt mora, & de rubo mora, capitis dolores excitat, poma arcioti-
dis & citridis, canabi ſemē, men radices, dactyli omnes, eruca, ſcœnogra-
cū, lini ſemē, uinū rubeū & auſterū capitis dolores facit, & intellectū tangit, & ma-
gis nigrū & auſterū, & qđ odoratū eſt, capitis excitat dolores. Quod autē aquo-
ſum eſt, qđ Hippocrates albū uocat, neq̄ capitis dolorē facit, neruos lædit uel
tangit, & minus nutrit, & mitigat capitis dolores, qui ex humorū abundantiā in
uentre cōſtituti generant capitis dolores. Lac inutile eſt capiti, præter illud quod
bregma habet forte. Vua uero quæ in aceto fuerit miſſa, inutilis eſt capiti.

QVAE IN CIBIS NON INFLENT.

CYminū, libiſticū, agni ſperma & radix, canabi ſemen, & faba fracta, bulbi
cexcocti & cōditi cū oleo, & liquamē. Datur & cū aceto & mel diſpumatū.
Oxymel autē inflatiōes eiſcit: Panes hordeacei ſi cōſpergant, & ſic cōficiant mi-
nus inflant: media autē ſine inflatione ſunt phaſioli, piſum, laterina, races, & cice-
ris ſunt genera.

QVAE IN CIBIS INFLENT.

Piſum, phaſiolus, lathirus, faba, lēticula, farnū, cicer, lupi, phaſioli uirides, mi-
liū & hijs ſimilia. De faba autē farina inflat magis, quā ſi integra coquat,
aut alio modo cocta ſumat: Maza de alphiſta facta inflationē generat: cōſperſa
autē & cōtuſa quā plurime magis p̄ uentrē deducit, & maxime ſi mel accipi-
at. Opij oēs, id eſt ſucci, & maxime cyrenaicus, ſylphij opes, & radix, & ficus ſi
in uentre tardauerint, uentofitatem faciunt, propter quod cito exeunt. Quæ
autem bene maturæ ſunt prope nec lædunt. Similiter & caricæ uirides, & da-
ctyli faciunt inflationem, quemadmodum & fici, & rapa cruda, lac facile in
uentre

DI CONECT
inflationem faciunt
de tarde digestionem
est per membris transmittit
operon uentofitatem cur
nem faci. QVAE
necian
P̄ uentrē proſiciunt de
as, faba, cicer, & ma
li. Capparis subdilat h
ci phlegma coſtituit, &
tur autē capparis huc c
antē alios omnes cibos ac
intra uentrē exiſtētē colat
terui lappacium ac alijs
dices & bulbi uentofitatem
Propter quod dicit aſparagus
preſertim cum ſapa ſunt. Qu
exeruant ex corporibus p
ter, deſcripta acerbiorē ſub
dit pingues humores. Me
quæ ſunt in renibus, ſi co
dunt humores unde dicit re
ſes humores. Amygdala
re & pulmone ſpazmatica h
loſandū eſt, & purgant
neru. Rapanus lepore
Me uentofitatem excitat
propter quod dicit miſſa ſpazmat
uoluntate & pinguis uentofitatem
tum eſt uentofitatem excitat
pinguis uentofitatem. Vi
teruæ & uentofitatem cum a
nem faciēs, confortat h
Dulce autē uinum in ac
gelis per pleuromoniam &
COS
Lac quod multū ſeruat
copore illud uero lac
eſt dicit periculofitatem q̄ co
generat. Intra uentrē in
uentrē facit pollui,
uentrē omnium dulcia
omnium eſt in dicit
neq̄ uentofitatem cum eis
canceribus nō minus
tumore uentofitatem uiscera, &
to omnium uentofitatem cum hum
eſt in thorace p̄ uentrē & gluti

A uentre inflationem facit; bulbi crudi, mel non bene dispumatum, dulce uinum inflat, & tarde digestionem facit, dulce autem simul & austere, neq; anadosin, id est per membra transmittitur, neq; digeritur, sed amplius manens in uentre superiori uentositatem cum spiritus abundantia generat, & mustum inflationem facit. **QVAE SINT IN CIBIS QVAE PRO-**

ijciant, & extenuent, & aperiant constipata.

P Tisanæ proijciunt & expellunt, foenogracum, melones, pepones, uux dulces, faba, cicer, & maxime qui niger est in renibus lapides frangit manifeste. Capparis subtiliat humores, & maxime condita proijcit in uentrem, & educit phlegma consistens, & de splene & epate constipatos humores extrahit. Datur autem capparis ad hæc cum oxymelle, aut cum oxylio, id est cum aceto & oleo, ante alios omnes cibos acceptus. Betarum succus proiectorius est, & in epate infraxin existentem soluit, & magis quando cum sinapi & aceto māducatur, similiter ut lappacium, acaliphis extenuandi habet uirtutem. In cenara & asphodeli radices, & bulbi uirtutem habent extenuatoriam, & laxatiuæ sunt locis constipatis. Propter quod & asparagos, & asphodelos ictericis aliqui ut magnū adiutorium præstandū cum sapa dant. Cepe, allia, & porri, & ampelopraffon proijciunt, & extenuant ex corporibus pingues & glutinosos humores. Cocta autem bis, aut ter, deposita acredine subtiliant crudos humores. Serum de lacte subtiles reddit pingues humores. Multum ficus proijciunt, propter quod sablanosa multum quæ sunt in renibus, si comedantur expurgant. Caricæ uero extenuant & incidunt humores: unde & renes purgant. Arciotides purgat pingues, & glutinosos humores. Amygdalæ uero expellunt & purgant uiscerū loca, & de thorace & pulmone sputamēta humida operando purgant. Pistacia utilia sunt ad confortandum epar, & purgandū ea quæ in ipso constipata sunt, per decoctionem humorum. Raphanus leptomeris est, id est extenuatoria habet partem uirtutis.

Mel maximā extenuandi habet uirtutem: Natura enim calidū & siccum est, propter quod & mulsæ sputamina educit. Oxymel extenuat omnia quæ glutinosa sunt, & pinguiā facilius ab alijs educit, & uiscera sine molestia purgat: Multum etiā iuuat in thorace & in pulmone natas passiones, quæ fiunt ex humorū pinguiū cōgregatione. Vinū tenue utilissimū est. Si autem frigidi sunt humores, tenue & uetus uinū cum acredine; Albū uero utile est de pulmonibus educationem faciēs, confortando humores, & humectando, & extenuando mediocriter. Dulce autem uinum in acutis passionibus ad sputa mouenda utile est, & iam digestis peripleumoniacis & pleureticis passionibus.

CONSTIPANTIA IN CIBIS.

L Ac quod multū serum habet sine periculo accipitur, utiq; semper eo uti oportet, illud uero lac quod serum modicum habet, & caseū plus habet, inutile est & periculosum hijs quibus eo multū & frequēter utunt; lædit igitur renes, lapides ibi generando. Infraxin uero in epate facit, & præparat passionē. Caricæ epati & spleni phlegmonē faciūt pessimū, quæadmodū & ficus, non secundū suā uirtutē, sed cōmuni ratione omnium dulcium: omnia enim dulcia lædūt splen & epar, obclusis enim eorū meatibus in duritiā uertunt. Hæc autem secūdū seipsa nihil adiuuamēti neq; ad lædendū fiunt cum eis admisceat quæ subtiliāt, & incidūt, & purgāt medicamentis: in quibus non minus medicamē est mulsæ. Sed non utilis est hijs quibus in tumore leuata sunt uiscera, & indurata, & tumentia, & phlegmonē habentia, Cito enim mel in cholericū humorē transfertur. Papaueris uero semē retentorium est in thorace pinguiū & glutinosorū humorū, Dactyli infractici sunt, & magis constipant

Ciceris nigri natura.

Beta.

Cepe.

Pinguedo lactis.

Caricæ.

Arciotides.

Amygdalæ.

Raphanus.

Lac quale edendum.

Dulcia omnia obsunt epati & spleni.

Papaueri

constipant

Constipant uirides. Omnia enim quaecumque de itria & similia conficiuntur, & infracta sunt, & splenē maiore faciunt, & lapides in renibus nutriūt. Similiter & farina tritici cū lacte, & omne far inutile est quibus epar infraxin patitur, & quibus in renibus lapides fiunt. Vinum dulce infraxin facit, & tumores uiscerum augmentat.

QVAE SINT IN CIBIS QVAE
poros grauent.

OMnia quae de itria & similia sunt, bradipora sunt, faba frixa, & panis mundus, lenticulae corticibus sublati, cerebellū, medulla spinalis, epar, nux, triticū coctum, oua cocta dura, & magis affa, & adhuc magis frixa, lupini, phasioli, pisum, sesamum, erysimus, balani, mala, pyra nondū matura, corna, uinum dulce & austerū, & nigrum, & pingue, & sine dulcedine, & nouellū, id est mustum, & omnes aquae grauant poros, quod Graeci bradipora dicunt.

QVAE SINT EVSTHARTA, ID EST
quae facile corrumpuntur.

Persica armenica & praecocia, & omnes aestiuales cibi qui humida sunt temperantia, contingit ut corrumpantur in uentre, quando non occurrit cito pertransire: propter quod ante ea manducari oportet alii cibi. Sic enim ea cito transmittit uenter ante alios cibos. Impediunt enim postea retardata, & tunc corrumpunt secum & alios quos inueniunt cibos.

QVAE SINT DISPARTA, ID EST
quae intus corrumpuntur difficile.

Porphyre. **P**ruas cochleas, & porphyras, id est unde purpura tinguit à Tyrijs, & quaecumque sunt alia, quae ostracoderma uocantur, & duras habent carnes, damus **D**hijs quibus corrumpitur cibus in uentre, in aqua bona coquentes duabus aut tribus uicibus, rursus mutantes in aliam mundam aquam, quando iam aqua falsa esse uidetur, & astacus & paracorus, & cancrus, & carabus, & caredis, & alia hijs similia quae habent carnes, quae tamen facile corrumpuntur, similia sunt eis qui duras habent carnes, quas ostracoderma uocant.

QVAE SINT QVAE VENTREM
educant in cibis.

Lenticula, & brassica, & maritima penè omnia quae à Graecis ostracoderma uel cochleae uocantur, comixtam habent naturam de contrarijs uirtutibus. Ea ergo, quae in eis firmiora sunt in uniuscuiusque corpore, bradipora sunt & staltica, id est constringunt uentrem. Humor autem eorum irrat uentrem ad excernendum. Si quis ergo excoquat lenticulam aut brassicam, aut maritima animalia, de quibus dictum est, si condiant, ubi cocta sunt, ius cum oleo & garo & pipere, & postea ipsum ius des bibere quantum uult, uidebis mollitum ex ipsa portione uentrem, & stercora purgare. Et maritimi irini, & cochlearum omnium iuscella, & uetusti & diuturni galli educunt uentrem: Brassica autem si uolumus ut educat uentrem, imponitur cacabis, & cum una aqua fuerit cocta, in qua utique coctione si mittatur oleum & liquamen, & accipiatur, educit uentrem. Oportet enim non satis excocta esse holera, ut succum suum secum habeant: Nam si coquantur bis aut tertio mutata aqua, constringunt, si cum oleo & aceto comedantur: panes etiam triticeus educunt uentrem, propter quod in uentre multum sunt peritomaci, & quia furfuribus repulsi uam uirtutem participant, foenograci succus coctus & cum melle datus, utilissimus est: deducit enim ex intestinis per uentrem omnes pessimos humores simul cum stercore: modicum autem esse oportet mellis, ut non facere possit intestinorum mordicationem: Oliuae cum sale conditae educunt uentrem, si ante cibum cum liquamine assumant, quemadmodum

A dūm & ostracodermōn uel cochlearū succus epipasticus, id est deductorius est uentris, propter quod multū condiūt ea ex oleo & liquamine & uino, & factō suscello utuntur, ut facilius educat uentrem: lac aquosum deducit magis uentrem quā quod pingue est, serum autem lactis fortiter uentrem deducit: mittere autē in serum oportet mellis tantum, ut suaue sit ad bibendum, & non subuertat stomachum, & secundum hunc modum & salem quantum non acari-
 rizet in gustu. Si autem magis educere uolueris uentrem, amplius mites sa-
 lem tritum de nimis. Iuuenum animalīū caro facilius exit per uentrem, & quæ
 extrema sunt in ipsis. Similiter ceruina. De piscibus marcite & tricon exeūt me-
 diocriter, & malacia mediocriter. De holeribus beta, & lappacium, urtica, acali-
 phis, quæ dicitur anicus. Caseus recens cum melle acceptus. Atriplex quæ di-
 citur semen eius tritum & potatum choleram educit, & ideo purgat ictericos:
 bletus, cucurbita, melones, ficus, carica, pepones, uux dulces, & maxime recen-
 tes. Sicamina munda ante cibos sumpta exeunt citius per uentrem, & cibos
 secum deducunt, & si malos inueniūt humores in uentre, corrumpuntur cito:
 coloquintida similiter facit. Recentes autē nuces secessus utiles faciunt: sed &
 sicca nuges, si ante infundant in aquā, & sic edantur, similiter operantur uiridi-
 bus nucibus. Cocta mala humida deducūt, sicca uero mulsā infusa, & si ampli-
 us mel habuerint, satis molliūt uentrē. Vtiq; & si sola ea comedant, & superbi-
 batur mulsā, manifestū est quia expeditius uentrē deducunt. Post acceptiōē
 uero expectandū est aliquot horis, & nō mox prandendū est: mora, cerasia, præ-
 cocia persica, & omnia quæ humida uel aquosa sunt natura, & quæcunq; sine
 qualitate aliqua in gustu uel odore sunt, utilius & citius ad inferiora per uentrē
B disponunt. Sin minus, nec uentrē mouent, nec cōstringūtur. Interdū enim con-
 stringitur uenter, & de mulsā solet cōstringi, quādo anadosin fecerit, id est in
 uenis trahitur, & cū sanguinē corpori ministrat, & propterea non deducit uen-
 trem, sed admixta cibis anadosin facit, si uentrē nō faciat secundū. Quod si non
 cōtingat ut anadosin faciat, cito irritat secessus uentris habēs in se acedinē. So-
 lum autē mel si non coquatur dulcedo ipsa bene educit uentrē. Si autē modice,
 aut ullo modo coquatur mulsā, educere uidetur prius quā anadosin faciat.
 Oxymel autē radit quæ sunt infirmiora intestinorū, uinū dulce aliquantū adiu-
 uat uentrē ad excernendū. Sapa deducit uentrē, & oua recentia cum multo ga-
 roleo, id est cum liquamine & oleo mixto, si in primo ante cibum sorbeantur,
 deducūt uentrē. **QVAE SINT MEDIE PURGATIVA**
 & malactica uentris.

L Inogustis, id est herba mercurialis, aut per se data sola, aut cum alijs holeri-
 bus cōmixta prius & cocta & in cibo sumpta, si primo, aut postea ipsum
 ius sorbeatur, soluit uentrē. Sed & polypodij similiter semē pistū, quantū unū
 cochleare est, aut in prifana, uel cū gallina coctus succus eius, purgat nigrā cho-
 leram. Aut acaliphis semē, aut onicij semē tufum cū mulsā, aut in succo gallinæ
 datum, & si admisceas amygdalas, & nitrum, & anisum, & mel, & caricas, me-
 lius facies. **QVAE SINT IN CIBIS QVAE**
 uentrem cōstringant.

D Actyli austeri, uux austeræ, sycamina, rubi mora, & rubi canini fructus,
 magis autē myrta syluestris, cocci mala & pruna. Melata quidē de ma-
 lis stipticis facta cōstringunt uentrē: Acida autē melata, pinguē inuenientia
 humorem in uentre, extenuant eum & educunt, & propterea humectant ster-
 cora, Mundum autem inuenientia uentrem, cōstringunt magis eum. Quæ
 autem

C autem ex dulcibus malis melata fiunt, sine aliqua acredine, anadosin faciunt magis, & cum acredine exeunt. Aquosa autē mala, & pyra, & sine sapore, in sua uia sunt, & nihil iuuaminis habent. Quæ enim de malis dicta sunt, hæc de malogra-
natis, & pyris dicere credendum est. Lac uero si serum eius decoquitur, ut con-
sumatur, nullo modo deducit uentrem. Coclaton autem, quod fit de ardentibus
lapidibus, aut laminis ferri immixtis, donec serum consummatum deficiat,
cōstringit uentrem. Datur enim hijs qui ex acredine humorum mordicationē
consolatione uentris patiuntur. Coclacon autem non solum fit de lapidibus,
sed & de ferro cyclico factō, id est rotundis massulis ignitis, ut de lapidibus fit.
Caseus ergo fit in uentre facile, & sic cocto lacte, propter quod admiscēda sunt
ei mel & sal. Magis enim sine periculo est, si aquam mittens constringatur, &
non mireris si serum consumatur, & iterum aqua supermittatur. Non enim hu-
mectionem feri fugimus, sed acredinem ipsius per quam soluitur uenter. Ca-
rides carabi, & hijs similia quæcūq; sunt maritima, quæ Græci malacontracon
uocant, minus quidem ab ostracodermon habent. Igitur & hijs si salsedinē
in coctura amiserint aquæ, quemadmodum & ostracodermon, caro constricti-
ua fit uētris. Sed & lenticula, & brassica bis cocta facta, & ex se humore amissō
constrictiua fiunt uentris & desiccatiua. Volens ergo humorem uentris desic-
care, cum mediocriter uidetur esse cocta brassica, primum aquam effundes, &
mox in aqua calida remittes, & iterum coques donec bene discocta sit. Oportet
autem cum mutas aquam, neq; aërem, neq; aquam frigidam tangere, quod bis
erit coquendum. Quod si ad aërem frigidum aut aquam proximetur, quāuis
diu coquatur, non excoquetur. Nam si de lente auferas corticem, perdet stipti-
cam uirtutem, & similiter desiccet uentris reuma. Si autem tundas eam, & bis
coquas, effusa prima aqua, & sic cum modico salis aut liquaminis condias, &
mittens aliquid de constrictiuis uentris speciebus, donec gustus suauis sit, uti-
lissimum facies medicamen. Simul & cibus alphita cum uino austero potatus
desiccet uentrem. Oryza constringit uentrem, & elimon, siue nigrum milium,
caro leporina, uinum austerū & nigrum absq; dulcedine, & rubeum, & auste-
rum uinum.

QVAE CALEFACIANT IN CIBIS.

Calefacit frumētum elixum, & qui ex eo fiunt panes, spelta, auena, sceno-
gracum, arciotides, dactyli dulces, mala dulcia, sisamus, erisimus: & cale-
faciunt & sitim generant, canapi semen, uux dulces, propterea & sitim faciūt,
uux magis molles, mediocriter, apium, smyrnion, eruci, raphanus, rapa, napi,
cardamus, peretrum acre est & calidū, pastinaca, daucus, cariota: calefacit ma-
nifeste & cepe, allium, porrum, ampelon prason nimis est acris, cocta in dua-
bus aquis aut tribus amittit acredinem, caseus uetus calidus est, propter quod
& sitim facit, uinum dulce mediocriter calidum est, propterea sitim facit, rube-
um autem calidius est nigro, flauum uero calidius est ualde, ita cirrum, ita eris-
trum seu dulce, album omnibus est minus calidum, inueteratum autem mi-
nus calet.

QVAE INFRIGIDENT IN CIBIS.

Hordeum quouis modo in usu adhibeatur infrigidat in cibis, milium, pa-
nicium, tubera, cucurbitæ elixæ, melones, cucumeres, coccimela, syco-
moræ austeræ & acidæ, uux austeræ, malata de malis stipticis frigidum habent
& terrestrem humorem, acidonia autem mala frigidum habent humorem, &
peraquosum. Hoc de pyris & malogranatis existimandum est, uel aliorum
arborum

DI CONTE

in agna dactylis
sunt porcati ampli
sautem amplis ali
mo. Inuenerunt eos.
est autem album pap
em aliq; acredine
suarum non ma
suarum. Vinum album
uitem album & aut
dat autem & acris
infrigidat & lade
infrigidum pens lauat

QVAE

Erucis & cano
L. peretrum uilum edunt
autem brassica & raphanus
eruci est & conuulsiu
& omnia que conuulsi
desiccant, id est fructu
in cibo utatur, desiccat
tur, & sic comedantur
sunt. humidiores su
la sunt. Quæ autem in ce
sunt autem quæ non ha
beant conuulsiu
la uelut sunt humidior
ad hunc quæ uerem
reperitur. alia quæ sunt

QVAE

Uitæ, cocurbitæ
nides, coccimela
omnino, infrigidant
in tuba hoc ipsum pra
ueus & arplex aqu
sem arborū fructus, &
ta. Si peperis semen
frigida, calidat autem

AD UO

Uitæ, cocurbitæ
uenit, sine odore
tuba, huc duritiam
materia aqua
conuulsiu, & sic
uitæ huc sine odore
pax. Admodum est
infrigidat. Lactem dicit
autem uerem quæ in tuba

A arborum fructibus, qui stiptici sunt, aut acidi, & maxime qui reponuntur. Stiptici igitur dactyli frigidum habent succum. Lactuca, intuba mediocriter frigida sunt; porrae amplius, papaueris semen, hoc & supra serum est frigidum. Si autem amplius assumatur, cataphoriticum est, id est nimis grauantur somno. Iuuat autem eos, quibus ex capite tenue in praecordijs fluit reuma. Melius est autem album papauer. Myrthus frigida est, sed non simul & stiptica: habet enim aliquid acredinis in se. Vicia canina penes frigus stipticum habet. Atque aquosum uinum non manifeste calefacit, propter quod sine periculo febricitantibus datur: Vinum album & austerum minus secundum alia uina calefacit: uinum autem album & austerum & pingue & nouellum aperte infrigidat, infrigidat autem & acetum: Tenuius igitur est, & lumbos & neruos amplius alijs locis infrigidat & laedit, in alto eos dissoluendo: medius autem est inter calidum & frigidum panis lauatus, amilus uinosa, suauis.

Vinum dilutum.

Acetum.

QVAE DESICCANT IN CIBIS.

Lenticula & camoris, id est brassica similiter adinuicem desiccant, & propterea uisum obtundunt, praeter si humidiores oculos esse contingat: minus autem brassica asparagus desiccant: omnibus autem oleribus caulibus ipsius sicciior est: e contrario autem raphani & rapae, & napi, & cardamomus, & peretrum, & omnia quaecunque acris sunt, paragoriorum esse similia contingit. Alphita desiccant, id est fructiua, agni sperma, herbus coctus si quis saepius cum aqua in cibo utatur, desiccantius fit: meliores sunt enim albi, & si assentur aut frigentur, & sic comedantur, sicciorem cibum praestant. Qui autem in aqua ante elixantur, humidiores sunt. Quaecunque autem in cacabo cum iure coadiuntur, media sunt. Quae autem in conditura habent abundantius uinum aut liquamen, sicciiora sunt hijs quae non habent. Quae autem sapam habent simplicem solam, & in leucozomo coquantur, multum praedictis humidiora sunt. Ex aqua autem sola cocta plus sunt humidiora: maxima enim in coctione ciborum fit differentia de hijs quae supermittuntur eis uirtutibus seminum & olerum quae desiccare possunt, alix plus, alix minus.

QVAE HUMECTANT IN CIBIS.

Ptisanæ, cucurbitæ elixæ, melones, melo, pepones, cucumeres, nuges uirides, coccimela, sicomera, sicamia, si non corrumpantur humectant omnino, infrigidant autem, sed non omnino, nisi frigida edantur. Lactuca, & intuba hoc ipsum praestant. Non imbecilliores sunt porrae. Maluæ autem & bletus & atriplex aquosiora aliorum olerum sunt. Humidi igitur sunt & aliorum arborum fructus, & maxime qui non reponuntur. Humectant etiam lactucae, & papaueris semen, & faba uiridis, & ciceris uirides. Aqua humida est & frigida, calefacta autem humectat & calefacit.

AD SORBITIONES COQUENDAS.

Ptisanæ competenter conficiuntur, quando minus in bullitione inflatae fuerint, sine odore sint: hoc illis proficit, qui post aegritudinem fastidium habent, siue duritiam uentris patiuntur: ea ratione, ut mittas in hemina ptisanæ decem heminas aquae, & ad mollem ignem positas diutius agitando coquas, donec succifluant, & sic mittes mel & acetum, quando minus in bullitione inflatae fuerint sine odore, & post haec ad molles ignes donec multum suscipiat. Admiscendum est autem eis in illo tempore acetum, quando iam non inflatur. Coctis autem diligenter sic mitti oportet salem tenuissimum non multum: ante uero pro sapore in initio mox oleum si mittatur in coctione nihil nocet. Sed

Ptisana.

Q & si

- C** & si porrorū modice mittatur, & anethi, & hoc ipsum mox in initio. Lenticula autem si cum ptisana bene coquatur, ita ut amplius ptisanæ mittantur, & condiantur saturegia, & pulegio, & cū coctæ fuerint edantur, bonus autē & suavis est cibus. Est etiam cibus de cucurbitis cum sardinis uel in catera in patella confectus, suavis est autē cibus. Qui autem infirmiores sunt ad continendū, & nō possunt suscipere pinguiorē aquam, facies de pane infuso optimo & coques, & cum spissauerit, & factus fuerit, sorbitio multa uirtute manet. Cōficitur autē sic, panis quā calidissimus frangitur, & infunditur, & tritus cū aqua diligenter coquitur cū aqua, & facta sorbitione datur. Itē febrientibus oportet hordeū non in pila tundere, sed grana ipsa expressa extendere in latitudinē, & coquere in aqua. Prius enim tepidā mittere & effundere, & iterū aliā superfundere aquā. Coque utiq; bene ita ut una hemina hordei in decem heminis aquæ coquat. Coquatur ergo quousq; hordeū crepat. Inde deponat & coletur, & dabis biberi, si cholericus humor dominatur. Quod si nō est cholericus humor, addes portioni mel, & sic dabis: hoc & uentrem secundū reddet, & urinam prouocabit, & nutriet bene. Datur autē & sic in alphita, hordeū fricatur, quod glaucanin uocant. Oportet autē anteq; maceretur frica re leuiter quæ uista est paleam, & infusum coques. Ventre enim magis malaxat illa coctione superiore. Coques utiq; & omnē penē cibū similiter qualēcunq; existimaueris propriū infu mantis esse. Quæ autē subtrita sunt, spissa quidē infusione uidentur esse, & si cocta, & fortiter subfricata. Quod utiq; penē omnis cibus similiter in danda portione. Item panem siccū aut recentem infusum in aqua teres bene & colabis in linteo, & admiscebis ei, ut albus non uideatur, ex pane oua cū cucumeris semine frixo, aut amygdalis, aut nucleis pini singulas, aut binas species uel totas. Cui addes modicum anisi, aut seminis fœniculi. Febrientibus quidē in mulla dabis. Sine febribus uero uinū superfundes. Miliū autē lene fricatum maxime & desiccātū expedit utiq; cortice sublato, quibus uenter ex agridine cholera effusione laborat, uel quibus subtilis aut multus secessus est. Oportet autem aqua soluere farinam, uel siccosta in mortario trita, oxibaphon scilicet uini in aquæ oxibaphis decē, & colans per linteū, superfundes uinū austerū modice, & sic coquēs dabis forbere. Oportet autē addere nuces cū membranis suis quæ intrinsecus habent in coctione succi. Item auena digestibilior est omnibus leguminibus, & sorbitio ex ea utilissima est. Coquetur quemadmodū de hordeo, auenæ hemina una, in aquæ heminis decem.

Auena.

QVAE PRO OLEO MITTI OPORTET
in sorbitionibus.

Pro oleo, præter in lenticulā, cucumeris semen crudū & tostum ad ignē, & tritum & colatum miscebis in ptisanis, & cæteris sorbitionibus, aut nuces, aut auellanas, aut amygdalas. Quibus autē uenter fluens molestas, mittes papaueris albi semen, leuiter frixum, ita ut robustus fiat. Mitti autē oportet ad uentris fluxū & castaneas cū mediana sua cortice, & magnifice iuuant: Mittes malogranatū cū fructibus suis subtritu lente, & aceto utant hī quibus nimīū sicantur corpora.

CONFECTIO CIBORVM.

Simila.

Coquitur simila hac ratione. Vna pars in decē cotylis aquæ, cū oleo medio, cri & anetho. Sed lauabis similam pridie ante. Item panem frigidū infundes in aqua calida, & frequēter mutabis aquā. Infundes autē de pane partē interiorē. Mensura autē lauati panis nō propter solam suauitatē fit ut aqua toties mutetur, sed ut facilius euentetur, ut digeratur, uel quod infermentatum in se habet

ter amittat. Item de
in feci, & trita sic co
in aqua multa qu
ine oleo. Frangi de es
in mortari, & terū ce
quens in aqua agitab
ratur. Melius autē
ner. Dantur uero h

Mliā nō lita
ratur. Expedit
& illis aqua uisita de
Conficitur autē mel
tos ignes est coquēda
si mor ab igne cessat
in cholera, cæteri pane
is & quibus præcordia
DE PO

Febrientibus qui
qua modicatio
mura, spicis habens
ergo affatis tempore
colocunt, aut mala cito
inseculis aqua quæ e
rit uisita aqua. Nam si
datur in alio uino, & est
fuerit autē & cogita
uiliam habens seculum
DE LACT

Quibus potentes
ra, & uentris pl
ut multigrit, ita ut a cib
Nam si laborauerit, ne
triter, & congelandum
soluit illud, & deinde
masse pinguib; bene
remanent ducunt in ue
lericum reuocant, & sic
um, coctū dabis hoc. C
um ut pars quædamp
alio magis coques, &
tempore coquere a
si lapideis cum pen
tudo de melle labijs
purgans. uentem ex
tempore de lacte efficitur
lac aqua quæ si datus a c

A habet amittat. Item de ptisanis uero mittes unam partē, & panis partes quinde-
cim siccī, & trita sic coques donec nimis efficiatur subtile & tritum. Coques au-
tem in aqua munda quamplurimū ut se colligat, & mittes modicum salis, & sit
sine oleo. Fit autē & ex maluis sorbitio: folia malua tenera cocta sine uino teres
in mortario, & iterū coques in aqua, & sic mittes salem & oleū. Oua autem co-
quens in aqua, agitabis incessanter ea. Nō enim cōspissantur cōmota, neque du-
rantur. Melius autē est in pusta ea coqui. Omnino enim magis humida perma-
nent. Dantur uero his, quibus nimium siccantur corpora.

DE MULSA.

Mulsa nō satis cholericis utilis est. Cholera enim ex ea amplius augmen-
tatur. Expediit igitur aquosam mulsam bibere, qui tali sunt natura. Sed
& illis aquatissima danda est, quibus infirma uiscera sunt, id est epar aut splen.
Conficitur autē mulsa, ut habeat aquae partes v IIII, & mellis I, & sic ad len-
tos ignes est coquēda. Cui spuma quam facit semper est auferenda cū penna,
& mox ab igne cessandū cum fuerit despumata. Dabis autē phlegmaticis, me-
lancholicis, catarrū patientibus, & quibus uenter constrictus est. Cholericis ue-
ro & quibus praecordia sunt in tumore, contraria est.

DE POTIONIBVS QVAE INFIR-
mis expediunt.

Febrientibus quidem utilis est mulsa, aut oxymel, uel aqua quae absq̄ ali-
qua mordicatione cōficitur. Si uentris turbatio in febris fuerit uel uo-
mica, stipticas habens species. Sin minus cōstrictio, lenes & dulces. Infundes
ergo aestatis tempore dulces. Mala incisa tenuiter infundes in aqua donec bene
colorētur, aut mala citionia matura incisa similiter infundes. Dabis autē cholera
uomentibus aquā quae ex malis fit citionicis. Ad uentris uero solutionē ex py-
ris conficis aquā. Nam stiptica & dulcis est. Myrthae igitur mollia folia infun-
duntur in dulci uino, & efficitur uinū absq̄ mordicatione, & lenis est potio. In-
funduntur autē & gīgarta, id est uuae sementes siccae. Haec autē coctio utilis est
nullam habens acridinem, neq̄ in gustu acidonica potio efficitur.

DE LACTIS POTIONE, RVFVS AVTOR.

Qui lac potaturus est, ab omnibus cibis est abstinentus, donec id dige-
rat, & uentris plenitudinem deponat. Utile etiā est si mane bibatur mox
ut mulgatur, ita ut à cibo is qui biberit absteatur, & nimio remoueat labor;
Nam si laborauerit, necesse est ut acescat. Sed quiescendum, & deambulandum
leniter, & uigilandum est, & interdum quiescendum. Sic enim faciens qui bibit
soluit illud, & deinde iterum lac bibit, & si & ipsum soluerit, tertio bibat. In pri-
mis ergo purgabit bene, & non multum. Aliud iam non. Quod uero in uentre
remanerit, ducitur in uenas, & nutrit, & iam non purgabit. Quibus autem cho-
lericum reuma est, & sintexis de uentre prouenerit, id est, desiccatio fit membro-
rum, coctū dabis lac. Coques autē hoc modo Mox ut mulges † & post modū † *videntur*
cum, ut pars quaedam per uentrem deducatur, pars autē introducatur. Post hoc *nonnulla de-*
adhuc magis coques, & obserua ne uratur, sed ad mollem ignem coques. Opor-
tet ergo leniter coquere ad ignem, & agitare sine intermissione, & spumam quae
se super colligit cum penna tollere omnino. Mouenda est autem cum ferula ni-
tida & tenui, & de labijs cacabi tolles bromum qui se colligit cum spongia
purgans. Saepius enim ex ipso bromo, qui in ore uasis colligitur, totum lac cor-
rumpitur, & caseus efficitur, ut dictum est. Ergo tamdiu bulliat donec pinguis
fiat aequaliter, & dulcius à crudo fiat.

Q 2 QVIA

QVOD LAC DENTIBVS NOCEAT.

C Lac dentes lædit, si frequenter in usu sit, & gingiuas rodit, hoc infundendo dentes & gingiuas putrescere facit, etiam ut se comedant. Oportet ergo quando edendum est uino cum aqua calida temperato os lauare. Melius etiam est, si & mellis modicum illi addas.

DE AQUIS ELIGENDIS, EX HERODOTO.

Oportet autem aquarum diuersitates scire, quæ sint bonæ, uel quæ malitiôsæ, aut corruptæ sunt. Bona quippe aqua penè ab omnibus in usu humano est cognoscenda. Bona igitur aqua secundum qualitatem suam & in gustu, & in odore, & in sapore suauissima, & uisu munda, & tactu lenis, & leuis esse debet, ut etiam dum potata fuerit à præcordiis uelociter subducat. Si talis inueniat, non est melior hac ut quæratur aqua. Quæ autem in hypocôdriis diu residet, & uentrem percutiēdo grauat & inflat, non est ad usum hæc talis utilis, sed mala erit existimanda: & ea quæ neque calefcit cito, neque infrigidatur. In hac igitur aqua quicquid fuerit coctum, grauioribus cibis effici si sumatur: melius est enim experimēto iudicare tales aquas. Qui autem uoluerit per scientiam eas cognoscere, & per ea quæ ab antiquis dicta sunt iudicare, hæc aquæ quæ ad septentrionalē partē fluunt, & quæ ad solis partē non fluunt, bradiporæ sunt, id est, grauant poros, per quos spiritus uitalis transitum habet, & pessimæ sunt, & non cito calefcunt, & cum tardius fuerint calefactæ, iterum tardius infrigidantur. Solis uero cursus quæcumque penetrauerit loca, quæ à parte sunt Libyæ, quæ surgunt aquæ colatæ sunt & limpidae, & cito calefcunt, & cito infrigidantur. Istæ sperandæ sunt bonæ aquæ esse, Bona autem est quæ æstate frigida est, & hyeme calida. Nonnulli autem ex pondere & leuitate existimant iudicare, & meliorem dicunt quæ leuior est. Nam quisquis iudicare de aquis uult, absque penso poterit iudicare. Leuem quippe Hippocrates dixit aquam pluuialem, quæ est dulcis, lucida, & subtilis. Quia adducitur aqua in aëre, & propter ardorem leuior & subtilior efficitur. Nam in aëre non ex dulcibus solis aquis, sed & ex mari adducitur in aëre, propter quod pluuiæ alix cito putrescunt, alix non facile putrescunt. Non ergo existimet aliquis malam aquam esse quæ cito putrescit. Quod enim cito mutatur magis uirtutis est quam malitiæ. At quæ cum habeat conditiones bonarum aquarum, utique imputribilis sit, optima existimanda est esse. Si qua ergo cito putrescit, aqua bona existimanda est ipsa mutatione: Nam quædam aquæ faciunt uitia in gutture, & tussis mouent, & raucitatem & grauedinē, & gutturosos faciunt. Pluuiæ igitur aquæ in æstate ex tonitruis & tēpestatibus utiles sunt. Aquæ autem quæ ex crystallis sunt, & niuibus gelatæ, pessimæ sunt. Quæ enim se gelauerit aqua, amissa subtilitate sua, efficitur spissa & fimsa, & qui ea utitur, in quibus locis in-

Facile putrescētia non sunt deteriora.

D sederit, generat passiones, maxime tamen in musculis gulæ residens, facit brachochocilas, id est gutturosos. Sed & tussis excitat, & raucitatem facit. De paludibus uero aquæ coquendæ sunt, & sic potandæ. Sed cum cocta fuerit, mixta cum uino bibatur. Quæ autem stipticæ sunt aquæ, dulci uino temperantur, interdum etiam & colandæ sunt. Quæ autem salæ sunt sapore, cum stiptico temperantur. Quæ autem nimium frigidæ sunt, post cibum bibi debent, & non defubito uel cum impetu, neque patentem satis ore. Quidam enim adinueniunt per cibum & potum aquas malas posse uitari, id est ciceris coctam aquam antea bibant, & ipsum cicer edant. Caulididæ autem similiter cum piscibus cocta, sed & foeniculum similiter coctum. Qui autem betas & cucurbitas antequam bibant cum sale & uino temperatas edunt, ab aquis malignis non læduntur.

D. ORIBASII AR-

CHIATRI IULIANI CAESARIS, IN MEDICINAE COMPENDIUM AD EUSTATHIUM FILIUM PRAEFATIO.

IN VISSIONE domini Iuliani Diui Augusti collecti sunt ex omni regione Archiatri, ex quibus elegit optimos & probatos medicos numero LXXII, inter quos & mea est electa paruitas, ut diuersis antiquorum autorum libris in unum congregatis, ea quae utiliora in curationibus posita erant ad sanitatem hominum, in paruis uoluminibus omnia continerentur. Quo facto in LXXII libris a nobis comprehen-

LXXII mea
dici Iuliani
Caesaris.

LXXII libri
Orbasij.

explorator

sa sunt. Ex quibus libris, dulcissime fili Eustathi, Synopsiton tibi fieri sperasti, considerans, quia non inutile sit tibi peregre ambulanti, sed & alijs qui non negligunt discere medicinam. Qui prolixius laborando a doctore uiuo sermone audierunt, ad exercendam artem Synopsiton habebunt ad facilitatem actionum repetendarum, propter hoc quod compendiose, & ueraci doctrina a nobis sunt comprehensa, recapitulantes sibi in memoriam reuocabunt quae legerant, & discere uolentibus medicinam, & legentibus frequentius cum usu proficere potest. Scripsimus enim sola experimētata adiutoria ad praesens, quae facile inueniri possunt, & ea quae cara sunt, aut difficilius inueniuntur in omnibus confecta. Quae utilia sunt tradimus adiutoria, quae medicis in usu fuisse probauimus, & dietam competentem facere solent. Chirurgiae autem commemorationem nullam facientes, quia difficilius est ad faciendum, & magis in apozimis recusanda est. Vfus autem ipsius quamplurima excogitat ferramentorum genera, quae nullo modo euporista sunt, quemadmodum in fracturis saepius, & in luxatis articulis. Horum autem uel quaecumque possunt solis manibus recta fieri, & in locum suum reuocari, utiliter ab hijs fiunt, qui doctrinam & usum ab ineunte discunt aetate, & athleticam exercent artem. Haec ergo, & quaecumque talia sunt, ea manibus operari possunt, & ad sanitatem melius ab hijs qui a pueritia discunt fiunt. Propter quod hijs permittuntur haec urgente causa fieri absque dilatione, ad sanandum in medicaminibus, & dieta, sicut a me dicenda sunt.

Chirurgia.

Q 3

D. ORIBASII

D. ORIBASII AR-

CHIATRI IULIANI CAESARIS

MEDICINAE COMPENDIUM AD

EVSTATHIVM FILIVM.

DE FRICATIONIBVS EX GALENO.

IN TE exercitationem calefacere moderate corpus oportet, & sic fricatione utatur cum sindone, & post hæc nudis manibus cum oleo fricetur, donec concalescat bene, & molle fiat corpus, & appareat subrubicundum subtiliter, & in tumorem ducatur. Hæc maxime fricatio illis necessaria est, qui paralytim incurrunt, & quibus membra stupida sunt.

DE GYMNASIIS EX GALENO.

GYmnasia motiones sunt corporis per diuersa exercitia: fortissima est enim exercitatio citata. Est & tertia de hijs duabus composita. Fortissima autem exercitatiõis finis est, frequens respiratio & spissa, ita ut uix respirare possint currando. Eis necesse est ut & sudor multus erumpat ex corpore. Hæc exercitatio illis est necessaria qui ocio uacant, & humecta uidentur habere corpora. Nam quis ignorat, quia uelocissimus cursus extenuat corpora, & omnes euacuat plenitudines, & fortiora reddit uiscerum membra, & rubicunda efficit, & digesti-

Donem fortiorum ciborum facile reddit; propter quod calefit corpus. Purgat etiam meatus, & omnem corporis digestionem præparat, expurgando quæ superflua sunt, propter spiritus fortissimam motionem. Sed melius est ut hac uectatione ieiunentur. Nam uentre repleto uectatio molesta est, quia omnis esca dum cruda fuerit si commoueatur, exinde epar & splen frequenter ægrotare consueuerunt. Digestæ autem escæ in corpore per urinas esse cognoscunt. Alba ergo urina indigestam ostendit esse escam. Rufa uero & cholericæ si sit, iam digestam in uentre indicat escam. Quæ autem modicum habet ruborem, initium digestionis esse significat, expurgando quæ superflua sunt propter spiritus fortissimam motionem. Tunc ergo debet incipere exercitari, aut uectari, uel currere. Sed prius depositionem uentris, uel urinae superfluitatis facere debet.

DE GENERIBVS EXERCITATIONVM
& uectationibus, ex Galeno.

Omnia uectationum uel exercitationum genera calorem corporis præstât. Fortis igitur exercitatio musculis & neruis dat uirtutem, & augmentum fortitudinis. Fortis autem exercitatio hæc est, quæ non est citata, sed cum fatigatione fortissima præparata, per quam musculi & nerui restaurantur. Hæc est uectatio fortis, id est fodere, aut grauiæ onera leuare, & cum eisdem ambulare, longum facere iter, & manere in agro, & longum ambulare iter, & saltus dare, & cum impetu currere, & contrahium salire, & cum fune in arbores ascendere, uel cum trochlea trahere pondus, & sphærizare, & tam diu hæc faciat, donec renes & manus uel scapulae dolorem sentiant. Mensura autem uectationum hæc est, cum sudores mouentur, & rubor in corpore apparet. Citata autem exercitatio est absque fortissima uolentia, qualia sunt cursus cum luctationis manu, uel complexiones, uel rotationes, uel cum paruis ferulis lusus. Compositus autem tertius fit de forti & citato. Quæ autem sunt fortes exercitationes, hæc fortioribus utantur motionibus. Ad hanc adiungantur citatas

uectatio repleto uentre molesta. Urinae significatio.

Fortis exercitatio.

Citata exercitatio. Composita exercitatio.

NED
 atque exercitationes
 in seipsa, aut thorax
 uel corpus, & sic
 bene fiat conatur
 esse permissus, quia
 hic quoque prædicta
 subleuatur, qui in
 hic cum & colore
 rem uidentur, mo
 multitudinem, aut
 fiat, postquam est
 rhespeticæ fricatio
 DE GENER
 EX forti constic
 gatur. Ideo si
 uentris sunt repleta
 pora, fortis autem de
 reuatur, forti utatur
 fricatione. Quibus
 Hæc tres differenti
 conuentionum fieri
 nem Hippocratis de
 ta, minore est medica
 gendum sic corpus qu
 tam in eo quod copia
 uenit, quæ si carnositas
 in illis, omnes ex uirtu
 quæ sunt sed quantum p
 quæ multitudine, uent
 mutatur, & uentris fi
 DE VOCE
 & ex
 Siquidem uox bo
 Grauis autem de
 tum est. Hæc enim
 dicitur diffundit thora
 uili, uentris uent
 mentes & loquentes, u
 quoniam intendentes e
 sum augmentant. Hæc
 uentis efficitur, hijs
 Sicut uero contrarium
 equum, & saluus e
 scilicet. Qui autem
 guntur, quæ sic ad
 hic loquentes ut open
 raritatem uentris per
 tione loquentes uent
 uia, neque uentris e,

A citatas exercitationes; ut pectus magis quam manus aut crura fatigetur. Sic autem spina, aut thorax, aut pulmo. Exercentur autem oportet donec in tumorem leuetur corpus, & subrubeum fiat, ex ipsa preparatum motione, & mediocriter & bene fiat ordinatum. Hoc autem & cum sudores uideris cum calido uapore esse permixtos, pausandum est tunc & cessandum ab exercitatione. Quando in aliquo, quae praedicta sunt apparuerint signa, & uideris tumorem cadere, qui se subleuauerat, qui iam in tumorem fuerat redactus, mox conuenit pausare. Similiter enim & colorem ruboris marcescere: etenim & cum motus est utique cessare iterum uidetur, mox erit pausandum, & si ex sudoribus fit aliquid, aut secundum multitudinem, aut secundum qualitatem mutationis. Si enim modice frigidior fiat, pausandum est, & perfundendum oleo. Curatur ab hinc, & post haec caput therapeutica fricatione inunges, ut consueti sunt ab infantia facere.

DE GENERIBVS FRICATIONVM EX GALENO.

EX forti confricatione soluitur corpus, de modica uero fricatione constringitur. Ideoque si soluta sunt membra, fortiter sunt confricanda. Quae autem constricta sunt corpora, leuius sunt confricanda. Modica uero fricatio nutrit corpora, fortis autem desiccatur & extenuat. Ideoque ubi euacuare uoluerimus aut extenuare, forti utemur fricatione. Vbi uero macies est in corpore, media utemur fricatione: Quibus nec nutrire nec extenuare opus est, leni fricatione utemur.

Hijs tribus differentijs secundum qualitatem fricationum mutatis, teruo numero coniunctionum faciunt nouem mutationes.

Item alio modo Celsus fricationem Hippocratis dicit, si uehemens sit, indurare corpus: si leuis, mollire: si multa, minuere: si modica, implere. *Celsus libro 2, capite 14.*

B Sequitur ergo ut tunc utendum sit, cum aut stringendum sit corpus quod lene est, aut molliendum quod induruit, aut digerendum in eo quod copia nocet, aut alendum id quod tenue est & infirmum. Quas tamen species si curiosus existimet, quod iam ad medicum non pertinet, facile intelliget omnes ex una causa pendere quas demit. Hoc ergo certum est, quia neque lenis, sed quantum possibile est, ad successiones utraque custodienda sunt, quia multifricatio extenuat, & media secundum qualitatem fricationum transmutantur, & nouem faciunt mutationes.

DE VOCIFERATIONIBVS EX GALENO,

& ex Pado, id est, Attalo ex uociferationibus.

Siquidem uox bona, id est, lenis & dulcis, nihil praestat corpori ad sanitatem. Grauis autem & in magnitudinis sono uox utilissima est. Ergo huic studendum est. Haec enim multum aërem in corpore constitutum cum aspiratione adducta distendit thoracem, & uentrem, & diuersos in corpore meatus aperit, & tollit inflationem uentositatis, propter quod omnis fit in corpore digestio, clamantes & loquentes, uel diu legentes, multum expuentes, etiam sudores subsequuntur. Intendentes enim lectionibus largiorem uiam reddunt spiritui, & sensum augmentant. Ideo ubi multum spuitur, & mucci sequuntur, ut facilius officium uentris efficiatur, hijs legere uel clamare expedit quibus cerebrum humectum est. Siccis uero contrarium propter subtilitatem. Contingit enim multum superflua expuentem, & saliuas currentes, & muccos, & phlegma euacuationem facit & consumitur. Qui autem calefactionem plus habent, propter frigus ut melius digerant competens fit adiutorium secundum spirationis officium. Oportet igitur hos legere saepius, ut aperiantur membra omnia, & diffusus humor per membra rarefactus distendatur per arteriam, & omnis exitus spiritalis ex graui uociferatione loquelae uox sonitum praestat. Vti autem oportet uocis officio, neque sine causa, neque inconsiderate, sed neque prae corrupteque plenius humoribus repletis,

Q 4 neq;

C neq; in magnas & manifestas stomachi indigestiones uocis exercitio perueniatur, ne multa anadosis ex indigestionis ipsius uapore in corpore efficiatur.

DE VENEREO ACTU EX RVFO.

Veneri actus iuuamina sunt ista, ut qui multum sunt repleti humoribus euacuentur, & leuiore praestentur corpore, & augmententur, ut uiriles appareant in corpore. Si uero frequens sit, intellectum animi dissoluit; nam iracundos temperat & mites facit, propter quod melancholicis magis quam alijs sanitas utilissima est, & expediens comixtio Veneris. Componuntur autem ex hijs ad integrum sensum, & si ex alio modo insaniant, & hijs qui ex phlegmate aegrotant optima est Venus, & hijs qui crassi sunt corpore, si non repleti cibo misceant. Hijs autem per somnum frequentius euacuat liberantur. Natura autem haec expediens est ad uenerios actus, quae calida est, & multiplex, ad luxuriam acta, & nimium cibante se, aut qui sicca & frigida sunt natura, & aetate non senes. Tempus autem autunnum. Oportet autem dietam esse humidam & calidam. Sit autem labor mediocris & cibus. Quae admodum mediocres labores expediunt, tantum & ipsa libidine hortantur ad hoc opus ad cuiusdam habitudinis consuetudinem praestandam. Oportet autem & super haec cibos amplius accipere, qualia sunt de piscibus, polypodis, uel alia quae irritant. Ex oleribus autem mollia olera, maxime autem orminum, & erofinum, & erucam, & rapa. Et haec ut medicamenta assumenda sunt. Sicut & legumina prinson, & faba, & cicer, & lenticula, & phasioli, & pisum pruritum uentositatis replentia, & largus cibus. Ruta igitur quia uentositatem componit uel spargit, propterea comixtiones obtundit & reprimit. Magnifice autem laudo eius mensuram sanitatis uentositate repletis, sanguineo procedente humore ad luxuriam, & plenitudine recensa, ruta si abstineat. Custodienda ergo est indigestio, & ebrietas, & penuria. Malum enim in hijs superfluitatibus Veneri admisceri, uel ante exercitium & balneum. Utile autem est post cibos commisceri, non satis cibo repletis & potu: Nam fortitudini sic expedit, quia frigidus factus minor efficitur. Ex labore autem fatigato pessima est Veneris admixtio: pro qua re post laborem cauenda est, uel post uomitum factum similiter, aut post catarticum acceptum, aut post fluxum uentris exinde subito factum, & qui per multa dierum tempora deficcantur, uel hijs quibus sunt proluxae libidines, nec hoc laudo, sed iubeo ut amplius resistent, & maxime hijs, qui aegritudines corporis frequentius incurrunt.

DE PHEBOTOMIA EX GALENO.

Non solum hijs qui repleti sunt sanguine, uel abundant uirtute, quos Graeci *ἰσχυροὶ* appellant, phlebotomum dicimus expedire, uerum etiam & hijs quibus absque plenitudine inflammationes quaedam oriuntur in corpore, phlebotomus est adhibendus, uel hijs qui percutiunt, uel quolibet modo extrinsecus sic percussis, ut intrinsecus sanguine collecto per constrictionem laedant. Sed & si dolor grauis accedat, aut defectio alicuius membri accedat, ex quo magna credat posse generari passio, phlebotomandi sunt omnino nulla existente plenitudine. Contemplari autem oportet tempus, & aetatem, & uirtutem, ut ex hijs phlebotomus abhiberi possit omnibus pro ratione plenitudinis, quando haec in aliquibus apparet, in hijs qui consueti sunt phlebotomo uti, uel hijs qui non sunt usi phlebotomia, cum nulla fuerit spes in magna passione. Sciendum autem est uniuersaliter de phlebotomia, in omnibus magnis passionibus necessariam esse phlebotomiam, & confestim adhibemus. Qui autem nihil tale patiunt, & totas membrorum partes inculpabiles habent, duobus modis euacuationibus componunt: Si enim in dieta obseruanda incontinentes sunt, phlebotomo curent. Quod si dietam obseruare possunt, salutare absque phlebotomo consistuntur remedium, id est, per frictionem multam, & balnearum frequentes usus, & exercitationes, & uectationes, & deambulationes. Adhuc etiam & unctiones diaphoreticas,

Melancholicis
Venus prodest.

Veneri quae
natura conueniat.

Prouocantia
Venerem.

Ruta obest
Veneri.

D

Quae phlebotomantibus
sunt consideranda.

... ea quae uelociter
... duplicem, si alii
... sanguinis plentia
... in eo languore
... intermissio. Melan-
... uentositatem in p
... est generat a con
... uentum, & spissum
... inflammatione nigra
... & catarrhis quorundam
... res homines, aut
... aut ebrietas uel
... dum autem sit aliquid
... Quae per sanguine
... homines, eos phlebotom
... in primo uere conuenit
... os, haec autem fre
... mandus est, maxime

DE A

His quibus eade
... uentis differre
... primis minor est fac
... & uentis est facienda
... Quando autem ex cal
... ferent, & euacuantur
... phlebotomiam ut
... trahit. Ne uentis per
... autem qui euacuantur
... quae haec, & uentis

DE B

Magnitudo reg
... botomia. His
... mentata autem uirtu
... quantum minus uirtu
... minus plentis. Quorundam
... & non sunt alii, & nec
... amplius euacuant. Qui
... etiam habent modum, &
... igitur ratione nec p
... Post XVIII autem
... uentis, aut temp
... phlebotomari deb
... autem p
... uentis, ad ad
... LXX uentis, si uirtu
... Comandum uendere au
... uentis sit, si p
... & uentis

Ariticas, eas quæ uelociter plenitudinem corporis euacuare possunt. Quod si hæc utiq; displiceant, & aliqua sanguinis plenitudo esse perspiciatur, ut sit melancholici sanguinis plenitudo, tunc omnino necesse est uti phlebotomo. Sin uero spissus in eo sanguis dominatur ex melancholia, continuo phlebotomandus est sine intermissione. Melancholix autē abundantia hijs signis agnoscitur: Grauitas cū *Melancholia unde deprehendi possit.* tensione sentitur in præcordijs uel thorace, & omnis pars quæ super umbilicum est, grauior est à consuetudine. Vrina uero multa & pinguis est. Sedimen autem turbidum, & spissum, & pingue habet. Sed & exanthimata, id est, pustulæ cum inflammatione nigræ apparent cum dolore. Hos tales confestim phlebotomabis, & catarticis quæ melancholicū deducāt humorem purgabis. Crudi autē existentes humores, antequā incipiant generare ægritudines, caute sunt euacuandi. Iam autē febrientes nullo modo. Quod si aliquis est cōprehensus ægritudine, nondum autē sit aliqua accidentia, hunc phlebotomari oportet in initio primi ueris. Qui autē per singulos annos in ætate ægrotare consueuerūt de plenitudine passionis, eos phlebotomari oportet primo uere ingrediente. Similiter autem & qui in primo uere consuetus est ægrotare, ingrediente primo uere est phlebotomandus. In ætate autem frequenter ægrotans, primo uere deficiente mox phlebotomandus est, maxime antequam incipiat ætatis.

D E A P O P H O R E S I E X G A L E N O .

His quibus euacuatio multa necessaria est fieri, & uirtus non est fortis, conuenit differri euacuationem, uel dilatari, & si causa urgeat ut auferatur, in primis minor est facienda euacuatio, & apophoresin, si necesse sit fieri, secundo & tertio est facienda, quemadmodum exigit plenitudo indigestorū humorum. **B** Quando autem ex calore sanguis multū exardescit, & acutam desubito excitat febrem, & euacuari est opus, & si oportet euacuetur usq; ad angustiam, contemplan- do fortitudinem uirtutis, sicut in quodam scio me cotylas sex sanguinis detraxisse. Mox etiam per noctem non me piget uisitare & incidere uenas. Conuenit enim qui euacuantur pulsum eis tenere currente adhuc sanguine, ut nō eum aliquid lateat, ne subita angustia mors proueniat.

D E M E N S V R A S A N G U I N I S T O L / lendi ex Galeno.

Magnitudo ægritudinis, & fortitudo uirtutis plena est contemplatio phlebotomix. Hijs ergo augmentatis multa euacuatio fieri potest. Non augmentata autem uirtute, sed diminuta, in tanta quantitate euacuatio fieri debet, in quantum minuitur uirtus. Contemplandum est etiā post hæc, qualis sit natura hominis ipsius. Quorū enim magnæ sunt uenæ, & corpore macri sunt mediocriter, & non sunt albi, & neq; fluxas & molles carnes habet, uel delicatas, hos securus amplius euacuas. Qui autem è contrario sunt, parcendo euacuas eos: sanguinē enim habent modicū, & nimium euacuantes facilius deficiunt. Secundum hanc igitur rationē neq; pueri phlebotomandi sunt ante annos XIII ætatem habentes. Post XIII autem annos si congregata sit multitudo sanguinis, & tempus sit primi ueris, aut temperatus sit loci aer, & pueri abundans sanguine fuerit natura, phlebotomari debet, & adhuc magis, si passio uehemēs superuenerit. Euacuabis ergo plerunq; usq; unā heminā in primis. Quod si tibi uideatur eum uirtutem habere fortē, adaugebis in apophoresi mediā heminā. Hijs uero qui iam LXX annos gerūt, si uirtute sunt fortes, & phlebotomari sunt consueti, phlebotomari debet. Attendere autē oportet currentē sanguinē, quali colore uel constitutione sit, si pinguis est, aut tenuis, & maxime quando inflammationis causa sanguis detrahatur.

Pueri nō sunt phlebotomandi.

QVALES

C QVALES VENAE IN SINGVLIS PASSIONIBUS SINT INCIDENDAE PER LOCA EX GALENO.

Antispasis fit, quando ex ipsa parte quae infirmatur proxima patienti loco inciditur uena. Splenem patienti de sinistra manu secus digitum minor incidenda est uena, aut de sinistro brachio, quae est cubito proxima. Pleureticis autem ex ipsa parte quae dolet, sanguis est auferendus. Ad oculorum uero dolores iuuat magnifice, si ex ipsa parte quae plus dolet de brachio capitalis incidatur uena. Tres enim uenae sunt in brachio, quae phlebotomantur necessariè: Vna quae est proxima cubito, quae anterior uocatur. Alia est media, quae matricialis dicitur, Tertia est superior, quae uocatur capitalis; nam anterior phlebotomatur quando cunctae sub ceruicibus surgunt passiones. Inferior ergo quae est, quae Graeci endon uocant, haec quae in inferioribus partibus membra sunt posita: in collo si laesa sunt loca phlebotomus adhibetur. Capitalis autem phlebotomatur, si circa caput, aut faciem passio generetur. Media uero utriusque partibus expediens est. Sub media igitur uena neruus subiacet coniunctus: sub inferiore uena arteria subiacet coniuncta, & ideo caute phlebotomandae sunt. Capitalis uero uena omnino sine periculo inciditur, si semel fuerit percussa: sed cum bis aut ter incidatur, contingit ut dolores in ea incisione consurgant, & sint multo tempore: Hoc enim patientibus ideo fit, quia uix de semel inciditur: sed bis aut tertio percussa dolorem facit. Semel autem percussa, neque inflammationem, neque dolorem facit. Propter quod oportet eam sine timore incidere, cum multa cautela. Secundum autem hunc modum, quae inferiores sunt uenae in talis uel plantis tangantur in passionibus quae circa foemora, aut uesicam, uel in matrice fiunt, uel in renibus. Oportet autem in incipiente inflammatione antispasin facere. In diuturna autem inflammatione ex ipsis quae patiuntur locis est tollendus de proximo sanguis. In quibus autem corporibus nihil patitur membrum, auferendus est sanguis primo uere intrante.

Tres uena in brachio.

Capitalis uena.

Media uena.

Omnibus uena aequaliter media est incidenda, & hoc omnibus utilissimum est.

QVALE TEMPVS VTILE SIT AD SANGVINEM TOLLENDUM EX GALENO.

In omni die uel tempore phlebotomus adhiberi potest, & in nocte, contemplatione adhibita. Febrientes uero in declinatione phlebotomabis, decedente particulari commotione. Illis uero qui sine febre sunt, & hoc opus habent adiutorio, ex magnitudine passionum, in quibus phlebotomari opus habent, non aliqua urgente aut prohibente causa, optimum est matutino tempore phlebotomum adhiberi, ut post somnum una hora uigilans sit, uel duabus, aut plus. Et post balneum utilis est phlebotomus, uel antequam tollant deambulent. Aliquibus autem agentibus consuetas actiones non impedit post haec phlebotomari. Apophoresis autem tempus est si post unam horam fiat. Quod si bis euacuare uolumus, in ipsa die facimus, quibus antispasis utique, si altera die fiat apophoresis, utilissimus est.

DE ARTERIIS INCIDENDIS EX GALENO.

Arterias incidunt medici in temporibus propter reuma oculorum, quod cum calidis lachrymis & uentositate spiritus prouenit. De retro autem post aures scotomaticis fiunt, & hijs maxime, qui diuturnos capitis dolores cum calore uentositatis in arterijs patiuntur, etiam & in alijs passionibus circa caput accidentibus diuturnis. Aliqui autem arteriotomia utuntur de retro post aures. Alios autem incisuras arteriarum piget facere, propter nimiam effusionem sanguinis, & quia diuisio ipsa in cicatrice solet ante orismam facere,

A DE CUCURBITARVM VSV EX GALENO.

Ventosa igitur neque in initio passionis, neque plethuricis existentibus uti *Cucurbitae,*
 les sunt, sed antea totum euacuetur corpus, ut nullus iam supercurrat hu-
 mor in ipso loco, tunc imponi oportet uentosas, & mouere cum uiolentia, & fo-
 ras trahendo euellere. Cum cautela autem uentosa secus mamillas sunt impo-
 nenda: Affixa enim uentosa iuxta mamillas nimis caro mollis ducta intumescit,
 & repleta uentosa difficile euellitur. Quod si hoc euenerit, spongiam calidam
 super uentosam oportet imponi. Sic enim largari potest. Quod si largata non
 fuerit, pertundenda est.

DE CARAXATIONE TIBIARVM
 ex Apollonio.

Vena incisa saepius in anno utile non est existimandum, quia simul cum *Misio sana*
 multo sanguine uitalis emanat spiritus. Hoc igitur diminuto frequen- *guinis.*
 tius, totum infrigidatur corpus, & omnis naturalis operatio deteriorata consu-
 mitur. Tentavi ergo ego, non in proprijs locis quae patiebantur, sed tantum in
 tibijs auferre sanguinem per caraxationem, quam probavi utilissimum esse ad-
 iutorium ad sanitatem conseruandam, & ad reparationem totius corporis cum
 fuerit facta. Iuuat autem haec incaraxatio in oculis diuturna facta reumatica pas-
 sione, & ad capitis omnes quae fiunt passionis iuuat, & thoracis, & synanchis, &
 constipationes omnium locorum factas dissoluit. Oportet etiam & per ipsa loca
 patientibus fieri incaraxationes.

DE SANGVISUGIS EX ANTILIO.

Sanguifugas enim oportet abhiberi, ita ut abstineatur die una, & modicum *Sanguifuge,*
 sanguinem in esca accipiant. Quando uero imponendae sunt, ante cum ni-
 tro lauabis, & ipsa loca linies sanguine, aut fomentabis. Sanguifugas autem in
 aqua mittes tepida munda, & cum spongia deterges omnem bromum ex ipsis,
 & sic eas impones, & superpones spongiam, ut plene cadant. Quod si se ab ul-
 cere non dimiserint, salem super os earum pones aut cinerem, & mox cadent, &
 cum ceciderint, fomentabis cum spongia loca. Quod si sanguis multum fluxerit,
 galla usta, aut spongiae nouae infusae in picula exusta puluerem supersparges, &
 superpones chartam in aceto infusam.

DE CATARTICIS EX GALENO.

Sana corpora habentibus superfluum est dari catarticum: etenim strophis
 & doloribus nimis affliguntur, & difficile fit purgatio, & adhuc citius an-
 gustias patiuntur hi qui sani sunt. Aegrotantes autem si minime uacuentur, no-
 cet: unde antecedere oportet, ut intrante primum uere purgentur epileptici, as-
 matici, phlegmatici, artetici. Qui autem calida natura sunt multum, quod ama-
 ram cholera deponat dabis. Oportet autem ante extenuare, & incidere pingues &
 glutinosos humores, & poros per quos isti percurrunt & trahuntur: & ut ad ca-
 tarticum aperiantur, haec utiliter fiant omnia. In initio igitur orodes, id est, sero
 similes & adhuc tenues humores si fuerint, expetenda est digestio. Quod si pin-
 gues & glutinosi sunt, quales sunt phlegma & melancholicus humor. In aegri-
 tudinibus autem diuturnis semper digestio expectanda est. In acutis autem pas-
 sionibus cum urgent, etiam in initio possibile est catarticum dari, cum cautela
 multa, motis humoribus existentibus largis uel fluentibus. Sin autem alicubi in
 uno defixi sint loco, aliquo alio adiutorio oportet mouere, & neque catarticum
 dare priusquam digestionem faciat, & in quolibet tempore determinatio fiat.
 Purgatiua autem medicamina non sustinens stomachus, admixtio inuenta est
 bene

euellitur.

C bene olentibus seminibus uel herbis, ut non sola, neque pura uirtus eorum tangat stomachum, & uomicam exciter.

QVAE SINT QVAE PURGANT VENTREM in usu, ex Galeno.

Helleborus niger purgat uentris cholicum & phlegmaticum humorem. Datur autem mixta scamonia. Si autem mitius uolueris purgare, hellebori sufficit trita radix sicca, & supersarsa in dulci uino, aut in oxymelle, quantum pensus est 2 II. Sed & cum lenticula cocta, aut cum ptisana, aut cum iure gallinae sorbere dabis; Si autem cum scamonia miscueris, scamoniae obolum 1 cum 21 hellebori admiscebis aniso, & petroselino, & dauco, propter suauitatis gratiam.

DE CNIDIO COCCO.

Cnidius coccus autem purgat phlegma & choleram, & aquosos multum humores. Est quidem ignitus, & acute purgat. Dabis autem grana numero xxx. Si autem mitius uolueris purgare, dabis grana XXI purgata, & quae intrinsecus sunt trita cum melle, & alphita in mulla bibere dabis. Melius autem facies si cum uino bibat: Vbi enim biberit, modicum olei sorbeat, ut non incendat gulam. Accipiantur autem & cum melle cocto trita grana XX, aut quomodo purgare uolueris.

DE LINEO COSTEO, IDEST, herba mercuriali.

Herbae mercurialis folia molliter cocta, & comesta stercora sufficenter deponunt, sed minus. Plus uero deponit, si decoctionis eius bibatur cum uino temperatum.

DE POLYPODIO.

D Polypodium uero educit phlegma & cholerae, & aquosos humores. Dabis autem radices penso 2 II incisas, non tritas. Trita autem cum mulla aut aqua maliciosa non est, & cum sardinis incisam minutatim dabis manducare ante prandium. Purgat autem & in ptisanis cocta, & cum iure gallinae radix cocta.

DE SICYONIA, IDEST COLOQVINTIDA

Coloquintida purgat phlegma & choleram, dantur autem penso 2 III interiora ipsius in mulla. Mitius autem purgare uolentibus dabis 2 II Semen igitur sicyoniae proiciens, implebis id de uino dulci cum lanugine sua, & calefacies in cineribus ita ut bulliat, donec bene calefiat, hoc dabis bibere quibus non uis deducere fortiter uentrem. Dabis autem hijs quibus cutis exanthimatis liuida fit, & impetigines habet.

DE ALOE.

Aloe autem acutum quidem non est catarticum, stomacho autem aptissimum. Dandum enim usque ad 2 II cum mulla bibendum. Educit autem phlegma & choleram. Optimum autem est, ut etiam per singulos dies sic accipiat, antequam dormitum quis uadat. Deducit autem cibos non corrumpendo, & stercora cum humoribus educit: unde nec sitim facit, & accepta esca bona efficitur: unde si teratur, & cum succo brassicae facias catapotia ad magnitudinem ciceris aut fabae, & exinde accipiantur duae aut tres post coenam, purgat uentrem. Vtiliora autem sunt, si cum resina terebinthina, aut larice fiant catapotia de aloë aut cum melle cocto: melius est si scamonia admisceatur, in drachma scilicet una dealoë, de scamonia scrupulus unus.

DE EPITHYMO.

Epithymus nigram choleram purgat & phlegma, dabis autem sic: Teres epithymum & tricocinabis, & dabis cum uino dulci penso 2 III, & adhuc amplius

Amplius & cum melle salis admiscebis cochlearium medium. Expediſt autē hijs quibus uentofitas eſt, & qui hypocondriaci ſunt, uel indigeſti ſunt, & quibus epar grauatur, uel hijs qui difficile ſuſpirant.

D E A G A R I C O.

Agaricus purgat phlegma & choleram, ſed nō acute. Dabitur autem penſo ʒ ii cum ſapa, aut mulſa, aut oxymelle. Datur etiā hoc modo confeſtus per ſingulos meſes, aut poſt decem ut ſatis dies. De agarico → viii cū acetī cochlearijs duobus fortiter, & admiscebis mellis deſpumati ÷ iiij, & cum calida aqua dabis bibendum, dextro ſtante uento, facit autem podagricis & arteticis. Deponit enim ſpiſſos humores: Accipitur etiā & ſic agaricus, ſcrupulos iiij, ex eo ſoluens cum aqua, addes laticis cochlearium unum, & cum calida aqua dabis mane bibere, & ieiunet uſque horam ſextam.

D E E V P H O R B I O.

Evphorbium purgat aquoſos humores, ſapius & cholericos aquoſos. Eſt etiā acutiſſimum & ignitiſſimū: facit autem ad hydropicos & cholericos, & quibus frigidiffimus eſt uenter expediſt. Alijs autem omnibus turbationem fortem facit cum ſiti. Pro qua re miſceri oportet ſeminibus bene olentibus. Datur cum mulſa penſo trioboli unius.

D E C N I C O.

Cnicus purgat phlegma & choleram, nō quidem fortiter. Oportet autem ſemen teri cum aqua, & exprimi ex eo ſuccum, & miſceri cum uino & iure gallinæ, & ſorberi. Si autē aniſus, & mel, & amygdalæ ſimul admisceantur, **B** ad ictericos ſient catapotia expediſtia: Datur enim penſo ʒ iiij ſufficienter.

D E S C A M O N I A.

Scamonia autem nullo horum catarticonum minor eſt, neque hac aliquid ſeorum acutiſſimum eſt, neque in uirtute fortius. Eſt autem cardialga, id eſt, ſtomacho faciens dolores cum morſu. Habet etiā & malum odorem, & ſtomacho eſt odibilis & indelectabilis, & nimiam excitat ſitim. Pro qua re nec malum eſt. Aliqui uero aloē ei admisceſcentes dant. Quidam autem thymi comas & ſalem. Alij uero ſementes bene olentes admisceſcent. Deducit autem choleram rubeam & phlegma fortiter. Pura autem datur penſo ʒ i. Si autem amplius bibatur, uomitum mouet.

V T N O N V O M A T Q V I S

catarticum.

Quod ſi catartico accepto uomitus fiat, apium intinges in aceto, & dabis maſticandum, ſed & oliuas albas in ſale conditas maſticet, & ſalis acinū teneat in ore. Hac ergo prohibent uomitum fieri. Adhuc etiā & coriandrum odoratum & pulegium, & calamentis. Melius eſt autem requieſcere modice in lecto, & tepefaciat uentrem, & extremos pedes. Quod ſi mox deambulare uoluerit, multus uomitus, & ſtomachi dolor, & uertigines capitis accedent. Cum autem in compositionem ſolutionis uenter coeperit uenire, tunc iam ut deambulet iubendum eſt, & lente ſubmouere ſe debet. Hoc enim magis irritatur uenter, quā ſi acute uel cum impetu ambulet. Veniente ergo euacuatione uentris, ſubleuet ſe, & requieſcat uigilans: magis enim confluet. Tunc etiā ſorbeat paulatim cum aceto modicum aquæ calidæ: etenim mordicationes in uentre delauabit, & euacuationes inuitabit. Qui autem nō purgantur mulſam ſorbeant, & nitrum tritum cum aqua dabis. Melius autem faciet, ſi balanum ſupponas de ſale & nitro confeſtum.

R A D V O M I

C AD VOMICAM MOVEDAM EX RVFO.

VT facile quis uomat, multa consequenter solent euenire, ut bene habeat, modo ut dixi facile possit moueri. Vomica etenim phlegma euacuat, & caput leue reddit. Nam cum animositate manducantes, indigesti fiunt, & uinū multum accipientes læduntur. Prohibenda sunt igitur quæ dicta sunt hijs qui uomere uolunt, & ea accipere quæ stiptica sunt, & licca, sed quæ quidem dulciosa & humida debent esse, & quæ acris sunt. Videtur autem in hijs cum raphanis bene probabilis esse & eruca, & salsamenta. Vteris & origano uiridi, & cepis modice, & porris. Iuuant autem hæc ad uomicam faciendam. Ex leguminibus autem ptisanæ mel habentes, & de fabis farina, & abundantius carnes earum. Vnde non solum succos earum accipiant, sed & tota grana simul glutiant, neque mastificentur, & satis debent uomere. In coctione autem mollia omnia sint. Ceruum est autem, quod & uinum dulce eligendum est, istud enim supernatat, & repidum est bibendum. Oportet autem & amygdalas in melle intinctas comedere, & quæcunque sunt dulcia gustanda sunt. Tunc & melonis, & cucumeris semina infusa & trita cum melle offerenda sunt. Sed & radix cucumeris trita cum melle detur. Qui autem fortiter uoluerit uomere, narcissi bulbos coquens in aqua, eandem aquam temperatam cum uino hortaris ut bibat, & post hæc uomicam prouocabis, intingens digitos in oleū irinū, & sic uomicam irritabis. Is uero qui uomere habet, non cesset, uel intermittat donec omnia peruomat, tunc os lauet, & faciem fomentet cum pulsa aquosa, hoc enim dentibus expedit, & leuius caput efficitur.

D AD VOMICAM DE RAPHANIS, AVT cum helleboro faciendam, ex Philomino.

VOmicam facies ter aut quater post cibum. Ieiunus autem facies ex raphanis semel aut bis. Sint autem raphani acres nimis, id est, radices recentes ex fossa, & incidantur in petala tenuissima, & ante duas aut tres horas priusquam accipiantur in oxymelle infundantur. Postea autem dabis ad comedendum, quousque ad satietatem sufficere possint raphani manducando, & sorbeat sapius de oxymelle. Post hæc usque ad horas duas deambulet. Tertia uero hora accipiat ad bibendum de aqua tepida multum, quantum potuerit, & sic digitis, aut peninis in os missis, irritanda est uomica, ita ut digito, aut penna in oleo cibario, aut oleo irino infundas. Conficiuntur autem raphani alio modo cum helleboro albo sic: Hellebori albi drachmæ III in raphanis inferuntur. Ante enim pungitur cum calamo ipse raphanus, & sic postea in ipsis foraminibus hellebori mittuntur radices. Aliter autem immitti non possint, propterea quia molles sint radices hellebori, & una sic permaneant nocte. Alia uero die proiectis radicibus hellebori, raphanum ut supra incisum & infusum in oxymelle similiter ad edendum dabis, & uomicam facies. Oxymel uero facies sic, in quo raphanos dare debet bis. Mellis cyathum unum, aquæ cyathos duos, aceti cyathos duos, aceti cyathos tres coques ad medietatem.

DE CLYSTERIBVS EX RVFO.

Inectiones quæ cum clystere fiunt, sunt leues uel molles, sunt acres. *Lenes clysteres.* Apalæ autem & lenes sunt, aqua tepida & oleo mixta. Quæ sunt necessaria ut prouocent uentrem causa stercoris in synochis febribus, & causis malitiosis, & hijs qui sunt ex diuturna ægritudine detenti, ut recuperentur & infundantur. *Acres.* uero sunt quæ cum melle, & sale, & de apozima colocintidæ, & centaureæ, & nitro fiunt. Hæc profunt colum, uel ilium, uel ischiam patientibus, ad soluendum uentrem

A uentrem, & ad infraxin epatis, siue ad mœstificationē capitis, & non solum squibala, sed & phlegma educunt. Ventositatem igitur patientibus, calidæ, qui absq̃ uentositate sunt, tepidæ iniiciendæ sunt, & paulatim exprimendum est. Fœno-græci uero decoctione utimur ad mulierū causas, uel qui delicati sunt corpore. Melius uero maxime ad eos utimur, qui siccitatē corporis patiuntur. Lini seminis, aut apozimam iniicimus, quibus mordicationes fiunt in intestinis. De furfuribus autem iniectiones fiunt, sed & de alica, uel pane, aut farre quædam ex se nutrimenta participant, & ideo sæpius cum euacuationes squibalorū, tum nutrimenta corpori præstant & adiuuant. Ad ulcera uero intestinorū quæ non sunt in alto, hæc iniectiones subueniunt. Iuuat autē ad hæc, si prædictis aut cum ptisanæ succis adeps admisceatur porcinus. Betarum autem succos, aut apozimam eis iniicimus, qui tortiones patiuntur intestinorū, aut dolores. Deponit enim squibala & phlegma fortiter, unde & ad epaticos facit, & ad spasmos. Educit autem squibala & diuturnis adaxismis resistit. Adaxismus dicitur mordicatio siue pruritus. Porcaclæ autem succus utilis est ad eos quibus ignitæ aliqua subsequuntur causæ, & quibus uenter squibala dura facit, ita ut meatus de ano nimium extendatur per squibala, & ad erysypilatides passiones, admixtis ei succo, ouo, & oleo, & iniicies ad omnes inflammationes. Hoc ipsum etiā iuuat, quibus strophii fiunt. Ad uentositates uero soluendas, quæ ex frigore nascuntur, facit si coquantur in oleo, ruta, aut cyminum, aut anethum, aut bacca lauri. Iniiciuntur & qui ex frigore febriunt similiter. Magnifice autem iniicitur ad ulcera & inflammationes intestinorum lac, sed & ad tumores intestinorum, & renum, & uesicæ, & matricis: Cui admiscenda sunt confortandi causa & mel, & adeps anserinus, aut porcinus. Hydroleum autem iniicitur ad tensuram extremarū partium stercoreis exeuntis. Similiter & aspaltum, si frigoris causa contingunt dolores, adhibetur. Quod si grandis fuerit infraxis, iniicies cum oleo & aspaltum, siue butyrum. Butyrum autem, quibus ex inflammatione continetur in longaone intestini squibala, & sordida sunt intestini ulcera. Maluæ autem succus, aut decoctio ad diuturnos strophos, & feruores, uel tumores intestinorum, & ani compatiens indignationem adhibetur. Mulsæ autem iniiciatur, quando sine dolore & uitio manent loca intestinorum, stercore instituto molli. Vinum autem & oleum, aut succum ptisanæ miscemus cum iure maluæ & iniicimus, qui opium accipiunt. Vinum autem cum oleo roseo, & uitellis ouorum, aut certe sapa, & oleum tunc iniicitur, quando tenissimum patiuntur in initio. Mulsam uero, aut lenticulæ decoctionem, & mel iniicimus, aut de herbo decoctione similiter, aut ptisanæ succos cum oleo roseo hijs, quibus apostema in stomacho aut colu-
ptum est, iniicimus.

D E M E N S U R A C L Y S T E R I S.

Mensura autem iniectionis sunt heminae tres, media, duæ: minima, una. Sæpius autem duas iniicimus heminas aut tres, quibus maximæ inflammationes & ulcerationes in intestino sunt longaonis, & reprimit quæ superposita sunt squibala.

D E C L Y S T E R I B V S A C R I B V S.

Clysteribus acribus utimur ad ischiadicos & suspitium patientes, & ut nō ab stomacho sit oppressio uentositatis spiritus.

D E C L Y S T E R E I M A G O G O S O.

Clysteris imagogosus fit de styris, de garo siluri piscis insalati ex aqua maritima. Est autem confectio eius hæc, mellis hemina media, aquæ marinæ

R 2 heminae

C heminae duae, aut succi salis tres, & aquae dulcis olei, cotylae tres aut quatuor; Admifcent autem aliqui ova duo.

CLYSTERIS AD MORTALES fungos.

Qui fungos adulteros comedunt, iniiciendi sunt de nitro & absinthio & raphani succo, & rutae decoctioni.

CLYSTERIS AD PARALYSIN intestini longaonis.

Ad paralyfin intestini longaonis cum iniicitur, non continet medicamentum. Quod si non contineatur, multi salmoriam iniecerunt. Alij autem salis amoniaci cochlearium minus admifcuerunt iniectiōni. Nos autem gomo & infalatis oliuis albis quantum cyathi sunt sex iniicimus.

DE CLYSTERE AD LUMBRICOS ascaridas.

Quibus autem nocent ascaridae, salmoriam, aut centaureae decoctio iniicitur, aut absinthij, aut lupinorum, aut aloë, aut cydriæ, cum aliquibus prædictis decoctionibus. A me autem experimentatum est, succus meotidos herbae potatus per dies tres, quantum est quarta pars sextarij, & saepius acceptus hijs quibus nocent ascaridae, eos elidet.

CLYSTERIS AD LUMBRICOS.

Qui à lumbricis molestantur, lupinorū decoctionem iniicies, aut bregmā ex hoc infundes, aut ros, aut salmoriam.

CLYSTERIS AD TENISMVM.

D Quibus delectatio adfellationis frequenter fit, salmoriam modice puram iniicies. Quod si sanguinem fecerit, aut ulcerationē intestini, polygoniae aut plantaginis succum, aut myrtae nigrae in uino decoctae iniicies. Quibus etiam admifcemus aut libanū, aut acatiam, aut hypocistidam, aut psidia, aut stipteria.

CLYSTERIS AD VLCERA intestinorum in dysenteria.

Dysentericis ergo si ulcerata sunt intestina, si sine reumate fuerit, cum lacte uaccino aut caprino admixtas licij 2 II iniicimus, aut gessamia 2 III. Quod si cum reumate multo, aut nimia effusio fuerit, chartae combustae cinerem, aut lentisici usti cinerem, aut diacarton trociscum cum aqua, aut ex decoctione stipticarum specierum iniicies.

DE BALANIS.

Balanis enim utimur saepius propter squibala educenda, ad eos quibus clysteres propter aliquas causas non educunt stercorea. Finguntur autem balani cum sale asfo, & melle cocto, & nitro. De thymo autē cum non cocto melle mixto. Fiunt etiā balani ex resina terebinthina, & nitro; & cocognidium admixtum mediocriter facit, sed inordinationem excitat, propter quod oportet loca ipsa oleo tangere. Adhuc autem & pipertrum, aut piper admifcendum est, & fiet utilis ad paralyticos, & hijs quibus ex frigore hypneomatosis fit. Centaurea autem admifcetur cum pice & cera, & fit utilis ad eos, quibus paralyfin uirga patitur. Infantes autem & granum salis ano impositū iuuat. Fit autem & de fecibus cum nitro balanus, aut cum uua passa, & nitro, & cymino.

AD CAPVT PURGANDVM.

In capite residentes humores per sputum educuntur. Siquidem parua fiat humectatio molesta, piper admifcebis cum mastiche, & dabis ad mastican dum. Si

A dum. Si autem amplius caput uolueris euacuare, peretrum & staphisagrias cum mastiche & liquiritia dabis ad masticandum. Sed & aminonis herbae utriusque radices masticatae phlegma educunt, & capparidis radicis cortice masticata, si est aliqua superfluitas educitur. Aquosa enim superfluitas ex hijs quae dicta sunt detrahitur. Pingue autem & glutinosum phlegma per gargarismum extrahitur, id est, sinapis cum oxymelle aut sapa, & origani, aut hyssopi, eorum decoctio. Ego autem miscui cum oxymelle sinapem: nam gargarismum de sinapi conficies sic: Sinapis ζ I infundes pridie in aceti hemina, & alia die sublatum de aceto teres diligenter, paulatim addendo ipsum acetum, & cum fortiter ad subtilitatem trueris, addes mellis despumati heminam, & simul totum teres, & post haec singula quartaria per tres dies ad gargarizandum dabis. Aut certe hoc modo confectum: De origano, sinapi, liquiritia, peretro, hyssopo, thymo, ireo ana ζ I. Staphisagria ζ I, pulegio ζ I, caricas numero quinque, melle libram unam & semis, aceto ff I & σ . Sapa ff I & σ , coques & dabis ex hoc ad gargarizandum cantarum unum. Si autem per nares purgari oporteat, irritabis cerebrum medicaminibus acerbis, ex quibus aliqua sternutamenta moueantur. Purgat uero per nares anagallidis herbae succus, & utriusque aminonis succus, omnes succi infunduntur in nares, uel immittatur ipsi tantum per se uniuscuiusque succus. Sed & betarum, & cucumeris agrestis succus de folijs in nares missus per se ipsum, & cum betarum decoctione, aut succo ipsius. Ptharmia autem, id est, sternutamenta crudis humoribus, qui circa thoracem & pulmones sunt, & capitis continentur partibus, expediunt. Ideoque in linimenta oris fiunt: Ad haec saponem resolues cum succo betae, & in linies palatum & circa uuam, & bene purgabit, hoc inrinon dicitur, & cito inuenitur. De gitter autem saepius usi sumus inrinon in naribus cum aceto acris trito, aut oleo cum aceto acris usi sumus. Ante unum autem diem infundatur in acetum acre, & sic post tres dies tritum colabis in linteum, & in naribus mittes. Similiter autem & cum oleo infusum, & tritum, uel colatum in naribus mittimus. Cum oleo enim Arcigenes ea usus est in constipatione narium. Cum aceto autem gitter usus est Criton autor.

Arcigenes.
Criton.

DE CYCLAMINO AD ICTERICOS.

Cyclamini succus cum melle ictericos bene purgat aequali mensura. Fit autem inrinon puluis hoc modo confectum: Radicum sicci cyclamini puluere ζ I, nitro eretro ζ σ . Quod si pro nitro elaterium mittas, fortiolem facies. Mixtum igitur puluerem cum canna aut fistula insufflabis in nares, & cum miseris, ad se trahit spiritum, & cum in naribus miseris puluerem, sursum deorsumque eum caput ut attendat facias, & sputet humores qui se in ore collegerint: Haec enim purgatio sine molestia fit. Item ad aurium causas, & surdos, hoc modo inrinon facies: Cyclamini sicci puluere ζ XXI, ireos ζ III, nitri ζ I. Haec enim euacuant caput, & aures in pristinum reuocant auditum.

IRINON AD CAPUT PURGANDUM.

Gitter ζ I. Salis amoniaci ζ III. Elaterij ζ III, tritis admiscebis oleum sicyonium, aut irinum, aut cyprinum, donec ceroti habeant spissitudinem, & repones medicamen in pyxide cornea, & cum opus fuerit inunge intrinsecus nares, & iube ut spiritum trahat ad se. Hoc autem inrinon iuuat eos qui habent diuturnum capitis dolorem, & qui oculorum nimiam habent effusionem, & epilepticos iuuat: Educit enim de capite glutinosos & spissos fortiter humores de cerebro, qui ibidem sunt, & sani fiunt.

R 3 AD MEN

C **M**enstrua enim educūt omnia quaecunq; sunt diuritica; Brassicæ radicis decoctio potata, & per se assa radix, & ruta, & aris, antimon, & diptamnus, & eruca semen. Mouet autem menstrua apposita ori matricis ruta trita cum melle, aut anethi radices ustæ, aut cinis earum cum melle, aut porrorum succus, aut allium tritum appositum, aut smyrna trita cum uino, aut leporis coagulum.

AD SVDOREM PROVOCANDVM.

AD mouendum sudorem est camimola sicca trita cum oleo, si superficies corporis cum eodem fortiter defricetur. Sisileus, peretrū, caciūs, anisus, similiter cum oleo adhibiti faciunt. Nitrum assum non satis tenue, tritum cum oleo facit, & alofantus cum cyprino oleo, & opium cyrenaicum aqua resolutū, & in fricatione corporis assumptum, & potatum ad magnitudinem ciceris.

DE AERVM QUALITATE
ex Galeno.

Optimus aër est, si mundissimus est, & non sit in eo odor, neq; ex lacis, aut paludibus ascendens turbulentus, neq; ex aliquibus baratris uenens aurea percurrans appareat, aut ex cloacis quæ purgant ciuitatem. Turbati enim ex hijs aëres pessimi sunt, & qui nebulosi sunt similiter inutiles sunt. Quemadmodum & qui in cauo loco undique montibus altis circumuallatus, nullam iam se excipit auram.

DE FOMENTATIONIBVS EX GALENO.

D **L**Argare consueuerunt omnes calefactionum fomentationes cutem corporis, & facile euentari faciunt loca quæ tument, & euentatione facta sanguis extenuatur, & si superfluitas multa quidem fuerit in toto corpore, amplius est ubi calefactus locus soluitur fomentando. Oportet ergo ante fomentationem euacuare totum corpus phlebotomo & catartico. Humidæ quidem calefactiones inflammationes iuuant, si ex cholericō humore sint generatæ. Siccæ autem fomentationes, quæ ex subtili & aquoso sanguine fiunt. Sine mordicatione uero calefactiones, quibus mordicant humores expediunt, mordicantes calefactiones, extenuant pingues & glutinosos humores. Calefacienda autem est hypocondria fomentatione & cataplasmate, sed non semper utile est: nam in hijs solis imbecillitatibus adhibetur, in quibus nulla superfluitas in toto habetur corpore. Alijs autem omnibus mala est in nouissimo: in initio autem adhibita in reumatica passione, quia in eis ut reprimatur stiptica adhiberi oportet, ut reprimatur quod desuper fluit, aut certe conspissatum reuma retineatur pinguis factum: & sic postea tempus esse iam perspiciendum est, ut laxetur quod continetur, & sic euacuetur, & maxime quando in epar, aut uentrem descendis superfluitas, stipticis utere proprie ad hæc loca, & sic postea tempus fiet, ut diaphoritica adhibeantur, ut ea quæ constricta fuerant, relaxata digerantur. Ad hæc autem ex decoctione absinthij in oleo fomentari oportet, aut milino oleo, aut sicyonio, aut mastichino. Simili autē modo & cataplasma compositum ad hæc similem habet uirtutem ex calasticis leptomeris, id est, extenuantium habentibus partes & amaras uel stipticas. Colum autem patientibus, aut aliorum intestinorum, aut in præcordijs musculorum, aut peritono à Græcis nominato, miscenda sunt nullatenus quæ stiptica esse probantur. Quemadmodum neque uesicæ, aut matricis, neque ut dictum est, ubi supercurrit adhuc humor. Adhuc etiam si plenitudo inest superfluitatis in toto corpore. Ventosis autem uti oportet, sed corpore euacuato, & non in initio passionis utimur.

D E

M E D

D E C A

Dispertit que
licem emittit
arum sanæ. Oportet
de sic illas impores
dicunt. Si autem
nam fiet ad sple
suntium cum fer
gues fortiter in ple
atur, nec aliquo
aduratum ad neu
sciros maxime sple
nis, & extrahet sed
origanum, aut omi
nicis expediens est. N
us iterum coquas cum
nici, & iterum coquas
mata, quæ non facile
tyrum adhibebis. S
colitate generatos

LAudio in aqua
Lump modo ad
si cubo sicur compen
singulis. Amplius in t
que carum luntrepleti a
mitiore, neq; odorum
mitiores solutio
uæ uapant singulis
culo corporis.

CAlidum uero
Celt indigeltio
lecta sunt migra
flata sunt relaxat, &
fas sine periculo uiro
D E B

EX cogitatione
Ad solendum o
concaularum. Fit au
quæ aut origanum
uirtutem quæ sun
benzoinus subo
na uirtutem in aqu
Necessario in
ceter, perbreuitate c
cum, ad inflammationes

A DE CATAPLASMATIBVS, EX LICO.

Dispergit quæ congregata sunt hoc cataplasma, & spinas, & cannas uel silicem extrahit, & sciros & duritias mollit, & contritiones in pedibus solarum sanat. Oportet autem fermentum acidum malaxari cum sufficente oleo, & sic illud impones. Fortius autem si id facere uolueris, nitrum admiscebis mediocriter. Si autem id cum aceto resoluas, & coquas ut impinguescat, utilissimum fiet ad splenis & epatis sciros. Si autem & thymum, & pulegium, & absinthium cum fermento admisceas, optimum fiet medicamentum. Ficus pingues fortiter in pila cum seminibus tunde, ita ut nihil ex eis non tusum inueniatur, nec aliqua portio, & hoc commisce cum irini olei modico. Facit autem hoc adiutorium ad neruorum ubi fuerint in articulis tumores, & remanerint, & ad sciros maxime splenis & epatis. Quod si addas & nitri modicum, rumpet uulnus, & extrahet scolopas. Quod si admisceas cum ficis sic factis pulegium, aut origanum, aut cimi comam, aut absinthiū tenuiter tritum, & tricocinatū, hydro-picis expediens est. Nam & coctis sufficienter ficus, ita ut solui possint, resolutas iterum coquas cum aqua. In aqua coctis admiscebis hordei farinam aut tritici, & iterum coques, donec constitutio sit cataplasma uulnerū. Iuuat autem phimata, quæ non facile maturescunt. Quod si aliquid uncti uolueris adhibere, butyrum admiscebis. Si autem rutæ folia admisceas trita, in intestinis dolores ex uentositate generatos sanat, & cuminum similiter facit admixto oleo.

DE BALNEO.

LAudo in aquis frigidis lauari. Non existimo autem expedire hijs, qui quocumque modo ad saturitatem cibos accipiunt, sed hijs qui in laboribus degunt, & cibis sicut competit utuntur: sufficit autem hijs qui multum opus habent in frigidari. Amplius in frigida natate debent ætatis tempore iuuenes, & maxime qui carne sunt repleti, ante calefacti fricatione. Sint autem neque mulierum commixtione, neque ciborum nimietate relecti, neque indigesti, neque uomitū, uel uentris habentes solutionem, neque post uigilias. Periculosum est enim, si quis sic utatur aquarum frigidis lauacionibus. Calida autem lauacra optima sunt, & sine periculo corporis.

Frigida balnea.

DE CALIDIS BALNEIS

Calidum uero balneum gratissimum est, & sine periculo hoc opus soluens, id est indigestiones & plethuras digerit, id est plenitudines euertat, & quæ calefacta sunt mitigat, & malaxat, & uentositatem spiritus diffusam, & ubicumque inflata sunt relaxat, & somnum facit, & carnem replet. Est autem ad omnes causas sine periculo uiro & mulieri, puero, & seni, & idiotæ.

Calida lauacra.

DE BALNEIS EXCOGITATIS,
ex Antilio.

Excogitatis igitur balneis calidam præparamus ad infrigidatum corpus, aut ad soluendum corpus, aut spasmos mitigandos, uel dolores, & perfricationes causarum. Fit autem ad calefaciendum lauacrum in aqua, qua decoquuntur pulegium, aut origanum, aut hyssopus, aut thymus, aut satureia, aut laurus, & petretri radix, uel quæ sunt hijs similia. Addimus autem & oleum. Diaphoriticæ autem balneæ sunt, quibus subtiliari uolumus totum corpus. Fiunt autem diaphoriticæ balneæ, ubi sal fuerit in aqua missus, aut aqua ex mari, aut nitrum in aqua mixtum. Melle autem admixto in aqua diaphoritica fit hæc aqua. Sed & de fermentorum cinere, aut de arceotide decoctione facta. Malaxationis autem causa fit lauacrum, ad inflammationes uel duritias permanentes. Inflammatis locis utimur

R 4 malua

C maluz decoctione, ubi admiscetur lini semen & fenogracum post multos labores dolentibus nodis, uel neruis, aut ossibus, & solent dare sanitatem.

Ad reumaticas uero passiones cum inflammatione existentes, ubi plantago & polygonia herba incoquatur, aut sidia, aut rosa, aut rubicina. Ad sperates autem spasmos utimur quidem uel eas quae sine reumate sunt inflammationes. Maxime iuuant ex hydroleo maluz & fenogracum decoctum. Ad duritias autem quae sine inflammatione sunt hijs ipsis utimur, quae ad diaphoresin opus sunt ut exhibeantur. Infrigidari, & constringi per balneas, quae frigida & stiptica sunt materia adhibeantur.

DE AQUIS NATURALITER CALIDIS.

Aque calidae. **E**st enim nitrosa, est & salsa, est stiptiriodis, & est sulphurea, est asphaltodis, est chalcantodis, est & siderizonta, id est ferrea, est etiam & composita ex hijs omnibus. Igitur naturaliter aquae calidae, uirtute sunt calida & desiccatiua quam plurime, & maxime expediunt humidis & frigidis. Iam autem quae nitrodis est, uel salsa, expedit capiti & thoraci reumatizanti, & stomachum humidum & infusum habenti: faciunt & hydropicis, & tumores ex aegritudine patientibus, uel phlegmaticis. Stiptiriodes autem aquae faciunt ad eos qui sanguinem reijciunt, & sanguineum stomachum habent, & mulieres quae non secundum ordinem purgantur, & frequenter abortiunt. Sulphurea uero aqua calida, neruis malactica est & calefactoria, atque dolores omnes mitigat, & stomachum dissoluit & euertit. Asphaltodis autem caput replet, & sensibilia loca laedit calefaciendo, & mollit. Chalcantodis enim ori, & tonsillis, & uix, & oculis praecipue utilis est. Siderizonta, id est ferrea, stomacho & spleni utilissima est. Oportet autem lente in aquam piscinae ingressum facere, ut uirtus reparato corpore accedens proueniat.

DE DROPACIBVS:

Dropaces igitur diuturnis maxime passionibus expediunt. Oportet autem admisceri, si calere uis super hijs, quae calefaciunt amplius, peretrum, cacton, asphaltum. Si autem desiccare opus est, sulphur uiuum, salem, & cinerem fermentorum. Si autem aperire uis, limnice & euphorbium.

DE SINAPISMO.

Sinapismus uero fortior est dropacibus, & in diuturnis factis passionibus multum iuuat. Oportet autem sinapismo uti in pigris passionibus, & in partibus carniuum, quae non facile sentiunt, & insensibiles sunt. Mensura autem fortitudinis sit, quo molestantur fortiter patientes, ut liuida caro fiat, & altiora sint circa ea loca, & post balneum uesicae in hijs leues mitius fiant in cute. Quae autem sentiunt loca, mitius utere sinapismo cum mensura, ut sit rubicunda cutis corporis. Conficies autem sinapismum hoc modo: Ficus aut caricas oportet ante diem in aquam tepidam infundi, & post haec alia fortiter teri, & exprimi & teri, donec diligenter terantur, & sic postea acrem sinapem accipiens, qualis est syriacus & aegyptius, singillatim tritum admiscebis, & superfundes paulatim aquam ubi infusa fuerint caricae, & post bene collectas in unum caricas & sinapem simul permiscebis. Quod si nimis acrem uolueris facere sinapismum, duas partes sinapis, & unam partem ficuum admiscebis. Si autem mediam uolueris facere, aequales mittas partes, si autem leniore uolueris uti, mittes sinapis tertiam partem, & duas partes de ficis addes, cum autem tolles medicamen iubes ad balneum, & in folio mittes, & postquam balneo usus fuerit, si dolores nimios, aut ruborem, uel uescas fecerit, linteum infusum in aqua, & oleo

in oleo mixto sit
si fenogracum habet
um plantaginum
in cataplasm. Ergo
est. Oportet autem

Quos debent
febris habent
nimo ossa & ner
simos neruorum p
partes olei ad igne
inter calcifici baln

Quos debent
febris habent
nimo ossa & ner
simos neruorum p
partes olei ad igne
inter calcifici baln

Omnis autem
uare uidentur
quam methodicam
autem in quibus dif
patientibus locis con
ut quae sunt hijs simi
habent quoniam cogn
da passiois molestia ge

Naturae seme
de uis appe
ter facit. Nam sic
et cum natura
dicos, & he
pleura
lente

A oleo roseo mixto superpones. Aqua autē sit de maluis apozima, aut sambuco, ubi fœnogræcū bullierit uel decoctum fuerit, & post hæc ceroto de oleo roseo cum psimithio utimur. Sciendum uero, quia in acetū sinapi infuso imbecillius fit cataplasma. Ego experimentaui cum aceto, sed melius cum aqua ut dictū est. Optime autem ischiadicis utilitatem facit.

D E S O L I O F A C T O E X O L E O .

Q Vos debemus in oleo calente deponere? Hos qui diuturnis cum rigore febribus laborant, & hos qui copos patiuntur, id est quibus ex labore nimio ossa & nerui dolent, & qui febrientes dolores patiuntur, & eos qui spasmos neruorum patiuntur, & hos qui disuria uexantur. Oportet autem quinque partes olei ad ignem calefacere. Cæterum autem in balneo. In solio uero sufficienter calefieri balneis.

D E H Y D R O L E O .

Q Vi autem in hydroleū dimittuntur? Qui imbecilles sunt cum sindone in solio deponantur, id est quibus ex labore nimio ossa & nerui dolent, aut febribus calent, debent deponi: admiscebis autem in oleo aquam sufficienter. Sit autem nihil minus ab eo.

D E R E C V P E R A T I V I S A D I U T O R I I S
ex Galeno.

OMnes autem diuturnas passiones quamplurime patientes, cum nihil iurare uidentur adiutoria recuperatiua, quæ Græci metasyncritica uocant, quam methodicam nominant, quam etiā omnes methodici solent facere. Ego autem in quibus distemperantia fuerit humida, aut frigida, aut utrinque mixta in patientibus locis consistens, quæ de sinapi & tapsia sunt adhibeo medicamentā, uel quæ sunt hijs similia. Nam siccis & calidis talia non adhibeo. Sæpius autem lædunt qui non cognoscunt passiones, quia multis hominibus frigida & humida passionis molestia generantur, pessima utentes diæta ciborum.

Q V A E S I N T Q V A E R U B O R E M
inducant in corpore.

Nasturcij semen ruborem inducit in corpore, & calorem facit, quod Græci *ῥοιζοειδὴς* appellant, quemadmodum & sinapis. Inulæ uero radix similiter facit. Nam stercore syluestrum columbarum satis frequenter usus sum, & cū nasturcij semine trito & creto pro sinapi usus sum ad ischiadicos, & hemirranicos, & scotomaticos, & cephalæas, & catapleura, aut amoplatas, aut tenontas, aut partidas, dolentes diu, & adhuc ad nephreticas & cœliacas passiones, & ad podagricas, & arteticas, cum nondum constitutio fit pororū in articulis.

D. ORIBASII

D. ORIBASII SAR-

DIANI IULIANI CAESARIS

ARCHIATRI AD EVNAPIVM

DE CVRATIONIBVS.

AD CAPITIS DIVERSOS DOLORES.

SI CAPITIS ex nimio aëris calore dolor obuenerit, conuenit sine sale oleo roseo & non ueteri inungere cutem capitis, & partius erunt urgenda posteriora capitis loca, in initio: Neq; enim hoc sine ratiōe præcipimus, quia nō in initio medullæ spinali hæc passio accessit. Non inuento autem oleo roseo, de omphacino unges oleo. Si nec hoc adfuerit, camimolo. Pueris, infantibus, uel mulieribus, & quibus molles sunt uel solutæ carnes, quibus expediunt in frigidari loca nimis, hoc modo offerenda sunt adiutoria. Tunc necesse est uti aqua nimis frigida, & si niua ta adfuerit, in ea uas in quo oleum est deponendum est. Quod si hæc non adsint, admisce acetū in oleo roseo quartam partem. Nīmīa autem accēsa ex astu inflammatione, superaddes oleo roseo succum semperuīuæ herbæ, aut porcaclæ, aut lactucæ, aut oxylappacij: aut sillion, aut omphacion, id est succum uuæ acerbæ. Admisce interdum & de rasuris cucurbitæ succos.

SI DE FRIGORE CAPVT
doleat.

SI autem de frigore doluerit caput, fomentabis bregma capitis de oleo rutato aut laurino. Si autem opus habuerint nimis ut calefiant, euphorbij mittes in oleo modicum, & unges caput oleo nardino aut amaracino, & frontes in linies de oleo ubi euphorbiū sit tritum, simul & nares, & auriū poros. Quiddam autem & pedum plantas unguunt & anū, * & ad uesperum lauet, & sic cibus euchymis utatur non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alicā, & oua sorbilia sine liquamine, & lactucæ frigidæ, & calida brassicā. Siccant enim uapores: similiter autem & lenticula. Bibat autem omnī tempore aquam. Quod si euertat stomachū aqua, aquæ potioni mala granata immittes, aut malo aut piro ibidem coctis eam sumat. Post hoc autem factum sequenti die lauet calido lauacro, & aqua calida superfundatur sæpius.

DE DIUTVNA PASSIONE.

Diuturna uero iam effecta passione ex calore aut frigore, & generatis doloribus ex distemperātia, radi oportet caput, & uti emplastris aut cerotarijs ex proprijs medicaminibus. Infrigidare enim, quæ calefiunt, Calidas uero infrigidare distemperātijs per ea de quibus sanantur erysypilæ. Calefacere autem quæ frigida sunt per ea quæ calefacere possunt, qualia sunt simplicia, de euphorbio unam quidem habens unciam, tres uero uncias ceræ, & olei libram unam.

DE ACRIBUS HUMORIBVS DOLORES
capiti ingerentibus.

Quod si ex acribus humoribus capitis dolores fiant, qui in stomacho sunt cōgregati, & uaporibus suis caput inquietent trāsmittendo hos, magis per uomitū euacuari oportet eos qui lædunt humores. Quod si qui patitur, uomere non potest, nutririj eum uelocius oportet cibus bene digerētibus & aptis stomacho,

A stomacho, & hoc ipsum mediocri qualitate, & si post hæc absinthium ei dabis bibere, & ceteras dietas ei ministrabis digestarias, ita ut hora tertia aut quarta panis quid offeras, tantum quantum sufficiat, & post datum spatium penè horarum quatuor lauet. Si autem aliquis solum panem edere uoluerit, oliuas aut uuam passam, aut dactylos, aut hijs simile dabis quod suauius est. Malas igitur passiones, ex malis in stomacho consistentibus humoribus, ut etiam in tunicis uentris imbibantur, has euacuari oportet per aloiticum pigra. Si autem calore similis & uentositate spiritus capitis dolor efficiatur, initio quidem ex hijs quæ infrigidant & reprimunt curatio est adhibenda. Post hæc admiscemus aliquid ei quod reprimere potest mitigatiuum, uel quod digerere potest, & sic addimus aliquid diaphoreticum, subducentes paulatim quæ reprimunt, aut amplius quod extenuat & digerit, modicum autem quod reprimunt.

DE CONSTIPATIONE IN PORIS.

Sæpius autem constipatio fit in poris uaporosis uentositate spiritus, sic & humor pinguis & glutinosus, sic ut uix in multo soluatur tempore facta fessione. Si autem supra mensuram febrientis capitis dolores extiterint, non manifestantes crism, frigidis qualitatibus & uirtutibus sunt adhibenda adiutoria, qualia sunt oleum oxyrodinum, id est oleum roseum cum aceti quarta parte, & papauer coctum in oleo. A uino autem abstineant qui dolorem capitis patiuntur, & quæ infrigidant adhibe. Si enim calidi sint uapores qui caput lædunt, roseum oleum eis sufficit, & non satis frigidum adhiberi debet. Expedi autem eis requiescere & dormire, & ad uesperum lauare, & sic cibis euechymis utantur, non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alica, & ceteri superius descripti. Post hæc iterum dormiant & requiescant. Lauent autem alia uice, & sic accipiant cibos similes. Quod si non sufferunt aquæ potionem, uinum album aquosum bibere permittas, & manducet pisces aspratiles, molles carnes habentes, & pipiones coctos sine liquamine, & uinum apozomum ex aqua sola & oleo & anetho, & porros modice coctos, & salem mediocriter supermittis. Remanentibus uero aliquibus in capite uaporibus humorum constrictis uel constipatis, dolore generantibus, roseum oleum iam non adhibebis, sed carminolo oleo uteris calido mediocriter. Post hæc admiscebis ei interdum quidem amaracinum, interdum autem nardinum.

B

DE DOLORE CAPITIS EX PERCVSSURA.

Si autem ex percussura caput doleat, uel ex aliqua ruina contigerit, cognoscendum est si nulla est inflammatio, aut tumor in testa capitis. Quod si intus inflammata sunt loca, non sine periculo erit talis capitis dolor. Existimare autem oportet, ut prius a phlebotomo & clystere ad hæc in initio faciat curationes, & fomentationem cum spongijs, & pilumitas molles lanarum oleo calido infusarum superponere, & alia facere, quæ ad inflammationes fieri expediunt.

DE CEPHALAEA DIUTURNA, ET
quæ difficilis est ad soluendum.

Cephalæam Græci uocant, quando commotiones accessionum nimis & paruas occasiones incedunt, ut neque sonum, neque clamorem sustineant. Oportet autem contemplari prius si plenitudo est quæ hæc facit, aut inphraxis, aut inflammatio aliqua. Cognoscitur enim sic. Hæc enim quæ cum grauitate doloris fiunt, ex plenitudine generantur. Quæ autem cum mordicatione, ex uapore acrim humorum. Quæ autem cum pulsu doloris fiunt, ex inflammatione membranarum capitis fieri.

CURATIO.

C **CVRATIO.** Si cum grauitate ex plenitudine fiat dolor, interiores membranas inflammatio tenet. Si igitur plenitudinis causa humor inuenitur, aut uapor sit, totius corporis plenitudo est. Totum ergo corpus euacuandum est phlebotomo & catartico. Si autē ex imbecillitate capitis accessiones fiant, antispasmi materiam ex toto corpore facies, & sanabis caput. Antispasmi autē sit per clysterē & ligaturas extremis partibus, & frictiones similiter. Sæpius uero etiā per uomitum sunt euacuandi. Curabis autem loca aquosa quidem unguentis antispasmodicis, id est quæ extrahant & non reprimant. Post hæc autem quæ euacuent, & sic quæ corroborent. Reprimit igitur omphacinū & roseum & oxyrodinum, & papaueris decoctio cum oleo: uel oliuæ folia cocta cum oleo & hederæ, & de cimis mentæ uiridis confectum oleum. Adhibebis autem hæc tepida super frigidi & crudi humoris plenitudinē existentem. Frigidum autem adhibebis super calidum & cholericū; deferri autem calidum oleum & magis uerius, & anethinū & sicyonium. Quod si pinguior est plenitudo, spondilion & herpillon coquendæ sunt in oleo, aut pulegij comæ, aut calamentis, aut menta. Euacuant autē humorem pinguem hæc, & uirtutem imponunt locis ipsis, propter quod usq; ad integram sanitatem hijs uteris, & cum ex hijs iuari cœperit, purgabis caput per nares, & palatum, & sternutamēta adhibebis, & in balneo fricari oportet caput cum sindone aspera, & superasperges salem, & nitrum, & sinapi sine oleo.

DE CEREBRI INFLAMMATIONE.

D **I** **N**flammatum cerebrum sæpius & inflatur intantum, ut distendatur & aperiat futura uel commissura testæ, & est ista passio pessima, ita ut in dies tres, aut septem moriatur. Si autem hos euaserit, saluabitur. Cerebrum autem cū intumuerit ab inflammatione consurgunt tempora altiora, & aurium auditus obtunditur, & uenæ eriguntur, & pulsant febres. Interdum & rigor accidit, & dolores molestant. Nunc leuiores efficiuntur, nunc iterum consurgunt grauioribus, & nunc nō sustinet uociferationes in dolore, & nunc surgit à lecto, & iterū mox ad lectum festinat se proijcere, & cum cœperit intumescere cerebrum, habet inflammationē. Rubor apparet nimis in uultu, & oculi foras propellunt, sicut strangulati proueniūt, & intumescit facies, & totum caput interdū, & collum, & thorax. Quibusdam autem & dorsum intumescit, ita ut ex ipso tumore creper cutis. Alijs autem nō crepat, sed uesicæ fiunt similes uelut ab igne. Hæc autem passio fit, & non solum intrinsecus inflammat cerebrum, sed & in tunica eius etiā extrinsecus meninga pertunditur & frangitur. Vocatur autē testæ membrana, ubi tales pessimæ contingere solent passiones.

Meninga.

CVRATIO CEREBRI INFLAMMATI:

M **O**x in primis phlebotomandus est de brachio, & maxime ut uena diuidatur incifura maiori, ut multo cum sanguine calor similis multus exeat. Post hæc autē si gustus permittit, & secus nares & sub lingua uenas incidet. Similis quidem & apophere in facie inflammato cerebro; & hæc cum diligenter feceris, celerius ad alias curas, quas locales uocant, festinas succurrere. Erubrocas autem capiti de hydroleo aut uino & oleo, sicut & alijs membris inflammatis facies. Post hæc uteris & cataplasmate quod infundere possit paulatim. Rades autem caput, & sic pones cataplasma de pane & farina in hydroleo factum, aut de lini semine similiter factum. Nihil uero nimis calidum adhibendū est. Sed & clysteris in primis mollis aut lenis sub reumatifante uentre, ut escæ deponantur, & quæ latere uidentur in capite. Virgente igitur malo expulso, melius

in hie ad uocis
m expurgat & de
odo est facere in fo
fat inter gulum & c
tius solum pollicu
manans in uentre
aut in unia pro
DE ER
F lunt autem
bris, sic & in
tur in eo esse ardo
locum, non fecer
tus in eo frigidus
CVRATIO
me sub lingua & a
uoso cataplasma
hæc adhibet euacu
Sunt enim, quæ
sunt extrinsecus
di sunt neq; calidi
mum autem est fo
ment in facie & col
M Edri igitur ca
re & humore
tumari oportet in pri
Fricatis autem locis de
na capere muscula
pabentur crebris uoc
frigoris aduocata. S
Vriusq; autem admi
xutum. Optima aut
unam, cere uinc. 11
oportet mediam fro
est ad frigidā distem
us, dolorem amput
bium, si tepidū in au
cus semit. Ad hunc
aplatam.

AD AL
Lopezia & op
Vocatur autē o
in. Aliqua autem, q
computatur ex pe
natum. Unde si
Absolutum est, de
lanis hinc sunt pa
lem prius meliorem

Alius fiet & ad uocis admissionem, & oppressionem uel suffocationem, & acredinem expurgat & deponit. Oportet autem & uentosas assumere, sicut consuetudo est facere in sinancicis. Vna enim est causa, sed locis differt. Quid enim distat inter gulam & cerebrum? Vti autem etiã medicamine, quod paulatim mitius soluere possit uentrẽ, & post hæc declinatione accedente, & causam inflammationis minuente, uomicam per os faciet quodlibet medicamen. Optimum autẽ & urinã prouocare, & ab initio, & in extremo, nõ acribus diureticis rebus,

DE ERYSPILIS IN CEREBRO FACTIS.

Flunt autem & in cerebro erysypilã, quemadmodum in extrinsecis membris, sic & in cerebro. Hoc enim patitur, cui fit dolor capitis totius, & uideatur in eo esse ardor, & non sustinet posito uno loco capite, sed mutat de loco in locum, non ferens straturã calorem, & adhuc in frigidare illud desiderat, & uultus in eo frigidus est, & pallidus, & sitis nimia, & deficcatur os.

CVRATIO. In primis mox phlebotomabis eum de brachio, & maxime sub lingua, & adhibebis quã in frigidã, qualia sunt strychni succus cũ oleo roseo cataplasmate. Sed & de uasis quã de terra facta sunt, luto factõ, in linies: hijs adhibitis euacuabis etiam uentrem forti medicamine, febre non existente. Sin minus, clystere: Sin uult uti uentosis, cum nimia flamma appones quã possint extrahere erysypilas in summam cutem. Cibos autem dabis, qui neq; frigidus sint neq; calidi. Nam in capite adhibebis quã in frigidẽ & humectent. Optimum autem est foris apparere erysypilas, Nam cognosces hoc ex rubore si uenerit in facie & collo, & non in primis, sed postea apparuerit.

DE HEMICRANIO.

BMedij igitur capitis dolorem aliqui patiuntur, qui de superfluenta uapore & humore, aut permixtis ambobus fit. Purgari ergo eos aut phlebotomari oportet in primis, aut catastico, & sic localibus curã uteris adiutorijs. Fricabis autem loca de sindone, & digitis manuũ mediã partis capitis & maxime temporum musculum ante accessionis horam, & post commotionis tempus hemicranicis adiutorijs. Si ex calore sit dolor, adhibebis quã habẽt aliquid frigoris adiutoria. Sin uero ex frigore sit dolor, calidis uteris medicaminibus. Vtriusq; autem admiscenda sunt quã corroborant, id est stipticam habentia uirtutem. Optima autem est inunctio calefaciens, quã recipit euphorbij unciã unã, cerã unc. III, olei libram unã, & aliquid de extenuantibus: Vngi autẽ oportet mediã frontem qui patitur, cum temporis musculo. Vtilissimũ enim est ad frigidã distemperantiam. Sæpius igitur illitus, & ante balneum semel illitus, dolorem amputabis. Iuuat autem patientes si sit cum oleo tritum euphorbium, & tepidũ in aurem infundatur: sit autem olei libra una, & euphorbij unciã semis. Ad sifocephalos, Sthoica ibadacũ aqua aut mulsa bibere, aut cataplasmati.

AD ALOPECIAS ET OPHIASEOS.

Alopecia & ophiaseos communis est, & cõmuni curatione opus habet. *Ophiasis.*
Vocatur autẽ ophiasis propterea, quia schema simile est coloris serpentis. Alopecia autem, quia uulpis similat colorem. Hæc autem passio frequenter *Alopecia.*
comprehenditur ex pessimis humoribus in capite consistentibus, & latine tineã nominatur. Vnde speciem malitiã ipsius color cutis capitis ipsius ostendit. Albida enim existens, de phlegmate fieri significatur. Subnigra autem, ex melancholico humore fit, pallida & subrubea ex cholericò humore generat. Vnde in primis malos humores euacuari oportet de aloẽ & coloquintide catapo-

S tijs

C tijs. Quæ recipiunt aloë patite 2 VIII, coloquintidæ 2 IIII, scamoniæ 2 VII, abſinthij ſucci 2 IIII. Cum ſucco autem braſſicæ faciās catāpotia, & dabis ſecundum uires uel ætatem, aut certe gira. Si autem melancholicus humor generat, helleborum nigrum eis admiscebis, aut gira dabis. Si autem cholericus fuerit, scamoniā: purgabis autem totum corpus, & capiti adhibebis purgationem, deinde localibus adiutorijs ſubuenies eis, quæ diaphoreticæ, uel leptomeris ſunt ſubſtantia. Si autem ea ſunt quæ diaphoretica ſunt, & extrahere ſanguinem poſſunt, quemadmodum tapſia, optimum utiq; eſt adiutorium. Radii gigitur oportet caput, & fricari conſiderando. Si enim cum modica fricatione rubuerit caput, cito ſanabitur. Si autem poſt diu, difficilius ſanabitur. Contemplari autem oportet poſt adhibitum medicamen, ne utiq; per nimietatē pluſquam oportet aut competit foris calefaciat cutem. Maniſteſtum eſt autem hoc rubicundo colore apparenſe. Superuſtulari enim periculofum eſt cutem ſæpius hoc ipſo utendo à nobis, ſed tranſire debemus ut molli utamur medicamento, ut reſoluamus uirtutem eius, cerotum aut adipem admifcentes. Adhibenda ſunt autem hæc in aëre calido, omnino talia adiutoria ſine aura ad ſolem: in hyeme autem, in balneo. Quæ expediunt medicamenta in tales paſſiones, calidiſſimum eſt euphorbiū, & poſt ipſum tapſia, & ſinapis, & cardamomus, ſecundum utrumque modum nec in ullo eſt minor liminiſtris, aut adarcis, & bernicariō, & ambo hellebori, & erucæ ſemen, & oleum laurinum, alcioniā utraq; uſta, & radices calami, & cortices uſta, & pix, & cidria ſiue ſoricum ſtercus, & adeps anſerinus, & amaræ amygdalæ totæ uſta. Hijs ergo fortiſſimis medicaminibus liquidum cerotum admifcendum eſt. Imbecilliora autem infundenda ſunt oleo laurino, aut liquida pice. Diuturnas autem paſſiones, & quæ difficile ſentiunt, fortiſſimis medicaminibus curabis. Moderatas autem, & eas quæ facile ſanantur imbecillioribus curabis adiutorijs.

AD DEFLVENTES CAPILLOS.

C Adere capillos facit raritas cutis in capite, & unde nutriuntur ſubſtantia non ſupercurrente. Contemplatio autem eſt ſanitatiſ ipſorum attrahendo ſanguinem, & conſtringere largam pellem per aliqua talia medicamenta, qualia ſunt ladanum, & lentifcinū oleum. Hæc per ſe faciunt: Helcicen enim, id eſt trahentem & continentem habent ambo uirtutem. Ad inueniri excogitando poteſt utile quidem medicamen ad capillos cadentes. Mixtus ladanus cum oleo ſcinino, id eſt lentifcino, maniſteſtum eſt, raſo capiti pinguius oportet adhiberi medicamentū, tonſo uero humidius. Multa autem exiſtente raritate cutis, exiſtimandum eſt pluſ utile eſſe, admifceri pro ſcinino ſuper ladanum myrtite oleum, & ſi hoc defuerit, nardinum in frigidis ætatibus, & tempore calido, & in hyeme. Ante medicamenti autem unctiōnem, fricatiōnem adhibe capiti. Contingit autem ut cadāt capilli ex ægritudine ſæpius: diæta autem ei opus eſt recuperatiua, abſq; medicamine enim multos ſanauit perfecte. Eſt autem & quando ſine ægritudine cadunt capilli, in quibus quæ dicta ſunt utimur. Aut corticē ſambuci incendes, & carbones eius cum cerote admifcebis, & uteris, augmentat & ſpiſſat capillos. Quando iam non cadunt, githe in cenſo uteris, & cū aqua teres, & impones hæc ubicunq; uolueris naſci pilos: maxime autem in ſupercilijs ſi non ſint, aut palpebris. Quod ſi ex igne uſtis locis capilli nō fuerint, ficus folia uſta trita & impoſita cum oleo, faciunt naſci pilos.

QVAE

A QVAE CORRUMPANT PILOS
aut capillos.

TRes sunt differentia, quæ corrumpendo tollunt pilos, & nudant cutem, & dicuntur Græce psyloira, quæ euellunt & rumpunt pilos ut omnino non appareant. Sed hæc quidem cautam inunctionem habent. Sæpius enim non solum si inliniantur loca nuda remanent pilii, sed & cætera ex hijs conficiuntur ut nuda permaneant à pilis: alia uero uestiunt se, alia tenuiores pilos faciunt de grossis exire uel renasci, qualia sunt lixiuuii à saponarijs. Vtilis est & arsenicus, & sandaracis, & calx uiua: fortiora scilicet hæc quæ corrumpunt imbecillioribus mixta. Tenuiores qui facit, proiectoriã habet uirtutem: horum autem mediocres sunt, hordei, & fabæ, & herbi farina, aphronitrum & nitrum. Vsti autem, ad grossos & longos uel duros pilos, uel capillos extenuandos. Vstum nitrum, & ciramidon & glibanum, & ossa ostrearum, & pumices non usti, & usti cirices, & porphyra, uel alia ostrea, uel cochlea usta sippiorum, & non usta alcionum, & hellebori utriusque, & brionia radices. Volens autem hæc facere bene olere, admiscebis ciperum, & melilotum, & rosas, & amomum, & schinoantis, & cini ci syluestris semen, terens cum oleo suprafricabis, & cadent capilli, & melle non cocto dropacizas qualem uolueris locum, & non iam renascentur, & nudum facient locum. Item aliud. De calce uiua partes duas, & arsenici partem unam, hæc mitte in mortario plumbeo, & aquam supermitte aut ptisanæ succum, & cum plumbeo pistillo tere, donec nigrum fiat, & calefacito, & in line. Item aliud. Orizã aut fabam siccam purgatam, aut ptisanas coques in aqua, & succis exinde uteris pro aqua, & admiscens arsenicum & calcem, coques psylotrum secundum consuetudinem, & post hæc admisce smyrnã ʒ i, mastiche ʒ i, pumice asso ʒ v. opobalsamo cochlearia duo, & uteris.

VT CANI NON NASCANTVR.

Tolle coloquintidam acrem, & pertunde eam, & de intus purga diligenter, & ita imple eam de oleo laurino, & adde iusquiamum & arsenicum, & non teras, sed stet sic die una, & unge exinde semel in anno, & pueris faciet pulchros & spissos capillos. De nucis uero cortice usta & trita cum uino in line, loti uero arboris, quam ros uocant sutores, folia eius cum cameli stercore usta, & cum oleo illita, rubeos faciunt capillos. lupini cortices infunde in oleo diebus VIII aut X, & postea in linito balneo. Si fiat autem arboris ipsius quouis modo decoctio in nigros. Nigros autem capillos in line gallæ decoctione infusa, & chalcati, & sidiæ, & ladani cum myrtis inunctio utilis sit. Oleum autem ex syluestribus oliuis quotidie illitum, & magis myrtite in hijs infusum, tardius facit augmentum ad crescendum capillos absque pubertate: Illitum uitis lachrymum cum oleo, & uiridia sarmenta incensa sudantia humorum, cum fabæ farina ex eo cataplasmetur.

DE FURFURICVLIS IN CAPITE.

Furfuricula in capite de pessimis exurgunt humorum liquoribus. Consideratio autem est ut consumatur hoc ex hijs quæ proijciunt & digerunt medicaminibus, ut purgetur corpus repletum quadam cacochymia. De hinc uolentibus confortare caput, admiscenda sunt stiptica, qualia sunt hijs competentia, furfures cinicos mela infundes in aquæ sextario uno, & post fricabis manibus & colabis, & ex hijs succum coques cum acetii media hemina, donec uini pinguedinis fiat, & ex hoc totum caput infundes, & sic postea lauabis in aqua ubi betæ fuerint decocta, aut fœnogræcū, aut lupinū. Vnges autem caput olei

Cirini fecibus. Hæc uteris, quia utilissimum & operatiuū medicamen est. Item aliud. De terra cymolia & sulphure uiuo æqualia pondera tere cum aceto, & in balneo inline, & calida lauabis aqua: hoc autem inungi oportet non solum in balneo, sed & absq; hoc. Nam uirtus eius est ad hanc passionem multum necessaria. Item aliud. De lithargyrio, ruta, oleo, aceto cotylas quatuor teres, & caput inlines. Videtur mihi hoc multum esse utile experimento nimio.

DE PEDICVLIS.

Generatur sæpius in capite pediculorum multitudo de subito congregata in profunda cute, ex superfluitate humorum mediocriter calidorum surgentium. Oportet igitur adhibere desiccatiua medicamenta, & euacuare, & extrahere cõsuetæ, qualia sunt cydria, pediculos & lentes occidit, & hederæ gummi uel succus similiter facit. Sed & staphisagriæ duabus partibus, sandaracæ & natri una parte, una cum aceto & oleo perungitur caput. Oxylappacij radices cū oleo similiter faciūt, aut helleboro albo & staphisagria, & nitro æqualiter in balneo cū oleo uteris, aut de aqua maritima, aut salmoría acri cū aceto fomētabis.

DE ACORIS ET CIRIASI.

ILLæ uero quæ uocantur acoræ in capitis consistunt cute, tenues nimis pertusuras habentes, per quas fluit liquor, quod nos tabem existimamus esse: unde & acoræ nominantur. Humor autem qui exinde fluit glutinosus est mediocriter. Similis est etiã ei passio & ea quæ uocatur cyrion. Sed foramina maiora habet, humorẽ circumtenentiã mellis similẽ. Cõtemplatio ergo est ut euacuentur qui sunt in locis ipsis humores, & quæ desuper fluunt prohibenda sunt. Euacuabis igitur caput, & ante omnia totum corpus, sicut in alopecijs dicta sunt. Parua enim existente passione, sufficiunt in tales passiones sæpius localia adiutoria adhibita, qualia sunt quæ extenuant & digerunt pingues humores. Aliqua autem medicamenta ad eas quæ incipiunt acoras, quando sine aliqua superfluitate est totum corpus, quæ sunt stiptica uirtute, qualia sunt myrtæ, & piceæ cortices, & rubus. Aliqua autem resistentes augmentat acoras, ubi quidem reprimitur quod supracurrit. Vbi digeruntur quæ continentur, miscendæ sunt eorum uirtutes, qualia sunt myrtite oleum, & roseum, & sciminum, id est lentiscinũ, ciperi, & lenticula. Aliqua autem & mediocriter si sunt in summa cute adiutoria quæ digerant, & proiciant sine sensibilitate caloris, qualia sunt betæ, & usta cymolia. Aliqua autem istis fortiori sunt uirtute, ut etiã euacuare possint pingues fatis & glutinosos humores, unde acoræ sunt generatæ, & durissima sunt, & dissoluunt eas, qualia sunt sal calcitheus, & fex uini usta, sandaraca, & calx uiua. Acetum autem utilissimũ est in omni tempore ad acoras. Extenuat enim eas, & digerit, & reprimat. Oportet autem acre acetum esse, & nullum in se habeat uini saporem. Cum hoc enim admiscebis aliud ex alio de metallicis, ut fiant acoræ. Suscipere autem cõuenit ad imbecilliores, & maxime si cum dolore sint, cymolia. Ergo in hijs utilis est & cidria, & samia, aut pompholix, & spodium, & lithargyrium. Nihil autem hijs peragentibus, diacasti puluis soluit, & linis infusam cum aceto acerrimo. Hijs, si tibi uisum fuerit, addes lithargyrii alterum tantum, & cum aceto miscebis. Non autem inuento diacasto, tunc incendes castam, & cinere illo cum aceto uteris. Hoc autem opus est illis fieri, qui scirofarcy sunt, id est duras habent carnes, & non delicatas & molles. Quando autem inflammata acoræ cum dolore surgunt manifestæ, paragoritas eis prius quæ digerant, & malaxent absq; aliqua mordicatione, qualia etrica sunt, id est ad ani dolorem pertinentia.

A D

A AD SCABIEM IN CAPITE, ET SYCO-
des, & acoras generata.

IN capite scabies generata, rutam & stipteriam teres cum melle, & lines ab-
latis capillis, aut sulphur uiuum & staphisagriam teres, & cum pice liquida
miscbis & inlines. Ad parua autem & spissa & rubra ulcera in capite utili simi-
lia ex quibus tabo fluit, rades caput, & lini semen teres, & cum melle catapla-
sma impones. Cochylia ustulabis, & trita cum aqua cataplasmate impones. Fit
autem & aliud ulcus in capite, quod sycas uocant, & curabis illud sic: Capita *Sycas*
sardinarum incendes, & bulbis coctis cum cinere superscripto aceto mixto ute-
ris illitis.

AD OCVLORVM CAVSAS, DE TARA-
xi & splendore in oculis.

TAraxis, id est cōturbatio de fumo facta uel de caumate, aut puluera ut in-
tus uisui incidat, requiescit facilius si discedant à fumo, & caput cooperi-
ant, & discedāt, & in umbra deambulent. Fomentent autē oculos de coctione
chonion: In primis quidem tepida ex aqua dulci, frigida autem postea, & si
splendorem fugiāt, & succudant oculos in aëre, hoc modo componentur. Ni-
hil aliud opus habent, nisi solum ut minus accipiāt cibos, potione uero utantur
amplius propter aestum. Si autem somnus accidat profundus, & oculorū aliqua
causa suspecta sit, hijs ergo neq; à balneis remouendus est usus: cibentur autē
cautius. Oculorum aliquibus accedentibus doloribus quiescere oportet, & su-
perungere palpebras de rosis, aut croco medicamine confecto, & hijs non in-
uentis, tunc lippes & in nocte factæ glutinationes purgantur & leuiganē bene
de pusca loti, & cum ipsa aqua frigida, & siccatum aliquid in oculis ex lachry-
mis mitius faciendum est: iuuat autem eos & uentris subductio.

DE PHEGMONE OCVLORVM.

INflammatione cum dolore si oculi fuerint comprehensi, medicinerit labor
ut sanet. Quod si artifex præsens nō fuerit, interim subuenire eis quæ possi-
bilia sunt beneficijs medicinae p̄sentialibus, ut nō aliquid pessimius incurrāt. Ci-
bis ergo abstinentia indicēda est, & requiē adhibere oportet, & ad caput altior si-
at appositio, & lucorē uitare & sonitus uocis, & neq; alijs aliquibus motiōibus
dolores augmentet, & pedes fricentur, & cōstringantur ligaturis extremæ par-
tes. Mitigatis autē doloribus: facit enim ad inflammationes oculorū herba uio-
læ superposita, & lac mulieris recens cum ouo & oleo roseo extrinsecus impo-
sita. Reumate autē molestante, anacolimā talem facies in fronte: libanū tritum,
& farinam tritici, & oui albumen mixtum, & altiore habeat appositionē ad
caput, & requiescat, & ligaturis utatur in extremis partibus. Causa autē existen-
te ex acireumate, in chimatizas dulci lacte & oui liquore tenui: lippes autem
absterges leniter & molli spongia. Magnis autem existentibus epiphoris, id est
inflammationibus cum doloribus nimijs, cataplasma impones tale. De opio 2 i.
rosis siccis 2 iiii. Croco 2 i. & supermittes melilotæ decoctionē aut sapatam.

DE CALIGINE.

Senioribus autē solet contingere caligo oculorū, & gubernare se debēt per
frictiones & uectationes, & mediocriter uti cibis & acris, & caput pecte-
re, & absinthiū bibere anteq; cibos accipiat, & thymi & origani oxymelitos scil-
liticos, & inungi hijs quæ ad caligines expediūt. Cōuenit autē & sternutamen-
tamouere & caput purgare per apophlegmatismū: de melle autē per singulos
dies inlinere palatum, ut abundantius projiciant phlegma.

DE ORDEOLIS IN OCVLIS.

C

ORdeoli autē in oculis nascentes in palpebris fomētandi sunt cera alba ad diaphoresin faciendā. Oportet autem remissam ceram calefactā cum spato melle apponere; dīgerit enim & galbanus, cum modico nitri appositus. Quīdam autē de pane cataplasma imponūt, & cum soporati fuerint aperiunt.

DE NYCTILOPIS.

AD nyctilopas autē patentes epar hirci assume, & eas ex humore qui ex ipso defluit, dum assatur inunge, & ipsum epar dabis ad edendum, & asini recentem fimum per linteum colabis, & inunges. Viuus autē est, quando in die inculpabiliter uidet, & nocte ueniente peius non uidet.

AD PERCVSSVM OCVLII.

D

QVibus autē ex percussu oculi sanguinolenti fiunt, in initio adhuc inflammatione existente, oculum columbi sanguis calidus aut turturis inchimatus purgat, & fomentatio cū spongia, salis modico cum aqua admixto, si non tunica oculi laxa est. Quod si aliquid tale contingat, aqua sola fomentabis. Bene utiq; fit, si cū lana ouum cum oleo roseo mixtum leuiter superponis oculo, & stibij uiridis folia cataplasmate iuuant. Facit autē & oui uitellū in foco duratū, & cum uino tritum cataplasmate impositū. Sed & de folijs brassicæ cataplasma impositū similiter operatur. Diuturna autē eorum si permaneat causa hzmalops dicitur, hyssopi autē comam teres, & ligabis cum linteo, & depones eā in aquā feruentē, & leuabis, & appones oculis, & subsequēt sanguis ipsum linteū expressum. Consistentem autē tumorem ex percussura, fomētabis cum spongia frequēter, & sic postea nouam spongiā in pusca infusam superpones. Inueterata uero passione facta, sinapē tritam cū aqua appones sine intermissione, & auferes.

AD PILOS ADULTEROS IN PALPEBRIS.

Pilos adulteros in palpebris nascētes quidā cum bursella tollūt, & post modicū dolēt amplius renascentibus pingis & pungētibus. Prius ergo quam euellantur, utilius est glutinari eos ad ordinales pilos de pice & gummi. Optimum autē medicamen fiet hoc modo confectū. Mastiche, & cera, & libanū, & pix sicca in unū adunata masticant simul, donec se adunando permisceāt, & facies ex hoc trociscos, & repones, & cū opus fuerit tolles spato melle calefactū, ut resoluat medicamen, & tanges pilos ut glutinentur.

AD OCVLORVM DOLOREM EX NIVE.

Spatum melle mittētes in oleo ut coloretur, de succo eius inungimus. Tritiscum uero super laminam ferri igneam assantes, & terentes cum uino, inungimus palpebras.

AD EOS QVI IN PALPEBRIS PILOS non habent, aut quibus ceciderunt.

Soricum stercus, & de hirco stercus ure, & de calami græci cinere duplum cum melle miscens inunge. Hoc & melius iuuat, & reuocat pilos.

AD VLCERA OCVLORVM.

Crocum infunde in lac mulieris & tere, admiscens, & gummi albo medicocriter ut contineat crocū, & conficiēs collyria cum lacte mulieris utere.

AD CAVA VLCERA.

Ystineos tere quā tenuissime, & gummi alterum tantum adde, & cum aqua pluuiali tere, & faciens collyria cum lacte mulieris utere.

AD

Abugine
Apparatus
& de succo melle
ID

M Aureolis
partes de
lucio, & felle
cum aqua dupl

C Apro hec
Circas lochy
cus melli mizus
& prallij succus can
adheret, & ad uis
granorum uocur
pone in sole, don
mitte de melle, &
Cum autem det
Hoc autē utiliter
Item aliud
nec absterget, & in

P Tingu, id est,
Pancardum et
dumachus, legonno
& Cappa, & dactylis
AD

P Angues igitur
nes teres ad
unges; nam & de
nec uelut ignem app

AD PVL

P Vltre sunt p
canes. Simeo
co : 1, rotarum h
ma : 1, dactylis
uimnis, & teres
fuit succo pulu
AD

I Vitro matiter
L
cataplasma unguis.

A AD LEUCOMATA, id est, albugines.

Albugines cito sanantur cum oleo tritum diligenter, & inunctum: aut sippix ossa trita & melle conspersa & usta, & trita inunge. Aliqui autem & de succo aminonis utriusque inungunt.

AD MAUROSIN ET HYPOCISIN,
id est, cataractas.

MAurosis autem omnis, & inchoata hypocisis, curantur ita: Vulturis felle partes duas, & prassij succo, & melle attico partem unam, aut maratri succo, & felle tauri recente æqualiter de succo cum duplo mellis, aut felle ursino cum aqua duplo.

AD CALIGINEM OCULORVM.

Capno herbæ succus caliginem oculorum abstergit, ad se trahens non modicas lachrymarum effusiones. Libanotidus quoque & radicis eius herbæ succus melli mixtus caliginem factam ex pinguedine humorum curat, facit autem & prassij succus cum melle. Lactucæ uero syluaticæ succus à reumate & nebula abstergit, & ad uistas facit cum lacte mulieris inunctus: Malo granati dulcis granorum succum exprime, & mitte in uase æreo, & linteo circunda & liga, & pone in sole, donec pinguedinem habeat mellis, & æqualiter ad ipsam mensuram mitte de melle, & commiscens in uase testeo serua. Inueteratum enim melius fiet. Cum autem dormitum ambulaueris, inlines oculos de hoc medicamine leuiter. Hoc autem utilissimum est pictoribus, & aurificibus, & lectoribus, & scriptoribus.

B Item aliud: Geenæ felle cum melle attico mixto utere. Hoc enim caliginis abstergit, & inchoantes cataractas reprimat. Inueteratum igitur melius fit.

AD PTYRIGIAM.

Ptyrigia, id est, unguicolum si inueteratum iam obduruerit, per chirurgiam curandum est. Parum uero existens, & adhuc molle, curari potest medicaminibus. Ignonoccos, id est, sinicionis succus cum duplo mellis inunctus, & sippix ossa usta & mixta sali orictus, reliquat & sanat in oculis ptyrigia.

AD TINCTVRAM ALBUGINVM,
id est, maculas.

Pingues igitur albugines hoc modo curabis: Malo granatorum dulces carnes teres addendo paulatim aquam, & facies ut sint bene trita, & ex hijs unges; nam & de iusquiami succo inuncta, in xv diebus extinguunt, ita, ut nec uestigium appareat in uno anno.

AD PVLCHROS REDDENDOS OCULOS.

Pulchra fiunt palpebræ, & maxime hoc fit pueris, & molles habentibus carnes. Stimeos 2 xvi, plumbo usto 2 viii, lipidum calco 2 i, croco 2 i, rosarum floribus smyrnis, nardo indica, pipere albo, libano masculino, ana 2 i, dactylorum ossa numero xxx. Omnia hæc mittens in olla rudi asfabis nimis, & teres in mortario, quibus addent opobalsami cochlearia 2, teres simul, & sicco puluere utere.

AD REXIN OCULORVM,
id est, rupturam.

Lytho hæmatiten fricabis incude cum lacte mulieris, & ex hoc in die sapis us inunges. Item aliud: Agni folia teres cum aqua, & alphita, & cataplasma impones.

S 4 AD PAL

C AD PALPEBRAS PINGVES, ET SVB/
fanguineas, & miligranij similia habentes.

IN uersas palpebras frica cum spato melle calido, aut cum folijs ficus, & cum melle inline, aut de uino austero cum melle mixto superinunge.

AD PSORAPHTHALMIAM, IDEST,
scabiem in oculis.

MAlogranata dulcia & acydonica, succos eorum coques ad pinguedinem mellis, & linies. Distorticas autem palpebras sanat fici humor illitus, & sale aut nitro utere.

AD DVRAS PALPEBRAS HABEN/
tes, & difficile mouentes.

MEdullam uituli & cerui æquali pondere mixtas, cum oleo roseo cata/
plasmate superpones, aut terebinthinæ partes sex, & lithargyrj partem unam cum cera & oleo resolues, & in linteo induces, & superpones.

SI ALIQUID IN OCV/
los incidat.

AQua aut lacte inchimatizas lauando, aut melle, aut oleo inunges, lachrymas mouendo, attendat in uino, aut aqua. Quæ autem infixæ sunt, resina recenti tanges & tolles, aut capillus sit & maxime hominis, aut porcini pilus. Quæ autem infixæ sunt cum bursella leuabis, & cum lacte mulieris lauabis.

D AD PEDICVLOS IN PAL/
pebris generatos.

SI autem pediculi in palpebris, aut supercilijs fuerint generati, curabis cum melle & uino, inuncta sandarace & staphisagria.

AD EGYLOPAS.

EGylopas curabis, quibus non in profundo offis corruptio est, anthemis folia, id est, camimolæ, masticata & superposita bene faciunt, aut egylopæ herbæ quæ in frumentis sit, succus eius cum farina tritici cataplasmatum sanat, Plantaginis uero folia masticata, & superposita bene faciunt. Post autem si eruperit, nucum maiorum nucleus masticatus & superpositus, donec cicatricem inducat & sanet, ipse ponatur, aut propuleus, & terebinthina cum alica in linteo inducta, aut stipteria cistis sufficienter resinæ terebinthinæ admixta emplastris apposita sanabit.

AD CALIGIA.

CAligiati autem euentant digere caprifici cocti, & cataplasmati, aut fici folia, aut sagapinum superpositum resolutum cum aceto.

AD AVRIVM PASSIONES.

DE SVRDIS.

Humor quidam in aurium poris constipatus, difficiliorem facit auditum, ita ut quidam nec audiant. Oportet ergo hos quotidie lauari cum auriculario clystere, eos quidem qui minus audiunt de aceto albo cum æquali mensura calefacto cum nitro trito; & post hæc iterum lauari aqua calida, & sic inchimatizari hijs quæ ad dyssicorias scripta sunt, qualia sunt hellebori nigri radices tritas cum aceto & melle in aurem mittes, & dimittes medicamen usque dies quinque intra aurem esse, aut cardamomo quod abundet, & nitro quod sufficiat, & confestim leuiabuntur.

AD DOLO

A
AD DOLORES AVRIVM
ex frigore.

DOlores in auribus si ex frigore fiant, quæ calefaciunt sunt adhibenda adiutoria. Curabit citius, si cepe, aut allia in oleo coquantur, & in aurem ipsum oleum mittatur; nam & euphorbij modicum in oleo tepido mixtum, aut piperis puluis diligenter tritus, & cum oleo caldo in aurem missus, iuuat. Iuuat autem & amaricinum oleum, & optime nardinum, & rutatium de extenuantibus, & non de oleo stiptico.

SI AQA IN AVREM INTRAVERIT.

SI autem intra aurem aqua introierit, frequenter oleum tepidum est in aurem mittendum, & sic cum lana molli detergendum, & iterum oleum mittendum est. Mitigat autem & oui albumen quod est lachrymum, & lac mulieris, si in aurem mittatur. Omnia autem quæ mittuntur in aurem calida esse oportet. Sed & adeps anserinus eos bene iuuat. Si autem aliquis in uno pede, qui ex ea parte est quæ patitur stet, & caput in parte ipsa inclinēt, & sic cum illo pede saliat, multum iuuat; & si aliquis ipsam aurem in quam aqua intrauit, fugat alteri, liberabitur.

DE AVRIVM INFLAMMATIONIBVS.

Inflammationes aurium oleum nardinum cum modico basilico resolutum, & in aurē missum, iuuat. Quod si nimij dolores surgunt, necesse est hijs uti quæ stuporem faciunt sensui. Muliebri ergo lacti admiscens oui lachrymum, opium miscebis. Misce autem & castoreum, ad nimios dolores æqualiter, ad leniores autem duplum. Liquida autem sit sapa in qua soluantur. Preparari autē utile est ex multorū admixtione medicamen. Oportet autem nullo modo tangi aurium poros, quando dolores insistant. Fouebis autem cum spato melle, ligatam habēs in summo lanam mollem, & sic cum eo medicamen in aurem fluere facies tepidum, illitum spato melle super initium auris porotenus, ut sic in profundum decurrat. Hoc frequenter & sine intermissione facies, & quod cucurrit extrinsecus, in quantum possibile est non tangat, sed intro tantum penetret, quantum suscipit quod mittitur. Repleta autem aure medicamine, de foris lanam mollem super initium porū, & super totam aurem impones. Post fomentationem autem, sicut dictum est, cum nardino oleo mixto basilico, qui & tetrapharmacus dicitur, & extrinsecus cum molli lana appones. Aestatis autem tempore existente calore, pro oleo nardino roseum mittes oleū ad fomentandum.

SI EX PINGVI HVMO,

re sit dolor.

Quod si pinguis humoris, aut glutinosi, aut ex uentositate spiritus suspicaris esse aliquā mixturam & constipationem in aure, artificiose conijcere debes in tali causa quæ precesserint dolorem, & quæ sint præsentia, multa agente aërum uel ciborum qualitate. Ad frigora autem præcedentia, uentositas inflans consistit, & diæta cacochymia & phlegmatica, & signa sunt, grauitate capitis existente, pingues inesse humores. Hijs accedentibus, nitrum & aphronitrum ad aurium passiones mixtis medicaminibus, & album, & nigrum helleborum, & amygdalas amaras, & aristologiam, & cucumeres syluestres, & brionix radices, & asarum, & draconteam, & ireos, & centauream minorem. Hæc enim purgant poros aurium & extenuant, quæ ex spissis humoribus constipata sunt. Leues autem & non pulsantes inflammationes abundantes, sanantur oxyrodino adhibito tepido, & glaucion si in cute medicinali fricatur cum aceto. Quæ autem extrinsecus

Tetrapharmacum.

C trinfecus aurium apparent inflammationes, uel tumores, aut rubores, ex superfluentibus humoribus, aut ex percussura factæ, lenticulam in aqua coctam teres cum melle, aut cum adipe anserino, & butyro, & myrrha mixta superpones.

AD AVRIVM VULNERATIONES.

Vulneratæ aures uel ulceratæ, & pure ex eis fluente curantur glaucio cum aceto. Quando autem cum reumate fit passio, ex trociscis, id est, andronio, aut polido cum aceto uteris. Quod si pus currat absq; dolore, non minus ipsis uteris. Nihil autem iuuantibus, quæ fortiora sunt adhibebis, ferri squamas subtiliter tritas, & in aceto acerrimo coctas, donec glyum, aut mellis spissitudinem habeant, & sic uteris.

AD PERCVSSAS AVRES.

Vulneratis auribus uel ulceratis panis calidi interiora eius teres cum melle & pones, aut smyrnam cum uino ueteri teres, & inlinies, aut de cochleis carnes teres, & cum smyrnæ misceris medietate, & superpones. Oportet autem hæc non frequenter auferri, quæ superposita sunt.

AD FRACTAS AVRES.

Ad fractas autem aures, smyrnis, mannis, libano, aut gessamiâ bene aduana nata cerotum facies pingue & impones, nullo modo turbantes locū, aut sulphur uiuum, aut libanum cum pice liquida in linteo induces, & superpones.

AD AVRES INCLINATAS.

Quorum autem inclinauerint se aures, de terra unde figulus uasa facit intrinfecus eas implebis. Cum autem siccauerit, uix caninæ succo cum psymithio inlinies, donec resideat & componat se causa.

AD HAEMORRHOIDAS SANGVINIS
fluxu de auribus factas.

* **S**i sanguis de auribus fluat, ut non thrombos faciat, porri succo cum aceto inchimatisabis, deinde autem constringes sanguinem, rubum & gallas in aceto coquens, succum earum colabis & inchimatisabis, aut malogranata in aceto coquens, succum eius similiter misceris, & inchimatisabis.

AD AVRIVM TINNITVM.

Quibus enim desubito sonus aurium fit, aceto cum oleo roseo inchimatisabis, aut cymino & oleo ad mellis spissitudinē factō, aut de succo radicum syluestris cucumeris inchimatisabis. Si autem perseverans sonus diu permanferit, inclinabis patientem in lecto, & nitri triti puluerem in ipsam aurem mittes, & acetum acre tepidum supermittes. Si autē ex ægritudine sonus aurium fuerit generatus, absinthij decoctione fomentabis, & oxyrodinū miscens inicies in aurem, aut ex succo foliorū raphani cum oleo roseo, aut porrorū succo cū lacte muliebri, aut cum oleo roseo, aut succo foliorū agrestis cucumeris inchimatisabis.

SI IN AVREM ALIQVID
fuerit ingressum.

Quod si in aurem lithargyrium, aut faba, aut foenum, aut aliquid huius simile fuerit ingressum, inuolues spato melle summū de lana, & ligabis, & sic in terebinthina intinctum in aurem mittes, & leuiter quod in aure est adglutatum trahes. Non autem obaudienti, omnino sternutamenta mouebis, in naribus adhibito puluere. Hoc autem frequenter facies donec exeat: Donec autē intus est in aure, si inflammatio, aut spasmi accedant, & si animal fuerit quod ingreditur in aurem, scamoniā resolues cum aceto, aut absinthij succo, aut peucedano; aut sulphur & nitrum cum succo raphani, & immittes.

AD VER

A AD VERMES IN AVRE GENERATOS,
aut in poris, aut in cæteris locis.

AVrium uermes innatos mittes aut capparum succum, aut calamentis succum, aut helleborum album cum uino multo inquinatizatos. Ad sordes uero factas in auribus nitri albi puluerem mittes in aurē, & acetum non mittes, & cum lana claudes, & tota nocte sic permittes. Post triduum uero lauabis cum aqua & oleo calido.

AD AVRES HUMIDAS.

MYssa os assum in linteo ligabis, & teres, & insufflabis, aut gallas teres affas similiter, & uteris; aut stipteria affabis, & teres, & oleo suffundes, & insufflabis. Si autē supercreuerit caro in auribus, auferet hoc citius fex uini cū calce uiua, & lixiuā de saponarijs tritā diodis modo cum lana & spato melle appones.

AD PAROTIDAS.

Non sicut in alijs membris inflammationes habentibus utimur in parotidis quæ supprimunt; contrario autem ad parotidas adhibenda est curatio, sed ea quæ adtrahat, quod Græci electicium uocant. Festinamus igitur qui molestant humores ex profundo trahere ad cutem, & cooperari consentiendo naturæ ut apostema fiat, & erumpat foras, ut febris amputetur quæ molesta erat, ut requiescant: permittentes mitigantes tantū & digerentes humores in pus uersos, & euacuare festinantes. Duritia autem si uidetur esse, permiscemus malactica electicis. Mediocres autē parotidas, quibus neq; plenitudo est quæ supercurrat, neq; dolores sunt uiolenti, neq; puris apparitio certat, sanamus fomentationibus de salibus, & cataplasmate, & medicamentis diaphoriticis, qualia sunt siue pnafeos, aut diachylon, & eorū quæ sunt malactica cerota de butyro & hysopo confecta, ciricis usta, & porphyrarum cochleæ, & ostrea in tales duritias & diuturnas parotidas superposita iuuant: Fiunt enim sine putrefactione & sine mordicatione medicamenta, & non solum ipse cinis ipsarum, sed multo magis si uetus adeps porcini absque sale admisceatur. Sine molestia enim digerit hoc omnes diuturnas inflammationes, utique reumaticas existentes sanat. Iuuant autem & scirominas parotidas caricæ coctæ in aqua maritima, aut salmoria, similiter & lupinorum farina coctæ cum mellis modico calcem uiuam admiscentes cataplasma imponimus.

AD NARIVM PASSIONES.

Communis curatio ozinæ & polyporum est, desiccare prius, & corroborare caput oportet. Superponenda sunt ergo aut dianimonis emplastrum, aut de cochleis, quod hoc modo conficitur: Smyrnis & lybano, ana ꝑ i, cochleas minutas & albas de petris diacosias, id est, ducentas, & collectas seruabis eas die una, ut euacuentur stercora, & postea ouorum albumina duo mittes in pilam, & miscebis omnia simul, & inlinies caput, & pones lintheum super, & sic sit usque dies viii, & postea localibus curis uteris.

AD POLYPOS.

Polypo igitur medicamen de succo malogranati utimur. Satis enim magnifice iuuat. Mittes autem æqualiter secundum magnitudinem, & numerum de austeris, & acidis, & dulcibus malogranatis recenter maturis, & confringuntur tota in pila, & exprimes succum eorū, & colatum mittes in uas stanneū. In primis modicum bulliat, ut appareat competens liquor. Illa uero quæ remanserint ex eis tundes diligenter, & teres iterum in mortario totū, & facies collyria similia qualia nares recipere possint eius qui patitur ubi polypus est. Sine mordicatione

C dicatione enim, & absq[ue] passione eius operabitur: siquidem humidior & infusior esse uidetur, tantum malogranata austera amplius mittes. Si autem durius fuerit & acidum, & si grauamen fecerit collyrium adhibitum, aut semper accendatur, incidere oportet secundum usum, & in quo tempore non mittitur collyrium, expresso succo utere in patientibus locis. In linies interius in ore palatum per uuam, si illic ipse apparebit polypus cum lana, aut cum penna. De lana uero inuolues spatium mellis, & sic in succo intinctum adhibebis, & diaphrigis confectum medicamen consumit polypum, quamuis spissus sit, diuturnis adhibitis temporibus. Si autem alicui nimis spissus est, & hæc mordicationem facit, rosæ tritæ puluis adhibitus mirabiliter iuuat. Qui molles & humidas habent carnes, manifestum quia frequenter oportet talia omnia adhiberi. Leuari autem ex ipsis liquidos humores necesse est. Quod si in poris narium ulceratio fuerit facta, curabuntur andronio trocisco, aut poliodore solutis cum uino, quandoquidem cum dulci, aliquando autem cum austero, sapius autem cum aceto. Si quando ergo acer humor supercurrit in narium poros, difficilius ad sanandum ulcus existit, etiam si sine odore malo sit. Si autem cum acredine & putredine sit quod supercurrit, ozinæ fiunt. Curabuntur autem hæc calamentis succo frequenter adhibito, aut ex ipsa calamenti sicca puluerem cum fistula insufflabis, aut puluerem cum melle in naribus adhibebis, & sternutamenta mouebis, ut crusta ex ulceribus cadant, hellebori albi puluerem, ut sternutet, facies ad se naribus trahe re patientem, & post hæc tanges de fecibus cum melle, & linies poros de calcitheo, & calcanto cum melle. Si autem uetusta sint ulcera, & acetum acre mittes.

AD FLUXVM SANGVINIS

D de naribus.

Q uod si ex plenitudine sanguinis adaperiuntur uenæ narium, mouetur fluxus sanguinis mortem interminando: Hoc ergo tempore, uocant simpliciter anagogen. Si igitur fluxus & facile ferat patiens, & sufficiat uirtus: Siminus, & defectio, & angustia fiat, iuuandus est. Quod si accedat fluxus sanguinis, & sapius releuatur ex fluxu sanguinis, & conturbatur, nulla est assumenda materia quæ reprimat. Si autem nimia sit effusio sanguinis, & angustietur, & frigidus fiat, & deficiat subtractus pulsus, & citatus fiat, oportet festinare ut adiuuetur infirmus celerius. In primis leuius agendi sunt à fortioribus adiutorijs, interdum & prohibenda aliqua. Non enim similiter pulsant in passione meningæ, sicut non patientibus. Si igitur passio augmentetur frequenter, & nihil sit quod prohibeat, phlebotomus adhibendus est, ut obtundatur uiolentia frequens effusionis sanguinis, consentiente natura ex consuetis locis. Quod si aliquid sit quod prohibeat, & quædam plenitudo effusionis sit, multa cum spongia tentandum est reprimere sanguinem. In primis igitur cum aqua frigida, postea autem cum aceto admixto adhibeatur, & post hæc cataplasmas de rebus stipticis nares, & facies de samfuco & aceto mixto, aut de uua, & libano, & mannis illita ea loca quæ circa patiuntur, & in naribus adhibebis succum porrorum, aut cepearum cum ouo, aut libanum cum uino tritum, aut mannam in naribus mittes, aut leporis pilos, habentes aliquot limnias, aut calcitheos assos, aut stipteria scistis, aut mifeum assum singillatim admixtum. Quando autem adiuicem omnia sunt adhibenda, & membranam ouorum affabis, & sardinarum capita ures, & cinis earum cerebro imponatur, id est, in bregma & coopertura ollæ capillis subleuatis de uertice: Vel ante, iuschiamo 2 I, castoreo 2 III, gummi 2 II utere. Sanguisugas quoque ures, & cinerem earum cum aceto teres, & in linies.

AD CATAR

A AD CATARRVM DE CA-
pite fluentem.

Catarrus neglectus multas causas malas facit: Inflammantur enim garga-
reon & antiadæ de hijs mediocriter, & tusses accedunt diuturnæ, & passio-
nes non parvæ. Aliqui etiam ex hoc sanguinem expuunt, multi ex catarro &
pus iactant, & pitisci fiunt, & uoce turbantur. Oportet ergo curari omnes qui
catarrum patiuntur, mox minus sunt accipienda cibi, & potio minus est mini-
stranda, & oleo irino facies inungi bregma, & infundi ex decoctione rutæ &
oleo laurino. Componit enim hoc & impinguat quod liquidum fluit. Iuuat au-
tem ut inuoluatur caput, & cooperiatur, & supinus non dormiat. Supinis autem
iacentibus facile in arterias liquidus humor descendit, & ad pulmonem uadit.
Oportet autem eum gargarizare, quæ sunt stiptica, aut rosas in aqua coctis, aut
lentisco, aut certe pulca. Non est autem malum in nares deriuare catarrum odo-
ribus de gitter & aniso, & in nares infundere gitter cum aceto tritum, & betarū
& anagallidis succos; Fluere enim ex hijs humor, qui in pulmonem fluens gene-
rare habebat passionem. Coryza autem modice molestante, componitur facile
oleo irino, aut laurino illita, & lygij semen in oleo coctum, & rutæ semen, &
uelamen, & inedia.

AD STERNVTVS FREQVEN-
tes, & coryza.

Gitter teres, & puluerem in linteo raro ligabis, & fricabis manibus, & nari-
bus ut odoret appones, & ad se ducat odorē: Iuuat thymus in sinu inuo-
lutus, & in cineribus cooperitus, & cum se assauerint teres, & uidebis odorem
ad se ducere naribus, aut smyrnam in uino odorato resolues, & in linies nares
pinguissime.

AD LIVORES MAXIME IN OCVLIS.

Hypopiā, id est, liuores fomentari oportet de mellilotæ & scenogæci deco-
ctione. Post fomentationem uero resolutum collyrium nilo diarodon ex
fomentatione supra scripta, aut certe collyriū diasmyrnis, de uno ex eis collyrio
inunges. Sic enim curabis hypopiam in oculis, si non fuerit diuturna omnino.
Quod si nimis diuturna fuerit, oportet fortioribus diahoriticis curari quæ in-
scripta sunt.

AD INITIANTEM HYPOPIAM CVRATIO.

Initiantem hypopiam recens caseus superpositus cataplasmate curat, aut fa-
ra farina cum melle mixta, & oui uitellum similiter cum melle facit. Quæ
autem diuturna, & iam nigra, aut liuida sunt, de raphanis cataplasma impones,
& tolles liuorem: nam si quando incipiunt hypopiæ imponas, mordicationem
facit. Qui autem cum inflammatione sunt liuores, fomentabis aqua calida, &
cataplasma impones de lenticula cocta, & trita cum melle. Si autē cum incisura
sint liuores diuersi facta, quæ cruentis mulieribus adhibentur appones, & ma-
xime si pus mouere uis, tetracharmacum, & de foris cataplasmate impones ea,
quæ sine uulneratione imponi diximus.

AD IONTOS.

Tumores duri & spissi qui uocantur ionti in faciei cute consistentes, curan-
di sunt ex hijs quæ molliunt & digerunt. Mellis igitur atticus cyathum unū,
& aceti acris cyathum unū miscebis, & inunges diligēter iontos, & cum digito
fricabis, aut stipteria scistis teres diligēter, & supermittes terebinthinam, & ma-
T laxabis,

C laxabis, & sic superpones. Ad diurnos autem iontos, & callosos factos saporis gallici 2 IIII, amoniaci 2 I, libani 2 I, aqua resolues, & facies ad spissitudinē ceroti, & inlines iontos, & una hora transacta lauabis cum aqua tepida.

Item aliud: Nitrum & gummi album æquali pondere cum aceto resolues, & terens diligenter facies trociscos, & siccabis in umbra, & cum opus fuerit cum aceto resolues & inlines. Cum autem siccauerint, cum saponem lauabis, facit hoc & ad octodes passiones, & ad pruritus in facie. Item aliud:

Libani 2 II, Lithargyri 2 IIII, Salis triti 2 II, Sandaracæ 2 II, Solues & pones cataplasma.

AD EOS QUIBUS IN BARBA

sycofes consurgunt.

Lithargyrum & miseum crudum æqualiter teres, & inlines, ut glutinet, hic tunica sola inlines caput, nimis ualidum elaterium salis orictus miscebis, & cataplasma impones, cum spato melle liquidū medicamen. Post medicamen autem superponi opus est lini semen tritum cum aqua: Liquidū autē existente ulcere, à quo aqua munda currat, utere andronio trocisco. Exantimata autem in facie, ferro calefacto superpones lignum paliuri, & quod ex illo defluet tolles & inlines, aut myrtū teres cum uino, & inlines, aut calcantū aceto solues & inlines.

AD EPHELIDAS, ET PILOS,

& lentigines.

Ampeluagias & ephelidas, id est, maculas & pilos, & quæcunq; talia sunt in cute summa, curat amygdala amara: maculas purgant & radices ipsius arboris coctæ, & cataplasmate impositæ. Costū ad maculas facit cum hydromelle, uitis syluaticæ botri, ephelidas & pilos, & quæcunq; hijs similia sunt in cutis summitate facta sanant. Brassica maculas & lentigines, & quæcunq; hijs similia sunt mediocria purgat. Os sippiæ ustum, ad maculas & lentigines facit.

AD ILLUMINATIONEM ET CLARITATEM,

& bonum colorem in facie præstandum.

Cucumeris domesticus & maturus illuminat corpus, & maxime si siccetur sementes eius, & postea tundantur & cernantur, & sic utaris. Crocodili terrei sterces lucidam & tensam sine rugis facit faciem. Similis est autē ei & de sturnis sterces, quando solam oryzam manducāt. Proijciunt igitur & maculas cucumeris agrestis radices contusæ, & coctæ cum aqua, & tritæ, & cataplasmatæ extensam faciunt cutem faciei & albā. Similiter autē & brionis radices in oleo coctæ & illitæ, lucidum uultū: de herbo farina cum uino odorato trita, cataplasma impones. Item de similia succos facies & colabis, & infundes liquorem, & ipsa mensura admiscebis oui albumen donec fiat mellis crassitudo, & ex hoc lina faciem si uolueris in sole. Quod si ad solem feceris lauare facies aqua frigida multum, facit autem & terra alba illita, & maxime mastiche cum ipsa.

AD BONVM COLOREM FACIENDVM

in facie, uel in tota corporis pelle.

Cinere cupressi & ilicis simul feruefacto, inlines totum corpus.

SI A SOLE VRATUR.

Et si à caumate ustus fuerit, sanat bulbus albus cum melle tritus & illitus.

AD SVBASCCELLAS MALE

olentes & sudantes.

Destipteria sciftis 2 I, smyrnis 2 II, acacia 2 III, mastiche 2 I, teres cum aqua & leuabis in attico uase, & cum opus fuerit deterges locum, & uteris;

A uteris: nam si smyrnion cum stipteria & uino odorato teras & inlines, sanabit.

AD ORIS BONVM ODOREM FACIENDVM.

Tollit malum odorem oris uinum cum smyrnio solutum, & ex eo uino os lauetur frequenter, & hynantius tritus & masticatus similiter. Masticant autem alij ireus, aut anisum.

AD LABIA SCISSA AVT FISSA.

GAltae asiana trita puluerem superpones, terebinthina, aut yfopo, aut mele inlines. Quod si profundae fuerint scissurae, inlines caprino seuo curato, aut bouino, aut adipe anserino.

CEROTVM AD LABIA QVANDO A

uento aut frigore scinduntur aut finduntur.

DEcera z i, medulla ceruina z iiii, oleo roseo & nardino ana z v, remittes & utere. Item ut neq; labia, neq; facies ab hyeme scindatur, & exanthimata, dicitur enim hygiraton, terebinthina z iiii, cera terrenica z i & z , oleo roseo z ii. Conficies haec omnia & utere.

AD DENTIVM PASSIONES.

Quando ex senectute dentes laxicant, parua est ad haec curatio per stipticas species, quae gingiuas possint constringere circa dentes. Quando autem ex alia aliqua causa mouentur, contemplari oportet, si humectationes multae laxent neruos qui continent radices eorum, & si hoc est, oportet medicamentum adhibere quod desiccet. Stipteria ergo rotunda cum salis duplo asperges super dentes, aut pteleas arboris folia in uino coques, & facies teneri in ore.

PVLVIS AD DENTES LAXOS.

BGalla asiana z ii, smyrni z i, malogranati corticibus z ii, acedonicae z ii, facies puluerem & utere. Item alius puluis:

Ossibus sippiae z iiii, stipteria scistis z i, acoris radice, libano, smyrnio ireus, ana z i. Haec puluerabis & utere.

AD DENTES LAXOS ET NIGROS

factos, & ad reumatismum.

Galla asiana z ii, stipteria scistis z i, ireus z i Terens puluerem facies & uteris. PVLVIS AD DENTES LAXOS

& gingiuas commixtas.

CVm digitis appones salis amoniaci z ii, stipteria scistis z ii, smyrnij z i, facies puluerem & uteris.

AD DENTES COMESTOS VEL FORATOS.

Desuper currente humore acre in dentibus efficitur. Manifeste igitur & hijs hoc expedit, quod eis desiccet cacochymum humorem. Plurimum enim existente tali humore, in primis capitis prouidenda est curatio, deinde corporis totius. Minuata igitur cacochymia localibus subuenimus adiutorijs. In initio ergo stipticis quae reprimant utimur super currentem humorem. Sapius enim ante inflammationem hoc si adhibeatur, sanus fit patiens. Inflammatione autem remota, quae sine mordicatione calefaciunt & euacuant utimur. Doloribus autem neq; remotis ab eis, ea quae nimis calefaciunt adhibemus, qualia sunt piper, fex uini usta, peretrum & euphorbium. Imponere autem aliquid ex hijs oportet in cauatora dentis, & aliquoties narcoticis eis, qui insomnietatem per nimios patiuntur dolores uteris, Gallam quoque tritam cum licio, aut terebinthinam supermittes, faciens quod possit in cauatora teneri, & ante purgabis foramen, aut caucius cum opio miscebis, & pones in foramine dentis, aut peretrum cum smyr-

T z nio,

C nio, aut opio cyrenaico, & pipere æqualiter cum galbano. Ad commixtos uero molares dentes gitter friges, & terens cum aceto acri cataplasma impones in foramine. Et si non adhuc cõmixtus est nimis, helleborũ nigrum ad herbi magnitudinem cum melle cocto superpones. Iam autem nigris uel liuidis factis dentibus, ex desuper fluente humore, pessimũ hoc uicium est. Sed hoc patientem similiter curabis, sicut & commixtos dentes. Dolore uero dentium cõmixtorum existente, caraxabis, & postquã caraxaueris dentes, sic apophlegmatizabis bene dentem dolentem ex hijs de quibus conluitur dens tepidis, & post hæc in balneo cidriam facies in ore tenere donec perlauet, & cum se deterferit, sic expuat medicamen, & mox sine dolore efficietur. Manifestum est enim.

PVLVIS AD DENTES COMMIXTOS.

D E cornu ceruino usto libram I, salis amoniaci librã I, mastiche ̄ II, squinoanto ̄ II, pipere ̄ I, costo 2 IIII, folio 2 IIII. Conficies omnia simul, & utere.

AD DENTIVM DOLOREM.

D olent igitur dentes sine inflammatione gingiuarum, quando quidem ipsum corpus dolorem habet. Quando autem nerui, qui dentes constringunt, uel ligant dolent, hij fortiori opus habent medicamine, seu quod reprimat, siue quod digerat causam, siue humores, siue uentositatẽ spiritus ex speciebus; & quamplurimã earum cum aceto conficiuntur acri, quã cum uino aut aqua coquantur. Plantaginis radix, & masticata, & cocta, & in ore tenta, & myrtæ cymæ cum aceto coctæ, aut quinq; folij radices coctæ in uino, aut galla asiana in aceto cocta, & in ore tenta, sed abundantius cocta, & helleborus niger cum aceto non satis coctus, & in ore tentus in parte ipsa, aut capparis de radicibus cortex. Quibus autem ex frigore dolent dentes, peretri radix, uini fex, pini cortex, hyssopus, staphisagria, pulegium cum oxymelle coctum, iusquiami semen & folia cum aceto, aut asinæ lacte in ore tentum, hoc & laxos dentes confirmat. Fomentatio autem extrinsecus fiat de salis saccellis aut miliij, aut panitij, calefactis saccellis. Ipsum autem dentem fomentabis cum origano sicco in oleo feruente intincto, & super dolentem posito, aut origani triti cum nitro superasperges puluerem gingiuis & dentibus qui dolent, & mox omnem auferet dolorem. Purgari etiam oportet caput de staphisagria masticata cum pulegio, aut allij spicis quinq;. Myrtæ nigre folia modico cum aceto agitabis cum spatula tedar, & coques usque ad medietatem, & dabis ut gargarizet, & sic expuat ore apertop hlegma, & peretrum masticatum similiter faciet.

AD DENTIVM DOLOREM.

D E pipere 2 III, stipteria scisti 2 III, peretro sicco 2 II, iusquiami semine 2 I, teres, & mittes acetum, & facies trociscos. Purgabis autem dentem, & trociscum tritum cum aceto dabis ad lauandum os tepidum. Probatum enim est.

AD MOLARIVM DENTIVM DOLORES.

A dmolares dentes, de tritici farina 2 II, cum succo titimali miscebis, & super dentes pones, & superpones hederæ folia, & permittes una hora stare & tolles. Sponte enim componitur aut minutatur. Item aliud ad molarium dolores dentium, si sponte à seipsis cadant. De peretro & staphisagria ana 2 I, cidria 2 III, sulphure uiuo 2 IIII, pipere grana XII. Hæc simul teres in sole, & mittes in pyxide lignea, & cum opus fuerit caraxabis dentem & superpones, & alleuabitur.

AD IMBE

El & ceram
mediam pite
terat medicamta, &
facit & mastiche, q
delant, iocurandi fi
tecapueticant, an
A D
Niambus quib
aut de lepore cer
difficultate dentes n
si habent dentes.
A D
Tromali radices c
se ex hoc laudab
est, & ad conseruand
subter scriptum com
iplo fricabis dentes
& in linceo mundo l
A D C
Ostracum olla,
suis uino, Plum
Fruat autem & ad dentes
fusa gingiuis delictat. C
PVLVIS AD
radices;
Emamrore co
Dphalagria
diligenter & utere.
AD GING
cõmixte
De calceus
Dus affabis, Cu
si addens acetum tere
Item cornu ceruinũ
Item ad dentes imes
guæ extenuat, & com
michum I, &
III, folij myrni, ana
ID GIB
A Dignarũ in fla
Arymial est, sen
aut oleum rosilli, & de
legerũ fac masticatione.

A AD IMBECILLOS DENTES

uel molares.

MEl & ceram æquali pondere in sole calido cum aqua resolues, & picis mediã partem admiscebis, & dabis ad masticandum. Si autem minuterur medicamen, & siccum sit uel durum, modicum admiscebis olei. Bene autẽ facit & mastiche, qui illud masticat. Quibus autem terunt se dentes uel ut mollescant, indurandi sunt de stipticis medicaminibus & confortandi: Quod si dentes expauescant, sanat andragnis masticata, aut succus eius in ore tentus.

AD INFANTES QVIBVS

nascuntur dentes.

Infantibus quibus dentes nascuntur & dolent, lacte catulæ in lines gingiuas, aut de leporis cerebro in lines. Facit etiã & si manducetur. Si autem cum difficultate dentes nascuntur, cipro cum oleo rosino & butyro in lines ubi nasci habent dentes.

AD DENTES DENTIFRI

cium ne doleant.

Tritimali radices coques in uino, ut ad medietatem reuertatur, & bis in mense ex hoc lauabis os & dentes, & nunquam dolebunt. Optimum autem est, & ad conseruandos ut non doleant, & confirmetur, & honesti fiant, quod subter scriptum continetur smegma. Caput leporis ustum teres, & ex puluere ipso fricabis dentes: aut salem cum melle teres, donec ceroti habeat qualitatem, & in linteo mundo ligabis, & ustulabis, & sic admiscebis ireus modicũ, & utere.

AD CLARIFICANDOS DENTES.

BOstreorum ossa, & ciricon, & porphyron ures, & cinere earum uteris non satis trito. Pumices autem, libanũ, & ostrea similiter cum sale ustra faciũt. Facit autem & ad dentes hic puluis, & est multum operatiuus, et humiditas & infusas gingiuas desiccet. Ossa sippiæ non ustra trita, similiter illuminant dentes.

PVLVIS AD NIGROS DENTES ILLVMIN

nandos, & putridos dentes, & gingiuas reumaticas
condensat & desiccet.

Demarmore cocto z II, ossibus sippiæ z II, pumice albo z II, staphisagria z I, sulphure uiuo z I, folio smyrni ana z III. Teres diligenter & utere.

AD GINGIVAS REVMATIZANTES, ET

cõmixtos & laxos dentes, & ad caneros in ore facit.

DE calcitheus z XII, cathmia z VIII. Calcitheus quidem in carbonibus assabis. Cum autem coeperit rubere, tolles, & miscebis cum cathmia, & addens acetum teres diligenter, & cum siccauerit, facies puluerem & utere.

Item cornu ceruinũ & caprinũ illuminat dentes, & infusas gingiuas desiccet.

Item ad dentes smegma, quod illuminat & bene nitidos facit, & infusas gingiuas extenuat, & comestas replet. De cornu ceruino usto libras II. Salis amoniaci libram I, & z III costo, mastiche, libano, ana z II. Squinoanto z III, folio, smyrni, ana z II, rosis siccis z I, cipro z III, & utere.

AD GINGIVAS INFLAMMATAS.

AD gingiuarũ inflammationem cum dolore existentem, optimũ est oleum scyminũ, id est, lentiscinũ in calida aqua calefactum & in ore tentum. Sic autẽ oleum nouellũ, & duplici uase calefactũ: Reprimit enim sine asperitate, & digerit sine mordicatione. Horũ maximus usus est ad inflamationes. Facit autẽ

T 3 & ad

C & ad dentiū dolorem, ut supra, proprie acetū, in quo cocta est iusquiami radix,

AD RHEUMATIZANTES GINGIVAS.

AD rheumatizantes autem & comestas gingiuas, cum tumore & dolore, & putredine, optime facit fomentatio hæc: in spato melle lanā in capite eius circumuolutam ligabis, & in feruente oleo intinges, & appones gingiuis donec foris æquetur, & albedo circa in gyro fiat. Sic enim caro quæ comesta erat nutritur. Post hæc autem uteris puluere dentifricio, quem conficies sic: Galla asiana trita ∞ I. Cui addens mirrhæ ad fabæ magnitudinem, teres & puluere utere. Ad gingiuas autem adpones calcantū & smyrnis æqualiter cum melle & modico scistis. Comestis autē gingiuis optime facit stipteria humida cum duplo salis mixta & apposita: Scistin & stipteriam & myrtam teres cum melle & inlines.

AD ORIS DIVERSAS PASSIONES.

SI in ore inflammatio fiat, & totū corpus uideatur esse plethoricum, hoc est, repletum sanguine, aut cacochymum, id est, repletum diuersis humoribus. Si plethoricus est, phlebotomandus est. Si cacochymus, catarticum secundum humorum qualitatem adhibebis. Sed & per clysterem uentrem subduces, & abstinentiam ciborū indices. Quod si nihil humorum fuerit aliquid tale, localium curarū adhibebimus medicamenta. In initio quidem quæ reprimant de stipticis & frigidis speciebus, qualia sunt diamoron, quod accipit omphacion, aut rosarum flores, aut ipsas rosas siccas, balauistiā & cytisum, & gallam asianam, & stipteria, & rorem, & glaucion, & decoctionem myrtæ, & cistum, & rubum. Post hæc autem in itante cura, cum iam restat quod supercurrebat, solum sufficit diamoron, croco & smyrni admixtis, quod digerat inflammationem. Digesta autem iam inflammatione, diaphoritica admiscenda sunt, qualia sunt nitrum, & aphronitrum, & sulphur uiuum, quod est omnibus fortius. Interdum autem sapam, aut mulsam ei admiscebis, aut in pulsa ubi coquatur origanum, aut hyssopus, aut pulegium, aut thymus, aut satireia, aut calamentis. Considerabis autem quæ media sunt uirtute medicamenta, aut in unū miscebis ea quæ expediunt. In statu autem inflammationis, modicū uti oportet ad os pertinentibus medicamentis, ad lauandum uel gargarizandum mitigatorijs, quæ digerant inflammationem: Qualia sunt quæ fiunt de caricis, & furfurum decoctione, & lentiscino oleo in duplici uase tepefacto. Sed & ea quæ stomachica sunt. In statu causa posita, quæ gargarizari possunt, quædam admiscenda sunt: Qualia sunt aquosa mulsæ, & calida sapa. Non autem hoc inuento, calidam aquam admiscebis. Hoc ergo memorauī, ut facilius de præsentī quæ inueniuntur materiæ faciliores, conficere ipse tibi possis medicamenta.

AD VLCERA IN ORE FACTA.

SI autem ulcera in ore, aut ex inflammatione, aut sine hac facta fuerint, si fuerint infixæ, quæ fortiter desiccant medicamenta sunt adhibenda: Quale est defrigis, & per se siccum, & cum melle adhibitum, cuius confectio hæc est. Confectio enim defrigis quod dicitur medicamen, non est proprie species una, sed mixtū ex quatuor speciebus fit metallicis. Chalcanthū, chalcitheim, chalcucecaumenū & misceum, æquali pondere singillatim trita cum aceto, & siccata per fabis, & miscebis in unum, & iterum teres cum uino donec glutinetur, hoc est, pingue fiat ut mel, & sic in ollam nouam mittes, & cooperulo claudes, & creta superlines ipsum cooperulum, & in furnum mittes, & assabis donec carbones fiant, & tolles foras, & iterum teres cum uino, & facies magdalia: & iterum secunda uice similiter assabis, & sic teres, & uteris puluere ubi necesse fuerit: Optima

A Optimus autem est & Mulsæ trociscus, cum uino mulso adhibitus, & rosarum succus & omphacium. Simplicia enim ad oris ulcera hæc sunt sufficientia, qualia sunt diamoron, & rubi, & hijs similia, quæ liquida sunt. Puluis autem ad hæc anthiras sic per se foccus, aut mixtus cum melle, sicut defrigis.

AD HAPTAS.

Quæ autē in summitate in ore ulcera generant, quæ Græci haptas uocant, fiunt autē hæc maxime infantibus, sanantur ex hijs quæ mediocriter reprimunt. Quamplurimæ tamen diuturnæ effectæ computrescentes cancrum faciunt. Infantibus ergo si iam cibos comedunt lenticulas dabis cum modico pane, & medullā uitulīnam, aut ceruinam dabis. Oportet autē admisceri cibis & mala cydonia, & alia quæ sunt stiptica, pira, sorbas & mespilas, interdum & lactucas dabis mixtas cibis; lines autē infantibus si rubra fuerint ulcera, in initio quidem quæ mediocriter stiptica sunt, & frigida: deinde quæ digerant sine mordicatione. Si autē subrubea sint ulcera, cholerae ingerentia molestias, hoc ipsum adhibebis, sed magis ea quæ in frigidant. Si autē subalbida sunt, phlegmate molestante, quæ magis proijciant uteris. Si autem nigra fuerint, ea expediunt quæ diaphorisi faciunt. Maioribus autem, & qui duris membris sunt, sufficit per omnia misceus aut chalcitheus, cum uino stiptico tritus. Si autē sordida sunt ulcera, cum uino mulso tritis lauet. Hæc enim fortia sunt, & nimis operatiua. Mediocria autem sunt, & maxime faciunt ad inchoantes haptas, omphacium cum uino, aut uinum, & mel, & ros, similiter faciunt. Ad infantes autem sufficit rosa sicca, aut flos eius cum uino.

AD CANCRVM ORIS.

B Ex hijs & alijs ulceribus, ex humectatione & calore in ore cito putrescentibus cancer generat: pro qua re fortioribus medicamentis uti oportet sæpius. Ex hijs fortiora sunt, quæ scaras faciunt similiter cauterijs: Qualia sunt ex cartha combusta partes tres, ex arsenico partē unam teres, & utere. Supra autē linteū pones intinctū in oleo roseo & expressum. Sanat enim protegēdo partē.

Item aliud. Ad magnas putredines in ore factas, & quæcunq; in alio membro corporis fiunt, Chalcitheī partem unam, & calcis alterum tantum, & arsenici partem mediā teres, miscebis & utere. Si autem desiccatur os, & saliuam non potest transglutire, ficus coques in uino austero, & purum dabis calidum sorbere, & si non potest, paulatim urge.

AD VVAE PASSIONES.

Quod si gargalio fuerit inflammatus, quæ reprimunt adiutorijs uteris; stiptica ergo ea uirtute oportet esse, mediocri quidem existente superfluo humore, mediocres stipticas species adhibebis. Nimio autem supercurrente humore, stipticis utere. Mediocria autē sunt, gargarismata de dactylis cocta, interdum quidem in aqua sola, interdū & modico mellis admixto, & rosis, & uitis palmatibus teneris, & rubi cymis, & lētisci, & thermento, & ciperō, & hypocistide. Fortiora autem hijs sunt, myrtæ decoctio, & stiptici mali cydonij cymæ, & pruni, & roboris glādes, & castanæ, & mespilæ. Fortiora autem ex hijs sunt, galla asiana, & ros syriacus, & balauſtia, & malogranati tunica, Hæc unaquæque singillatim, aut cum alijs mixta coquantur, & exinde gargarizetur. Oportet autē post hæc puluere leuari uuam, lente educēdo manu foras. Cum ergo desiccata fuerit uua, & pallida sit, & botro similis diu, post inflammationē transactam tūc erit incidēda. Post incisionē autē oportet defrigi medicamine solo, & usq; dum cicatriceē uti, ut ipsa incisura eo tangat. Cicatricē enim diligēter con-

T 4 strictam

C strictam facit, & totum membrum ipsum, & omnia quæ ulcerata fuerint.
AD TONSILLARVM IN

flammationes.

QVæ autem circa gulam sunt tonsillæ si fuerint inflàmata, & induruerint, faciunt antiadas. Quas exprimi oportet medicamine aliquo quod iuuare possit inliniri digitis. Maxime tamen adenas inflàmatas hoc modo curatio adhibita paristhmias, quas nos tōsillas dicimus, iuuat. Molles enim existētes & humidæ uel stringodes, facile suscipiunt reuma, & pendētes fiunt & inflantur. Quando autem competentī tempo re inflàmatio iam digeritur, & aliquis humor glutinosus replet loca, admiscebis quæ ad oris uitia sunt, medicamenta nitrum aut salem, aut aliquid aliud tale quod euacuet phlegma admisceamus. Fautibus igitur inflàmatis, neq; medica mine ad hæc tali utimur, neq; premimus propter molliciem carnis. Iuuant autem paristhmias, id est tonsillas inflàmatas, seu indurescant, liquiritia simul, & tracacantū in sapa cocta, & ex ipsa sapa gargarizet bis aut ter in die. Gaudēt enim loca tam ex hoc mitigata, quàm ex hijs quæ exasperāt, qualia sunt diaphoritica. Exacerbata enim interdum ab acris adiutorijs malitiosa fit inflàmatio. Duræ factæ tonsillæ fiunt difficiles ad sanandum, & dicunt eas antiadas, ad quas fit Aegyptia, quod recipe de melle libram unam, oleo ꝛ VIII, terebinthina ꝛ VIII, croco ꝛ VIII, in duplici uase resolues, & ex hoc lines antiadas. Et si caninū stercus album cum Aegyptia addas, mirabiliter antiadas iuuabis. Sed & humanum stercus admisceas. Magnas ergo eius passiones magnifice sanat. Quod si trociscis bisasa simul admisceas, melius facies: Ad scarodes uero antiadas, ex omphacio puluerē factū appones.

D Item puluis ad antiadas. De galla asiana ꝛ VIII, stipteria scisti ꝛ VIII, sale amoniaco ꝛ VIII, puluerabis & utere. Item alius puluis. De galla asiana ꝛ VIII, misceus, salis affiana ꝛ II, facies puluerem & utere.

AD SYNANGES.

QVando autem synanges suffocantur alicui, cognosci debet si periculum habeat passio. Nam si intrinsecus maior inflàmatio sit, ita ut extrinsecus nullus appareat tumor, & adhuc magis periculum est, si utriusque partis tonsillæ tument, & si gargalio simul patitur. Expediit ergo, si ista signa apparent, quam citius mox euacuari per phlebotomum corpus. Quod si non sit qui phlebotomare possit, geros dabis in tibijs. Subuenit enim quamplurime decurrens. Vteris autem & clysteri acri, & à cibo abstinebis ipsum qui patitur hominem, & post hæc circundabis collum medicamine helotice uirtutis, hoc est quod extrahat humorem. Constipata uero loca, uel constricta materia ad se tracta ut etiam intumescant extrinsecus loca, spes est quod euadat qui patitur. Dabis etiam ad gargarizandum prisanæ succum tenuem, cum melle & caricarum decoctione, & hysso, & origano, & prassio. Digerūt enim in ipsis suffocatis & glutinosis pinguium humorum congregationem. Facit autem mirabiliter ad synanges stercus de cane album desiccatum, & tritum cum melle illitum. Generaliter hoc medicamen ad synanges inuentum est. Oportet autem canem ipsum ossa comedere, & ex hoc album fiet stercus, & magnum ad hoc est si luna plena colligatur, & nulla apparet insuauitas, & maxime ad hæc ualentissima sunt cochleæ, circundatæ serpentis collo, aut ipsa serpens si hanc appendas ad collum, mirabiliter iuuat tonsillas, & quicquid circa collum molestiza cecidit.

AD EOS

A AD EOS QUIBUS OS AVT SPINA
in gutture hæserit.

QUæ autē glutuntur, si inhæserint gutturi, siue os, siue spina, & infixa manent, spongiã hydroleo infusam, aut carnem mollem incisam, quantũ glutiri potest ligabis cum lino, & coges ut glutiat, & cum glutierit extrahes de subito linum in quo ligata est: Solet enim infigere se, & sic extrahi. Oportet autem & panem mollem interius ablatũ dare ad glutendum, aut ficus siccas ad masticandum ut glutiantur.

AD DIAMORON CONFICIENDVM
simplicem ad oris uitia.

Diamoron simplicẽ ac de mororũ succo heminis v, & ipse succus ante coquendus est ad clios spissitudinẽ, & sic addes mellis heminã unam, & coques donec ad mellis spissitudinẽ fiat. Cum autẽ opus fuerit admiscebis in initio, quemadmodũ dictum est, ea quæ reprimãt. In statu autẽ, ea quæ digerãt & mitigant. In declinatione uero inflãmationis, quæ digerẽdo extrahãt. Hoc ipso autem modo & de succo uiridium nucum corticum facies ad oris medicamen, & de sapa, & de malogranatis, & alijs quæ austera sunt. Eis uero quæ habent pinguem succũ, mel minus mittes. Si autẽ aquosior fuerit, ante decoques. De piris autẽ aut malis succos, adhuc autẽ & ceterorũ pomorũ æquales cum melle facies. Stipticis autẽ nimĩũ existentibus, qualia sunt corna, interdũ quidẽ dupliciter, interdũ autẽ & tripliciter mittendum est, qui nõ ferunt medicaminis qualitatẽ. Si autẽ mediocris fuerit inflãmatio in tonsillis, aut in uua, aut in alio aliquo loco, p̄dicti succi & ros marinus, qd̄ rhomen dicũt Graci, aut libanotitũ uocant. Ad maiores autẽ inflãmationes, malogranati austeris succus oportet, aut mala cydonia, aut utrũq; secundũ prædictã rationem admiscebis mel, & fiet mediocris. Optimus autẽ & fortissimus fiet, si tota tundas malogranata, & coquas in sapa. Oportet autẽ non solũ ad reprimendũ fiat medicamen, sed & dia-phoriticũ est, & forte esse uideretur, si in prædictis dum coquantur addas pulegi-um, aut hyslopum, aut origanũ, aut thymum, aut calamẽtim. Colatũ enim uti-
B le medicamen est.

AD EOS QUI IN ASPERA ARTERIA
quæ dicitur gargala, ulcus habuerint,

Qui in aspera arteria ulcus habuerit, intrinsecus tunicæ gargalæ curant si extrinsecus aliqd̄ desiccatiũ adhibeãt medicamen, & supinus iaceat in lecto. Dabitur aliquod liquidũ medicamen, qd̄ ad ulcera oris proficere potest, & in ore tentet dum supinus iacuerit, & exinde fluens in gargalã descẽdat, & sanentur ulcera.

AD UOCÈM ABSCISSAM.

Succos brassicæ cum melle coques, & dabis ut electariũ. Item aliud quod ad tussim facit: Lini semen contritũ & cretũ, & uuam passam cretã sine semine, nucleos pineos frigos, auellanas purgatas æquali pondere teres, & mel non coctũ admiscebis, & dabis exinde cochleariũ unum. Item ad uocẽ sub lingua tenendã. Arteriaca ad uocẽ raucam, liquiricia ʒ VIII, smyrni ʒ XXIII, terebinthina ʒ XXVI, tracacanto ʒ XXXVIII; unamquãq; siccã teres singillatim & cernes. Resinã uero in pilam mittes & tundes, & supasperges pulueres, & mixtas colliges, & fingens collyria ad fabæ magnitudinẽ Aegyptiæ, & siccabis in umbra, & cũ opus fuerit dabis unũ aut duos sub lingua tenendos, & dum resoluentur liquores glutiri facies. Oportet autem hoc medicamen ut citius contundatur, quia dum contunditur, cito siccat.

AD

C **T**ussis est uitium humoris qui descēdit de capite per palatum intra arteriā, quam nos asperā arteriam appellamus, & rustici gargalam uocant, & mouet tussim, sicut in pletoricis, aut in peripleumonicis. Fit autem & si fauces fuerint exasperatæ, uel arteria trachea tussis initiū, aut si in ea aliquid cibi uel potus fuerit ingressum, mouet tussim. Sed & distemperatā frigida facit tussim, simul & organica per quam spiramus. Tussiunt autē mediocriter, qui ex distemperatā tussiunt, & nihil proiciūt, & sic proiciūt absq; uolentia ut nō reprimant, & sic cōtinent spiritū, sed etiā stare faciunt tussim cum spiritu intra se diutius si tenuerit. Nā & calefacta quæ infrigidata sunt loca amputant tussim. Signū autē taliter tussientibus est respiratio subito nimia, irritante scilicet frigore extenso. Nam mitius respirāt in domo manentes calida, & aut parue, aut certe nullo modo tussiunt. In gargalio uero existente tussi, sic cognoscitur: quia manifeste de capite descēdit reuma in arteriā, & ad pulmones peruenit, non satis expuunt, & qd' expuūt tenue est. Oportet autē cognoscere qd' expuūt, ab hijs q' spissum & glutinosum expuūt. Sanamus autē eos q' ex tenui reumate tussiūt, quæ exaspata sunt mitigādo uel impinguādo, diacodion dabis, aut aliq' anodinū antidotū. Quibus autē ex pinguibus & glutinosis humoribus tusses generant, quæ extenuāt & incidūt dāda sunt medicamēta: Qualia sunt, centaureæ maioris radices. Difficilius anhelātibus, & ad inueteratas tusses expediēs est gitter. Catarrhos sanant calidū in linteo ligatū, & naribus appositū, ut odore. Ex thorace uero tussim, & catarrhū, & coryzā, & branchū curat decoctio hysopi, & ireus uel pinus, iuuat frequēter data. Electariū uero facies, pinum pingue tolles, maxime quādo, ppria resina circūuoluta est, coques in aqua cū prassio recēte, & sic postea aquæ ipsius decoctioni addes mediocriter mel, & coques iterū donec ad mellis spissitudinē reuertat, & uteris ad eos q' de thorace & pulmonibus tussiunt. Et si pinus non adsit, de solo prassio coques aquā, & cū melle electariū facies, & iuuabis. Itē ad tussim Diacalamētis, Aniso ∞ III, fœniculi semine ∞ III, calamētis ∞ I, cymini ∞ II, pipere ∞ I, & 6, gingibere ∞ I, ruta uiridi ∞ I, nitro ∞ I, melle qd' sufficiat. Dabis cochleariū I, aut II. Item aliud: Diabutyri, De melle ∞ III, butyro recente ∞ III, cymino 2 IIII, addes melli despumato butyrum, & iterū coques, & sic cyminū addes. Itē antidotū Philoxenis autoris ad tussim. Facit em̄ ad tusses diuturnissimas, & ad omnia quæ de thorace nō facile pijciunt, facit & ad impijcos: purgat em̄ uulnus & cicatrat, & ad sanitatē pducit: facit & ad uiscerū infraxin. De aristolochia longa & rotunda ana 2 XII, gentiana 2 XXI, lauri baccis siccis 2 XIX, rutæ semine, prassio 2 XII, smyrnis trochlitæ 2 XXVIII, melle quod sufficit. Dabis autem ad auellanz magnitudinem cum mulsā, aut cum oxymellito.

AD SANGVINEM REICIENTES.

Mox in primis periculosissima est sanguinis nimia reiectatio, si sit absq; possibilitate euacuatio. Iuari ergo statim qui patiuntur possunt de hijs quæ intra scripta tenent. Tota enim passione medicorū est operatio ad sanādū, si portulaca māduce. Est enim ad hanc multū opatiua si succus eius bibat, aut balaustion, aut rubimora, & flores roboris, & secunda cortex prini, & membrana quæ sunt in glande interiores. Coquentes ea maxime utantur. Ficus autem ad primum multum operatiua est. Euisi radix, menta, ad recentes est eruptiones, facit & centaurea maior 2 II, data febrientibus cum aqua, sine febribus cum crine. Malo granata, lentisci foliorum succus, samnios, aster, ad omnes

Trachea ar=
teuid.

D

omnes Similiter &
glos potatus solu
ita locuina cum
Ristolochia
Aristolochia
terro quibus sive
relio & fides su
ns, & dabis coc
be succos colabo
dabisum coc
P
Laurentis e
I
corpus form
quæcip sime hui
to mētib. Dabim
no, qui mediocri
untur, in declina
sunt pūana succ
paululū mel acie
& ireus.
L
Ateris dolo
I
sua caulis
le, ut illū dolo rem.
B
AD DO
S
Inul coques fa
S
hij, & cum succo
reia medicorū
AD N
I
Nflammat
I
ellendens, cū
rit in mīllis, &
mixto oleo reser
mis locis lasis in p
ti eius extinguitur
resolū corupei dig
papal m. A uiter et
flumatiōes, & mani
stema mīllis po
cia parci in cis, e
fūmā mīllis, ad s
tota, & uapal m
uocū cū sive tere
na, & uapal m
ungūit mēllis,
cum melle, lapidē
etiam in lūco lapidē

A omnes. Similiter & Iemnia sphragis, ad thrombos autē factos de sanguine coagulatus soluit, & maxime si de lepore fuerit. Soluit etiā thrombos de ficu facta lixiuua cum aqua potata, & thymus, aut satureia cum aceto cocta.

AD ASMATICOS.

Aristolochia rotunda cum aqua potata asmaticos iuuat. Centaureæ maioris radices, spondilion fructus & radix, calamentis, hyssopus, ireus, giteroū quæ sub situla sunt, ubi cū aqua stant inueniuntur unum mittes ff in uase testeo & friget super carbones. Albos autē factos teres, & mel coctum superpones, & dabis cochleariū unum ieiuno & post cœnam. Item aliud: Squillæ crudæ succos colabis, & addes mellis alterum tantū, & coques super carbones, & dabis unum cochleariū ante cibum & post cibum.

AD PLEURETICOS.

Pleureticis ex calefacientibus rebus nō soluuntur dolores, euacuas totum corpus: fomentationibus uero uteris absq̄ periculo, & mordicatione, & quæcūq̄ sunt humida, siue aquā dulcē & oleum in uesicā bouis mittes, & sic fomētabis. Dabimus autē ad hāc passionē medicamēta quæ extenuādi habēt uirtutē, qui mediocriter inflāmationes patiunt, & qui fortiter inflāmationes patiuntur, in declinatōe inflāmationis, aut iam pfectius quietis. Mediocres ex hijs sunt prisanæ succus & mulsæ. Fortia autē sunt acaliphis semē, & quādo admisceat paululū mel acribus herbis, quales sunt hyssopus, organū, calamentis, pulegiū, & ireus.

AD LATERIS DOLORES.

Lateris dolores si sine febre sint bdelliū & costū in potione datū sanat, brassicæ caulis ustæ cinis mixtus cū adipe porcino ueteri & appositus ubi dolet, tollit dolorem. Diaphoriticum enim fortiter hoc medicamen.

AD DOLORES DIUTURNOS IN THORACE consistentes sine febre.

Simul coques scenogracum & pingues dactylos, & cum cocti fuerint colabis, & cum succo iporum mittes mel abundatius, & coques ad carbones, ut sit mediocriter pinguis, & uteris multo ante cibum.

AD MAMILLARVM PASSIONES.

Inflammatæ māmilla sanant mirabiliter si spathos de palæstra, & si duriores esse uideris, cū oleo ciprino, aut roseo adponas. Quod si lac coagulātū fuerit in māmillis, & inflāmationē fecerit, utilissimū est si ouo integro utamur admixto oleo roseo. Non solū autē hæc ad māmillas inflāmatas, sed in alijs plurimis locis læsis in palæstra sanitas est inflāmatis locis & māmillarū: etenim ignita eius extinguitur uolentia, & qui superfluunt reprimit humores, & qui intus residēt corrupti digerit. Fabæ etiā farina ad māmillas & testiculos optimū est cataplasma. Aufert enim ab hijs locis indignationes, & mediocriter infrigidat inflāmationes, & maxime quādo coagulat lac in māmillis. Noxiū uero agonis apostema māmillas puellarū, phibet crescere, aut ad horā inflāmat & puerorū: testiculis porci incisis, de sanguine ipso illitæ māmilla nō crescunt. Si de lacte turgescunt māmilla, ad spargosās māmillas adhibebis lenticulā coctā in aqua maritima, & cataplasma impones de menta, uel cum alphita & sale fomētabis. Aut crocū cum lacte teres, & in lines, farinā fabæ per se cū alphita cataplasma impones. Aut mala cydonia cocta, & cū melle trita impones. Item aliud: Si de lacte turgescūt māmilla, aut quolibet modo inflantur, columbarum sterces terens cum melle, superaddito modico de cera remissa ut emplastrodis fiat, & inducitum in linteo superpones, & mox subuenies.

C Non dimittet in mamillis lac coagulari, si de cera alba ad milij aut phasio-
li magnitudinem numero X, per singulos dies transglutiat.

AD COLVM CVRATIO.

In coli intestino, seu in alijs intestinis acer & mordicās insidet humor: lædun-
tur igitur sub calidis cibis uel medicamentis, & à cibis abstinentes irritantur
dolores. Cōstituendi sunt ergo, melius temperatis utantur. Oportet ergo in pri-
mis clysterē adhiberi ex mulla, aut ex succo ptisanæ, & cibos euchymos, & qui
non facile corrumpantur accipiant. Fugienda autem sunt quæ extenuant, & ca-
lesfaciunt. Oportet autē & euacuari humores, aut temperari. Neutrū enim hoc
fieri poterit: Fugiendū est & narcoticū medicamen in talibus passionibus cōsti-
tutis, quia non solum qui stuporem sensui faciunt releuant dolorem, sed impin-
guant qui extenuari habebant humores, & in frigidari calida magnifice iuuat:
pinguibus autem existentibus & glutimosis humoribus, doloris causa nullo
modo adhiberi debent narcotica medicamenta, id est, quæ opium recipiūt. Re-
leuari quidem uidentur hoc dato stupefacto sensu, & postea peius patiuntur,
& impinguatū amplius humores difficile absterguntur. Curantur autem tales
passiones neq; nimium calidis: Augmentāt enim dolores subardentes, & fusis
humoribus spiritus uentositatis augmentatur. Sed quæ sine nimio sunt calore,
extenuantia & absq; inflatione sunt. Nam alijs omnibus, & speciebus primis
absq; inflammatione si nullo modo sit febris hoc offerimus, & tiriaca medica-
men fortiter iuuat tales passiones, quibus febres nō accedunt. Quibus sunt, nō
de milio, aut panico ad fomentandū facelli, & in oleo coques extenuandi par-
tem habentia & nō infantia medicamina, & sic colatis admiscebis in oleo ad
pes pullinos, aut anserinos absq; sale & iniicies. Non autē mitigatis ex hijs dolo-
ribus iterum iniicimus, admiscetes oleo ipsi castorei aliquantū & opij, ad ma-
gnitudinem uniuscuiusq; nō plus quàm fabæ in una hemina olei. Oportet autē
in ipso oleo lana floccos infusos ad anum imponere: oportet autem ligari forti-
ter lanam ad anum appositam, ut facilius teneatur. Lycon, id est lupi sterces da-
tum in potione, & maxime quod album est, cum aqua aut uino tenui secundū
consuetudinem, bene iuuat colicos, nō solum in accessione, sed etiam in decli-
natione. Si enim mitigata nō fuerit passio perfectius aut mitius, & diuturna effi-
ciatur, dato stercore, melius & ualentius est si nō terram tangat, sed super cespitem
cadat, & exinde colligatur sterces super cespitibus uel herbis inuentū. Sed
& ossa quæ cum ipso stercore inueniunt data in potione, iuuant colicos.

*Stercus lupi-
num.*

AD LUMBRICOS.

Lumbricos igitur rotundos sufficiens est ad occidendum absinthium, abro-
tanum, calamētis, cardamomū, brassicæ semē, menta, lupini puluis ex hijs
in potione, aut cum melle in electario, aut in pusca potatus. Gitter autem non
solū comestus, sed & cataplastatus uenter extrinsecus: perfici quoq; folia, ad
uentrem apposita. Ascaridis autem inuentioni de calamentis succum adhibe-
bis, aut cidria. Latos autem lumbricos occidunt mori radicis cortices. Ptereus,
quam nos filicem dicimus, radicis 2 IIII in mulla acceptæ, & camæleontis ar-
boris radix, oxyphanum cum uino austero datum: Occidit autē eos & costum.
Ego uero ex magistrorū experimento, & nostro longo probato iam tempore,
hoc catartico in hijs semper utor. Scamonia scrupulo I, euphorbio scrupulo I,
& 6, combustarū pennarum puluere scrupulo I. Nitro penso siliquæ unius, in
mulla, aut cum uino dulci dabis bibenda. Salubrius autē continget, si ante alia
uel cætera

*Arteria acrim
quæ abrotati
si lumbricos la
ri bocas, & filia
die & nocte aut
cos: Abrotanum
mum nobolor
Cerna ceruim
alua: Malogra
cardamomo:
ad ascaridas. A
lato lumbricos
III, dabis in hy
Myrta, cardam
n excant, una est
na + VII, came
Nylonella uat
est, ante dabis
tri + II, polype
A D*

*R Orem &
R aut filicem
Alpita dabis bib
C Oques galli
C Oques ad f
om, unio, auter
ficus, facit apposto
corate + VIII, ex
Spirico, & tritas
A D*

*O Walluie
res, & supe
aqua, & rodinur
ficus + IIII, ouo
oleo uoleo cecotæ*

*Cretam cimoliam
A D*

*I Nm aut uere
ris datura Iim
ua lacos mabris*

*H Hamonida
Ha aut sem
fous. Reprimat*

A uel cætera acrimonia edat. Inijcias autem ad lumbricos molestantes aquã, ubi coquat abrotanũ cum melle & nitro & oleo. Item alterius autoris emplastrũ ad lumbricos latos & rotũdos, & ascaridas, & serpẽtes in uentre: Lupinos, lauri baccas, & fel taurinum supermittes, & pones ad umbilicum, & fasciabis una die & nocte, aut certe duabus aut tribus. Item alterius autoris ad latos lumbricos: Abrotanum, cornu ceruini rasuram, coconidij, & sisami ana 2 I, cardamomum triobolon dabis cũ hydromellito bibere. Item ad lumbricos electariũ. Cornu ceruinum urens facies cum melle electarium, dabis ut accipiat. Item aliud: Malo granata acida, & radicis cortice mediana, ana 2 IIII, piperis 2 IIII, cardamomo 2 VI, prassio 2 II, dabis postea cum aliquo cibo comedere. Itẽ ad ascaridas. Axungiam ueterem intra anum mittes. Item aliud electariũ: ad latos lumbricos: Gummi arabico 2 I, pterea 2 III, cardamomo 2 I, nitro 2 III, dabis in hydromelle aut cizico. Item ad serpẽtes in uentre & lumbricos. Myrrha, cardamomo 2 IIII, nitro 2 I, scamonia tres obolos, aqua ff I, ut totĩ exeant, una est datio. Item ad latos lumbricos: Antidotũ diaptereõn, pterea 2 VIII, scamonia, gitter, cardamomo, sale, nitro, ana 2 II, dabis bibere in hydromelle aut cizico. Item aliud: Pterea 2 IIII, dabis similiter sicut dictũ est, ante dabis omnino acres res manducare, Ad des autem cardamomi 2 II, nitri 2 II, polypodij 2 IIII.

AD EOS QUI MULTVM VOMVNT,
& non continent cibos.

B Rorem & cuminum teres, & dabis 2 I in oxymelle cyathis duobus bibere, aut foliorũ uitis, aut palmitũ tenerarum succo calicẽ unũ colabis, & cum alphiã dabis bibere. AD ANI PASSIONES.

C Oques gallam rubeam & teres, & cataplasma in ani inflammatione appones, & ad foras exiens intestinum, si fortius opus fuerit fieri adiutorium, in uino: Si autem leuius, cum aqua coques. Succus autẽ scinus, id est lentiscinus, facit appositus & ad ani, & ad matricis prouinam. Item aliud: Pini cortice 2 VIII, cyparissi pilis siccis 2 II, molipdinis 2 II, ante lauabis in uino stiptico, & tritas super sparges.

AD IGNITAS INFLAMMATIONES
cum dolore ani.

O Vi assi uitellum teres cum uino albo, & de oleo roseo cerotum supermittes, & superlines. Item aliud: Panem mundum tritum & coctum in aqua, & rodinum oleum superpones cum ouĩ uitello asso. Item aliud: Rosi siccis 2 IIII, ouorum in igne coctorum uitella duo cum uino albo teres, & de oleo roseo cerotum supermittes, & uteris.

AD ANI PRVRITVM.

Cretam cimoliam teres, & supermittes cerotum de oleo myrtite, & utere.

AD RAGADAS IN ANO VEL IN

ueretro.

I Nano aut ueretro scissuris membri factis quas Græci ragadas uocant, cineris de rasura lintei facti & uisti, & amilixuales partes teres, & foliorum oliuæ succos miscebis & lines.

AD HAEMORRHOIDAS.

Hæmorrhoidas multũ effudentes sanguinẽ reprimĩt aloẽs superasperfa, aut ferri squama, aut plumbi uisti puluis ex aceti aut uini decoctione fatus. Reprimĩt autẽ hæmorrhoidas myrta, quæ cõmiscet oleo amaracino aut

V irino

Cirino illitas. Reprimūt autē confestim de acacia rubea 2 IIII, tracacanto 2 III, singillatim teres & miscebis cū aqua, & induces in linteo, & impones. Item aliud. Tollit enim hæmorrhoidas mirabiliter, cocnio sicco 2 II, iusquiami succo 2 IIII, stipteria sciftis 2 II, calcanto 2 II, sinopide, psimithio, ana 2 I, cerotum roseum supfundes. Si autem interiores fuerint hæmorrhoidæ, ex medicamine interius lines: faciunt autem & ad hoc mirabiliter sandaracæ, & arsenicū, & sciftis, ana 2 VIII: Superlines, & præparatus ponitur donec moriatur, & cadit in media hora desiccatus, & ab ipso base dissoluitur, in lines autem in circuitu. Resoluit autem ista stacte, & lixiuium in circuitu lines ceroto, & hoc facies ad solem, aut ad ignem.

AD MATRICIS ET VERETRI VLCERA.

In ueretro ulcera, nel in matrice, aut in ano sine inflāmatione cōsistentia, desiccatiuis opus habēt nimis medicamētis: Qualia sunt de cartha usta, & anetho usto, & de sicca cucurbita usta. Ad sicca autē, & quæ recētia sunt ulcera, & aloës medicamen bonum est. Ad hæc omnia autem eorum adynon est ad sicca ulcera, & in nullo minus operatiuis est pompholix. Si autem humectius fuerit ulcus, picæ cortex per se ipsam, sed & lithus hæmatites. Si autē profundū fuerit ulcus, prædictis manna admiscetur: facit autē ad ueretri ulcera panchristi ygron. Si autem in matrice aut uesica ulcus fuerit, hoc ipso opus habent medicamēto. Nam & ferramenta opus sunt intus, effectus est & quæ resolunt medicamēta, & utiliora sunt sicciorebus, qualia sunt crocus & pompholix, & aloës mixta oleo roseo, aut plantaginis, aut alicuius alterius succus.

AD TESTICVLORVM ET SCROTON PASSIONES.

D Ad scroton & testiculorum dolores, butyro, resina terebinthina, æquali pondere mixtis uteris, aut lini feminis farina cum aqua cocta. Cui admiscebis smyrnæ decimā partem, & resinæ similiter, & cataplasma impones.

AD TVMENS VERETRV M.

Vitis folia numero XXX, psimithio 2 V, libano 2 I, teres & cataplasma impones. Uteris uero & fomentatione de aqua maritima frigida, & mitigabitur si ueretrum sursum ad uentrem suspendas.

AD VLCERA SI EX SVDORE IN TESTICVLIS FIANT.

Quod si de sudore ulcera in scroto fiant, gallas tritas, aut stipteria superasperges. **SI IN VERETRO NASCANTUR TYMI.**

Ex eo cadio melaterio superpones, aut piri semētes superpones tritas, aut fardinarū capita trita superpones, aut hirci fel superpones.

AD RAGADAS, ID EST FISSVRAS IN VERETRO.

Ragadas in ueretro iuuat resina frixa cum oleo roseo trita, donec mellis crassitudo sit, admixto oui uitello cocto. Item aliud: Hederæ folia sicca & usta terens cum oleo in mortario plumbeo, ex hoc illita scissura sanabitur.

AD TESTICVLORVM INFLAMMATIONES.

Vam passam exossatam cum cymino teres & impones, aut ordeī farinā coques in mulsā & suppones, aut cyminū cum butyro aut resina æquali pondere remissa impones. Ad testiculorū uero ruborem terra cymolia cum aqua ante inlines, & dimittes sicari, ante fomentatas aqua calida, aut resinam siccam

A siccam teres, & smyrnion paruo teres, & cataplasma impones. Si autē discortica
ti fuerint testiculi, cinis de sarmentis cum nitro & aqua admixtus sanat catapla-
smate.

A D P R I A P I S M V M .

Priapismus est augmentatio ueretri, permanēs in longitudine & latitudi-
ne circūdatus sine aliqua cōmotione libidinis. Inflat autem uentositate
spiritus, scilicet de quo inflatur ueretrū. Generatur ex humorū glutinosorū &
pinguium submediocri calore. Prouidendū est ergo ut non possit calefieri ue-
retum, sed ut infrigidetur leuiter cum oleo roseo, & aqua facto ceroto cōtuso,
& de oleo camimolo ueretro, & lumbis superpones. Dieta autē & medicamen-
ta adhibenda sunt extenuantia uirtutē absq; calefacientia manifesta. Adhiben-
da sunt autē quæ naturæ sunt congrua, experimēto inuenta, & herbā nympheā
bibat & agni sēmen, & rutam uiridem cum pane mixtam comedat. Hoc ergo
initio nō dabis, calefacit enim multū. Sed postq; usus extenuantibus euacuatō-
nibus fueris p uomitū, & hoc oportet fieri; Etenim uētris reuma natū proximū
est ueretro.

Q V A E S I N T Q V A E V E N E R E O S
actus excitent ad libidinem.

A Caliphis semen & bulbi, rapæ semē, dauci radices, & mediocriter semen
eius, menta & costum incitat cum uino & melle datum. Satyrion, cruca,
cicer, faba, polypodiū, nucleus pineus, ornimi semē, anisus, asari radix cocta &
comesta, & scincus qui & crocodilus quæ ei circa renes sunt, si bibātur, fortiter
irritant libidinē. Sed & oua perdicis excitant. Porri uero semē in uino puro po-
tum. Vulpis autē testiculis siccatis, & pulueris inde facti unum cochlear in po-
tione cum uino datum, sine latione absq; siti tensionem ueretri facit.

B Q V A E S I N T Q V A E P R O H I B E A N T
libidinis impetum.

Agni semen frixum & nō frixū, & folia eius, & flores: quia libidinē extin-
guūt prohibita sunt, & non solū comestū, sed & in potione datū, siue etiā
substratū in lecto. Ruta uero similiter prohibet, & lenticulæ decoctio potata mi-
nigat tensionē ueretri, & porcacla comesta, & lactucæ semen potatum.

A D E O S Q V I B V S S E M E N F L V I T,
aut per somnum patiuntur.

Lactucæ semē potū prohibet semen, unde & hijs quibus in somnis cōtin-
git datur hoc, & canapos syluestris semē datur, & si frequēter fuerit pota-
tum, desiccatur generandi facultatē. Plumbi lamina lumbis supposita seminis la-
psum retinet. Nympheæ uero radix & semē prohibet semē uel fluxum seminis,
uel hijs quibus per somnū molestat exuberās plus quā oportet, cum nigro ui-
no & austero potatum amputat anethi semen.

A D E O S Q V I V R I N A M N O N C O N T I N E N T .

Vescicam capræ aut ouis ustam bibat in pulca, ad uesperū uero sitiens se
collocet. Facit autē & aquilæ cerebrū ad magnitudinē ciceris cum adipe
anterino æquali mensura & gummi tantundē contritū, si totū glutiat facta ca-
tapotia aut mixta alphita comestum. Item leporis testones miscebis cū uino
odorato, & dabis bibere anteq; dormitū uadat, & liberabis. Herbā quoq; cala-
mētis, & smyrnā, & mentā dabis bibere anteq; dormitū uadat: lines uero uere-
trum cymolia cum succo uitraginis.

A D M A T R I C I S P A S S I O N E S , I D E S T
suffocationes.

AD suffocationē matricis iuuat potata de agarico ʒ i, in allio ʒ iiii, cum
uino. Plantaginis semen aut succus cum uino. Onex, id est ungula de
V 2 cochlea

Cochlea potata: acetum squilliticum sorbeat. Odorationes autem uel suffocationes excitant asphaltum, castoreum, galbanum, pix liquida, lucernæ stuppa, aut licinius extinctus, capillus uetus, ruta sylvestris, silphium, allium. Suffumigatio autē fit ad hęc gagate lapide, onyche quæ est in purpura, asphalto, castoreo, galbano, silphio, cornu ceruino. Apponitur autem ad ueretrum ruta cum melle trita & in lana suscepta.

AD MENSTRUA PROVOCANDA.

EDucere si uolueris menstrua ante dies tres aut quatuor uenam incidēs in talo, aut in tibijs gersis dabis, aut de ambobus talis uenas incidēs, ita ut post unū diem de alio tollas talo, & iterum post hęc tenues dabis cibos, nunc & ante v, aut vi dies curationis incipies. Post suffraginis autem euacuationem, aut tali, dabis castoreū cum pulegio, aut cum calamente bibere. Euaquat enim fortiter. Educit autē menstrua bene pulegiū & calamentis, id est mentastrū cocta in mulla & potata, & sicca quidē trita & tenuis puluis in mulla datus. Calamentis autem fortiter operatiua est. Harum autē potionū tempus est utile post balneū in sabanis. Sic enim data potio multo plus operatiua est. Diptamnus & herba sabina similiter datæ. Utiliter autē ad hęc datur & pigra quod aloē recipit 2 c, & de alijs speciebus ana 2 vi. Deducit mēstrua & ampilon prasson, quādo ex frigidis & pinguibus continēt humoribus. Cicer uero & lupinorū decoctio cum myrrha & melle admixta appositio. Suffumigatio autē & de capparibus radicis corticibus & cassia. Quādo autē ex plenitudine simul & pingui superfluitate constricta excludunt menstrua, centaureæ maioris & minoris radicū succus apponitur, & maratrū, & gitter. Quando autē glutinosi & pingues humores constringunt, & prohibēt menstrua, petroselinū, porrū, apium, allia, smyrnion, storax potata & apposita, raphani comesti, adiantus, amomū. Incatissima autem educūt mēstrua aqua ubi decoquunt sambuci folia, artemisia, diptamnus, laurus, coniza. Cataplasma autē ad secundas & menstrua educēda de artemesia adhibitū in hypocōdria, fortius autē educit, ita ut pecus educat, lolij farina cum porri succo mixta & imposita, & cyclamini succus cū melaterio & lolij farina. Medullā ceruinā, galbanum, amoniacū, & oleum æquali pondere teres, & uteris. Opopanaci obolo uno collyriū faciens superpones: hoc enim sine periculo est experimētatū. Educit autē mensibus tribus aut quatuor hęc. Bulliat autē herba sabina, & uiuum pecus corrumpet, sed & mortuū extrahet. Et centaureæ maioris radicū succus idem operat, & calamentis succus potatus & appositus. Smyrna & cidria apposita, & splis si in cōmixtione linas ueretrū, non concipit. Hoc medicamine ut entibus nihil secundo uti opus est lupinorū decoctione cū myrra & melle apposita, & ex lupinorū farina cataplasmata. Cui addes centaureæ minoris succū & appositus eijcit: cyclamini succus illitus sub uētrali: Etenim est corruptio fortissima in pefso cū melle appositus. Elateriū autē appositū quæ cōcepta sunt corrumpit. Castoreū autē cum pulegio, aut calamētī experimētatū est ad educendū pecus, uel secundas obligatas brassicæ succus cū lolij farina appositus.

AD FLUXVM SANGVINIS
mulierum.

Non propria passio est aut similis matricis, quæ uocat fluxus sanguinis, sed ex omni corpore ista euacuatio. Contingit autē hoc hijs quibus molles sunt carnes, & phlegmatica est natura quam plurime. Fluit autē interdū quidem rubrū, quod est sanguinis liquor. Interdū autē albū, quod fit à phlegmate. Hoc non autē à phlegmate est. Sed rubeus si sit, ex cholericō humore augmētatus & aquosus, interdū ex rubeis fit cholericus, & sapius sufficit ad sanitatē ex toto corpore

A pore facta purgatio de super augmentato humore. Contemplatio aliqua est totius curationis ad desiccandū, sine nimia aliqua calefactione totius corporis, & circa matricis loca, si utatur ex interuallo ex hijs quæ stiptica sunt. Purgari ergo totum corpus cōuenit per uentrē, & urinas, ut digerat. Rarefaciendum est totū corpus fricando superficiem, & ungerē utilius ea quæ expediunt. Faciunt autē ad sanguinis foeminarū fluxum, porcacla si edatur, aut succus eius potatus, rubi semen, & flores eius, & de roboris uel castaneæ pomis, secūda quæ adhæret glandibus cortex. Similiter quæ fiunt inter utruq; mediæ, maxime coques eas, & sic uteris, facit autem & ilicis. Operatiua autē amplius est hipporis, & maxime quibus rubor fluit sanguinis, iuuat potatus cum aqua aut uino, schini semē frictum potatum cum uino: Rubra uero prohibet mensirua, gefasteras, aut lemnia sphaigidis. Schinon, id est, lentisci radicis decoctionem cum cornu ceruino usto cum pulca dabis. Fimus caprinus cum libano appositus reprimat: Oportet autem inuolui in lanis hæc & apponi. Licion cum lacte apponere oportet. Gallæ quæ intrinsecus sunt cum libano & aqua similiter, & sunt hæc incatismata & epiritmata super uentrale imponenda. Quæ sunt stiptica incatismata fiunt ex decoctione plantaginis, & polygonis, & sidia, & rosis, & rubo, & hijs similibus.

AD MATRICIS INFLAMMATIONES
& dolores.

Incatismata ex decoctione facta iuuant ubi decoquantur artemisia utraq;, laurus, ireus, cassia, centaureæ maioris radices, uiolæ flores sicci, maxime in diurnis, malua, mellilotum, lilij flores, ficus sicca cum foenogracæ, aut ptisanæ cum foenogracæ & lini semine. Suffumigationes autē expediuntur agni semine, cassia, bdellio, ladano, smyrni. Apponuntur etiā hybisci radices coctæ in mulla & malaxatæ cum adipe porcino, & terebinthina, & foenogracæ succo, & cum adipe porcino, & butyro recente. Liliij radices assæ cum oleo roseo, & flores eius cū ceroto, & medulla, & axungia, & hyssopo cum butyro & mellicrato.

AD VLCERA MATRICIS ET MORDICATIONES.

Ad ulcera matricis expedit amurca circumlita, & cocta cum ceroto, aut licium similiter cum succo acaciæ. Mordicationes autē, quas Græci odaximos uocant, quod nos pruritū uel mordicationem appellamus, mitigat porcaclæ succus inquitatizatus. Iuuat lini feminis coctus succus in mulla; foenogracæ similiter succus. Tracacantum autem cum aqua adhibitum.

AD PRAERVINAM IN MATRICE.

Matricis præruinā reprimat acaciæ succus, aut rubi succus, aut lentisci, aut malogranati rubei succus illitus. Violæ uero folia cataplasmate imposita aristolochiæ in pello cū aliquibus stipticis succus, sed & decoctio ex eis facta incatismate, & fomentationes, gallæ, aut sidia, id est, malogranati, aut lentisci decoctione uteris.

AD CONCEPTIONEM.

Iuuat autē ad concipiendū pastinacæ semen potatū, & radix data ad manducandum, & appositū cum medulla ante cōmixtionem leporis coagulum, cū butyro. Vulpis fimus cū oleo roseo in pello appositus, & sublinitus ut sic commisceatur. Artemisiam appones tritā & concipiet. De adipe anserino & terebinthina circūlines per duos dies, tertio die cōmiscant, & concipiet puerū. Herba mercurialis semen, aut succus pro pello ad puerū concipiendū semine post cōmixtionē mox appositū, puerū concipiet apparatus. Puellam aut foeminā mercurialis herba concipi facit, sic traditum est ab antiquis quia concipit. Continentur autem conceptio, appositus, & si in terra summa lapis inuentus fuerit, qui iaspis dicitur,

C dicitur, & appensus, & malux syluestris radix similiter facit. Seruat autem conceptionem syderitis herba appensa, & infantem non permittit abortiri.

AD PARTVM IVVANDVM.

Lapidem iaspidem coxis appende, & mox pariet: cyclamini radix sicca similiter facit. Adiantus tritus, & cum uino & oleo potatus iuuat, & sternutum factum in naribus, & diptamnus cum uino, aut aqua potatus, aut bulbus amarus cum sapa, aut scrophinum lac potatum in mulsâ. Pulegij autem fasciculos in aqua mitti facies, & superfedeat mulier.

VT NON CONCIPIAT MULIER.

Filicis radices si dederis cum uino bibere, aut cum sapa non concipiet foemina. Similiter faciunt flores salicis, & brassicæ folia, & flores cum uino post conceptionem appositi: Apponunt autem ut non concipiat ante comixtionem, mentam teres & ueretrum de succo eius inlines. Brassicæ flores tritos in pissio post commixtionem appone, & non permittent condensari pellicino semen, ante comixtionem si se subleuet dicatur.

AD VENTRIS RVGAS ET MAMMILLARVM.

Cochleas maritimas diuturnas uistas teres cum ouii albumine, aut lacte asinino, & unges. Item aliud: Speculare tundes & cernes cum aceto & in balneum eunti cui inlines, antea lines per dies uiginti & curabis. Ut autem uenter & hypocondria non faciant rugas, cymolia & mannis æquali penso cum albumine oui inlines cum ceroto cyprino.

AD COXARVM INFLATIONES.

D Panis interiora & melanteria consperge, & superpone, & cū aqua ponatur.

AD VMBILICOS PROMINENTES.

Gallam uistam teres cum aqua, & cataplasmate superpones. Item aliud ad umbilicū prominentem: Imponendum est super umbilicū id quod ex hijs constat, cicutæ & mannæ ana ʒ i, cerofalotæ ʒ vi, plumbiloti ʒ viii, oua duo, quibus herbæ soldanæ succus adijcitur. Hoc etiā diutius impositū esse oportet. Sed antea hijs uenter per clysterē euacuandus est, & medicamine posito cōquiescere hominē oportet, cibo modico utat, & uitanda sunt oīa quæ inflant.

AD PODAGRICOS, ET ARTETICOS, & ISCHIADICOS.

AD podagricos, & ad omnes reumaticas passiones per omnia imbecillia existentia loca oportet fieri quæ suscipiunt reuma. Quæ autem superfluitas si nō sit corporis, nullo modo nocet ubi nulla est superfluitas, propter quod oportet natiuitatem, quæ in illis offeruntur locis considerari: Quod si nullo modo superfluit humor, neque passio consistere potest. De qua re prohibendum est, quod superministratur de toto corpore, & exercitatio sit mediocriter, & cibi digestionibus apti, fugientes ociositatem, insuper & facietatem, augmentationem medullarū & inrationabiles uini potiones, & maxime ante cibos: Lædit enim neruos uinosa nimis potio ministrata, quemadmodum & actio Veneris impertuna, quia in podagricis natiuitatibus mediocriter conuenit luxuriæ usus. In antiquo uero tempore paucos omnino à podagra tactos, abstinentes ab hijs fuisse curatos cognouimus. Quibus etiā oportet euacuari augmentatos humores, & si plethorici sunt, id est, abundantes sanguine, euacuabis primū, & sic localia impones adiutoria hæc, quibus reprimi pedum & manū reuma possit: In coxæ autem articulis nodo reumatizante, cauendum est quod reprimat medicamen. In profundum enim descendens humor comminatur insanabilem fieri passionem,

A nem, faciliusq̄ intus nocet superfluitas facta, si nō potest digestionem accipere. Mitigatiuis ergo sunt ab initio adiutorijs releuandi hij qui ischiam patiuntur. Quādo ergo ex plenitudine sanguinis sola causa fiunt dolores in coxa, uena est incidenda in talo, aut in suffragine, uel planta. Sufficit hoc ad cito sanandā ischiam: Nam si quis ante euacuationē totius corporis acribus utatur medicaminibus, plenitudine constricta, insanibilis fit passio impinguata, & quodammodo concocta materia. In qua re per culpam tali facta constipatione uentosa in coxa ipsius loco figendæ sunt maiores, & purgatio per clysterem est faciēda de colloquintidis, & hīs similibus. Cognoscendī autē sunt hij qui caste uiuunt, & continent se in dietis, & nimīū sunt remorantes in potionibus uini, podagricas passiones possunt quidem habere passim, sed facile releuantur à passione. Euacuandus in primo uere per phlebotomum, aut catarticum, frequentius tamen catartico bis in anno: Nam hij qui nimis sunt uinolenti uel comeftores, nihil ab hīs euacuationibus iuuantur, quia mox iterum replentur humoribus congregatis, incontinenter dieta utentes, de qua re generantur circa articulos pori: & si in antiquam qualitatem uenire articularū non potest sanitatis curatio, uulpes uiuas, aut mortuas coquunt in oleo, aliqui autē hienas, & faciunt diaphoreticū oleum, & sic in tinam mittunt, & ibi deponūt arteticum totū ibidem corpus cooperientes, & diutius ibidem residentes, magnifice iuuati sunt euacuantes omnem morbum facientem ægritudinem. Materia quampeffimā dietæ si iterum eos repleuerit, fabæ farina in aqua cocta cataplasmas. Cui addes coctos adipēs porcinos, & bene faciet ad inflammationes, uiolæ herbæ albæ radices cum aceto, induratos articulos, & inflammationes sanant diurnas, & poros habentibus decoctioni carnis porcinae infundes caseum uetustum, & in mortario teres, & cōmixtum bene super articulos impositum poros soluet & digeret, & currens reuma absq̄ incisione, & sine molestia desiccabit ipsa loca per singulos dies & poros. Platani folia uiridia trita, & cataplasmate imposita in genibus, inflammationes tollunt podagricis & arteticis. Anodina sunt autem sine dolore reddentia epithimata, quæ in accessionibus utenda sunt. Opio myconio & croco ana ʒ iiii, teres cum lacte uaccino, aut caprino, & interiora panis admiscebis & teres fortiter, ut æqualis & mollis sit permixtus, & admixto oleo roseo uteris cataplasmate, & extrinsecus custodia causa betæ, aut lactucæ folia superpones. Est autem quando opium & crocum cum lactucis tritum cum ceroto oleo roseo mixto in linteo inductum superpones.

AD ISCHIAE DOLORES.

I Schiadicis autē de farina lupinorū cataplasma impones cum aceto, aut oxymelle, aut pusca coquens. Calamentis autē trita & cataplasmate imposita, quamfortissimū fit adiutorium. Capparis radices cortices coxa dolores iuuant extrinsecus appositæ, cū hīs quæ ad hæc expedire possunt admixtæ. Intrinsicus autē iniiciendus est garum ex insalitis piscibus, ut molestantes humores extrahat, & de intestinis euacuet. Maxime autē hoc facit de insalitis piscibus silurus, & de sardinis factū garum. Talpheū uero semen per clysterem ministratū iuuat, sanguineū euacuans humorē. Similiter autē & centaurea tenuis decocta facit.

DE QVIBVS MEDICO SVGGERITVR,
solicite tractandā sunt.

H Acc omnia in tantum quæ diximus sanari possint, secundum medicinarationem non ignoro. Oportet igitur & de ceteris sollicitudinem præbere, & quæ significantur medico, quæ contingunt & antequam fiant, magnas & insanibiles

- C** insanabiles passiones futuras præuideat, quod ante delongius manifestantur. Sonitus igitur aurium, & inter se diuersi motus turbantes, & spasmi per aliqua membra facti, & si labium inferius subinde tremat, & sine uoce fiat, & si sit obliuiosus & odorem perdat, & somni profundi contra consuetudinem sint, profundi aut leues sint & phantastici, & in cibo subinde se opprimi querelentur, & à actu uenereo plus à consuetudine frequentius compellentur, ita ut non semel, aut bis, sed maior eis motus contingat, hijs hoc patientibus, apoplexiam aliquā fieri necesse esse significat, & epilepsiam, aut apoplexiam, aut melancholiam, aut maniam. Oportet ergo scire medicum, ut cum rogatus fuerit, quam celerime succurrat: Forsitan enim necesse est phlebotomari, aut catarticum dari, aut utrunq; fieri, aut alia quædam expedire. Oportet ut prohibeantur nascensia mala: nam & hypocistis præcedunt signa, & ante oculos apparent caliginosa quædam uolare, qualia sunt cynicellæ, aut muscæ, uel capilli, & hijs similia cum capitis dolore. Hæc ergo omnia scire oportet medicum, & quæ oportet adhibere catartica, & cibos competentes, uel quæ aliter iuuare possunt. Labores autem spontanei, aut somnia profunda, aut phantastica, aut uigilia extra consuetudinem, & sudores post somnum, & sitis contra consuetudinem, & ciborum fastidium cum febricula. Omnia hæc scire oportet medicum, ut facere sciat, quæ ad hæc cōueniunt, & quæ circa thoracem contingunt. Si non suggerantur medico, ad hæc signa pericula eueniunt hæmoptoicæ passionis & impijci. Nigra autem urina nephrotica est, & interdum passio profequitur, & magis si hæc senibus contingat. Sed medici est discere, atq; inuenienda custodia, quæ per urinas purget. Renes debent exercere caballicationes, & uectationes non multum existentes. Oportet autem neq; in doloribus, quando in articulis fiunt pedum negligenter habere. Si enim semel cessauerit, & neglectum fuerit, reuertitur iterum: utique frequenter molestans, & maius malum mouens, insanabile efficitur. In initio autem melius est curationem adhibere, ut sanitatis remedium consequatur facilius: Frequenter enim factas indigestiones, & carrias ex ipsa indigestione generatas, uel habere debet suspectas & in pneumatosis. Indicanda sunt enim medico, & non sunt tacenda, quia sunt pessima quæ sunt inflationis, quas Græci phylodes appellant passiones, id est, hypocondrica fit passio quæ fit cum timore & tristitia inrationabili accidente menti melancholia uocatur. Multa autem & alia per neglectū inuictum malum antecedunt. Propter quod oportet nullo modo, neq; parua, neq; grandia, quæ contingunt contra consuetudinem tacere.

AD DENTES NE A LACTE LAEDANTVR.

Lac lædit dentes, si frequenter in usu fuerit, & gingiuas similiter. Hoc ergo infusas & molles reddit, & nigros facit dentes, & infusas gingiuas, & cometas. Oportet ergo post comestum lac de uino temperato cum calida os lauari. Melius autem fiet, si & mel mittatur in uino, & sic lauet.

PVLVIS QVI FACIT AD RANVLAM SVB lingua, ad ulcera in ore, & ad dentes, & gingiuas reumatizantes.

Pvmice assõ 2 VIII, nitro usto, sale usto, ficis siccis ustis ana 2 VIII. Omnia æqualiter cum melle miscebis, & uteris.

AD EOS QVI NIMIO SVDORE fatigantur.

Repriuntur sudores supersarsi corpore gessamia, lithargyro, gipso, galla, cisto, myrta, oleo inantino, oleo roseo, oleo melino, oleo lentiscino, oleo myrtitis inuncti. Item illita mannis, & amilo cum uino, & oui albumine.

AD CAR

AD CARDIACOS.

Cardiacos autem iuuat cataplasma in stomacho de rubi folijs cum ceroti modico, aut pane, aut myrtæ folio, aut uitium palmites teneræ, aut folia plantaginis cum pane, aut ceroti modico, aut mala cydonia, aut dactyli, & enemata iuuant adhibita de ptyfanæ succo. Alligentur autem extremæ partes: iuuat & cerotum humidum cum sinapi tritum.

PROGNOSTICVM DE AEGROTIS.

Ad omnes ægrotantes trochiscos facies de camimola herba trita & sicca bis. Quando autem opus habebis terēs cum oleo trochiscum perunges caput & totum corpus, & inuolues pannis, & dabis bibere calidam aquam, & ita expectabis modice. Reuertens enim si inueneris cum sudantem, sanum fieri sperabis: Sin minus, morietur, & andragni succos da ei bibere.

CONTRA SINGVLA VENENA.

De uenenis quando sine discretione scribitur, aut quando dicuntur quæ sequuntur læsiones, scribere quidem curabo. Præstat enim hæc ipsa didactica pessimis occasionibus chirurgiam. Quanta autem communia adiutoria credita sunt quæ mortales accipiunt:

POTIONES QVIBVS BENE

habeant qui uenenum accipiunt.

Oportet eos mox uomere, absq; aliqua dilatione. Ante ergo quàm uomāt bibant hydroleum, & iterum diuersos cibos dabis ad saturitatem, & iterū uomant. Quod si adhuc nec sic euacuantur, aut quod biberint retineatur, tardio rem uel obtusam habent uirtutem. Si autem & uenter incendatur post uomitum, oleum roseum cum aqua dabis bibere, & iterum uomere iubebis. **D**abis autem & tyriacam cum uino potantibus: nam ipsa sola resistit uenenis. Non autem inuenta tyriaca, arceotidæ nouæ & rutæ folia XXI teres & dabis bibere, aut herbam camipitheus cum uino dabis. Somnus autē omnino prohibendus est, fricationes in extremis partibus utendæ sunt utiq; palpationibus. Subducendum uenenū approbatur per mordicationem, & irritandus est & prouocandus usu uenter per clysterem acrem, & unguendus melle abundanter, aut aliquid alio modo subducendis miscebis. Cōmune est ad omne uenenum medicamen hoc, quod recipit galbani mundi ℥ IIII, smyrni ℥ IIII, teres & dabis bibere cum dulci uino. Item Rutæ folia numero XX, nuces duas, salis acinum unū, caricas duas. Hæc si ante acceperit, & postea acceperit uenenū, nullo modo nocebitur: Facit autem & origanū cum gallina simul cocta, & conditū ius bibat.

AD CANIS ET HOMINIS

ac simiæ morsum.

Cinerem cum aceto distemperabis, & cataplasmate impones. Cepas tritas cum melle cataplasmate impones, aut ficus, aut amygdalas amaras teres, & superpones. Qui autem amplius habent herbum, quod Græci orobon dicūt, cum melle quàm pinguiſſimo superpones, aut yrin illyricam tritam cum melle impones. Quæ autem fuerint inflammata ex morsibus lithargyrum teres cum aqua, & lines loca inflammata.

AD CANIS RABIDI MORSVM.

Quos canis rabidus momorderit, gambaros uiuos in olla rudi mittes, & in igne pones, & donec ex eis cinis fiat ardeant, ut facilius terantur. Incendantur uero in cynocaumata signo leonis luna XVIII, & facies medicamen. De gambarorum cinere mittes partes X. Gentiana autem partes V, libano

X partem

C partem unam, & cōmiscens in uinum dabis bibere eis quos canis momorderit rabiosus per singulos dies, usq; ad dies quadraginta cū aquæ cochleari maior i uno. Si autem post paucos dies aliquis transactos postq; momorderit canis cœperit bibere, duo cochlearia dabis. In plaga autem impones medicamen, quod recipit, pice brucia librā unam, aceti acerrimi ꝑ i italicum, opopanacis ꝑ iii. Hoc medicamine si quis utatur sanabitur si à cane rabido fuerit uulneratus.

Ad arthreticos autē & podagricos addo ego medicamini de gambaris superius facto. Rare quidem petroselino partes octo addidi. Sæpius autem decē, aut duodecim misit, interdum autē amplius, ut per urinas plus deduceret humores. Plus uero iuuat arthreticos, & maxime eos q̄ molles & albas habēt carnes. Das uero mensurā suprascripto mediocrē, interdum cum aqua, interdū cum mulsā.

AD SERPENTIVM MORSVM.

Sicca calamentis ad serpentium percussum cito succurrit, & ex profundo trahit ad se omnem adiectum humorem, & cestrū herba contusa super plagam imposita adiuuat omnium serpentium morsus inlata uenena linteo inducta. In potionibus autem, dabis rutæ agrestis semen, & spolion, & coagulum ceruinū, & leporinū, & betæ radice succos. Hæc cum uino sunt danda: sed & dragontæ herbæ radicibus si aliquis perungat manus suas, & teneat serpētes non eum laedunt. Hæc omnia scribimus, quia experimentata sunt. Ad hæc habemus de serpentibus factam theriacā, & cognoscas manifeste celeriter liberari qui à serpētibus fuerint percussi, & eos qui accipiunt uenenū si utiliter sit confecta cum diligentia multa: Quia plurimi ut uendant faciunt inutilē non exquisitis pigmētis.

D Item antidotum quod facit ad serpentū morsus & scorpionis, & ad canis rabidi morsum, & ad suspirium, ad colum, ad hominis morsum, & similia. Ante autem quàm bibat, lines morsuram, & dabis ei bibere 2 i, si febrerit, in calida aqua, & si sine febre fuerit, cum uino. Recipe autē hæc: piperis 2 viii, apij seminis 2 vi, anisi 2 iii, opij 2 i & ꝑ, castoreo 2 i & ꝑ, mellis non despectu matī ꝑ i, & ꝑ, conficies & uteris. Extrinsecus uero super morsuras uel puncturas serpentū superponenda sunt quæ extrahant uenena. Vtilia autem sunt ad hæc folia ficus trita & superposita, & surfures cum acri coctæ aceto: & picula imposita bene facit.

AD EOS QUI DE FUNGIS
malis suffocantur.

Opobalsamo cum lacte muliebri aut aqua, qui à fungis strangulatur, leuigantur, aut oxymel cum nitro bibat, & gallinarū domesticarum stercora cum oxymelle dabis, et raphanos quàm plurimū manducet, aut feces uini uistas & tritas cum aqua dabis bibere.

AD LAC COAGVLATVM ET
caseatum in uentre.

ACetum, aut sapam, aut coagulum quàm plurime cum aqua fontia potū dabis, aut silphiū, & sulphur æquali pondere terēs in pusca dabis bibere.

AD SANGVISVGAS POTATAS.

AD sanguisugas potatas acetū acerrimū potum dabis, aut oxyalum, id est, acetum cum sale. Vtere autem & ea quæ uentrem soluant. Simul enim exire solent cum stercore & sanguisuga. Facit enim succus anagallidæ herbæ potatus. Nos autem allium manducare dedimus, & proiecimur eas, & nihil de prædictis usi sumus.

AD VESPA

AD VESPARVM VEL APIVM MORSVRAS.

Ad uesparū uel apium morsuras malux folia trita superpones, aut sisami folia, aut ipsum sisamum teres, & cataplasmate impones.

AD SCOLOPENDRÆ CVRAM.

Cum sale & aceto acerrimo calidis fomentabis, & facies cataplasma, & superimpones.

AD MVSTELARVM MORSVM.

Alium teres cum sua cortice masticatum & cyminum, & superlines morderit & plagam quæ sunt loca. Si autem post pastum mustela morderit & plagam fecerit, cum sale & aceto calidis foue, & hordeum ustum super sparge super plagam, & circa ipsam plagam loca tumentia inlines.

AD CANIS ET HOMINIS MOR-

sum, & simia.

Cinerem aceto cōmiscens, cataplasmate superpones.

D. ORIBASII SAR-

DIANI IVLIANI CAESARIS

ARCHIATRI MEDICAMI

NVMLIBER.

ELECTARIVM DIASPOLETI.

B

Hoc medicamen non inutile exponam repertum in Aegyptia lousi ciuitate, atq; inde ob hoc Diaspoleti dictum diapeganū. Cymini in aceto per triduum infusi, & iterū siccati & triti subtilissime pulueris \approx I, piperis lōgi, aut albi, uel si hij defuerint nigri \approx I, ruta uiridis folia ante unam diem collecta \approx I \approx semuncia. Quod si uenter fuerit strictus \approx I conficies, & iustere. Stomachum enim excitat, uentositatē mitigat, digestionem accōmodat, aluum mollit, phlegma & bilem educit & extenuat: uitia quoq; pectoris, lateris, epatis, splenis, ac renum curat, & mitigat. Interdum enim cum melle facies electarium, & proficiet phlegmaticis. Interdum autem cum succo pitifanæ confice pro melle, & faciet cholericis & melancholicis. Accipitur enim mane & sero cochlearibus singulis.

CONFECTIO OXYMELLIS.

Mellis optimi heminam unam, & aceti in gustu nō satis acuti, nec satis dulcis heminam unam, coques simul donec reuertatur ad mellis crassitudinem, ita ut in gustu mel non uideatur esse crudum. Dabitur autē cum aqua calida temperatū. Melius ergo est, accipientis sensu iudicari mediocritatem ipsius. Temperantia autem eius quamplurimis expediens est: Sed hoc modo oportet eius temperantia fieri, ut aceti sit una pars, & duæ partes mellis despumati sint, & sic coquatur: Aut hoc modo conficitur cum aqua oxymellis: Mellis miscbis duas partes, & unam aceti, & aquæ quartā partem. Hæc uero coques, ut ad tertiam aut quartā reuertantur portionem, & spumam dum coquitur auferes. Fortius autē si uolueris facere oxymellē, æquales partes aceti & mellis miscbis.

CATARTICVM COPTARION.

Simila \approx IIII, nucleis pineis 2 IIII, pipere 2 II, diagridio 2 IIII, melle despumato quod sufficit. Perfecta autē dosis 2 II datur maxime ictericis ad deponendum.

X 2 COPTA

C

COPTARION CATARTICVM.

Simila, scamonia 2 I, nucleis pineis grana XL, pipere grana XX, melle quod sufficit; dosis autem est 2 I.

PASTELIVS CATARTICVS.

Diagridio, euphorbio, ana 2 IIII, pipere folio, ana 2 II, melle libra I. Dosis autem est ʒ I. Item pastellus catarticus: Diagridio 2 IIII, pipere grana XL, nucleis pineis grana XL, melle despumato ʒ VI, facies autem pastellos IIII, aut VI, & dabis unum manducare.

PANIS CATARTICVS.

Scamonia 2 V, salis amoniaci ʒ I & ʒ, sparsi de simila libras II, de salmoria amoniaci salis conficiens sparsum & scamoniam, facies buccellatos numero X. Item panis catarticus: Aniso, sale comuni, pipere, ana 2 IIII, diagridio ʒ I & ʒ, sparsio de simila confecto in uino & melle, hoc est, in uino mulso libras II, facies autem buccellatos XII, & dabis unum in dulci.

Item panis catarticus: Gariophilo I per I, cymino folio, aniso, foeniculi semine, spicanardi, ana I per I, scamonia ʒ II, de simila factio sparsio libras II, conficiens cum sero lactis, & speciebus tritis puluerem earum admiscebis, & facies panes habentes singulas uncias, & dabis exinde unum in dulci: Quod si bene uolueris purgare facies panes XVI, aut XIX, & dabis ut supra.

BUCCELLATI CATARTICI.

Sparsio libram I, scamonia ʒ I, apij semine ʒ I & ʒ, epithymo ʒ I & ʒ, agarico ʒ & ʒ, pipere grana XV, facies autem buccellatos VII, conficiens eos cum uino & melle, aut cum hydromelle, & utere.

Item pastellus catarticus: Flore farinae, nucleis pineis, ana ʒ VI, diagridio 2 IIII, mellis ʒ I.

SALIS CONFECTIO AD choleram deponendam.

Scamonia ʒ I, pipere 2 IIII, sale comuni friso ʒ I, dabis aut in Souo, aut iure gallinae, aut ubi uolueris dabis sine periculo.

Item Sal catarticus faciens cephalargicis, & hemicranicis, & scotomaticis, & quibus in auribus sit sonus, & oculorum uisionem acutiorem reddit, & haemorrhoidas mouet, & menstrua prouocat, & paralyticos curat, & hydropicos iuuat, & ad epilepticos, & arthreticos, & podagricos, & ad phlegmatis abundantiam facit mirabiliter. Euphorbij, piperis, ana ʒ I, salis amoniaci ʒ II, dabis autem cum mulsa 2 I, & iuuabit ad omnia quae praedicta sunt, & cibum non corrumpet. Item sal catarticum, ad omnes longas passiones quae sunt in meninga cerebri, & ad epilepticos, scotomaticos, cephalargicos, hemicranicos, & ad aurium tinnitus, uel sonitum diuturnum. Satis etiam iuuat & ad oculorum dolores, & caliginem tollit, & eos quos sanguis laedit multum iuuat: Sed & typhicos iuuat. Mouet etiam menstrua in quibus constricta sunt, sed & haemorrhoidas mouet similiter. Dabis autem semel in mense eis qui superscriptas patiuntur aegritudines. Cauendum uero est ne ipsa die detur, in qua ante acceperat. Dandus est etiam in declinatione passionis, dabis & in quarto mense. Recipit autem haec, euphorbij 2 IIII, piperis 2 II, salis amoniaci 2 I, cymini 2 I. Integra autem dosis 2 I est, dandus est in mulsa, & quamdiu purgat uentrem, bibat calidam aquam.

APOZIMA

APOZIMA CATARTICA.

Aquæ phialas III, aneti fasciculum unum, cymini quantū digitis semel leuare potueris, diagridij scrupulos IIII, coques ad tertias & dabis ad bibendum. Item apozima catartica, absinthij fasciculum unū, aquæ phialas III, coques ad tertias, & colabis, & terens aloë → IIII, & diagridij → II, dabis cum apozima suprascripta. Alia apozima catartica, ad eos qui colum patiuntur, ut in pedibus deponatur interius. Epithymi, ana → IIII, hellebori nigri, diagridij ana → I, coques in aqua phialis tribus, ut ad unam reuertatur, & dabis bibere. Hoc autē subinde accipiat, ita ut in omni mense, aut in alio, aut satis ut in tertio mense transponat, ut in anno quatuor bibat potiones.

CATARTICVM DIACYDONIVM.

Dicydonijs coctis libram I diagridio ∞ II, pipere, gingibre, ana 2 V, conficies & utere. Aliud catarticum peculiare Oribasij, quod simbiocarion nominauit: Diagridio ∞ II, pipere, gingibere, sale frixo, petroselinno, ana ∞ I, faciens puluerem, dabis in potione 2 II cum mulsa.

CATARTICVM AD PHLEGMA

deponendum.

Liquiritia, cocco cnidio purgato, ruta uiridi, ana ∞ I, melle quod sufficit. Aliud. Aneti semine, opio, ameo, pipere, cocco cnidio, croco, lacteridis, ana 2 IIII, apij semine 2 I, cassia 2 III, melle quod sufficit. Dosis autem est cochleare unum aut duo.

CATARTICVM AD CHOLERAM.

B Apij semine, pulegio, pipere, ana 2 IIII, diagridio 2 XII, melle quod sufficit. Dabis autem de electario cochleare unū, aut duo, aut tria, secundum accipientiū uirtutem. Aliud catarticum ad cholera deducendā: Aloë → II, diagridio ∞ I, mastiche, absinthij succo, ana 2 II cum succo cydri quod sufficit. Sin minus, cum melle dabis, ut supra.

CATARTICVM MELANCHOLICIS.

Aniso → IIII, petroselino → II, pipere → II, epithymo → VII, melle quod sufficit. Dabis autē cochleare unū, aut duo, secundum accipientiū uirtutem. Item aliud: Epithymo → VIII, menta → II, ruta uiridi → II, Cum optimo uino dabis per dies tres bibere. Aliud: Epithymo → VIII, isin → III. Dabis autē in potione una cum mulsa tepida. Item ad melancholiam: Aloë 2 II, epithymi → II, diagridij obulum unum dabis bibere.

Aliud: Aloë → II, epithymo 2 I, diagridio triobolon, dabis in mulsa, aut cum calida aqua bibere.

CATARTICVM ELEPHANTIOSIS.

Coloquintidas duas mediocres caute desuper aperies, ita ut ex ipsis cooperacula facias, & semine omni euacuabis, lanuginē uero intro remittes, & implebis oleo dulci, & cooperacula sua superpones, & permanebis nocte tota. Alia autem die euacuabis coloquintidas de oleo, & coques coloquintidas in cacabo cum aqua, donec excoquantur, & sic eas tolles & proicies, & in illa aqua remittes oleum quod fuerat in coloquintidis, & addes ibi hellebori nigri triobolon & scamonia 2 IIII, & ibidem in ipso cacabo pularium de simila facias, ex quo patiēti ante pridie leuiter cibato ad magnitudinē auellanæ dabis XXIIII pilulas glutire, aut si potuerit manducare, & bibat aquā. Aliud catar: elephantiosis.

Accipiens unā coloquintidam maiorem, implebis eam de oleo, & stet plena nocte & die una, & ablato oleo coques coloquintidam in olla noua cum aqua,

X 3 donec

C donec remaneat pars tertia, & sublata coloquintida in aqua ipsa mittes simillam quantum sufficiat, cui admiscebis hellebori nigri 2 I, scamoniæ 2 I, & agita bis cum furculo aneti, & cum fuerit coctum, faciens pilulas ad auellanæ magnitudinē, dabis ut glutiat. Catarticus de iure galli senis: Occidens gallum uetustum, omnia interiora eius tolles, & lauans implebis sale, & cum acu & filo consues, & coques cum aqua abundante, & olei modicū habēte. Anetum uero & porros mittes ex pleno, ut ibidem simul discoquantur. Cum enim perdiscoctus fuerit gallus, tunc ius fit suaue ad bibēdum, & est aptum stomacho, & purgatiuum fit ipsum ius, & non sit minus ad bibendum duabus heminis. Mirabiliter enim facit ad diuturnissimos reumatismos.

INVNCTIO ANI AD EDVCENDAM
uentositatem cum stercore.

R Vta uiridis teratur, & cum melle coquatur, ut unus succus fiat, & exinde interius anus perungatur, & bene faciet. Melius enim operabitur si admisceas cyminum & modicum nitri. Aliud: Cyclaminis succus in floccolana inuolutus inijciat, aut succus cyclamini coquatur cum melle, & balanus inde factus inijciatur, aut certe ex ipso cyclamino pastellus factus inijciat. Ventositates enim exeunt abundanter & releuantur.

CVRATIO RVFI.

C Oloquintidæ interioris 2 XX, camidrij, agarica, ana 2 X, sagapini 2 VIII, popanacis 2 VIII, petroselinij, aristolochiæ rotundæ, piperis albi ana 2 V, Cynamomi aut cassiæ fistulæ duplo, spicanardi, croci, smyrinij polij, ana 2 IIII. Omnia enim trita & tricocinata cum melle miscens, dabis exinde quamplurime 2 IIII in mulla.

D CATARTICVS LICI AVTORIS,
dulce ad accipiendum.

S Camoniam cum sale quam albissimo teres diutissime, & sic eam in pyxide plumbea duplici uase coques. Modus autem coctionis hoc modo fiet: Pones in pyxide plumbea fistulam, aut cannam, per quam super aquam respiret. In qua pyxide mittes scamoniam, quæ cum sale trita est, & mittes pyxidem in uase aqua pleno, ita ut fistula caput foras teneat, quæ fixa fuerit in pyxidem. In aqua autem ubi bullierit mittes erum, id est, herbum, & quando herbū coctum fuerit, tolles desuper focum, & sublata pyxide cum se refrigerauerit tolles, & iterum teres ipsam solam, aut cum albo pipere tantum admixto, quo suauior sit ad accipiendum. Si enim sic confecta detur scamonia, neq; in ore, neque in stomacho insuaue erit catarticum, & nihil minus purgabit.

VNGENTVM CATARTICVM AD VNGENDVM
anum quod mouet abundanter uentrem.

S Tipteriam cum melle teres, & coques donec rubeat, & ex hoc perlines anum. Vocatur autem hoc medicamen cezanagaci: Facile enim educit uentrem, & sine dolore protrahit.

CATAPOTIARVM CONFECTIOES
ad uentrem laxandum.

S Camonia, coloquintida, euphorbio, aloë, bdellio, ana 2 IIII, cum succo caulis ea colliges, dosis est III, aut V noctu. Item alia.

Aloë 2 IIII, diagridio 2 I, cum succo caulis colliges: Dabis autem III, aut V, aut VII, noctu. Item catapotia ad typos, faciunt enim ad sanitatem stomachi, & apta sunt stomacho, & uentrem purgant quammaxime, & typos

A typos amputant. Aloë ꝑ II. absinthij succo ꝑ III. squillæ interioris ꝑ I. Squillam autem in pane mittēs coques ut bene sit cocta, & post tollens pensabis & mittes in pila, & fortiter tundes, & supermittens succos absinthij, super sparges tritam aloë, & facies spassum, ex quo faciens catapotia ad ciceris magnitudinē, dabis tarde conualescentibus ex ægritudine, & non cito recuperantibus, secundum uirtutem.

Item aliud catapotium, ad quod supra, scamonia ꝑ I. aloë ꝑ I. colocynthidæ interioris ꝑ IIII. bdellio ꝑ III. mastiche, absinthij succo, brassicæ succo, ana ꝑ III. facies autem catapotia orobicas, & dabis XIII. aut XV. aut XIX. aut XXI. Sin uero qui typos patiunt dederis, dabis VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut satis XV. per dies V. aut VI. aut IX. Si autem uolueris ut phlegmaticū humorem educant, aut citius soluent, addes euphorbij ꝑ I. in tota massa.

Item catapotia, ad typos coactos, Agarico ꝑ II. euphorbio ꝑ II. helleboro ꝑ IIII. mitro ꝑ II. bdellio ꝑ I. diagridio ꝑ II. epithymo, colocynthida, aloë ana ꝑ II. facies autem catapotia.

Item alia catapotia. Scamonia ꝑ I. aloë, euphorbio ana ꝑ IIII. cum aqua autem pluuiali facies catapotia, & dabis VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut XV. aut XIX. aut XXI.

O X Y M E L L I S C A T A R T I C V S .

A Ceti ꝑ III. pulegij plenam manum, hyssopi plenam manū, hæc autem coquens cum aceto ad tertias, post hæc colabis & addes anisi ꝑ I. & 5. polypodij ꝑ I. agarici ꝑ I. & 5. folij —) IIII. spicæ nardi —) V. petroselinij, epithymij, diagridij ana ꝑ I. tenuem autem puluerem supermittes, & coques cum mellis 55 uno ad lenes prunas ad mellis spissitudinem, & postquam de foco tuleris, mittes diagridium, dabis autem cochlearia tria.

B C O N F E C T I O N E S D I U E R S O R V M
trochiscorum. Andronius.

Chalcantho, smyrni ana ꝑ II. libano, stipteria cisti ana ꝑ IIII. galla asiatica ꝑ VI. sidia, aristolochia ana ꝑ VIII. uino austero quod sufficiat, facies trochiscos & utere, cum aceto autem teres, & inlines.

T R O C H I S C V S M V S A E .

Stipteria scisti, aloë, smyrni ana ꝑ VI. crocomagnato ꝑ III. chalcanto ꝑ VI. cortice mali granati ꝑ VI. cum uino & melle mixtis conficies & utere. Trochiscus Vari autoris. facit ad hypopias, ad impetigines, ad maculas, & ad carnes supercrescentes, & syringia sanat, facit & ad alia multa, sino pida, iu, xistu, libano, areno, stipteria scisti, æquali pondere cum aceto facies trochiscos

Trochiscus eris, facit ad omnes nomas, maxime autem ad ueretrum, & oris cancos. Croco ꝑ VIII. stipteria ꝑ c. smyrni ꝑ VIII. resolues cum aceto, & melle mixtis & facies trochiscos. Ptisanæ autem infusa teres.

Trochiscus diacartu ad nomas, id est, cancos, carta combusta ꝑ XXXII. calce uiua, arsenico, sandaraca ana ꝑ I. cū succo plantaginis facies trochiscos.

Trochiscus andronius. scisti, smyrni ana ꝑ IIII. chalcanto ꝑ II. libano ꝑ VIII. cetino ꝑ X. aristolochia ꝑ XII. aliqui ꝑ VIII. galla asiana ꝑ VIII. sapa quod sufficiat.

Trochiscus

C Trochiscus pollidos phragis. Sidia, smirni, aloë, ana 2 VIII. scisti 2 V. libano 2 5. chalcanto 2 V III. felle taurino I VI. uino dulci quod sufficiat.

Trochiscus melas. Sidia 2 X. aristolochia, galla asiana, scisti, ana 2 VIII. aloë, libano, ana 2 IIII. smyrni, chalcanto, ana 2 II. uino bono quod sufficiat, facies trochiscos, & uteris cum sapa.

Trochiscus ad lepras, & impetigines. helleboro albo, pipere longo, cacreo alcionio, sulphure uiuo, calamo aromatico, adarce, xqualia pondera teres & cernes, & cum aceto facies trochiscos: fricabis autem partem ipsam cum aspero panno, & unges cum digito, & in sole facies stare.

Trochiscus crocodis. Smyrni, cistoreo, ana 2 II. croco 2 III. opomicono 2 III. aniso, apij semine, dauci semine, storace, ana 2 IIII. iusquiami semine 2 VI. cum aqua facies trochiscos triobolos, id est siliquas octo aureas pensantes. Trochiscus diaspermatus. facit ad dysentericos & coeliacos, & ad uentris fluxum, & ad tussim, & ad profluuium sanguinis, apij semine 2 III. foeniculi semine, aniso, ameo, papaueris albi semine, iusquiami semine, opio, sidus, id est, floribus mali granati, quod si flores non habueris, mittes corticem, ana 2 I. croco, floribus rosarum, galla asiana, ana 2 IIII. Omnia semina in puluerem redigens, & opium in aqua infundens facies trochiscos habentes 2 I. & 5. Dabis autem ad tussim in mulsa, ad uentris fluxum, cum succo oryzae. Qui cum tussis reijciunt, cum pusca. Ad profluuium sanguinis, cum aqua de lentisco. Ad nauream, cum aqua absinthij. Ad interaneorum dolorē, uel inflammationem stomachi, in mulsa. Ad dysentericos, in apozima rosarum dabis uinum trochiscum mane & sero.

D Trochiscus ad dysentericos, & hæmoptoicos, & ad fluxum sanguinis mulierum. hypocistide, gessamia, galla asiana, acacia, cirro, ana 2 VIII. & cum aqua pluuiali facies trochiscos. Uteris autem ad dysentericos iniiciens cum succo oryzae aut lentisci. Ad hæmoptoicos autem, in uino cyatho frigidæ aquæ mittes medicaminis 2 I. & dabis bibere. Ad fluxum sanguinis mulierum similes iniicies cum aliquo succo arnoglossæ, aut polygoni, aut strigni, aut appones in crocide die lanam, & adijcies ad os matricis resolutum cum succo strigni, aut polygoni, aut arnoglossæ.

Trochiscus ad impetigines. Chalcitheo, misco, sulphure uiuo, calcantho, libano, ana 2 IIII. fici folijs uiridibus 2 VI. cum aceto facies trochiscos, & cum aceto resolues & uteris.

Trochiscus passionis. Lippidus chalcoc 2 XII. chalcucicaumeno, salis ammoniaci, stipteria, strangili, iu, xistu, ana 2 VIII. libano 2 VIII. teres chalcucicaumenum, alias cernes, lippidū & stipteria teres cum aceto ad solem. Cum autem omnia triueris, mittes libanū & teres diu, quando autem se collegerit, facies trochiscos ad omnes, ubi autē opus fuerit, cum aceto resolues & lines.

Trochiscus proculi podagricis. Sanat autem podagras, ischiadicis, & est uniuersalis ad omnes arthreticos, & omnes dolores, ita ut anno uertente bibatur, & omnem sensibilitatem acutiorem reddit, purgat mitius per urinas, & totum corpus sanius preparat, sanat & epilepsias, & sciros epatis & splenis. Conficitur autem sic. Camitrius 2 IX. centaurea tenui in carpo 2 VIII. aristolochia longade montibus collecta 2 VI. gentiana non pertusa 2 VI. hypirico 2 V. petroselino 2 III. fu. s. I. agarico 2 I. in alio agarico 2 I. melle ff I. Singillatim autem tundes & cernes & admiscebis

A scabis cum melle, & tundes bene, & facies trochiscos. Vfus autem ut bibantur sit bene digestus, & bibat hora tertia, postea uentrem faciet resolutum cum aqua calida cyathis duobus, & cum acceperit deambulet uel exercitee. Si autem inchoare uult potionem, non in ætate accipiat, sed in alio aliquo tempore. Interuallum ad balneum aut ad cibum postquam acceperit, trium horarum sit. Digestionem autem & potionem uitet donec impleat totius anni dierum numerum. Sit autem diæta, boni succi, digestibiles. Non supra mensuram accipiat, ut indigestio sentiat. Brassicam enim comedere arthriticis non suadeo. Habet autem aliquid contrarium, uinum uero mediocriter bibant uti oportet, & mediocriter temperato cum cibo.

Trochiscus Diaelectro, id est, de succino. Facit enim ad hæmoptoicos, & ad tussim longinquam & recentem, & phthysicos, & anaphreticos, empyicos, cœliacos, dysentericos, in pneumatominos. Est autem ad aurium causas bonus. Psillio purgato 2 XL. quidam 2 XX. yreo illyrico, mastice, electro, id est succini limatura, croco, ana 2 XXX. opio 2 XV. psillia, id est, herbae pollicaris semine in aqua calida infundes, & quando glutinosa fiet aqua, exprimes eam, & ex liquore ipso conficies medicamem, finges trochiscos, & dabis tres obolos dormitum eunti. Sint autem aquae ff III.

Trochiscus Diaagatisa, ad podagricos, arthreticos, & ad inflammationes, & ad omnes pruritus initio illitus. Agatia nigra & rubea ana 2 IIII. colli strictionico perlucido 2 III. ichthyocollis 2 IIII. amoniaco amato 2 II. glaucio, aloë, añ 2 II. libano areno 2 I. helleboro albo & nigro añ. 2 I. acetum squilliticum supermities, & facies trochiscos, & cum opus fuerit teres cum supra scripto aceto trochiscum, & lines locum, & cum se siccauerit, iubebis eum ad balneum ambulare, & cum se lauerit, iterum superunges de ipso medicamine.

C Trochiscus hemicranicus. cardamomi semine 2 IIII. rutæ uiridis folijs 2 IIII. opio 2 I. aceto quod sufficiat.

Trochiscus, dialicacauus, qui & cirrus uocatur, qui facit ad erysypilas, & trimata, & ad narium tumores resolutus cum aceto aut pulca aut aqua frigida. Iythyargyro 2 XXIII. psimithio 2 XII. stipteria scisti 2 IIII. calcanto 2 IIII. alicacauis cortice uiridi, aut pro alicacauo strigno 2 VIII. sinopidem si uolueris ad colorem faciendum mittes, & facies trochiscos cum aqua, & uteris interdum cum uino aut

Trochiscus diarnoglossus, faciens ad rhagadas, & sicodas, & ad syringia & polipos: Hypocistidos cilo 2 III. licio, balauftio añ. 2 III. opio, rosis siccis, ana 2 II. gallis 2 II. acatia 2 III. plantaginis succo, guminis, sulphure uiuo, rosis, floribus, cornu ceruino usto ana 2 II. facies trochiscos, sicabis in umbra, & uteris cum uino & melle mulsato, resoluens in cote oclularia. Ad polipos autem cum stuppa intus mittes, & in die una tertio mutabis.

Trochiscus ad scabiem. lithargyrio 2 II. calce uiua, psimithio, uermicario, ana 2 IIII. uino quod sufficiat.

Trochiscus diacastoreus, qui facit ad oris & ueretri ulcera, & ad dentes laxos, & gingiuas purgat, smyrni, castoreo, stipteria scisti, sidia, iu, xisto, ana 2 II. multo synopico, miseu ana lib. I. uino quod sufficiat.

Trochiscus ad capitis dolore & oclorum, in lines tempora & oculos iuuabis, & caput, libano, yreo, gumeo, ana 2 IIII. smyrni 2 I. ouorum duorum album simul teres & facies trochiscos, & cum opus fuerit cum aqua resolues & lines.

Trochiscus ad capitis diuersos dolores. Mox ut linieris frontem, amputabis dolorem, utique & si febrerint aut phrenesim patientur, mirabiliter faciet, lauribaccis & uua uiridi, ana 2 VIII. yreus 2 II. opopanace 2 I. & 5. cum

cum

Cum aceto facies trochiscos, & cum opus fuerit cum aceto & oleo roseo induces.
Trochiscus licinicus ad impetigines. Facit enim ad impetigines pessimas,
Re: de staphisagria, id est pera, folijs fici uiridi 2 II. misco 2 IIII. calcanto 2 II.
calcitheo, calce uiua, ana 2 VIII. libano 2 IIII. sulphure uiuo 2 X. aceto qd suffi-

TROCHISCVS AD QVARTANAS. (ciat.

OPIO, ruta, iusquiamo, ana 2 I. croco 2 IIII. cassia 2 III. sulphure uiuo 2
III. cum aqua facies trochiscos pensantes —) II. & dabis in pufca ante
duas horas accessionis.

TROCHISCVS ISCIADICIS ET HY-

dropicis faciens mirabiliter, & per urinas deponens.

Coloquintida 2 VII. peretro 2 IIII. pipere albo 2 II. smyrni 2 II. facies
trochiscos pensantes 2 I. & 5. aut duas, & dabis cum dulci, aut in mulfæ
cyathis duobus, in dies quinque singulas portiones, sanant educendo phlegma.

Trochiscus ad uniuersas passiones, ad insomniatatem, dabis cum aqua cali-
da ad faucium tumorem: prodest cardiacis, colicis, epaticis, splenicis, simili-
ter in aqua calida. Ad mulieres quæ phantasiã patiunt, & quæ iactũ frequen-
ter faciunt, in mulfæ dabis, Ad phthificos in prima portione incidit frigus, in se-
cunda incidit febrem, tertia portio tamdiu sudat, quamdiu incidat omnem typũ.
Ad percussum serpentis, ad morsum canis rabiosi, dabis in uino calente tempe-
rato. Ad reumatismum stomachi, ad reuma pulmonis, ad pectoris dolorem, ad
tussim, & qui excreant sanguinem, si sine febre sunt, in uino calido, si febricitã-
tes, in aqua calida, Ad ulcerationem uesicæ, ad stranguriam, curat tumorẽ per
omne corpus, Arthreticis & podagricis in uino temperato dabis. Rec. LL. pa-
pauer album 2 IIII. opium thebaicum 2 IIII. iusquiamũ 2 II. liquiritiã 2 I.
D crocũ 2 I. storacẽ calamitẽ 2 I. litium 2 II. castoreũ 2 I. mandragoræ cor-
tices 2 I. hypocistidæ succũ 2 II. Has species tundis & cribellas, & facies tro-
chiscos in modum pond. fabæ cappadociæ, & dabis in temperata.

Trochiscus Galeni, ad reuma, ad hæmoptoicos, ad dentes reumatizatos &
stranguriam patientibus, & uesicã dolentibus, ad omnes reumaticas passiones.
Colicis, splenicis, phthificis, & ad multas alias passioes. Re. LL. myrrha 2 I.
libanum 2 I. opium 2 I. iusquiami 2 5. gariophilæ 2 5. cinnamomum
2 5. cuphitæ 2 5. liquiritiæ 2 5. Opium uero in aqua infundis, & factro-
chiscos pensantes d. I. dabis cum aqua tepida aut cum mulfæ.

Trochiscus laxatiuus, febrem tollit & omnem molestiam, cinnamomũ, ga-
riophilum, crocum, aloẽ, cassiam, amoniacum, squinantum, diagrid, spicam, liba-
num, ana 2 I. mel quod sufficit.

Trochiscus Diamuseos, cardiacis, scotomaticis, abrotanũ siccum, castoreũ,
oppopanax, ana 2 I. 5. myrrha, crocum orientale, ruta agrestis semẽ, piper-
tinapirum, lithos magnetis, cuphita ana 2 I. trita cernis, cõficis cum aceto, & fa-
cis trochiscos ana 2 I. & das ieiunio in oxymelle.

Trochiscus Nimson, dysentericis, pleureticis, ad mēstrua deponēda. Rec.
H. iusquiami 5. selinus sperma 5. anisi 5. hypocistidis 5. opij 5. golligis cum
succo polygoni, aut cum succo plantaginis, aut cum uino stiptico, fac trochi-
scos ana 2 I. & utere.

Trochiscus ad omnem tussim. Rec. H. myrrha trochiliten 2 VI. libanũ 2 V.
opium 2 IIII. iusquiamũ 2 IIII. cynoglossæ herbæ de radicibus cortices ad so-
lem siccatos 2 IIII. tundis, cernis, & opium in aqua infundis, & fac trochi-
scos pensantes 2 I.

Trochiscus

A Trochiscus ad uomitum restringendū, & stomachum confortandum, & uentrem stringendum. Rec. ℥. anisum, apij semen, ana 2 v i. absinthij pontici . . piperis 2 vi. opij 2 ii. castorei 2 ii. Sicca tundis & cribras. Opium uero in aqua infundis per triduum, & post missum in mortario teres diligenter, & commisces omnia. Colliges autem ex aqua, & fac taxillos ampliores auellanae, quos siccas in umbra, & cum opus fuerit, in aqua calida dabis.

Trochiscus, dysentericis, hæmoptoicis, cæliacis, pleureticis, ad tussim, & qui saniem uomunt. Rec. H. Ameos, anisum, apij semē, aneti semen, fœniculi semen, papaueris nigri semen, balauſtia, ypocistides, opium, gumen. Omnia ana x i. collige cum succo plantaginis, & fac trochiscos pond. 2 i.

ELECTARIVM DIAPRASSIUM.

S Anat uertiginem capitis, & caliginem oculorum abstergit, palatum & arteriã purgat, distillationē confringit, dolorē dentium mitigat, reumatismū faucium sedat, dolorem de thorace aufert, & pulmones facilius sanat, cordis dolorem tollit, lateris dolorē conspergit, maxime pleureticos mirifice sanat, sciorenē epatis & splenis curat, stomachum corroborat, & ad pristinam sanitatē perducit. Omnibus uero interranis prodest, inflationē aufert, phthisicos sanat, & peripleumonios curat, tussim soluit, nephriticos, calculos, stranguilia sedat, omnē dolorē colicis cōpescit. Qui habet pallidum colorē emendat, mathoicos sanat, menstruū deducit, ad ordinemq; suū reuocat. Qui autē hoc usus fuerit, à multis morbis cōseruat, nec aqua maligna, nec nebula, nec paludes illis nocent. Conseruat in itinere & sine ægrotatione, facit ad eos qui uenenū biberint,

B ad morsum serpentis, uel ictus scorpionis, & qui fungum malū comedunt. Stomachus, epar, splen, dolore liberantur. Typum quartanū mitigat, quotidianū & tertianum liberat. Rec. H. amomi xiiii. aristolochiæ rotunda xiiii. cassiæ fistulæ xi. gariopholi xiiii. storacis cal. xi. myrrhæ, spicæ nardi, costi, pîretrian. xii. liquiritiæ xiiii. pul. xii. piperis nigri. xiiii. Reupont. xii. dragaganti xiiii. 33. xiiii. peoniæ xi. saxifragæ, yreos, capparis radicis, ana xiiii. hyssopi xii. pulegij xii. gentianæ unc. iiii. anacardi xii. galbani xii. terebinthiæ xii. petroselinî, maced. xiiii. mastichis xiiii. careæ xi. libistini xi. galangæ xii. sir, xilobalsami, carpobalsami, rasuræ eboris, basilici, satureiæ, añ. xi. aneti semen xii. apij semē xii. fœniculi semen xi. ossa de corde cerui xii. ligni aloë xii. cardamomi xii. corallij xi. squinant, xii. origani xi. diptamni x i. uinci tossicu . . ii. aron x i. sinonæ xii. diolorubeo xii. amigdala purgata xiiii. nuclei pini xiiii. piperis albi xi. balsami xi. musci xi. Cuius confectio talis est, prius species teruntur.

Trochiscus, diapeganum ad omnē typū quotidianū, & notho quartano, & notho tertiano. Rec. H. Crocū x ii. peretrū x ii. origanum x ii. hyssopum . . ii. rutæ uiridis . . ii. myrrhæ . . ii. collige cum aqua & trochiscos fac 2 i. & utere cum aqua calida.

Trochiscus, asmaticis, & suspîriosis. Anisum, sulphur uiuum, ammoniacū, castoreū, melantium uel giptes, omnia ana . . i. tusa & cribellata cum aqua collige, & trochiscos fac, dabis cum oxymelle.

F I N I S.

Ein bericht, van dem holte genant Guaiacum, to brüchen vor
die krankheit der fransosen, vnd ande olde flietige apene
gebraken. vth Hispanischer sprack to duytisch, vnd regiment
wie man sich dar in halten, vnd dar tho schicken sal.

Dit holt wesset in den nywe geuonden landen America,
in einer insule geheit Spaniola ad Spagnolla. Is gar heytich
vnd krafftich to medicieren, hart vnd swaer, heft inwendich
ein swarte brüne keunen ad marck, syne frucht in de lande
sint mitte guet to eten. purgieren ouen vnd vnden.

Van eirsten, sal man nemen dit holt tosamē mit syne bar-
cke, vnd snydent to kleinē spēnen, ad dorch einen dragger to
speenē dreeselen laten. roante ed hartheit haluen sich vnger-
ne snyden let. Derseluen speenen nym by .ij. punde swaer,
in eine nywen glasvaten dypen, gūyt dar ouer .viij. mate
fersch bornē waeters, zoret dorch malckande, roal thogedeicht
laitet staim .xxiiij. vrenlang. Dar na sette den dypen ten dūyr,
vnd laitet supuerlich seyden, mit eine mittelmētigen dūyre,
da mede de materie steydes in eyne rosen seyde, vnd neit
ouerlope, alltijt gedeckt. Vnd wanner vngesarlich de derde
deill des waeters ingesoden is, so sal man de materie schuyne,
vnd de schaym beuacren in eynem glase. Dar mede de flecken
vnd maisselen van de gebreck ad frantzosen, auendes vnd mor-
gens tobestryck, so verghaent se. Dar na lait de materie
langer seyden, bis op de haluen diel, als de .viij. mate waeters
op .iiij. mate ingesoden voerden. Dat vertucht sich sumtydes
in acht vrelang. sal altoes einer da by syn, sehen vnd ver-
hoeten, dattet neit ouerlope.

Dar na sette de dypen haeflichen vān supr, dat er neit ser
gerort werde, vnd lait en staim roal bedeckt .xxiiij. vrelang.
Dan affsyhe dat waeter dorch ein eyne doick in ey glass.
Also is dan de drauck bereyt vnd to gebrück bequē, wie na folgt.

Man auer dat waeter, ad de drauck vth is, moistu wider ein a-
der holt, in aller maten, wie vor steit, in rosen, staim late,
dan seyden. Solliche by rechter tijt doin, dar mit d' krankte
neit versūmbt voerde, vnd steyder voss na syner ordenoge
to drinck heb, sund feelen.

Man sal oick neit mer dan .ij. pundt holts op ein maill seyden.
Que wannē des waeters to vll voer, so voerdet na etlichen

Dagen smaeken, dattet roed' sinns todrincken roer. Vnd alst roarm
woeder is, so ist bequemerlicher / ein pundt holtz in .iij. maten
waeters tospeden, da mit ed' smaecthaffend / vnd in sines kre-
fften blyue.

Sollich seyden moit men so durt vnd vacten doin, dat de bracke
p'one dertich dagelang todrinck heb. Dar tho bedarf in sulch
de patiente by veylen .viij. viij. viij. bis to .x. pint holtz, dar
na de complexion / ad' de franchheit, vnd gebracke an sich syn,
moit deselue p'one drinck, vnd sich halden vore na folgt.

Dat holt so ein mail gesede is, sal men noch ein mail vorder
speden, vore vor, mit .viij. maten waeters. Sollich noemt
men dan / dat kleine ad' slichte waeter. Mach men gebuck
ouf vore hie na folgt.

Wie sich de patiente halden, vnd vorge waeters
gebruk fall.

De patiente sal sich de tijt enthalden in einer behaltniss (re-
ceptaculo) vor lucht vral bewarter warmen kamer, steydes
vuyr dar sy heb, vnd sich vore hunden vor veyndt vnd
lucht, mit kleidery vnd decken ouer dat bedde temlichen
voroaren, neit to kalt / noch to roarm, steydes in syne gely-
ken wesen laue. Sal neit vth d' kamer kome, ouf geyn
sinster vopdoin. Wante, vora de lucht den patienten berorte,
wer he in perickel des doedes.

Vnd als sich de patient anfangt to halden, moit he sich dze
dage na einander purgere laten, mit gedrencke / mit pitten /
ader gemeiner temlicher cristere, dem patienten tem an-
genemlichsten. na zeit eines artzten. na dat d' patients
stark ad' froach is. Sal ouf deseluen dze dage voerlich
eten, vnd anfangen sich to abstinieren.

Vnd so de patient also purgere is, sal he am vierden dage
des morgens beginne des waeters ad' draucke todrinck,
als des eirste ad' beste waeters / to .v. vren in bedd liggede,
einen gude bierker voll / vntrent ein ort / ad' seftel einer ma-
ten, dar na d' patients gross / stark / ad' tzart is, laue, neit
to kalt noch to roarm. Vnd sal dar up still syn, vnd slapen (of
he kan) bis an .ix. p. ad' .xj. vren. Dan vpslain, is he so stark.
Vnd ete tusschen .xj. vnd .xij. vren, nemlich ein klein jong
hoynk. ader vore ed' groth, neit mer da ein halff. Dat sal in
lutter waeter geseden syn / am zeit ad' and' dinge. Auer suttar

2
mach me veel ten hoeynk doen, end ein weenich dar mit sye-
den laten. sus nichts weit. Men mach oick besunder in ey-
ne waeter syden ein gartenkrudt / geheit boragie, dat by de
hoeyken leggen, end dar mit eten. zeyniget dat gebloide.
To duffer spysse sal de patient eten ein klein roit broitten,
oet meyste oer ontzien swaair. Und ja minder he ett van
hoeynk ad broide, ja beter, ja mer wercket de drank to forder-
licher gesuntheit.

Off oick der patients dorst hed, mach he drinck va dem kleyne
of lesten waet, dat na dem einsten van holte gesoden is.
Doch wa me holte genouch heb, mach, ist better end heilsamer,
van einsten gesoden waeter steyd roiff to drinck, so waete end
vill he roill, ed sy ten eten, ad dar na. Sal anders sus ge-
nerleij spysse noch gedranck genoyte noch innemen. Oick den-
seling darh auende weit mer eten. besunder to .vij. oren
sich wederum nider leggen. Und to .viij. oren drinck va dem
besten waet, vaie des morgens gesheit. Sal sich oick mit
geyne anderum waet netten an hende noch voeten.

Eyn sulliche ^{vorg} regel end ordnung moit de patient alle end 18
dage hald, bis op de .x. darh. den anfang des morgens to .iiij.
oren to drinck, dar up leggen bis ange .ix. ad .x. oren. Dan
eten de halue portion, ad halff so vill als he vor in de .ix. da-
gen gegeten heft. dat is weit mer dan .j. hoeynk, end .ij. uncie
broide. Und am auende / tussche .iiij. end .iiij. oren, roied eten
.j. hoeyken, end .ij. uncie broide. Dar na to .viij. oren sich
wed nider leggen, end to .ix. oren drinck vaie vorg is.

Dusse vorg regel moit de patient hald bis an den .xxx. dagh.
Dar na sal he sich mit pitten purgeren laten, na raedt eines
arften. Dort hy de regel roed hald bis an den .xxx. dagh
in alles. Doch waan de patient ouer de .xxx. darh gedrunt
end sich veel gehald heft, sich get better besyndt, so roert de
hunger swaender. als dan mach he get mer eten. als vor mid-
dages ein gantz hoeynk, dre of .iiij. uncie broits. end auende
halff so vill. Ja doch voortan hy oth weit anders drinck. Da
van dem gesode waeter vorg. sus ande nichts weit genoyt,
ed sy confortatiff ad anders, weit oth gesundt. Da mit dem
dranke syn voerckinge laten, alleyn den lijff curren end re-
L gieren.

Als nu de .xxx. dage oth end vorlede synt, sal me den pati-
ente roed temlich purgeren. nemlich twee dage moit he drin-

ten, und am derten dage pillen nemen. Und wa die neit vord-
ten, moift he am vierde aeuer pillen nemen. He darff des
waeters neit mer drinck, he woeddet dan gerne doin. Mach
dar na eten gude hoeywerk, wal gekocht, ad' ander gemoesse
dat geringe is. Doch am eufte slachts synerleij spofse. Und
mach dar tho drinck luttery wijn, den halue deill mit wa-
ter gemeyget, voer gefundt mit dem gesoeden. Und sich tem
eufsten nauero gehald, neit to vill eten noch drinck.

Und so de paciet also purget is, sal he dar na ^{nach} twee dage des mor-
gens ein drinck waeters van holte doin, halff so vill als he
vor maile gedrunch hefft. Dar na neit mer. Aeuer sich vij.
ad' viij. dage in d' kamer hald, bis he get euftercht, und to
koupt. Dar na anfang, by wijlen vich to gain, roth der kae-
mery. sich mit klaidern temperter warne to hald, bis he
der lucht roed geuoumt. und neit to vill an dem windt und
licht to gain.

Wa sich de pacient also helt, ist geyn trouel, he voert genesen.
und voert d' gebreken und krankheit roed' afftomen, und sich
so besynden als of he der nye gehat hed.

Die wijle sich de pacient also in d' kamer haldt, sal he sich in
geyner fantasie ad' bespoeringe beynud laten, agne neit mit
bedroue ad' bekouery, geynes roeges tozuech woerd. Bisunde
all freuode soeken, voem ed' vnuogelich is, mit syngen, seyden
spill, und andern, dat de krankten to freuoden dienet.

Men bedarff oick disse paciäten mit bywoesen neit scheiuen,
waente ed' nemande schadelich is. Off oick de paciente by
wijlen in sulcker haldinge sproeck vout, heft neit noit, und
is sund' sege. he mach ein drinck van dem waeter doin, de
stercht / suedet / kreffiget / und and' haldt de natur.

Wert out in der tijt voegnich stedganc hebby. als etwan in .iiij.
.iiij. ad' v. dage ein maill. Wa ed' sich ouer dee dage vertubet,
so sal men eine ein suppositorium ader teppens van vonden
Lopstouen.

Sullichen ordinonge und haldinge voie soege sal men in maio,
junio, julio, und augusto, plagen to bruck. Waente in de anden
maenden is de kalde to besorgen. In de land auer da men
stouen heft, mach ma' ed' alltijt gebriick. also dat sich de kra-
cke in einer stouen halde stediges / temlicher warmde / in eine

3
gelycken wosende, dages vnd nachts, geen vinsten noch doer
apen late / dar mit weit licht dar ingahe.

folgt, wie sich de genesen psona na sulcken re-
giment vnd haldinge, vnder halden sulle, da-
mit & by gesuntheit blyuen müge.

Tem eirste, sal he guet regiment halden, dea off tem mynste twee
maende lang, sich heiden vor ontuytheit, he so mans ad vop-
ues psona, bisunders in twee maende sulcke weit en plage,
so heff als ein leue vnd gesuntheit sy, wie vol er sich oick be-
soeyt. Sich oick heiden vor ouerflodich eetens vnd drincken.
Bisunders vor grouer vnd oueriger spise, vnd gefalten, srom-
fleisch, eypel, pepper, vnd ander heytige spise. Dat allet gif-
tichheit is vnd vnderuertich duffer krankheit. Nämlich oick vor
alle viffchen, gefalte vnd greun. In sunders sal he eeten ge-
zinge walgetoerte spise, als da sy, hognuer, kappüne, kalff-
fleisch, zeuben, grünet vrüth, fersich gelachte egge, gudt ge-
meuse. auer geen vrit vrüth / noch salath, oick geimerley oest
zoo eeten. Gall sich oick heiden vor vill drinck. Den vogn mit
derde deill veaters vmenget mach he vol nemen.

Vnd von sich de psona dre maent lang na de xxx. dages also
halden vort, ad tem mynsten twee maent, is he namails
apen sozge / dat er vorder weit mer van & krankheit besuoert
noch auffall besynd, werde. Mach dar na ete vnd drincken
da allen, wie vorgedain. In doch mit allen ding vnd sach
is allzeit metichheit ein fristunge & gesuntheit des lues: als
ein vlich vnuiffich meinsche seluss vol ermeten kan.

Besyndt sich auer een psona vord et vort froach tosyn, so mach
de auendes by vollen pitten in nemen / na zaid eines arstens.
Auer apen troynel is he van duffer krankheit ent lediget,
vort thonemen am lue, vnd kryget ein gude morgen.

Off oick ein sulliche psona apene gebreck had, vore groit de vore-
zen, sal anders weit dar to doin, dan vngenten albu / vth der
apoteyck, mit eine playster dar ouer leggen. dat keulet dat
gebreck. dat ouerige heylt vnd purget de drant.

Ed mogen oick diß gebreck / de dat podagram heben, ad ader
flutt vnd gebreck. wante ed probert is, dat diße drant vnd
holt vunderbarlich, vortet vnd gehelet heff, vnd noch dag-

lyche doet. Son werckunge is oick, dat ed einen kranck ser froey-
ten maectet. dat mach nie nit wal roeden, vnd is gefindt,
doch nit to lange, da mit ed de meinsthe nit to swaest ma-
ke. We sal sich auer flitlig heiden, vnd sich na dem froeyten
nit verfallen.

To roeten dat dit zeginet mer diels gemaect vnd gestalt is op
pfonen middelmeitiges alders. Vnd steit to geloenen, dat einen
meinsthen va roeynich jaer nit so vull holtz in gedrancke /
vns einen gestandener jaer / to gedulden is. Deshalue, vnd
vnd ande thofelliger einfack weillen, ist mitte sich hier in na
zaide eyne vortendige Doctoris vnd arstern, dusses holtz vnd
gedrancks to nemen, mer ad' mind. Oick de dage vnd tijt
vortbestemt to korten ad' to erlang. vns solliche de nit rufft
eresschen voert. aller na gelegenheit / gestalt / vnd mate d'
juget vnd des olders, swaerheit ad' kreffte d' pfonen. Oick na
dem dat de gebreck, dat laeme, ad' kranckheit, olte, mynes,
groit ad' klyen synt. Wie ein itlich vortendener man, dat
in sullickem de artzedeije vnscheidlich gebreykt vnd geno-
men werd, fall, selues wal bedenck vnd ermeten kan:

finis

in gnu
der ges
fingere
et lot
Emge
gdam
ndt
tlaste
der ge
L. h
in gnu
dat v
fluten
die den
insp
stauen
nit off
frige
stet
Alle
migt
vnt
Diss
ffern
ce w
dar
gelie
sticht
Nem
affge
get
gewermt

4
In eyne dijel ader teste (wie de goltfmede heben) val-
cker gloeyen vnd vuyr vlyden mogen, recipe, ij. lb
koppers, 1 lb tijns, ij. loth rosemodes of apotheca/
et. j. loth wittes arffeneri.

Smelte int eirst dat rosz kopper, dar na da tho
gedain de anden twee materialia rosz, tijns vnd roese-
modt, vnd lait se samen smelten, vval vime gerort;
tolste voerp dar tho in, arffeneri rosz, vnd tegad-
der gerort, dat se sich vval omengen.

De forme, dar men de rosz gesmolten materie
in geyten, sulle rosen twee rode esterich steyne, gar
glat vnd slicht gelyzen, dat se dicke vop malitade
sluten: dan sal men in eynen d' steyne, na forme, wie
du den spiegel gerne heben vullest, vthgrauen, vnd na dicke des
insycken, vnd des gronds feldt, effen gelyche glat rugges of
schauen vnd slichten. Wa auer de steyne ad gront nes mess!
weit effen slicht, mer kühlich vorden, so mach men
fryste klein gevoeren, mit eijer vatten, in de holl-
chet stryken, vnd dan droge glat schauen.

Als de vopge materie vval gesmolten vnd ver-
meget is, so sal men den test vau vuyre nemen,
vnd vacten mit doechery, vnd geyten in de forme.
Diffe materie wert so hart, dat me se mit geyne
yferen noch stals, snijden noch vijlen kan, vwan men
ed voerpt ad slehet, so springt tstück, vwie glass.

Dar na, als gegoten is, moit me id slippen, vnd na
polieren, dat id glanssig werde: Eirst slippen, dat id
gelych vnd slicht, wa id bullen hed, werde, alsus:
Vlem pirk gesmolten, vnd menge dar in veyne
aessche, vnd dat so warm vop ein bradt gestreycken, doch
get breyder, dan dat spiegel is. Dar vop dot men da dat
gevoermt, dat ed vaste anleiff

[Faint, illegible handwriting in a historical script, possibly Latin or German, covering the upper half of the page.]

